Dar P. Wiktoryna Maślankowskiego
1926.

N. Inw. 6776.

Dra Edwarda Tiericha

Wyjątek

Austryackiego prawa handlowego

Kraków 1879/80.

Wiktoryn Maśniak.

BIBLJOTEKA Jagiellońska

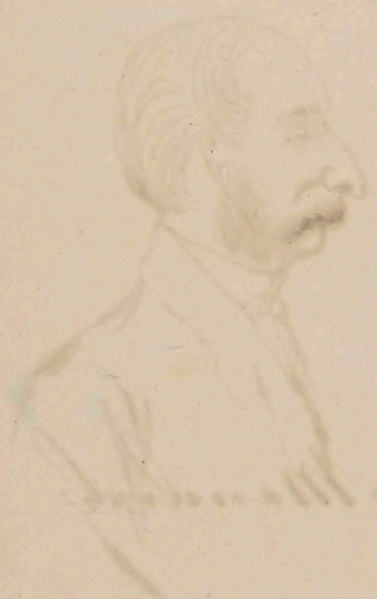

Wstęp.

I. Pojęcie handlu

Nauka gospodarstwa społecznego uwzględniając tak ekonomiczne prawa handlu, jak i te prawa na różne rodzaje, jako rolnictwo, rzemiosło, handel, górnictwo itp. Pojęcia, które ta nauka z temi nazwami łączy, to pojęcia ekonomiczne, nie zaś przeto samo z pojęciami prawa. Toby tylko wtenczas miejsce mogło, gdyby stosunki prawne wyraźnie się na niektóre rodzaje praw handlu, takowym cechy te przez ustawy były. Natenczas bowiem musiałby się odróżnić stosunek prawne nadziei swoim właściwem prawem i utworzyć odrębne instytucye prawa pod wyż podanemi nazwami. Tak się rzeczy nie ma. (Obacz niżej pod lit. III) Pomimo to wyrabiał sobie handel powszechnych od średnich wieków szczególne prawo urzędowe, a wielka ilość stosunków prawnych z niego się wyłączających to obejmujących, jest wyłącznie prawidła różniące się od powszechnego prawa majątkowego tj. obligacyjnego i rzeczowego. Tym sposobem stał się handel także pojęciem prawa i mamy tu

wiernosti rozwiązania pytania
my i jako pomoc nauki do
pojęcia handlu w rozumieniu
ekonomicznem a pojęcia handlu
w rozumieniu nauki prawa.

A. Pojęcie ekonomiczne handlu

Pour handel w rozumieniu ekonomicznem
rozumiemy czynności zarobkowe, służące
do pośredniczenia w obrocie dóbr
W kolejnym pomoc tego pojęcia
dają się 3 cechy odróżnić
tj. Najprostszy i najdawniejszy sposób
handlu obejmuje pośredniczenie w
obrocie dóbr materyalnych (nieruchomych-ruchomych
rzeczy) w naturze czyli zamianie stron
w stanie co do ich istoty niezmie-
nionym. A zatem nabywanie ru-
chomych aby je w naturze
z zyskiem pozbywać konsumentom
lub dalszym producentom, albo po-
średnikom. Na tej czynności polega
zwyczajne oznaczenie pojęcia
handlu jako pośredniczącej czyn-
ności między producentem a kon-
sumentem. Drugie oznaczenie
pojęcia kupca - jako osoby trudnią-
cej się tą czynnością w sposobie
zarobkowania. Ze zgodnem się

przemysłu krajowego i ich surogatów
powstała czynności pośrednich,
czyli o przeniesieniu tych środków za-
płaty - na pomoc, zamiany, czyn-
ności udzielania kredytu i wekslowe
jakie handlem właściwie handlem
przemysłu - handlem średnim i wiel-
kim handlem. Zdaje się, iż wekslowy
i bankierskie nazywają się kupcze-
mi. Ogół czynności handlu mającego
za przedmiot nabycie towarów ru-
chomych, zmysłowych w zamiarze
ich sprzedaży - tudzież ogół czynności
handlu bankierskiego i wekslowego
nazywa się handlem właściwym.
2) Wreszcie rozszerzania i powiększania
się handlu powstawały liczne czynności
pomocnicze (Hilfshandlungen), ułatwia-
jące lub ubezpieczające przeprowadzenie
handlu - Ogół tych nazywano han-
dlem czynnościami pośredniczącemi, prze-
ponieważ handlu się rozszerzyło. Wy-
dział tych czynności obchodzą o) czyn-
ności przewozowe na lądzie i mo-
rzu - tudzież przyjęcie czynności
obcych przewozowi, tudzież czynności
które się z niego wyłoniły - jakoto
ubezpieczanie, kupno i najem okrętów

przemysłowych, pożyczka lokacja nieruchomości
(hipoteka) i t.p. –

Do czynności zaliczają się do handlu zasadniczo czynności przedsiębiorstw fabrycznych i rzemieślniczych, obejmujące odpłatne nabycie materyałów surowych w celu ich sprzedaży po obrobieniu lub przerobieniu tychże, albowiem z tym przypadku się czynności takie odnoszące do przedmiotów z obrotu dnb. Do tego rodzaju czynności należą także nabycie maszyn w celu ich użytkowania, ubezpieczenie pożarowe pochodzący publ. – ubezpieczenie żeglugowe publ. o ile przedsiębiorcy takowe potrzebują wiążą się z publikacjami z asekuratorami.

Chociaż czynności nieruchomości mogłyby być przedmiotem handlu t.j. kupnem, to przecież obrót z nimi z handlu przetrzegany – wyjątkowo dotychczas nieruchomości przedmiotem handlu.

B). Pojęcie handlu przy dawniejszem prawie

W średniowiecznych czasach powstały tak zwane statuta handlowe, niektóre postanowienia prawa, które się różniły od prawideł prawa powszechnego powszechnego obligacyjnego i rzeczowego. Postanowienia te dotychczas tak się pomnożyły, że obecnie trzeba przede wszystkiem odrębnego prawa

pod nazwą prawa handlowego przeciwstawiającego cywilnemu przepisy różniące się od postanowień powszechnego prawa prywatnego. – Prawo to dawniej nie ogarniało wszystkich instytucji handlu ani wszelkich czynności objętych temi instytucyami, ograniczało się bowiem od dawna do mniej lub więcej instytucyi handlowych i nie wszystkie w szczególności wyczerpująco wszystkich stosunków prawnych powstających z poszczególnych instytucyi handlowych. Obecnie wskutek rozwoju obrotu dóbr czynności na prawo handlowe mianowicie, bo podlegają niem prawie wszystkie instytucyi handl. a objęte niem nawet instytucye prawne, które nie podpadają pod pojęcie handlu w rozumieniu ust. ustaw. gospodarstwa spółd. Skutkiem tego rozwoju pojęcie handlu w znaczeniu prawa, jest pojęciem zmiennem, zależnem od danego stosunku prawodawstwa handl. a różnem stosownie do różnej zachodzącej między różnemi prawodawstwami handlowemi stosunku wzajemności; handel w rozumieniu prawa jest to ogół czynności zarobkowych w obrocie dóbr, które prawodawstwo czyni pod handlowe podpadające, stosując do nich szczególne od postanowień prawa cyw. powsz. różniące się przepisy – prawem handlowem nazwane.

II. Pojęcie prawa handlowego

Prawo handlowe obejmuje wielkie postanowienia prawne z stosunków prawnych wynikających z handlu z rozmaitemi ustawodawstwa odrębnego. Postanowienia te uregulowują albo stosunek handlu handlującego do rzeczy, albo stosunki handlujących między sobą, i do osoby obywatelki kraju. W pierwszym przypadku prawo handl. jest prawem publicznem a drugiem prywatnem. Zajmować się będzie cały przedmiotem prawa handl. prywatnego - obowiązującego w kraju ogólnie reprezentowanych w Radzie państwa z uregulowaniem prawa handl. którem się niżej dotkniemy. Na prawo publiczne w tyle tylko uwagę zwrócimy, o ile wydział prawa handl. prywatnego tego wymagać będzie.

III. Powstanie i rozwój historyczny prawa handlowego

Handel składa się z różnych czynności, które uregulowuje ich istotę prawną, nie różnią się od innych czynności, należących przepisom prawa obligacyjnego i ogólnego. Czynnościami temi, które przez cały czas tworzą handel, są kupno i sprzedaż, zamiana, pożyczka, przechowanie, ubezpieczenie, weksel, spółka, zobowiązanie, pełnomocnictwo, spedycja, komisya, prowizya, patenty, marki

bowem ap. uberpreneuie do wdod itp. Same
rzy rzeczytnego prawne, ktore wpadają
z radzeu prawa obligacyjnego i rzeczowego.
Z rzeczy rzeczytnej handl. nie da się
wyprowadzić konwencyi tworzenia
prawodet do stosunków prawnych wynik-
pających się z handlu, ktore by się różni-
ły od prawodet powsz. prawa wynikłego
z ustawy obligacyjnego i rzeczowego -
a kloremu się rzeczy odnośne sto-
sunki prawne, przykiego obrotu dłu-
z życia codziennego - albo innemi
słowy - rzeczy handlu nie usprawiedli-
wia istnienia prawa handlowego tj.
prawa różniącego się od prawideł prawa
powsz. cyw. i obok tego istniejącego.
Nie ulega bowiem rzeczy prawdziwej
różnicy między handlowem kupnem-
sprzedażą towarów, zastawem etc.
a zwykłem kupnem, sprzedażą,
towarów, zastawem etc. Dowody tej prawdy,
które wnoszą stosunki prawne pierwsze
podają - nie wynika żadnej różnicy, czy
stosunki te wynikają się z handlu, lub
też nie mają z nim żadnej styczności.
Skąd prawo wynikłe nie wynika tej
różnicy stosunku do stosunków praw-
nych handl. prawidła prawa obligacyjnego
i rzeczowego wyk. umowie stawy handel
nie stanowił pojęcia prawnego.
Tadi sam ten rzeczy znaczenia

w drugich, które podróżnych nie nadają się
wcale prawem handlowem. Tych
więc samych istota handlu nie może
usprawiedliwić zastosowania odrębne-
go prawa handlowego, nateż nie wyty-
czać musiały szczególne powody
na utworzenie tego prawa. A że tak nie
było nigdy - da się historycznie
udowodnić:

Handel jako pośrednictwo w obrocie
dóbr dąży do tego, by prawo, którem się
rządzi nie odpowiadało jego wymaga-
niom a zatem aby było gibkiem, ruch-
liwem, formalnościami nie obcią-
żonem, aby wymiar sprawiedliwości
był szybkim, formalnościami nie
krępowany, nareszcie aby handel we
wszystkich krajach natrafiał na jedna-
kie prawo (jus gentium w rozumieniu
fr. nyw.) Im więcej prawo cyw. odpo-
wiada wymaganiom handlu, tem
mniej potrzebuje handel odrębnego
prawa i na odwrót; to nam wyłomuje
powstanie i rozwój prawa handlowego.

1). Przyjęcie nie niszczy prawa han-
dlowego, albowiem z tem prawie obliga-
cyjnem przybija charakter handlowy
i prawo to odpowiada zarówno wy-
maganiom dawnego handlu

2). Poza tem prawa handl. znacznemu do-

prawo w średniowiecznych miastach zwłaszcza we Włoszech, gdzie się najpierw wytworzył handel. Rozwojowi handlu w tej epoce służyły przywileje na zawarcie przez ustawodawstwo Rzymowne o bakcie zabraniające pobierania odsetek od depozytu - a później prawny i formalny nowiany uproszczony wymiar sprawiedliwości. Prawa tam powstały stanu kupieckiego miast handlowych, które korzystając z autonomii swojej, zaczęły się wyłamywać z karbów prawa dawnego i ciężarującego formalizmu średniowiecznego prawodawstwa, wydając dla siebie osobne prawa, odpowiadające wymaganiom handlu. Prawa te były wyłączeniem obowiązującym osób do stanu kupieckiego należących, a kto nie był kupcem nie mógł się do nich odwoływać. Tym sposobem prawa te wydane nie dla ludu, ale tylko dla kupców

3) W Włoszech najdawniejsze prawa miejskie uwzględniały handel. Dopiero statuta i dalsze prawa miast handlem się trudzących, gdy zawierają wiadomości ogólnego prawa handlowego, to jednym wyjątkiem dawniejszego prawa bronią się stale kupcom jak dawniej w Rzymie, dzięki pewnym ustawom z historii i formalizmu prawa, krępującym swobodny ruch handlu i obrotu. Uchodziło to dopo-

tj. wyjęci autonomii miast nie po-
siada to a stanu rzemieślniczego nie
przeszła do stanu powietrznego
4) Dzielący ich stały pomiędzy nie-
ze wszej umiejętności zasady odrębnego
wykonywania poszczególnych stanów -
Tutaj tedy pojść, że i prawo handlowe
nie mogło się dawniej utworzyć jako
wyjątkowe prawo stanu kupieckiego -
a to tym mniej, gdy w skutek popra-
wienia swobody i zarobkowania -
cechy i korporacye handlowe stracony
swe dawne znaczenie, przestarzałe
lub przeżyte pojęcia! A nie, aby
innym stanie kupcom mowy być
nie mogły. Ustawodawstwo nie uznawszy
stanowego prawa wyłączającego się z handlu
wszelkie musiało sam handel a nie
osoby, handlem się trudniące, potem
też zdać, że obecne prawo handlowe już
nie jest wyjątkowem prawem wydanem
wyłącznie dla stanu kupieckiego lub
mieć handlowych, zawierających przy-
wileje kupców; przeciwnie jest ono odrę-
bnem prawem - którem handel a nie
stan kupiecki, którem czynności
handlowe przy kupcy wcale się mają.
Jest ono odrębnem prawem obliga-
cyjnem a go części i rzeczowem - prze-

rozwiń gotycki prawo obligacyjnego. Rozróżnia
mięn obecnie handel w całem państwie, gdyż
pierwej obowiązywało tylko w obrębie miasta,
które je sobie nadało.

5/. Jak drugo powszechne prawo cywilne nie będzie od-
powiadało wymaganiom handlu, jak drugo
ludność odsuwać się nie zdecydowała w obec
nowych stosunków i wygasną obroty handlo-
wego, tak drugo handel obcesowi będzie
przy swojem odrębnem prawie a przystoi
odsuwać, czy przy nowej wszechstronnej refor-
mie powszechnego prawa cywilnego, prawo handlowe
w całości przez będzie musiało ginąć.

Prawo handlowe odrębnym na powszechnem prawie cy-
wilnem sposób, że to przyjmuje zwykle
niektóre jego przepisy.

IV.

O systemach ustawodawstwa handlowego

Zgodnie z wyż podanym rozwojem prawa handl.
rozróżnić można 3 jego systemy. Na
odróżnienie ich wykłada myśl przewodnia
prawa handl. t.j. czy prawo to wychodzi
z pojęcia kupca, czy z pojęcia czynności
handlowych a naprzemian z nich obu.

1/. System podmiotowy - wychodzący
z podmiotowego pojęcia kupca, uważnie
bytowanie osoby trudniącej się handlem
z sposobu zarobkowania. Prawo odnosi
wyjątkowe swe postanowienia tylko
osób tyl. do kupców a prawa handl. jest ustawem

Takie prawo handlowe było w Anglii do r. 1863

odrębnem prawem kupców a inne prawem ogólnem. Każde postanowienie każdego prawa wychodzi z pewnego zasadniczego stanowiska, z jednej określonej zasady.

2) System przedmiotowy czyli bezwzględny. System ten wychodzi z przedmiotowego pojęcia czynności handlowej. Prawo handlowe opiera się na tym systemie - wyraźnie wskazuje sposobem wyraźnym, wyjątkowym czynności, które powinny być handlowe i wyjaśnia jedynie dla handlowych odrębne postanowienia, bez względu na osoby które je działały a nie bez różnicy czy te osoby były trudnią się temi czynnościami z powodu zarobkowania lub też nie, czyli innemi słowy - bez względu czyli osoby te są lub nie są kupcami. Stąd wynika, że postanowienia tego prawa wydane są nie dla kupców jako stanu

Takie prawo jest np. w Anglii i Anglii.

3) System mieszany, według którego przepisy prawa handlowego wydane są częścią dla kupców, po części do czynności handlowych.

Nasz kodeks handl. polega wyraźnie na systemie mieszanym, a to na systemie przedmiotowym mianowicie czynności handlowe bezwzględnie (Art. 271), i na systemie podmiotowym, mianowicie czynności handlowe względne (Art. 272) i pochodne (Art. 273), zbliża się z wielkiej części do systemu podmiotowego, gdyż przymiot kupca zależy często od

jurysdykcyjnych sądów rejonowych (Art. 271. 272) które sądom handl. wyraźnie je sądowe poczytuje.

V.

O prawodawstwie handlowem w ogólności

Państwa posiadające zdobyfikowane ustawodawstwo handlowe można podzielić na 3 grupy

1). Grupa najszersza wg zasadami prawa cywilnego kodeksu handlowego. W pierwszej tej rzędzie: Egipt, Belgia, San Domingo, Grecya, Haiti, Holendya z kolonjami - posiadłości Wielkiej Brytanii jakoto Kanada dolna, Malta i Gibraltar - Dalej Monaco, królestwo Polskie - Rumunia, Kantony Szwajcarskie Bern w jednej części, Freiburg - Genewa - Neuenburg - Tessyn - Waad - Walis - nadomiar Serbia, Turcya i Włochy. Dalej państwa należą Hiszpania ze swemi Kolonjami i te państwa które wg prawnych najbardziej zbliżonych ustawodawstwa Argentyna, Boliwia, Brazylia, Chili, Kolumbia, Kosta-Rica - Equador, Meksyk, Nikaragua. Peru, Portugalia ze swemi Kolonjami, Salvador, Urugwaj i Wenezuela.

Powierzchni tych krajów wynosi 50,500 mil kwadr. a obejmuje 233,000,000 mieszkańców

2) Druga grupa obejmuje państwa rządzące się kodeksem handlowym niemieckim - jako to Państwo Niemieckie - Państwo Austryackie.

16.

wszczęcia w Księstwo Lwotem obecnie, Prawotwór
tych państw wynosi 27000 mil Kw. a obejmuje
8000000 mieszkańców.
3) Prawo grupy stanowi Rosya rządzone
się obcym Kodeksem handlowym.
Prawotwór wynosi 372000 mil Kw. a obej-
muje 71 miljonów mieszkańców.
16) Do państw mieszanych się obcy Kodeksem
Kodeksem handl. bez prawem rozprzestrzenia
handlowem należą: Prawda Rzymska
ze swemi pozostałemi zachodnioeuro-
pejskiemi: Holenderski z wyłączeniem
tych rozporządzeń Ludwik pochodzących
stanu późniejszej Ameryki. Kraje te rządzą
się rozprawem handlowym angielskim.
Prawotwór tych krajów obejmuje 509400 mil
Kwadr. a obejmuje 252 300 000 mieszkańców.
W państwach europejskich obowiązują następujące
Kodeksy handlowe: 1) We Francyi obowiązuje od 1/1 1808
Kodeks handlowy, który składa się z 4 ksiąg
tj. o handlu w ogólności, o handlu morskim,
o upadłościach i bankructwach a wreszcie
o jurysdykcji handlowej. Wiele ważnych, jako ogólnej
części po dzisiejszy czasie Napoleońskiego tj.
Danych ustaw, zniosło lub uzupełniło Kodeks
handlowy tak np. ustawy o pasterze handlowym,
o przywilejach konsulatu, o spółkach komandy-
tych na akcye itp.
2) W Królestwie Włoskim obowiązuje Kodeks
handlowy z 25 czerwca 1865
3) W Hiszpanii Kodeks handl. z 30/5 1829 r.
4) W Portugalii — dtt dt z 26/9 1833 r.

5) W Belgii kodeks francuski, który jednak. 1872 i 1873 uległ kardo ważnym zmianom wprowadzonym do prawa wekslowego.
6) W Holandii z 10/4 1838
7) W Grecyi z dnia 19/4 1835 prawie wiernem tłomaczeniu kodeksu francuskiego.
8) W Rumunii kodeks handl. z r. 1840
9) W Serbii kodeks handl. z 6/2 1860
10) W Turcyi k.h. z r. 1850
11) W Rosyi kod. hand. obejmujący 2883 art.
12) W Chrystyanii kodeks handl. francuskiem z zmianie wygranalnym.
13) W Danii - 4 Księga kodeksu pow. z r. 1683
14) W Szwecyi oddział 5 ogół. kodeksu z r. 1734.
15) W Norwegii - ogólny kodeks z 15/4 1687.
16) W wszystkich państwach europejskich nie wymienionych jakie odrębne ustawy handl. - w wszystkich obowiązują tylko pojedyncze ustawy - w innych zaś prawo francuskie.

VI.

Źródła prawa handlowego austryackiego do 31/6 1863

Źródła w tej epoce były po części pisane po części nie pisane. Pozostawiły były ustawodawstwo handlowe a niepisanemi prawo zwyczajowe kupieckie.

A). Źródła pisane

Uwzględniając te prawa można dzielić dawne prawo handlowe Austr. węg. można podzielić na 3 grupy, z których każda następnie się wielokrotnie

na jednolitych zasadach polegających

1) Kraje z ustawodawstwem niemieckiem
a mianowicie: są to:
a) Kraje reprezentowane w Radzie Państwa
z wyjątkiem Wk. Krakowskiego, Tyrolu pro-
wincyonalnego, Księstwa Salzburgskiego i Dalmacyi
b) Siedmiogród
c) Pogranicze wojskowe.
Podstawą ustawodawstwa handlowego w tych kra-
jach była dawniejsza ustawa pruska z 17/10
1763 r. lub poprawne wydanie tej ustawy
albowiem dawniejsze ustawy pruskie nie
były wyłącznie ustawami pruskiemi lecz
państwowemi i handlowemi. W miastach z tych
Krajów obowiązywały obok ustawy pruskiej
także ustawy o upadłościach Galicyi (Galicyi
Wschodniej). Pruski ustaw handlowych uzupełniono
rozmaitemi ustawami i rozporządzeniami do
których należą należy następujące 88 powsz.
Nod. cyr. 31. 233. 239. 252. 995. 1027. 1028. 1030-103.
1179. 1201. 1203. 1204. 1207. 1214. 1216 i 1410
i 1430.
2) Kraje z ustawodawstwem francuskiem.
Temi krajami są: Dalmacya, Tyrol południowy
i W. Księstwo Krakowskie. Te kraje rządzą
się kodeksem handl. franc. W Lombardyi,
Wenecyi, Tyrolu południowym i Dalmacyi
obowiązywał tymczasowo tego kodeksu na język
włoski p.t. Codice di Commercio. W W. Księstwie
Krakowskiem ogłoszono dekr. 27/3 1809 kodeks
franc. handl. z tekstu oryginalnego, który obowią-
zywał od 1/8 1809. Księga II Codice di commercio
stanowiła o handlu morskim obowiązującego dotychczas

z Dolnej i Tyrol południowym

Według późniejszej ustawy i rozporządzeń uzupełniających przepisy dotyczą Izraelitów.

3) Kraje z ustawodawstwem regresowem.

Są to kraje należące do korony węgierskiej z wyjątkiem Siedmiogrodu. Rządzą się ustawami handlowemi, ustanowionemi na sejmie r. 1840, które w niektórych punktach zmieniły przepisy ustawy VI i VII sejmu węgier. z r. 1843 na 1844

4) Odrębne stanowisko pod względem ustawodawstwa handl. zajmuje Salzburg oraz Berchtesgaden. W Salzburgu obowiązują ks. „Nove provisiones i statuta Legum" z r. 1787 i 1792. Księstwo Salzburgskie nie weszło do związku bawarskiego ordynacyą ustawową z r. 1785.

B) Źródła niepisane

W braku postanowień ustawodawstwa handl. stosowano zwyczaj handlowy. Ich powaga była w całej Austryi uznana. Ostatnio prawa handl. do praw pozw. czyn. stanowi ustaw I pat. wprowadzającego kodeks. cyw. powszechny.

VII.

O kodeksie handlowym niemieckim i jego zaprowadzeniu w Austryi

Rząd Austr. zapowiedział się od r. 1809 ułożeniem kodeksu handlowego. Projekty ogłoszone drukiem r. 1842 i 1849 nie przyjęły za sobą

W r. 1853 zjawił się projekt wypracowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości przerobiony a z uwzględnieniem uwag Rady Obrończej w r. 1855 drukiem ogłoszony zwłaszcza (Projekt Obrończy) Nad tym projektem obradowano w dawniejszej Radzie Państwa. Wypadkiem tego było dalsze zamówienie tej Rady stosownie r. 1857 drukiem ogłoszonego p. t. Entwurf einer Gerichtsordnung (Projekt przepisów sądowych). Projekt ten nie mógł być przedłożony do sankcji, gdyż w odmianie uchwały Rady Państwa tymczasowej z dnia 18/2 1856 wydanie dowodu do ułożenia osobnej ustawy dla wszystkich Krajów niemieckich, dnia 15/11 1857 zjechali się w tym celu do Norymbergi delegaci Rządów niemieckich i delegaci austryaccy. Za podstawę obrad przyjęto projekt do osobnej ustawy wypracowany przez pruskie Ministerstwo Sprawiedliwości. Projekt ten zawiera 6 ksiąg obejmujących 1/o ustawę ogólną 2/o sądy pierwszej instancji 3/o apelacje 4/o kasacje 5/o postępowanie w sprawach handlowych 6/o postępowanie egzekucyjne. Przy naradach uwzględniano także wskazówki dla projektu austryackiego. Nad 1/, 2/, 3/ księgą projektu pruskiego radzono trzechdziesiąt w Norymberdze - nad 4/, dwadzieścia w Hamburgu. Przy drugiej naradzie nad pierwszemi 3 księgami opuszczono tytuł III księgi 1/ o ustanowieniu prawa właściwości miejscowych sądów, przyjęto zaś tytuł III księgi 2/ o właściwości rzeczowej sądów, tytuł 3/ o sądach handlowych

niejawnej" nowym tytułem „o spółce komandytowej. Natomiast wytworzono tytuł 5, o obligacyach, nie do przedsiębrania poruczonych wymienionych handlowych na wspólny rachunek: utworzono dla niego prawidła spółki niejawnej - odsyłacz l. j. 3cia Księgi o omówiono Księgi obejmujące wymienione handlowe: handel morski jako IV. i V. Księgi. Projekty IV. i VI. Księgi przedłożone projektu nie weszły pod obrady. Sądzono błąd przyjąć projekt przez Komisyę wypracowany i uchwalić go wyjątkiem niektórych artykułów z tem zastrzeżeniem, aby go w całości bez zmiany wprowadzić. Projekt ten wprowadzono z pewnemi przeróbkami z wkładem obecnego państwa niemieckiego, dotychczas obecnie obowiązujący jednak ten kodeks z całem państwie niemieckiem jako ustawę powszechną (Reichsgesetz).

Rząd austryacki wprowadził ustawą z 17/12 1862 ten kodeks z wyjątkiem rozdziału V. Księgi obejmującej handel morski, a to ze względu, że rząd Królewski z Radą Państwa reprezentowany kodeks ten obowiązuje z dniem 1/7 1863. Rozporządzeniem Min. Sprawiedliwości z 14/6 1863 udzielono ten kodeks wszystkim osobom i władzom wyłącznie bez względu na ich siedzibę do zastosowania się do - wprowadzając go zarazem w Węgrzech wyjątkiem z mocą obowiązującą od 1/10 1863.

VIII.

O Kodeksie handl. węgierskim

Dla wyjątków krajów do Korony węg. należących wydano dn. 15/4 1875 kodeks handl. wypracowany na

postanowienia Kod. handl. niemieckiego z obowiązkiem od 1/1 1876 r. drogach rozmaitościowych z wyjątkiem tylko na obszarze Księstwa Bregencji i Siedmiogrodu ale w Krainie i Dalmacji w Bośnii i Hercegowinie Węgrzech, w których to ostatnich Kodeks handl. austr. nie stanowi Kodeksem handl. węgierskim.

Kodeks handl. węg. obejmuje przepisy Kodeksu handl. niemieckiego prawie dosłownie, został jednak wypełniony we którem wiele instytucyj austr. handl. prawa. Od dnia 1 stycznia 1876 obowiązujący w całej monarchii: Austr. Węg. z tylko kodeksy handl. tj. kodeks niemiecki i kod. węgierski. Kodeks handl. francuski został uznięty, bo obowiązuje wprawdzie jeszcze w Tyrolu południowym i Dalmacji, lecz tylko o tyle, o ile obejmuje przepisy o prawie zwyczajowem.

IX

Źródła prawa handlowego prywatnego austr. obecnie obowiązującego w krajach w Radzie państwa reprezentowanych

W porządku tych źródeł wchodzą

A) Ustawodawstwo handlowe jako źródło pisane;

B) Prawo zwyczajowe handlowe, jako źródło niepisane

A) Ustawodawstwo handlowe

Do rzędu źródeł prywatnych zaliczamy
1) Kodeks handlowy który w art. 1 sam się o-
świadcza za pierwsze źródło, względnie po-
wszechnie przyjęty kodeksem handl. tyczy się
albo kupca albo czynności handlowych -
jedynym wyjątkiem co do przepisu art. 307 o po-
życzkach opieczętowanych na okaziciela (Inhaberpa-
pier) i art 302 o papierach wydanych (Anwei-
sungen) przez banki, wydanych przed
upływem trzech miesięcy od dnia ogłoszenia na
obszarze mocy obowiązującej.
Postanowienia wprowadzone z kodeksu handl. za
pomocą analogii mają te same powagę, jak
postanowienia w dosłowne wyraźnie sformułowa-
ne, popierają zatem prawo zwyczajowe.
2) Ustawa wprowadzająca kodeks handl. z 17/II 1862.
(Ustawa wprowadzająca) która stanowi część składową
kodeksu handlowego uzupełniając jego postano-
wienia i wprowadzając niektóre zmiany w ów-
czesnem ustawodawstwie. Ta wypada zaliczyć
ledwie rozporządzenie, które wydane w celu wpro-
wadzenia w życie niektórych postanowień kodeksu
handlowego jak np. Rozp. Ministr. o utrzymywaniu
rejestrów handlowych
3) Zawarte ustawy i rozporządzenia
handlowe (o ile się nie tyczą przedmiotów kodeksu
handlowego uregulowań, albo gdyby się do nich
odnosiły (jeżeli ustawa wprowadzająca nadal
je w swej mocy utrzymuje, albo kodeks han-
dlowy do ustaw dotyczących odsyła (Obacz 5 i 5 ust.
wprowadz. ksiąg. Art. 5. 82. 83. 308. 312. 349. 421 i t.)

jakoto ustawy o giełdzie pieniężnej w Wiedniu z 11/7 1854 – o giełdach towarowych z 26/2 1860 (obecnie o tyle zmienione, o ile są odnoszą do przedmiotów wymienionych ustawami z dn. 1/4 1875 i 2/4 1875 – obszerniej pod lit. d) – o podróżnych składach podróżnych handlowych z 3/11 1852 etc.

d) Późniejsze ustawy i rozporządzenia jako to: Ustawa o zakładach do przechowywania w składzie towarów ruchomych z 18/6 1866 – „O organizacyi giełd" z 1/4 1875 – „O sądach polubownych" z dn. 2/4 1875 „O zaliczeniu zwrotnych i gospodarczych" z 9/4 1873 – Rozporządzenie o wyjątkach z ustaw ogłoszonych na drodze zakładów kredytowych z 28/10 1865

B) Zwyczaje handlowe

Drugiem źródłem prawa handl. są zwyczaje handlowe. Wogóle można rozumieć przez zwyczaj handlowy stały, jednostajny sposób postępowania osób w sprawach handlowych. Pojęcie to obejmuje 1) zwyczaje dotyczące przedmiotu, z którego wspomniany przedmiot prawny, które zarazem wiążą stanowią prawo zwyczajowe handlowe – są to t.z. zwyczaje prawne, dotyczące same prawa przedmiotowego i 2) zwyczaje handlowe z których wyłożone z powodu ich istoty, czyto na przykład obowiązku nie da się wyprowadzić postanowienie prawa, które to zwyczaje zatem do źródeł prawnych zaliczane być nie mogą. Są to t.z. zwyczaje faktyczne u p. art. 47 ust. 1. St. P. o. 332. pora do zastosowania zwyczajów handlowych spośród ustanowienia dosyć handl. zwyczajów, z których dosyć te ustanowić etc. – Do zwyczajów faktycznych zaliczamy sposób postępowania w pewnem miejscu przez dłuższe używanie powstałe, względem

czynności lub wykonywania pewnych kontraktów, które to sposób dopełnienia obowiązują. Dopełnienie kontraktu przy czasowej nie pochwycenia. Kontrakty tedzie mają przykłady na przedmiot dostawy wzgl. oleju, kamienia itp. W tedzie czynności wypowiadany prawa jednostronne; kontrahujący zwierzą umowę z uwzględnieniem tedzie czynności istniejących z pewnym miejscem i przedają się bezbronnie, chociaż na nie były dłużne zwane. Pomimo że kodeks handl. nie podaje nam pojęcia czynu Handelsgeschäftes a zdania konferencji Norymberskiej. Tego pojęcia objawienie nie są jasne, to przecież z wielką pewnością twierdzić możemy, że przez ten czyn w Art 1. rozumieć należy prawo czynności handlowe zwłaszcza czynności z czynieniem czynności faktycznych. Art 1. kodeksu wyłącza przede, z których czerpane być mogą prawidła prawne celem rozstrzygania nowych handl. Jeżeli więc pojęcie to przez czyn Handelsgeschäftes w art 1. rozumieć można jedynie te czynności handlowe, które dokonywają przedsiębiorstwa a zatem wyłączenie przez handl. czynności. Kodeks handl. powtarza się bardzo często na czynności różnych czynów: Handelsgeschäft, Bankgeschäft, Bankiergeschäft, Gabrielsgeschäft itp. (art. 285. 326. 336. 339. itd.

W rozwiązaniu pytania, czy kodeks handl. powołuje się na pewnego rodzaju czynności, nie na czynności - nie da się wątpić prawo czynności lub jedynie czynności faktyczne stoją nastąpienie treść kodeksu:

a) Gdyż ustawa obejmuje pojęcie przynależności (les dépendances), tam ona czyni wyjątek zasadzie

z postanowienia jest strony wyraźnie
inaczej, z drugim zaś nie o wo-
strony domniemanie wynikającej z istoty
interesu lub ze zwyczaju tj. które powiada, że
jej zupełn skutek na czyn z zastosowaniu
tedy strony wyraźnie nie postanowiły -
lub z braku takiego postanowienia nie prze-
go nie wynika z istoty interesu lub ze zwyczaju.
W takim przypadku zwykł jest rozmaicie fak-
tycznie umyślnie lub wyraźnie zawrzeć
wolę stron n.p. Art. 280. 284. 285. 326. 334. 339. t.
b) Gdzie ustawa powołuje się na handl. obod
zwyk i źródeł prawa, nie ma na myśli prawo zwy-
czajowe n.p. Art. 61. 82 ust. 1. 3. – 349 ust. 4. – W tych
przypadkach dopuszcza ustawa handl. prawa zwy-
czaju obok praw lub rozporządzeń miejscowych
tj. obok prawa prywatnego.
1. Prawo zwyczajowe handlowe
Prawo to polega na wspólnem przekonaniu
kupców i ich zachowaniu się w pewnych sto-
sunkach handlowych jest pewnem, że za-
sada prawna, której się trzymają, jest prawem
obowiązującem, a więc przez sądy ma być przestrzegana
być winna. Przekonanie to, które zwyczaj
prywatnych objawia się na pewnego rodzaju
czynności sądowych, które wywołują przekonanie
u innych, że przekroczenie zwyczaju
w każdym takim przekonaniu, że pewna zasada
prawna winna być zachowana i stale jej prze-
strzeganie (zwyczaj) w stosunkach handl. się
ugruntowało, które wynikiem jest prawo
zwyczajowe handl. Wobec zwyczaj handl. wymaga

stosowania prawideł prawnego i nosząc handl.
Że rozmaitych nie może się spotkać niepodobieństwo i pomyłki publicznemu, wynika już
z istoty rzeczy prawa. Z uwagi na pomiędzy
kontrahentami prawo przynależne jest powszechnie,
drugorzędne lub miejscowe a z uwagi na
osoby handlujące dzieli się niemi ogólne, po-
wszechne, jeżeli się do niego stosuje cały
stan kupiecki, wyjątkowe zaś jeżeli się niemi
tylko pewna klasa handlujących.
Z uwagi na osnowę Art. 1. trzeciej mowy,
że kodeks handl. zawiera wszystkie te rodzaje
prawa przynależnego, z tego prawo rozp. handl.
wynika, że o sporze obowiązany jest z urzędu
rozstrzygać prawo to, chociażby się strona na
nie nie powołała, skoro te bowiem o prawo sądowe,
które - b) jeżeli sędzia nie zna rozporządzenia prawnego
na którym się strona powołuje - powinna go strona
wykazać, lecz zanim ten nie podlega przysiędze
procesowej czynności, dowodzić faktów, stanowiących
zamknięty podstawę żądania prawa podanego przez
stronę, bo tu się nie rozbiera o prawdę faktyczną,
lecz o zasadę prawną wyjaśnić lub obronę a więc
o prawo sądowe. W zasadzie tej należy jednak
obowiązkiem sędziego starać się o to, by uzyskał
z drogi urzędowej wiadomość o rozporządzeniu prawnym
choćby strona nie była się powołała na dowód tego
rozporządzenia. W jaki sposób zanim ma być do-
stępnym, skoro bowiem dostateczna należy uważać
za powszechny, to pozostawiamy uznaniu sędziego.
Do środków udowadniających rozporządzenie należą wydawnictwa urzędowe, stanowienie rozporządzenia przez ogłoszenie kupieckie rozsyłane przez Izby handlowe i przemysłowe

28.

nawet przez pełnomocnika przeniesienie, nigdy zaś przez przyjęcie, ugodę sądową, chociaż czynią takie na przeniesienie. Rozporządzenie rzeczywiste handl. jest obcemu wobec stronie gdyż ustawa z 29/6 1868 wyrażnie i obowiązuje strony handlowe i przemysłowe do udzielania na żądanie Sądu lub stron dziadectw o stanie majątkowym przemysłu rzeczywistym handlowych.

24/10 1879.

Długi handlowy uznany przez sąd w danym przypadku nie wynosi jeszcze potrzeby udowodnienia istnienia przedmiotu przez tenże Sąd rozstrzygniętego, jego. Ani kodeks handl. ani ustawa wprowadzająca, nie stanowią, ile razy i przez jakie okoliczności mogą powszechne zdziwienia, aby z nich wywodzić dowód na istnienie pewnego postanowienia prawa rzeczywistego. Otóż nie stanowi wyłącznie uznanie sądowego.

W uwagi na ogólne Art. i twierdzi można, że kodeks handl. uznaje nie tylko przyjęcie jest w celu odtworzenia kodeksu handl. lecz i takie, któreby później powstać mogły. Prawo rzeczywiste stoi pod wpływem nowej obowiązującej na równi z ustawą, schodzi się z postanowieniem, chociaż nawet strona z jego istnieniem nie zgadza

27. Zwyczaje handlowe faktyczne

Od prawa rzeczywistego odróżnić należy faktyczne zwyczaje (np. Usługi, dla Gabonu) ale stałe, że z nich nie tylko przeniesienie z prawnej konsekwencji jednego zachowania się, ale z danym przypadku się rozchodzi, gdyż to nie na dowody o przeciwnym zwyczaju prawdziwa prawnego. Jasne jest nawet, że takie zwyczaje nie co

środkiem prawa. Z drugiej zaś strony zarzuca tedy za pozwanym środkiem wyłącznie jego nieprawość woli stron, objawioną bowiem nie jawnie objawioną albo przypuszczoną zamiarem niedokładnie objawioną woli (Art 179 k. h.). Zwyczaj w tem znaczeniu stanowi jednostajny użyć sobie, za innym pewnego rodzaju, jest on nieznanego dla nieumiejętnego użycia umowy. Wszystkie postanowienia tedy przyjęcia za: a) Powinność przyjęcia tego polega na woli stron t. j: na tem, że strona chciała się tymże przyjęcia, gdyż tego wymaga się albo wyraźnego postanowienia się stron od przyjęcia, gdyż nie rozchodzi o rachubę, czy strona chciała przyjęcia z całej swej powinności, albo wymaga się dowodu, niniejszego postanowienia się, którego zresztą nie można dopuścić bez ogólnej znajomości rozmaitości odmiennego przyjęcia. Znamię się nie ma z prawem przyjęcia tego, które rozchodzi o zastosowanie [illegible] czy strona się, chciała lub nie chciała, że prawo tedy sytuacje;

b) Drugi sądy mają się postanowienia we wszystkich przypadkach, gdzie ustawa jest bez dalszego postanowienia [illegible] nie tej ustawy. Znamię się nie ma z prawem przyjęcia, bo prawo to nie może użyć zastosowania przepisu rozdziału handl. ust. [illegible] gdyby przepis ten był bez wszystkiego. Prawo to bowiem nie dałoby natychmiast przepisu dodatku handl. za osobą Obst. T. d. h. ustępu nie może. Samo prawo się wszystkie z przyjęcia sądy, nie może wykluczyć zastosowania ustawy, które

jednodniowa.

c) Strona powodowa ciż na podstawie swojej obrony jest go dowieść a to w ten sposób, jak według ustępów procesu cywilnego powodowa, być ma podana podstawa powództwa lub obrony strony, albowiem swojej tu stanowi wszelkiej podstawy tej prawdy.

X

O rzeczach handlowych i o ich prawnych źródłach, tudzież o stosunku prawa handlowego do prawa cywilnego powszechnego.

Wspomnieliśmy wyżej, że handel obejmuje różne czynności ludzkie, które to czynności od siebie w miarę różnych ich celów gospodarczych. Każda ludzka handl. obejmuje między nie liczbę stosunków, które ze względu na ich wspólny cel stanowią treść ludzkiej. Wszystkie powszechne czynności handlowe stanowią, nazywają się rzeczami handlowemi, a wie dalej stanowią handlowy, pochodzące z niego czynności podmioty i przedmioty. Wspomnieliśmy także, że prawo handlowe nie dotyczy wszystkich rzeczy handlowych ani wszelkich stosunków objętych temi rzeczami. Prawo handl. dotyczy rzeczy rzeczami handlowemi z zastrzeżeniem prawa

kaut. do rzeb tychże pobranej rozstrzy, o której stanowi dodatk kaut. i prawo handlowe obok niej istniejące a zatem w ogóle i stanowiska prawne wynikające ze z umowie kaut. (art 271-277) z rozstrzy innych ustaw, mowione w celu prowadzenia handlu, jako to firma, prokura, pełnomocnictwo handlowe, ustanowienie pomocników handlowych, utrzymywanie ksiąg kaut. pośredniczenie z umowie od kaut. spółki kaut. itp (Obm 539 ust. procedury).

Przy kaut. z zawarciu prawa procesowego jest rozstrzy za przekazaniu przysługującej handlu, też. Na skutek nowe kaut. z rozwiązaniu prawa kaut. jest nie tedy za zawarciu prawa powszechnego i na odwrót (§ 38-40 ust. proc.)

Powierzenie prawo kaut. nie uszkodziło wielkich stosunków prawnych wynikających cyd cię z nowy kaut. gmeto do stosunków uregulowanych prawem kaut. stosować należy postanowienia tegoż prawa a przeciwnie nie stosunków tj. nieuregulowanych prawem kaut. stosować należy postanowienia powsz. prawa cyw. Takim sposobem więc mogą z postanowienia wyjątkiem jednej tj. tej z której nowy kaut. pozwala pupilę prawo kaut. a po czyli pupilę powsz. prawa cyw. Natom, czemu te pozostałych polega stosunek powsz. prawa cyw. do prawa kaut. tudzież przepis art. 1 kod. kaut. według którego z nowych kaut. stanowi pudzierzystkiem zdarzeń kaut. a jeli tenm nie dostaje przepisu rozstrzy kaut. a w brak. tychże powsz. prawo cywilne.

25/10 1879.

Do nowy kaut. stosowano cię być powinno tj. pupilę nabycia handlowego a zatem

4

Kodeks handl. nakaza wprowadzenie t.zw.
2/o braku przepisów niektórych kwest. wy=
rząd handlowe prawa bez względu, czy należą
one handl. w ścisłym tego słowa znaczeniu
3/brak tych postanowień przes. prawo cyw.
Sąd wyrokuje 1/ że rozpoznawe prawo handl. wzg.
do tych nie należą przepisów niedostatków
handl. zastąpia Kodeks handl. bez względu
czy przepisy te obowiązują bezwzględnie (jus cogens)
czy względnie (jus dispositivum) prawo zwyczajowe
może tylko obyczaje, uzupełniać przepisy
Kodeksu handl - 2/ że zwyczajowe prawo handl. wy=
tyka zastosowanie przepisów powsz. prawa
cyw. chociaż prawo zwyczajowe było nawet nie=
znane

XI

O stosunku Kodeksu handlowego do dawniejszego ustawodawstwa handlowego

O uchylającym wpływie Kodeksu handl. na dawniejsze
ustawodawstwo handl. stanowią §§ 1. 2. 3 wst. i 4 ust.
wprowadzaj. Zakazują te wyroda i postanowienia
Kodeksu cyw. — postanowienia postępowania
cyw. — i normy jurysdykcji cyw. które po wyda=
niu Kodeksu handl. po części przez ustawę
wprowadzoną, uchylone lub przemienione zostały
(Ustawa §§ 19-22. 28. 30. 31. 38. 39. 41. 42.
i 44-47 ust. wprow.)

Ustawy te o nabywaniu, wprowadzeniu i zniesieniu praw rzeczowych na obrad mniej ruchomych, tudzież postanowienia ustawy redakcyjnej powtóry niniejszemi pruskiego handl. (Obar 5 5; ord. wprow. 2 Art 2 ab. 5.)

1.)
2.)

XII

O tłómaczeniu postanowień prawa handlowego i o powadze protokołów obrad Komisyi Norymberskiej

Tłómaczenie postanowień praw handl. ulega ogólnym prawidłom, stanowionym o tłómaczeniu ustaw prywatnych (§ 6 i inne tegoż wyr.) Najważniejszym i pierwszym środkiem pomocnym do tłómaczenia postanowień kodeksu handl. są protokoły obrad komisyi Norymberskiej wydanych do ułożenia kodeksu handl. dla związku Krajów w obradach komisyi Rzeszy Niemieckiej redagowanych. Niemcy dwa wydania tych protokołów, jedno ungrube in folio - a drugie prywatne in 8° wydane dla publiczności przez sekretarza komisyi Norymberskiej p. Lutza. - Protokoły te i zeznania z nich pobudki komisyi lub poszczególnych członków są wyłącznie naudobrym środkiem tłómaczenia kodeksu handl. i jako takie czynią pierwsze miejsce. Gdyż one prawdziwe

porządku prawy przeciwnej, wiadkie prawy, którą stanowi podstawę ustawy. Teraz z tego stanowiska obrad poznać się da z wielkiej części: wiosna, jedni zwolennicy dowodzą przyjęcia do wyroków ustawy, równie należy zrozumieć wyjść ustawodawcy z tem zamiarem zwarcia, z jakiem autorowie ustawy jej wyrazy rozumieli. W tym przypadku rola komisyi uważanej będzie za rolę ustawodawcy a jej rola będzie stanowczą przy tłumaczeniu ustawy. Inny bowiem zaprowadzają w czyn krajach kodeks karny bez wielkiej zmiany – dały powód sądowi poznać, że decyzyi wprowadzenie to za ustawy – nego dowodzą Bożym bezpiekę chcieli i słowami oświadczyli. Dowodzi to jest zdaniem Gabrichmida, który podniósł badania Wyrzuty był kanclerz Państwa Niemieckiego Hanni Föll, Hahn etc. za innego zdania – atoż mają bowiem, że ustawa nie jest to, czego ustawodawca chciał, lecz tylko to, co on w ustawie za rolę ogłosił. Tym sposobem odtąd ich rola ustawodawcy oglądana za wyrazem ustawy od historycznej podstawy tejże a badań ustawy jej nie z siebie samego dowiedzieć się winien. Jeśli zatem rozpisywać o tłumaczeniu ustawy mowi być zamiarem na podstawie obrad komisyi Norymberskiej, tłumaczących odnośną ustawę, natenczas twierdzenie to nie dałoby, jakoby obrady komisyi były rolą ustawodawcy w sposób nas obowiązujący, lecz z tego przyczyny, że to tłumaczenie w danej istocie przyjęcia znaczenia ustawy i nie sprzeciwia się ani danej ustawie ani innym przepisom

praktycznym punkt z widzenia.

27/10 1879.

XIII.

O zastosowaniu postanowień prawa handlowego pod względem czasu i pod względem terytorium

Postanowienia prawa handl. ulegają z tym względzie równemu prawidłom powsz. prawa cyw. albowiem prawo handl. z tem nic nie stanowi.

A) Zastosowanie pod względem czasu

Co do tego wypada nam przede wszystkiem uwagę na następujące okoliczności:

Kodeks cyw. zawiera z § 5 przepis, że ustawy przyszłe nie mają wstecznej siły tam, gdzie prawa nabyte. Prawo publiczne nie uznaje tego prawidła tudzież stanowi od niego, że do ustaw prywatnych, porządkujących ich skutki. Postanowienia objęte kodeksem handl. wypadają po większej części z zakresu prawa prywatnego, z którego nie które jednak poprowadzone są widoki na dobro powszechne. Część zatem postanowień należy z zakresu prawa publicznego.

Do pierwszych postanowień stosować będziemy powyższe prawidło kodeksu cyw. – chociaż postanowienia

rzenia te bezwzględnie obowiązywały. Nie będą one
zatem wcale dotyczyć na stronach prawa już
przed zaprowadzeniem dodatku handl. powstałych
te. Inny jednak ma się rzecz z podstawowymi
miano powodującymi się skutek z tym
pisaniu prawa publicznego. Te bowiem podają
bezwzględnego i wszechstronnego uregu-
lowania; należą do nich nowe unormowania
zaprowadzone celem uwidocznienia i za-
bezpieczenia stosunków osobowych stanu
kupieckiego, jako to postanowienia o re-
jestrze handlowym, o firmie, prokurze,
księgach handlowych, stróżowaniach, spółkach
handlowych. Unormowania tego rodzaju wymagają
iż od każdego obywatela państwa, aby się we
wszelkich już nabytemi prawami podał
pod przepisy dodatku handlowego, aby tym
sposobem uregulowanie tychże mógł
zabezpieczyć. Wydanie tej zasady powstrzymał
jednakowoż ten rodzaj bytu Kasy Komunalnej,
który, które to rzeczy różnią się w swego rodzaju
nie wyrzekają - podczas gdy w tej mierze mniej
lub więcej podlegałaby. Ustawodawstwo austry-
ackie - zwłaszcza ustawa wprowadzająca ustawę
jest stanowisko pośredniczące, o czem wiadomo
postanowienia objęte §§ 49-59 wł. wprow.

B) Zastosowanie postanowień prawa ha-
dlowego pod względem terytoryalnym.

W tym względzie obowiązują w Austryi następujące
prawidła

1). Zakładanie prawa i zakładanie do kwestyi praw-
nych obywatela austryackiego rozumie się według
ustawodawstwa austryackiego, chociażby czynno-

i po za obrębem drogi być powinszane. Dobrowolna
prawna podrożenia niemniej dobrowolna jego
z drugiej prawnych, zależy z pozwolenia od prawa,
którego podrożenie ze względu na swe
zamierzenie lub gdyby tadowego nie miało
ze względu na miejsce zamieszkania ojca
z chwili swego urodzenia = jako poddany pod.
legi (§ 34 k. c.). Skutkiem więc pod miejsce za-
mieszkania, obejmującego się, którego pozwolenia
podrożenie podlega jako poddany z zwane,
nie prawa publicznego.
Według tych innych przepisów osoby się rozumie,
do których zależy możność kształcenia się
handlem, przyjmiet dupca - w ogóle jego
prawa i obowiązki. Zależy osoby zdolne
handlowej, skutkiem zamieszkania dupca
jest co do wymogów handl. miejsce jego
pobytu handlowego (Art. 324 k. h.)
2) Forma czynności prawnych osoby się według
praw miejsca, gdzie czynności zawarte (locus
regit actum)
3) Skutki prawne czynności ulegają tym nie-
mu lub przepisom, którym się kontrahujący
dobrowolnie poddać chcieli (np. ustawom obro-
pujących z miejsca zamieszkania solidar-
ny -) skutki w wątpliwości są te prawa i ob-
owiązki tego miejsca, gdzie ta czynność
prawna podlegała t.j. czynności z dnia
zobowiązanie powstało a zatem miejsce, gdzie
zawarto umowę, przyczem zwłaszcza odróżnić
mamy przypadki objęte § 35-37 ust. cyw. - przepis
wracający uwagę na to, że przepis § 37, w tedy
gdzie z zastosowanie, kiedy krzywdzie z dopuszcza
wchodzi na granicę z stosunek prawny.

Komme ich zum przy ich, że aust. natura bez względna bezwarunkowo stosowana być musi. Ale prawo handl. zbawczo od powszechnych rad kodeksu cyw. podany w miejscu własnem. Jeżeli prawo pogwarancyjne ma być stosowane, stosowaniem będzie w całej swej rozciągłości z wyj. pogwarancyjne rozwiązanie handlowe, dowody ich spowodowały przepisom kodeksu handlowego. Jestowa udowodnić prawo zagraniczne, jeżeli tego zaniecha, prawo skarżącego ujdzie w zastosowanie.

Nadmieniamy w końcu, iż sądna wyznaczenia nie wolno w dowolny wyrażać skutków prawnych, jeżeli ona według prawa austr. jest zadziałana z przekroczeniem kompetencji.

XIV

O źródłach prawa handlowego obowiązującego poddanych austryackich na wschodzie

Na mocy postanowienia cesarskiego z 29 stycznia 1855 r. Dziennik 61/3 1855 stosowanie ex lege domicilii austr. na wschodzie ustanowione stosować z sferach handlowych jest nie rozciągnięcie ich najszerszej możliwości źródeł prawa a to z kolei

I prawo pozytywne powszechnie uznane, co stanowi miejsce, gdy udowodnione, że ta sama zasada prawna w dziale podobnych przypadków i w różnych czasach stanowiła podstawę prawnych orzeczeń austryackich sądów konsularnych. Dowód takich zwrotów być dostarczony jedynie

z aktów cudzych, lub poświadczeniem urzędowem
Sądu Konsularnego
2) Kodeks handl. z 17. grudnia 1862 roku z ustawą
wprowadczą i do datowanemi ustawami
3) Wyciągi handlowe prawne, które nie podpadają
pod pojęcie wyż wymienionych wyciągów handlowych
4) W brodu być środek celem z zastosowaniem
powszechnie przez cywilne sądownictwo.

28/10 1879.

XV.

Literatura prawa handlowego

Prawo handlowe nie stanowiło w średniowieczu nauk odrębnej gałęzi prac naukowych. Rozwiązanie poszczególnych pytań z nauk ówczesnych nie, które przedmiotów w zakres prawa handl. wpadających znachodzimy u glosatorów i post-glosatorów, pawersi w zwięzłe z pytaniem z głos. prawem cywilnym. Przedewszystkiem poświęcali oni uwagę na handel i jego stosunki prawne ci autorowie (komentatorzy), którzy się zajmowali objaśnieniem i rozwijaniem prawa naukowi dawniejszej o lichwie. Pod tym względem tych pisarzy przedtem pierwsze monografie prawno-handlowe tudzież pierwsze teoretyczne wykłady czynności handlowych. Do tych należy przedewszystkiem następujące dwa dzieła: „Joannis Nider (+1438) Commendrum tractatus de contractibus mercatorum" – „Benvenuti Stracchae – Tractatus de mercatura seu mercatore"

Wielkiej wagi są dzieła Orzeczeń mianowicie: „Decisiones Rotae Genuensis" z r. 1552 i „Decisiones Sacrae Rotae Romanae" z 1587

Późniejsza literatura wieku 17. i 18. podlega wprawdzie temu samemu typowi nauki o lichwie, lecz rozpoczyna się zwłaszcza

rzymskiego od tadowej. Najwcześniejszemi dziełami są „Sigismundi Scaccicae Tractatus de commerciis et cambiis" r. 1616 – potem „Rafael de Turri Tractatus de cambiis" r. 1639 – i „Josephi de Casa regis Decursus legales de commercio" r. 1719 (najwcześniejsze dzieła czysto prawa handlowego).

Prawo przywileju niemieckie odłączyło się wcześnie od prawa rzymskiego i zaliczyło prawo handlowe do prawa rzymskiego ale i niemieckiego, do najwcześniejszych dzieł należy dzieło pod tytułem: „Joannis Marquard Tractatus politico-juridicus de jure mercatorum et commerciorum singulari" r. 1662.

Szczególne zajęcie się dziełami p. t. „Martens Grundriss des Handelsrechtes" r. 1797 powstał rozległy i obszerny zwłaszcza w literaturze prawa handlowego. Do najznakomitszych autorów od tego czasu należą: Bender – Pöhls – Heyse, i Thöl. i Goldschmidt.

Co do najnowszej literatury podzielę ją na

A. Komentarze i dzieła systematyczne

1) Literatura austryacka:

Dzieła powszechnego prawa handlowego austr.: Fischer „Lehrbuch des österr. Handelsrechtes" 1860 – Stubenrauch „Lehrbuch des österr. Privat Handels u. Wechselrechtes" Wiedeń 1859.

Dzieła odnoszące się do obecnie obowiązującego prawa handl. austr.: Stubenrauch „Handbuch des österr. Handels u. Wechselrechtes" Wiedeń 1863 – Borié „Die allgemeinen deutschen Grundsätze über Verletzung von Handelsrechten des österr. Gesetzbuches" Wiedeń 1864 – Blaschke „Erläuterungen des Handelsgesetzbuches verglichen mit dem Handelsgesetzbuche für das Gebiet des Königreichs

2) Literatura piśmiennictwa niemieckiego:

Komentarze: Machower „ do allg. dtsch. Handelsg.-
buchs 7. wyd. Berlin 1877 — Anschütz w. Völderndorf
Komentarz zum allg. dtsch. Handelsgesetzbuch 3 tomy r. 1862.
1870 i 1875. — Hahn „ Comentar zum all. dtschen Handels-
gesetzbuch - 2 tomy - najlepszy koment. / Puchelt Comentar
zum allg. dtsch. Gesetzbuche / do przedtym bardzo dobry komen /
Dalej systematyczne: Thöl „ do Handelsrecht 5te wydan
r. 1875. - Wächter „ do Handelsrecht r. 1865. 1867. - Lie-
benan „ do dtsch Handelsrecht 3cie wydanie 1875 —
Goldschmidt „ Handbuch do Handelsrechtes Tom I wy-
danie 2. z r. 1875.

B) Zbiory Orzeczeń sądowych

Adler & Clement: „ Sammlung der Entscheidungen des
ehem. obersten Gerichtshofes zum Handelsgesetzbuche
3 tomy r. 1875. - Entscheidungen des Reichs-Ober-Handels-
gerichtes in Leipzig tomów 25. - Reder

C) Czasopisma

Goldschmidt „ Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht.
tomów 24 - 1. tom r. 1858.
Archiv für dtsches Handels- u. Wechselrecht od r. 1851 -
24 tomów
Archiv für Theorie u. Praxis des allg. dtschen Handels-
rechtes od r. 1864 - tom wyszło 40
Central-Organ für den dtschen Handelsstand &c. &c.

D) Poglądy na literaturę prawa handl. niemie-
ckiego podaje Dietz p. t. Voigtel „ Übersichtl. der
Literatur des dtschen Handelsrechtes w l. 1862-1876

E) Przedmioty policzne Zakresu handlowego. Skarg
Orz z r. 1868 i 1877.

XVII.

System wykładu

Dzielimy wykład na 4 części - dział I: „o handlu" - dział II. o tem co kupiectwem czyli o prawie osobach kupieckim - dział III. o towarach czyli o prawie rzeczach handlowem - a dział IV. o czynnościach handlowych czyli o prawie obligacyjnem handlowém

Dział pierwszy

O handlu

Prawo handlowe obejmuje dwojakie kwest. jest prawem stanu kupieckiego i prawem czynności handl. czyli. Nie masz kupca bez czynności handlowych t.j. nie trudniącego się czynnościami handlowemi Wszelkie czynności handl. bez kupca t.j. nie przedsiębrane w sprawie zawodu nie są nie przedsiębrane przez kupca.

Kodeks handl. określa pojęcie kupca i czynności handlowych. Przepis Art. 4 podający pojęcie kupca stanowi że kupcem w rozumieniu kodeksu handl. jest ten, kto się trudni czynnościami handlowemi w sprawie zawodowania, - a przez wyraz, że przymiot kupca zależy od trudnienia się czynnościami handl. za nie czynności handl.

nadaje przymiot dupca tej osobie, która nie ma się zajmuje w sposobie zarobkowania. Przyczem dupca zależy nie od przyjęcia czynności handl., przyjęcie bowiem podaje dobrodz. handl. z art. 275 do 277 nim nie przystępuje do rozdzielenia przyjęcia dupca zastanowimy się opiera nad przyjęciu czynności handl. przyjęcie na to zwracamy uwagę, iż ogół tych czynności stanowi handel w rozumieniu prawa handl. przytoczonego aneta.

29/10 1879.

Tytuł I^szy

O czynnościach handlowych

Czynności handlowe, w rozumieniu gospodarstwa społecznego jest wielka czynności przedsiębiorstwa (zamienienia do celu gmyczia zysku) pośredniczenia w obrocie dóbr. Czynności te będzie czynnościami prawnymi, jeżeli nią jest w rozumieniu prawa. Czynności handl. w rozumieniu naszego prawa handl. są te czynności prawne, które ustawa wyraźnie poczytuje za czynności handlowe, nie odróżniają się one co do swej istoty prawnej od czynności tego samego rodzaju podpadających pod przepisy powsz. prawa cywilnego; - różnią się jedynie tem, że się odnoszą do handlu.

I). Rodzaje czynności handlowych

Kodeks handl. rozróżnia 3 rodzaje czynności handlowych

a) Czynności handlowe bezwzględne

(przedmiotowe - niezależnie - absolute Handelsgeschäfte)

Są to czynności, które ustawa uważa za handlowe już same przez się, już wedle tak objęcia przedmiotu

mocodawcy a więc bez względu, czy osoba przedsiębiorcy takowe jest dostawcą lub nabywcą, ludzkie bez względu, czy przedmiot umowy czynności handlowych lub tylko dorozumiany. Art. 271 wyłącza czynności handlowe tego rodzaju.

B) Czynności handlowe względne (przedmiotowe, zarobkowe) są to te czynności, które wtedy dopiero za handlowe uważane, gdy

a) się ktoś niemi trudni w sposobie zarobkowania, albo

b) gdy je dostawca przedsiębierze wprawdzie dorywczo ale powziął z powodu swego handlu, czy. dla do innych czynności uchwalonego, Art. 271 wymienia czynności handl. tego rodzaju.

C) Wreszcie pozostałe czynności dostawcy do jego przedsiębiorstwa handlowego należące powstają za czynności handl. (Art 273 ust 1.) Czynności te uchodzą wprawdzie z powodu czynności względnych, odróżnia się jednak od czynności pod B. wymienionych tem, że trudnienie się niemi nigdy trwałemi nie może przedsiębiorstwa handlowego a tem samem nie nadają przedsiębiorcy takowe przymiotu dostawcy. Z uwagi na ich od nich się one czynnościami uboczneni przedmiotowemi. Stanowią one niejako drugą klasę czynności względnych różniącą się od pierwszej, że są czynnościami handl. pochodnemi (abgeleitete) nie pierwotnemi, bo zależą od przedsiębiorstwa tj. zależą od tego, że przedsiębiorstwo dostawcy gdy pierwsze czynności handl. bezwzględne względnej klasy pod B. stanowią podstawę do

jęcia skupna i z tego powodu objaśniają się jako czynności pośrednie handlu.

Podział podmiotu czynności handl. polega na najczęściej zapatrywaniu się:

Wszelkie czynności handl. dzielą się na dwie grupy jedna obejmuje te czynności, z których handel stanowić może przedmiot przedsiębiorstwa handlowego czyli innemi słowy które z nich można się trudnić z zyskiem zarobkowania. Do tej grupy należą czynności handl. pod Lit. B. wymienionem, chociaż niektóre handl. nie wszystkie czynności handl. wyjąwszy z tej grupy pozostają za handlowe np. wypożyczanie ruchu, dzierżeb, notę etc.

Druga grupa obejmuje owe te czynności handl. które nie mogą stanowić przedmiotu samoistnego przedsiębiorstwa t.j. któremi się nie można trudnić z zyskiem zarobkowania. Nie mają one cechy handlowej albowiem one nie są czynnościami handl. na podstawie ciągłej istoty, lecz tylko z celu tego ciągłego odnoszenia się do istniejącego jednego handlu. Z tej przyczyny podlegają nie obywatelom i zwyczajom handlowym, jeżeli to odnoszenie się jest celem trwałym rzeczywistym t.j. jeżeli zbyt przedsiębiorstwo handlowemu. Oke są nie czynnościami handl. pochodnemi ale nie pierwotnemi. Do tej grupy należą czynności handl. pod G. czynności.

Czynności handl. pierwszej grupy dzielą się na dwa rodzaje: Pierwszy rodzaj obejmuje te czynności,

Akcye takowej natury, że handel pomnożenia wymaga, aby zmiana była według gospodarskich i prawnych zasad handlu a to nawet wtedy, gdyby je nawet drastycznie zmieniono. – Drugi podział obejmuje te czynności handl. które tylko wtedy oceniane być chcą według wspomnianych zasad, jeżeli niemi są dla kupca w szczególe zaprzątnione. Do pierwszego podziału należą czynności jak. Do drugiego podziału czynności jak Bz. czynienie. Za istotę tych czynności handl. czynności jest czynność mieszana, na której dodatku nie polega. – Czynności jak Bz. nazywają się tedy czynnościami handl. szczególnemi

A

Czynności handlowe bezwzględne

W pojęciu czynności handlowych bezwzględnych zawiera się

1) Kupno handlowe czyli t.n. spekulacyjne (Art. 271 i) t.j. kupno lub innego rodzaju odpłatne nabycie ruchomych w zamiarze sprzedaży takowych pod tytułem obciążającym bądź w naturze t.j. bez ich zmiany – bądź po ich obrobieniu lub przerobieniu

30/10 1879. Cechami lub znamionami tej czynności są następujące:

a) Istota jej prawna stanowi kupno lub innego rodzaju odpłatne nabycie (Anschaffung). Przez wyraz Anschaffung rozumiemy czynność prawną, celem której jest nabycie własności pod tytułem obciążającym. Pomiędzy takiem nabywaniem własności pod tytułem obciążającym podlega obustronne obowiązywanie między sprzedającym

i nabywający, gdyż umowa handlowa z mocy
swojej powstać może tylko z skutek umowy.
Uzupełnienie tego umowy handl. obejmuje skut-
ki umowy odnoszące do nabycia własności
rzeczy ruchomych pod tytułem odszkodowania.
Co zaś tabelowych patronatu; umowy dotyczą,
choćby ją nawet potwierdzono na pachunek dawny,
byłoby tylko dopuszczeniem dopuszczenia na równe
imię; - umowy zamienne - dobrowolne
przyjęcie rzeczy z miejsca opłaty (§ 1414 d.c.)
kontrakt pożyczki, niepraviclowe wydanie
niepraviclowej rzeczy, niepraviclowy odkład
tudzież niepraviclowy przewóz i spedycja (o ile
się to nie opiera na przepisach poszczególnych
ustawy § 1371 d. c.) za niepraviclowe pach-
ty uważ, które odbiorca rzeczy jest uprawnio-
ny według swego upodobania przyjąć rzecz
tylko w naturze, bądź w tej samej ilości i
jakości, bądź przyjąć tylko wartość rzeczy
oznaczoną na mocy oznaczenia lub w
dowodzie wydanego, albowiem ze względu
tych przypadków otrzyma nabywca prawo do-
wolnego porządzania rzeczy, co właśnie
jest skutkowe. Nabycie patronatu
umowy o sprzedaż rzeczy za pewną cenę
(§ 1086 d.c.) i wszelkie inne umowy
służące za środek nabywania własności
pod tytułem odszkodowania, a które od dopu-
szczenia się tylko różnią, że pieniądz nie jest
przedmiotem odpłaty (np. odpłata jest pracą)
Prawo dopuszczenia tudzież zamówienie
przedmiotu z materyałów przyrabiającego, nie zaś

zamawiającego, chyba zamawiający zezwoli
obejściem jest czy wyrób się nadstawienia
materyału przez niego dostarczonego, czy
z surowca, którego dostarczony surowy
materyał przed nadaniem przerobieniu np. buraki
na cukier itp. W takim przypadku sprzedaje
zamawiający materyał surowy za niższą
cenę fabrykantowi a kupuje od niego wyrób
za wyższą cenę (Art 338). Przeto nie podpa
dają pod pojęcie kupna handlowego wszelkie
czynności prawne, którymi wprawdzie nabywa
ny otrzymuje rzeczy ruchomych, które
te czynności zawiera albo nie za umo-
wami, albo jeżeli do tychże należą, to przy
tem nabycie otrzymania nie następuje pod
tytułem obejściowym. Wytrzymany zatem pod
pojęcie kupna handl. wszelkie nabycie
otrzymania przez zastosowanie przy pro-
cesy (termometr, pyrometr, zbieranie siły
przez gospodarstwo pokarmu, leśne, chów bydła
itp. Dalej przez wydobywanie minerałów
(kopalnie, kamieniołomy etc) przez prze-
dsiębiorstwo (żeglugę, spedycję, expressy) przez prze-
kazanie użytku itp. Nazwanie nie podpadają
pod pojęcie kupna wygodzenie, najem, prze-
wóz, ustanowienie służebności przedmiotu
tych czynności z natury przeznaczone być mają
b) Przedmiotem kupna handlowego jest wyłącz-
nie rzecz ruchoma, to się zgadza z art 295. Art
296 odnosi bliżej rzecz ruchomą, mówiąc, towary
lub inne rzeczy ruchome, papiery rządowe, akcye
lub inne do obrotu handlowego przeznaczone papiery

papiery wartościowe. Chodzi zatem powiedzieć, że przedmiotem kupna handlowego nie mogą być te papiery, które nie są papierami wartościowymi, jakoto weksle, bony, bilety bankowe, prawo autorskie, prawo patentowe, przywileje na wynalazki itp. Pod „towarami" obok wyrażenia „lub inne ruchome" pomieszczony zwłaszcza ruchome, które zazwyczaj sprzedawane bywają w handlach. Ustawa stanęła na pozycji uchwalenia papierów wartościowych, przez które rozumieć mamy pisma przedstawiające wartości majątkowe w ten sposób, że każdy prawnie uprawniony takowe, już przez samo nabycie wartości majątkowej. Do nich także papierów nie należą zatem papiery stanowiące przedmiot obrotu lub do legitymacyi. Nie wszystkie papiery wartościowe mogą być przedmiotem czynności handlowych tylko papiery na okaziciela, papiery imienne, przez które rozumieć mamy wszystkie papiery dłużne i to z reguły obligacye opatrzone klauzulą „ordre" lub bez niej, i asygnacye na okaziciela lub na odaliczenie. Obowiązkiem jest wszystkie papiery indosować lub też zaopatrzyć przynajmniej do obiegu handlowego, one przez to papierami handlowymi czyniąc. W razie do obiegu handlowego przeznaczone papiery wartościowe a więc i te należą do papierów handlowych. Czy papier do takiego obiegu przeznaczony jest, jest to kwestya faktyczna. Do tych papierów należą, mimo przeciwnych dowodów zobowiązania nie wynikające przez skupienie (Art 301, 302) kwity wekslowe, nie zawierające klauzuli „na okaziciela", bilety kolei żelaznych itd.

50. 31/10 1879.

c) Zamiarem nabycia musi być porzucenie innej rzeczy nabytej (Absicht der Verwendung)

d) za czynności porzucenia uważa należy wszelką czynność, która za sobą pociąga przeniesienie własności innej rzeczy nabytej pod tytułem obrzą-dzającym. Porzuceniem z tem przeniesieniem, nie będzie sprzedaż, zamiana, oddanie innej nabytej jako pożyczki, lub jako nieprawidłowego składu itp. Obojętnem jest w porzuceniu na następnej zwol-nej rzeczy lub bydlęcia, narzucenie nie jest po-trzebnem aby sposób nabycia odpowiadał spo-sobowi porzucenia, ani też aby przy nabyciu innej sposób jej porzucenia był już ustanowiony.

b) Nabycie i porzucenie musiane z odniesieniem do siebie stanowią pewnego rodzaju operacyą handlową. Nabycie bez zamiaru porzucenia nie jest czynnością handlową bezwzględnie. Pierwsza część tej operacyi t.j. nabycie jest czynnością spe-kulacyjną, nabycie z zamiarem porzucenia z zyskiem a co do czasu drugie t.j. porzucenie jest czynnością nieczynnościową, spekulacyą. Wzmiankowana operacya handl. obejmuje zatem dwie jednostki roli przy czynności handlowej niemniej pierwsze-go. Stąd wynika b) że nabycie rzeczy z celu użycia lub zużycia nie jest czynnością handl. bezwzględnie, gdyby nabycie nastąpiło przez osobę z zamiarem użycia lub zużycia innej jego handl. nabycie byłoby czynnością handl. zdaniem z Art. 278 2. - γ) producent, który z celu wytwarzania produktów lub z celu obrobienia lub przerobie-nia jednych nabywa inne rzeczy, nabycie takie nie będzie czynnością handlową, albowiem producent

nie przebyte przedmiotu nabytego np. zboża nabytego do pasienia, a produkt przebyty np. zboże zebrane nie zostało nabytym. Jeżeli przedmiot nabyty w celu przerobienia lub obrobienia produktu wytworowego - lub też w celu dostarczenia gotowej jego sprzedaży - połączony został z tym produktem mechanicznie lub chemicznie, aby go z produktem tym wytworzonym sprzedać, nadawał się pierwszy przedmiot otrzymany będzie jako przedmiot za nadchodzący nabycia, przebycia, jeżeli według ogólnych zasad prawa w odniesieniu do wytworzonego produktu nie podpada pod pojęcie potrzeb, przyborów, rzeczy zbornych lub środka pomocniczego. W tym przypadku zostaje pytania, czy nabycie innej rzeczy połączonej z rzeczą przedsiębranej jest czynnością handlową, zależy od tego, która z połączonych rzeczy nadaje całości nazwę i istotę. Przy zakładach jednorodzajowych np. przy połączeniu zboża kupionego ze zbożem zebranem, zachowa każda część swe znaczenie prawne. Przy różnorodzajowych zakładach przedmiot nabyty do opracowania drugiego stanowi, jeżeli nabyto, aby go razem z dotychczasowym zboża sprzedać, pomocniczy przedmiot nabyty nie podpada pod pojęcie środka pomocniczego, potrzeb, przyborów itp. i tak słomiel jest środkiem pomocniczym do wyrabiania pierza itp. -

Kupno lub nabycie rzeczy ruchomej jest czynnością handl. gdy przebywający przy zawarciu umowy wiedział lub wiedzieć był powinien, że kupujący

nabycie nieruchomości następuje przez dostateczny jest możność powzięcia tego zamiaru, nie wymaga się świadomości przez kupującego, że nieruchomość przez kupującego nabywaną nowy właściciel będzie ciężarami – w braku takiego oświadczenia uprawnienie wygasa odstąpienie tymczasowe zostaje ważne i jakoby nabycie nie nastąpiło. W rozpoczęciu nabycie nieruchomości kupca będzie na mocy Art. 274. ustawy handlowej. Jeżeli nabycie nieruchomości nie kupca, ten który utrzymuje, że kupno jest ustawowo handlowe, udowodnić powinien, dowiedzieć zamiar nabywającego, niemniej że zamiar ten dał się poznać z chwili zawarcia umowy. Dowód takowego jest i zamiar z chwili nabycia, nie zaś zamiar późniejszy; kto więc kupuje nieruchomość do swego użytku a następnie je sprzedaje, kupno takie nie będzie ustawowo handlowe. Przeciwnie kupno zawarte z zamiarem odsprzedania nowej kupionej przedmiot ustawowo handl. chociaż następnie kupujący odstąpił od swego zamiaru. Kupno spekulacyjne (handlowe) przedaje ustawowo handl. bez względu, czy zamiar rzeczywiście dokonany lub też nie, tj. czy następnie pozbycie t.z. sprzedaż nieruchomości spekulacyjnej i czy ze zdarzeniem pomyślnym. Pozbycie nieruchomości spekulacyjnej może być tylko ustawowo handl. przedmiotem, to nie ze względu przypadek (Obw. Art. 273)

§ Zamiar winien być obecnym do nabycia rzeczy nabytej z zyskiem, z celem dalszego handlu czyni, ale dowolność zbycia do osiągnięcia zysku i to jako zamiar poboczny. Czynność handlowa nie traci znaczenia swój cechy, choć pierwotny zamiar nie może być uskutecznionym, bądź że rzecz nie mogła być nabytą, bądź że nawiązała być bez zysku nabytą. Przy nabywaniu rzeczy może zbycie dowiedzione zamiar istnienia wspomnionego zamiaru; zamiar ten odnosi się do tego, aby zarobić przez nabycie z odniesieniem do nabycia; na czem ten zarobek polega, jest obojętnem, czy to na różnicy między ceną nabycia a ceną zbycia, czy na prowizji handlowca, czy na innych dowodach.

b) Nabycie rzeczy nabytej nie nastąpiło w na, które ją w tym stanie, w którym rzecz nabyto albo też po przerobieniu lub po obrobieniu. Ustawowe różnicy między obrobieniem i przerobieniem jest w obu ozorach Art. 271; obojętnem. Przerobienie jest to to formę obrobienia rzeczy, mocą której obrobiony materyał surowy gotowy z nowym materyałem n.p. tkacz przerabia nić na sukno, rzeźnik na mięso, — obrobienie jest to proste przedsiębranie leżące między wytwarzaniem, przerobieniem a mięszaniem, nie np. że sukno wyrobione sukno:/ Obojętnem jest, czy obrobienie lub przerobienie odbywa się we własnych lub innych rozmiarach, czy przez samego nabywcę lub na jego rachunek przez trzeciego, czy praca lub materyał jest przeważającym czynnikiem wartości. Użycie nabytego materyału do wytwarzania materyałów

surowych nie jest ani obrobieniem ani przerobieniem, albowiem praca polega tu jedynie na właściwem użyciu sił przyrody np. chcąc zboże do zasiewu. Również nie jest ani obrobieniem ani przerobieniem nabycie takich rzeczy, które, że użycie jako przedmioty, potrzeby, rzeczy użytkowe, albo jako środki do wydobywania pracy nie idą z zachowaniu jako samoistne przedmioty przybycia np. nabycie przędzy, przędzy, nici, jedwabiu etc. przez drzewa - produkty, farby przez farbiarze, tkaniny itp. Nabywanie takich rzeczy z zamiarem zarobkowania nie nada nabywającemu cechy kupca a jego przedsiębiorstwu cechy przedsiębiorstwa handlowego; inaczej gdyby ktoś kupował takie rzeczy i sprzedawał takowe jako takie. Takich te rzeczy nie podlegają innej racji, aniżeli do kupna, nabycie takich rzeczy będzie czynnością handlową pochodną (Art 273 2). Wszystko to rozumie się takie o takich materyałach, które służą mają jako środki do wydobywania albo uskutecznienia go pobudzenia utworów, literatury lub sztuki, dlatego też nie będzie czynnością handlową nabycie płótna, farby, olejów, marmuru etc. przez malarzy, rzeźbiarzy, litografów itd. papieru, farby drukarskiej przez autorów, chociaż, ani nakładali z pewnym dostatkiem przy dzieła, chyba że rzeczy te już ze skupnemi jakoteż dalszemi, jakoteż nie utrzymywane działanie (Art. 273 5)

Kupno handlowe jest czynnością handlową bez względu na stronę kupującego. Przepis Art. 271;

obejmuje: sprzedaż przedsiębiorstwa a temu nie stoi na zawadzie art 2451.

2) Podejmowanie się dostawy / dostawiny / czyli spedaż spedycyjna / Art. 2452 / Jest to spedaż nieruchomej; która przybycia jej z celu, aby ją mógł dostawić następnie nabyć zamyśla

a) Przez podjęcie się dostawy rozumieny umowę, czynność przybycia stawienia nieruchomej z postanowieniu tej pod II. 1. podaniem. Przybycie to a wprowadzenie spedaż tutaj jest dostawa, jeśli oddanie rzeczy spedanej nie na miejscu wprost przeznaczenia umowy ale dopiero później, nie dosłownie z treści umowy wynikającym, wystawia jeśli raz między spedawcą a odbiorcą rzeczy wystawy do nabycia tejże. Aby podjęcie się dostawy mogło być przyjęciem za czynność handlową, winien spedawca spedz nabyć dostawy z celu wydania tejże nabyć pod tytułem obciążającym, nie zaś dar, daroważ. Któreż czynności zamiast nie wydania czynności handlowej, które podjęcie się dostawie różnych gatunków przedmiotów, kiedy nie ten bowiem nabywa przedmiot dostawy przez czynność odbiorczą a nie prawną.

b) Nabycie na miejscu przeznaczenia wyróżnia się z podjętej dostawy tj. nabycie poprzedzone być winno podjęciem się dostawy. Między dostawcą a dostawą rzeczy zachodzi na, byciu tytuł zachodzi zwłoka stosunek przyczynowy. Rzecz musiała nie być nabytą z celu dopełnienia przez oznaczoną dostawy. Podjęcie wydania podaliśmy pod II. 1. Księgi handlowe

5/II 1879.

z podjęciem się dostawy, za to jednakże opuszcza kandl. ta tylko okoliczność rozumie, że ich ogniwa nabywca po sobie z powodu odwrotnego, przy sprzedaży towarów kupna pomiędzy sprzedawcą, przy dostawie zaś sprzedaż pomiędzy kupnem. Zatem też ciężar przywileju co pośredniczącego w kupnie kantorowym nie też się zastosowanie przy podjęciu się dostawy. Interesem spekulacyjnym przy dostawie jest sprzedaż tj. podjęcie się dostawy - a nabycie nowej dostawie się najczęściej, jest interesem niespekulacyjnym. Podjęcie się dostawy nowej, która podejmujący się z chwilą zawarcia umowy już był nabyt - albo, który z tym zamiarem nabył - aby się podjąć dostawy, gdyby się pokryła okoliczność bez wyłączenia przy nowo jakowego obrobienia lub przerobienia - nie jest czynnością kandl. bezwzględnie z Art. 271 2. - bez porównania z nowej nabytej. Wreszcie nabycie tej nowej być czynnością handlową bezwzględnie na mocy Art. 271 1. Wydawcy zamiar nabycia z chwilą zawarcia kontraktu, chociaż nawet nabycie nie przyszło do skutku.

3) Przedmiotem dostawy mogą być tylko rzeczy ruchome oznaczone rodzajowo (Prod. kr. 1) bez różnicy czy rzeczy przed ich dostawą przez dostawcę jakiego przerobione lub obrobione. Do zawarcia umowy wystarcza zgoda stron, co przedmiotu rodzaju (Prod. kr. 1).

4) Podjęcie się dostawy jest czynnością handlową ze strony przedającego się, nawet tylko wtedy, gdy ten sam kupujący z chwilą zawarcia kontraktu

przedmiot lub niedbałe był pozwolenie o zamiane podejmującego się, a później chce nabyć rzecz sprzedaną z celu jej dostawy. Nabycie rzeczy z zamiane wykonania dostawy t. z. dopuszczalne spekulacyą, nie jest czynnością handlową bezwzględną. Przepis Art. 271 nie stoi temu na zasadzie, gdyż z tym przypadku dopuszcza się rzeczy z zamiane później niż ich sprzedaży – z przypadku zaś pod L. 2) dopuszcza się rzeczy aby dopełnić kontraktu sprzedaży poprzedniego zawartego. Rzeczy te są przy sprzedaży i nabywają się jedynie z celu ich oddania dopuszczonemu. Czynność ta może być handlową względną zawsze, jeżeli dopuszcza podejmuje się dostawy. Według innych dopuszczonych rzeczy dostawcy się należących jest czynnością handlową bezwzględną a to na mocy Art. 271, który obejmuje wszelkie odpłatne nabycie rzeczy ruchomych z zamiane odsprzedaży. Dla osoby, która nabywa rzeczy według dopełnienia dostawy, jest nabycie to czynnością handl. bezwzględną albo względną albo nawet ciche czynnością handlową, dla podstawie dodatku handl. odbiera nie jest odrębnym zawodem handlowym, lecz jest zawodem. Kontrakt dostawy i sprzedaży (Art. 338)

3) Kontrakt ubezpieczenia za premię (Art. 271 3) 3

Kontrakt ten nie mniej, gdy kto bierze na siebie zwłokę, na którą drugi ze swej winy może być narażonym, obowiązuje się za pewną ściśle oznaczoną cenę (premię) dać mu umówione wynagrodzenie (§ 1288 k. c.) Czynność handl. bezwzględna jest zwłaszcza po-

ubezpieczenie za premię bez względu na ubezpieczeńca, od którego ubezpieczenie się przyszło i bez względu na pewność wyłączony na ubezpieczeńca a zatem ubezpieczenie rzeczy ruchomych i nieruchomych od ognia, uszkodzenia, zniszczenia, ubezpieczenie wypłaty sumy, życia etc. Wreszcie wymaga handl. bezwzględnie jest tylko ubezpieczenie za premię tj. zwykle jednostronne zabezpieczenie za premię dwustronne gdy oznaczone wydarzenie za takim ubezpieczeniu polegające na zasadzie wzajemności, nie pobiera się bowiem przy takiej premii z zawarcia właściwej i wyłączona jest wszelka spekulacya. Ubezpieczenie wzajemne jest wymagane handl. bezwzględnie ze strony ubezpieczającego, bez względu czy nim jest osoba fizyczna, spółka, instytucya publiczna. Ze strony ubezpieczającego nie mieć wymagane handl. bezwzględnie; może ono raz być uboczne n.p. gdy ktoś ubezpiecza swe towary albo życie przez skazicela handl. (Art. 273) W takim przypadku ubezpieczenie wzajemne staje się mieć wymagane handl. nie bowiem.

J. Wer Übernahme einer Versicherung fortlaufend einem regelmäßigen (gegenseitigen) Versicherungsgeschäfte ist kein Grundhandelsgeschäft im Sinne des Art. 271. 3. 936. Kein regelmäßiges Versicherungsgeschäft bildet ein Grundhandelsgeschäft (Entsch. d. Gr. Hof. vom 30 März 1881 Pf. 854 Jrd. bez. № 110 - Ge. Ztg. № 33/881)

4) Czwarta grupa czynności handl. bezwzględnych obejmuje 3 czynności wchodzące w zakres handlu wewnętrznego (Art 274)

a) Postępowanie się przez towarzyszem
b) Postępowanie się przez podróżnych ajentem
c) Przyjęcie bezwzględnie wexla (bodmerei)

Wyjątek do Art 271 podaje nam przyjęcie bez przyjęcia

czynności te za handlowemi za strony podsądnego
są prawem względne za strony powoda dowodzącego
pożądku - nie zaś za strony dopełnienia obiektu za-
wiązującego pożądku.

Czynności handl. bezwzględnie są z dn. 31. Oct. 1775 z sprawie
wymierzającym podane tj. z tem zastrzeżeniem,
że nie dopuszczają żadnego postanowienia ana-
logicznego.

Ustawa z 1. kwietnia 1875. o organizacyi giełd 5
ustanowia wszystkie czynności handl. bez-
względnych. § 14 tej ustawy stanowi bowiem, że czyn-
ności giełdowe przyjęte są za czynności handlo-
we. Czynnościami giełdowemi są na mocy
§ 12 tej ustawy te czynności, które a) w publicznym
lokalu giełdy b) w czasie dla giełdy ustanowionym
i c) o tacie przedmioty obrotu handlowego - za-
warte zostały, które na owocowej giełdzie za-
warcane i w cennikach giełdowych notowane
być mogą. Statut giełdy zawiera oznaczenie
handlu, na który ta obrót giełdowy rozciągać ma.
W skutek tego przepisu podlega prawu handlowemu
każde czynność giełdowa bez wyjątku - chociażby
nie obejmowała tych towarów, w których na
mocy dekretu handl. polecy czynność jednej czyn-
ności za handlowa. Zatem też każde, że dane kupno
i dane sprzedaż jest bezwzględnie czynnością
handl. chociażby czynność ta nie była spekula-
cyjną ze strony kupującego a względnie ze strony
sprzedającego. Kupno nie mniej nie zawarte
w cennikach giełdowych, ten w zamiarze
zarobku przez kupującego, bywa pomimo to czynnością
handl. bezwzględnie. Tak samo postępowanie się mamy

rzeczy [illegible] rzeczy rzeczywistej [illegible] nieruchomej, leśnej, etc.

Zakres pewarta na giełdach podlegających, nie [illegible] czynnościami giełdowemi z rozumieniu ustawy tak samo interesa papierów [illegible] giełdą, chociaż nie [illegible] za pośrednictwem stręczycieli giełdowych. Powyższy przepis ustawy o giełdach, przeciwga za tym, że ustawodawca, że dana czynność giełdowa jest czynnością handl. obustronną, tj. ze strony obu kontrahentujących. Podobnie czynności giełdowych stanowi dopiero, które w obrocie giełdowym z rożnych czynności formach. Odpad czynności tych handlowych pomiędzy pomiędzy.

B.

6/II 1879.

Czynności handlowe względne

Czynności handl. względne mogą również jak czynności bezwzględne stanowić przedmiot pewnego zbiorowego dopiero, że one zwykle bywają czynnościami handl. dlatego, gdy dopiero zawarcie bywają bez względu, czy one same zawarcie bywają z sposobie zarobkowania a więc gdy stanowią podobny przymiot dopiero zbiorowego tedowe, lub też czy przymiot odnośnego dopiero polega na trudnieniu się pewnemi czynnościami zarobkowemi bądź bezwzględnemi bądź względnemi (Art. 274). Czynności te bowiem, chociaż były same dowarowaniami czynnościami, które dla trudnienia się innego podobnymi czynnościami handl. za dopiero uchodzi, należą do przedsiębiorstwa handl.

tj osoby np. handlarz podejmuje się przy danej okazji przewozu zboża. Nie jest dozwolonem badanie, czy ta czynność dorazowa podstawą ma, ile jej przedmiotem przedsiębiorstwo handl. bądź lub czy jest nadzwyczajną czynnością tych osób. Prawne domniemanie o charakterze czynności tej należy do wykonywania przedsiębiorstwa handl (art. 274.). Gdyby to domniemanie miało być zachwianem, wymaga się materyalnego dowodu na to, że czynność ta zadnego wpływu nie posiada na przedsiębiorstwo handl. i że z tego powodu nie uważać powinna za handlową np. kupienie zaciągnięcie pożyczki w celu powiększenia swego gospodarstwa rolnego lub podwyższenia domu mieszkalnego itp. Władza przysłuchująca zbyt w takiej okazji czynności z przedsiębiorstwem kupca czynności tej nie będą handlowemi. Wszystkie czynności handl. zresztą dorazowe ulegają nie tylko szczególnym przepisom o czynnościach handl (art 291-316) ale też i prawidłom wydanym do czynności tego rodzaju na ten przypadek, gdyby je wykonywano w obrębie przedsiębiorstwa. To wynika nie tylko z przepisu Art 271, ale też z jego postanowień w Art. 398. 388. 420.

Przedmiot czynności wyliczył wcześniej

1) Podejmowanie się dzieła obrabiania lub przerabiania rzeczy ruchomych, jeżeli przedsiębiorstwo podejmującego się przekracza zakres prostego rzemiosła (Art 272.). Obrobienie i przerobienie rzeczy jest to wielka pomyłka

przedsiębiorca przesyła rzeczy, by je (przedłużał) bądź do pierwszego użytkownika, lub (przedsiębiorca lub przewoźnik) jakiś np. przewoźnik (właściciel artykułu) nie podpada pod to przepisu. Zlecający (locator operis) daje podejmującemu się (conductor operis) rzecz (przedmiot lub materiał) by ją przerobił po uskutecznionem obrobieniu lub przerobieniu. Obrobienie lub przerobienie (nowy) rzeczy nie zależy z zakresu tej umowy. Z tej to przyczyny wykonanie jest z zakresu prawa handl. producent obrabiający lub przerabiający rzecz we płody ziemskie. Podejmujący się obrabia rzecz cudzą, co ↓ (a) ↓ się następuje, gdy w trzeciego nabycie dla zamawiającego rzecz, mającą być przerobioną lub obrabianą. Bez względu czy ją nabył z innej, niż zamawiającego lub tylko na jego rachunek a celem przekazania zamówienia. Zamawiający może dostać rzecz u podejmującego się i u niego samego obrobienie dostarczonej materyału. Obrobienie lub przerobienie czyni być uskutecznieniem za wynagrodzeniem i dla trzeciej ↓, na rachunek cudzy. Nie czyni tu różnicy, czy podejmujący się obrabia je lub przerabiając materyał cudzy, dodając do niego inne rzeczy t.z. posiłki i czy takowe z tym celu nabywa. Jeżeli zamawiający ceny obszerniejsze jest, czy podejmujący się obrabia materyał mu oddany, czy inny podstawia,

równo nie idzie z postanowieniem przepisu Art. 271 gdyż ustawa wtedy dwie umowy kupna i sprzedaży nie za locatio conductio operis. Zamawiający bowiem sprzedaje swój towar nie, który przedmiotem się np. obuć, rękawiczek, sukna etc. a ten zamiast obrobić lub przerobić ten materyał, sprzedaje przyrzeczenie swej stałej przerobienia lub przerobienia, nowe np. nog, ręk, sukna, sukmie. Obrobienie i przerobienie nowy towar, jest tylko rodzaj czynności handl. który przedmiotem przedsiębiorstwa podlegającego się przepisom zasad prostego zamówienia. Do zasad handl. nie należą wiadomości, które przedsiębiorstwo mieć musi mamy za przedmiot zasad prostego zamówienia. Wogóle twierdzić można, że zamówienie zachodzi, jeżeli wytwórczy lub przerabiający czynnikiem produkcyi cudzy towar nie zaś swój towar. Czyż nie tak ma, w przypadku wątpliwym sędzia orzeka po poprzedniem zbadaniem stanu faktycznego, z którym to rzecz przesłać może Sąd handlowy i przemysłowy o wyjaśnienie zachodzących okoliczności faktycznych (R.ch. z 8/2 1864).

Przedsiębiorstwo podlegające pod ustawę Art 271 należą się przykłady fabrykacyi i wydelowania się przypadek nie tu nowy jak to farbiarnie, blichy, cukrownie, tkalnie, tartaki lub drewny rozcinać, pończosznie, pudralnie, prasowalnie, garbarnie itp.

Do czynności z mocy bezwzględnie stanowiące były
mogą przepisy ogólne dotyczące kontr. z czyn-
ności handl. (Art 271 – 316) tudzież postanowie-
nia prawa czynności handl. a mianowicie
przepisy powszechnego prawa cywilnego, o ile
względem tego te czynności handl. nie odstępują od takich przepisów. Podejmowa-
nie się obrabiania lub przerabiania rzeczy
ruchomych jest czynnością handl. względnie ze
strony podejmującego się.

7/II 1879. 2) Czynności bankierskie i wekslarskie (Art 274 c)
Bankier jest pośrednikiem w obrocie pieniężnym
i kredytowym. Wszelkie czynności zmierzające
do osiągnienia tego celu są czynnościami
bankierskiemi lub bankowemi. W poczet tychże
należą: zamiana pieniędzy czyli pieniędzy, han-
del złotem i srebrem w sztabach, udzielanie
kredytu, zaciąganie pożyczek wekslowych,
wystawianie przekazów, przyjmowanie papie-
rów wartościowych na zdział nieprawidłowy,
pośredniczenie w zaciąganiu pożyczek, po-
średniczenie z papierami spółek akcyjnych
i komandytowych na obcy, udzielanie pożyczek na zastaw, na hypotekę, podejmowanie
się dzieł itp.

Takiemi czynnościami trudnią się może
kupiec, spółka handlowa, Bank publiczny.
Niektóre czynności bankierskie są czynnościami
handl. bezwzględnemi na mocy Art 271 l. 2. 4. i inne
zaś podpadają pod Art 273 l. 4 zostawia pod pojęcie

czynności domowych. Dla ustawy wekslowej z r. 1850 wydanej, czynności wekslowe ulegają przepisom tej ustawy, bez względu czy są lub nie są zarazem handlowemi (Art 2 ab). Do stosunków tej ustawy wekslowej nie uregulowanych np. do umów o wystawienie weksla, o weksle, przyjęcie etc. stosować należy, o ile one są zarazem handlowemi - ogólne przepisy dotyczące handl. o czynnościach handlowych a w braku tychże przepisów handl. a nareszcie powsz. prawo cyw.

Czynności handlowe nie mające na celu osiągnienia zysku przez pośredniczenie, nie są czynnościami handl. i nie mogą stanowić podstawy przedsiębiorstwa handlowego. Z tego powodu nie podpadają pod przepis Art, tyle czynności dla ozdobności, zakładów zakładowych, użytkowanych z celem dobroczynnym przez Państwo, gminy, Towarzystwa i tak samo stowarzyszenia zawodowe i dr., bytowe przytaczane wyżej na swych autorów, lecz nie spełniają czynności handlowych i nie mogą być uważane za przepisy, choć nie pobierają zysku, albowiem tu obraca się na dobrych czynności stowarzyszenia. Niemniej i czynności Zakładów kredytowych przemysłowych wydawających listy zastawne - nie są czynnościami handl. zdaje wyłącznym celem tych Zakładów jest udzielanie swym członkom wy, za same obrotu hipotecznego.

3) Czynności komisanta, ekspedytora i przewoźnika

Tudzież czynności zachodzące do prawnych osób przynależących (Art 273).

c) Komisantem jest, kto zawiera czynności handl. w sposobie zarobkowania we własnem imieniu, lecz na rachunek drugiego zlecenie (komitenta) (Art 360). Kupiec, który obcuje tylko przypadkowo zawiera czynności handl. we własnem imieniu na rachunek komitenta, to uważanym będzie względem tej czynności za komisanta (Art 272 ust 2 i 378)

Przedsiębiorstwo komisowe mające Art. 360-377 obejmuje przyjęcie i wydanie nie pod udzielone zlecenia. Udzielone to jest czynność handl. jeśli komitent jest kupcem. Zlecenie musi być zakierowane do zawarcia czynności handlowej z tego, że czynność prawna musi być czynnością handl, która w celu wykonania zlecenia nie być z osobą trzecią zawarta a która zawiera wydanie zlecenia. Czy ta umowa jest czynnością handl. zależy od osoby komitenta (Art 360 ust 3 i 297, 298) a nie komisanta bo i umowa ta będzie czynnością handl. jeśli tylko jest na przypadek, gdyby ją sam komitent był zawarł. Interes lecz może być względny komitenta czynności handl. bezwzględny lub względny (Art 271-273) jeśli bowiem komitent jest kupcem, mianowicie dla czynności handlowej będzie handlową (Art 272-274) jeśli zaś nie jest kupcem, zlecenie musiało by

nuce za przedmiot zawarcie czynności handl. bez. względny (Art 274)

c) Spedytorem jest ktoś z czynności zawodowego zajmowania się stałem wiedzą lub na cudzy rachunek podejmuje się przesłać towary przez przewoźnika lub wyprzedz (Art 379). Każdy kupiec który chociaż tylko przypadkowo podejmuje się z własnej wiedzy lub na cudzy rachunek przesłać towary przez przewoźników lub wyprzedzicieli co do tej czynności spedycyjnej za spedytora (Art 388).

Spedytorstwo uregulowane Art. 380-387 obejmuje przyjęcie i wykonanie nie zaś udzielenie zlecenia do zawarcia kontraktu o przewóz towarów. Udzielenie zlecenia jest tylko wtedy czynnością handl. kiedy dający zlecenie (komitent) jest kupcem (Art 273).

Czynność spedycyjna nie nabiera zawsze cechy czynności handl. stąd, że ona jest handlowa ze strony kontraktu, albowiem i przyjęcie zlecenia spedycyjnego danego przez niekupca jest bezwarunkowo czynnością handlową (Art 379) gdyż wykonanie zlecenia nastąpi nowi jedynie przez zawarcie czynności handl. tj. przez zawarcie umowy z przewoźnikiem lub kupcem o przewóz towarów.

d) Według Art 278 ze kupcami przewoźnikami i zakład do przewozu osób uważany. Nie każda czynność przewozowa jest czynnością handlową dlatego podejmującego się przewozu jest kupcem. Przedmiotem czynności przewozowej są towary, osoby,

i nowiny (listy, gazety)

α) Kontrakt o przewóz towarów morzem jest czynnością handl. bezwzględną (Art 271/4) i ulega przepisom prawa morskiego. Kto zawiera z czyjemś zarobkowanie takie umowy, nazywa się Panem okrętu (des Rheders). Kontrakt o przewóz towarów lądem bez na rzeki lub nadbrzeżu wodach śródziemnych jest tylko czynnością handl względną a to tylko wtedy, kiedy się tym przewozem kto trudni z czynności zarobkowania a kto, czyni to przewozicielem nazywa się przewoźnikiem (Art 390) Przewoźnik jest dłużnikiem, względnie kary zapłaty, który tylko chociaż przy danej okoliczności podjął się przewozu towarów lądem, względnie względem tego kontraktu za przewoźnika (Art 420) Przepisom objętym Art. 391-419 k.h. ulegają czynności przewozu każdego przewoźnika a odnośnie tem, kto tym przepisom podlega, jest przewoźnikiem w rozumieniu prawa handlowego

β) Przewóz osób morzem jest czynnością handl. bezwzględną (Art 271/4) i podlega przepisom prawa morskiego. Przewóz osób na rzece lub nadbrzeżu wodach śródziemnych jest tylko czynnością handl. względną i to jedynie w przypadku gdy się zajmuje tym przewozem trudni. Przez wyraz zajmuje się przewozem należy rozumieć protokoły konieczne w gubernskiej i powiatowego na wydany zdolności [illegible] i jest dłużnikiem umowne. Czy się nie

tak ma, o tem orzeka sędzia. Do rzeczy tych należy także pełnomocnictwa żeglugi parowej na rzekach i rzadach śródziemnych, myśl, pośrednictwa komisowego, dorożek etc.

3) Odgraniczanie się pracy od umowy, nie jest czynnością handlową, gdyż żadna ustawa nie poczytuje go za taką. I tego powodu nie są kupcami ani bankierami, ani posłańcami ani kantorami telegraficznymi, chociażby mogli być utrzymywani przez przyjaciół. Do tego pracy odnosić należy rozmaite wiadomości dla nieograniczonego koła osób przez wydawanie publiczne pismo, publikacje, nie pismo itp. To może być czynnością handlową, zależnie od zadań pośrednictwa chwilowych lub nadzwyczajnych.

8/II 1879.

4) Pośrednictwo w czynnościach handlowych lub zawieranie tychże dla innych osób. Wszelkie czynności innego charakteru niż te, są tu obce (Art 274)

Pośrednictwo jest to w stosunku umownym przygotowanie zawarcia umowy albo wprowadzenie do zawarcia umowy. Przedmiotem jest jedna lub drugie z tych pośrednictwem może być jak samo zachowanie osoby, przedmiotu, sprawności. Aktem pośrednictwa jest wykonanie zlecenia do pośredniczenia, przyjęcie tego zlecenia jest czynnością pośredniczącą. Pośrednik nie jest kontrahentem, nie jest on nim ani z umów umownych (zastępca) wynikających ze zlecenia do pośredniczenia mogą być powołane

zlecenie do zastępstwa. - Zawieranie interesów dla innych osób jest to zawieranie interesów jako zastępca albo jako komisant (zleceniobiorca) na cudzy rachunek. Obok czynności komisowej istnieje czynność zastępcza nadająca się do traktowania się nią w sprawie zastosowania tj. obok zawierania interesów na cudzy rachunek (zlecenie) ten sposób zawierania interesów polegający zawieranie czynności prawnych na cudzy rachunek w cudzem imieniu (zlecenie) (Art 298 i 360 3).

Zawieranie interesów prawnych obejmuje także dopełnienie zobowiązania i przyjęcie świadczenia. Gdy czynność komisowa już poprzednio pod lit. 3 czynności rozbita, mieto ustawa pod lit. 4 rozumie przez zawieranie czynności handl. jedynie zastępstwo.

Pośrednictwo i zastępstwo w czynnościach handl. jest tylko wtedy czynnością handlową względnie gdy pośredniczenie lub zastępowanie stanowi przedsiębiorstwo handlowego rodzaju, albo jeżeli skupia przedsiębiorstwo tak czynności drobnowego rozkładu i wydobywania przez przedsiębiorstwa handl. (Art 274 ust 2.) Pomocnicy i pełnomocnicy handlowi, którzy pośredniczą w interesach handl. czyli przynależą tylko zastępują w zawieraniu czynności prawnych, nie ekskluzywnie przynależą umowy, pośrednictwo lub zastępstwo z rozumieniu Art 274.

Osobami trudniącemi się pośrednictwem i za-

stępstwem w sprawie zarobkowania się stręczyciela i sutenera t. z. ojcem stręczyciela handlowi s.j. urzędownie ustanowionemi a przestrzegającymi swego urzędowego zakresu działania - nie są służącymi, albowiem ich czynności urzędowe, nie są wcale ustawy czynnościami handlowemi (Art 272 c) chociaż stosunki prawne wynikające się z ich urzędowej czynności pokoją w przedmiocie handlowych (§ 39. ust. wpr.)

(Wszelkie czynności przez stręczycieli handlowych urzędownie ustanowionych przedsiębrane z przekroczeniem urzędowego zakresu działania a więc zadarcie tych stręczycielom (Art 69 a.d.3.26) są o tyle czynnościami handlowemi, o ile są handlowemi względem danej innej osoby, a handlowemi są mimo z przyczyn zarobkowania względem stręczyciela handl. przynależą służące a to z całej powszechności tego wyrazu. Stręczyciel t. z. przyrzeka się służącemi (Bauer niżej Art 2)

1)

2)

5)

5) Czynności zadarcowe tudzież inne czynności handlu drugorzędnego i utworów sztuki - następnie czynności dodatni o ile przekroczą zakres prostego zarobku (Art 272 c. § 1164; 1171 d.c)

Kodeks handlowy odróżnia

a) czynności zadarcowe, których ogół stanowi handel zadarcowy. Przedsiębiorstwo zadarców obejmuje powielanie i rozszerzanie utworów literatury i sztuki. Czynności prawne przez nich z tym celu zawarte są czynnościami zadarcowemi i mogą być tylko takiego rodzaju, aby umowy o nakład

mocą których nabywają autor, wydawca, powielenia
i rozpowszechnienia jej. Tu wchodzi i nakład gazet,
czasopism, ustanowienie redaktorów, wiel po-
mocników itd. – β) umowy zawierane z dra-
matami w celu powielenia utworów – γ) umo-
wy, mocą których nakładcy a ci bezpośrednio
lub pośrednio sprzedają odbiorcom powielenie
wydanych. Bez tych umów żaden handel na-
kładowy nie mógłby istnieć. Autor, który utwory
swe własnym nakładem wydaje jest tylko wła-
snym kupcem, gdy ci inni trudnią się sprzedażą
rozpowszechnienia

b) Inne czynności handlu księgarskiego i
utworów sztuki. W pewnej tych czynności wchodzi
handel księgarski domowy trudniący się wy-
dawaniem Dzieł nie tylko na rachunek autora, ale
tymczasowy trudniący się handlem dzieł wy-
dawniczych – dalej handel muzyczny, handel
antykwarski. Wypożyczanie dzieł, nuty
itd. nie jest czynnością handlową, może być
wreszcie czynnością handlową pomocniczą, gdy
księgarz utrzymuje tedy obok swego przedsiębior-
stwa

c) Czynności drukarni o ile przekroczą zakres
prostego rzemiosła. Przez drukarnię rozumiemy
drukarnię dzieł, litografię i inne drukarnie
tego rodzaju o ile przekroczą zakres prostego rze-
miosła (Ober pod lit), nie zaś drukarnie nuty
kartkowych. Do pierwszych zaliczyć można
Zakłady fotograficzne, o ile powielenie odby-

za cię z wyrobu mechanicznego lub chemicznego.

C.

Czynności handlowe pochodne albo należące do handlu kupca (Art 273)

Wedle Art 273: poczytuje się wszelkie pomiędzy czynności kupca do jego handlu należące za czynności handlowe. Czynności te wtedy tylko za czynnościami handlowemi jeżeli 1) kupiec takowe przedsięwziął i one 2) do jego przedsiębiorstwa handlowego należą.

Kupiec z rozmaitemi osobami handl. jest, ale w sposobie zarobkowania tudzież czynnościami handl. bądź bezwzględnemi (Art 271 i-s) bądź względnemi (Art 272 i-s) a to nawet gdyby się trudził tylko jednym rodzajem tych czynności. Czynności te wymienione w Art 271 i 272 nazywają się czynnościami handlowemi pierwotnemi, albowiem jedynie na takowych zasadza się w rozumieniu ustawy handlowego pojęcie kupca. Nie masz bowiem kupca, ktoryby się nie trudził choć jednym rodzajem tych czynności. Ogół tych czynności wydanych w sposobie zarobkowania stanowi przedsiębiorstwo handlowe lub handel kupca. Przedsiębiorstwo to nabiera się względem na rodzaj czynności, które wynosi nazwę np handel księgarski, bankierski, fabryka sukna, cukrownia etc.

10/ii 1879.

W pojęciu czynności handlowych należących do handlu kupca wchodzą:

1) Zarobkowe odsprzedawania nabytych w tym

rzeczy towarów, rzeczy ruchomych i papierów wartościowych. Jest zresztą rzeczą obojętną, czy przedmiotem jest stosunek lub inny kupiec czy odpredaż jest hurtowna lub czastkowa. Odpredaż które nieruchomości rzemieślniczej jedynie z wykonania czego rzemiosła, nie poczytują się za czynności handlowe, jeżeli ich przedsiębiorstwo nie przekracza zakresu prostego rzemiosła (Art. 273 ust. 3)

Na zasadzie Art. 4. 271. 272. 273 odróżnić należy 3 rodzaje rzemieślników

a) rzemieślników których zarobkowanie polega wyłącznie na pracy t.j. na obrabianiu lub przerabianiu rzeczy ruchomych za wynagrodzeniem a których przedsiębiorstwo nie przekracza zakresu prostego rzemiosła. Taki rzemieślnik nie jest kupcem i do tego (jako rzemieślnika) nie stosuje się ani dorosłe handl. z ogólności ani Art 273 ust. 3 z wyjątkiem. Nabywanie narzędzi i potrzeb dla wykonywania pracy przez takiego rzemieślnika przyjętej nie jest czynnością handl. ani z myśl Art 273 ust 2. ani z myśl Art 271.

Przedmiotem interesu między rzemieślnikiem a zamawiającym zawarcie tego nie jest kupno i sprzedaż rzeczy ruchomych t.j. towarów, lecz najem pracy. Do tych rzemieślników należą przykł. introligatorzy, drukarze, farbiarze, blacharze, siodlarze, malarze pokojowi, instytutorzy, golarze etc, drzewy i drzewy obrabiający jedynie materyał powierzony. Natomiast ludzący się tylko naprawą obuwia lub ubrań

(b) Rzemieślnicy gdy a) rzemiosłem się zajmują z rozumieniem dodatku handl. dopiero, jeżeli ich przedsiębiorstwo przechodzi zakres prostego rzemiosła. Zadi przemysłowcem nie jest rzemieślnik bez sklepu (Bew. wyż B pod lb. 1. 3. 5) a do niego nie odnosi się przepis Art 273 ust. 3.

odpowiednie więc od handl. zajmującym handl. pobocz. bo owiem kupcami

c) Rzemieślnicy, którzy w sposobie zaopatrywania się w nabywaniem materyałów surowych, z celu wytworzenia z nich wyrobów na sprzedaż bez obowiązku prowadzenia ksiąg handlowych, bądź celu wykonania rzemiosła, za z rozumieniem dodatku handl. dopiero, bez względu czy mają lub nie mają sklepu i dowiedzą nabyte materyały dopiero po nastąpieniu zamówienia (Art 271. 2. i Art 4). Jednym do tych rzemieślników odnosi się przepis Art 273 ust. 3. stanowiący, że ich odpowiedzialność z wykonywaniem ich rzemiosła nie przyjmuje się za czynności handlowe. Ustawa wymaga więc, aby ich przedsiębiorstwo nie przekroczyło zakresu prostego rzemiosła. Wszelkie inne czynności pomocnicze z ich przedsiębiorstwem połączone czynnościami handl. zwłaszcza nabywanie materyałów surowych itp. (Wspomniany wyjątek tyczący się odpowiedzialności odnosi się nie tylko do wyrobów przez samego rzemieślnika wytworzonych, ale także do nabytych przez niego wyrobów gotowych tego samego lub innego rodzaju rzemio-

art. jeżeli nabycie nastąpiło z zamiarem
powtórnej sprzedaży w niezmienionym stanie
(Wymaga się zatem, by handel ciągnął sprzedaż
(z wyjątkiem nieruchomości)
nie przeszedł w sklepowy przy czynnym lub
czynnym nieścisłym np. sprzedaż świata, jeżeli
ten jest zamierzony. Zwracamy uwagę
uwagę na to, że kupiec nie zamienia
który obok swego właściwego zamiaru ma
miejsce innych zakupów z celem ich sprzedaży
z sposobie przerobienia, dlatego handel ten
objęcie się jako odrębna, samoistne przed-
siębiorstwo obok zamiaru, albo jako główne
przedsiębiorstwo, a zamiar jako uboczne,
i zatem jeżeli osoby te są zarazem zamiarami
dami i kupcami, lub przeciwnie kupcami.
2) Nabywanie pod tytułem obciążającym
sprzedaż, malowanie i inny zamiar mają na
z celem ich bezpośredniego użytku lub zużycia
nie przy wykonaniu przedsiębiorstwa (Art 275 ust 2)
np. nabycie, miasto, meble, urządzenie
sklepu itd.
3) Z uwagi na ustęp 1 Art 1[illegible] wchodzą w pojęcie
nacji handlowych ubezpieczenie towarów i to-
kolatów handlowych bez różnicy, czy ubezpieczenie
jest przejściem lub za premią - przyjmowanie
prokurentów; pełnomocników, innych osób
pomocniczych - pośrednictwo przy zawarciu z celach
handlowych - przechowanie mienia z zastrzeżeniem
o obrabianie lub przerabianie towarów za-
kupionych wraz odsprzedaży - przechowanie za pro-

wizyt - udzielanie patentu dla zaberpienia
nia drugich handl. udzielanie pełnomocnictw
i rewersów handlowych - nabycie istniejącego fa-
bryki handl. a firmy lub bez tychże - oddawanie
towarów do przechowania, przyjmowanie spół-
rodzic niejawnych, zaciągnienie spółek handl.
zapisywanie się na akcye - wstępowanie do
spółek handl. jako spólnik jawny albo ko-
mandytowy - przyjęcie spółki towarzyj, uj-
mowanie wekli dla traktowania, najmowa-
nie sług do podróży i Wszelkie czynności handl.
bezwzględne i względne, które zachodzą w tych
do się strony drugiej dostrzegające w p. odda-
nie towaru do przewozu, spedycyi, zamówienie
maszyn etc. - Czynności pod lit. 2. 3 wymienio-
ne nazywają się zazwyczaj przedsiębraniami lub
zdarzeniami, gdyż umożliwiają, ułatwiają i
zabezpieczają wykonywanie przedsiębiorstwa
handlowego. Art. 1 Art 273 czyni tak ogólnikowo,
że obejmuje i czynności pozadowne objęte
Art 271. 272, gdyż jednak czynności te za-
stały umyślnie temu dowodu Art. przeto nie
zachodzi potrzeba podciągnięcia tychże pod
prawidło Art. 273. Wreszcie Art 273 nie jest
bez wątpliwego pewnego przewodu dla czyn-
ności pozadowych zwłaszcza dla czynności
wymagających w Art 271 i 2. by jeżeli należą
do handlu kupca przedsiębiorcy takowe, odpo-
wiednie potrzebie udogodnienia, i nabycie rzeczy ruchu-
pliwych w zamiarze odsprzedania, albo ich podjęcie

się osoby niebędące przy zawarciu późniejszego na-
bycia rzeczy osobami się znającymi.
Art 273 obejmuje nie tylko umowy, ale i czynności
prawne innego rodzaju - nawet i działania
bezprawne

11/II 1879.

II

O domniemaniach (Art 274)

Przez domniemania ustanowione Art 274 ra-
zumie ustawodawca kwest. system czynności handlo-
wych. Wskutek tych domniemań staje się zby-
tnim dowód niekiedy trudny, że czynności
prawne dopiero powstają z siebie te znamio-
na, które nim na mocy Art. 271–273 nadają
przymiot czynności handlowej. Wskutek przyto-
czonych tych domniemań nie ustanawia
dla handl. nowych rodzajów czynności handl. nie
tu czynności handl. domniemanych, różniących
się od czynności handl. bezwzględnych względnych
i pochodnych, przeciwnie dadzą czynność, o któ-
rej na mocy Art 274 domniemywać się należy,
iż jest handlową, musi z ogółu należyć do rze-
dzi czynności handl. bezwzględnych, względnych lub
pochodnych, albowiem domniemania podane
ustanowione jedynie na przypadek wątpli-
wości, czyli jakiej czynności przedsiębrane przez
kupca z ułożeń być z ogółu handlową, ma być
z danych przypadku względem tejże kupca jej
celem, za handlową.
1) Ust. 1 Art. 274 domniemywa się czynności
handlowej zarobkowej tj. do przedsiębiorstwa handl.
należącej (zasadniczej lub pochodnej) każdy

przed wstąpieniem niektóre kontrakty zawarte
przez dłużnika mogły być uważane za należące
do przedsiębiorstwa handl. a zatem uważane za
sprzedaż handl. tegoż dłużnika. Dłużnik ten mu-
siał być w chwili zawarcia umowy dłużnikiem w ro-
zumieniu dotyczącem handl. Przez zawarcie kontraktu
powstawały zwykle umowy długu, które za-
tem nie idą za tem mogą być sprzedażami
handl. a zatem należącemi do przedsiębiorstwa
handlowego. Ogłoszenie prawdz. Art. 244 do ob-
chodzenia obowiązujących umów z nim jest usta-
nowione. Do domniemania zaś innego dowodu,
nego stoły tylko odwołać się można, jeżeli
z istoty zawarcia wstąpienia, czy umowy, które
przed tym istoty mieć były sprzedażami handl,
a dalsze przypadki nie były przytoczone za
sprzedażą handl. czynności, lub przeciwnie, że
się do innych umów nie jest można wstąpienia.
Okoliczności te sprzedażą handl. na należności za
nieprzekroczoną sprzedażą handl. zdaje przed wstą-
pieniem, czy one z dalszych przypadków nieprzeczą
jest handlowy. Domniemanie takowe przez
dłużnika jak niemniej przeciw jego wpisowi,
przeciwnemu. Dowód przeciwieństwa domnie-
mania jest dozwolonym. Domniemanie to za-
tem zachodzi (praesumtio juris). Dłużnik
niemniej z wpisu handlowego, mogą dowieść,
mianowicie zachodzi na umowy z stanu rzeczy,
które umowy, wyraźnego oświadczenia itp.
Przeto wstąpienie nie być uważany, natomiast
natychmiast to umowy z dalszej przyczyny
były przez oświadczenie były przez okoliczności

zachodzące, albowiem w obec domniemania
prawidłowego nie istnieje dla wpisu
tu tytułu rzeczy obowiązek dochodzenia się, czy
czynność jest handlowa; zatem też idzie, że
wobec tego nie ma też podstawy mówić
o dowodzie czynności za handlową,
zwłaszcza, że w obrocie jest podstawowe znaczenie
mieć do czynienia dłużnikiem, który jest
gotów za cenę obniżek do wykonania ordynacji.
Przepis Art 274 ust 1. mówi wprawdzie tylko o
nowych, jednakowoż domniemanie odnosi się
i do czynności prawnych podobnych do nowych t.z. w
tej Rozkładów jako to do sprzedaży
interesów bez zbycia (np. do inwentury) rzeczy
rzeczy bez zbycia także do przyjęcia i przelewu
towarów nieamortyzowanych lub nieodstających do przy-
jęcia Art 323 : 348) a nawet do innych przepisów
do zawarcia umowy (Art 297 - 318 - 322) - Domnie-
manie nie rozciąga się do innych podobieństw
polskim że za obrotem handlowym jako to do inte-
resów prawa familijnego, spadkowego, do umów
o roboty nieruchome itp. Wspomniane domnie-
manie idzie za zastosowanie bez względu, czy ob
pod zarobkowego interesu sprzedano dokument lub
też nie, byleby dokument nie był obligacją z
mowienia ust 2 Art 274.

2) Wyjątkiem domniemania obecnego ust 1 Art 274
jest postanowienie ust. 2 tegoż Art, według którego
obligo przez kupca podpisane poręczenie się za
podpisane w wykonaniu przedsiębiorstwa handl,
chyba że z ich treści przeciwnie się wydaje. Jeżeli

przeciwieństwo nie odnosi się do samej natury obligacyi, różnica tedy jest w tej nie może być dowodzeniem, choćby nawet mogło być odwodzeniem z innych zapisów. Domniemanie z mocy bowiem jest zdaniem domniemanem nie zachodzącem (praesumtio juris ac de jure). Przez oblig. (współpasc.) rozumiemy związki służące na pewne, mocą których osoba drugiej drugiej nad siebie zobowiązuje się do jakiejś świadczenia, nie a nie nie wykonania zobowiązanie pochodzące z umów jej dotyczących. Co do zapisów drugiej (obligacyi) przez długie podpisanych rozróżnić można dwa przypadki 1) oblig podaje przyczynę zobowiązania się (causa debendi) albo 2) nie podaje takowej.

Ad 1. Pierwszy przypadek obejmuje dwa przypadki a) kiedy causa zobowiązania się wyrażona w obligacyi jest taka, iż według zdań prawa handl. nie może nadać interesowi przymiotu czynności handl. np. długie zawarte w zapisie na Bankier 1000 złr. jako mocą długu za nabyte od niego towary albo bydlęta albo za usługi świadczone w gospodarstwie nie będzie w tym przypadku interes prawny nie będzie czynnością handl. b) przy czym tabor. objęta obligacyą jest tej natury, iż interesowi nadaje mocą przymiotu czynności handl. np. długie zawarte, iż winien Bankierowi 1000 Zł. jako cenę długu - albo z tytułu pożyczki - albo jako wynagrodzenie szkody itp. W tym przypadku interes będzie czynnością handl. chociażby długie lub zapis dotychczasowy nosił odwrotnie, iż interes ten być przyczyną wydania obligacyi nie może być poczytany za handl. np. iż ona cena pochodzi

z dupla rzeczy niemelownych, że przy rzeczach ruchomych na pewną cenę dupla, dowiedzieć się o tem wiedział w chwili zawarcia umowy.

Ad 2. Jeżeli zapis długu nie podaje żadnej przyczyny zobowiązania się, interes powyższy wtedy na kredytory a dowód przeciwieństwa jest wykluczony.

12/II 1879. Przypadek pod 1. zachodzi przy papierach opiewających na okaziciela lub na zlecenie tudzież przy indosie i przyjęciu tych odnośnych papierów. Papiery te są aktami formalnymi albowiem przy ich formie przemnej tylko przyczyna zobowiązania się, całkiem tej wiadomo, że one nie potrzebują wymienienia tejże dla zabezpieczenia interesu. Do rzędu tych papierów przez długu podpisanych zaliczany dowody zobowiązania się (Art 306) przyczyny wymienione w Art. 302 wystawienie i indosowanie rachunki przekazowych i asygnacyjnych (Art 306) (nie zaś dowody jako pokwitowanie, że odebrano zapłatę z celu umorzenia długu przeciwnie dowód jako dowód na otrzymaną zapłatę z wszelkiego stosunku obowiązkowy up. dowód na otrzymaną rzeczy do odbioru przyjęte, dowody kwitowe przy odbiorach). W przypadku pod b. jednie wymaga się podpisu obejmującego formę długu – odwrotnie jest podpis odbiorcy na odwrocie długu, podpis przedsiębiorcy, potwierdzenia a nawet podpis długu drukiem lub litografowanie nieskuteczny.

III.

Czynności handlowe jednostronne i obustronne (Art. 277)

Czynności handl. być bezwzględnie handlowe albo względnie handlowe albo też ze względu na kontrahentów (czyn. handl. obustronne), albo tylko ze strony jednego kontrahenta (czyn. handl. jednostronne). Kontrahentów, z których strony czynność jest handlową może być albo wyłącznie przedsiębiorcą albo wyłącznie nieprzedsiębiorcą albo przedsiębiorcą i nieprzedsiębiorcą. Przepisy ustawy i Ukł. handel. kontrahentów czynności handl. postanowione być mogą: albo dla obu kontrahentów (dwupiór. i wielupiór.) albo tylko dla jednego, czyli czynność handl. tylko jednostronne, wyjątkowy tedy, gdy ich stanowią tylko przepisy odnoszące się prawa odnoszący się do przepisów prawa prywat. czyn. postanowionym być ma wyłącznie do tego z kontrahentów, z którego strony czynność jest handlową, jak to w Art. 280. 281 ust. 2. 282. i 288.

Kodeks handl. zawiera niektóre postanowienia, które jedynie tedy w zastosowaniu, kiedy kupiec uchyla się przez czynność jak to Art. 272 ust. 2. - 290. 292 ust. 2 - 297. 300. 301. 302. 306. 323. 378. 388. i 420. - albo jeśli obaj kontrahenci są kupcami jak to Art. 289. 291. 306 2. 307. 313. 316.

Podział czynności handl. na jedno: obustronne wpływa także na stanowisko sądu (Ukaz § 38 ust. 4 pkt)

IV.

Niezawisłość cechy, jasności i czynności handlowych i ważności tychże do zakazu dla kontrahentów zawierania takowych (Art. 276.)

Każdy interes prawny podlegający podpadnie pod pojęcie czynności handl. powinien być uważany za handlowy, powinno się do kontrahentów z uwagi na ich stan lub stan lub ze względu pewnej szczególnej okoliczności w jakich zawarcie było tudzież czy handlem lub pewnej czynności handlowej przypuszczać należy się do kontrahentów zdolny jest do przestań prawnych.

Przez Art 276 wszystkie poprzednie Art II (Oberhof Tyt II) i obejmuje także zakazy czynności handl. objęte. Jeżeli kontrakt zakazuje niektórym osobom zawierania czynności handl. w ogólności lub tylko z pewnymi ograniczeniami jako to prokurentom, pełnomocnikom generalnym (Art. 56) pomocnikom handl (Art 58) sługom handl (Art. 69) spółkarzom jawnym i osobistym odpowiedzialnym spółkarzom spółki komandytowej (Art. 96 i 159) - inne osoby zabraniają przedsiębrania czynności handl bezwarunkowo albo pod pewnemi warunkami jako to urzędnikom, duchownym, urzędnikom, rzędnikom Państwa notariuszom, adwokatom itp. Publicznym Zakładom zakładowym zakazano zawierać czynności handlowe na pewny zasadnych, ktoreby powstawały z jakich bądź umowy z ich przedsiębiorstwem (18 Kwietnia 1878 r. 19/18)

V

Umowy o rzecz nieruchome (Art. 275.)

Postanowienie Art. 275. że umowy o rzecz nieruchome nie są czynnościami handl. wyjęte jest z pod czynności handl. bezwzględnych i względnych. Donioslość tego postanowienia polega na wyłączeniu z zakresu czynności hand. i tych kontraktów o rzecz nieruchome, które jako nabycie czynności przedsiębiorstwa handl. przybrać być mogły cechy czynności handlowej (Art 273)

Bezpośrednie rzeczy nieruchomej podaje nam pozw. prawo wyłączenia wszystkie prawa rzeczowe na nieruchomościach nie stają się nieruchomościami (§ 299 K.) mogą nie stanowić przedmiotu czynności handl. Rzeczy w obrót przez kontrakty nieruchome, mogą być przedmiotem czynności handl. które przez oddzielenie od gruntu stać się mogą ruchomemi, i właśnie ten ich przymiot przyczyn wzgląd nowy rodzaj przy przerzuci kontraktu np. kupno płota na pniu, nie jest umową gruntową - kupno tego, co się wydobędzie z dopalni nie jest dzierżawą stojącą, lub nabycie prawa wydobywania węgla jako prawa rzeczowego - dalej kupno materyałów rozebrać się mających budynku bez gruntu na którym stoi - nie jest kupno budynku z gruntem z zamiarem rozebrania budynku i sprzedania uzyskanych tym sposobem materyałów.

86.

Kontrakty o roboty murarskie są to kontrakty których przedmiotem jest roboty murarskie bez względu czy one jest tylko w naprawie lub tylko w rozbudowaniu prawa (t.j. prawo proprietaire) do tych kontraktów należy: budowa, dzierżawa, hipoteka (t.j. o ile nieruchomość dla której hipoteka się ustanawia nie przechodzi z rąk właściciela, zbiorem gdy przechodzi z rąk właściciela kontrakt natenczas stosuje się hipoteka do jakiejś nieruchomości) kupno, najem edifices, kupno lub najem budynków ze zdjęciem fabryki, kontrakty te, również i umowy o wybudowaniu domu, drogi żelaznej lub wodnej drogi, mosty. Te jest umowy o roboty murarskie.

13/II 1879

Jeżeli umówiono się naprzód, że pomocnicy zapłaci podejmującemu się roboty kupna za przeszłe materyały potrzebne do budowli użyte, tudzież że mu powróci wydatki na pobudowanie dróg zrobione, pieczenie cegły etc. etc. gdzie taki kontrakt o roboty murarskie, różnią się od kontraktu o roboty murarskie, lecz przeszłego roku z wykonaniem ze przedmiotem różnych kontraktów o roboty murarskie jako to kontrakt dzierżawy i sprzedaży, najmu pracy, które kontrakty tylko przypadkowo zawarte podobne z racyi prostej podobieństwa do wybudowania roboty murarskiej. Podejmowanie się budowli w ten sposób nie wydłuża Art. 275 ze względu handlowych. Nabywanie materyałów budowlanych przez podejmującego się budowli jest z strony tego czynności handl. bezwzględnie

Art. 271:2 a podejmujący się będzie dopuszczeń, jeżeli by wymagania się trudnił z zawodu zarobkowania; zarówno też idzie, że z wyjątkiem wymagań wchodzących w zakres tego pojęcia hoteltrzymanie być musi za handlowe (Art 273 ust 1) → (O. T. K. z Lipca z 11/11 1873 XI. 329; z 3/5. 1874 XIII. 343)

Uberpreverdie mieszkania za premią nie jest kontraktem o nem mieszkanie, gdyż nem to nie stanowi przedmiotu handlu, lecz uberpreverdie rzeczy mających służyć jego zwykłego użytku, na które mieszkanie jest nastawione. Stwierdzenia obu stron mają za przedmiot wytworzenie zapłaty pieniężnej. Uberpreverdie za premią jest w stosunku uberpreverdzącego wymagania handl. bezwzględnie (Art 271/3) po stronie zaś uberpreverdzonego równa tylko handlowe, o ile jednostronne, jeżeli uberpreverdzony jest dopuszczony a wymagania te mieszczą się w postanowieniu ust 1 Art 273 bo również, czyli uberpreverdzenie mieszkania za premią lub jest wzajemnem.

Przepis Art. 275 tyczy się nie tylko umów, ale też i wszelkich innych prawnych, których przedmiotem jest nem nieruchoma. Art. tego nie wyraża wprawdzie, jednak przez wymienienie ad cathedram wyjęte z pod wpływu Art. handl. - lecz oczywiście bowiem nie stanowi wyjątku i wymagania ad handl. - bo tedy o rzeczy handl. tyczyć się powinien i niny niezachowany jest wg. Art 4 Ust. 2 - 111 - 137 ust. 2 - 164 i 213.

Tytuł II^gi

O gałęziach handlu

- Podział handlu na gałęzie nie ma innego znaczenia dla grup. spółek. i ustawodawstwa zarobkowego - niż dla prawa handl. przyrodniego.

Handel dzieli się:

A) ze względu na przedmiot na handel towarowy z przeważeniem do handlu przemysłowego - rzemieślniczego i handlu papierami wartościowemi

B) ze względu na czynności zasadnicze zatrudnienia zarobkowego - na skupstwo, handel zamienny, rzemieślniczy, handlowy, przewozowy - komisowy - spedycyjny etc.
W przeważeniem do handlu komisowego a odrębnie spedycyjnego zwłaszcza przy prowadzeniu handlu na obcy rachunek jako handel obcy.

C) ze względu na stosunki miejscowe zarobkowe zwłaszcza do transakcyjnemi, na handel miejscowy i zamiejscowy - Handel miejscowy dzieli się na handel sklepowy (skupujący wprost od producenta) na handel obwodowy (obnoszący towary po domach wprost sprzedający skupującym); i na handel targowy (skupujący i sprzedający wprost się nawzajem)

D) ze względu na stosunki towarowe na handel krajowy i zagraniczny, który wreszcie jest handlem przywozowym, wywozowym i prze-

rozorym.

5) Uwagi na drogi do przewozu towarów użyte na handel lądowy i morski.

6) Uwagi na zgrzeb i rozgałęzienie obrotu handlowego - na handel hurtowy i rozdrobny (na wielki i mały rozmiar Art 10). Ten najważniejszy podział nie jest zgłoszenie stałemu ani handlowi ogólnie, ani handlowi z rozmaitymi środkami; on bowiem obejmuje wszystkie handlowe podziały bowiem obrotowe ekonomicznym a więc przy produkcji przerobnej (robotnej) i technicznej (manufaktur. fabryki). Podział ten podlega do znaczenia i w dziedzinie przemysłu przetwórczego handlowego. Wytłuszcza ściśle granicy między handlem hurtowym i rozdrobnym - między rzemieślnikiem a fabrykantem: nie da się przeprowadzić. Hurtownik. fabrykant posługuje się znacznymi środkami ludzkimi kapitałem i dużą pracą; podział pracy jest rozwinięty na wielką skalę - przeznaczenie towarów do zaspokojenia potrzeb ogólnych a więc w ogromnych do obytu rozległego i dalekiego. Kupiec na mały rozmiar i rzemieślnik przeciwnie ograniczonymi środkami, przeważnie działającym kapitałem i własną pracą i zaspokajają potrzeby pewnych jednostek. Stałego też ograniczonego ich obytu do potrzeb miejscowych.

C. Handel z zmianami w sposobie produkcji najbliższe odbiorców do odróżnienia handlu

kwartowego od czasteczkowego:
Kto towar sprzedaje tylko w niecałych ilościach co do liczby, miary i wagi - trudni się handlem kwartowym i nazywa się kwartownikiem / der Grossist / kto zaś w małych ilościach sprzedaje towary, trudni się handlem czasteczkowym i nazywa się kupcem czasteczkowym.
Kwartowe pośrednictwo między producentami a kupcami czasteczkowymi, ci zaś między kwartownikami i konsumentami.
Główna różnica jest ta, iż kupiec czasteczkowy sprzedaje towary w takiej małej ilości, jak się tego konsumenci domagają.
Czasteczkowi kupcy dzielą się
1) na kupców czasteczkowych z nazwaniu dzielnicowém
2) na kramarzy
3) na straganiarzy, którzy podstraganem sprzedają
4) na komorników towary pod domem tj. na obwodzie.
Między kupcami pod 2) i kramarzami zachodzi ta różnica, iż kramarze rejestrują się sprzedają nowy miary kartowi. Handel obwodowy uregulowany ust. z 4/9 1852.
Pomieszanie między handlem kwartowym i czasteczkowym - trudnią między fabrykami i rzemieślnikami co do prawnego pojęcia handlu i dzielności prawa handl. przyczynę i tak: Nie ma czynności handl. na przypadek wykonywania przedsiębiorstwa na wielką rozmiar a) obrabiania i przerabiania cudzych rzeczy ruchomych (Art 271 1) b) przerobu osób ludzkich (Art 271 2) c) czynności domowych (Art 271 3) d) Spedycji, która wykonywanie nieruchomości (Art 273 ust. 3). A tego

powoda nie ex lucrum z rozumienia hol. kcent
c/ niektóre dary nieruchomości (Oben Zyt 16 I C)
b/ zwykli formami i zwyczaj, który ex tradycji
zwłaszcza przez osób bliskich, o ile ich pred.
zisbroretro nie przekroczy wielkości (Art 272 3)
c/ drudene, którym predzisbroretro nie przekroczy
granic prostego rozsądku (Art 272 5).
Jakie podlega dupcia na mieszkaniowych: wyłą-
czonych od opłaty i rejestr handlowy polega na
porządnej pracy. Albowiem przede hol. mniej-
sze rozciągłość predzisbroretro hcent. wpływa
na ilość opłaty ex innego podatku zarob.
dowego i dochodowego a dlatego na tej słusz-
polega on podlega dupcia (Oben Art II Rod. I I/I
ludzie 8/ mit. wyr.)

14/II 1879.

4

Tytuł III

O prawie trudnienia się handlem

Do dnia ogłoszenia dwiema 1860 istniał w dwóch
do prawa trudnienia się handlem lub w ogóle pre-
wyłem systemu ks. koncesyjny. Absolutnie bowiem
zamierał trudnić się handlem obcy bez
uprzedzającego wyjednania koncesji od rządu kil.
gdzie na to od rządu wydane zezwolenie, a kto-
rym oznaczono rodzaj handlu, do którego pro-
wadzenia miał uprawnienie np. do handlu kar-
towego, do handlu wełnianego itd. Zezwolenie takie
mogło być udzielone jedynie za poprzednim po-
dowodzeniem zamiaru ustawami przepisa-
nym, do czego należało dowiedzenie, jaki zysk,

obywatelstwo auch i wydzierżawienie dozwolone.
Wydzierżawienie pewnego majątku bydź powinien
zamiarem wykonywania niektórych rodzajów
handlu. Trudnienie się handlem przez
z ustawy postrzegło wymienionemi lecz
nie wymagało uprawnienia rządowego;
różnie się handel po jarmarkach mogł być prze-
radnio bez osobnego do tego uprawnienia,
tenby tym handlem się trudniące nazwyczaj się
jarmarcznikami.

Uprawnienie do prowadzenia handlu dzie-
li się na osobiste i rzeczowe. Uprawnienie
osobiste udzielano wyłącznie osobie a gasło
ze życiem uprawnionego. Dalsze zaś jego wy-
konywanie przez rodzinę zależało od pewnych
zamiarów. Uprawnienie takie ani dziedzi-
czeniem ani sprzedażnem być nie mogło, nie
służyło ani za zastaw ani za hipotekę i nie
mogło być ani wynajętem ani wydzierżawio-
nem, musiało zaś być osobiście wykonywa-
nem przez samego uprawnionego. — Uprawnienie
rzeczowe tyczyło się tego sposobu
w miejscu przytułku, że przez tytuły prawne
przytułkowe dozwolone takie na rzeczy,
by przemienione być mogły. Uprawnienie
rzeczowe jest albo ściśle do rzeczy nieruchomej
przyrzeczone (immobiliare) — jedzieckie (Gandlo-
gerechtigkeit) i przybytkowe sprzedające (Verkäuflich-
keit) jeżeli do rzeczy nieruchomej nie jest
przyrzeczone.

Uprawnienie przemysłowe jest ogólne spo-

rób potrzebne z nieruchomością, ii nie może
być od tych odstąpione, jako przynależność
realności, jest ono ściśle z takową związane
do ksiąg gruntowych. Uprawnienie takie może
być tylko za zezwoleniem władzy polit. kraj.
ku oddzielone od nieruchomości, zresztą to,
że te moje zezwolić to pozwolenie jednak
władz, które więcej nad tej nieruchomości
zahipotekowanie - do tego się przychylają.

Uprawnienie pobierania opłaty nie
jest przyznane do żadnej nieruchomości.
Uprawniony może nieco dochodu pozyskać,
z nie takowy dochód zastawić lub sprze-
dać; nie przedstawia zatem realności w ogóle
nie stanowi takie uprawnienie ciała hipoteczne-
go, a zatem do ksiąg gruntowych wpisanie
być nie może. Też zresztą stosownie
Patentu pow. nakazującego oddzielne wydawa-
nie uprawnień, jednak z odnośnych R. ich z 6/3 1859
jedynie z celach zarobkowo-policyjnych. Przed
wydaniem tego Roz. zapisywano o tym wyda-
paci wielkie zmiany własności, jakoż:
zmiej wielkie obciążenia takowej W Galicyi
wielkie uprawnienie do handlu za wyłączeniu
szabelnem - niektóre tylko uprawnienia ga-
lanterii za jarzębiny (D. R. z 24/11 1843), jedynie
do 3 domów zapędzonych (2 we dwie a 1 w górze) pozwa-
lane jest prawo do sprzedawania trunków gorących.
Uprawnienia zwrotne do prowadzenia handlu
nie mogą być więcej być nadawane.

Na podstawie Rozp. ministerstwa z dnia 20/12 1859 zaprowadza

Obow. przepisy ustawy przemysłowej z dnia 15/3 1883 Nr. 39 D.ust.

z Austryi z dniem 1/5 1860 systemem rzemieślniczego przedsiębiorstwa. Dozwolone zatem takie działanie podlegało Austryackiem jedynie pod poprzedniem doniesieniem takiej władzy przemysłowej - trudniło się przedsiębiorstwem handlowem i przemysłowem, bez wykazania dowodu wymogów wyżej podanych i bez potrzeby wyjednania takiego na to poprzedniego uprawnienia rządowego. Do wykonywania niektórych tylko przedsiębiorstw wymagano jest koncesyi, na mocy której podlegał przedsiębiorstwo na prawie i koncesyjne.

Każde przedsiębiorstwo nie podane a ustawie jako koncesyjne jest takiem, przeciw dodać musimy, że patent ogłaszający Ustawę przemysłową wymienia te przedsiębiorstwa i zakłady, które nie podlegają postanowieniom tej przepisu - jakoto adwokatura, notaryat, górnictwo, robienie kp. które wymienione być winne przede ustaw dla nich wydanych.

Ust. Przemysł. wylicza w § 16 wszystkie przedsiębiorstwa koncesyjne jakoto: rzemiosł przemysł trudniący się porobieniem utworów literatury i sztuki czyto w drodze mechanicznej lub chemicznej - trudzić handel temi utworami, (drukarnie - litografie), wypożyczaniem dawnych przedsiębiorstwo przewozu osób, kolejy podlegający publicznych, przemysł handlowy, przemysł trudniący się mechanicznymi i cieśli, szyperstwo, wypożyczanie na zarobek, sprzedaż trunków i piwa kelnerskich

wyrób i sprzedaż broni i amunicyi i rzeźbiarstwo wyrób i sprzedaż ognia sztucznych a nawet handel oleami mineralnemi (R. M. z 7/6 1865)

Ogłoszenie zamknięcia nowodniebnego tu z dniem 1. stycznia 1866 jako handlowniek sądowy trwa handlowe na 3 lata

1) Niepełnoletność. Płeć i wyrok nie nie stanowią przeszkód (Obcy art 7 c. k.). Niepełnoletnich potrzebuje zezwolenia władzy opiekuńczej, wedle której wieku daje się małoletni uznać (R. M. 19/3 1860)

2) stan do którego należy osoba, chcąca się tym dniu przemysłem nie może trudnić na podstawie jakie to stan wyraźnie duchowny - urzędniczy

3) Obywatelstwo austryackie. Cudzoziemiec potrzebuje zezwolenia władzy politycznej okręgowej (R. k. z 9/7 1861)

Przedsiębiorca winien przed rozpoczęciem wykonania przedsiębiorstwa zgłosić to zamiar władzy stacyi tej. Jeżeli nie zachodzi przeszkoda z str 2 nie wydaje przedsiębiorcy dla jego legitymacyi karty przemysłowej (Gewerbeschein)

Uprawnienie do wykonywania przedsiębiorstwa koncesyjnego może być tylko udzielone za poprzedniem wykazaniem przepisanych wymogów.

Konieczność prawa przemysłowego tj. uprawnienie do prowadzenia przedsiębiorstwa handl. lub prze-

wyżłobiony - ocenia się według oceny karty przemysłowej lub domowej. Każdy przemysł ma swoje potrzeby pewnej ilości pobytu potrzebne do przepisanego wykonywania swych czynności. Kto więc wyrobu tych nie miał potrzebnych do tego nie uprawnia nawet i innych profesyi. Przez wyrobu pewnych artykułów, tym się także prawo prowadzenia handlu innymi wyrobami tejże podaży. Karty dymne i przemysłowe mogą upoważnić tylko do prowadzenia przedsiębiorstwa wydawać takie jednak zezwolenia mogą także nawet i wydzierżawiać.

Upoważnienie takowe może być wydawane jedynie przez zezwolenie lub dzierżawcę - jeżeli właściciel nie posiada potrzebnego uzdolnienia. W tym przypadku musi wybrać sobie uzdolnionego zezwolenia jak również i dzierżawca. Dzieci lub dziedziczny dzierżawca lub w ogóle przemysłowca, chcący dalej prowadzić przedsiębiorstwo zdolne nad niego zgodzić, winien z takowem się zgłosić do władzy przemysłowej i to w stanowczym czasie.

15/II 1879 Przedsiębiorstwo domowe wymaga w obu powyższych przypadkach wymaga nowej koncesyi. Na podstawie danej koncesyi może być wydzierżawione przedsiębiorstwo jedynie na rachunek ojca lub dziedzica niepełnoletnich aż do osiągnienia pełnoletności. W takim przypadku winno być przedsiębiorstwo wykonywane przez ustanowionego zezwolenia.

Prowadzenie przedsiębiorstwa na rachunek
małży podczas postępowania spadkowego lub
upadłościowego nie wymaga ani pozwolenia
zgłoszenia ani dozoru i będzie wyko-
nanie przez nadzorczego zastępcę. Ustawy
stoją na równi z innemi przedsiębiorstwem
dozwolonemi (R. H. z 11/1 1861)
Każdemu rokowi przedzwi targi, jarmarki a oraz
dni lokalnemi wyjątkami nie wyjętemi z obiegu, o ile
do porządku publicznego targi.
Stosunki miejscowe byłych cechów prawy tak prawne
stowarzyszenia przemysłowe.
Podstawą tureckiego prawa są wszy kwestia
wolności prowadzenia handlu z Austryi.
Przedmiotem tego handlu jest przywiezienie
przedmiotów tureckich do Austryi
i ich sprzedaż tudzież wywóz wszelkich dozwo-
lonych towarów z Austryi do Turcyi a nareszcie
handel przewozny obcemi towarami z Turcyi
do Turcyi (Ob. 5 do nd. wyrok)

Tytuł IV.ty

O stosunku ustawodawstwa zarob-
kowego do Kodeksu handlowego

Ustawy stanowiące cechach przemysłowo-politycz-
nych lub przemysłowo-podatkowych o warunkach
do których należy przyjmować chłopca lub pomoc
dla czeladzi, czeladzi z zakresu prawa pu-
blicznego, uważają bowiem stosunek ich pra-
cujących do nich. (Kodeks handl. nie wymaga

tyd uczeń (Art 11) zamierzył za bożem tylko
zdaniu prawo przy. handl. Kodeks handl. oda-
la wiadomie wszelki wpływ tych uczeń
na stosunki prawne między Zakonem
kodeksu handl. i ustawodawstwa zawodo-
polegającego nie zdaje wyjęcia od uczeń
Ujęcie przyczyny zachowuje kod. handl. wyma-
ga im handlowym ich godność i ważność na-
rzeł i w tym przypadku, gdyż dowie o umiej-
ne umysł lub stan lub w względzie polepsze za-
pobiorczej ich. przodków zadawaniem być trudnić
się handlem lub zawierać czynności handlo-
we (Art 279). Konsekwentnie wynikającym
będzie w rozumieniu kod. handl. za skupca ich,
który zbiera przyczyn uczeń zawodowej trudni
się czynnościami handl. w zakresie zarob-
kowania, niezależnie od tego, gdy jego
gospodarstwo nie dosięga. Gdy dowiedzie on umy
uczeń zawodowej nie ma prawa trudnić
się handlem. On zatem nie będzie w nie-
zgodzie tej ustawy przemysłowym wymaga-
nym i obawiać by się musiał, gdy władza
przemysłowa dowiedziawszy się o tem nie
wdrożyła mu dalszego prowadzenia handlu
i nie zamknęła mu sklepu. Stoi z Art 11
nie wątpliwe, iżby przepisy zawodowo-przemy-
słowo-podatkowe podanym względem nie
mogły mieć wpływu przy zastosowaniu kodeksu
handl. wyraźnie wydanie niektórych po-
stanowień uzupełniających słownik niedo-

sąd handlowy do nich pewien od uwzględnienia wprowadzonych przepisów ich ma sąd handlowy obowiązany jest na mocy § 26 z urzędu uwzględnić każdego dnia, aby z uwzględnieniem przepisu art. 109 zgłosił się z ewentualną do sądu handlowego. Wnioski do tego zgłoszenia się tem łatwiej dopuścić jest obowiązany, ktoby od swego przedsiębiorstwa opłacał pewną sumę jako stały roczny podatek monarchowy zarobkowy i dochodowy bez dodatków. Wymiar tego podatku tudzież ustanowienie odnośnych zgłoszeń jest czynnością urzędu podatkowych a czynności te zastępują na podstawie skutku przebiegu, a dowodzą udzielonych z kasy dochodu przemysłowego i tp. Z tej to przyczyny Podstawa przynależności wszelkich przedsiębiorstw handl. wynaga także wiadomości odnośnych przedmiotów ustaw zarobkowo gdzie przy podatkowych podatkowych.

Dział drugi

O prawie osobowém czyli o stanie kupieckim

Kodeks handl. rozumie przez stan kupiecki wszelkie osoby handlujące ex z sposobu zarobkowania ze stałem o nim takiem czynnościami

które dodeks handl. poruszuje za handlowe, budnicz-
tych, który wpisanie osoby wpisują w rej-
stowaniu ich przedsiębiorstwa (prowadzenia pot.
nomen auctor. pomen auctor. stępujących) prawa
osoby mają być uważane w pomienionych kod. hand.
za dupców, którym nadanie chwis na podstawie
kod. handl. zwłaszcza prawo jakoby prawo wyra-
nie formy, która przez wpisanie w rejestr
handl. uregulowe wpisuje skutek prawne-
prawo utrzymywania długu handl. dostawa-
wych dowodu na nie utrzymującego hadlowe-
prawo zastawu, przysługujące za roboty skutki
różnice się od zwyczajnego prawa zastaw-
prawo potrzymania etc. etc.

Kodeks handl. nie ogląda się na przyczyny,
które były w prawie publicznem były w polityi
zarobkowej - były w życiu społecznem - bowiem
bywa z wyjątkiem „stan dupiecki" - a który
innej lub więcej osób obejmować może
jak z rozumienia prawa handlowego. Czy
prawo publiczne nadaje odrębny stan du-
pieckich obdarzony uregulowaniu przywileja-
mi - lub też nie, to nie wpływa na przyczy-
nie tego wyjątku z dziedziny prawa handl.
prywatnego.

Część 1sza
O osobach handlujących

Tytuł 1szy
O Kupcu
(Art. 4-10 i §6-9 ust. wpro.)

I
Pojęcie Kupca.

K wyrazem kupiec spotykamy się tadze w ustawodawstwie pobliskich - przed czasem porozbiorowym, z prawodawstwem, poczęstowania cywilnego a pozostałe z życia codziennego.
Ustawodawstwo pruskie austr. nie określa pojęcia kupca mówiąc o przedsiębiorstwach - tylko obejmuje kupców, fabrykantów i rzemieślników. Również i ustawa z 29/6 1868 wprowadzająca Kodeks handlowy i pruski nie wytycza granicy między dwoma handlującymi a przemysłowcami.
Tadze prawo cywilne pozostawia dowolne kompetencje pojęcia kupca
W życiu codziennym pozwalamy przez kupców tych, którzy w celu zapewnienia sobie stałego zarobku nabywają towary w celu ich odsprzedania w naturze tj. bez poprzedniego przerobienia lub obrobienia - wyłączając zatem rzemieślników, fabrykantów, konsumentów, spedytorów,

102. 17/11 1879. przewódników.

Art. prawo wyp. powołuje się dodatk
Kodeks handl. nie oglądając się na istniejące
inne zmienia wyraz dupiec odnosi jedy-
nie do osób, które pojęcie dupca, kupiec
wedle jakie pojęcie tamże mamy z wyra-
zu kupiec znajdujemy się w przepisach dodatku
handl. Z tej to przyczyny nie można dod. handl.
pę podanego przez siebie pojęcia o dupcu
trzymać się należy zawsze, gdzie w/w dodatku
nad dniem prawo spotykamy się z prze-
pisami tyczącemi się dupca. Z tem tu
zdaje, że osoba która dod. handl. za dupca
uważa, nie musi też być dupcem w rozu-
mieniu art. powszechnego prawa handlowego lub
ojca cywilnego. Kod. handl. stanowi jedynie
że pewna osoba nad być z powołaniem
tego dodatku uważana za dupca. Tym
sposobem osoba należąca według jej ste-
nowiska cywilnego do stanu rzemieślni-
czego będzie z ojcem cywilnem patrzona
do klasy dupców, zwłaszcza uważana będzie
z rozumieniu dod. handl. za dupca, zdo-
ła się trudnić czynnościami handl. z upo-
sobieniem przedsiębrania wyr. bo przeciwko bro-
ni, z którym prawo wyraźnie się zabro-
nionego. Typ. Choć się zaś podanej i tem
przypadek, że osoba należąca z ojcem cy-
wilnem za dupca nie może być uważana

przedmiotu na mocy kod. handl. np. ubezpieczenie
wypożyczalni dorożek, mulli i t.p.;
ustanowienie pojęcia dupca było dla kod.
handl. z innych przyczyn wymaganem
albowiem:
a/ pojęcie to uzupełnia pojęcie czynności
handlowych (Art. 273)
b/ niektóre przepisy zależne od tego, iż pewna
czynność prawna przedsiębiorstwa została
przez dupca - uzupełniają się tem pojęciem
z ustawy
c/ dupcom przysługują pewne prawa przy-
pisane na nich odpowiednie obowiązki
np. ubezpieczenie firmy
Za dupca w rozumieniu kod. handl. nie bę-
dą uważany, kto się trudni czynnościami handl.
z sposobu zarobkowania (Art 4)
Z powyższego tego pojęcia się
1/ Trudnienie się czynnościami handl. tj.
jedną lub więcej czynnościami, wyliczonemi
w Art 271 i-n i w Art 272 i-5 są to czynności
obustronne i ciągłe. Nie ma w rozu-
mieniu kod. handl. dupca, ktoryby się nie
trudził tymi czynnościami, i dlatego też na-
leżą się te czynności pojedyncze.
2/ Trudnienie się w sposobie zarobkowania
tj. ciągłe wykonywanie czynności handl.
z zamiarem pozyskania stałego
źródła dochodu. Nie wymaga się, aby zamia-
rowanie było wyraźnem lub głośnem. Zatem

trudnienie się w sposobie zarobkowania na tem polega, że tako już z góry obowiązany jest do zniesienia całych ciężarów z zajęciu przystających i do zniesienia dochodów zwierzchnich czynności handlowych. Zamias trudnienie się w sposobie zarobkowania wypływa z umysłu się osoby obowiązanej i ich uczynienia i ustawienia powtarzania i wydawania różnych czynności jako to, za założenia Kantoru handlowego, otworzenia sklepu, składu, kantoru, przyjęcia pomocników handlowych z miejscowości z innych stron, powołania obowiązanych. Osoba ta sprzedaje nie wydawca jednego przedsiębiorstwa handl. ale przez czynności powtarzania w wydawaniu swego zawodu jest już czynności należące do tego przedsiębiorstwa handlowego.

3) Trudnienie się czynnościami rzeczowemi innemi. W rozumieniu prawa tu tyle do trudnienia się przedsiębiorstwem handl. należy, które zawiera w sobie treść wypływają prawnie z czynności czynności handlowych (rzeczowe prawa i obowiązki) to bez względu czy on sam czynny udział bierze w wydawaniu przedsiębiorstwa, czy to ostatnie, idzie na jego lub na rachunek trzeciego. Wymaga się więc, aby prawne nie-

samym być na dostarczającej, a zatem ten
się z czynności przedsiębierze bezpośrednio
uprawnionym lub zobowiązanym. Za dupca
zatem i ten uważanym będzie, kto jedynie
dopiero się zajmuje bez dotychczas dopełnienia
lub zaniedbania nakazu - bez wiedzy z czyjego
lub spraw stanie czynności na swego
dostarczenie dupcem ten nie będzie, na
którego imię nie inne handel, chociaż
czynności przedsiębrane były wyłącznie na
jego rachunek, lub chociaż cały wyłącznie
handel się przedsiębraniem. Stąd wynika,
że dupcem jest: osoba niezależna,
osoba prawna, z długiej zajmie się
przedsiębranie prowadzi się przez pełnomocnika.
Dopiero wtedy się za dupca, jeśli na
czyje dostarczenie zajmie prowadzi handel. Jeśli
firma różni się od nazwiska prowadzącego
według handl. (Art 22) ten ostatni prowadzi
przedsiębranie we własnem imieniu.
Osoba, z którą się czynności podane 3 znamienia
wyrażone będzie za dupca z rozumieniu
kod. handl. i to bez względu czy według
niej podanego przymiotu ustawy zezwalają
czy. Kod. handl. nie innego nie wymaga,
jak tylko aby jakaś osoba faktycznie handlu
lub czynnościami handl. z sposobie zawodowym
się czynności z tego, czy nie pewnych czynności
za dupca lub nie. O pojęciu dupca

stanowią wyłączną podstawę stosowania jednej wyjątek zachodzi co do miejscowości, która nie ma swego prawodawstwa miejs.

Chociaż Art. 6 odnosi się pojęcie dwojga jednych z celach prawa handl. przytoczyć to przeciw dod. handl. nie zobowiązuje zastosowania tych pojęcia i co innych gałęziach prawodawstwa obejmujących jurysdykcję, które się tylko prawa zbywającego Kupca np. § 486 d. d.

Względem każdego dwojga powyższe się na nowy prawo handl: nie ma [illegible] mianowicie należy jmuyd: a) że czynności należące do jego przedsiębiorstwa według chociaż tylko dorozumowo czynności handl. zasadniczo będą bezwzględnie będą względna - b) mianowicie należą w zasadzie według odpowiedzi za odpowiedzi zastosowania się czynności handl (odpowiedzi nie mieszkańców czynności wyjątkowo 182/83) ludzie c) pojęcie się za czynności pomocnicze według czynności prawna, które chociaż same jej charakter dorozumowo czynności handl, nazwane d) domniemywa się, że według czynności prawna, które może być czynnością handl. jest czynnością handl. do przedsiębiorstwa dwojga należącego, a domniemanie to nie może być tym przekreślone, że odnośna czynność nie należy się z przedsiębiorstwem, które dwojga przedsiębiorstwo prowadzi. Jest też czynność na nowy prawo handl. przytoczyć, przedsiębiorstwo

z adresu dupca nie może być ograniczone do pewnego rodzaju czynności handl. gdyż ustawa handl. należy przez to do przedsiębiorstwa dupca. Wobec tego handl. 18/II 1879.
stoją wszyscy dupcy na równi.

II

Rozciągłość pojęcia dupca (Art 5).

Pojęcie dupca obejmuje osoby fizyczne jak i prawne. Zad do jakich jest do drugich stanowi się przepisy dotyczące handl. o dupcach. W szczególności zaś stanowią się te przepisy do spółek handl. zarówno jak do spółek akc. Kto jest przedsiębiorcą nie ma nic wspólnego handlowe. Spółdz. handl. jako takie są dupcami i mają przeto prawa i obowiązki, które dotyczą handl. dupców przysługują a względnie na nie ciążą. Nasuwa się to pytanie czy spółki spółek handl. uważani być mają za dupców. Pytanie to rozciąga się przeczące co do każdego spółnika, na którego ciąży wykonanie tych przedsiębiorstwa. Przymiot dupca nie zależy bowiem od tego, aby czynności handl. wystąpiły na jego imię przelane były, gdyż tego Art. 4 nie wymaga. Zatem widzi się za dupca wspólnika należy każdego członka spółki jawnej kupiec każdego prokurenta odpowiedzialnego spółnika spółki komandytowej, bo wobec trzecich na nich ciąży przedsiębiorstwo. Twierdzenie to znajduje swe poparcie w ust. 3 Art 6 z odniesieniem do ust. 1. tegoż Art. wedle którego dobrodziejstwa handlowego używają

ma być i stanowi na tacy, jeśli handl. wspólnie z innymi przedsi. Również i Art 30 ust. 1 niewątpliwie uważa spółdzielcza zastrzeżenie odpowiedniego za kupca - nareszcie Art 5 nie mówi, że wyłącznie spółka handl. jest kupcą, lecz że także spółka handl. jako takowa jest kupcem w rozumieniu kodeksu handl. i ustawowi tem ewi, co się samo przez się nie rozumie. Wspólnik także należy za kupca w całej tej rozciągłości, w jakiej każdy inny kupiec jednostkowy za takiego się pokazuje. Bynajmniej tu zatem nie nabiera znaczenia tylko stosunek do przedsiębiorstwa handlowego pod wspólną firmą prowadzonego. Wspólnik ten będzie więc kupcem i podlegać takich czynności handl. które na zasadzie należą do wspólnego przedsiębiorstwa i dorozumowo. Przeciwnie nie będą uważani za kupców komandytnych i akcyonaryuszów budzić wątpliwość mogący, gdyż przedsiębiorstwo nie wydaje się na ich rachunek. Rozumie się samo przez się, że prokurzyści, pełnomocnicy i pomocnicy handlowy, kolportator spółki handlowej i przełożeni spółki akcyjnej jako tacy nie mogą być uważani za kupców.

2) Przepisy kodeksu handl. o księgach mają być stosowane do [zamazane] tylko, o ile się handlu czynności nie handl. z osobna postanowienia, [zamazane] ber uregulowanie rozporządzeń ustawy [zamazane] dla [zamazane] publicznych [zamazane] / Art 5 ust. 2 - i dla kodeksu

dów powtórzyć (Art 421 ust 2). Z wyjątkiem tych rozporządzeń mają być do prowizorycznego rozkładu wstawione do kolei osobnych itp. postanowienia dodatku handlowego odnoszące się do depeszy. Brak aut. postanowienia co do 88 ust. 2 proc. bliżej oznaczyć z drobna rozporządzenia, jak dalece przedsiębiorstwa zakładu i zajęcia handl. wpisane i pod pieczęcią dodatku handl. o formie, dozwoleń handlowych i procedurze podlegające być mają.

3) Przepisy dodatku handl. o depeszach stosują się także do ogłoszeń parobkowych i gospodarczych, których przedsiębiorstwo z całości lub części ma za przedmiot czynności handl. zwłaszcza o tyle, o ile ust. z 9/6 1871 nie zawiera odmiennych przepisów.

III

Podział depesz z uwagi na możność postawienia do nich wszelkich przepisów dodatku handl.

(Art 10 d. h. i 5 7 ust. 2 proc.)

Z uwagi na możność postawienia do depesz wszelkich postanowień dodatku handl. dzielą się depesze na dwie klasy. Do pierwszej klasy Art 10 depesz, do których się stosują wszelkie przepisy dod. handl. bez wyjątku. Do drugich zaś tych, do których również stosują się przepisy dod. handl. wszelkie (z wyjątkiem przepisów o formie, dozwoleń handl. i procedurze, z tem dodaniem, że do tej ostatniej przynależą nie te wyjątkowe postanowienia, które tylko pewne przedsiębiorstwa

Lauretanes obuwie etc. Handlarze na mały
rozmiar nastepuie Kaufmanes proces
Juramenti, proces expresowi i osoby, ktore
gruntu handlu nie przekroczy granic prostego
rzemiosła Nauki nazywa osoby te, ktore
należą do kupcami na mały rozmiar lub
kupcami wykreślonymi od spisania ich z rejestr
handlowy. Kupcy Klasy niższej oznaczonej
kupcami niewykreślonymi od spisania ich w rej-
estr handl. oraz kupcami zarejestrowanymi.
Art. 10 zachowuje ustawodawstwu dawniejszemu
prawo znaczyć wysoki podatek kupcom
albo go takie zakładom zaniechać. Ustawo-
dawstwo handl. dotychczas z tego postanowienia
zakazuje sprzedaż czy podatku podatek kupców
na dwie klasy, ustanowiło wreszcie inną rzecz
że, chociaż majątek za wspólnikiem przy rozwiązaniu
spółki, do którego klasy jakiś kupiec z da-
nych przypadków ma być zaliczonym. Handl.
ta podaje nam 5 ust. spr. stanowiący co
następuje: „Przepisy dotyczące handl. o formie
dowodach handl. prawnych: spółkach handl. ob-
cych się z wyjątkiem obowiązków do rejestrów
kupców, które od przeprowadzenia w trzech
ostatnich przynajmniej 50 Zł. a z drugiego obszaru
średnio przynajmniej 30 Zł. z miejsc gdzie
ludności przekroczy 50000 dusz przynajmniej 40 Zł
z miejsc gdzie ludności przekroczy 10000 Zł a nie
przekroczy 50000 dusz (ze stanu) przynajmniej
30 Zł - z miejsc gdzie ludności dochody lub wydatki

10000 dwa pięćdziesiąt 20 złotych podatku nieuchronnych bez dodatków opłacać winni, albo by ze swego zeznania ze względu na jego rozciągłość opłacać tych było obowiązani, gdyby od takowych nie były uwolnione na opłatę na drogę miejską gruntowego pań- stwowe.

Ze względu na ten przepis, który z ustępem pierwszym art. 1 ust. 10 wyraźnie stanowi o podanym podziale dopiero na dwie klasy, zdaje się, że kto do klasy dopiero ulegających bezwzględnie przekład przepisom kod. handl. względnie dopiero z rozumienia kod. handl. opłacający wyżej podany zamiast jako zwykły stały podatek nieuchronny zarobkowy, dochodowy wytwarzają jednak obawiać, który nigdy do tej klasy zaliczonymi być nie mogą. Z powodu dopiero tej klasy należą: dopiero na mały rozmiar, o którym art. 10 wspomina, które opłacają podany podatek z zamianowaniem ilości — 2) do dopiero ulegających względnie przepisom kod. handl. z wyłączeniem przepisu o formie, dlaczego handl. podanie: spółki handl. zdaje się względnie dopiero z rozumienia kod. handl. nie opłacających zamianowanego podatku z wyżej podanej ilości kupiec obawiać bez względu na ilość opłacanego przez nich podatku. Jednakże to wypada ze § 20 ust. wprowadzenia dopiero do klasy niżej wyżej handl. z mocy dowodu, dowiedziony to na to, czy, że osoby należące do jednej lub drugiej klasy

się dopiero w rozumieniu kod. handl. i że tylko różnica zachodzi, że do kupców jednej klasy przepisy o formie te zastosowanie być mają raz do drugiej, że zaś do jednej jak do drugiej klasy stosują się wszelkie inne przepisy kod. handl. zwłaszcza przepisy objęte tytułem drugim stanowiącym o czynnościach handlowych.

IV.

29/IV 1879.

Kobieta handlująca (art 6-9)

A) O kobiecie handlującej w ogólności tj. bez względu czy jest stanu rolniczego, mieszczańskiego lub rzemieślniczego (art 6-9)

Rzecz ścisła nie stoi na zasadzie samodzielnego wykonywania przedsiębiorstwa handl. (§ 4 ust 2 proj.) Kobieta handlująca nie czynności handl. w sposobie zawodowym tj. kobieta handlująca ma w handlu pewne prawa i obowiązki dopiero tj. wtedy gdy kod handl. mówi o dupcu, nie, że ona w tym wypadku kobieta handlująca tj. par. handlu obok wyrazów „w sposobie zawodowym" ma to znaczenie, że tj. wszelkie postanowienia dodatku handl. stanowiące o stosunkach tych nie kobiety handlującej a tj. że przepisy prawa jeszcze innego lub postępowania innego tylko istniejące obok dodatku handl. zwłaszcza stanowiące prawne, wynikające nie z handlu kupca jakiej innej obowiązki bezpośrednio kobiety handlującej. Nie ma różnicy, czy kobieta handel na własne imię lub pełnomocnictwo z mocy ustawy z mocy prawa, tudzież nie różnicy pochodzi, czy handlem

robienia się pojmuje, czy nie ma do tego prokurentów lub pełnomocników handlowych. Postanowienia zawarte w art. 2 art. 6 i w art. 9 nie mają u nas jednego znaczenia praktycznego, ponieważ prawo cyt. nie przyznaje dotychczas żadnych dobrodziejstw prawa, i dalej może bez różnicy głos działać przed sądami.

B) O prowadzeniu handlu (art. 7 i 8).

Przed zaprowadzeniem kodeksu handl. nie potrzeba, iż ma ktoś do handlowania się handlem pozwolenia uzyskać. (Wydawanie przywilejów biegłych handl. przez rząd - nie odpowiada tej na prawa nasze wypływać mogącej nadziei uniezależnienia). I tj. to przyczyny stanowi § 53 ust. rzeczy., że przepisy art. 7 i 8 kod. handl. nie stanowią się do obcych handlujących, których przywilejowanie zostawia, to czynić przed prawomocnością kodeksu handl. Po zaprowadzeniu kod. handl. potrzebuje ktoś pozwolenia tego, aby mógł być uważanym za handlującego, nawet wtenczas, gdyby nadzwyczajnie byli podrzędnemi co do stanu i losu. Pozwolenie to nie zależy od majątkowych okoliczności; wymaga się pozwolenia bez różnicy, czy ktoś prowadzi handel jawny, jednie lub spółkowy czy nazwany tj. jako spółki spółki jawnej albo jako spółki komandytowej spółki komandytowej.

Prawo nie wymaga urzędowego pozwolenia ani nie zna wpisania handlowego do rejestru handlowego.

Pozwolenie może być a) wyraźnem albo b) dorozumianem, gdy wypływa z czynności

rodzinnych, które domowemu stanu dawniej
rad, że musi dać we wszystkiem. Jest to dwoisty
fakt powstawania uprawnień służby
gdy żona prowadzi handel z wiedzą i bez sprze-
ciwienia się męża, ponosi to tylko na jego ry-
zyko (Art 7 ust 2). Tu mamy odmienny skutek
ale i w tym przypadku, gdzie mąż powinien
być wiedzący, że żona trudni się handlem. Sąd
jest obowiązany zgodzić się żony, by wydarzyła
pozwolenie męża na przypadek, gdyby zgoda
od tego wyjścia była jej. Skąd może
cofnąć udzielone pozwolenie, albowiem Art 7.
ust 1 wymaga ciągłego pozwolenia męża.
Z tej przyczyny może tekst niemiecki: „Am
Handelsgewerbe zu gehen" a nie „zu treiben".
Rodzaj handl. na omawiane strony, w jakiej
miejscowości wpływ sprzeciwienia się męża
prowadzeniu handlu przez żonę lub cofnięcie
udzielonego pozwolenia. W takim przypadku
trzeba to miejscowość jawnie z zatem przez ga-
zety, w których dyr handl. ogłasza swe posta-
nowienie, przez powiadomienie władzy wykona-
wczej przez władzę przemysłową itp.
Z uwagi że inny cofnąć może udzielone po-
zwolenie - wypływa, że pozwolenie może być
udzielone na pewien czas lub warunkowo
nie wymagają powrotu odnośnych z Art 8 wy-
szczególnionych: nie wymagają go przy nie-
wielkich handlowych żony.
Brak pozwolenia męża a nie i cofnięcie pozwo-
lenie może być zastąpione na prośbę żony orzecze-
niem sędziego, któremu musi co do swej osoby podlega

jeżeli dodatkowe uzyskane wykaże, że żona prowadzenie handlu nie narazi prawa majątkowego, bezpieczeństwo (§ 6 ust. 2 przep.). W tych przypadkach wydaje się prawo osobne majątkowe.

Mąż niemający zdolności do prowadzenia handlu, którego żona potrzebuje. W takim przypadku potrzebnem jest zezwolenie sądu opiekuńczego.

Żona dostająca w procesie o przyniesienie osoby handlującej nie potrzebuje udowodnić, że prowadzi handel za zezwoleniem męża.

Skutkiem udzielonego zezwolenia męża jest podług Art 8 ust 2, że żona odpowiada za długi handlowe całym swym majątkiem bez względu na prawa zarządu i użytkowania lub inne na tym majątku mężowi z ustaw przysługujące. Dalej że ta odpowiedzialność ciąży także na majątku wspólnym, jeżeli istnieje wspólność majątkowa. Tym sposobem uzyskuje się pewność wyciągnięcia się ze stosunków majątkowych istniejących między małżonkami a stosunek inne na zarządzie i rozrządzeniu jej majątkiem. Prawa męża co do majątku żony nie uchylają się wprawdzie przez udzielone zezwolenie na prowadzenie handlu, zwłaszcza musi nie mieć ich wydanych na niektóre przedmioty majątku żony, albo, nie prawa tychże poprzedzają prawa męża. Przepis ten tyczy się całego majątku ruchomego i nieruchomego. - Prawami męża do których się przepis Art 8 ust 2 odnosi, są: użytkowanie lub własność praw (§ 1227 i 1228 d. c.)

nad majątkiem żony, którego nie jako prawem jej należy (§ 1237, 1238 k.c.) także prawa z spółności majątkowej wypływające (§ 1233–1236 k.c.), z którym to przypadku spółka mocą małżeństwa odpowiada wierzycielom kwalifikowanym żony bez względu na to, czy spółki jest zgoła lub częściowa. Skoro nie odpowiada z osobistym swym majątkiem tj. majątkiem, którego nie obtynął przez oświadczenie lub nim nie zarządza na mocy udzielonych mu na dotyczące żony. Sam przepis ustawodawczy nie sprzeciwia według prawa austryackiego (§ 1233 k.c.) spółności majątkowej między małżonkami, przeciwnie zasadą przyjęto prawo francuskie (Art 1400 i nast. kod. franc.). Ponieważ żona nie nabywa na mocy prawa małż. nie potrzebuje pozwolenia męża, aby mogła się ważnie poświęcić, przeto i przepisy obszerne art. 6 Art. 8 jako nadzwyczajne pozwolenia męża na postawienie handlu przez żonę jednego z nas nie mogą mieć zastosowania prawnego.

Przed wierzycielami żony, którzy nie są handlowymi, może się nie zastawiać przepisami kod. cyw. o udzielaniu małżonkom na dotyczące męża.

Żona trudniąca się handlem bez pozwolenia męża nie będzie mieć prawa i obowiązku dowodzić i nie będzie miał miejsca wyżej podany skutek potrzeby pozwolenia męża. Ponieważ to będzie żona mogła przedsiębrać po-

przeglne czynności handlowe (Art 276) - oraz
handlu ich może podlegać tenże czynnościami
z zarobkowania zarobkowania zarobkowania nie przybyć
żywe przymiotu osoby handlującej, tak to
jedynie przypadku, gdyż o przymiocie osoby jako
handlującej nie stanowi system stanowi
podług nie ten i stanowi prawne. 20/II 1879.

V.

O żonie kupca i o prawach majątkowych zapewnionych jej przez ustawy małżeńskie (§§ 16, 17 ust. wprow.)

Żona kupca, która tylko pomaga w handlu mężowskim jest osobą handlującą (Art 7 ust. 3) Przy rozwiązaniu małżeństwa, czyli żona kupca może wydobywać przeciw wierzycielom handlowym mężą prawa służące jej na mocy dowodów małżeńskich, należy odróżnić kupca, którego żona jest zapisaną w rejestrze handl. od kupca niezarejestrowanego, przyjąć niedziedziczny, iż to żądanie dopiero z upadłości kupca nabiera znaczenia prawnego. Z dniem 1/4 1869 r. j. od którego zaprowadzenia nowej ustawy o upadłościach z dnia 25/12 1868 obowiązuje co następuje:

A) Do żony kupca niezarejestrowanego co do majątku jego nieruchomego upadłość ustanowiona po dniu 1/4 1869 lub później idą z zastosowaniem przepisy powołanej ustawy o upadłościach, według których wierzycielom przy kupcu wypłacającym zadośćuczynienie małżeńskie z zastawem lub hipoteką nie zabezpieczonym, nie służy żadne prawo pierwszeństwa

przed rozpoczęciem rozpraw handlowych miejsca
1/ Pierwsze ich nie wolno przed zaprowadzeniem
nowej ustawy o upadłościach 2/ Sądu handlowego nie
ich z tymi i innymi wierzytelnościami
niehypotecznymi zastawem lub hipoteką
w III klasie wierzycieli upadłości, który będą
zaspokojeni stosunkowo na przypadek nie-
dostatecznych masy.
B/ Sądu handlowego miejsca jest wpisany z rejestr handl
rejestr na wieczne 816 Lubaczów. prawa żony wynik
łączne z ustawy małżeńskiej mogą być wciągnięte
w rejestr handl. aby mogły skutecznie przeciw
wierzycielom handlowym miejsca. Skutki które
za sobą pociąga wpis ustawy małżeńskiej
lub jego zaniechanie, są na przypadek otwar-
cia upadłości z dnia 1/1 1869 lub później następujące
1/ Niepomnione prawa żony nie mają pierwszeństwa
stwa przed wierzycielami wierzycielami niehandlo-
wych miejsca a nie pod względem pierwszeństwa
do siebie równie bez względu czy wpis ustawy
małż. nastąpił lub tu nie.
2/ Na przypadek zaniechania wpisu ustawy małż
zaniechań mają wobec wierzycieli handlowego miejsca
pierwszeństwo do roli jego majątku przed
zapomnionemi prawami żony bez względu
czy ustawy małżeńskiej zawarto przed lub po
otwarciu zakładu handlowego miejsca.
3/ Jeżeli wpis ustawy małżeńskiej nastąpił
później aniżeli 2/ żona później nie prawa co do pier-
wszeństwa z wierzycielami wierzycieli handlowych
miejsca przedstawia z dniem wpisania ustawy lub te

powinj 6/ rozmaicie wszystkich kwot. muszą po-
siadać pod dniem wpisu udziały mają. muszą
przewyższać dwa całego majątku muszą przed
wpisaniem prawami jemy. Co do rozpo-
jemia drugich kwot. przed wpisem przeciwych
podaj nam § 50 ust. 2 wpadkowych mat. pra-
wa rzeczy: Żona dłużnika, której udziały mają
zostały wpisane z rejestr kwot. obowiązana
jest z zapłaty na rzecznik tych dostarczyć
jej przypadającej wynagrodzenia wierzycielom kwot.
przy tem przeniesieniu przejdą jednak na
dostarczone pracy wpadkowej muszą na zapła-
cenie ich należytości bez wpływu na udziały mające
skie.

W przypadku pod Bj. przytoczonym, że roszczenia
żony i wierzycieli kwot muszą nie są zastawem
lub hipoteką zabezpieczone.

Udziały mają. wymagają od dnia 1/10 1871 zaprowadzenia
akta notaryalnego, by mogły być przeniesione ważnie
(ust. 25/9 1871).

Wszystko co pod ust. 1 Bj. postanowiony, stosuje się także
do spółdzielni osobowych zapisanych spółdzielni
handlowej zarejestrowanej - rozumie się stosuje się
to do wszelkiej innej spółki mającej udziały, bez względu na to zabezpieczenie na tej
z skutek orzeczenia Sądowego nastąpiło (§ 16 a. 1871)

Prawa żonie dłużnika nie przez udziały mat-
rzeczy, lecz przez same jej prawo cywilne za-
pewnione, nie wymagają wpisu do rejestru
kwot. aby mogły być skutecznie przeciw wie-
rzycielom kwot. muszą jednak prawo istnienia swe.

Dwór
Żona dłużnika
Inne osoby
Inne osoby
Inne osoby
200 - 300
250 - 300
250 - 300
250 - 300

prawa obywatelskie (§ 91. 796 k.c.) rozumieć należy z powodu pełnego pozbawienia władzy nad jej majątkiem (§ 1239 k.c.).

Jeżeli między matrimonialem z uwagi na prawo, pod którego rządem się poprzednio ustanowione opiekuńcze majątku (jest to bądź z Kodeksu z dnia 28/9 1855) natenczas opiekuńcze to powinna być opisana z rejestr hipoteczny, by mogła być skutecznie przeciwko trzeciemu ważna.

W przypadku przeniesienia siedziby sądu powiatowego do innego sądu powiatowego - opisać należy z rejestr hipoteczny tego sądu prowizoryczny także wtedy, gdy siedziby nie przeniesiono, lecz uległo zmianie nowego miejsca siedziby obowiązującym jest do opisania prowizoryczny.

Kupiec, który nie wpisał się (art. 4 ust. 1 pr. obrotowego) jest z prawa tego wyłączony, lecz wpisać się do sądu powiatowego tego zamieszkania - uważanym będzie za dobrej wiary, dopóki wpisania prowizoryczny jako kupiec nie zarejestrowany. Z uwzględnieniem tego należy uczynić powyższy stosunek prowizoryczny kupca do jego wierzycieli.

VI.

Kupiec małoletni

- Kodeks handl. nie zawiera żadnych postanowień o kupcu małoletnim.

Z uwagi na przepisy prawa cyw. i rodzinnego powyższego należy odróżnić dwa przypadki:

A) Pierwszy przypadek, gdy kantor prowadzony będzie na rachunek małoletniego jawnie tj. administrator zastępca a nie letni nie ma żadnego czynnego udziału w prowadzeniu handlu. Taki przypadek zmienia §. 59 ust. przemysł. według którego może być sądowi powiatowemu doniesione po zniesieniu zlepu dalej prowadzone na rachunek niepełnoletniego dziedzica aż do ukończenia; sądowi powiatowemu nie doniesienie takowego zostaje zatem przypadku niepełnoletniego przypadłem na nowo zgłosić się należy do władzy przemysłowej. Do prowadzenia handlu w tych przypadkach wymaga się pozwolenia prawnych zastępców i władzy nadzorczej (§ 54 ust. przemysł.) Małoletni prowadzący handel jako właściciel handlu, jego zastępca zarządzający handlem nazywany będzie w otoczeniu do trzeciej jako przemysłowiec. Rozciągłość jego władzy zależy się według przepisów dotyczących opiekunowania się pod względem przemysłowym według ustawy przemysłowej. Zakres jego działania musi dalej uzgadniać się z tym działania prokurenta.

To samo powiedzieć wypada o prawnie małoletnich zarządzających z powodu uniknienia przepisanych ustępów nadal pod opieką ojca, kuratora lub opiekuna.

B) Drugi przypadek - małoletni sam trudni się prowadzeniem handlu

1) Polecenie małoletniego, który uzyskał upełnoletnienie samo przez się jest jasnem

2) Ust. przemysł. wymaga do samodzielnego trudnienia się handlem, aby sądowi powiatowemu wydawał,

§§: 2. 55. 56. ust. przemysł. z 15 marca 1883. Nr: 39. dz. p. p.

że nie ciąży prawo zezwolenie swego małżonka, gdyż co jednak małoletniemu nie jest odjęte uzyskać trudnić się samodzielnie jakiegokolwiek handlem, albowiem władza przemysłowa może małoletniemu wydać karty przemysłowe lub udzielić domowego na osobiste prowadzenie handlu, jeżeli przedtem zezwolenie swego prawnego zastępcy i władzy nadopiekuńczej. W tym przypadku staje się małoletni upełnoletniemu swoim wydaniem mu karty przemysłowej lub udzieleniem domowego. Prawne jego stanowisko w handlu nie ulega przez zdanie pierwsze §u 151 k. c. i R. h. z 1860 / samo tylko nabycie nowego uprawnienia handlowego przez niepełnoletniego bez osobistego jego wydoskonalenia nie usamowolnia małoletniego.

21/III 1879. 3) Jeżeli małoletni niesamowolniony trudni się handlem sobie nie dopełniwszy warunków pod lit 2) wskazanych, zwraca rozróżnić należy, czy prowadzi handel na mocy karty przemysłowej lub domowej, uzyskanych bez wydania zezwolenia pod 2) wymienionego a zatem z zatajeniem małoletności, lub też czy trudni się handlem nie uzyskawszy ani karty przemysłowej ani domowej. W pierwszym przypadku prawnym małoletni uważany będzie w obec publiczności za dopełnionego a to na mocy §u 252 k. c. a drugim przypadku pozostanie uważany za takiego a to na mocy

Art. 276 K.h. bo nie wchodzą przepisów do zwykłych prawnych. Wszelkie spory tu powstałe rozstrzygane 5248 k.c. Co się mówi o handlującym nie tłumaczy tych się ludzie osoby nieposiadające mniej więcej wyższej nadziei z spółek handl. jako spółek osobistych odpowiedzialny.

VIII

O poddanych tureckich trudniących się handlem w Państwie Austryackiem.

Poddani tureccy trudniący się handlem wyżej wzmiankowanym ulegają przepisom ksh. handl. i ust. ogólnej /Ben 54 ksh ust/ Sąd wymierza, że do nich zastosować należy przepisy o firmie, prokurze, księgach handl. spółkach handl. jeśli się, chodzi warunki z 57 ust. ogólnej zabezpieczone.

Tytuł 2gi

O rejestrze handlowym

/ Art. 12-14 K.h. Ustawa § 10-18, 49-52 i 54 ust. ogólnej /

Aby dopuszczki jak oddawna przykład był podawać do publicznej wiadomości pewne fakta tyczące się handlu (prawnej) osoby mim się trudniące, a to nie tylko dla pożytku, ber i z tego powodu, że powinność ta wynikała po podwaliny dzisiejszego dopuszczalnego. Jak bowiem jest niezbędna, by istniały środki ułatwiające nam poznanie tej osoby, która odpowiadać ma z zawartej czynności handlowej lub odpowiadać będzie musiała, a dopiero zawarcie się majątku czynności handl.

W tym celu wydano dawniej rozporządzenia, czyniące zależnymi wydawanie od gminnych, a w szczególności handlowych, obligatoriów. Nowsze ustawodawstwo zajęło się tym przedmiotem i potrzeby dzisiejsze dostatecznie zaspokoiło. Rejestry bowiem protokoły handlowe mające pochodzenie, oświadczenia dotyczące tychże, pozwalają faktom tak stanowiącym prawnych podawać takowe do powszechnej wiadomości.

W Austryi istniały w tym celu protokoły handlowe ustanowione polegały w Galicyi na Rozp. Min. z 13/4 1857, który przedstawia obowiązywać od dnia wprowadzenia dodatku handl. (Dziennik 82 ust. wyp.).

I

Założenie i utrzymywanie rejestru handlowego

Co do założenia i utrzymywania rejestru handlowego oraz co do postępowania w sprawach odnoszących się do tych przedmiotów wydano Rozp. Min. z 9/3 1863 do ll. 27 Dz. p.

Każdy Sąd handlowy i każdy Sąd dobrowolny Sądu do sprawowania jurysdykcyi handlowej powołany - utrzymuje rejestr handlowy dla całego swego okręgu.

Co do tych spraw niespornych odnoszących się do utrzymywania rejestru handl. polegających te tych także w innej instancyi tylko w sądowem sporze. Wtedy te postępowanie mają się ogłaszać według ust. z 9/8 1854 o postępowaniu sądowem w sprawach prawnych niespornych (§ 15 ust. wyp.).

Według powołanego K. H. dzieli się rejestr handl. na dwa oddziały 1) na rejestr firm spółek jednoosobowych (sg. Einzelfirmen) do którego jest przeznaczony dla firm spółek jednoosobowych, chociażby rzeczywiście przedsiębiorstwo nie spółkowaniu należało - 2) na rejestr firm spółek handlowych (Gesellschaftsfirmen) tj. spółek jawnej, komandytowej - komandytowej na akcye - i akcyjnej. Uzupełniającą część składową rejestru firm spółek stanowi rejestr dla zarządów przeznaczonej do zebrania pełnej nazwy kontraktów spółek komandytowych na akcye i spółek akcyjnych oraz zmian i uchwał kontraktu spółki powiększających i przemieniających, zawierających potwierdzenie rozwiązania, jakiby akta te nie zostały wpisane w całej jej osobie w 6ty kolumny rejestru.

Dla rejestru firm zatwierdzony jest schowek. Wpisania w rejestr handl. nie mogą mieć miejsca, jak tylko według aktów uchwały Sądu handlowego.

Rejestr handl. jest jawny; każdemu wolno przejrzeć go i wyjątki z niego sporządzić, chociaż nie ma prawo przeglądać dokumenty rejestr handl. i zażądać odpisy takowych, lub wydania mu podstawie przedmiotu urzędowych. (Art 12 K. h.)

II

Fakty stanowiące przedmiot rejestru handlowego

- Kodeks handl. nadaje opisywane w rejestr handl. fakty następujące:

A) Ustanowienie, wygaśnienie i zmiana firmy tudzież zmiana jej posiadacza (Art. 19. 21. 25 k.h.)

B) Wzniesienie i wygaśnienie prokury (Art 45)

C) Następujące fakta tyczące się spółek handlowych

1) zawiązanie spółki handlowej tudzież założenie zakładu filialnego a to
a) co do spółki jawnej (Art 86)
b) co do spółki komandytowej (Art 151. 152 k.h.)
c) co do spółki " akcyjnej (Art 176. 179 k.h.)
d) co do spółki zdeyjnej (Art 210. 212 k.h.)

2) zmiana firmy - przekształcenie rodzaju spółki - rozpoczęcie nowych spółkowań a to
a) co do spółki jawnej (Art. 87) -
b) co do spółki komandytowej (Art 155. 156 k.h.)

3) Każda zmiana kontraktu spółki a to
a) co do spółki komand. na akcyje (Art 198 k.h.)
b) co do spółki zdeyjnej (Art 214 k.h.) -
nienależy uchwała mająca za przedmiot dal. nie istnienie spółki

4) Odjęcie upoważnienia do zarządzania spółki istniejącej spółkowań jawnem lub osobiście odpowiedzialnemu (Art 86 u. 4. 87. 111. 150 ust 2. 153 k.h.) tudzież upoważnienie do zarządzania spółki istniejącej później do czego albo na nowe spółkowań udzielone

(Art. 87 k.h.)

5) Zamienianie przedsiębiorstwa spółki akcyjnej (Art 228 k.h.), i zmiana statutu przedsiębiorstwo (Art 283 kh)

6) Rozwiązanie spółki

a) jawnej (Art 129 kh.)

b) komandytowej (Art 171 k.h.)

c) komand. na akcje (Art. 201 k.h.)

d) przymusowe rozwiązanie spółki akcyjnej (Art 243), rozwiązanie tejże przez połączenie się z inną spółką akcyjną (Art. 244.)

7) Wykreślenie lub wydalenie

a) spółnika jawnej (Art. 129 k.h.)

b) spółnika osobiście odpowiedzialnego spółki komandytowej (Art 170) jak też innej wykreślenie komandytnika z całym udziałem lub części tegoż (Art 171 kh)

8) Zmiany zwrot

a) kapitału komandytnika spółki akcyjnej komandytowej (Art 203),

b) kapitału zakładowego akcjonerjuszów spółki akcyjnej (Art 248 k.h.)

9) zamianowanie likwidatorów - wykreślenie likwidatora - wyznaczenie jego pełnomocnika

a) co do spółki jawnej (Art 137)

b) co do spółki komandytowej Art 172.

c) co do spółki komandytowej na akcje Art 205

d) co do spółki akcyjnej Art 244 k.h.

Do tych faktów (1-9) wpisu ma wszyscy na mocy kod. handl. należy wpisy się wpisu na nak. wpisu.

10) prawa prokurenta wreszcie wpisowanie [illegible] do [illegible] zarejestrowanej lub spółdzielni

wobec niż odpowiedniego spółki kaut. wpisany
w rejestr kaut. Ludzie wreszcie, pisarz nadto
dać materiał (§ 16 ust wpro.)
b) Otwarcie upadłości co do majątku danej
zarejestrowanego spółki handlowej lub osob-
złoża nad pokład z tej ostatniej jako spółki
wobec niż odpowiedzialny, albo w spółce komand.
dytowej jako komandytuich. Zapewnia o tem
urzęd sąd handlowy z urzęd. (§ 14 ust wpro i
§ 294 ust o upadł)
Innych wpisów przez wzmiankę nadchandl.
lub w ust wpro. nadawanych ani się domagać
ani też dowolić nie można.

22/II 1879.

III

Ogłaszanie wpisów

(Art. 13 d.h. i §§ 11. 14. 17 ust. wpro.)

Wpisy w dodatku kaut. przepisane muszą być ogłaszane przez sąd handlowy. Ogłoszenie uskutecznia się jednorazowem umieszczeniem wpisu w pismach publicznych na ten cel przeznaczonych (Ukaz Art 14 d.h. i § 11 ust. wpro) Umieszczenie trzykrotne ma miejsce jedynie w przypadkach przewidzianych w Art 243. 248 d.h.
Data ogłoszenia wpisu winna być ogłoszona, albo w dod. kaut. wzmiankę nadchandl. o przeszłych poczynionych jako to w Art. 151 ust. 3. 155 ust. 2. 166. 171 ust. 2. 176. 198 ust. 2. 210. i 214 ust. 2.

Art 243. rozwiązanie spółki akcyjnej Art. 248 cz. 2 wzór Regulaminu Rady Dyrekcji spółki akcyjnej

Co do umów małżeńskich pociągnie się w rejestr handlowy tylko data tych umów, nazwisko, stan, miejsce zamieszkania małżonków i dzień zawarcia.

Na tych zasadach poprzestaje się i co do ogłoszenia (§ 17 ust. wprow.). Zaprzeczenie otwarcia upadłości nie ogłasza się osobno (§ 12 ust. wprow.).

Fakty dotyczące ogłaszają założenie rzeczy nieruchomych, handlów, tudzież i inne fakta przez ten prawo obligatoria, wyrokiem etc.

IV

Obowiązek zgłaszania się do sądu z faktami do rejestru handlowego wpisanych się mających

(§§ 10. 12. 13. 17 ust. wprow.)

Wpisy (do funkcyonowania) z dod. handl. przepisane, nabywają się tylko za zgłoszeniem się tych osób, których one dotyczą. Osoby te obowiązane są zgłosić się z odpowiednimi faktami do sądu handlowego, i to albo osobiście albo na piśmie. W przeciwnym przypadku jest przyjmnie oświadczenie osób złożone do protokołu, z drugiej się musi być uwierzytelnione oświadczenie z formie powszechnej ważności lub notaryalnie. Na przypadek zaniedbania obowiązku zgłoszenia, dotyczy - osoba stanowi przeciwko była karami porządkowymi (§ 12 ust. wprow.). Kwota nie do zgłoszenia się poprzedza wskazanie na karę porządkową. Ani osoby ani spółki nie są obowiązani do zgłoszenia się z nabytkiem nieruchomości. Formę zgłoszenia tego podaje § 17 ust. wprow.

od 10 do 300 fl.

V

O prawnych skutkach wpisów i ich ogłoszeń

Skoro o tych skutkach wychodzimy z tego założenia, że wpisy podlegają ogłoszeniu przez publiczne pisma publiczne, ustawa handl. przyznaje tylko D. ogłoszenia fakta ogólnego skutki prawne, mające dzieje przeciw trzecim, jeżeli o ogłoszeniu tym takie skutki z ogłoszeniem. Przeciwnie wpis jednego faktu skutkuje przeciw dłużnikowi pomagającemu do wpisania tego faktu nawet na przypadek nieogłoszenia. Wszelkie z przypadku, gdzie ustawa tuż skutki prawne już z dniem dokonanego wpisu w rejestrze handlowym bez względu na dzień ogłoszenia wpisu przez pisma publiczne, zaniechanie tego ogłoszenia nie odejmuje wpisowi skutków prawnych. np. Art. 110. 146. ust 2 - 163 i inne.

mgb. Sen trzecich

Przy zachowaniu różnicy między wpisem a ogłoszeniem trzymać się należy osnowy wpisu jako podstawy ogłoszenia, przypuszczając że prawda nam jest ta osnowa. Gdyby się zresztą później o niedokładności trzeciego, natenczas ten stosunek się pozostać może na osnowie ogłoszenia, chyba że dostarczono dowodu na to, że trzecim osnowa wpisu była znaną. Przeciwnie trzeci domyślać może z osnowy wpisu, różnią-

niż od ogłoszenia wp. w ogłoszeniu
wyłuszczone nazwisko producenta, wid.
ces tuteż porękowi może interes producentem,
którego umowa wpisu podaje.
Postawa jest umieszczenie w pierwszym jedno-
bitu z przemysłu na ten cel przeznaczonym,
stanowi fakt ogłoszenia.
Akt prawny już dokonany, nie zaś przyszły
może być przedmiotem rejestru handlowego.
Rozdział handl. stanowi jedynie o tak zwanej
radzie, które wpis wywiera na przeciw tenże,
który domaga się wpisu, tudzież względem
tego, który z domagającym się wpisu poro-
zumienie w stosunku prawnym. Wpływ wpisu na
stosunki prawne istniejące między trzecimi
osobami ma, według zasad powszechnego prawa
cywilnego.
Co do skutków wpisu i ogłoszeń powracamy prze-
dewszystkiem uwagę na to, że zasadnie wy-
mienia prawny lub skuteczności prawa ja-
kiego oświadczenia, nie zależy ani od ogło-
szenia ani od ogłoszenia dla z nim do wpi-
su ani od dokonanego wpisu i ogłoszenia.
Chodzi tu tylko przypadki, gdzie dot. handl. przed-
miot pewnego stosunku prawnego zależeniem
wpisu od jego wpisania w rejestr handl. tudzież
jedna przypadek, z którym tylko skuteczności
mocy zawarte od wpisu w rejestr handlowy.
ij Przed wpisaniem w rejestr handlowy spółki
komandytowej na akcje nie istnieje jako
taka (Art 178) tej samej i akcjonariusz pewnego

umowę takiej spółki nie można skutecznie przeciwstawić dopóki nie została wpisana w rejestr handl. (Art 198 § 1 k.h.)

2) Przed wpisaniem w rejestr handlowy spółka akcyjna nie istnieje jako taka (Art. 211) Toteż sąd rozumie się o wezwanie Zgromadzenia Walnego akcjonariuszów najpóźniej wyznaczy termin dalsze istnienie spółki lub zwoła termin dla kontraktu spółki (Art 214 k.h.)

3) Ograniczona odpowiedzialność komandytariuszy polegająca na dostarczeniu spółki komandytowej zarysuje się w stosunku do osób trzecich dopiero z chwilą wpisania spółki komandytowej w rejestr handlowy (Art 163 ust. 3) chyba że trzecim ograniczenie to było wiadomem.

W pierwszych dwóch przypadkach fakt odmienny nie istnieje prawnie przed wpisaniem go w rejestr handlowy, w trzecim zaś przeciwko wyraźnej spółka komandytowa do skutku, wszelako komandytariusz odpowiada osobiście osobom trzecim za zobowiązania spółki przed jej wpisem powstałe (Art 163) do tych przypadków zalicza wypadek

4) przepis § 76 ust. wprow. prawa handlowego stanowiący skutek mocy wiążącej dopóki skarga zapisanego w rejestr handl. lub spółki nie zostanie odpowiedzialność spółki handlowej w rejestr handlowy wpisanej odnosi się przed wszystkiem handlowym

24/II 1879.

wszè dopiero od dnia uskutecznienia onego wpisu
tych oddziałów w rejestrze handlowym
do wszelkich innych wpisów stosować należy co
następuje:
Fakta, które wpisane być mają w rejestrze handl.
są albo zobowiązujące albo uwalniające
W porze pierwszych rodzaju oświadczenia
rzeczy chyba tej treści, że przyjmuje on na
siebie pewne zobowiązanie na mocy faktu,
z którym się zgłosił do Sądu handlowego. Dla
tych przypadku rozchodzi się o udowodnienie
rozpoczęcia faktu i stosunku prawnego
mogących oddziaływać na dopełnienie się zobowią-
zania jak przyjęcie firmy, udzielenie
prokury, zawiązanie spółki handlowej
itp. Drugie zaś obejmują oświadczenia rzeczy
chyba pewnego lub zmieniającego przepi-
sane zobowiązania a te pewne lub zmienia-
jące one fakta lub stosunki prawne z celu
uchylenia chyba od obowiązku z nich
wypływających np. zniszczenie lub zmia-
na firmy, odwołanie prokury, rozwią-
zanie spółki, wykreślenie lub wydanie
pisma itp. Każdy fakt uwalniający przy-
pewnia wstrzymanie faktu zobowiązującego,
popełniającego więc fakt uwalniający.

A) Fakta zobowiązujące.

Z wyjątkiem postanowień wyżej pod 1-3 podanych
kodeks handl. żadnych nie zawiera przepisów
które by ogólnych skutków, jakie w stosunku
do drugich wywierają mocą wpisanie pierwo

powstałych faktów i stosunków prawnych a obowiązujących kupca, który je zgłosi podać do wpisania w rejestr handlowy. Fakta i stosunki prawne z mocy bezwzględnie wynikające nie mają skutku prawnego, jeżeli przez handlowe z nimi tenty bez względu, czy zostały w rejestr handl. wpisane lub niewpisane.

Kupiec

W stosunku do kupca zgłaszającego się z tymi faktami odnoszą się w tym samym sposobie jak stosunek będzie oświadczenie kupca i jego stosunków prawnych a ich skutków nie nie zezwala od wpisu w rejestr handl. wyjąwszy powyższe 3 przypadki. I tak prokurent obowiązuje przymuszenia bez względu, czy udzielenie prokury wpisano lub też nie, byleby tylko trzeci przedmiot o tym stosunku. Osoba trzecia nie przeszkadza dokładnie swych faktów lub stosunków prawnych z względnienia takowych i stosunki prawne pomiędzy skutki niezależnie swej bez względu czy fakta te były wpisane lub nie i nie może się tem zasłaniać, że fakt ten nie był wpisany, chociaż udało jego wpisanie na, które np. ktoś nie wiedział o prokurze chociaż pierwszego kupca zawarł umowę z jednym tylko prokurentem (Art. 41 ust. 3)

B) Fakta uwalniające

Kodeks handl. nie podaje wyraźnie ogólnej zasady o skutkach prawnych wynikających się z stosunku do drugich z wpisania w rejestr handl. faktów

wzmiankowanych, Heraldo przepisy objęte Art. 25 ust. 2.3. o zmianie i wygaśnięciu firmy i Art. 46 o wygaśnięciu prokury zamykają w sobie te zasadę - a Art 87. 115. 129. 135. 155. 171. i 233 tyczące się tego samego pytania odsyłają nas do wyżej 2 Art: 25. 46.

Przy ustanowieniu tej zasady należy rozróżnić czy fakt wzmiankowany podlega rejestr handl. wpisowi i ogłoszeniu lub też nie

1) Jeżeli fakt wzmiankowanego nie wpisano i nie ogłoszono np. prokurę odwołano ale nie wykreślono z rejestru handl. albo pozbawiono firmy ex przyczyn tej nie wpisano, natenczas ten, z czyjej osoby fakt wynikł, o tyle tylko może się nim zasłaniać przed trzecim tj. skutkom lub niedbałstwu, z ile nadesłali, iż temu ostatniemu fakt ten był wiadomy. Nie jest dowolny dowód na to, iż trzeci powinien był wiedzieć o fakcie z innych względów

2) Fakt wzmiankowany wpisany i ogłoszony skutkuje przeciw trzeciemu zupełnie, gdyby z odmiennej przyczyny wypadało, że trzeci o tym fakcie ani wiedział ani wiedzieć był powinien, o tem więc co jest wpisanem i ogłoszonem zawsze trzeci wiedzieć wedle domniemania wiedzieć powinien tj. jego niewiadomość jest ze względu na następstwa odwołanego niepra-wdziwą, lub mniej prawdziwą. Prawo to, iż trzeci powinien był wiedzieć, że fakt jest wpisany i ogłoszony zaprowadził Ord. Handl.

prawny obszerek dotyczący się faktach stanowiących przedmiot zapisu hend. a to dla tego, aby wiadomość z księgi prawnej z dopełnieniem zapisanym. Ust. hand. ustanowiło tym sposobem dwa domniemania; pierwsze na dowód dwojaki, z których osobie faktu wcześniejszy nastąpił, albo kiedy zapis i ogłoszenie faktu nastąpiły - ustawa domniemywa się, że fakt od chwili swego ogłoszenia dostał się do wiadomości publicznej a więc się jest każdemu wiadomy. Na wypadek potrzeby udowodnienia, że fakt wpisany i ogłoszony widomym być powinien, dostateczném będzie, jeżeli dowiedzie zarejestrowany udowodni, że fakt był wpisany i ogłoszony w tej chwili, o której się wiadomość. Drugie domniemanie ustanawia na dowód publiczności a zatem prawa dopiero zarejestrowaniem. Jeżeli kiedy fakt nie został wpisanym prawa się domniemywa, że fakt ten nie doszedł do wiadomości publicznej, a zatem nie jest wiadomym, a zatem widzi się, że odnośny fakt rozporządzający nigdy się za jawne istniejący. Przestawienie tych dwóch domniemań stanowi skut. ogłoszenia a nie chwila wpisania faktu. Do faktu wpisanego prawdziwie lecz jawne niezgodnego stosuje się drugie domniemanie.

Skutek obydwa domniemania dynastyczne odwodzi. Wpisy

podług domniemania przeciwnego, może ten przeciw któremu ono ważny dostarczyć dowodu, że pomimo ujęcia i zgłoszenia faktu uprawniającego o którym on zaprzecza, ani b) nieduże być pozwolenie. Obydwie twierdzenia muszą być udowodnione a udowodnienie jednego twierdzenia nie zwalnia od udowodnienia drugiego. Jeden dowód może być jednak zarazem z drugim np. przy dowodzie bezwzględnej niemożności, aby wiadomości o fakcie mógł się dostać na miejsce zwłoki umowy w chwili jej zawarcia, albowiem wtedy nie może być mowy o zbędności dostarczenia przeciw któremu domniemanie ważny, że o fakcie nieduże być pozwolenie. Wreszcie nie wynaga się z dowodu ścisłego, wystarczy, jeżeli sędzia z okoliczności się przekona, iż co trzeci bez przejrzenia nie może wydać o zasadności żądania. Nie można tu podać ogólnej reguły, bo zależy wypada każdy poszczególny przypadek z osobna i zwrócić uwagę na to, czy osoba trzecia dołożyła staranności zachodzącym okolicznościom przeciwnej.

Kogo przeciw któremu domniemanie drugiej ważny - może udowodnić, że pomimo pewnego zgłoszenia faktu uprawniającego, przecie todowy wiadomy był trzecim, za którym ważny ono domniemanie.

Przepis art. 25 i dalsze o zastosowaniu takie z przypadku wydzierżawienia zakładu handlowego, a to 25/II 1879.

stanowi, iż w skutek wydziedziczenia wygasa-
nie lub darowiznami dozwolono dziedzicz-
wyrai formy dotychczasowej na rzecz dziedzicy
a nie jeden zamiarem stron jest, aby interesa
dzielone pod formą uwłaszczenia za uchyleniem
stosunku na zachowanie dziedzicy, wyjaśnionemi
stoi, że dziedzice pod czas trwania dziedzicy
będzie posiadaczem formy. Jeżeli dziedzica u-
zyskał formy bez owego zezwolenia, właściciel
posiadł nie będzie odpowiadał za długi dziedzi-
cy zaciągnięte pod formą właściciela.
Wyżej powołane Art. 25. 46. 87. 115. 129. 135. 155.
191 i 233 nie obejmują wszystkich faktów u-
walniających. Co do faktów, do których Kod. handl.
wyraźnie nie stosuje zasady objęte Art. 25.: 46
podajemy co następuje
1) Kod. handl. nie zna właściwych odwołań
prawnych z zaniechaniem wpisania w rejest
handl. rozwiązania spółki akcyjnej i spółki
komandytowej na akcye (Art 201. 243. 247 Abs)
Zaniechanie takie pozorne jest jedynie dara-
mi porozumieniem. Wszelkie to zaniechanie
może wywierać skutki prawne np. gdyby prze-
ciwieństwo rozwiązanej spółki ads. działało i
nadal w zniesieniu tejże, w którym to przypadku
chodzi o zastosowanie Art 213 ad 2.
2) Zadośćuczynienie skargi wynikłych z zawarcia
do spółki przez spółkodawcy rozwiązanej spół.
akcyjnej lub komandytowej, albo spółkodaw-
cy wydziedziczonemu albo wyjętej przyczynę
się już z dniem, kiedy rozwiązanie spółki
albo wyjęcie lub wydziedziczenie spółkodawcy z tego

w rejestrze handl. wpisanie powstało (Art 146 ust. 2 i Art 172)

3) dod. handl. tenże stanowi odnośnie do przypadku, gdy prowizorium w Art 202 i 203 ludnici w Art 245. 247. i 248

Odrębnie od zasad podanych niżej należy ustawa wpowiedzieć odnośnie wpisania przez sąd dopuszczalności rejestrowanej lub spółki akcyjnej odpowiedzialnej spółki zarejestrowanej a reprezentowanych pomiędzy przez innych wspólników. Prawa te bowiem odnośnie przeciw przeciwnikom handlowym muszą dopiero od dnia wpisania mimo w rejestr handlowy bez względu na dzień ogłoszenia i bez względu na to, czy wiedzieli o wpisie lub w ogóle o istnieniu mimo postronnych wiedzieli lub wiedzieć. Na przypadek zaś ogłoszenia upadłości co do majątku muszą odnośnie tamże wpisu jednego przeciw przeciwnikom przeciwnych wiedzieli z dnia wpisu lub później powstałym.

W dowód podajemy, że dzień nadesłania wpisu jednego do sądu i dzień zamieszczenia wpisu w pismach publicznych, uwidacznia, czy były musi na reperacie sądu handlowego, pomiędzy innym należy przewalają się na wpis owego sądu (§ 24 Rozp. z 9/3 1863)

Przez zmianę w rejestrze handl. się według niej istoty odtąd przeciwdziałanie osiągnięcia dopiero z nie się z ogłoszeniem odnośnie do tyle, o ile osnowa wpisu z nie

z oświadczenia dopowiada ustawa, skąd wynika, że wpis może uchwały ograniczenie zostania prokury nie na skutku prawnego.

VI.

O skutkach wpisów przedsięwziętych w protokołach handl. utrzymywanych przed zaprowadzeniem Kodeksu handl.

W miejsce dawniejszych protokołów handl. weszły z dniem wprowadzenia kod. handl. ściśle określone rejestry handlowe, zawierające wpisy z dziedzin handl. nadające. Od tej chwili wpisywanie do dawniejszych protokołów nie miało już miejsca chyba z celu wyjaśnienia lub przerwania dawniejszego wpisu (§ 49 ust. wpow.) co tylko z ręki z mocy po zaprowadzeniu kod. handl. nastąpić mogło, gdyż po upływie tego przeciwnie stracił wpis skuteczność przeciw wpisy uchylenie w dawnych protokołach. Skutki prawne zaś po ten czas wynikłe z wpisów z dawnych protokołów handl. nadal trwają. powstały niezmienione pozostają prawa jemu dłużnika lub jemnego spólnika handlowego względem trzeciego handlu przez zaprotokołowanie mocą nastąpienia już nabyte (§ 56 ust. wpow.)

VII

O rejestrze stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych

Każdy sąd do prowadzenia jurysdykcji handlowej

powstały utrzymują odrębny rejestr dla zmian, dotyczących stowarzyszeń, mających swe siedziby w obrębie odnośnego sądu. O założeniu i utrzymaniu tego rejestru przepisy Rozp. Min. z 14/5 1873, mocniejsze w sobie przepisy to, że dowody kwal. stanowią o rejestrze handlowym. Do rejestru zmian dotyczących stowarzyszeń, które odróżnia się utrzymują od rejestru handl. stanowią się przepisy dotyczące handl. o rejestrze handlowym. Następujące fakty mają być zapisane w rejestrze stowarzyszeń: 1) statut stowarzyszenia i wszelkie zmiany tego; 2) ustanowienie firmy stowarzyszenia 3) członkowie zarządu przedstawiciele takiej zmiany, na zarządu z wyjątkiem postanowienia do nich należy 4) rozwiązanie stowarzyszenia 5) ustanowienie likwidatorów, wyłączenie likwidatora, datę lub wygaśnienie jego pełnomocnictwa 6) przy stowarzyszeniach handlowych nie wpisywanie ograniczeniami handlowemi na zasadzie prokurentów, jeśli tacy byli ustanowieni. Następnie zarządcy stowarzyszenia nie wpisują się w rejestr, wreszcie przedstawiciele stowarzyszenia winno stwierdzić dokładny spis członków, który dołączony wolno przeglądać. Przed wpisaniem w rejestr stowarzyszenia przekłada się gospodarze nie wcześniej, jak jeśli taki, kwitu wielka zmiana statutu nie ma miejsca, dopóki nie zostanie wpisana w rejestr stowarzyszeń. Zmiany wpisy i ich ogłoszenie wpisują te same władze,

ktorémy wpisy pod L. podali zawiśe o jednostkach nieruchomych i prawach z nich wynikających, zaweń też wie że §. 16 ust. 2 P. z 1873 o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych dla faktów wzmiankowych te same przepisy zamieszczania wpisów, które dot. handl. ustanowił dla jednostek wzmiankowych.

Tytuł 3cii

O zakładzie handlowym

Tradycyjnie ze czynnościami handlowemi w gospodarstwie zarobkowania nie zostaje przedsiębranie tylko pewnej ilości czynności handl. czynności instytucyi umożliwiających wykonania przedsiębiorstwo handl. Instytucyę tę nazywamy Zakładem handlowym, obejmującym środki przeznaczone do uskutecznienia zamierzonych czynności t.j. kapitał i pracę bądź pracę właściciela bądź innych osób, tudzież wynik tych czynności.

Kupiec rozpoczyna swe przedsiębiorstwo, gdy czyni ku temu urządzenia, a mianowicie nowe albo nabywszy i dalszem prowadzeniem istniejącego już Zakładu handlowego, albo pobocznego istniejącego. Dzieje się to zwykle przez otworzenie lokalu handlowego (sklepu, biura, składu), który stanowi pewien dział przedsiębiorstwa, dom w rozumieniu kupieckim, mający za przedmiot kupno przeważnie na interesa handl. zamiast

i zakładu, a zatem gdzie przedsiębiorstwo swoje stale prowadzi, gdzie się domicyliuje przedsta-wicielstwami, a zatem miejsce, gdzie dyrekcya lub jego zastępca zostać może (Art 86 ust 2) ma-jące miejsce gdzie się utrzymuje dalszy handle. 26/II 1879.

Zakładem handl. nie będzie to miejsce w znacze-niu geograficznem, ani to miejscowość (bryła etc) gdzie dopiero towary się wyrabia, lecz to miejscowość (dom, urząd, sklep, biuro etc) gdzie on umowy swoje tyczące się tych towarów zawiera, gdzie on po dopełnieniu innych swoim przed-siębiorstwem, gdzie papiery wartościowe, weksle wystawia etc. Chociaż geograficznie, gdzie się znajdują zakłady handlowe warunkują się jego siedzibą.

Wyjątkowo wydanie się handel bez stałego zakładu, (Hausirhandel (handel obwoźny)

O stworzeniu Zakładu handl. powiadamia dopiero publiczność i sądowych rejestrowodców, zatem ilość i zgłoszenie się w swoim przed-siębiorstwem handl. do tych handlowych w celu wpisania firmy, gdzie zachodzą warunki objęte § 7 ust. wprow. Samem tylko stworzeniem Zakładu handl. nie staje się jego właściciel kupcem, wszelako pierwsze przystąpienie handl. przedsięwzięte z odniesieniem do tego Zakładu nadaje właścicielowi jego przymiot kupca. Chociaż siedziba Zakładu później się może do miejsca dalszego prowadzenia dopie-ro, dotychczasowe miejsce przy handlu środków obrotu jego majątku i stosunków prawnych

Jeżeli niedziela Zakładu handl. różni się od dnia
na umówienie dłużnika, natenczas skarby
z umówienia Zakład tego samego długu
natenczas odsyłany bez różnicy dla wszel-
kich sprzed, które się do Zakładu odnoszą. Sędzią
tym jest Sąd, w którego obrębie znajduje się
Zakład handl. a powództwo takie wytoczyć może
przy tym Sądzie a Sądzie, w którym dłużnik co
do swej osoby a względnie co do majątku za-
mieszkania podlega (§ 26. 58 Norm. Jud.).

Kupiec może posiadać kilka Zakładów handl.
między którymi albo ten tylko zakład stanowić,
że one należą do jednej i tej samej osoby (dłuż-
nika) albo że między niemi istnieje pewien
związek tj. że jeden zakład ostatnie się jako
główny, inne zaś jako uboczne. Zakład
uboczny nazywa się filią lub Zakładem fi-
lialnym (Jurysdykcja handlowa Art 21.) zdolne do
czynności handlowe samodzielnie zawierania
zobowiązań jako samoistny zakład z stanu
ale przecież z innymi z mocą obowiązu-
jącą do właściciela Zakładu i utrzymywania zara-
zem dalszy handl. odrębnie od Zakładu głównego.
Zakład filialny jest stale ustanowiony. Jeżeli
zadaniem Zakładu ubocznego jest tylko takie,
by przez czynności umożliwiać
lub ułatwiać osiągnienie celu Zakładu
głównego, jeżeli zatem nie zdobędzie innymi
z stanowi prawnie a jeżeli zdobędzie to tylko
z zamiarem Zakładu głównego i na jego rachu-
nek, wówczas taki Zakład nazywa się Zakładem

pomocniczym.

Zakład główny może być równocześnie zakładem filialnym i pomocniczym. Jakiego dla innych należeń do przedsiębiorstwa drogi żelaznej jest zakładem pomocniczym, jeżeli wypadów innych wytwarza dla tego przedsiębiorstwa, jest jednak filialnym, jeżeli dla innych wypadów innych i w tym względzie samodzielnie prowadzi interesy.

Zakłady filialne nie stanowią innych, tylko ze względu tamtych zamiany wymienione, które stanowią przedmiot przedsiębiorstwa zakładu głównego; każdy zapisze może kilka zakładów tego samego lub różnego rodzaju prowadzić, a to w tem samem lub w kilku miejscach. Jeżeli się do zakładów odnoszą przepisy ogólne handlowe zachowują pewne ograniczenia (Art 96 i 157 d.h.)

Zakład handl. pod względem swej istoty prawnej stanowi część majątku właściciela zakładu. Jako taka obejmuje zakład handl. nie tylko rzeczy ruchome jako to towary, sprzęty, grunta, zabudowania itp. ale i wierzytelności i długi odnoszące się do zakładu handl. tudzież dokumenty i księgi handlowe. Zakłady handl. można nabywać przez dziedziczenie i zapisy, można zakłady te zastawić i wydzierżawić.

Prawo handl. upatruje pod pewnym względem w zakładzie handl. odrębną całość majątkową. Zatem przemawia zastępstwo przepisy:

1) Rejestr handlowy ma charakter publiczny i każdy ma prawo przeglądać go bez wyjaśnienia interesu (§ 26 i 58 H.G. - Art 86. 151. 176. 209. 324 i 325 k.h.)

2) Rejestr handl. ma swoje oddziały tj. firmy a przed sąd, w którego okręgu siedzibie handl. wpisane jest firmę może być otwierany handel pozwany bez względu na miejsce swego zamieszkania (§ 58 H.G.)

3) Rejestr handl. może być prowadzony w formie mechanicznego przetwarzania danych na innych nośnikach (Art 22 i 23 k.h.)

4) Dalsze postępowanie Rejestrowe handl. i wszelkich stosunków prawnych do niego się odnoszących toczy się przepisów Ustawy o postępowaniu sądowym (Art 207 k.h.)

5) Rola sądu w stosunkach prawnych wpisanych i podlegających handl. polega na tym, że ma z organami i pracownikami powołanymi Rejestrowi handl. (Art 41) a tego powodu zwłaszcza przysługuje mu głos w sprawie procesu sądowego (Art 54)

Pomimo tych postanowień nie da się usprawiedliwić twierdzenie, iżby prawo handlowe a Rejestrowe handlowym spełniało wszystkie warunki. Rejestr handlowy nie istnieje bowiem wyłącznie dla siebie, on należy prawom do osób fizycznych jednostkowych lub spółkowych, albo do osób prawnych i nie może bez tych osób jako swoich istnieć.

Od nich też należy odróżnić pewne tradycje, które to nie zjawiska, które się nie dadzą pogodzić z istotą osoby prawnej.

Stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze mogą obok tradycji głównego przedmiotu tradycje filialne. (§: 10: Ust. z 9/4 1873. N: 70 dz. p. p.)

Zakład

Firmie handlowej

Przedewszystkiem poruczamy uwagę na to, że przepisy Kod. handl. o firmie handl. nie stosują się do dupców, który na mocy §7 ust. wyprow. rozporządzenia się od wydawania z repert. handl. Z tem idzie, że tacy kupiec nie może mieć firmy w rozumieniu Kodeksu handl. i że co do używania nazwiska, pod którem prowadzi handlem trzymać się musi przepisów powszechnego cywilnego. Będzie się prowadził handel pod swem własnem nazwiskiem i będzie tadzewnie z handlu się podpisywał. Zakaz to od powszech. prawa cyw. się z wymienionych handlowych będzie mógł się podpisywać tylko nazwiskiem, czy też z dodaniem choćby tylko jednego z tych dodatków; napis na szyldzie nie nie stanowi. Kupiec tacy może tylko pod swem imieniem i nazwiskiem zaciągnąć przed Sąd i bez zaprzeczenia.

27/11 1879.

Kupiec do którego stosuje się przepis §7 ust. wyprow. nie firmę t. j. do nazwiska pod którem prowadzi handel

słownik ich przepisy dot. hist. o firmie handlowej

I.

Pojęcie i podział firmy (Art. 15)

Firma dawniej jest to nazwisko, pod którem prowadzi handel i którem się w handlu podpisuje. Firma jest to nazwisko kupieckie, nie zaś nazwisko rzeczowe, niebyt. nazwa Kasjadorii handl. dawna piaciwa, lecz nazwisko pod którem właściciel pewnych przedsiębiorstw handel swój a o tyle jest firma i nazwiskiem Kasjadora handl. Dowcip handl. rozróżnia:

1) firmę imienną, rzeczową i złożoną
2) pierwotną i przemienioną
3) firmę jednoosobową i firmę spółki.

firmę zawierającą (1 imię) lub kilka nazwisk nabywcy jest firmą imienną np. D. E. Friedlein. firmę zawierającą w sobie wyłącznie nazwę przedmiotu przedsiębiorstwa jest rzeczową np. Kolej żelazna Północna. Połączenie obu tych form tworzy firmę złożoną np. „D. E. Friedleina Księgarnia". firmę imienną ustanowioną jest firmą pierwotną a na przypadek jej przemienienia na inną osobę firmą przemienioną.

II

Ustanawianie firmy (Art. 16-18)

W tej mierze obowiązują co następuje:

A) firma pierwotna musi być bez wyjątku prawdziwa, tj. nazwisko składające firmę (imię, lub złożone) musi to być nazwisko przedsiębiorcy przedsiębiorstwa handl. a firma rzeczowa odpowiadać

mieć przedmiotem przedsiębiorstwo - niemniej firmę jednoosobową nabyć może do kaduka handl. którego właścicielem jest kupiec jednoosobowy a firmę spółki może być firma byłego ex kaduka handl. którego właścicielem jest spółka handlowa.

Na tej zasadzie polegają przepisy dot. handl. o ustanawianiu firmy handlowej

1) Firma kupca jednoosobowego (Art 16)

Kupiec który prowadzi handel bez współwłaścicieli albo tylko ze spółkowiczem niejawnym właściciela zakładu handlowego z nazwiska i imienia albo bez nazwiska jako firmy używać może. Nazwisko handlowe jest to nazwisko, które kupiec w chwili na nowy prawa czyn. Nie wolno nie przybierać do firmy nic takiego, coby spółkę wskazywało, lecz dozwolone są imiona do nazwiska, służące do bliższego określenia osoby lub poprzedzające, albo po przeciwnym razie - przeciwna skłonna. Kupiec po zawiadomieniu władzy do jego majątku może ex uprawnień tendencyjnie w sposobie rozporządzania czynnościami handl. zawiadomić pod firmą obejmującą wyłącznie jednoosobowe imię i nazwisko kupca, chyba że urzędowe oczywiście (§ 246 ust. 2 upadł.) Przepis ten odnosi się nie tylko do kupców jednoosobowych wpisanych w rejestr handl. lecz także do wszystkich osobiście odpowiedzialnych współwłaścicieli spółki jawnej i komandytowej

2) Firma spółki jawnej

Firma ta spółki może albo a) nazwisko wszystkich

spółników lub b) nazwiska jednego spółnika
z dodatkiem (w którym to przypadku firma powinna zawierać
wskazek być spółki rodzajowej. Firma spółki
jawnej różnej z 3 spółników A.B.C może
rad może: A.B.C albo A.B. spółka - albo
A. Sp.

3) firma spółki komandytowej (Art 171.
Firma ta winna zawierać albo a) nazwisko wszyst-
kich albo dwóch albo nazwisko przynajmniej
jednego spólnika z dodatkiem odpowiedniego
a ze względów być przy tem z dodatkiem
być spółki rodzajowym. Nazwisko komen-
dytariuszy nie powinno się znajdować w firmie
spółki. Gdyby w ostatnim przypadku spólnik
był komandytariuszem - firma brzmiałaby A.B.
spółka - albo A. Sp. albo B. Sp.

Ad 1. i 2. Nazwisko innych osób przez spólników
osobiście odpowiadających nie powinny się
znajdować w firmie spółki handl. nie wolno
też spółce jawnej spółce handl. lub koman-
dytowej umieszczać ich adresy, nawet wte-
dy, kiedy dopuścił komandytariuszów na adresy
jest podrzędny

4) firma spółki akcyjnej (Art 18)
Firma ta musi być firmą rodową i winna być
zawsze brana od przedmiotu przedsiębiorstwa
spółki akcyjnej np. „Pierwsza spółka akcyjna
wyrobu piwa w Tarnowie" (Wyraz „zawsze"
ma to znaczenie, że tym spółkom nie odjęto
możności używania innych dozwolonych firm, które
zobowiązują odróżnia się spółkę od innych podobnych

spółek. Sąd wyraża, że formy alegoryczne do-
tychczas używane albo od głównej gałęzi przed-
siębiorstwa brane np. „Victoria" – „Taurus" – „Ste-
ma" nie są bezwzględnie zabronione. Czy
spółka chcąca mieć używać takiej formy zale-
ży od oddania rzeczonej powództwa do zatwierdzenia
umowy spółki (Art. 208 : 209 ust 1.) Nie mogą
być w formie zamieszane nazwiska spółników
lub innych osób, których mogły być używane
jako współpodawane formy; jeżeli tej obawy
nie ma, może forma zawierać i nazwiska
osób ujętych np „Kolej żelazna gal. Karola-
Ludwika"

B) Każda nowa forma musi się różnić wyraź-
nie od wszelkich form w tem samem miejscu, Art 20
lub tej samej gminie już istniejących i w tym
samym rejestrze wpisanych. Chociaż podoba-
jące się dodatki handlowych w tem samem
lub dalszem miejscach może mieć dodatek firmy róż-
niący się od siebie, co opiera na ocenianie
czynności prawnych przez potwierdzenie
handlowych nieskutecznych

28/II 1879.

III

O firmie przeniesionej (Art. 22-24)

Mówimy o firmie przeniesionej, gdy forma pierwot-
nie używana bywa
A) przez osoby zupełnie inne od tych, które formę
ustanowiły
B) przez wspólników inne lub
C) przez więcej lub mniej osób – a więc gdy wstąpiła
albo wypadła pewna osoba, albo tylko przeniesienie

którym przysługuje wpis albo tylko przysługuje albo tylko wykreślenie, przyczem nie przeszkadza na to, aby forma była zarejestrowana, lub też nie, gdyż wpis formy w rejestr handlowy pod warunkiem istnienia formy (art 19) zawsze jednak kupiec nie może być wykreślony od zarejestrowania.

A) Dalsze używanie formy dotychczasowej przez sukcesora firmy osoby (Art 22. 23 H.G.)

1) Warunki:

Warunki podaje nam Art. 22. 23:

a) Art 22 stanowi, że dotychczasowa forma firmowa osoby stanowi tylko dalej używana, być może, kiedy dotychczasowy właściciel handl. lub jego Dziedzice lub spółdziedzice, jeżeli są jacy, na dalsze używanie formy wyraźnie się zgodzili. Stąd wynika, że prawo do dalszego używania dotychczasowej firmy stanowi osobne, różniącej się od dotychczasowego właściciela firmy polega albo na oświadczeniu (spadku) albo na oświadczeniu umowę z współdziedzicami albo na umowie z dotychczasowym właścicielem firmy albo z jego Dziedzicami. Prawo do używania firmy dotychczasowej wymaga zezwolenia wyraźnego osób, którym służy prawo nabycia do używanego używania firmy tj. właściciela handlowego lub jego Dziedziców. Pozostała rzecz jako taka nie na tego prawa, chociaż jej na mocy umowy przedmiotowej służyło prawo trudnić się jednostronnie nie-

Nie może mocy o wyraźnem zezwoleniu, zdobo wszyscy dziedzice, lub na przypadek gdyby jeden był ustanowiony temu przedsiębiorstwu handlowe pod dawną firmą prowadzić przemysł.

Dalsze używanie firmy nie ma miejsce, jeżeli ci temu sprzeciwiał chociaż nie tylko jeden z dziedziców a ten nie może być w drodze procesu zniesionym do uchylenia zezwolenia.

Dziedzice nie mogą zezwalać na dalsze używanie firmy zdobo wtedy sprzedawcy temu wyraźnie się sprzeciwia.

b) Kodeks handl. wymaga dalej, aby osoba nabywająca prawo do dalszego używania firmy nabyła także i zakład handl. do którego jej dotychczas używał. Otóż stanowi Art 22. a następnie Art 23, który stanowi, że przybycie firmy jako takiej oddzielnie od zakładu handl. który ją dotychczas nosił, nie jest dozwolone.

Na przypadek zniesienia się pomiędzy dziedzicami, kto może osoba nabywająca zakład handlowy nadal go prowadzić pod firmą dotychczasową, odstanowia Art 24. według którego prawo nadzoru lub bez takowego. W tym przypadku z prawa ogólnego wyjątek od prawidła, że firma przynależy prawdziwej. Prowadzenie dotychczasowej firmy nie jest zależnem od wyraźnego zezwolenia handlu nabywcy zakładu handl. chociaż do tego zwykle być winien.

2) Zdarzyło prawne potrzebne z przeniesieniem firmy (Art 23). Trudności w ustanowieniu tych okoliczności,

bga na tem, że kod. handl. nie uchyla tych osób, dla których bezpieczeństwo ustanowione Art 23. Ludwiki że nie odnosi się pojęcia Zakładu handl. do niego ani to przyczyna, że konferencya Norymberska nie uważa ani zgodnie na skutki, które za sobą pociągnąć by miało przemienienie niemiecką formy.

Aby poznać skutki, które ustawa z porzuceniem formy handlowej, podać należy podstawę Art 23. - Celem przepisu Art. 23 nie może być nic innego jak zabezpieczenie osób, których prawa mogłyby być naruszone przez tym układem porzucającego i nabywającego formę t.j. układem że poprzednio przemienienia formy Zakład handlowy nie ma być przemieniony. Temi osobami są wyłącznie te, które z poprzednim właścicielem handlu umowy z stronami obowiązujące istniejące jeszcze z chwili porzucenia formy z które to skoby stały się z tem sposób wzajemnem lub dowiedzeniu firmy. Skutkiem jako skutkiem formy ma prawo zapłacić wyjątkowo formie t.j. tej osobie, która z chwili nabycia drugo jest wyłącznie uprawniona do prowadzenia handlu pod tą firmą, która sama jest jego nabywcą. Również nabywca ma jako nabywca formy prawo czepiać się tej osoby która tej formy prawnie używa, obydwom wtedy na tem zależy, aby przemienionym układem zaszkodzić między porzucającym i nabywającym formę te ich prawa nie były naruszone, a ona przeszła za wyłącznego właściciela lub dzier-

da innej poprzedniéj osoby nabywającéj formę, z którym oni weszli w stosunki obowiązkowe. Kto więc względem formy stoi z dzierżycielem, musi mieć możność prawną wejścia zdania co do nowego posiadacza formy z tym samym skutkiem prawnym, jak gdyby zapłata uczyniona nowemu jéj posiadaczowi. Zapłata ta uwalnia go zatém wszelkiéj od zobowiązania względem dawniejszego posiadacza formy. – Dłużnikom najczęściéj na tém zależy, aby mogli pozostałą formę przetrzymać należycie, umarzając przez to przez długi. Wierzycielom służy bardzo prawo żądać od nowego posiadacza formy, by rozporządził długi zaciągnięte pod formą przez poprzedniego posiadacza formy nie zwalniając jednak przez to tego ostatniego od jego zobowiązania, gdyż przez zmianę posiadacza formy nie może być pokrzywdzonym praw nabytych. Kto stoi z wierzycielem i dłużnikiem poprzedniego właściciela formy albo tylko wierzycielem poprzedniego posiadacza formy a dłużnikiem nowego jéj nabywcy – musi mieć możność prawną umarzać długi wzajemnie przez potrącenie (compensatio).

Wzmiankowane zabezpieczenie praw wierzycieli i dłużników handlowych poprzedniego posiadacza formy nie może zależeć od rodzaju tych nabywających i nabywających formę, ale wynika ze pojęcia formy niezbędnie potrzebnego do tego przeniesienia wierzytelności i długów poprzedniego właściciela formy przez jéj wydanie powstałe i udzie-

29/II 1879.

porbycia formy pisemne istniejące bez względu czy osoby kontrahujące tego chciały lub też nie.

Wskutek przemienienia formy przychodzą już z mocy ustawy na nabywcę formy wszelkie do odnośnego kadłuba kontr. należące przymioty i długi które w chwili przemienienia formy istnieją, czy pan obok tych przymiotów i długów kadłub i pewne części kadłuba kontr. na nabywcę formy przechodzą, zależy wyłącznie od woli kontrahujących, gdyż w tym względzie nie naruszają się prawa innych. Z tego powodu twierdzić możemy, że dod. kontr. z art 25 przez kadłub kontr. rozumie wszelkie przymioty i długi do formy przemienionej należące. Przymioty i długi te są tak ścisle z formą złożone, że się od niej na mocy woli wspólnie kontrahujących odłączyć nie dają. Ten skutek nawet w tenencyi padnie, gdyby strony przemienić się umówiły, tj. że przymioty i długi nie przechodzą na nabywcę formy i to postanowienie umieszczone w recept kontr. było wpisane i przez pisma publiczne ogłoszone. Umowa taka, byłaby o tyle ważną, o ile się tyczy samego przemienienia formy, nie zaś o ile się tyczy owego postanowienia.

Powiedzieliśmy już powyżej o zaspokojeniu się z nieruchomości i dłużników, przeto dłużnik dzierżawcy się o przemienienie formy pomimo to nie może wdzierać sprzeciwiać właściciela formy, chyba że tenże go uwiadomił o przemienieniu formy (§ 1395 b).

a odwrotnie przeciwnie handl. przejdzie się może na
byłej firmy i poprzedniego właściciela firmy, któ-
ry zaciągnął długi względem tej firmy. Oni się
tylko długi odpowiadają osobiście i całym
swoim majątkiem się rozumie się, że spadkobiercy
prowadzący handel pod firmą spadkodawcy oso-
biście odpowiadają za jego długi handlowe, bez
względu na to, czy spadek objęli z dobrodziejstwem
inwentarza lub bez tego.

Kto firmę nabył nie używając jej zarazem,
ten względem tej firmy nie rachuje się z trzecimi
z stanowiska prawa.

Zakład filialny może razem ze swą firmą
odziedziczyć od zakładu głównego być jawnem,
czy tajnym.

Kto nabywa zakład handl. razem z prawem
do dalszego używania firmy dotychczasowej, ma,
że przeciwnie przeciwnie handlu, którym się
poprzednik trudnił.

Pozbycie zakładu handl. bez firmy nie wpływa
na stanowisko prawne przeciwnie, dotychczas
handl. skupca pozbywającego swój handel.

Wierzyciele względnie jego przejść się mogą, chyba że się z nimi dłużnik ułożono. Nabywca Zakładu nie może ciągnąć przeciwnie swego poprzednika, chyba że mu pozwały odstąpione, albo że wydane pełnomocnictwo upoważnia: jeżeli go do ściągania długów.

Do r. 1871 tworzyły się dość mniej więcej tej zasa-
dy, że na nabywającego Zakład handl. z prawem
dalszego używania firmy już z mocy ustawy

Wejść nie wolno odpowiedzialności.

Solid

przelodu wierzytelności z drugo poprzednika nie
powinowaje powodu tego ostatniego do odpowie
dzialności za ten drugi. Najw. Sąd kassac. Paniet
Krzemieńskiego w Lolda orzeczeniem zatwierdza
z dnia z 21/10 1870 wydanie z przeciwnem zda
niem. Według zdania tego Sądu nie odpowie
do nabycia formy prawidłowo za drugi kupi
ce poprzednika swego i nie jest uprawnio
ny do ściągania wierzytelności kupt. poprze
dn. Nabywca otrzymuje tylko odpowiedzialność
nie za drugi kupt. swego poprzednika, gdy
ciż wyraźnie do tego zobowiązał i o tem wiado
mość wierzyciel poprzednika bądź osobą
z osobna, bądź publicznie przez ogłoszenie,
przeto powodzie wierzyciel nie traci praw
swych do właściwego swego dłużnika. Będzie
się musiał zatem powodzić zobowiązanie odpo
wiedzialnych. Ściąganie wierzytelności wy
maga wyraźnego oświadczenia tychże przez
poprzednika i uwiadomienia pomiędzy tymi
dłużników albo upoważnienia do ściąga
nia wierzytelności wydanego przez poprzed
nika. Z tem to na tem polega, że dokaza
nego Norymbergeka nie chciała rozwiązać
pytania tyczącego się stosunku wierzyciela
i dłużników formy do nabytej tuże, zanim
indzie, że rozwiązanie pytania nastąpić
nie może na zasadzie ust. kassac. zatwierdza
Art 21 i innych. – Pytanie powinno być roz
strzygnięte według wyżej kassac. a w braku tychże według

powszechnego prawa cyw. Jednakowoż powyższej kwest. jest dotychczas bardzo obszerny a prawo cywilne pruskie za podaniem powodem, trzyma się bowiem zasady, że umowy wiążą prawidłowo jedynie kontrahentujących. –

Wyrok Najw. Tryb. z dnia z 20/II 1872 trzyma się tej samej zasady. Na powodzonej zasadzie mogą nas wyżej podanej polega nie nowy wyrok naszego Najw. Tryb. z 25/II 1875 orzekający, że redukcja należna Kantorowi kwest. z powodu dalszego używania firmy dotychczasowej pomimo wystąpienia dotychczasowej Wagi tej firmy zbocznych się stroną umowy, tj. że tylko przez wszystkich wspólników ma być przemieniona. 1/12 1879.

B. c) Używanie firmy przewłaszczyciela przy dalszem prowadzeniu przedsiębiorstwa kwest. z wyjątkowo zmianą dotychczasowych stosunków lub przez nowych lub wszystkich osób (Art. 24).

Następuje to

a) gdy jeden lub więcej spółników (osobiście odpowiedzialnych albo komandytariuszów) do istniejącego już handlu kupca jednoosobowego - albo

b) gdy jeden lub więcej spółników z nowo powstałej przy do spółki handl. lub

c) gdy jeden lub więcej spółników wystąpuje ze spółki istniejącej zkolwiek tylko jeden spółnik pozostał.

Przy wystąpieniu pozostałej reszty przypadki przewidziane w Art 117. 118 nie są wyprowadzenie lub rozwiązanie spółki.

We wszystkich powyższych 3 przypadkach może firma pierwotna pozostać niezmieniona, zmiany i nadal

Jeżeli osoba przystępuje do istniejącego handlowego pod firmą przejętą przez poprzednego właściciela wspólnika firma dalej prowadzona być może. Z tego powodu Art. 24 k.h. uważać należy jako wyjątek od ogólnej reguły z 15 k.h. zawartej (O.N.T. z 24/5. 1881 Bl. 5200 G.H. IV. 106 1/11 881)

być używaną. W przypadku pod 3 tj. w przypadku wystąpienia wspólnika stały tylko potrzebuje jest zezwolenie wspólnika występującego na dalsze używanie firmy, jeżeli firma obejmuje jego nazwisko. Wspólnik występujący musi być zatem jawnym wspólnikiem lub osobiście odpowiedzialnym członkiem spółki komandytowej. W tym ostatnim przypadku wymaga się, aby wspólnik lub spółdzielcy pozostali dalej używali firmy na mocy Art. 22 k.h. a zatem wchodzi umowy lub zgodne.

Jeżeli wspólnik występujący nie zezwala na dalsze używanie firmy, obejmującej jego nazwisko, natenczas jego sprzeciwienie się dotyczy firmy nie tylko co do jego nazwiska ale i co do całego jej brzmienia. Firma nie pozostaje w takim przypadku na nowo być ustanowiona.

Art. 24 nie tyczy się spółek akcyjnych. Skutki przystąpienia do spółki podaje Art. 113. Przystępujący do handlu kupca jednoosobowego nie odpowiada za długi handlowe tegoż kupca poprzednio zaciągnione.

Nabycie Lokalu handl. razem z prawem używania dotychczasowej firmy nie uprawnia jeszcze nabywcy do prowadzenia handlu. W szczególności przemysłowe bowiem wymaga się w tym przypadku zgłoszenia się z przedłożeniem dowodów do władzy przemysłowej a względnie uzyskania koncesyi.

IV.

Skutki uznania firmy jako nazwiska kupieckiego

Te same skutki, które z ogólnego zasady wynikają używanie własnego nazwiska, służącego domowi na mocy prawa rzeczowego, wynikają także z razu, że kombinacja używanie firmy przez samego przedsiębiorcę Sądowo lub przez innych do tego upoważnionych. Kupiec używając firmy z woli uczestników, daje pomoc, że działać zamyśla jako kupiec. Pomoc i Inni wchodzący z kupcem w stosunki prawne odnoszą się do jego firmy, rozumiejąc tem samem, że się udają do niego jako do kupca. Kupiec wpisany w rejestr handl. oznaczony jest z handlu używaniu wy- łącznie firmy zarejestrowanej. Z tego wynika, że kupiec używać swego nazwiska fantazyjnej z nią firmy, nie da się usprawiedliwić okoliczności, że tenże nie chciał działać z przyzwoitości kup- ca. Podpis firmy niezgadzający się z własnem nazwiskiem kupca, zamieszczony na dokumencie nie obowiązuje go, do prawidłowości handl. kupca jest niezbędny, jeżeli prawo wymaga podpisu własnego nazwiska podpi- sującej się osoby np. podpis na testamencie, podpis świadka.

(Art. 25.)

(Kwestia skutków obowiązku na cudzego)

V.

O wpisywaniu firmy w rejestr handlowy /Art. 19. 21. 25. 26./

A) Cel wpisania

Celem wpisania firmy jest pochodzenie, iż w rejestr

kaut. wpisany być musi każdorazowy prezes
wg postanowień Ustawy, prócz tego publikacja
przedmiot kiedy zbyt o prawdziwym stanie rzeczy.
Do wpisania firmy z rejestr kaut. podpisze się
kupiec przy potwierdzeniu swego osobistego podpisu
w obec sądu handlowego lub poda jej podpis w for-
mie urzędowej (Art 19) Do akt podpisze
1) nazwisko imię i nazwisko i 2) firmę. Akt wy-
maga ta dogodność dla publiczności, iż w razie za-
przeczenia prawdziwości podpisu kupca zarejestro-
wanego sądu handlowego dostarczyć można dowód na
prawdziwość podpisu kupca przez porównanie
zapisanego podpisu z podpisem w dowodzie
przechowanym. Kupiec niemiejscowy pisać
musi się nazwisko pisać z przeszłym czasem
przez Sąd kaut. wyznaczyć się mającego, albo
pytana się z myśl Art. 41 i 45 o podpis swój
przez ustanowienie prokuranta (Orzeczenie Najw. Trybu.
z 21/9 1864).

Firmy można używać już od chwili jej ustano-
wienia a nie dopiero od jej wpisania w rejestr
handlowy lub ogłoszenia tudzież. Wyjątek
wynosi spółki akcyjne i komandytowe na
akcje (powinny one istnieć jako takie od chwili wpisania w rejestr.)

B) Obowiązek zgłoszenia się z firmą do
Sądu handlowego (Art 19 i 21)

Każdy kupiec (osoba fizyczna lub prawna)
do którego przepis 57 ust. wpow. się stosuje, obowią-
zany jest zgłosić się ze swą firmą do Sądu kaut.
z którego okręgu rozpoczął się jego Zakład handlo-
wy. To samo rozumieć się o spółkach kaut. wreszcie

ich rozróżnienia i w przypadku kolizyjnej (Art 86, 151. 176. i 210. 135. 244)

1). Kupiec posiada więcej Ladów handlowych rozmaitych.

Kupiec może w tem samem miejscu mieć kilka Ladów handl. z których żaden nie jest fakultatywny. W tym przypadku może dla każdego innego ustanowić formę albo dla wszystkich niższej tej samej formy. (W pierwszym przypadku musi być każda forma wpisana w rejestr handl. nie zaś z drugim, bo tu zachodzi natenczas powstanie przedsiębiorstwa istniejącego pod formą już wpisaną a oprócz tego nie mogą być wpisane w rejestr handl. różnobrane, co formy najniższe aż z tem samej miejscu (Art. 210). Kupiec zarejestrowany miejscu Ladów w jednem miejscu a następnie Ladów w innem miejscu zgłosi aż z formy tego drugiego Ladów do Sądu handlowego, z którego okręgu ten Ladów się przenosi. Forma ta ma (może) być, lecz nie musi być różnobraniczna z formą głównego Ladów.

Jeżeli kupiec w tem samem miejscu posiada więcej Ladów handl. pod różnemi firmami, albo w różnych miejscach więcej Ladów pod tą samą, lub różnemi firmami, różnie każdy Ladów jest Ladowem handl. odrębnie dla siebie istniejącym. Z tego wynika, że każdy fakt tyczący się wszystkich Ladów a mający być wpisany w rejestr handlowy musi tylko odnosić się do wszystkich Ladów, jeżeli wpisany zostać

we wtórnik wydz. sądowego powiatowego sądowego. Skutki zamknięcia wpisu w do jednego sądu nie mogą być odwołane przez uskutecznienie tego wpisu w rejestrze innego sądu handlowego.

Właściciel sądu odpowiada za wszelkie czynności zdziałane przez sługy sądowe sądu handlowego całym majątkiem właściciela tych sądów a więc majątkiem należącym do którego bądź sądu, chociaż jego wierzytelności powstały z skutek czynności zawartej z jednym tylko sądem. Natomiast idzie, że na przypadek upadłości właściciela (dłużnika) wierzyciele handlowi tego samego sądu nie mają prawa pierwszeństwa, aby przed rozdzieleniem ich byli zaspokojeni z majątku należącego do tego sądu, który jest ich dłużnikiem czyli innemi słowy, aby z całej ich zaspokojenie majątek tego sądu wydziałowy był z majątku dłużnika upadłego (przed oddzieleniem majątku).

Wierzyciele handl. upadłości dłużnika jednostronnego nie mają pierwszeństwa przed innymi wierzycielami (czyli podobnie, jakiego nawet dawniej rozumienia przy dłużnika upadłości z innych należności) tak że nie mogą z wierzytelnościami handlowemi spółki pozwany później.

2/12 1879. 2) Sądy filialne. Sąd filialny znajdujący się w tem samem miejscu, gdzie właściwy sąd główny za-

zapisowany, nie wpisuje się w zapisie handl. Kupiec zarejestrowany uprzedzający Ladisad fil. w swoim miejscu lub innej gminie obowiązany jest zgłosić się w swej firmy do właściwego Sądu handl. Rada, do fil. jednodorosi wpisanie tego Ladisadu nie nastąpi, zanim będzie udowodnionem, że wpis nadesłany został z Sądu handl. Ladisadu głównego (Art 20. 21 ust 3). Ale obu Ladisadu winna być ustanowiona ta sama firma, jeżeli ma w innym lub gminie, gdzie się zapowiada Ladisad filialny istnieje ta: ka sama firma, należy zamieścić w firmie dodatek, który ją wyraźnie odróżniał od firmy już istniejącej (Art 21 ust 2) według § 11 Rozp. hie. z 9/3 1863 Sąd w rejestrze handl. utwory dla firmy Ladisadu filialnego odrębny wydział kiedy bieżący gdy Ladisad główny znajduje się w odległym in: nego Sądu handlowego, lub gdy wprawdzie Ladisad główny znajduje się w obrębie Sądu, który ma obowiązek wpisania Ladisadu fil. ale ta ostat: ni nosi firmę, która nie jest zupełnie jednobrzmiąca z firmą Ladisadu głównego. Dla wpisania Ladisadu handl. jako filialnego wymaga się przedewszystkiem, aby Ku: piec sam zarządzał jeden Ladisad jako główny a inne jako filialne; aby zgodę wpisania tego oświadczenia. Żaden Kupiec obcy ewj gdzie nie może być przyjęty do wpisania swego Ladisadu jako filialnego, jeżeli dyda rządzi wpisanie tego Ladisadu jako filialnego, jeżeli oba Ladisady należą wyłącznie do tego samego Kupca (jednej lub więcej osób) i obydwa zajmują się handlem a Ladisad oznaczony jako

filialnej nieuregulowanie jest takim bez którego samo istnienie wpisanego być nie może jako Zakładu kupieckiego, albowiem Zakład bez tych przymiotów nie może być wpisany do rejestru handlowego. Zakłady, które wpisać należy przy Zakładzie głównym – muszą być wpisane także przy Zakładzie filialnym a to w całej osnowie, chyba że ustawa wyraźnie czyni wyjątek – nakazuje że wpis przy głównym Zakładzie nie ma być w całej osnowie ogłoszony przy Zakładzie fil. jak to w Art 179 i 198 względem spółek komandytowych na akcye i w Art 212 i 214 względem spółek akcyjnych.

Co do skuteczności wpisu jest w zastosowaniu wyjątki podane przepisy tyczące się przypadku, gdzie kupiec posiada więcej Zakładów odrębnie od siebie istniejących. Kodeks handl. czyni jednak wyjątek, co do faktów, których skuteczność lub skuteczność od ich wpisu zależy albowiem a) ograniczona odpowiedzialność komandytowego zaczyna się już z chwilą wpisania zawiązania spółki komandytowej w rejestr handl. Zakładu głównego (Art 165) b) zawiązanie spółki komandytowej na akcye Zakładu spółki akcyjnej nie mniej skuteczność prawna ma, gdy dowiedziano tych spółek zarządzenie się już z chwilą wpisania tych faktów w rejestr handl. Zakładu głównego (Art 178. 179. 198 ust 3. 211. 212. 214 ust 3) a więc we wszystkich tych przypadkach bez względu na chwilę wpisu tych faktów w rejestr handl. Zakładu filialnego.

Zauważamy na to uwagę, że pomiędzy stanem

drogi zdanej nie są Zakładami filialnemi pomimo
wszelkie nie mogą one bowiem samodzielnie
nie działać i są tylko organami pierwszej jednostki.
Kupcy wykreśleni od wpisu z rejestru handl. nie
mogą nigdy być Zakładu filialnego z zamiarem
nie Zakładem handlowym. X +

C) O uskutecznieniu wpisu firmy

Przedmiotem wpisu jest
1) firma ciężko nabywana (Art 19)
2) każde zmiana tejże
3) wygaśnienie firmy
4) zmiana powiązania firmy bez zmiany
samejże firmy (Art 25 ust 4 i 5 Art 22 : 24)
5) firma Zakładu filialnego (Art 21)

Właściwym sądem dla wpisu jest Sąd handlowy,
w którego obszarze znajduje się Zakład handlowy
główny a względnie filialny, nie zaś Sąd handl.
w którego obszarze ma kupiec miejsce swego
stałego zamieszkania.

Co do spółek handl. stanowi siedziba spółki
o właściwości sądu.

Nad dopełnieniem obowiązku zgłoszenia
się z podaniem faktem od 1-go miesiąca Sąd
handlowy z urzędu i grzywną karami pie-
niężnemi tych, którzy się to tyczą. Podobnie
postępuje z tymi, którzy przy firmy,
jaka ich według przepisów Kod. handl. obowiązuje
nie chcą (Art 26) przepis ten tyczy się także
firmy niezarejestrowanej tudzież firmy, z któ-
rą się jawnie nie zgłoszono do Sądu, niemniej
firmy, która się posługuje kupiec wykreślony
od wpisania w rejestr handlowy (a to nie tylko sam

Kiedy forma jego obejmuje wszystkie nazwisko, ale i wtedy kiedy do istotnego nazwiska dodaje dodatek wskazujący formę spółki np. A. & Sk. lub nazwanie osoby, nie będące sprzeczne z rozumieniem dodatku handlowego.

Forma zarejestrowana może być używaną jedynie wedle jej brzmienia; wszelkie przekroczenia tego obowiązku ulegają skutkom przepisowym.

D) Prawa wypływające z formy zarejestrowanej

1) Posiadacz formy może z upływem handl. pod tą formą zaprzysiąć przed sąd i być zaprzysiężonym

2) Skuteczność nabycia formy zarejestrowanej służy z Art 20 prawo wyłącznego jej używania a to względem każdej formy porównawczej z tem samem miejscu lub tej samej gminie będącej (a) już istniejącej - wszelkie wpisy handl. jeszcze nie wpisanej będą (b) dopiero później powstać mogącej. To w obu przypadkach tak dalece, że ochrona może trzecim używania formy skutkującej z wyłączenie z własnego jej imienia i nazwiska, gdyby forma wpisana porównawczego była z imieniem i nazwiskiem tego trzeciego. Ten ostatni byłby obowiązany pewnemu w swej formie dodatek, którymby ją wyraźnie odróżnił od formy już wpisanej i tak wyraźnie się odróżniają formy „A. Klein" i „Antoni Klein" albo „A. Klein" i „B. A. Klein". Objaśnieniem jest, że forma wpisana

jest lub nie jest zmieniona.

Podana prawo nie stoi dwóm zarejestrowanym przed dniem wykreśleniu od wpisania ich z rejestr handlowy.

W przypadku kolizji między dwoma dwóch tego samego miejsca i nazwiska służy tylko prawo do używania jako firmy tego miejsca i nazwiska bez dodatku który później zgłosił się z firmą do sądu. Firmy wtedy, które przed zaprowadzeniem dodatku handl. prawnie istniały - mogą być nadal używane i wpisane do nowego rejestru handlowego, chociaż nie odpowiadają przepisom art. 16-18. 20. 21. i 251 k.h. (§ 32 ust. wpro.)

3) Jeżeli firma dwóch jest wpisana w rejestr handl. zwłaszcza gdy nie jest w chwili podatku inne dwóch opłaconym być najstarszego, nie mają wpływu na postanowienie przepisów dodatku handl. o firmie, skutek handl. podanie i spółka handlowych (§ 9 ust. wpro.)

VII.

O nieprawnem używaniu firmy

(art. 27.)

Używanie firmy jest nieprawnem, skoro się sprzeciwia ogólnym przepisom kod. handl. lub zwyczajom uczciwym w tym względzie panującym a dwóch jest ta firma zawiera szczególne handl. lub takowe się w handlu podpisuje.

Pokrzywdzenie używaniem takiej firmy nastąpić może, kiedy używaniem tem osobie trzeciej dotyczące uszczerbku w prawach swych nie konwencjonalnych.

obejmuje bezprawie stanu nawiązki trzeciej osoby, wyraźnie takowy zachowujące. Gdyż może być podstępnemu bądź to kupcu, bądź to osobie niekupującej z wyjątkowym przypadku bez różnicy czy kupiec jest wyłączony od wpisu czy jest kupiec czy też nie, i czy w tym ostatnim przypadku czy forma jest wpisana lub nie, tudzież czy ona obejmuje stanu nawiązkowemu podstępnej; czyli też jest pomieszanego z innej formy czyn. również jest nieobojętnie, czy osoba podstępna nabywca o tem mniemaniu, gdzie kupiec bezprawnie użyta formy.

3/12 1879. Gdyż zaś powodowi wytoczenie o zaniechanie dalszego używania formy, podstępnemu nadaje się na to do Sądu Powiatowego z wezwaniem, aby z nadesłanych dochodził niepraw. użycia formy i na przypadek stwierdzenia tego przestania, aby formę wykreślił z rejestru handl. i zakaz dalszego jéj używania albo tylko to ostatnie, jeżeli forma nie była wpisana (Ord. Zbor.)

Na przypadek niepomyślnego orzeczenia sądowego albo gdy się rozchodzi także o wynagrodzenie szkody, osoba podstępna dochodzi wzięcia prawa swego z drogi procesu. Pozwanem może być i spadkobierca stanowiącego podstępnego.

Stoi dowodzę się z wskazaniem

1/ zaniechania dalszego używania formy i jéj wykreślenia z rejestru handl. jeżeli była wpisana;

2/ wynagrodzenia szkody, jeżeli takowa nastąpiła.

Sprawa może potem pozostać na zaniechaniu

Gdyż bezprawne używanie formy podstępnej nie jest obowiązkowe działanie z winy, tylko z winy

dalszego używania formy albowiem szkoda majątkowa nie jest zasadą ekwipacji. Powód udowodni a) że pozwany bezprawnie używa formy i b) że wskutek tego nadużycia grozi stronie powodowej niebezpieczeństwo (użycia) do przedsiębrania unieważnienia i nowego obwieszczenia formy pozwanego lub do prowadzenia tej formy, jeżeli jest przeciwnego. c) Powód może pozwem domagać się wydania orzeczenia, że wydanie takiego orzeczenia nastąpić może, gdy powód o nie nie prawo do używania tej formy a użycie jest skupem. W takim przypadku zarządza Sąd handl. według swego swobodnego uznania, czyli: jak wielka jest szkoda tj. Szkoda nie jest pieniężnym przedmiotem dowodzenia przy rozwiązaniu pytania, jakie fakta i w jaki sposób według jego uznania udowodnione być mogą, by uznać że pozwany wyrządził szkodę i w jakiej ilości. Jeżeli nie udowodnione na świadectwa pod a). b) na stopień mogą orzeczenie szkody według swobodnego uznania co do pytania, czy szkoda i w jakiej ilości. Wszelkie wskutek przypadków trudno będzie obejść się bez przedstawienia obliczenia faktycznych uzasadniających wynagrodzenie szkody, chyba że takowe mienem się z udowodnieniem świadków pod a). b) wymienionych. Na żądanie powoda wydaje sąd handl. może zarządzić ogłoszenie wyroku na koszt obwinionego.

VIII.

O firmie stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych

Firma takich stowarzyszeń winna być wzięta z przedmiotu przedsiębiorstwa i nie zawierać oznaczenia „Stowarzyszenie zarejestrowane" tudzież rodzaju odpowiedzialności członków dodatek: „z odpowiedzialnością nieograniczoną" lub „z odpowiedzialnością ograniczoną". Nazwiska członków lub innych osób nie mogą się znaleźć w firmie. Każde nowe firmy odróżnić się winna wyraźnie od wszystkich firm stowarzyszeń zarejestrowanych istniejących przy tem samem miejscu lub gminie (§4 ust. 2 9/4 1873). O zgodzie Władzy filialnych stanowi §6 Rozk. Min. z 14/5 1873 to samo, co Art. 21 ust. 2. 3. H.H. o filialnych Zakładach handlowych.

Do stowarzyszeń, których przedsiębiorstwo w całości lub częściowo nie za przedmiot czynności handlowe stosuje się przepisy Art 22. 23. 26 ust 2. i 27 H.H. tyczące się firmy skupień

VIIII

O znakach towarowych.

Aby przemysłowców i publiczność ochronić od szkód powstających z nadużycia znaków towarowych i innych oznaczeń wydano dn. 7 grudnia 1858 ustawę tyczącą się ochrony tych znaków i oznaczeń (Ustawa z dnia 7 Grudnia 1858) Znaki w rozumieniu tej ustawy są to szczególne oznaczenia służące do tego, by wyroby

i towary (pewnego) przemysłowe przeznaczone do handlu odróżnić od wyrobów innych przemysłowców. Jeżeli przemysłowiec (fabrykant, rzemieślnik) chce sobie zapewnić wyłączne prawo do używania znaków, wystara się o jego wpis w rejestrze znaków towarowych, utrzymywanym przez sądy handlowe i przemysłowe. Nie można sobie wyjednać wyłącznego prawa do używania żadnych znaków, które powszechnie są używane przy pewnego rodzaju towarach, lub które obejmują wyłącznie herby, stowa, godła, studzin herby Państwa lub drogie. Wyłączne prawo do używania znaku wyłącza jego używanie przez innych przemysłowców jedynie względem tego rodzaju towarów, w których powrót wyrobu lub przedmiotu handl. przemysłowego, dla którego znak jest przeznaczony.

Prawo do znaków towarowych jest ściśle połączone z zakładem przemysłowym, dla którego znak jest przeznaczonym – gaśnie z nim i przechodzi na prawo z nim połączone. W tym ostatnim przypadku wystara się nowy pozwolenie z czego 3 miesięcy o przepisanie znaku na swoją imię i nowej gałęzi prawo do znaku. Nie wymaga się tego gdy przemysłowiec dalej będzie prowadzone przez wdowę albo niepełnoletniego spadkobiercę, właściciela przemysłowego albo na rachunek masy upadłości lub upadłości.

Wszystko co ustawa stanowi o oznaczeniu towarów odnosi się także do oznaczeń usługowych,

upr ma opadowań, uregulowań etc
Zarejestrowaniem znaków zajmuje się Izba
handlowe i przemysłowe.
Od chwili dnia i godziny złożenia znaku w Izbie
handlowej powstaje dla przemysłowca wyłączne
prawo do używania znaku. Za chwilę stracił
to przywilej takie prawo w przypadku, gdyby
ktoś inny znak złożony w tej samej lub
innej Izbie.
Każde naruszenie praw do znaku towarowego
bądź przez niepraworne przystawienie albo na
śladowanie znaku, bądź przez sprzedaż towa-
rów tym sposobem bezprawnie oznaczonych
uważania dla podrabianego prawo domaga-
gać się zaniechania dalszego używania zna-
ku nieprawnego i usunięcia go z towarów nim
oznaczonych - o ile takowe są przeznaczone do
sprzedaży. Może także żądać, by narzędzia wy-
łącznie lub przeważnie do naśladowania
znaku służące sądowi odnośne urządzenie
niezdatnemi zrobić do dalszego użytku. Do
podrabiania stosuje się i do tych, którzy
oznaczenia, formy, herb lub innego takiego
takiego przemysłowego innego krajowego
przemysłowca lub producenta bezprawnie sobie
przystawiają do naczyń towarów do
sprzedaży przeznaczonych i obwoły lub prze-
mioty sprzedaży (opatrzone) w niepraworne oznaczenie
tego rodzaju w obieg puszczają.
Rozpoznawanie naruszenia prawa do uży-
wania znaków sądowi służy, rozpoznawanie i

wkarania przechowań należy do władz pruszy-
skich. (Wynagrodzenie należy zwrócić się według
przep. prawa cywilnego i dochodzić się z drogi
sądowej cywilnej)

Pod warunkiem wzajemności mogą być prze-
pisy ustawy powyższej stosowane i do przed-
miotów przemysłowych innych państw.
Przemysłowcy zagraniczni zastosują się na-
stępnie do przepisów tej ustawy (Ust. z 17/6 1864
i Ustaw. z Pat. Wiem. z 15/8 1875)

W końcu zwracamy uwagę na to, iż niżej
oznaczenie towarów formą przemysłowca
od którego towary tego rodzaju pochodzą, nie
stanowi istoty bezpośredniego oznaczenia formy
o której jest mowa w tytule III Ks. I Ust. handl.
a zwłaszcza w Art. 27 t. h. (Orzecz Najw. Trybun. z 5/2 1870)

4/12 1879.

Zeszyt 5ty

O księgach kupieckich

Wiemy interes drugich wymaga, aby utrzymywał
w swym zawodzie księgi zgodnie z prawdą i z po-
rządku właściwym. W celu tym się ta okoliczność,
że się wprowadziły właściwe formy w utrzymywaniu
ksiąg, dające rękojmię, że wpisy poczynione
w pewnych księgach nie mogły nastąpić
w innym razie, jak bezpośrednio po zaistnie-
niu odnośnych faktów tudzież że przy dowo-
dzie wpis nadesłanym się w dobrej wierze
i w rzeczy miejscach, które te wpisy nazwajem
się sprostują, pewien odnie, że faktyczne
środki nastąpić może i że wszystkie takowe

niż odnośna i już przed wpisem nieruchomość być może. Tym sposobem księgi prawdziwe i wedle prawdy nauki utrzymywane mieniłyby z sobie sprzeczność prawdziwości. A tym samym przyszłyby ostatecznie wszystkie dotychczas nadawadztwo do ksiąg hipotecznych moc dowodu na korzyść dłużnika utrzymującego dobrze z obowiązkiem wszelki przeciwdowodu na jej żądanie. Księgi hipoteczne nie są to urzędowe dokumenty prywatne sporządzone z celu otrzymania środka dowodowego, albowiem fakta wpisywane bywają do ksiąg dla zabezpieczenia ich w pamięci nie zaś dla osiągnienia dowodu. Wartość utrzymywania ksiąg handl. odnosi się już z tego, iż

1) między dłużnikami istnieje zajemna kontrola ksiąg, gdyż każdy z nich utrzymuje księgi mające równą moc dowodu — i

2) iż na przypadek otwarcia upadłości na majątku dłużnika obowiązanego do utrzymywania ksiąg zaniechanie ich utrzymywania lub wadliwe utrzymywanie pociąga za sobą karę (Oberl. § 486 k. d.) i wydłuża postępowanie upadłe (§ 208 u. o upadł.).

Przepisy dodatku handl. o księgach handl. odnoszą się do ich mocy dowodowej i zawierają niektóre postanowienia tyczące się utrzymywania ksiąg i sporządzania inwentarzy. Przepisy te obowiązują tylko dłużnika do którego się stosuje prawidło 57 ust. 1 powsz. a który do dłużnika obowiązanego do zgłoszenia się z firmą do sądu w celu jej wpisania w rejestr handlowy. Dla tego przepisy zastosowane być mogą i do dłużnika użytkowego.

od wpisania w rejestr handl. niżej się odnosz.

I

O księgach kupieckich w ogólności

A) Rodzaje:

Księgi handlowe dzielą się na 2 rodzaje
1) na księgi sporządzone w tym celu, aby ująć cały stan majątku kupca w ogólności. Wich jest rachunek inwentarz i bilans. Pierwszy był spisany przy założeniu pierwszej księgi handlowej następnie pod koniec każdego roku obrachunkowego i zawiera dokładny spis całego majątku kupca razem z wszelkimi wierzytelnościami i długami. Bilans jest to zestawienie, wykazujące stosunek stanu czynnego majątku do stanu biernego majątku kupca;
2) na księgi sporządzone w tym celu, aby z nich poznać w szczegółach wszystkie interesa handlowe kupca. Do tych ksiąg należą: korespondencya handl. choćiaż listy nadesłane nie wpisują się razem z księgą.

B) Sposób utrzymywania ksiąg handlowych

Co do ksiąg pod 2) rozróżniamy powinny się dwie metody utrzymywania ksiąg tj. jedyna czyli niewinna i podwójna czyli włoska rachunkowości kupieckiej. Obok tych istnieją i inne metody zasługujące wielkiej uwagi.

Przy rachunkowości pojedynczej utrzymywane bywają 3 księgi główne i kilka pomocniczych.

Główne są:

1) Dziennik (pamiętnik, prima nota, księga rzeczy, brulion, memoryał - dub Tagebuch, Strafs-
Do księgi tej wpisuje się codziennie chronologicznie wszelkie interesa handlowe kupca
z wyjątkiem dochodu i rozchodu z gotowizny.

2) Księga główna, do chronologicznego wpisywania wszelkich dochodów i rozchodów z gotowizny.
Kupiec nie utrzymujący tej księgi wpisuje
z dziennika wszelkie dochody i rozchody pieniężne.

3) Wielka księga (dut Grosbuch - księga rachunków bieżących - Konto-Corrent-Buch) przeznaczona do
wyciągania z niej wszelkich pozycyi z dziennika
i księgi głównej. Otworzyć się do jednej i tej
samej osoby, z którą kupiec utrzymujący księgi
ze wszelki interesu handlowe. Pozycye
te zestawiają się chronologicznie pod nazwiskiem wspomnianej osoby. Ilość wszystkich
pozycyi tyczących się jednej i tej samej osoby
wynosi się rachunkiem (donto) tej osoby. Wielka
księga zawiera wiele rachunków tych osób, które
zaciągnęły z dziennika i księgi głównej
jedne wierzytelności lub dłużności. Każdy rachunek
z Wielkiej Księgi zajmuje dwie przyległe strony
otwarte tej samej karty bieżącej. Ogólny na
obu stronach napisuje się nazwisko i adres osoby,
na której rachunek się otrzymuje. Na lewej
stronie ze samego początku przed się wyraz
„Winien" (Soll) i na tej stronie zapisuje się z dziennika i księgi głównej wszystkie długi tej osoby.
Na prawej stronie pisze się wyraz „Ma" (Haben) - To za-

mianuje się powłoka zamykająca tej osoby wypuszcza ją z Dziennika i Księgi Głównej.
Różnica między całkowitemi sumami dowodu (debet) i zamknięcia (credit) danego rachunku, jest dla kupca wskazującego długą sumę, lecznym długiem lub należytością zamknięcia względem osoby dla której otwarto rachunek. Ta różnica nazywa się „Saldo". Saldo umieszcza się zawsze na tej stronie, której powyższe nie dowodzą sumy, saldo więc umieszcza się na stronie „Winien" oznacza przy zamknięciu - na stronie „ma" oznacza długą osoby na dobro rachunku umieszczonej.
Przy przejrzystej rachunkowości kupieckiej rachunki otwarte bywają ze wszystkich długich tylko względem osób pozostających z kupcem w stałych handlowych czyli innemi słowy przy takiej rachunkowości zawsze na tylko rachunki osobowe. Przy podwójnej zaś rachunkowości używane są obok wspomnionych rachunków osobowych także rachunki rzeczowe (rachunki przedmiotów handlowych - Lotsudonto) tymże się pomnożyły części majątku handlowego i umożebniające rozpoznanie ruchu w poszczególnych gałęziach przedsiębiorstwa handlowego. Jeżeli się bowiem zmienia stan majątku handlowego wewnątrz samego przedsiębiorstwa, jeżeli więc na przykład kupi się dwie osoby (dłużnicę i drugą osobę wskutek czego nie ma w stanie handlowej), lecz dwie części majątku handlowego np. jeżeli z miejsca gotowizny wchodzą zadłużone towary, papiery wartościowe itp. albo z miejsca

znajdujący się na składzie towarów rachunku przeciwnego, natomiast dwóch interesów podwójnie się wpisuje i przedstawiamy sobie z każdym interesentem dwóch otwierając dla każdego osobny rachunek. Ponieważ rachunki te bezpośrednio nie tyczą się osób, przeto nazywane są nazwą od rzeczy samej. Najczęściej używanemi rachunkami rozróżnia się: Rachunek towarów jakoto Rachunek kupna. K. kasy. K. weksli papierów etc. – Rachunek kasy. Rachunek papierów publicznych. – Rachunek rachunku. – Rachunek straty i zysku – Rachunek kosztów ogólnych etc. etc.

5/12 1879. Następujący przykład objaśni rachunki rzeczowe: Ktoś np. kupiec do prowadzenia handlu przyjmuje 10000 Złr. i takowe w swej kasie handlowej złoży – wówczas kupiec otwiera rachunek pod nazwą: K. kapitału przedstawiający osobę kupca, ze względu zatem interesu handlowego nie wchodzą jak kupiec jako przyjmujący lub dający tylko rachunek depozytu. Pieniądze stanowiące kapitał zakładowy odbiera dom, który rachunek stanowi podmiot. Tym sposobem otrzymujemy przyjmującego i dającego, gdyż w danym przypadku Kas. dep. Dalej kredytowi kasy pieniądze stoi się przeciwnikiem Pr. kasy a ma. kasy dwóm kontom Pr. kapitału. Kupiec kupuje 50 cetnarów wełny za 5000 Złr. K. kasy debetuje a tym przypadku pieniądze a magazyn wełny umieszczony z drugiej jako rachunek wełny odbiera zakupioną wełnę. Tym sposobem K. kasy staje się przeciwnikiem, K. wełny za dwóm.

niciem. Jeżeli dłużnik zapłaci wierzycielowi 5300 zł. przy czym Pawłowi na dowodzie za 5300 zł. przy czym pomiędzy dłużnikiem a Pawłem - Rad. ten staje się wierzycielem a Paweł jego dłużnikiem. Jeżeli Paweł zapłaci sumę 5300 zł. natenczas może ją tylko R. dany przyjąć, ponieważ ten tylko R. przyjmuje i płaci gotowe; gdyż wprawdzie Paweł nie wprost dłużnik lecz Rad. winien mu był sumę - przeto Paweł staje się wierzycielem Rad. winny a ten R. znów wierzycielem R. dany.

Podwójna rachunkowość księgowa polega na następujących zasadach:

1) Każdy rachunek lub osoba, która jej przedmiot jakiś a nie obrót materyalny z czemś innego równej wartości - jest wierzycielem; każdy rachunek lub osoba, która bierze a nie daje materyalny równej wartości jest dłużnikiem.

2) Każdy rachunek lub osoba, która jest winna lub jest przyczyną straty - jest dłużnikiem - każdy rachunek lub osoba, której coś należy lub która coś wydaje - jest wierzycielem

3) Każdy interes mający być w długach wierzycielu wymaga mieć wierzyciela i dłużnika i zapisanie to się podwójnie - raz na stronie „Ma" - rachunku wierzyciela, drugi raz na stronie „Winien" rachunku dłużnika. Ogół wypadków może przyjść do stronie „Winien" równie się zapisuje na stronie „Ma" jeżeli dotyczy się zapisanie o przeciwnego rodzaju stycznie

Przykład wyżej podany podobny uwidocznuje z łatwością sposób w sposób następujący: „Ma" Kasa Rachunek z Kas. dany 10000 Zł. z „winien" Rk. dany Kasa. Kap. 10000 Zł. „Ma" Rk. dany z Rz. winny 5000 Zł. „Winien" Rk. winny - Rz. dany 5000 Zł. „Ma" Rk. winny z Pawła 5300 Zł. „winien" Paweł Rz. winny 5300 Zł. „Ma" Paweł z Rz. winny 5300 Zł. i „Winien" Rk. winny Pawłowi 5300 Zł. „Ma" Rk. winny z Rk. dany 5300 Zł. Winien Rk. dany Rz. winny 5300 Zł.

Przy podwójnej rachunkowości księgowej prowadzi się 5 ksiąg głównych z których pierwsze są:

1) Dziennik 2) Księga kasowa. - Obydwie te księgi mają ten sam cel, jak przy pojedynczem sposobie księg.

3) Żurnal. Zdaniem każdego miesiąca następuje przeniesienie do żurnalu pozycyi miesięcznych z początku miesiąca z dziennika i księgi kasowej. Pozycye te zaciągane bywają do Żurnalu ze swemi datami z wiązadła: tak uporządkowane, że po wszystkich pozycyi miesięcznych tego samego rodzaju, później po wszystkich pozycyi miesięcznych tego samego rachunku następują kwoty te jedna pod drugą. Żurnal ułatwia wtedy przegląd i interesów z ubiegłym miesiącem nieskończonych.

4) Wielka Księga, która zawiera pozycye miesięczne Żurnalu. Rachunki w tej Księdze prowadzone bywają na dwóch przeciwległych stronach, mających tę samą linię biegową. W górze lewej strony jest wyraz „Winien" a na prawej stronie wyraz „ma". Napis odsłania się z rachunków osobnych i nazwy.

Pozycje niezbędne bywają w niej zamieszczane bez wymienienia interesem.

5) Księga rachunków bieżących (Konto-Korrent Buch - Saldo Buch -) Księga ta utrzymywana bywa w tem samem sposób jak Wielka Księga przy pojedynczej rachunkowości. W niej zamieszczają się jedynie rachunki osób, pozostających z kupcem w stosunkach handlowych.

Pod względem prawa najważniejszemi są Księga Kasowa i Księga rachunków bieżących.

Do dowodu prawidłowego utrzymywania przy obu sposobach prowadzenia dwóch zalecanych, Księgi Odpisów redakcji - Księgi expedycyjnej - domowej, towarowej czyli magazynowej - Księgi fakturowej, rachunków sprzedanych przy przedaży i wydawaniu towarów.

Do rozpatrzenia się z Księgami dyspozycyjnemi, z Księgi sprzedanych z rozpatrzeniu porównania kupca polegają pod względem sposobu ich utrzymywania na dwóch formach zasadniczych. Mamy bowiem Księgi, do których zapisują się pierwotne interesa dosłowne - historyczne i Księgi, z których uwidocznione bywają odnośne interesa pod ich treścią i formą systematycznej. Do pierwszych należą Dziennik i Księga kasowa - do drugich Wielka Księga - Journale i Księgi bieżących rachunków.

184. 6/12 1879.

II

O obowiązku utrzymywania ksiąg handlowych.

A) Podmiot tego obowiązku (Art. 28)

Obowiązek ten ciąży na spółkach handlowych tudzież na kupcu obowiązanym do zgłoszenia się z firmą do Sądu handl. z celu jej wpisania z rejestr handl. bez względu czy kupiec zarejestrował się firmę (art 10 k. h. i 6 Ust. wprow.) Spółek cichych odpowiedzialny a trudniący się oddzielnie od spółki przedsiębiorstwem handl. obowiązanym jest utrzymywać księgi odnoszące się do swego przedsiębiorstwa; on zaś w swoich oprócz interesów swego handlu uwzględnić także obowiązek, który przypada do spółki niemniej winny wyjść z obrębu spółki nazwisko udział swój z majątku spółki. Zarząd spółki akcyjnej utrzymuje dla siebie odrębne księgi i korespondencyę. Kupcy wyłączeni od wpisu z rejestr handl. mogą utrzymywać księgi handl. z mocy zwodu (Patrz niżej pod IV)

B) Rodzaje ksiąg, które kupiec utrzymywać winien (Art 28-31 kk)

Utrzymywane być mogą: 1) Inwentarz i Bilans. O utrzymywaniu tych ksiąg stanowi Art 29-31 k. h. Z przepisów zawartych w Art 29. i 30 wynika, że kupiec spisać musi całkowity swój majątek, przy czym nie może poprzestać na spisaniu majątku do prowadzenia handlu przeznaczonego. Inwentarz i bilans podpisze

kupiec nie pod jego prokurant lub inny
pełnomocnik. To samo odnosi się i do spół-
ek handlowych. Wstęp też inwentarz i bilans
rozpoczyna otwarcie odpowiednio jed-
nostki (Obar Art 30 ust 2 i 3)
2) Księgi Dzieją pomoc w zupełności interesu
handlowe kupca. Są to księgi handlowe rozu-
mieniu właściwem, Księgi które kupiec wy-
łącznie dla swego użytku utrzymuje.
Kodeks handl. rozróżnienie nie ustanawia
przepisów bliższych co do jakości i ilości ksiąg,
które kupiec utrzymywać winien, niemniej
sposobu ich utrzymywania (rachunkowości
księgowej); zostawiono to do woli kupca,
ponieważ to, czy chce oprzyrządzić wszystkie
interesa w podręczniku lub wielu razem,
jak się to praktykuje w handlach wielkich.
Ustawa bliżej tego wymaga, by księgi tak
były utrzymywane, aby pozwoliły mieć na ce-
lu pełności pomoc wszelkie interesa handlu
kupca i stan jego majątku (Obar wyżej pod III C)
Ale wynika, że kupiec nie jest wolnym przy
utrzymywaniu ksiąg trzymać się dowolnego
postępowania, lecz że przestrzegać ma pra-
widłowości między kupcami przyjętej,
nie odbiegając zboczeń w szczególnych przy-
padkach, Księgi bowiem muszą być tak u-
trzymywane, by każdy znawca mógł z nich
pomoc wszelkie interesa handlowe kupca.
3) Kupiec winien a) przechowywać odebrane
listy handlowe - b) kopiować odpisy (kopie odbitki)

wydanych przez siebie listów kwitujących i wpisywać takowe do Księgi Depozytów z porządku chronologicznego (Art 28) Księga ta nazywa się Księgą Kopii listów. Odpis listów wydanych winna uskuteczniać przez odbicie; nadawanie nowe za pomocą skórzanych wzorów lub przez przepisywanie.

Według protokołów obrad Kom. Norymberskiej nie wymaga się, aby Depozyty były dostawne, wydawany gdy zawiera się nowy z złotnikiem formalności nowotnych.

Wyciąg rad nie wydawany, chociaż się znajduje na odebranym liście

Księga kopii listów nie traci miejsca przy nowych dowodzi, że list jakiś nie został z nich wypisany. Przypisek do listu uważa się za część istotną listu.

Utrzymywanie Ksiąg tajemnych nie jest sprzeczne z obowiązkiem, jednakże zatajenie ich istnienia uważano za niestosowne.

C) O formalnościach księg (Art 32.)

O tych formalnościach stanowi Art 32. Przepisy tego Art. dzielą się na dwie księgi kontr. z uwzględnieniem różnicy (Oben wyjaśnione B 2) Ludwiki odpisów listów i wszelkich innych potrzebnych zapisywań jakoto inwentarza i bilansu. Art 32 wymaga:

1) aby skupiec przyjął języka tajnego (a nie jednego z kilku) i stałego pisma. Konwencja Norymberska wyraźnie uznała, że język hebrajski zatrzymany być ma we wszystkich księgach.

Pytanie, czy Ust. język żydowski i tegoż pismo używane być mogą - nie jest rozstrzygnięte. Ani do zaprowadzenia Kod. handl. używanie tegoż języka było poleceniem a dotąd w tym względzie używanie nie miały mocy dow. dr. Patent z 7/5 1789. Dekr. nadw. z 24/10 1814, z 20/12 1842 i 19/2 1846) Projekt do ustawy ogłaszającej dodatek handlowy wypracowany przez rząd a przedłożony Radzie Państwa postanowił w §17 iż język żydowski nie może być używany za innym językiem w rozumieniu Art 32 d. h. i używanie pisma żydowskiego przy używaniu ksiąg handl. nie jest dozwoleném. Komisya z celu wprowadzenia dodatku handlowego z strony Rady Państwa uważała, że wydanie tego zdania w Art 31 nie wymaga podanego tłómaczenia urzędowego, gdyż z nowe postanowieniem być może, że powiązanie pytania, czy język jakiś może lub nie może być zaliczanym do innych języków. Komisya zresztą uznała zatem za projektowany §17 za zbyteczny. Wniosek nadesłany z Rady Państwa uzasadnia głosów. Handel nie przyjmuje języków żydowskiego cechy języka, uważając go za pewnego rodzaju (rodzaj)

2) Ustawa wymaga aby księgi były opatrzone z góry na nich karty w karty kolejno liczbą oznaczone. Nie jest wymaganiem perforowanie ksiąg, po zakończeniu urzędowe z ilu kart się składa księga, uwidocznione na początku lub na końcu

dzyć ludzie przekleństwo wszystkich kartek umarłem, którego słońce nawiedzane są lekiem z wyjątkiem pieniędzy wtedy w taśmie

3) Obu przepis zwarty z Zwol. Art. 32 K.K.

Wyroki zbrodni mogą być wydane o tyle, o ile nie rodzą dowiedzenia. Wpisywanie do długu może być uchylone przez powodów kondyk, a to również przez innych powodów (Art. 36 K.K.) jednakowoż przyszłość musiał ich uprzedzenia do przedmiotu długu.

Umiany powyższe z papierów przez drukarnię nad na margines albo przez wykreślenie pierwotnej wersji i napisanie nowego na nowo, albo przez poprawki itp. są o tyle dozwolone, o ile pierwotne pierwotne jest jeszcze użyteczne a nie ma żadnej wątpliwości że tamta złożyła w chwili wydania pierwotnego spisu.

Nieuterminowanie poprzedzi stronom nie jest uprzednie uzbrojeniem, uprzednia się z wiedzą przyszłych skupieniem. Stanowi to uchyla to inny dowód albo papierów mających pierwsze tylko tymczasowe, a które to papiery nieuterminują się w tedy nie wyrzucają, gdzie chyba na odpowiednie przyjmują do pisania na wiadomość, w pierwszy, pod groźbą niebem, pomimo gdy przedziałowe bywają przez kogoś nie biegłych z pisaniem.

D) Zachowanie ksiąg i korespondencyi handlowych (art 33)

Kupcy są obowiązani zachować księgi we przez 10 lat licząc od dnia ostatniego wpisu w nich nadaterminowego. To samo rozumieć się ma o odebranych listach handlowych, jak rachunkach i bilansach. Jeżeli ostatni wpis nie podaje swej daty, powinny rachunek biegu od dnia zamknięcia księgi, który wedle przepisów uskutecznia się przy zamknięciu księgi. Dnia listów odebranych stanowi dzień nadejścia listu, a jeżeli na oprawie dzień nadejścia ostatniego listu. Kupiec nie jest obowiązany do przechowywania dowodów ksiąg księg np. weksli, faktur.

Wspomniany obowiązek tyczy się i handlów równiętych. Dopełnia rozwiązanych stanowi art 145 i 146 k.h.

Obowiązek wspomniany przechodzi na prawo nabywcy kupiów (przedsiębiorstwo - nabywca handlu z prawem prowadzenia go dalej pod dotychczasową firmą.)

Za zaniedbanie obowiązku przechowania ksiąg odpowiada przy upadku aktywnym dłużnik, albo przy innych upadkach osobiście odpowiedzialny, któremu zarząd majątku powierzono.

9/12 1879.

E) Zaniechanie przepisów wymienionych powyżej od A-D.

Zaniedbanie tych przepisów nie jest zagrożone ani właściwemi ekstrakami ani karami porządkowemi. Wszelkie dłużnik nie utrzymujący żadnych ksiąg albo niewłaściwie je utrzymujący traci domysł a.)

dokazanem dowodu że ewyd. księg handl. a w razie
upadłości stać się może różnym, wyżej poda
przeciw bezpieczeństwu stanowi (§ 486 2. d.) Nie-
dokładne albo zaniechane utrzymanie ksiąg
może też wszczęcie przestępstwo przeciw wierzy-
cielom (§ 387-392. 608 i 610 ks. o przest. defraudac.)

Kupiec nie może ewe księgi przed upływem
10 lat nie będzie uważanym, jakoby księgi nie-
b.) zeroniek nie był utrzymywał. Ten jako dowód
stanowiący okazania księg, o którym to przy-
padku może być do niego zastosowany Art 37 h. h.
(Ob. tenże § 486 lit 3. dod. ekon).

c.) Zniszczenie ksiąg po upływie owych 10 lat, du-
piec nie domia sprawdzić zrobionych obrotów
prawych, traci jednak prawo środek dowodu,
albowiem kupiec dopóki zachowuje ewe księ-
gi, dopóty może ich używać za środek dowodowy.

III

O dowodzie z Ksiąg handlowych

(v. Art. 34-40)

Przedewszystkiem nadmieniamy że przepisy
ksiąg handl. o mocy dowodu z ksiąg handl. ochodzą
z zakres postanowień prawa materyalnego -
tylko Art 37 zawiera przepis procesowy.

A) Czyje księgi stanowią dowód.

Prawo utrzymywania ksiąg handl. z mocą dowodu
służy z § 19. 20 ust. wyr. handlującym kupcom,
który za takiego z rozumieniu dzisiejszego handl.
używanym być winien a zatem kupcom wy-
łącznie do wpisu w rejestr handl.

B) Przeciw domu mają księgi handlowe, we moc dowodu.

Skuteczność na podstawie Art 34. 55 19. 20 ust. wprow. przepisania do ksiąg handlowych odst, które przeciw wszystkim kupcom z rozumieniu kodeksu handl. i przeciw osobom nie handlującym.

C) Przedmiot dowodu (Art. 34)

Księgi handl. stanowią dowód jedynie o sprawach mających się do przedmiotu usług handlowych. Zapiski nie odnoszące się do usług handl. nie mogą być uwzględnione przez sądy na dowodzie stanu istniejącego tedy. Przedmiotem dowodu z ksiąg handl. są tylko fakta nie zaś prawa, które z nich wypływające a nie treść faktycznego aktu prawnego nie zaś jej istota prawna. Do wpisów w księgi handlowe nadają się według ich urządzenia prawidłowo tylko interesa, które już za dopełnione po stronie jednego z kontrahentujących, które zatem spowodowały zmianę w stanie czynnym lub biernym majątku odnośnego kupca, a nie dyspozycje by wpisów nieprzeliczonych lub długi według ich złotej pieniężnej. Samo zawarcie interesu nie może być zatem prawidłowo księgami handlowemi udowodnione. Księgi odnośnie tego nie stanowią dowód na zawarcie umowy. Powinno to orzekł Najw. Sąd handl. Niemniej, że wpis interesu np. w brulionie opuszczony może służyć za dowód zawarcia interesu, chociaż temu jako nieudowodnionemu przez żadnego

z dowodowych pism się nie uda, aby na jego podstawie wpisać pewną oznaczoną sumę pieniężną, był jako dług bądź jako należytości dopisz. Zachodzi to przy zamówieniach i innych interesach później dopiero wydanie się mających.

Księgom kupc. można udowodnić, iż wydano pewną ilość towarów, przeto powodzie nie udowodnić się zarazem odnośnej umowy, to znaczy, iż towary te miały być wydane i bez zamówienia. Skupna kupiecka wpisuje się do księg choćby nastąpiły za gotówkę, spowodowane za gotówkę nie wpisuje się w poszczególne, lecz zbiorem wyrazem do księgi dochodzi. Dowodowi dowodowi nie poprzestaje na takich tylko zapisach, które tyczą się wyłącznie stosunku prawnego zachodzącego między stronami wpisującymi się i bez up. może dowodzić przez dowodzenie udowodnić się zwarte z osobą trzecią na rachunek dowodzącego, może udowodnić zapłatę otrzymaną itp.

D) Księgi handlowe stanowiące
mocą dowodu.

Kodeks kupc. nie wyszczególnia przedmiotów ksiąg mających być utrzymywanymi, nie oznacza też tych ksiąg, któreby za środek dowodowy poczytać mogły i które przez skupa dowodzącego zgodzi przedłożone być muszą. Uznanie ksiąg i stanowi wyłącznie o tem, czy sędzia uważa je za przekonującego na podstawie ksiąg przedłożonych, nie naruszając prawa służącego

przedmiotowi, mocą którego żądał może aby
księgi expedit nie przedłożone zostały odesłane
(Art. 37).

Wogóle dzieli dowody, które z istocie jest kontrowersyjne stanowić dowód. Do trzeciej dowodu należy i to, iż pewna okoliczność nie jest z przeciwnych, która przy porównaniu ustnym wysłuchania księgi powinnaby być wpisana.

Konferencya Norymberska rozróżnia zeznania dowodowe księgi od prostych listów; chociaż księga ta udowadnia tylko swoje listy, to przeciw stronie ma dowód, iż list wpisany został tak wysłany, chyba iż przeciwieństwo odbiera ex księgi. Zatem, iż list ten dostał do rąk adresata ręp. list z pieczęcią, przemawia domniemanie.

Księgi inwentari bilans, chociaż nawet nieprzeciwne stronie za środek dowodowy, o ile odnośny fakt z rzetelności da się z nich poznać.

Dowodowe listów dobranych tudzież przedłożonych, które, tak itp. ulega powszechnym przeciwnym procesowym o mocy dowodu z dokumentów.

Nie ma domniemania przemawiającego za prawdziwością listów handlowych pewnych przedłożonych sporu przeciwnika i na odwrót, jednakowoż list taki stanowi dowód zupełny przeciw wystawcy, jeżeli prawdziwość listu została

Ta udowodniona.

E) Rzetelność mocy dowodu
ksiąg handlowych

Księgi handl. utrzymywane po dniu 30/6 1863 dostarczały

pół dowodu, który mógł być uzupełniony przysięgą uzupełniającą lub innymi środkami dowodowymi.

Dodatek kwest. ustanowił pewną teorią dowodową celem pozbycia mocy dowodu z ksiąg kwest. przedając, iż księgi kwest. pozbawione ustanowienia zwyczajnej dość niezupełny który przysięgą lub innymi środkami dowodowymi uzupełnionym być może. Wszelako przy pozostałem uznaniu sędziego takowy wtedy się pod pewnymi warunkami księgi handlowe uważają niezupełnego dowodu lub też utracić zwykłą moc dowodu.

10/12 1879. **b. Względna moc dowodu z ksiąg handlowych** (Art. 34, k. h.)

Art. ten przyjmuje i ustępuje księgom kwest. w stosunku z nowy handlowe moc dowodu niezupełnego t.j. pół dowodu - jeżeli a) księgi będą prowadzone porządnie czyli utrzymywane, do czego wymagane, aby księga odpowiadała formalnościom Art. 32 przepisanym i aby była księgą, która według przepisów parlamentowości handlowej daje może wyjaśnienie o faktach względem których winna być na podstawie dowodowej i b) jeżeli nie zachodzą okoliczności podważające lub zbliżające moc dowodu ksiąg handlowych. Zadanie zmarłego na korzyść „zwyczajnie" w dowodzie. Sądzi dowodowe służyć mające do uzupełnienia niezupełnego dowodu z ksiąg istnieć muszą po za księgami, mają bowiem dowód z ksiąg uzupełnić, nie zaś go wzruszyć. Ciężar kto przytacza i przysięga

uzupełniającego (Art 34 ust 1) nie jest utrzymywanie dowodu przeciwnego przeciwnością faktu nadzwyczajnego, a księgami niezupełnie udowodnionego. Przysięga może być wydana, nie przez kupca utrzymującego księgi a pod pewnymi warunkami także przez jego pomocnika handlowego, (o czem bliżej w procesie cywilnym)

2) Wpływ okoliczności zachodzących na dowodność ksiąg handlowych (Art. 34 ust 2)

Zachodzi Art 34 z ust. 1 stanowi bezwzględnie o mocy dowodu z ksiąg handlowych, to przecież ust. 2 tegoż Art. wkłada na sędziego obowiązek uwzględnienia tych okoliczności, które w danym przypadku wpłynąć mogły na wiarygodność ksiąg a to w podwójnym kierunku, o ile się przyczyniają do ustalenia lub do zpotężnienia wiarogodności. Okoliczności te odnoszące się mogą do środków dowodowych uzupełniających niezupełny dowód z ksiąg a o których była mowa pod 1)

a) Odebranie mocy dowodu

Wiarogodność ksiąg handl. może być odebrana, chociaż księga poprawnie jest utrzymywaną. Przyczyny takie mogą się odnosić a) do osoby kupca utrzymującego księgi pytamy jeżeli nie ma dobrej strony np. gdy go uznano za winnego przestępstwa przeciwko wiarygodności w handlu - albo gdy upadłość otwarto co do jego majątku, a kupiec nie mógł się oczyścić od zarzutu, iż upadłość nastąpiła z jego winy etc.

β) do ceny trzeci rynku, jeżeli ona nie jest prawdopodobną dla przyczyn wyżej wyszczególnionych, zwłaszcza gdy takich interesów nigdy nie robił, albo ilości towaru nie odpowiada poczęstości przedsiębranych dostaw.

γ) jeżeli inne papiery odnoszące się do tego zamiaru interesu np. faktury towarów dostarczonych nie zgadzają się z księgą it.p. – Wkładu przypadku gdy Sędzia zamiast uzupełnienia dowodu z ksiąg strony przeciwnej nad tem, któryby według zasad procesowych wystarczył do uzupełnienia jest dowodu. Sędzia będzie mógł przy zachodzących okolicznościach księgom odmówić wcale wszelkiej mocy dowodu a więc pominąć księgi bez uwzględnienia.

b) Podrzucenie mocy dowodu.

Moc dowodu polega na pewnem ustanowieniu ksiąg i na niesprzeciwności drugiej strony wynikającego stąd. Jeżeli ta warunki się ze strony drugiej prawo przyznaje księgom moc dowodu nieuzupełnionego; ponieważ podane dla czynności te nie dopuszczają stopniowania, przeto nie mogą chwiejne podstawy podrzucenia mocy dowodu, – jeśli zatem nie ma być mowy o podrzuceniu mocy dowodu, natenczas wejść mogą inne na obrębie wymienionych czynników istniejące okoliczności, wydłużające wszelką wątpliwość o rzetelności ksiąg. Następnie to porównaj z uwagami pomiędzy dwiema, jeżeli przeciwnik dowodzącego nie zaprzeczał od początku we swoich księgach handlowych, pomimo

że interes sporu powinien być wpisany i wysokość tego sporu - albo jeżeli księgi stron zupełnie się zgadzają co do faktu dowodzić się mogącego. Jeżeli Sędzia z takich przypadków przyjmuje księgom wyższą moc dowodową, która im zazwyczaj służy - natenczas może celem uzupełnienia dowodu takich dopuścić środków dowodowych, które według przepisów procesu cywilnego nie mogłyby uzupełnić pół dowodu. Sędzia może nawet dowodowi z ksiąg handlowych przyznać moc dowodu zupełnego z pominięciem jakiegokolwiek uzupełnienia.

3) Niezgodność między księgami stron sporu widzących (Art 34 ust 3)

Ustawa sędziemu stanowi o mocy dowodu ksiąg handlowych, jeżeli strony spór wiodący (powód) nawzajem (pozwany) się na swe księgi powołują, jeżeli co do faktu, dowodzić się mającego. W takim przypadku Sędzia ocenia moc dowodu księgi każdej strony z osobna z uwzględnieniem przeciwnych okoliczności na nie wpływających, a następnie porównywa moc dowodu ksiąg przez obie strony przedłożonych. Jeżeli się stąd okaże, że księgi obu stron mają jednaką moc dowodu, natenczas dowody z ksiąg znoszą się wzajemnie a Sędzia przy rozpoznaniu sprawy pominie sporządzony dowód z ksiąg handlowych. Jeżeli moc dowodna ksiąg przeciwnych przez dowodzącego tj. przez stronę na której ciąży obowiązek dowodzenia (prodowent)

wzięta jest od mocy dowodowej ksiąg przeciwnika (produkta) Sędzia oceni, o ile moc dowodna ksiąg przeciwnika ostatniego postępku (obacz wyżej) Jeżeli Sędzia mocą księgi przeciwnika dowodzącego niedowodne uważa przyjąć może dowodzącemu dowodu pupilarnego (Obacz wyżej 26) Jeżeli zaś księgi dowodzącego mniejszą mocą mocy dowodną od ksiąg przeciwnika, natenczas ofiarowany przez dowodzącego dowód z jego ksiąg handlowych postaje uberstadowym. Dopiero po nastąpionem porównaniu dowodzących ksiąg obu stron może Sędzia przystąpić do oceniania poszczególnych dowodów środków dowodowych i oceni, którą ze stron przypuszcza do uzupełnienia dowodu jej ksiąg sfałszowanej albo do dostarczenia dowodu pupilarnego a to tedy, gdy pominięto dowód z ksiąg.

11/12 1879. 4) Księgi handlowe nieporządnie utrzymywane.

Ustawa stanowi art 35. Mocy dowodu takich ksiąg stanowi tylko uznanie sędziego

5) Moc dowodu z ksiąg handlowych na niekorzyść kupca utrzymującego takowe.

Wpisy uskuteczniane w księgach handl. nie są dowodnymi papierami prywatnymi, które zaniechane być mogą i o których uskutecznieniu lub zaniechaniu stanowiłby niekiedy wyłącznie uznanie godnie stronę dotyczącego. Przeciwnie dowodzą obowiązującego stanu, który nam nakazuje utrzymywać księgi

się wpisywać w ladowe rachunki z jego czynności handlowych wyciągi wyciągnięte ze stosownych ksiąg (dowody). Skutek wynikający, że każdy kupiec dopuścić musi, aby treść jego ksiąg stanowiła bardzo niepewny dowód zupełny, chyba że zapisek był tylko jednostronnym, zależny od przeczenia ze strony, lub też że był błędnym, albowiem w obu tych przypadkach mocen będzie kupiec udowodnić, że wpis jest fałszywym albo błędnym.

6) Udowodnienie faktów księgami nie ustanowionymi przez strony spór wiodące.

Użyciu takich ksiąg w celu dostarczenia dowodu nie ulega wątpliwości, albowiem Art 34 mówi, że księgi na których się jedna ze stron powołuje w celu udowodnienia faktu nie wyrażone być winny przez spierające się strony. W każdym razie pochodzi się będzie o stosunek prawny istniejący między owym trzecim ustanowionym księgi a przeciwnikiem strony powołującej się. Factor np. domitent twierdzi, że dominikant przy sprzedaży towarów domowych otrzymał cenę nie tę, którą dominikant jest w rachunku komitentowi zapisał i fakt ten udowodnić chce księgami ustanowionemi przez kupca, który towary te od komitenta na, być

7) Przez jakie osoby stanowią księgi handlowe dowód?

Patrz Art 39 1863 służyła księgom handl. mocy jest dowodu jedynie 1 rodu i 6 miesięcy liczyć od dnia

powstania drugie (§ 789 n. c. gal. f. Według nad. ogół prze-
kłada przez 1 rok i 6 tygodni § 120)
Od 1. lipca 1863 obowiązują następujące przepisy:
1) Księgi handlowe utrzymywane przez kupców nie
wykreślonych od wpisu w rejestrze handlowym mają
moc dowodu przeciw wszystkim kupcom w rozu-
mieniu dodatku handl. przez cały niezgrzeszo-
ny, przeciw niekupcom zaś tylko przez rok 1 6
miesięcy od powstania należytości, która jako
nieopłacona stoi w długu z odsetkami (a więc
bezwzględnie na czas pozwu § 19 ust. wpow.)
2) Moc dowodu ksiąg utrzymywanych przez
kupców wykreślonych od wpisu w rejestrze handl.
ma bezwzględnie czy przeciwnik jest lub nie
jest kupcem tylko przez rok 1 6 miesięcy od
powstania należytości, byleby księgi stosownie
do wymogu Art 32 i n. tegoż sposób utrzymywane
były, żeby stan interesów kupca z wy-
pełnień poznać dawały (§ 20 ust. wpow.). Ostat-
nie hipoteczne należytości z długach
publicznych na dobrach nieruchomych można
było wpisać do 1/2 1872 na podstawie wypisów
z Ksiąg handlowych, jednakże tylko z pięcio-
letnim 1 6 miesięcznym biegiem od powstania należy-
tości a to i wtedy jeżeli przedtem gdzie moc dowodu
z Ksiąg handl. nie jest na dowód ograniczona
Ust. o dr. gr. z 25/6 1871 obowiązujące od 1/2 1872
nie dozwala już ostatnich hipotek na
podstawie wypisów z Ksiąg handlowych, chyba
że poprzednio tytuł prawny do praw zostanie

On. Najw. Trib. 29 Listo-
pada 1881 Sl. 7552.
P. S.-A. Nr. 26/542

(Orz. N. T. z 29/10 1872 r. l. 25 Rep. Orzecz.) - Po wpłynięciu zaskarżonego wyroku powodowego pod d. 4) gości przeciwko dowodu nietylko na dowody dupica ustny przysięgi Księgi akcyi i przeciw niemu. Nie gości zaś przeciw należytości samej.

Co takim dowodom jawne jakie inne dowody przysługują być może, rozporządzeniem być nie, ale z dalszym dawnym przypadku na zasadzie ogólnych przepisów o dowodzie z dokumentów.

Wyjaśnienie mocy dowodzącej ksiąg handlowych z urzędu przeglądu (Orzecz Najw. Trybu. z 27/8 1853 r. l. 5 Dz. Orzecz.)

Przeciw pod d. 2) podane stanowisko o należytościach nie uspokojonych mają niewątpliwie na względzie dupica, który powołuje się na należytości na podstawie ksiąg handlowych jako dowód. Gdyby on bowiem wystąpił z pozwem - przeciw dowodu z jego ksiąg byłaby to do czasu niedopuszczalna.

B) Prowadzenie dowodu z ksiąg handlowych

1) Ofiarowanie i podjęcie dowodu.

Przedewszystkiem przedstawi dupica z pomocą do rzeczy faktu, na którym opiera swe roszczenie co do dalszej pozycji rachunku przeciw i to jak dodatniej, jak tego proces cywilny wymaga (§ 3 n. 4) należycie oznaczy rzeczywiste źródło dowodowe, którem chciałby pozwany przeciwdowód czyli fakt, przedstawi więc i dowód

z długu swego razem z temi środkami dowodowemi, któremi dowód ten ma być uzupełniony. Dłużnik otrzymując dowód z długu swego, i podejmując go zarazem a to w ten sposób, że z długu swego uchyla wypis (wyciąg, konto, rachunek) przeciwny wszystkie te zapiski, na których uczyniona, we żądaniu i wypisie tem dołączonem do pisma procesowego być z oryginału tj. z podpisem swoim, bądź w odpisie uwierzytelnionym lub prostym. Wypis ten zawiera nie tylko zapiski uczyniające stosunek prawny między dłużnikiem a wierzycielem, ale także i te, które się należą i co on jest winien.

2) Przejęcie długu handlowych dowodziciela przez przeciwnika (Art 38. 39)

Przeciwnikowi dłużnika stawiającego dowód z długu handl. służy prawo żądać, aby dłużnik ten jemu długi odnośne szczegółowo ogłosił dla przejrzenia ocenowy tych zapisków (pozycyi), z których rachunek ułożono a więc o ile ocenowa długu tkwi się przedmiotu spornego a nie przypadek potrzeby, by z tego dowodu sporządził stosowny wypis. Przejrzenie przez przeciwnika odbywa się z udziałem obowiązku sędziego i dowodziciela, poprzedzi winno nie tylko tych zapisków, z których ułożono wypis przez dowodziciela przedłożony. Przeciwnik może co do tych zapisków poczynić sto-

sowe uwagi, mianowicie czy zapiski w dzie-
le zgadzają się z czystym (zachmurzeniem), czy
zdarzone pomyłki poprawy uskutecznione etc.
Nie służy mu jednak prawo przejrzenia ksiąg
z zupełnością; przeciwnie sędzia powinien prze-
dewszystkiem sprawdzić, czy ile tego wymaga
sprostowanie okoliczności, wyłożone księgi za po-
mocą przysięgi utrzymywane (Art. 38) sędzia może
z tym celem przywołać biegłych, jeżeli inaczej
sprostowanie tego uskutecznić nie zdoła. Wtedy
też z strony zarządzać mogą przywołania swoich.
Sędzia z urzędu przedsięwziąć ma opo-
mocą utrzymywanie przedłożonych ksiąg,
dlatego przeczytaj ustawa go do tego przeci-
wnych upoważnia. Uwagi sędziego lub biegłych
dotyczące się utrzymywania księgi wpisuje się
do protokołu sporządzonego przejrzenia ksiąg opo-
mocą się mającego. Kupiec nie przedkładający
swych ksiąg pomimo pięciokrotnego razo-
dań, traci powód z ksiąg swoich. - Księgi handl.
przedłożyć należy sędziemu orzekającemu, je-
li zwykle księgi te przybywają się z miejsca
nie należącego do okręgu sędziego orzekającego,
przestrzegać należy przepisu Art. 39. X 12/12 1879.

3). Okazanie ksiąg handlowych przez kupca
utrzymującego handlowe na żądanie jego prze-
ciwnika, który dowód z nich ofiaruje (Art. 37.)
Według ustawodawstwa austryackiego handlowego,
które po dniu 30/6 1863 obowiązywało, nie mogła
strona utrzymująca, iż dowód na jej korzyść

najdrożej cię z dnia 9 kwiet. przeciwnika domagać się od Sądu, aby mimo stawienia nadesłał, by ogłosił przedłożył przeciwnie. Przeciwnie dowodu kwiet. domagała się strona bez względu czy ona pozew lub nie jest dopuszczonym domagać się, aby na. danego przedłożenia dłużny przeciwnika, który jest dopuszczonym uwolnionym od wpisu a zapłaty kwot. w tym celu strona oznaczy dokładnie fakt, który ma być stwierdzony dłużnym przeciwnika, podać przy pierwszej oznaczonej treści dłużny przedłożyć się najdalej 8 dnia, aby przeciwnik dłużny rzeczywiście ogłosił przedstawił. Nie wynika się bowiem, aby strona bliżej oznaczyła dłużny przeciwnika (Orzecz Wiedz Dyk. z 2/11 1864 i 3/7 1866) Nie można pisać, aby przeciwnik przedłożył dowody, na których podstawie pozwu uwolnione zostały (Orzecz N. Dyk. z 9/8 1871) Prawo przeciwnika nie należy do tego, aby dopuścić, któremu nadaremnie być ma przedłożenie dłużnych się ich pozwu na swoje dłużne handlowe w celu udowodnienia przeciw pozwanemu lub pozwu, lecz prawo to służy stronie tedy tylko, kiedy zmienia, iż twierdzeniem pozwanej dłużny przeciwnika (dłużnika) potrafi udowodnić jego pozwanie lub pozew, którego dopuścić ten przeciwnie nie chce (Orzecz N. B. z 16/7 1862 z. U. 3 Kap. Orzecz)

Nie można się domagać odebrania dłużny w celu udowodnienia twierdzenia, że fakt nie jest opisany w dłużny przeciwnika (Orzecz Kas. Dyk. z 21/10 1875)

Strona nie może żądać przedłożenia księgi handl. przeciwnika przez to, że tym celu, by sędzia się przekonał, czy ma żądanie uzasadnione i by na podstawie tego przedłożenia strona czynić mogła dalsze wnioski. Strona żądać może przejrzenia przez sędziego księgi przeciwnika jedynie w przypadku, kiedy dopiero dowodzący przedłoże ma księgi na żądanie strony drugiej (wyjąt. pod 2) albo jeżeli sędzia Art. 33 księgi te ma przedłożyć nakazał. Dopiero strony ma, być każdej handl. z prawem używania dotyczącej formy obowiązany jest przedłożyć księgi handl. swego przeciwnika (Orzecz. Nr. 1 z 30/9 1873)

Prawo z mocy bezwzględnie nie jest żadnej transakcji, gdyż zastrzeżone zwolnienie sędziego, czy ich przykłady chce do żądania strony. Fakt ten, odkąd ich mający Cywil ich ma swoją handlową. Obowiązek okazania księg rozciąga się do wszystkich ksiąg, które przeciwnik faktycznie używa. Wogóle nie tylko one mogą zapewnić ich użytkowanie (correlata, bilanse, dziennika, księgi depozytowej, księgi biegłych pachunków i księgi odpisów listów. Co do innych pod księgę dowodu strona, ich przeciwnik tedyno użytkowanie. Według Orzecz. Trybu z 7/1 1864 nie ograniczy się obowiązek wnioskodawcy do tych tylko zapisków, które wskazywano dopiero po zaprowadzeniu dowodu handl., ale odnosi się i do zapisków zapisków jeszcze tych dowodu wskazanych

z wierzytelu długu utrzymywanego i to bez względu, czy spór wytoczono przed lub po chwili poprzedzenia dod. ustawy z dnia 24 grudnia 1868 roku, stosowany nie być musi do wszystkich sporów toczących się przed sądem handlowym.

Jeżeli przeciwnik wskutek przeciwnie udowodnionego pozwania twierdzi a) że nie istnieją długi pozwanych dwóch na mocy Art 28 i 29 obowiązującym jest utrzymywać je - lub b) odmawia ich odbierania, albo c) powołuje się na to, że nie długi pagineły. nie odpowiadające pewnej tej odbieraniu lub nie odpowiadające, że to bez jego winy nastąpiło. albo d) że długi przemysł, chociaż nie upłynęły były termin dziesięcioletni (Art 33) natomiast z tych przyczyn, gdyby sędzia nie uznał odbierania długu nadarzył, uważano być na treść dowodu pewnego długu, za udowodnione na Kosztach Dupra odmawiającego odbierania długu.

Jeżeli strona dowodząca nie odbierania długu jest dupem, to i bez tego nadania ostatniego może być książeczka jego przyznana mu dowodu zupełnego (Art 31) jeżeli przeciwnik odmawia odbierania długu bez przyczyny słusznej. Sędzia nie uważa odbierania długu a więc nie wstępuje nieudowodnione odbudzi, jeżeli dopiero z przypadku pod c) wyżej wzg nieobecności lub z przypadku pod d) że termin 10 letni upłynął krócej od dnia ostatniego wpisu z długu nadarzonych

nieuterminowego. Gdyby dzień ten nie mógł być uroczysty, nie powstałby nie innego, jak brak terminu obietnicy od dnia, z którym zaś termin sporny opisany być miał. Koszta pachorki z przypadku zaniechania ustępowania długu.

13/12 1879.

Strona domagająca się okazania długu przeciwnika postępuje w sposób następujący - przyjęcie sprawcy na to uwagę, że ani kodeks handlowy ani ustawa sprow. nie podają sposobu postępowania w tym przypadku.

a) Przed rozpoczęciem procesu nie można się domagać przedłożenia długu handlowego.

b) Jeżeli pozew twierdzenie zawierający, że dowodem z długu handlowego przeciwnika, oznaczy w pozwie odebranie dłużnicy się miejsce przez wspomniane długi i wezwie sąd, aby sędzia w swoim czasie nakazał powodowi okazanie jego długu z celem przyjęcia lub do odebrania sporządzenia z nich wypisu. Bliższego oznaczenia długu handlowego nie wymaga.

c) Powody zawiesi z tego powodu postępowanie na ten czas.

d) Sędzia po zaniedbaniu postępowania rozpatruje się w sprawie celem przekonania się, czy przyjęcie długu jest potrzebnem i czy powody uważane być może za obowiązanego do przedłożenia takowych. Jeżeli to miejsce nie ma rozstrzygnąć sprawę głosny, a przeciwny

pod przypadku nadesłanie przez urzędnika pocztowego odesłanie ksiąg pod zagrożeniem skutków z Art 37 wyznaczonych i wyznaczy z tym celu dzień do sądu dzierżycy. Odbiór zarządzi skutki pozwanemu i powodowi przed do sądu wyższego.

c) Przyjęcie nadesłanie się wedle Art. 38 k.h. a sąd zawiadamia stronę o wyniku tego. Na przypadek nieodesłania się pozwanego lub niedoręczenia ksiąg, sąd zawiadomi o tem stronę. W tym przypadku uważa się twierdzenie powodowe księgi za udowodnione na szkodę strony nieodsyłającej albo odesłania odmawiającej

d) Podobnie się postępuje, jeżeli pozwany dłużnik handl. powodowi udowodnić skutki swe twierdzenie

e) Jeżeli zniszczenie dalszych wyrodów (obrotów) księgowych lub wyciągów strony domagającej się odesłania ksiąg zależy od poprzedniego przyjęcia tychże, strona wyższa dowiedzenia tego i zarządza odesłanie i sędzia postępuje zwłaszcza po wysłuchaniu obu stron.

4) Udzielenie (komunikacya) ksiąg handlowych (Art. 40.)

„Udzielenie" jest to oddanie ksiąg stronie przeciwnej z możnością ich przejrzenia i skopiowania; różni się tedy od odesłania ksiąg, o którem mowa było pod l. 3), a które jest przedłożeniem ksiąg niestałego, by się z nich jej sprawę przejrzyć, lecz stałego by jedynie

ferny wypis stanowiący przedmiot sporu
rozpoznaje a jeżeli wypadek sporny wypis
wedle Art 40 udzielenie dowodu kwit. może
być ogólnie uskarane dla rozpatrzenia cię
z całej ich osnowie a to z uprawnień tyczących
się zgodnie lub spółności majątkowej oraz
działu dóbr spółki - z wyjątkiem zaś o ile
udzielenie tych się dowodu kwitowania za-
padłego. W tych przypadkach nadawane być
może udzielenie kwity ponieważ że nie
ma sporu. Do wymienionych przypadków
dołączyć można i ten, gdzie egzekucja na
majątku dłużnika bezskutecznie prowadzono,
a wierzyciel domaga się udzielenia dowo-
du dłużnika, aby przez rozpatrzenie cię
z tedowych nabyć wiadomości o jego ma-
jątkowych a to z tym celu, aby takowe
podlegały mógł pod egzekucyą. Równo-
cześnie z doniesieniem o rozpoczęciu
wypisu dłużnika - należy postarać dowodu kwit.
sądowi do wytknięcia rozporządzenia (§ 195 wyż.)

IV.

Dowód z książek handlowych utrzymywanych przez kupców wyłączonych od wpisania ich do rejestru handlowego

Przepisy dowodu kwit. o dowodach kwit. nie
obowiązują kupców wyłączonych od ich wpisania
do rejestru handlowego. Jakie kupcie nie jest cię
na mocy dowodu kwit. obowiązany utrzymywać

dniu kontr. a jeśli je utrzymuje, to pocześć
nie jest obowiązany złożyć za do przepisów
kodeksu kontr. o utrzymywaniu ksiąg kontr. Jeśli
kto wreszcie utrzymuje księgi w taki sposób, że z ta-
kowych stan jego interesów w zupełności poznać
się da i jeżeli złożyć się do przepisów Art 32. na
interes innych księgi nie dowodzą wszystkiego
przeciw dłużnemu przez rok i 6 miesięcy trwające od
chwili powstania należytości (§ 20 ust 2 pr.) Obo-
wiązek zachowania ksiąg przez lat 10 (Art 33)
i okazania takowych na żądanie przeciwnika (Art 37) nie wszelkich księgi

V.

Dowód z ksiąg handlowych za granicą utrzymywanych

Kodeks kontr. nie zmienia przepisów ustaw od-
rębnych ksiąg kontr. z stosunków z innemi
Państwami o ile te przepisy opierają się na
zasadzie wzajemności (§ 21 ust 1 ust 2 pr.)
Pytanie, czy osoba trudniąca się handlem za
granicą może być uważaną za dużego i
czy jej księgi kontr. mogą być uważane
za porządnie utrzymywane tj. za odpowiada-
jące wymogom ustawami miejscowemi pre-
pisanym, rozstrzygnąć się na podstawie
praw, obowiązujących tam i miejsca, gdzie ta
osoba handlem się trudni i księgi utrzy-
mywała (3790 ust 1 Ord. Hal.). Wszelkie rozstrzy-

v czasu trwania mocy dzisiejszej dłużą kontr. zagranicznych poniżnie ustanowionych, oczywiście czy w skutku prawa dzierżawego tj. ani stanowczego. Jeżeli Państwo zagraniczne odmawia mocy dowodu dłużom handlowym kupców austryackich, podanej gdy tadowa przyjmuje dłużom handlowym swoich poddanych, albo jeżeli z Państwa tamtejszem dłużą kontr. kupców austryackich mocy mocy dowodu przez drukowy czas, niż dłużą handlowe własnych poddanych tego Państwa, w takowem razie akty austryackie zachowaią mocy zajemnej materyalnej czyli ścisłej t.j. dowodu w pierwszym przypadku mocy dowodu dłużom kontr. kupców zagranicznych dzisiejszych z zakładu auth. a w drugim przypadku przyznana będzie tym dłużom moc dowodu przez tenże sam przeciąg czasu, przez jaki dłużą kontr. z skutku aktu wyżej mowione mają moc dowodu na granicy.

Wspomniana zajemność materyalna nie będzie zawsze miała miejsce, jeżeli ustawodawstwo zagraniczne z ogólnością nie przyjmuje dłużą kontr. za środek dowodowy (np. Anglia, bez względu czy takowe akty wystawione bywają przez dyrektorów lub urzędników albo jeżeli ustawy zagr. dłużą kontr. (Kreditorzy zagraniczny) przyjmują tylko komplety mocy

dowodu jak dotychczas nieobowiązkowo austryackie dowodnie długi hipoteczne nie mogą w Austryi konstytucyjnej być oceniane ani co do trwania nowej dowodu, ani co do rozciągłości tabelarycznej, jak długi hipoteczne austryackie, choćby nawet dług zagraniczny przyszedł do dowodu z długu handlowego rządowi dotyczącego w tym względzie postępują długi hipoteczne austr. na równi z długami hipotecznymi wcześniejszych prawnych.

15/12 1879. Taki sposób utrzymywania długu hipotecznego odpowiada wymogom przepisanym dla długu hipotecznego w Austryi utrzymywanych, długi zagraniczne nawiązują się do porządku utrzymywane, chyba że przeciwieństwo udowodnione (§ 190 ust. ogól. Kod. Galic. - Ord. z 14/IV 1785 r. Dod. Ust. z 4/5 1787)

Długi hipotecznie nie mają w Austryi nowej dowodu przeciw niedłużnikom (§ 790 n. c. Art. 34 d. h. i § 20 ust. wprow.)

Jeżeli przed sądami austr. toczy się spór między długami zagranicznymi, nowe dowodu ich długu ocenia się według prawa austr. hipotecznego.

Długi zagraniczne wytrzymujące przed austr. sądami nie są obowiązani przedstawiać długu swych tymże sądom, dostatecznie jest, jeżeli przedłożą poświadczenie władzy lub sądu, iż długi pozostają t. j. zgodnie z ustawami miejsca są utrzymywane, zwłaszcza przeciwnik może się domagać przedłożenia długu z sądu właściwego dla tego miejsca, gdzie dług się utrzymuje

księgi je zarządzać, aby protokół sporządzono o celu zamierzenia z nim właściwych uwag (D.R. z 20/3 1794) Gdy zagraniczny pracodawca ten protokół zaraz ustnie urzędowi, chyba że strona uwiadomi, na o wyniku przejrzenia księgi przedłoży na „ czemu dzień odnośne uwiadomienie sądowe.

VI.

O księgach handlowych utrzymywanych w Austryi przed zaprowadzeniem kodeksu handlowego.

Według ogólnego ustawodawstwa mogli tylko kupcy uprawnieni utrzymywać księgi handl. z mocą dowodu. Kupiec był uprawnionym przemysłowcem, jeżeli przedsiębiorstwo swe wykonywał na mocy uzyskanego zezwolenia rządowego. W poczet tych kupców zaliczali także fabrykantów i aptekarzy (5189 ust. ces. Sbd. Gal.)

Po zaprowadzeniu ustawy przemysłowej z r. 1859 uprawnieni byli do utrzymywania księg handl. z mocą dowodu tylko kupcy i rzekomi, których przedsiębiorstwo wpisane było w Sekcyi I. Klasy „przemysłowej" (D.R. z 13/5 1860). Księgi mogłyby utrzymywane jedynie w języku niemieckim, włoskim, francuskim lub w języku w kraju używanym. W Tyrolu i Vorarlbergu w języku włoskim. Wyłączonem było użycie języka hebrajskiego lub żydowskiego, jak również używanie pisma hebrajskiego lub żydowskiego (Pat. z 7/5 1789). Moc dowodu przysługuje jedynie tylko te księgi, które przy pojedynczej

a każde postanowienie biegłych przy podwyższeniu dochodowości dopuszczalnej.

Księgi prowadzone utrzymywane stanowiły bezwzględny dowód, który przez księgi same nigdy ani przeciwdowodzony ani poprawki potrzebowały być nie mogły. Uzupełnienie tego dowodu nastąpiło przez środki dowodowe poza obrębem tych ksiąg istniejące. Księgi nieprowadzone utrzymywane, nie miały żadnej mocy dowodowej. Czas trwania mocy dowodowej podatkowej wyżej pod III. Według dawniejszego ustawodawstwa oceniało się sposób, w jaki księgi utrzymywane po dniu 31/12 1863 dodatki wpisy aż do tego czasu nadal trwające, niemniej moc dowodową tych ksiąg.

VIII

O księgach utrzymywanych przez stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze

Przeciwieństwo każdego stowarzyszenia jest obowiązane mieć staranie, aby potrzebne księgi stowarzyszenia były utrzymywane. Jeżeli są utrzymywane według przepisów dodatku kontynuacyjnego do rozporządzenia ministerstwa skarbu, wydanych z czynności prawnie trwałych dotychczasowych, służą im moc dowodowa w rozciągłości przepisanej księgom handlowym Art. 34 k.h. i §em 19-22 nast. wyprow. dod. kontynuacyjnego (§ 12 ust. z 9/4 1873) Stąd wynika

a) Księgom stowarzyszeń tradycyjnych lub niekontynuacyjnych, spółczesnych przedsiębiorstw podatkowych określonej w §7 ust. wyprow. dod. kontynuacyjnego - służy

nie dowodu co do czasu niezgranicznego rozpoczęcia przeciwko słowoprzemianom zarobkowym i gospodarczym trudnej przeciw długom z rozmaitych dowodów handlowych. Przedawnienie niedługoletnie trwa jak inne dowod. tylko przez rok i 6 miesięcy od dnia powstania należytości, która z dowodu jako nieopłacona jest wykazana.

2) Inne dowody długu słowoprzemianie nie opłacającego podatku z ulgi ustawy o k.h. przepisanej jest przewody każdemu ograniczone na 6 miesięcy. Zwracamy uwagę na to, że

a) wspomniane długi służą jedynie do uzasadnienia wszczęcia (nie dowodu) słowoprzemiany a nie w sporze o którym się orzeka nie, wyłącznie słowoprzemiana. Ciężar dowodu nie ciąży na pozwanym o tyle tylko, o ile odmowa się do faktów stwierdzających powstanie spornej wierzytelności. Inne fakta nie mogą być udowodnione ciężar długu

b) wierzytelność udowodnić się mająca, może pochodzić z czynności, które słowoprzemianom na mocy ustawy nie dozwolone (Obacz § 88 ust 2 9/4 1873) długu niepozwolone utrzymanie żadnego nie stanowią dowodu.

Wyjątek art 35 k.h. nie stosuje się bowiem do długu słowoprzemianie bez względu, czy słowoprzemianie trudni się lub nie trudni handlem. Do słowoprzemianie należą wszelkie trudniący się handlem i opłacający podatek z ulgi z § 7 ust. wyżej wskazanej.

stosuje się Art 28 ust. 2 - 29. 31 - 33. 37. i 39 k.h.
Przepis Art 40 zaś do wszystkich Stowarzyszeń utyt. mających dotyczy.
Powołanie § 21 ust. ogłos. z 8 sie 22 ust. z 9/4 1873 o Stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych jest całkowicie niewłaściwe gdyż § 21 ustaw obowiązywać w chwili zaprowadzenia ustawy o księgach gruntowych z 25/7 1871.

7/1 1880.

Część 2ga

O osobach pomocniczych w handlu.

Kupiec wyraża się z wydawaniu swego przedsiębiorstwa pomocnikom osobami, których usługi sprowadzić można do 3 rodzajów, dlatemu że
1) Zastępstwo kupca z zawieraniu czynności handl. z innymi
2) Świadczenie usług faktycznych zwłaszcza handlu kupca
3) Pośredniczenie z czynnościach handlowych
Takie inne osoby, nie będące kupcami wyraża się z zawieraniu czynności handlowych innemi osobami, które są albo jednostronnie, albo stronnicami.
Przepisy tytułu I, II Ks. I Kod. handl. mają za przedmiot osoby zajmujące kupca z jego zawodzie a mianowicie z pomocy z spraw

drogadi tj. i albo przekroczeniem miary ciężaru
Kodeksu handl. (przewozu) na przestrzeni tj. z jego
czynności prawnych z stosunku do osób
trzecich wyłączenie innemi słowy zawieranie
czynności handlowych. Art. 2. Kto przedsiębiorstwo i
pełnomocnictwo handlowe – albo 2) zbywanie
przedmiotów ruchomych na rzecz tj. z ko-
dzieckich handlu kupna. Art. 3. Kto pomocnictwo
handlowe (kupujący i sprzedający handlowi)
Art. 1. Kto przez długo jako trwałego ustawi-
cznego jest w celu zawierania czynności
handlowych – jest pełnomocnikiem handl.
czyn. do oznaczenia pewnego rodzaju pełno-
mocnictw handlowych – ustawa dodała
handlowy nazwę Przedsiębiorcy i przeciwstawia
przedsiębiorcy zwykłe pełnomocnictwa handlowe,
których wykonanie nazywa pełnomocnictwem
handlowym. Między przedsiębiorcą a pełno-
mocnikiem handl. z jednej a przyczynkiem
z drugiej strony, zachodzi obok stosunku
pełnomocnictwa zwykłego taksie i skupie,
ki stosunek służbowy (czyli stałego nadzoru
Kodeksu). W niektórych przypadkach istnieje wy-
łącznie stosunek pełnomocniczy. W pierwszym
przypadku przedsiębiorca i pełnomocnik handl.
jest zwanym pomocnikiem handlowym.
Art. 2. Kto na mocy umowy obowiązany jest
do świadczenia usług kupieckich z kodeksie
handl. kupca jest pomocnikiem handlowym
obojętnie jest do tego stosunku, czy usługi te

za prawnem (zawieraniu czynności przynależ. do przymyślu) lub faktycznemi (otrzymywanie listów - prowadzenie korespondencyi etc).

Tytuł 5ty

O prokurantach i pełnomocnikach handlowych (Art. 41-56)

Tytuł V Ks I kod. handl. stanowi o zastępstwie dwojakiem tj. o pełnomocnictwie do zawierania interesów prawnych na rachunek właściciela Zakładu handlowego (przemysłu) i o jego imieniu. Przemysłem nazywa się dwojkie stosunek do prokurenta lub pełnomocnika handlowego jak niemniej do osób pomocniczych tego Zakładu handl. Tytuł V mówi o dwóch rodzajach pełnomocników 1) o prokurentach (Art. 41) i 2) o pełnomocnikach handl (Art. 47). Do drugich zaliczyć należy 3) pełnomocników wyjątkowych ustanowionych do pewnego czynności handl. Którymi i niżej wyszczególnić się mogą (Art. 298).

Różnica między tymi zastępcami polega na ustanowieniu poszczególnie pełnomocnictwa.

1) Pełnomocnictwo tedy prokurenta ustanawia szczególnie ustawa i nie może być ograniczone względem osób trzecich (Art. 42 i 43)

2) Rozciągłość władzy pełnomocnika handl. jest zwykle ustawą ustanowiona, zwykle przypuszczeniu jej dowodu podlega (Art. 47)

3) Rozciągłość władzy pełnomocnika sądowego należy wyłącznie od mocodawcy.

Nie wymaga się, aby między prokurentem a prokurantem lub pełnomocnikiem handlowym zwykle zachodził stosunek służbowy tj: aby oni byli pomocnikami handlowemi przemysłu (Art. 57) Ustawa upatruje w prokurze i pełnomocnictwie handl. stosunek zależności. Prokurant i pełnomocnik handlowy nie ma być zarazem i pomocnikiem handlowym (Art. 54) Pełnomocnik zwykły między nim jest pełnomocnictwem handl. mocodawcy.

Stosunek prokurenta i pełnomocnika handl. do przemysłu nie nabiera cechy stosunku zobowiązującego albo nie w całej rozciągłości, jeżeli jemu lub ego przemysłu co pełnomocnictwu.

Obok wymienionych środków postępowania uważa się jako pełnomocnika na mocy dodatku handl.

4) spółnika jawnego, jeżeli nim nie jest odjęte uprawnienie do zastępowania spółki (Art 86. 87. 99. 100. 102)

5) spółnika osobistej odpowiedzialnej spółki komandytowej (Art 153. 167. 179)

6) Członków zarządu spółki akcyjnej (Art. 227. 230)

Po za obrębem działalności handl. uważa się

Kupiec lub Administrator handlowy, który na rachunek trzeci, i z jego imienia czynności i pewne rodzaju przedsiębiorstwem handlowem sprawami przypada nie na końcu nad osobą jedną osoby. Tak przypadek rzadko rzadszy tego, co z dziedzictwa przypadnie, jeżeli przedsiębiorstwo prowadzone było na rachunek osoby niewłaściwej etc. Rozciągłość uprawnienia takich osób pełny od przepisów prawa prywatnego, a pod względem przepisów od przepisów ustawy procesowej

8/1 1880.

I.

O prokurantach

Prokurantem jest ten, komu właściciel całego handlu udzielił pełnomocnictwo wyraźnie prokurą nazwane, albo kogo przypisał charakter prokurenta, albo kto upoważniony jest podpisywać firmę przepisem „per procura". Prokurant jest alter ego przepisu - jest on tym pełnomocnikiem, który bez ograniczenia zastępuje osobę dysponenta przepisu; przepisem jest nie tylko właściciel całego handlowego lub jego zastępca prawny, ale i dziedzic takowego.

A) Uzdolnienie na prokuranta

Kto pełnoletności się może przez umowę, może być i prokurantem. Gdyby niedoszłemu prokurentowi nie mógł się pełnoletności przez umowę, to przecież uderzenie zwarte przez niego jako prokuranta,

zbywczego przepisu (§ 1016 k.c.) Przez nie ustanowiony później osoba prawnicza nie może być prokurentem.

B) Prawo ustanawiania prokurentów

Prawo to służy wyłącznie kupcom wpisanym do rejestru handlowego (Art 10 k.h. i § 7 ust. wprow.).

Prokura udzielona przez kupca wpisanego do rejestru handlowego wtrynuje się z chwilą mocy zarobie jako pełnomocnictwo, które handlowe, zdaje się ulega rozszerzeniu, że kupiec chciał mieć zastępcę. W razie przeciwnym t.j. gdyby kupiec wyraźnie chciał mieć prokurenta, udzielenie prokury byłoby nieważnem a ustanowiony prokurent nie mógłby uchodzić za pełnomocnika handlowego. Wszelkie czynności dokonane przez niego z przekroczeniem prokurenta zbywczego przepisu, jeżeli w skutek ustanowienia prokurenta tego, osoba trzecia została z tego zwolniona. Zarząd handlu może ustanowić prokurenta, jeżeli spółka ta zostanie zarejestrowana w § 7 ust. wprow. wymagany.

Co do rejestru handlowego zobacz Art 104. 234. niem. Kupiec posiadający więcej handlów pod różnemi firmami, może dla każdego z nich ustanowić innego prokurenta; jeżeli handlowy te mają prezes, prokurent jeden prokurentów wszystkich zakładów a nie prokurentów zakładów głównych: filialnych

W przypadku przeszkody będzie on prokurentem tego tylko lokalu którego formę podpisywał.

O sposób ustanawiania prokurantów

Ustanowienie prokuranta następuje jak wiadomo udzielenie pełnomocnictwa przez oświadczenie objawiające się na zewnątrz. Czynności ogłasza się prokurę przez opisanie w rejestrze handl. przez pisma publiczne, ogłoszenie - a nie przez oświadczenie ogłoszenia do publiczności. Pomimo prokura nie może być udzielona z złożenia do jednej firmy do osoby, albowiem nie udzielona tylko bez ograniczenia udzielona być może (Art. 43) Gdyż oświadczenie o ustanowieniu prokuranta chociaż uczynione tylko względem jednej osoby, wystarczy do ustanowienia prokurenta (Art 43 ust 3). Prokurenta ustanowić można przez umowę zawartą ustnie lub na piśmie tudzież z domniemania przez działania rodzące ustanowienie prokury.

Chociaż ustanowienie prokury wedle Art. 41 ust 2 nastąpić może a) przez udzielenie pełnomocnictwa wyraźnie prokury nazwanej albo b) przez wyraźne nazwanie pełnomocnika prokurantem, albo c) przez ustanowienie do podpisywania firmy przepisu „per procura" to przez udzielenie prokury nie jest wyłącznie przepisane do tych tylko 3 sposobów. Ustanowienie nie jest sposób bez fakt udzielenia, zawsze

lub wiele, że prokura pe wszek razie udzielona, chociaż jej udzielono z pominięciem tylko jednego z spadku.

Prokura może być udzielona jednej lub więcej osobom w ten sposób, że dwie z nich lub 1)
niezależnie spełniać mogą wszelkie interesa albo że one wspólnie tylko działać 2)
mogą. W tym ostatnim przypadku mamy prokurę zbiorową, a przymusem jest tylko interesa odpowiada, które przez wszystkich prokurantów wspólnie działać mających, wspólnie odebrane zostały (Art. 44 ust. 2), chociaż uczynienie to jednego wprost prokuranta przekracza powierzone interesa. Wszystkie te ustanowienie więcej prokurantów nie będzie uważane za prokurę zbiorową (Art. 43).

O udzieleniu prokury winien przymusem niezwłocznie sąd handlowy, w którego okręgu jej przejść handlowy, zamieszkanie zaś tego nie miejscowość udzielenia prokury (Art. 45 ust. 1). Prokurent może przymusem wszystkie, aby go wpisać do rejestru handlowego.

D) Rozciągłość prokury.

Prokura uprawnia do wszelkich rodzaju instancji sądowych i pozasądowych oraz do wszystkich przewozów, które wchodzą w zakres przedsiębiorstwa handlowego za rok przeszły i następujący wszelkie przekazywanie miejsca, jednak wszelkie zbycie (§ 1008 k. c.) wymagają (Art 42 2. k).

Konieczność prokury zależy przez ustawę bezwzględnie nakazaną, wszelkie zaś ograniczenie nie ma skutku prawnego względem osób trzecich. Stanowi się to mianowicie do ograniczenia, że prokura upoważnia tylko do pewnych czynności lub do pewnych rodzajów czynności, albo że tylko z pewnych oddziałów lub na pewien czas lub z pewnych miejscach wydanym będzie (Art. 43).

Prokura skutkuje od chwili ustanowienia; z tego powodu nie ma skutku prawnego to ograniczenie, że prokura skutkować będzie dopiero od pewnego, później nastąpić mającego dnia. Ograniczenia prokury ustawą zabronione przy wszelkie zresztą prokuranta, jednakże względem trzecich, prokurent nie odpowiada za nie przekroczenia ustanowionych ograniczeń.

Jeżeli dano wiadomo, że osobie pewnej na, dano prokurę z ograniczeniem niedozwolonem, później mimo to wchodzi z prokurantem w stosunki prawne z prokury tej powstające - nie dowodzi za tym skutku względem tych. Nie wpływa na to okoliczność, że prokurent odpowiada przy pozwie za przekroczenie prokury, trzeci odpowiada jednak za fakty.

Ograniczenie prokury nie może być wpisane w rejestr handlowy

Upoważnienie prokurentowi udzielone może być
powszechne, przekroć takie powszechnie nie
jest rozszerzenie prokury, bez udzielenia
pełnomocnictwa (handlowego lub szczególnego) sobie
prokury.

Prokurent nie jest upoważniony do przedziałania
tych jedynie czynności, które handel jego przynoszą
zwykle ze sobą pociąga, lecz do wszelkich czynności,
jakie się w handlu z zyskiem a nie wyjątkowo
z handlu przynoszącego wyrzeczenie; i tak może
prokurent zbywać handel swego przynoszą-
cy na handel innego rodzaju.

9/1 1880.

Czynności, do których przedziałanie prokura upoważnia
nie są wyłącznie handlowemi i tak np. prokurent
ustanowia zgodnie polubownego, nabywa nieruch.
mości itp. Prokurent może jest na podstawie
prokury zaciągać długi rodzinne, przyjmować
spółki handl. etc. nie może jednak przenieść
prokury na innych, chyba że go przynajmniej do tego
upoważnia (Art 53) Wreszcie prokura upoważnia
go do przyjmowania i odprawiania pełnomocnic,
listów i powszechnych handlowych, może przyjmować
deklaracje, które rachunki z zakresu wydatków za,
kich handlowego, również przez się należy-
tości handlowych. Prokurent może tylko też
zbywać i nabywać nieruchomości przy-
należące, gdy ma do tego osobne upoważnienie (Art 42 2)
To samo nie tyczy się przynależności nieru-
chomości w najem lub w dzierżawę. Już na nowy
prokury może prokurent nabywać, najmować,

lub wynajmowaé nieruchomości, jeśli wydo-
pisanie przedsiębiorstwa to za sobą pociąga
Umocowania do nabywania i obciążania
nieruchomości rzeczą ich wyłącznie rodzaj
przez czynności prawnego.

2) Formalności mające być przestrze-
gane przez prokurenta przy zawiera-
niu czynności prawnych.

§ Art. 52 wymaga, że prokurent zawierać różnia
czynności prawne z imieniem przepisu,
że ich nie podpisywać ma z imieniem przy-
pisu, aby tenże a nie prokurent stał się zobo-
wiązanym. Według Art 46 prokurent podpisy-
wać ich ma w ten sposób, że przy formie za-
mieści dodatek zastępczy prokury i położy
swe nazwisko. Z tego zaś nie wynika, aby
podpis prokurenta nie stosowny się do tego
przepisu był nieważny; prokurent podpisy-
wać ich może w sposób bowiem a) podpisuje bezpośr
formy np. Autoni Wolf; w takim przypadku
chyże ich przynależy uprawnionym i obowiąza-
nym b) podpisuje również swe nazwisko
bez dodania formy np. Józef Klein, natomiast
podrzędny prawa i obowiązki tylko między pro-
kurentem a firmą, chyba że ich odmienne z okolicz-
ności, że według woli dostatecznych może
na nie przepisy zawarte być mogą (Art. 52 ust 2).
c) podpisuje formę z dodatkiem: pp. (per procura)
i podaje swe nazwisko np. pp. Autoni Wolf
Józef Klein. Nie jest więcej podpis następujący:

Josef Klein z niej "pp. adutum Wolf.
W przypadku prokury zbiorowej każdy prokurent do podpisu firmy z dodatkiem reprezentuje prokurę zgodnie ze przepisami (Art. 46 ust. 2) Do tego postanowienia odnoszą się to, co powiedziano o podpisie prokurenta.

II

O pełnomocnictwach handlowych

Pełnomocnictwo handlowe jest ustanowione w handlu: 1) do prowadzenia całego przedsiębiorstwa handl. przynależącego owego t.z. jeneralny pełnomocnictwo handlowe (prokura) albo 2) do załatwiania pewnego rodzaju czynności np. do sprzedaży towarów znajdujących się w handlu albo do zakupna, do otrzymywania długu etc albo 3) do załatwiania tylko pewnego bądź czynności z przedsiębiorstwie handl. przynależącą np. przyjęcie pewnej owego buchhaltera sprzedaż pewnego tylko gatunku papierów handl. osobowe zgłaszającego się z chęcią dopełnienia zadanych. Pełnomocnictwo handl. pod 2) i 3) nazywa się pełnomocnictwem handl. mniejszego kroju.
Pełnomocnictwo handl. różni się tem od przykładu pełnomocnictwa, wymienionego za zawarcia czynności handl. z którego Art 298 wspomina, że pierwsze ustanowione jest w handlu przynależącą, że więc należy do tego handlu jako część nadorganicznej całości; tudzież że jego zawód zależy polega na zawieraniu czynności pewnych bądź mu przez przynależących.

Pełnomocnictwo handl. nie będzie osobie z kwestyi prywatnej ustanowione, której powierzono poparcie jednego tylko interesu albo nie dla innego celu jednego rodzaju interesów. Do pełnomocników handl. zalicza się i podróżników handl. (Art. 49)

A) Udzielenie na pełnomocnika handlowego i prawo ustanawiania pełnomocników handlowych

W tym względzie obserwować należy to, co wyżej o prokurze powiedziano z tą różnicą, że z uwagi wyższej odpowiedzialności prokurenta (Art 46) nie umiejętności handlowe do tego upoważnić (Art 53) ustanawiać innych pełnomocników handlowych. W tem to rozumieniu różnicy należy wyraz „prokurent“ z Art. 47. Pełnomocnik handl. bezwarunkowy przez prokurenta albo prokurzystę udzielony, jest udzielony przez przemysłowca handl. gdy udzielony przez prowadzącego. Każdy pełnomocnik handl. może się wyrzec, trzecią osobę do wydawania przedmiotów spraw należących w zakres pełnomocnictwa nie może zwalniać przez pełnomocnictwa w całej rozciągłości przenieść na drugiego, chyba że z woli przemysłowca (Art. 53)

B) Sposób ustanawiania pełnomocników handlowych

Ustanowienie pełnomocnika handl. może nastąpić albo przez mocodawcę, przez ustanowienie go piśmienne albo dorozumiane (§ 863 d.c. i Art. 49–51. obymyśle pełnomocnictwo domniemane)

Pełnomocnictwo handl. może być ogólnem. (Wpisanie pełnomocnictwa handl. nie, jest handlowy nie ma miejsca.

C) Formalności, które zachowywane być winny przy ustanawianiu czynności prawnych

Co do tych formalności zauważa się to, co powiedziano o tym względzie o prokurencie handl., że wymaga, by pełnomocnik handl. podpisywał się z dodaniem wyraźnym mocodawcy nie nie czynił wedle ściślejszego dodatku wskazującego prokurę (Art. 48) n.p. (z reskryptu A. Wolf (firmy podpis) Jozef Klasa. Wyjątkowy gdy pełnomocnik handl. podpisuje oświadczenie swoje, lub nowicjat pomija pełnomocnego dodatku. 10/1 1889

D) Rozciągłość pełnomocnictwa handlowego.

1) Uprawnienie pełnomocnika jeżeliby rozciągało się do wszelkich czynności i działań prawnych, jakie z przedsiębiorstwa handl. tego rodzaju, dla którego

ustanowiony jest, zwykłe się wypisują. Władza
innych pełnomocników kant. rozciąga się do
wszelkich interesów i działań prawnych, jakie zwykle
się wprowadzają z wykonywania tych interesów, dla
których ustanowienia zostali ustanowieni (Art 47.)
Stąd wynika, że pełnomocnik, któremu pewny za-
kres działania powierzono, powinien się za
uprawnionego do przedsiębrania wszelkich cz-
ynności, które z powierzonemi czynnościami po-
stają w związku przyczynowym i zwyczajnego
wymagają zawarcia. Do tych się także pełnomoc-
nictw handlowych dla poszczególnych czynności
ustanowionych.
W każdym przypadku względnie należy jednak rozs-
ądzić handlu przynależało, tudzież czy z niej
nie przestrzegany
2) Do zawierania poborowań wekslowych (do których
zwykle nie należy udzielenie weksla dla zastęp-
stwa Art 1 ust weksl. z ustanowienia weksla przelew-
nego na własne zlecenie Art 6 ust. weksl. tudzież
udzielenia weksla zaprotestowanego z powodu
niezapłaty Art 16 ust. weksl.) pociągania pojęcia
do prowadzenia procesów pełnomocnik
kant. jest uprawniony, jeżeli nie na to
szczególne upoważnienie, z którym to przypadku
zrównała jako pełnomocnik handlowy (Art 47 ust 2)
On nie jest uprawniony do nabywania lub obcią-
żania nieruchomości; pełnomocnik kant. jest
mocen pod warunkiem pod 1) wymienionemi
dopuścić towary na kredyt tudzież sprzedawać tudzież
je na kredyt.

3) Pełnomocnik kwot. nie potrzebuje do interesów, na które ma jego pełnomocnictwo rozciągać, szerszego zakresu czynności przyznanego mocodawcy, niż (Art 47 ust 3; § 1008 k.c)

4) Pełnomocnik kwot. którego przymusem nie jest podróżujący z ruchomościami komisjonerzy korzystający ze uprzywilejowanego do odbioru cenny za sprzedane przez siebie przedmioty lub też do otrzymania terminowej zapłaty (Art 49)

5) Kto jest ustanowiony z składu lub innego magazynu lub składu towarów korzystają ci za pełnomocnika kwot. Pełnomocnictwo jego upoważnia go do sprzedaży i do odbioru takich towarów takowe, jakie zwykle ci odbierają (Art. 50) P. za składem, magazynem, składem nie jest pełnomocnikiem kwot. a nie ci nie upoważnionym do czynności tej podanych.

Przepis Art. 50 odnosi się do handlu przedmiotami hurtowymi, P. handlem bankiera, nie zaś do biura Banku, chyba że kodeks jest podzielony na oddziały (odnośnymi przepisami np. Kasa - biuro redaktora itp.

Wspomniany Art 50 odnosi się do wszystkich osób wymienionych kwotach do sprzedaży ustanowionych bez różnicy miejsc, płci i stanu. Osoby te mogą sprzedawać na kredyt, chyba że składnie przybito oświadczenie, iż sprzedaż wyłącznie odbywa się za gotówkę. Do dupla nie ma upoważnienia, zwrotu do odbioru zapłaty.

c) Kto przyjmuje towar z rachunkiem nieodebranym, nie uważa się jeszcze za umocowanego tem samem do odbioru zapłaty (Art. 51) Kod. handlowego, że nie przyjmuje się za pełnomocnika handl. domu przez samo wydanie zwykłego świadectwa przez dostawcę tj. przyjęcie towaru z dołączonym z rachunkiem nieodebranym, nie zawiera nie jest on uprawniony do odbioru ceny długu, mogą zatem zachodzić odchylenia pomiędzy tymi co na tem uprawnieniem. Przepis ten tyczy się nie tylko pomocników handl. lecz i tych osób, które z natury ustanowienia z handlu pochodzą się za pełnomocników handl. Kto przyjmuje towar z rachunkiem nieodebranym, lub tylko rachunek podróżny (§ 196) uważa się za uprawnionego do odbioru zapłaty

Przypis nie dozwala ograniczyć omówionego tu pozoru pełnomocnictwa handlowego, zatem aby takie ograniczenie miało skutek względem osób trzecich wymaga się, aby ograniczenie było podane, a że się nie tak miało, niemiały przypisy zastosowania.

ad I & II

O postanowieniach tyczących się zarówno prokurantów i pełnomocników handlowych

A) Odpowiedzialność przypisana i prokuranta jak nie mniej pełnomocnika handlowego

1) Czynności prawnej która z prokurent lub pełnomocnik handl. w stosunku do prokury lub pełnomocnictwa

c) z mocowania przyczyniła pozwana, wypływający dla tego
względu, iż na prokurenta lub pełnomocnika
handl. prawa i obowiązki względem trzecich, nie
podług ich zatem, ani prawa i obowiązki między pro-
kurentem i pełnomocnikiem handl. a osobą trzecią
(Art 52 ust 1 i 3.)
Przyczyniła tak odpowiedź jakoby cena paszy inte-
resu, stojąc ich zatem pierwotnie obowiązanym
lub uprawnionym i nie mogła nim czynić
pozwanej tymczasem ich jedynie osoby prokurenta
lub pełnomocnika handlowego. 13/1 1880.
Aby zdaniem rozbieżny mógł nastąpić wymaga
ich, aby interes był zawarty z imieniem przy-
czyniła ij: prokurent i pełnomocnik handlowy
z jednej a trzeci z drugiej strony musiał wiedzieć
że interes ich pozwana dla przyczyniała. To na-
stępuje jeżeli prokurent lub pełnomocnik handl.
wyraźnie to oświadcza, albo jeżeli ich okoliczności
okoliczności że podług rodzaju kontraktu przy-
interes na rzecz przyczyniała zawarty być miał.
2) Jeżeli prokurent lub pełnomocnik handl. pozwana
czynności z swoim imieniem, natenczas do pro-
kurenta odnoszą się pełnomocnika handl. wypły-
wające prawa i obowiązki.
3) Art. a) pozwana wymienia handl. jako prokurent
lub pełnomocnik handl. nie obejmuje ani Art 55
prokury ani pełnomocnictwa handl. jako pod-
mioty do pełnomocnik handl. Który zresztą jest
wymienia przedmiot swe mieszkanie, róż-
dzas ad a i b odpowiada trzeciemu z dobrej
wiary działającemu według prawa
handlowego. Trzeci może go pozwać według swego

wyboru albo o wynagrodzenie radcy albo o dopełnienie poręczenia / Prokurent jednak takiego nie może przekraczać granic prokury, bo ją rozciągnąć jest niemocen. /

Dopóki trzeci nie dowie się o nieważności aktu rzeczy a umowa postaje dopełnioną, podług przepisu Art 55 nie zachodzi zastosowanie. Jeżeli się dowiedział o tym stanie a mimo to nie miał umocowanego pełnomocnika na tem, że jest umocowanym jednostronnie przyjęcia, winien trzeci zawsze zaraz oświadczyć, aby tenże umocowanie za dowiedzeniu się na jego rachunek, gdyż trzeci chciał przeciwnie interes z przeciwnikiem a nie z pełnomocnikiem nieumocowanym. Gdyby przypadł tego dowodu, trzeci może stanowczo żądać u mianowanego pełnomocnika wynagrodzenia szkody lub wypełnienia umowy z mocy pozwu, jeżeli wyrokiem prawomocnym udowodni, że dochodził na przeciwniku wypełnienia umowy, lecz że go od dalszego dla braku pełnomocnictwa, udzielonego mianowanemu pełnomocnikowi. Trzeci wynika się nie przeciw przeciwnikowi skargą o dopełnienie umowy z jego imienia przez mianowanego pełnomocnika pozwu; zanadto przed wytoczeniem skargi uwiadomić tego ostatniego o sporze przeciw przeciwnikowi wytoczyć się ma jego i zażądać od niego pozwu strzała skargą z celu dostarczenia dowodu,

ve smu prymysłat udzielił pełnomocnictwo
k ugodzie bydzie.
Jeżeli strana przez pełnomocnika z procesu wypie-
rany lub niezupełnie wygrany przegrała sprawę dowodu na udzielone pełnomocnictwo, różnie
wyłączy przeciw nieważności pełnomocnictwa
we zdaniu o wynagrodzeniu sądu albo o dopełnie-
niu zobowiązania. Wyrok prawomocny zapadły
w poprzednim sporze stanowi rzecz osądzoną
co do zasady skargi przeciw pełnomocnictwu.
Strona może wyłączyć we zdaniu przeciw pełnomoc-
nictwu pomimo to zamiast go wniadomić spo-
rzyczyn sporu; wszakże przygotowanym być nie
ma na to, że pełnomocnik wyżej przeciw niemu
tych obron, dlatego on (strona) przeciw przemysło-
wi nie użył i tym sposobem wrócić się
do rozsądku strony, o tyle, o ile uznanie
postępu, że mu były wypadły wyrok przeciw
przemysłowi, gdyby te obrony przeciw niemu
należycie użyte były (§ 931 n. c.)
Strona może także wyrok powzięć nieważnego
pełnomocnictwa, jeżeli sama udowodnić, że temu
nie był mocodawcą.
Pełnomocnik nieważny wynagrodzi szkody nie
za to, że mocodawca przegrał, lecz za to, że
mocodawca nie zostaje tak wynagrodzony, jak po-
winien być. Przez to wynagrodzenie szkody
nie jest ograniczone, owszem należy przez to
z tych rozumieć, że pełnomocnik nieważnemu
odpowiada jak mandatariusz z nieważnego,
jak gdyby był do siebie zawsze interes, nie zaś tak,

jakby odpowiedź mieć mogła petitum actoris, gdyby prosiła lub petitum mocodawcy być adwokat (Ord. 95 ust. 2 ord. sądowej) stwierdzi że petitum mocodawcy odpowiada petitum prawa kwest. sporu = tnego nie był wynagrodzenia kwest. gdyby go nie żądał zresztą w swoim imieniu tudzież w imieniu mocodawcy więc go wynagrodzenia kwest. choć ten interes tudzież nie był.

Petitum mocodawcy nie może być podstawą zarobku, który służby przyjmującego zlecenie, może zasadnie przedstawić żądanie wynagrodzenia z swojego interesu lub ze swego osobistego stanowiska D. trzeciego. Wynagrodzenie trzeci osoby za czynności które wynagrodzenia zasługują, za dopełnienia umowy o petitum mocodawcy nie może w przeciwnym przypadku odmówić od siebie wynagrodzenia zasługującego przez spełnienie dopełnienia umowy.

Petitum mocodawcy powinny z dopełnienia umowy nie wszystkie pozbawić wynagrodzenia dopełnienia umowy przez trzeciego i będzie mógł wyżej jako powód z pozwu dopełnienia umowy gdyby trzeci otrzymawszy od petitum mocodawcy to, co z prawa wypada, nie chciał się uiścić z tego, do czego go umowa obowiązuje.

Trzeci nie jest mocen na podstawie umowy zawartej z petitum mocodawcy przedstawiać wynagrodzenie dochodzić prawa swego na podstawie tyle o ile umowa odpowiada umowie zawartej z petitum mocodawcy tyle, o ile ten przedstawił swe wynagrodzenie, chyba że interes dopuszcza podział np. petitum mocodawcy n=

mocowany do dupna jednego tuzina dupiet
ich dzieła.

Pełnomocnik powinny o wynagrodzenie
jednej wszystko, z czego się wiścił. Jeżeli
pełnomocnik więcej sprzedał niż sprzeda-
nia być miał, traci nowe interes otrzymać
z nowej o tyle, o ile odpowiada nadmiernie,
a więc jeżeli przyjmie mniejszą polecenia
do proporcji ilości towaru, tudzież pełnomocnik
otrzymać może cały interes z nowej dostawy
jeżeli trzecim przybędzie przeciętnie nadmiernej
różnicy między ilością towarów sprzedanych
a ilością towarów mogących być sprzedanemi.
Jeżeli pełnomocnik sprzedał towar niżej ceny
przez przyczyna ustanowionej, ten ostatni
jest obowiązany przyjść do pełnienia interesu
od trzeciego, jeżeli ten albo pełnomocnik za-
płaci niedobytek. 13/1 1880.

Zadane przepisy odnoszą się wyłącznie do czynności
handlowych. Jeżeli się nie rozchodzi o interes nie-
handlowy stosować należy przepisy prawa
cywilnego.

Wzmiankowane skutki nie zachodzą, jeżeli trzeci
wiedział o stosunku prawnym z poprzednikiem lub
pełnomocnikiem handl. powinien się brak pełnomocnictwa lub przekroczenie tego
ostatniego były mu wiadome (Art 55 ust. 1 i 2 W. Ł.)
Kto przypadku zawierając stronę umowy przyjmuje,
że przyczyna ją uważa za zawartą na swój
rachunek. Jeżeli przyczyna tego odmówi, u-
mowa jest nieważną, chyba, że strony miały

ten zamiar, że na przypadek odmowy przyjęcia umowa uważana być winna za zawartą między trzecim a pełnomocnikiem.

Przepis Art. 55 ust. 2. wymaga, aby reprezentowany brak prokury etc. były trzeciemu wiadomy, nie zaś tem, by o tem wiedzieć był powinien. Przyjęty w handlu przestrzegany nie dałby się pogodzić z przepisem, że wskutek z stosunku z pełnomocnikiem kaut. z prawdziwą staranności zawarcia umowy jego umocowanie. Takie postanowienie uderzałoby zawieranie interesów z pełnomocnikami

4) Na czynności podstępne przez prokurenta lub pełnomocnika kaut. przy zawarciu czynności prawnej pozwalane odpowiada z dniem prawa cywilnego przepisy tak samo, jakgdyby sam był popełnił podstęp. Skoro prokurent lub pełnomocnik kaut. czynią trzeciemu szkodę nie w sam zawarciem lub wypełnieniu umowy lecz z innej przyczyny, mianowicie przy wykonywaniu zawartych przez nich interesów, przypada zazwyczaj nie odpowiedzialność za to (§§ 1313–1319 n. c.)

B) O zastrzeżeniu zawierania przez prokurantów lub pełnomocników handlowych interesów handlowych na własny rachunek lub na rachunek trzeciego (Art. 56)

Zakaz ten tyczy się wedle Art. 56, jedynie prokurenta i pełnomocników handlowego generalnego, o ile oni nie są zarazem pomocnikami handlowymi albowiem z tych przyczyn ulegają zakazowi

wynikającemu z art. 59. kodeksu tego nie odmawia się od pełnomocnictw nieograniczonych chyba że z pełnomocnictwem handlowym.

Kodeks z mocy będący obejmuje zresztą w ogóle cały handl. z wszystkimi interesami handlowemi nie wchodzące w zakres działania handlu przynależne, tak: z mocy art. 96.)

Nie wolno tymczasem wejść w układy handl. z przymusowego spółnika osobiście odpowiedzialnego.

Przepis art. 56 tyczy się wyłącznie stosunku między przemysłowcem a prokurentem lub pełnomocnikiem jeneralnym nie zaś stosunku, jaki między przemysłowcem a trzecim, z którym prokurent lub pełnomocnik jeneralny do handlowych transakcyi art. 52 mocen jest prokurent lub pełnomocnik jeneralny robić interesa we własnem i nie na rachunek przemysłowca nie zaś na swój własny lub na rachunek trzeciego. Kodeks ten nie ma miejsca, jeżeli przemysł zezwala na pobranie interesów wypowiedzenie lub zniesienie (art. 562) Jeżeli prokurent lub pełnomocnik handl. wykracza mocy wspomnionemu zakazowi, może mu przemysł wypowiedzieć o wynagrodzenie szkody a oprócz tego, jeżeli się zachodzi o interes zawarty na rachunek prokurenta lub pełnomocnika, może mieć jeżeli przemysł żąda, przyjęcia na to, aby interes na niego tj. prokurenta lub pełnomocnika zrobiony, uważał się za uskutecznionego na dzień przemysłu. (art 563)

Obydwa te skutki mogą wcpółnie mieć miejsce (mowy Art. 671)

Konferencya Norymberska postarała uchwaleniem dwojorodnem rozróżnienie pytania czyli w przypadku pod 2) stanu przy egzekucyi zabiega pracia trzeciemu już na mowy ustawy (actio utilis) lub czy potrzebuje do tego ustępstwa zdarzającego stronę producenta lub pełnomocnika. Na to odpowiedziano a) Jeżeli interes jest już dopełniony natenczas wydaje producent lub jego ustanowiony egzekucyi czyli wydziały z interesem - b) Gdy interes jeszcze nie jest dopełniony, wtenczas przynależy pytać, by nam producent lub pełnomocnik odstąpił ze prawa cesyi zdarzy pracia trzeciemu. albo by producent udzielnych interesu czyli wydał, a) Przy egzekucyi nie stanie bezpośrednie powołanie do trzeciego - bo tylko prawo pochodzące zdarzyło producentowi lub pełnomocnikowi hemt; przypadnie nie ma obowiązku względem trzeciego zdaje się odwołanie trzeciego zależy od wejrzenia odwołania producenta lub pełnomocnika hemt b) Nie należy z rachuby, czyli trzeciemu przed odbiorem pieniędzy egzekucyi jest producentem lub pełn. hemt. jeszcze, albowiem nie powstał interesu z nim jako z producentem lub pełnom. hemt. jeszcze c) Powodzenie interesu przez producenta lub pełnomocnika hemt. na podstawie trzeciego zerwałyby, może przynależał pozwać jedynie wynagrodzenia ordin.

Wspomnienie 2 prawa przewidziane gasnie po upływie 3 miesięcy, licząc od chwili dnia przypadł dochodzić przed sądem interesu (§ 24 ust 2)

Przepis Art. 56 nie tyczy się comandytowego Spółca, który jest prokurentem lub pełnomocnikiem kom. jawnego innego Spółca.

C) Wygasnienie prokury i pełnomocnictwa handlowego

Zarząd handlowe gasnie:

1) przez odwołanie. Prokura i pełnom. kom. są w każdej chwili odwołalne ale bez ujmy praw wynikających ze stosunku służbowego, którego istnienie mogło (Art 56.) uzyskanie na niej bez ujmy praw z umowy zlecenia (Art. 227 §) Prokurent lub pełnom. powinien się powinien odwołania prokury lub pełnom. kierownikiem etc., jeżeli był powołany ustanowionym do utrzymywania dalszy kom. a to aż do powiększania tego stosunku służbowego na nowy przepisów Kodeksu § Tyt. 6 Ks. I. - Odwołanie prokury lub pełnom. kom. powinno wyjść niezależnie od tego wynika z faktycznego zerwania wyłącznie przedsiębiorstwa kom. przez przyjęcie, nie obejmuje w sobie odwołania prokury lub pełnom. kom. z osobą Dominiemanym. Prokurent lub pełnom. kom. mogą każdej chwili złożyć prokurę lub pełnom. kom.

2) przez śmierć. Śmierć prokurenta lub pełnomocnika kom. prokury i pełnom. kom. przez samą śmierć przypada nie gasi ani prokury ani pełnom kom. (Art 56.) chyba że co do pełnomocnika

kuratora przeciwnego pozwu przepisu z jego zeznania lub z odebranej wyżej (art. 47, 297) prokura zaś nie może być ograniczony aż do zniesienia przepisu (art. 43 2) W przeciwnym przypadku dzieci odwołą prokurę z względu pełnomocnictwo handlowe.

14/1 1880 3) przez zgaśnięcie firmy. Od zniesienia przepisu odróżnić należy zgaśnięcie jego osobowości sprzedaj. Z chwilą, z której ta zaginie, ustaje także prokura i wszelkie pełnomocnictwo handl. jakie w skutek zgaśnięcia firmy i wpisania tego faktu w rejestr handl. Na przypadek przeniesienia zakładu handl. na inną osobę z prawem używania firmy dotychczasowej, nie gaśnie ani prokura ani pełnomocnictwo handl. z chwilą przeniesienia istniejące

4) przez otwarcie upadłości. Otwarcie upadłości co do majątku przynależnego czyni zawsze prokurę i pełnomocnictwo handlowe, podobnie ustaje postępowanie takie przez ogłoszenie upadłości co do majątku prokurenta lub pełnomocnika handl. (§ 1024 k. c. i § 25 ust. 2 ust.)

Wygaśnienie prokury wpisuje się z rejestr handlowy. Wpis wygaśnienia i jego zaniedbanie wywiera skutki, o których wyżej wzmiankowano.

Kodeks handl. nie nic stanowi o skutkach odwołania lub wygaśnienia pełnomocnictwa handlowego. Nie ulega wątpliwości, że odwołanie pełnom. handl. skutkuje przeciw temu, który o tem wiedział lub wiedzieć był powinien. Nie da się z zasady przeciwnie twierdzenie, że tacy,

wiadomiony o ustanowieniu pełnomocnictwa handl. można jest przypuścić, że pełnomocnictwo istnieć będzie dopóty, dopóki odwołanie nie nastąpi w taki sposób, ażeby mogło dojść do jego wiadomości. Data w rachubę wiarygodnych okoliczności.

Ograniczenie udzielonego pełnomocnictwa handl. jest względem odwołania i ocenia się według przepisów o odwołaniu mocodawcy, lecz z tem dodatkiem, że ograniczenie trudniej się domniemywa z rachunkowych okoliczności.

III.

O prokurentach i pełnomocnikach handlowych ustanowionych przez stowarzyszenie zarobkowe i gospodarcze.

Stowarzyszenia, których przedsiębiorstwo w całości lub części ma za przedmiot wykonywanie handl. a które opłatą podatku w ilości oznaczonej w §ie 1 ust. wspom. mogą ustanawiać prokurentów, którzy do zaciągania stowarzyszenia wpisani być winni do ich stosunku się przepisy kodeksu handl. zawarte Art 41–46 i 52–56. Pełnomocnicy ustanowieni przez stowarzyszenie traktowani są handlem ulegają przepisom do pełnomocników handlowych wydanym /Art 47–56 k.h./

IV.

Ajenci handlowi

W zawodzie handlowym używają się ajentami różne osoby, jednakże prawnie nie wiele ogranicza

klasy dupiów zachowanych, pomocników i pośredników handlowych. Nawet nie stanowi przymiotu osoby, uwzględnić należy jej zatrudnienie, dlatego też i dorożki kant. nie uważa za rzeczy ruchome, zwłaszcza przedaży dwa nader ważne ogólne przepisy tyczące Art. 298. 272 Kodeksu mówią agentów podróżujących i agentów stałych.

A) Podróżujący handlowi

Ustawa podróżujących kant. mocą dekr. cesarskiego z 3/II 1856 do L. 220 Dz. u. p. Rozciąga ten mianem przedmiot 1) każdego obcokrajowego podróżującego w ogóle i 2) każdego krajowego podróżującego, który nie znajduje się bezpośrednio w służbie u producenta lub dupca a trudni się pośrednictwem między producentem lub dupcem a kupującym.

Jeżeli krajowy podróżujący kant. znajduje się w służbie u krajowego przemysłowca można mu uważać za podróżującego kant. w rozumieniu powołanego Rozp. cesarskiego tylko wyjątkowo, gdy do niego stosunek należy wyłącznie przepisy Kodeksu kant. o pośrednictwie handlowych.

Według zdania konferencji Nor. do tych tych podróżujących stosować być winno postanowienie Art. 49, gdyż jednak § 23 ust. wyraźnie stanowi Art. ten i do wszystkich innych podróżujących handlowych, mocą tego trzymać należy.

Jeżeli podróżującemu za jako wynagrodzenie przyrzeczone zyski dominenta, podróżujący na-

przez nie podróżującym za przewozy.

Przedsiębiorstwo transportu podróżnych kwest. jest przedsiębiorstwem wolnem (§ 50 ust. pruss.) Podróżujący obcokrajowcy potrzebują koncesyi (§ 10 ust. pruss. i § 1 wypowiedzenia Rzesz. Min.)

Podróżujący kwest. mogą z kupcami, fabrykantami i pośrednikami wchodzić w interesa tyczące ich przedmiotów obopólnego zarobku, mogą oddawać tym osobom próbki towarów i wykazy ceny towarów, przyjmować od nich zamówienia na takie towary i przesyłać zamówienia dowiedzionemu swoim rzemiosłu jak nabywać towary na ich rachunek. Wystawienie towarów zamówionych do osób zamierzających handel nie wchodzi w pojęcie czynności podróżującego (§ 9 Rozp. Min.). Nie wolno im zawierać interesów na własny rachunek lub na rachunek kupców, fabrykantów i pośredników, którzy im nie udzielili pełnomocnictwa do ściągania pieniędzy (inkasso) otrzymywać tylko za uprzedzeniem, jeżeli im to prawo wyraźnie w pełnomocnictwie udzielono, wreszcie przepis Art 49 K.H. i § 23 ust. pruss. upoważnia ich do odbioru ceny za sprzedane przez nich przedmioty

B) Djenci stali

Są osiedli na pewnem miejscu i wydonegrają tam tylko czynności. Ich przedsiębiorstwo jest wolne (R. M. z 25/6 1853). Nazwa agenta oznacza osobę upoważnioną do zawierania interesów handl. w imieniu trzeciego, którego przedsiębiorstwu

kaut. one nie są ustanowione i
2) osoby wyłączone przez zwyd. przepisy od udziału przy kaucji kaut. celem zabezpieczenia interesów z innemi przepisami
3) osoby niezupełnie nadające do zarządzania interesu, któremu kaut. poręczono pośrednictwo z interesach kaucyjnych
4) osoby które zarządzają dla innych interesa kaut. bez wiedzy innych.

Pierwsi nie są petentami kaut. z rozumieniu Art 47. zwykłe petentami z myśl Art 298. Od czynności sprzedaży odbywanych wykonywane bywają z sposobu urzędowania pod przepis Art 2424, a tacy ojcowie są natomiast kupcami.

Druhy są petentami kaut. za nowej Art 47. tacy są pomocnikami handlowymi, jeżeli się znajdują w służbie u kupca, dającego im płacenie - przeciwnie nie kupcami, jeżeli są nieletnimi (Art 2424). Ostatni zarządzają z komisantami a nie kupcami (Art. 360)

Tytuł 6ty

O pomocnikach handlowych

/ Tyt. VII Ks. I Kod. handl. t.j. Art. 57-64 /

Pomocnikami kaut. mianowani wszystkich tych osób, które gotowi, ustanowione podróżnemi nawiązanie z handlu kupca i pośredniczące z tem.

tym stosunku służbowym do przemysłu z celu świadczenia usług dupiecich. Wyraz „usługi dupiecki" obejmuje tylko te usługi, które już od dawna za dupiectwie uchodzą, nie obejmuje więc takich takich usług, które na mocy Art 4 ust. wyłączone być mogą z nowo utworzonego przejścia dupca. Pomocnikami kupt. nie są, o ile im ordynacja, pomocnicy fabryczni, lekarze, różnej, duchowni, urzędy, bo nie świadczą usług dupiecich. 16/1 1880.

Pomocnicy kupt. mogą być ustanowieni z przedsiębiorstwa kupt. przemysłu z ogół dozwolony:

1) faktycznie by świadczeniu usług dupiecich zezwolił przedsiębiorstwa przemysłu jako to przedsiębiorstwo korespondencji b. wpisaniem osoby listu, które przemysł lub pełnomocnik kupt. podpisuje - ubezpieczeniem długu kupt - nadzorowaniem kasy,

2) prawnie, jako postępy przedsiębraniem czynności przemysł z innemi i innemi na dzień przemysłu a zatem w zastępstwie tego jako to sprzedaży, dupuje towary etc.

Pomocnik kupt. może z obu tych dorozumiał być ustanowiony. Pomocnik kupt. jest, jeżeli powołanym został do zawierania czynności przemysł w imieniu przemysłu, takie pełnomocnictwo handlowe, skut tej ustawy, że przepisy zawarte w Art. 57-64 mają zastosowanie i do takich pomocników handlowych, którzy zawarcie się prokurentami lub pełnomocnikami kupt (Art 54 ust 1). Gdyby zaś prokurent lub pełnom. kupt. nie był zarazem pomocnikiem kupt. natenczas nie stosują się do niego przepisy.

tyczące się pomocników kupt. by Art 57-64.
Pełnienie czynności ode. nie jest pomocnictwem handlowym; do pomocników kupt. nie należą osoby pełniące posługi czysto domowe z kupcem b. c. czeladź kupt. (Oben Art 65).

Pomocnicy kupt. dzielą się wedle Art 57: 61 na kupczyków i na czeladź handlową. Wyraz „Kupczyk" (der Gewerbsgehilfe) obejmuje wszelki pomocników kupt. z wyłączeniem czeladzi handlowych, należących do kupca celem praktycznego nabycia nauki handlowej, a których usługi ze środkiem zajęcia całego gdy pracownik u kupczyka za adresowanie posługi jednym przedmiotem umowy. do wyk. czynności nie należą zwykli sprzedawcy i najemnicy.

Przepisy ksh. kupt. tyczące się pomocników kupt. z natury swojej nie tyczą się stosunku prawnego pomiędzy właścicielem a dozorcą na § 25 ust. sprz.

A) Istota posługi i prawo do płacy i utrzymania (Oben Art. 67).

Stosunek służbowy między pryncypałem a pomocnikami kupt. zaczyna się na czasie Umowa tyczące się przyjmowania małoletnich do terminu, nie wymaga na mocy Art 307 postanowienia sądu piśmie. Zmienij § 90 ust. przemysł. ale z tej przyczyny, że umowa ta jest czynnością handlową (Art. 273)

B) Zakaz pobierania interesów kupt. na rachunek pryncypała, czy stanu, lub na rachunek trzeciego (Oben Art 58: 59) Pryncypał może na przypadek pogwałcenia tego zakazu odstąpić pomocnika kupt. Ze skutkiem (Art 64)

C) Niemożności pełnienia służby bez własnej winy poruczenia kantorego (Obw Art. 60)

Przepis tego Art przyjmuje, że poruczenie kant. po upływie pewnego czasu dalej pełnić będzie ewentualną służbę na podstawie pierwotnej umowy. Art. ten nie względnia tego, czy niemożność będzie przyczyną niemożności pełnienia służby - byłby dla przyjęcia lub poruczenia dostatecznie przyczyną zdarzenie stosunku służbowego. Inne przeszkody utrzymania poruczenia wynikłe z okoliczności do których przyczyna obowiązany jest na mocy umowy.

D) Rozwiązanie stosunku służbowego

1) W skutek wypowiedzenia (Art. 61).

Wypowiedzenie dokonywane obejmuje wszystkie od 1/1 do 31/3 od 1/4 do 30/6 itd.

Wypowiedzenie nastąpić nie może później dnia 43 przed końcem tego z góry oznaczonego okresu, z którego upływem ustaje stosunek służbowy. Przepis Art. 61 nie ma tutaj [illegible] mocy wpływu przyczyn

2) W ogólności z powodu ważnych przyczyn (Art 62).

3) W szczególności a) na żądanie poruczenia kantor (Obw Art 63) b) na żądanie przyczyn (Art 64). Art 62-64 nie odnoszą się do wszelkich przekroczeń służbowych. Oświadczenie strony, że odstępuje od umowy (Art 62-64) odstępuje od chwili nastąpienia oświadczenia, nie zaś od chwili powzięcia wyroku ogłoszonego urzędowego dokonanie na stronie. Jeżeli zachodzą przypadki objęte Art 63. 64, interesar

porównań Sądu powszechnego stosunek służbowy, dla te tenże przepisy przyjęty stoją na przeszkodzie. Kwestia ta jest stosunek zastosowanie przepisy ustawy przemysłowej; odnośnie się do tego zagadnienia przedmiotu a zwłaszcza §§ 78-81 i §§ 96-99.

Umowie przyczyna nie uzasadnia przyjęcia zastosowania kwest. względem dyspozycji (§ 918 k. c.), względem umowie kwest. zwłaszcza umowie przyczyna gasi stosunek służbowy (§ 98 ust. przem.).

Do załatwiania sporów, wynikłych ze stosunku służbowego między Kupcami i innymi przemysłowcami z jednej - a ich pomocnikami (z mocą ustawy zasadniczej) z drugiej strony - powołani są sądy Kupieckie przemysłowych z wyjątkiem tychże - umowy polubowne, jak to z nauce o Sądach bliżej podano (Oben tit. przypisek do § 60 ust. zgrzeb.). Do tych ustawień musimy, że z takich przyczyn Sądy Kupieckie przemysł. i umowy polubowne wyjęte przez jako Sądowe, i że z tego powodu stosuje się do nich przepisy kod. kwest. względnie jest mowa „o wzmocnieniu postępowania sądowego."

Do pomocników Kupieckich zasadniczych i przepisy kwestyi trudniących się handlem, stosuje się takie przepisy kod. kwest. o pomocnikach kwest. objęte Tyt. 6 kn. 1 kod. kwest.

Tytuł 3ci

O strzeżycielach w prawodzie handlowym

Napotykamy - handlu osoby, które ani nie na, bywają prost do siebie, ani zaborigzują się same, za innym powodem przy pewnych interesów prywatnych. Działanie tych osób nazywające się pośrednictwem - jest dwojakie, albo bowiem pośrednicy, ten 1) przygotowuje do otrzymania zawarcia umowy i 2) dopełnia zawarcie tejże do skutku. Do pośrednictwa wybierany jednostki działań i tak np. może być wynagrodzenie pośrednikowi, zarazem prawo już wiadomość osoby, między którymi zawarcia umowy, co osoby dające zlecenie, także wskazanie przedmiotu, którego dające zlecenie pośredniczy etc.

Aktem pośrednictwa jest wykonanie zlecenia do pośredniczenia - podjęcie się tego zlecenia, jest działaniem pośredniczącem.

Pośrednik jest albo może być więcej niż jednostkowy, gdyż zawsze nie poprzestaje na tem tylko, aby stronę jedną zawiadomił o oświadczeniu strony drugiej. Lecz również stanowi wynagrodzenie przysługujące się do zawarcia umowy.

Działanie pośrednika jest wynagrodzeniem zawsze faktycznym, nie zaś prawnym. Pośrednik bowiem nie działa własnemi 17/1. 1880.

stron dopuści nie pleceni. Ta faktyczna cecha dzieli pośrednictwa jest nie tylko cechą czynności przygotowawczych potrzebnych wynikających z obrotu, ale też i tego faktu, z którego się wywodzi samo zawarcie umowy. Kto się trudni wyłącznie pośrednictwem w uzyskaniu zarobkowania, jest stręczycielem, a jeżeli pośredniczy w czynnościach handlowych stręczycielem handlowym z znaczeniu obowiązującym.

Stręczyciel handl. jako taki nie przedsiębierze żadnych interesów prawnych, a to ani we własnem imieniu i na rachunek trzeciego (czem się różni od komisanta) ani w imieniu trzeciego (czem się różni od pełnomocnika z art 298 k. h.). Jeżeli stręczyciel na mocy pełnomocnictwa interesa handl. na rachunek trzeciego, natenczas już nie działa jako stręczyciel, lecz jako komisant, pełnomocnik handl. lub wreszcie pełnomocnik.

Zawód handl. nie zawiera pojęcia stręczycieli z ogólności, stanowi on bowiem jedynie o stręczycielach względnie ustanowionych, nie obejmuje zaś osobnie stręczycielom względnie nieustanowionym pośrednictwa w interesach handl. w sposobie zarobkowania.

Zawód handl. upoważnia jednak ustawodawstwo krajowe do przyznania stręczycielom handl. względnie ustanowionym szczególnego prawa pośredniczenia w czynnościach handlowych.

Ustawodawstwo austr. dotychczas z tego przepisu [illegible] ustawy z 5 lut. o org. giełd. z 11/6 1875

strzycielom kantl. uroczyście ustanowionym wyłączne prawo do pośredniczenia, zwłaszcza tylko w czynnościach giełdowych. Nazwa techniczna strzyżycieli kantl. uroczyście ustanowionych jest: „strzyżyciele handlowi czyli senzalowie" (Art 66) i nazwa ta nie może być nadana strzyżycielom uroczyście nie ustanowionym t. z. prywatnym strzyżycielom handlowym.

I.

O strzyżycielach handlowych czyli senzalach (Tyt. 7 Ks. I H.H.)

Dnia 8 maja 1875 wydano dwie ustawy, jedną z 1/4 1875 d. U. 67 D.p.p. o organizacyi giełd a drugą z 4/4 1875 d. U. 68 D.p.p. o strzyżycielach handlowych czyli senzalach.

§ 1 tej ostatniej ustawy nazwanej Novella do kodeksu handl opiera: „Przepisy T.7 Ks. I Kod. handl. zmieniają się i mają opierać jak następuje:... Nowa ta ustawa nie zmienia wprowadzonego Tytułu. Wszystkie części Art. tego Tytułu (Art 66-84) uzupełniono dodatkami: do Art 69 dodano nowy Art. oznaczony tą samą liczbą bieżącą z dodaniem głoski a.- a w miejsce Art. 84 weszły nowe 6 Artykuły obejmujące przepisy administracyjne o czynnościach w szczególności następujące: Art 84. Art 84a. 84.b.84c.

Operacye na giełdzie mogą być zawierane bezpośrednio między stronami, zawarcie takie bezpośrednie zawarcie jest trudnem, nie dającym się łatwo z dostatecznej pewności skutki zwłaszcza względne

sprzedającego. Takie zawarcie jest z ewidentnem, bo strony nie mogą zachować swego incognito, a poza tem od tego zależy prawidłowe pojęcie danych zamierzonej operacyi. Takie zawarcie także jest niebezpiecznem, bo dwustronnie czy wielostronnie nie tu, czy wielokontraktujący jest wypadku gry. Akt wymaga, że z interesach giełdowych pośrednictwo samo ex natura jako niezbędny czynnik pozytywny jest z czynnościami handlowych. Pośrednicy nieraz wyrządzili wprowadzone niedogodności, mogą bowiem nieznacznie od siebie jednemu dużo, drugiemu sprzedać nazwy, bo im są znane dupy i ich potrzeby - mogą zachować plemnia stron z tajemnicy, albowiem pośrednicy mogą interes między sobą załatwić, a strona jedna nic drugiej ex o stronie drugiej. Zawarcie tamy ex z pośrednictwem i drogie bezpieczeństwo, bo strona pewien interesuje, średnim jej znanym, a pan sama go drugim. Nie potrzebuje dopiero zasięgać wiadomości o drugim kontraktującym, do czego i to ex przyczynia, że pośrednik odpowiada za szkody, na które strona z własnej swojej winy naraził.

Ungdvendigvis ustanowienie stałych nadzwyczajnych przymiot osoby publicznie ustanowionej do wystawiania dowodów i wydawania dokumentów odnoszących się wymienionych ich mocy dowodowej. Pośrednictwo z interesach kwot. należy do rzędu czynności kwot. jeżeli kto trudni się nimi z oporu bie parobkowania (Art. 273) Wszelkie rodzaje tego Art.

wymienionych uwagę stosunków handl. nie ma tu objąć, z czego wynika, że stosunek handl. prywatny z uwzględnieniem Art. 4 wyżej wymienionego będzie sądzony, nie zaś stosunek urzędowo ustanowiony, do którego tu bezpośrednio nie mogą być stosowane przepisy kodeksu handlowego o depozycie. Sprzedawca zbiera osobę, która się mu wypowie w stosunek prawny, który jest kontraktem pod tytułem obciążającym z przedmiotu świadczeń, nie ustępuje (Oben § 1151 mianowicie § 1163 d.) Wchodzi on w ten stosunek nie tylko z tym, który mu najpierw polecił pośrednictwo w interesie, ale też z tym, do którego się udał z ofertą przyrzeczenia interesem do skutku, zdaje tenże udał się w interes i polecił mu, aby pierwszemu dowiódł odpowiadającej mu roli.

Kodeks handl. uważa też ten stosunek, jak względem obu stron za stosunek na kontradycie polegający (Oben Art 69. 73. 74. 80. 81. 83)

A. Rodzaje strzegących handlowych i ich organizacya. 191. 1880

Obecnie jest tylko jeden rodzaj strzegących handl. ustanowionych, ustawy przepis § 26 wyżej wymienionej strzegących giełdowych i towarowych zwierzchności zostaje § 2 kodeksu handl. Nie mają bowiem obecnie wpływu do pośredniczenia w czynnościach handl. urzędowo ustanowionych osób, jak tylko strzegących handlowych, chociaż ex ustanowieniu albo do sprawowania urzędu na giełdzie albo po za tadorą. Wszelkie ich zajęcia te same przepisy a Kod. nie mają pierwszych strzegących giełdowych z nie ocenia drugich innego rodzaju.

Strzyciel handl. jest ustanowiony albo dla jednej miejscowości albo dla pewnego okręgu. Strzyciele handl. mogą tworzyć kongregacye, obejmujące okręgi, których granice oznacza władza administracyjna krajowa. Kongregacya patrz ex sprawy rzeźb stanowych przeciw statutom (Art 84a) O uzdolnieniu na strzyciela i o mianowaniu strzyciela stanowi Art 84 Nov.

B) Zakres działania strzyciela handlowego

Zakres ten podaje nam z ogólności ust. i Art 66 ustawy, iż strzyciele handl. pośredniczą w czynnościach handl. a w szczególności choć nie wyłącznie Art 67 ust i; Art 70.

Strzyciel handl. musi otrzymać wyraźne umocowanie do odbioru zapłaty lub innego umówionego świadczenia, gdyż samo pośrednictwo w interesie odnośnym nie jest dostateczne, gdy (Art 67 ust 2) Bez udzielenia tego umocowania strzyciel handl. nie staje się pełnomocnikiem handl. bez względu pełnomocnictwa z Art. 298. Również potrzebuje strzyciel do zawarcia umowy z wyjątkiem pewnych specyalnych umocowania.

Według ust 3 Art 67 Nov. ma jednak prawo i bez osobnego upoważnienia odebrać zapłatę za przedmioty obrotu handlowego, co do których pośredniczył, jeżeli tedy wydaje.

Według ust i Art 70 Nov. może władza administracyjna upoważnić strzyciel handl. do odbycia publicznej licytacyi w celu sprzedaży ksiąg handlowych i papierów handlowych stanowiących przedmiot czynności, w których oni pośredniczyli.

Strzegących handl. mogą być ustanowieni nie tylko w miejscach, gdzie giełdy istnieją, lecz wszędzie, gdzie tego dobro obrotu handlowego wymaga.
Strzegących handl. wyznacza się do czasowania miejsc na giełdzie mogą go sprzedać i jeśli na giełdzie w miejscu, gdzie ich ładna przysięgi (Art 68 HGB)

C) Obowiązki strzegących handlowych.
(Art 69. 80 i 81)

Art. 69 ustala w ogólnie obowiązki strzegących handlowych. Szczególne obowiązki są następujące:
1) (Oben Art 69 1) Strzegącemu nie wolno nic robić w interesie handl. a) ze stanowiskiem innemu choćby na rachunek trzeciego (jako komisant); b) przez trzeciego przedsię na własny rachunek. - Strzegący handlowy nie pomimo tego zakazu czynności handl. w sprawie zarobkowania uzyskany będzie w rozumieniu dod. handl. za skutek i będzie musiał wszystkie prawa i obowiązki ładowy (Art 276) Przekroczenie tego zakazu pociąga za sobą skarżenie dyscyplinarne przeciw strzegącemu (Art 84 c). Interesa przedsię nie te powstają jednak ważne
2) (Oben Art 69 2). Jeśli strzegący powstaje w takim stosunku, stosunek ten nie będzie dotychczas żadnego zakazu pomiędzy względem pozostałych osób względem trzecich. Strzegący może przyjąć zlecenie do zakończenia pozostałych interesów handlowych
3) (Oben Art 69 3)
4) (Oben Art 69 4) do czynności niebezpiecznych jakoteż do czynności w kantorze, do porozumienia klientów niezwykłych etc. zwykłe strzegącego używać

powinności różnią się nabytemi umową czynności przygotowawczych zdaje tylko stosunek nabycia dzieła przy nieistotnem zwłaszcza znaczeniu powinności przygotowawczej. Interes zresztą zachodzi, gdy stosunek kwalifikowany proponującemu, że inny przyjął jego propozycyę uprawniającego go zarazem o osobie trzeciej, tudzież gdy proponujący wiadomość, iż się na to zgadza. Tym sposobem przychodzi umowy do skutku.

O zastępstwie stosunku przez innego obszerniej stanowią obowiązek pod L. 8

5) Oban Art 695) Tajemnica lekarska względem osób trzecich; ze zwłaszcza interesem

6) Oban Art 696.

7) Oban Art 697. Przekroczenie przepisu pod 2.3.4.6.7. nie rozumie zaniechania interesu

8) Oban Art. 698.

9) Oban Art. 80

10) Oban Art. 81.

Art. 69a obejmuje przepis o zakazanem nawiązaniu dalszego stosunku.

W myśl Art. 69a należy przez podjęcie powinności ich odnośnie przedmiotu zobowiązania gdy np. wręczenie papierów sprzedaż się na przykład, jeżeli sprzedający dał stosunku - albo wręczenie pieniędzy za papiery dopiero się mają - jeżeli kupujący dał stosunku - albo wręczenie innego przedmiotu, z którego sprzedaży stosunek może otrzymać fundusz do pokrycia należności obowiązkowi ciążącemu na osobie, która mu dała stosunku. W takim przypadku stosunek nie działa

na własny rachunek, co mu z tych zabezpieczeń jest na mocy Art 69: Konwencyi podczas odpada, jeżeli dający zlecenie pełnomocnictwo pupilarne zamianę a zatém z zupełnem zaufaniem uprawnionego mocodawcy wszelkiego. Gdyby otrzymujący nie zgadzał podczas, nie odpowiada do wprost za dopełnienie interesu, lecz tylko za ogólną staranność z Art 69a ust. 2.

D) O prawach stręczycieli handlowych

20/1 1880.

(Art. 82-83)

Według Art 82 stręczycielowi handlowemu prawo żądać wynagrodzenia za swe usługi t.z. faktorowego czyli stręczego. Prawo to służy mu już z umowy bez poprzedniego umówienia się z stronami i zależy na mocy kod. handl. od usług przyjętych dróg pertraktacji.

Interes powinien być zawarty bezpośrednio pomiędzy stronami, gdy zawarcie umowy nie przeto do skutku a to bez względu na przyczynę, choćby nawet z winy stron. W przypadku odstąpienia zlecenia może stręczyciel żądać wynagrodzenia za swe starania i pracę, nie pozbawia stręczego strona dająca zlecenie może je odwołać w każdym razie albo dać zlecenie z tym samym interesie dwóm stręczycielom. — Prawo do stręczego przedawnia się, chociaż strony za swoim interesem dobrowolnie od umowy odstąpiły. Prawnie nie należy się stręczemu na przypadek

wierzytelności interesem. Novella przyznaje z art 82 strzycielowi prawo do strzeżenia i obrony, gdy pośrednictwo w interesie obyło się z powodu, że strony pierwotnie zaprzeczyły się sobą, przeciwstawiły zaraz tego samego dnia po sobie interes bezpośrednio. Ustawa nie wymaga, aby zawarty interes miał być stałe dopełniony, wystarczy nie wystarcza przy interesach warunkowych zgoda stron - wymaga się, aby warunek zawierający się ziścił. A względnie wymaga się dowodu na to, że warunek powinien się ziścić się nie może. Z tego powodu ustawa art 82 ust 3. pozwala uważać zgodę strzeżonego za podobną, jeżeli strony nie zostały zawarty lub nie stały się bezwarunkowym.

2) Dowód zawarcia umowy t.e. karta umowna musi być wręczony stronom przez strzeżyciela (Art. 83).

Podanie do warunku nie czyni zeszłe czy inny w tej mierze wydanym zaprzeczeniem przeciwnym, czyjącym przeciwnym lub co do interesów giełdowych statutom giełdowym.

Władza administracyjna dozwala ustawia słoń strzeżonego (Obacz art 83 ust 4)

Gdy strony zeszły się nie umówią, dzieje się płacić strzeżne, wówczas zdrowie z postanowienie Art 85.

Strzeżne pokrywa wydatki zarządzenia pośrednictwem pobierane, przeto nadzorujący ma wydatki może strzeżyciel żądać obok strzeżnego, albo - bez tego, jeśli były doniesione albo przez góry polece-

przytoczone

wiem strony spowodowane.
Spory o fakturę stanowiące do sprzedaży na giełdzie nabywców a tymczasowe ich czynności giełdowych poddane Prezydentowi giełdy, chyba że strony zawarły ich umowy. Spory o fakturę innych stanowiące ulegają rozpoznawaniu Sądów.

E) O strzegących handlowych jako urzędnikach utrzymujących księgi z mocą dowodu (Art. 71-79)

1) Obowiązek utrzymywania ksiąg (art 71)
Strzegący musi dwie księgi utrzymywać a) Kupiec podczas, dla spisywania danych przez siebie przyjętego zlecenia i danych, otrzymanych od odbiorcy przysłanych. Forma tej księgi: sposób jej utrzymywania nie są przepisane przez ustawę; wystarcza jeśli na formę księgi i danych wzmiankowane są bardzo bieżące. Spisy rzeczy obejmować powinno co księga i dziennik zawierać ma, bo spisy nadsyłanie się z dziennik na podstawie księgi podrzędnej. Spisy mogą być i odrębnie nadsyłane. Zamiast tych utrzymywania księgi podrzędnej dozwolone być odbiorcy dyspozycyjnej. Kupiec ta ma co czynienia prawo, z to stanowi gdy spis z księgi głównej uznanie odstawienia, że spis nie wartościowy uznanie być może przy oznaczeniu innej dowodnej dziennika
b) Dziennik (Art 71) z który zapisuje zawarte czynności podziemne mają być spisywane a spisy codziennie podpisywane. Dziennik w niem

być przed wszczęciem postępowania (Rew. Art 75 ust. 2) co wpisy w Dzienniku Czynności mogą, podług Art 72 ust. 1. 2. 3. Czynności dokonane z pominięciem tych przepisów są nieważne, chyba że stanowią wyjątek.

Akcesoryjne przepisy o unieważnieniu decyzji komis. (Art 32) stosują się także do Dziennika stanowiska.

Nie wymaga się, aby stanowisko stanowiące wyjątek poparte interesem (Art 69 lit. 4) mogło wpisy zawierające postanowienie podpisywać przez (Art 71).

Bez poprzedniego przesłuchania dowodzącego nie wolno stanowiskom uskutecznić dopuszczalności poprzednich a jeżeli takowe wpływają na postanowienie, natenczas wymaga się przesłuchanie stron i ich podpisu.

Akt postępowania należy z Dziennikiem na przypadek śmierci stanowiska, wyłączenia z urzędu, lub przeniesienia go z urzędu, podług Art. 75. a jeżeli Dziennik postanowi (zapisanym Art 71 ust. 3. (powinien „po unieważnieniu" przy „do załączenia z wiadomością bydź nie zawiadomiony)

2) Wygotowanie Kart umownych

Karta umowna (z łacina, terminacja) jest to dowód powstały przez stanowiska pośredniczącego interesem. (Pośrednictwo z odmiennym interesem powstałe to, co do Dziennika wpisanie być winno i przeszedł podług karty, podług stanowisko wpisać interes z swój Dziennik (Art 73 ust 1.) Wygotowanie karty umownej nie należy od pomyślnego wpisania interesu z Dziennik. Jeżeli warunki strony nie są zatwierdzone (Art 69a)

nie potrzeba podać w chwili umowy warunek
ten, choć bardzo często umowy przewidują
karty umowne sędzia stwierdzi a dwóch odezwań
po jednym do każdej strony; karty te podpisuje
personel tylko stwierdzi; tedy umowa być
doręczona każdej stronie bezwarunkowo po zawarciu
interesu t.j. o ile się to do pogodzi z poprzednim
tokiem wypadków (Art 347 ust 1) Handelsgesetzb. które
nie natychmiast po zawarciu wypełnione być
mają, karta umowna doręczy się stronom
do podpisania i drugiej stronie przesłać się odbi
przez drugą podpisaną (Art 73 ust 3.) Do tych czynności
nie należy to, gdy który z ustanowionego pewien
czas do wykonania czynności te tj. wydania
dostawy — nie ten, który natychmiast wy-
pełnione być nie mogą bo staranności należy
np. wielkie papiery towarów, lub wszystkie
wory pewnego wymagają szczególnej do wykona-
nia interesu — Wszystkie podpisy na dwóch umo-
wach wtedy ważne, jest warunkiem
umowy karty umownej przez podpisanego dwu-
krotnego, przeto zwykle nie przyczyna się
prawna wtedy karty umownej jako dokumen-
tu urzędowego, zaczyna się tedy do dokumentem
nawet stanowi gdyby strony odmówiły podpisu
albo zaprzeczyły prawdziwości swego podpisu.
Jeżeli strona nie chce przyjąć lub podpisać kar-
ty umownej (Art 77 ust 2) stwierdzi personel
o tem doręczy bezwarunkowo drugiej stronie (Art 73 a)
W przypadku zatajenia warunku strony stwierdzi
zachowa się wtedy karty umownej podpisane przez stronę

a zarazem stronie, której nazwisko drugiej strony
nie zostało zawiadomione, dowody skutku umorzenia
tylko przez siebie podpisane (Art. 73 ust. 5)

21/1 1880. 3) Wygotowywanie wypisów (wyciągów) z dziennika (Art. 74)

Strzyciel jest obowiązany bez nadwerężenia Art. 69a
(o zatajeniu nazwisk stron) w każdym czasie wydawać
stronom na ich żądanie uwierzytelnione wypisy
z dziennika, które zawierać mają to wszystko,
co strzyciel względem interesu strony obchodzące-
go wpisał.

4) Przejrzenie dziennika przez strony

Nowella podała z tym względzie do Art. 76 dwa ustę-
py l. 3. i 4. treści następującej:
Jeżeli strona chce przejrzeć dziennik, o ile się odno-
szą do interesu do niej pośrednio lub bezpośrednio, strzy-
ciel obowiązany jest zezwolić na to bez nadweręże-
nia wreszcie Art. 69a (o zatajeniu nazwiska stron)
wszakże przegląd ograniczyć należy w taki sposób,
aby strona mogła się dowiedzieć jedynie o swo-
im interesie. Osobom trzecim można dozwolić
przejrzenia dziennika z pewnych sposób lub wy-
dać wyciąg z takowego, wszakże tylko na polecenie
urzędowe lub za pozwoleniem stron.

5) Potrzeba prawna wpisów w dziennikach uwie-
rzytelnionych i kart umorzonych (Art. 76)

Wpisy i karty umorzone są co do swej formy doku-
mentami urzędowo zaświadczającemi zawarcie umowy.
Powinien zawarcie umowy poprzedza jej wpisanie
do dziennika i wydanie karty umorzonej, przeto
zawarcie kontraktu, z którym strzyciel przedsięwzął,

nie zależy ani od wpisania go do dziennika, ani od doręczenia stronom kart umownych, tudzież za chwilę zawarcia umowy uważaną być winna chwila, kiedy obie strony ugodziły się na wszystkie punkta kontraktu. Jeżeli zaś strony sobie zastrzegły, że nie ta chwila stanowić ma o zawarciu umowy, lecz chwila wpisania umowy w dzienniku lub chwila przyjęcia karty umownej przez strony - natenczas tego się trzymać należy, względem strony tierdzącej, że uczyniono takie zastrzeżenie, prawa dowieść tierdzenia swego. Pytanie, czy ofiercie dane oświadczeniu zawarcia w sobie proponycyą wiążącą drugiego słowie, jak drugo proponycya go wiąże, kiedy umowa pośrednictwem przez oświadczenia ma być uważaną za zawartą (ob. pytania poprzednie) być winny według zasad poprzednich (ob. Art. 318-322)

Umowa zawarta za pośrednictwem oświadczenia może być udowodnioną nie tylko przez dziennik i karty umowne, lecz i przez inne środki dowodowe.

6) Moc dowodna dziennika i kart umownych (Art 77-79)

Księgi utrzymywane przez oświadczeni. handl. były na mocy Art 180c dokumentami publicznemi i stanowiły dowód zupełny na fakta, dla których stwierdzenia przeznaczone były (§ 179 u.v.) Jeżeli zaś księgi nie były uważane za dowód zupełny, to jednak Art 77 przyznaje je dziennikom pomocnie użytkowanemu tudzież kartom umownym zawsze tylko moc dowodu zupełnego na zawarcie interesu i jego treść, jeżeli nie zachodzą okoliczności szczególne, które moc dowodu zupełnego. W edukcie tego przepisu

dziennik i karty umowne winny być dokumentami publicznymi. Interes powodowy musiał mieć za przedmiot czynność handlową, a strzygnicl musiał być powołany do pośredniczenia przy niej. Podana na dowód tych zaś nie tylko stron kontrahentujących ale także z trzecich i tak np. dowodzenie może przy sporze z kontrahentem udowodnić karty umowne, zawarcie kontraktu zawartego z drugą osobą. Ustawa nie nie stanowi o mocy dowodowej księgi potrzebnej i wyciągów z dziennika. Księga podręczna nie stanowi dowodu na zawarcie umowy, wypisy z tych zachowują na siarz, o ile się zgadzają z dziennikiem. Art. 39 ust. 1 powołuje tedyż obok innych środków dowodowych. Z uwagi na przepisy zdanie kontr. o mocy dowodu dziennika i kart umownych, musiało z § 28 ust. wprow. nastąpić uchylenie wyżej podanych postanowień ustawy ogł. z artykułu § 180 z. zasad ze względnemi rozporządzeniami dodatkowemi odnoszącemi się do tego przedmiotu. Przed zachodzi odchylenie niniejsze przy rozpoczęciu dziennika pomocniczego lub kart umownych, póżniej stanowi wymienie zgodnie, się do mocy dziennika i kart umownych mniejsza waga od dowodu zupełnego nie być przyznana, się wypada dać większe przyjęcie strzygnicla i innym dowodom, potwierdzenia się odmówienie przez stronę przyjęcia i podpisania karty umownej jest stanowiem z rozsądnej prawdy. Strzygnicl stwierdzający przyjęcie zawarcie się, w którem pośredniczył, wydaje jako świadek. Sąd z urzędu zarządzi wysłuchanie tej przysięgi

Jeżeli w dzienniku znachodzą się nieścisłości, np. co do mocy dowodowej dziennika stanowi ustawa cywilna (ob. Art. 78) Przepis ten ma być także zastosowany do kart numerowych, jeżeli się w nich znajdą nieścisłości.

Wyżej podany przepis Art. 39, według którego księgi handlowe przedłożone być nie mają cywilnemu sądowi, gdzie się znajdują, ma być także zastosowanym do dziennika strzyciela handl. (Art. 79 ust. 2) Co do dziennika strzyciela zachodzi ta różnica, że cywilny sąd jest w tym razie nawet bez wniosku strony zobowiązany złożenie dziennika do przejrzenia go i porównania z kartami numerowymi, wypisami i innymi środkami dowodowymi. (Art 79 ust 3) Przepis ten nie stosuje się do księgi podręcznej.

Prawo dowodowe z dziennika lub kart numerowych dopuszczony jest zawsze, bo tutaj ma miejsce nawet przeciw dokumentom publicznym.

Dziennik i karty numerowe nie mają żadnej innej dowodu, jeżeli strzyciel zawarł kontrakt na własny swój rachunek (Art 69 ust. 1) Dokumenta, te te mogą zawsze stanowić dowód przeciw strzycielowi, który jednak ocenia się według przepisów kodeksu cywilnego.

F) Nadzór nad strzycielami i urządzanie stacyonarych

Nadzór nad strzycielami handlowymi sprawuje przy swój urząd na giełdzie, wydowyra komisarz giełdowy, nad innymi zaś władza przemysłowa. W wydawaniu nadzoru tego komisarz giełdowy ma prawo przeglądać księgi pierwszych

a władza przemysłowa służby drugich (Art. 84 b)
Wówczas handl. postanowienia ustanowienia drajowemu
wydanie przepisów o zdaraniu wydziałów strzeżycieli
przeciw obowiązkom ich powołania (Art. 84) Wówczas
podaje (Art. 84 c. obszerne o tym wydziale prze-
pisy. Czy to albo porządkowe albo dyscyplinarne
pisy.

G) Organizacja urzędu strzeżyciela handlowego.

Urząd strzeżyciela handl. gaśnie
1) wskutek śmierci
2) wskutek utraty obywatelstwa austr.
3) przez złożenie urzędu
4) przez uwolnienie lub usunięcie strzeżycie-
la od urzędu.

Zawieszenie strzeżyciela z urzędu może na-
stąpić jako dzieło albo tymczasowy środek za-
pobiegawczy.

II.

O strzeżycielach handlowych prywatnych.

Strzeżycielom handlowym urzędownie usta-
nowionym przeciwstawiamy t.z. strzeżyciele
handlowych prywatnych, którym nie służą
prawa strzeżycieli urzędownie ustanowionych.
Możność ich dopuszczenia do pośredniczenia
w czynnościach handlowych wynika z po-
stanowień Art. 278 s. 4. Ci ich pośredniczą
w interesach handlowych w sposobie zarobkowa-
nia, zwłaszcza będą w porozumieniu dowodem handl.
za dupców i do nich stosowane być mogą przepisy dowodem handlowego tyczące się dupców i ogólnie

Niektóre postanowienia zawarte w Tytule VII Ks. I dod. kwot. 221, 1830.
stanowisze o stryczycielach handlowych powodzą także
zastosowanie do stryczycieli handl. prywatnych,
zkolei niektóre postanowienia tego Tytułu odno-
szą się:
1) do pośrednika w czynnościach handlowych tu-
dzież o ile tem pośrednictwem w sposobie za-
pobiegania
2) tym się przypisuje osoby jako pośrednika
ugodowie ustanowionego do utrzymywania
długi, odznaczających się wyższości nowej dowodu.
Pierwsze postanowienia zastosowane być winny
do stryczycieli prywatnych, nie zaś drugie, do
których należy i postanowienia objęte Art. 69.
80. 311. 343. 354. 365. 366. i 387. Mianowicie służy
będzie stryczycielowi prawo żądać wynagrodzenia
bez poprzedniego tytułowego przyrzeczenia strony
(Art 290) w którym to przypadku pod względem wy-
sokości stryczonego idzie w zastosowanie przepis
ust. 4 Art. 82. - niemniej i postanowienia tegoż Art.
ust. 1. 2. 3. stanowiącego o chwili, w której powstaje
owe prawo - niemniej i Art. 87.
Stryczycieli prywatni nie mogą utrzymywać długi,
tylko ci ich pośrednictwem. Moc dowodu tych długi
rzenia się jednak według zasad o mocy dowodnej
długi handlowych, utrzymywanych przez dostawców
(Art. 34. i inne)
Karty urzędowe stryczycieli prywatnych nie mają
mocy dowodnej, chyba że są podpisane przez
strony kontrahentujące

Wyżej powiedziano przede wszystko, że stowarzyszenia handlowe nie są w Austryi wyłącznie powołane do pośredniczenia w czynnościach handlowych. Prawo takie służy tylko stowarzyszeniom handlowym na giełdy ustanowionym, i to dla interesów tej tylko giełdy, dla której są ustanowione.

Dodatek: „O giełdach".

W krajach w Radzie Państwa reprezentowanych istnieją cztery giełdy:

1) Giełda pieniężna w Wiedniu od r. 1771.
2) Giełda handlowa w Trycicie od r. 1794
3) Giełda papierów obiegowych i towarowa w Pradze od r. 1871.
4) Giełda towarowa we Wiedniu na nowo otwarta r. 1873.

Giełda pieniężna i towarowa ustanowiona rozporządzeniem od r. 1868 została zamknięta.

Giełda pieniężna w Wiedniu powstała najprzód wolnem patentem z 11/4 1854 i 1/8 1771 a później p. A. z 11/4 1854 - pewne giełd. zaś pat. z 26/5. 1860 stanowiącym o giełdach towarowych.

Obecnie obowiązuje jedynie ustawa z 1/4 1875 d. U. 67 D. ust. stanowiąca o organizacyi giełd. Do tej ustawy postanowienia się mają wszelkie giełdy jakiegokolwiek rodzaju, jak niemniej giełdy już istniejące. Pozostałe ustawy o tyle się uchylone, o ile wszystkie przedmioty przez ustawę z 1/4 1875 uregulowane.

Przepisy tej ustawy, o ile się odnoszą do prawa handl. przytoczyć, pozwany na stosownem miejscu.

Część 3cia

O stowarzyszeniach handlowych

/: Obecnie nie ogłoszony wykład tego przedmiotu. :/

Dział trzeci

O towarach czyli o prawie rzeczowém handlowem

Każda rzecz sama przez się nie jest towarem. Towarami są wszystkie dobra, które fizycznie i prawnie stanowić mogą przedmiot obrotu handlowego. Prawo handlowe rozumie przez towar tylko takie rzeczy, które są przedmiotem czynności handlowych. Rzeczy te są z jednej strony dane; albo mają one rzeczywiste w sobie zalotności (rzeczy lub towary w przeciwieństwie) albo też nie mają (prawdziwie panuje przez się zalotności, wszelkie przedstawiają przez zalotność. Dobra niematerialne bowiem, o ile tego ich istota dopuszcza, mogą być towarami, wszelkie tylko stanowią, dzięki przybranej cechy rzeczowych, co się dzieje przez urzeczywistnienie ich za pomocą pisma, dokumentów. W miejsce dobra niematerialnego przechodzi tym sposobem coś przyjemnego, widzialnego i trwałego, czem zarazem za-

bezpieczeństwo ich byt ich przed wszelkiem poprzeczeniem i przypisana im jest forma, nadająca się im do obiegu. Dobra w tej formie nazywają się papierami wartościowemi. Na tej podstawie zachodzącej między towarami, dzieli się także handel na handel towarami i papierami.

Towarami nie są dobra, których obieg sprzeciwia się ich istocie przyjętej np. dobra nieulegające przetworzeniu, czyli których obieg wprost jest zabroniony / i obiegu wyjęte / np. dowody zadłużenia, firma jako taka bez zakładu, którego jest nazwą etc. (Art. 23) a)

Cecha towarowa nie dozwala przeto uznać tego, że przybywanie czyli nabywanie odmiennych rzeczy zastrzega się albo sobie albo osobom przez niego do tego upoważnionym np. tytoń. sól itp. b)

Rzeczy nieruchome nie uchodzą według prawa handlowego za towary. Okręty są uważane ruchomemi i mogą jako takie być towarami.

Ustawa handl. nie używa wyrażenia „towar" jako wyrażenia technicznego, lecz posługuje się takiemi wyrażeniami ogólnemi „Gut" (dobro) Art. 365. 366. „Gegenstand" „przedmiot" (Art. 349 z.) - rzecz ruchoma (Art. 92 i). - (W nauce o kupnie oznacza „towar" przedmiot kupna i to przedmiot przysłany (Art. 54. 92. 335. 337 i inne). (W przechowaniu do innych rzeczy ruchomych znaczy wyraz „towar" także tylko rzeczy, które zazwyczaj sprzedawane bywają z handlu z wyłączeniem jednak papierów wartościowych (Art. 371, 2. i Art. 373 2.) Pieniądz nie wyłączają wyraźnie jako przedmiot wartości, jako cena, lecz

także jako towar, jako przedmiot czynności handl.
Postanowienia dotyczące handl. tyczące się handlu
pieniężnego zawierają
a) Art. 325 (zmiany obejmuje ten sam Art. i Art. 343)
b) Art. 395.
c) Art. 93 ust. 2. 95 ust. 1. - 157 - pomocnie
d) Art. 272, i Art. 271, 2.

Rozdział 22.

O papierach wartościowych

I.

Podział.

1) Ze względu na przedmiot dzielą się papiery wartościowe na pieniężne, towarowe i inne. Papiery te uprawniają posiadacza do odebrania albo pewnej ilości gotówki, albo pewnej ilości ściśle oznaczonych towarów albo do zajęcia innych jakichś świadczeń.
Do papierów towarowych (Dispositionspapiere) należą cedula morska, dowód składowy i dowód składowy albo zastawny - Do innych papierów należą bilety kolejowe, promesy odkupne etc.

23/1 1880 2) Ze względu na wydawcę papiery na papiery rządowe i prywatne

3) Najważniejszym podziałem papierów jest podział ze względu na osobę wierzyciela czyli na sposób przeniesienia papierów na innych. Niektóre papiery jest albo nie jest wydane z papierem. Inne są to takie papiery np. imienne i na papiery

brunie na odbiorcę ogłi bezimienne. Papiery
zwrotne podają nazwisko wierzyciela i to albo
z dodatkiem „na zlecenie" albo bez tego. Odbiorca
ma prawo za sobą podać tych papierów na pa-
piery opiewające na zlecenie (an di. Order) i na
nie opiewające na zlecenie ogłi na papiery po-
zbywalne i niepozbywalne przez indosacyę wy-
wierających właściwe skutki prawne.

II.

O papierach pozbywalnych przez indosacyę

(Wyrażenie „na zlecenie" na to zlecenie się dotyczy
wzmi chce każdego prawego nabywca papieru
za wiego bezpośredniego wierzyciela a zatem je
wiście chce należytości ewg albo wierzyciela
z papieru wyrażonego albo tego, którego wie-
rzyciel na tym papierze wskaże. Przy papierach
na opiewających na zlecenie nie może być wy-
rażony zwrot bezwzg wierzyciela z dotychczas,
dopóki trwa stosunek obligacyjny. Dopóki nie
wierzyciel należytości ewg przelewu na trzeciego,
różnie tenże zstępuje tylko z prawa przelewy
i nie ma więcej praw jak tenże i wydawnictwa
jedynie prawa przelewy chociaż zawodnicze
i z mocy własnego prawa. Ktoś to przyczyny
dopuścić musi wszelkich zarzutów ze stosun-
ku wiązania, które by tenże były służyły przeciw
przelewy, gdyby tenże wystąpił jako powód.
Przy papierach opiewających na zlecenie może
być ów wzór pozbawiony, wierzyciel bowiem może
ewg należytości przelewu na trzeciego tak jak zwy-

pewnego a nabywca nie wydonywa różnego
prawa swego poprzednika bez zastępstwa (a) jako
pełnomocnika wierzyciel z bezpośrednio stosunek
do dłużnika wydonywając stanowi
prawa wypływające z papieru indosowanego,
zatem jedynie do ochrony papieru (b) nie
mogą mu być przeciwstawione przez dłużnika
zarzuty pochodzące od osoby pierwotnego wie-
rzyciela lub innego poprzednika a nie tylko tedy,
które ze samej treści dokumentu wypływają albo
też bezpośrednio przeciw darzącemu pozostają
(c) Dłużnik jest obowiązany do świadczenia
jedynie do wydania sobie papieru zadłużonego
I. tym razem stosują się do wszystkich papierów
probatorych przez indosacyę.

Skuteczność doręczenia należytości dokumentem
obcy tej, zależy od posiadania papieru dokumentu.
Przez tych papierów przeniesienie odbywa się
na dwojaki sposób przez indosacyę lub zwy-
kłe, gdzie przelewca (indosant, cedent) zamieszcza
na papierze przede na stronie odwrotnej wyli-
nia grubiejsze (dorso) następującą formułę: „za-
płać Panu na zlecenie Pana (nazwisko nabywającego)
indosata lub indosatoryuszu lub zgrabniej wyraża
Paris) podpisuje siebie – albo tylko „Panu Kolo-
i podpis – albo „na zlecenie Pana Paris" i podpis
używając zazwyczaj papier nabywcy (indosatora)
Indos jest ważny, jeżeli indosant podpisze się
z imienia lub firmy na odwrotnej stronie
papieru bez owej formuły (indos in blanco)

Indossat może cudzy papier przenieść na nowy tylko za pomocą indossacyi i z temi samemi skutkami.

Skutki przeniesienia papieru oprzewodzego na zlecenie zależą przeto przeciwnie:

1) od tego wystawcy papieru, od niego bowiem zależy czy zechce z swém oświadczeniem dotyczyć do przeniesienia swego przyrzeczenia dodatek „na zlecenie“ lub „na rozkaz“ lub innej równoznaczącej wyrazu.

2) Aby papier mógł być pozbywalnym przez indossacyą wymaga się wiary, która na to zezwala, papier bowiem, któremu nadano nie przysługuje tego przymiotu, nie wyjmując skutków papieru pozbywalnego przez indossacyą, choćby oświadczył dodatek „na zlecenie“. Takie papiery mogą być cedowane, nie zaś indossowane z porządnymi skutkami.

Ustawa handlowa wyłącza z rodzaju papierów, które nadać można cechę papieru pozbywalnego przez indossacyą, jeżeli wyraźnie opiewają „na zlecenie“. W tym przypadku mogą być przeniesione na drodze indossacyi, która natenczas właściwie wyjmuje skutki. Do papierów pozbywalnych przez indossacyą należy ordynans vedutel, który według ust. ved. z r. 1850 jest papierem pozbywalnym przez indossacyą, choćby nawet nie opiewał „na zlecenie“. W pocet porządku 7 papierów należy:

A) Przelazy (Anweisungen) i

B) Dowody (dowody) zobowiązania się (Verpflichtungsscheine)

Obydwa pod następującemi warunkami:
1) że wystawiciel tych papierów jest dłużnikiem
2) że poboczność ich do wystawienia nie jest
z nich nieznane powodem od wystawienia
zajemnego. Przyrzeczenie będzie nie jedno-
stronnie obowiązującem. Nie wymaga się
aby w nich wyrażono przyczynę poboczności
(causa debendi) lub odbiór valuty t.j. wartości,
którą wystawca za wystawienie papieru otrzymał.
Papiery te tego z istoty nie wymagają, gdyby
nawet nie brzmiały „na zlecenie". Sąd wyrokuje,
że dłużnik nie może wierzycielowi zarzucić, że
papier nie podaje przyczyny poboczności
i tym sposobem go zmusić do wykazania stosunku,
wskutek którego poboczność takowa nastąpiła.
Poboczność taka nie ma nic wspólnego
z poboczeniem odwołaniem (cautio indiscreta).
Indossowanie papierów tych wymienionych
może nastąpić pomimo że ono podaje przy-
czynę poboczności.

3) Przedmiotem poboczności mogą być prze-
mijające, ilością rzeczy zamiennych np. dobre
berdyczowskie lub zamienne papiery wartościo-
we np. akcye kolejowe nie zaś papiery zamien-
ne, dotyczą rzeczy indywidualnie oznaczonej.

24/1880 Skutki przelewu a dowodem poboczności są zasadni-
cza różnica, że wystawca (dłużnik) za dowodzie poboczności
nie wymaga żadnego siebie jako bezpośredniego dowiedzenia, z przelewu zaś osoby trzeciej
(która nie potrzebuje być dłużnikiem). Obydwa papiery
mogą być wystawione przez długu z wyłączeniem
jego przedsiębiorczego handlowego zawodu lub z wyłączeniu
przelewu zamiennego z Art 9/14. Papiery te

mers zeszłe dwóch zapłaty i mogą być tedyż
płatne po odebraniu lub parcu czas po ode-
braniu. W tym to ostatnim przypadku przedawnia
się prawo lub dowód zobowiązania się przedawnie-
niem wyżej wyrażonego dowodu dla uwidocznie-
nia dnia, od którego biegnie się ten czas wpływ
mający po odebraniu. Wystawienie prawa na
cudze zlecenie przekazującego lub wydanie
dowodu zobowiązania się na takie zlecenie
wystawiciela tegoż dowodu - jest niewystarczającem, bo
słuszne na tej osobie, która doniesienie potrzebuje
jest do przetrzymania własnego stosunku prawnego
ją bradzej asygnatariusza przy przekazie a wtym-
czasu przy dowodzie zobowiązania się. Niewystarczającą
ta może być uwidocznienie przez oddanie wi-
dzenia wynieniającego z imienia indosata.
Tudzież też wypełnienie pierwotnego braku z indosat
zajmuje miejsce asygnatariusza z wyłączeniem
wyżej wyrażonego pierwotnego. Tudzież uwypełnienie
nie bytby dostatecznym.

C) Cedula morska (der Seeconnossement - wypis, lista towarów) Art 302 i 645, o.h. -

Jest to pisemne oświadczenie kapitana okrę-
towego wydane wyszczególnionym towary, że otrzymał,
takowe celem ich przewiezienia i że się obowiązu-
je takowe wydać pewnej osoby w oznaczonym
porcie.

D) Dowód ładunkowy przewoźnika (der Ladtschein der Frachtbrief - art 306. 414. 417)

Jest to cedula wydana nadawcy towaru do kupca ładowego

E) Dowody wydawcze lub cedulowe (Anweisungs- oder Lagerscheine) na towary lub inne rzeczy ru-
chome, wystawione przez Ladtad do przyjmowania

na skład takich rzeczy przez władze rządowe upoważnionej (Art 302)

Przepisy takowe zawiera obecnie rozporządzenie ministra R. Sk. z 19/6 1866 względnie publikowane taryfy składowe (Lager-Gebühren)

Dowód wydanej paryzki winien zawierać, ilość i miejsce pomieszczania składanego towaru, dzień złożenia, ilość i jakość złożonych towarów, numer towarowy, tudzież cyr i w jakiej wartości na jakie towary zostały przyjęte do ubezpieczenia, tudzież zobowiązanie wystawcy do wydania składającemu lub innej osobie przyjętych na skład rzeczy.

F) Dowody pożyczek towarowych morskich (Art 302. 685. 687 d. h.)

G) Police ubezpieczeń morskich (Art. 302. 896. 904. 905 d. h.)

Papiery pod D. E. z poświadczeniami odbioru towarów i zarazem dowodami zobowiązania się do wydania takowych. Papier taki obejmuje przymus zobowiązania.

Papiery pod D do G mogą być indosowane, chociaż zobowiązanie się do wydania jest tu nie ograniczone zawisłem od wydania rzeczy.

Indosatorie niemniej i towarowy papier nie muszą być kupcami;

Wszystkie papiery od A do G. mogą być przez indosacyę przeniesione byleby brzmiały na zlecenie lub podały inne pozbawiające wyrażenie.

Forma indosu stosuje się do przepisów poratych w Art. 11-13 ust. wekslowych. (Art 305 i przypisek do tego Art)

Do ważności indosu nie potrzeba, aby w nim przyczyna zobowiązania lub odbiór waluty albo zastrzeżenia

„na zlecenie" wyrażone być (Art 301 ust. 2). Nawet zwykłe obejmujący pełnomocnictwo, nie na zlecenie" nie pozbawia adwokata możności dalszego zastępowania. Papiery opiewające na zlecenie mogą być przez zastępcę na zyskarza, wypłatnika wydawane przekazanego lub złożonego wcześniejszych zastępców, mogą być przez nich dalej zastępowane. Wskutek zastępczej przekazy wszelkie prawa i papiery zastępowanego na zastępcę a dłużnik może się bronić tylko takimi zarzutami, które powstały ze samego dokumentu lub też bezpośrednio przeciw zastępowanemu powodzi służą. Zastępca staje się samodzielnym wierzycielem (Art 303) Bliższe objaśnienie tych zdarzeń nastąpi w prawie wekslowem (Oben Art 10 ust. 1 i 82 ustawy) Skutki się pełnomocnictwa przeciw późniejszemu zastępcy takimi samymi, które powstały zwykle między dłużnikiem a jednym z wcześniejszych zastępców, byleby tylko złożenie tego zastępowanie na temu dokumencie (Art 303) Dłużnik tylko za wydaniem sobie papieru zastępowanego złożonego jest do uiszczenia się (Art 303 - 3) W przypadku częściowej wypłaty może tylko żądać odpisania jej na dokumencie i wydania mu kwitu na odpisie (Art 39 ust. wekslowej). Wierzyciel udaje się musi do dłużnika po zapłatę

Wskutek zastępczej powstaje bezpośredni z wyłączeniem 261; 1880
stosunek między zastępcą a dłużnikiem, dłużnikiem jest wyłącznie papiery, przy przekazie wekslowej się przekazanej, zdarza przekaz przyjęty, a zarazem nikt inny. Jeżeli bowiem przekazany przyjął na piśmie przekaz bronić się na zlecenie, złożonego jest nieść

się reguletaryusza lub tenuo, na czyją szkodę indosowano przekaz, nie zaś przekazującemu jako takiemu (macierzy o prawie redelorem Art 23 ust 2). Przyjęcie przekazu stanowi obowiązku przyjęcia zobowiązania. Prawo redelore przysługuje indosatoriuszowi i nader surowe prawo powstałe z indosowania na poprzednikach. Jego prawa nie chciała konferencya Norymberska przyjąć papierom bronionym na zlecenie. Indosant tych papierów nie obowiązuje się zatem przeciwko indosowi a następnie nie służy prawo regresu redelore indosem. Takie prawo powstać może jedynie ze stosunku prawnego, który upoważnia wystawienie indosu, czy wreszcie ten stosunek nadaje prawo regresu, orzeczeniu być winno rzecz przyszłą powszechnego prawa cywilnego (§ 1397 ust.c) Strony wreszcie mogą się umówić względem tego, że przekazujący mianowicie indosant przekazu lub dowodu zobowiązania się powstałe odpowiadać mają właścicielowi tych papierów na przypadek, gdyby zapłata nie mogła być otrzymana od dłużnika głównego (przekazanego przyjemcy przekazu lub wystawiciela dowodu zobowiązania się). Oświadczenie, że dłużnik główny odmówił zapłaty, może być stwierdzone przez protest cywilnego.

Do wymienionych papierów bronionych na zlecenie stosują się także przepisy objęte Art. 36 i 74 ust. redel. o legitymacji posiadacza redelo, o sprzedaniu tej legitymacji i o obowiązku wydania redelo ze strony posiadacza (Art. 305 ust. 1) Umowienie papierów pod A i B wymienionych nie stosuje się do papierów Art 73 ust. redel. przy zaś

papierów wedle przepisów ogólnych (Art. 305 ust. 2) (Obacz Rozd. ust. cyw. Dział II)

Wszystkie prawa papierów brunicych na zlecenie mogą być tadzie przenoszone na prawach cesyi, z którym to przypadku odnosi się rzeczone przepisy o cesyi. W tadzie przypadku dłużnik zwolni prawdziwości cesyi ete.

Według dotychczas kwest. mogą być przez indorsacyą przenoszone akcye i udziały akcyjne spółek domowych, wyłączywszy na akcye takie imienne akcye i akcyjne udziały spółek akcyjnych, pomimo że akcye te nie opiewają na zlecenie (Art. 182 ust. 4 i 223) Wszakże dotychczas kwest. nie tyczy się tego indorsacyą właściwych obligacyi jak to czyni Art 303 co do papierów brunicych na zlecenie.

Przepis Art 304 upoważnia ustawodawstwo drogowe do oznaczenia i innych jeszcze dokumentów, których przenoszenie nastąpić może przez indorsacyą ze skutkami tejże.

Obligi rządowe, obligacye pierwszeństwa, listy zastawne ete. różnych Instytucyi opiewają prawdziwie na okaziciela - tylko wyjątkowo brunicy one na nazwisko różnicia, jakoto obligacye indemnizacyjne i inne papiery. Te ostatnie przelewają się na inne osoby przez indorsacyą, chociaż nie brunią na zlecenie a to na mocy właściwych przepisów.

III.

O papierach opiewających na okaziciela.

Są to papiery obejmujące przyrzeczenie formalne (zachowujące formę ustawy przepisaną), mocą którego obowiązuje się wystawiciel do pewnego świadczenia

rzędem każdego odnośnego nowego papieru. Osoby, której wierzyciel należy oznaczyć się dopiero przy przedstawieniu papieru dłużnikowi do uiszczenia się. Z tego powodu papier nie podaje nazwiska wierzyciela. Natomiast nie jest zapisem, że wystawca weksla nie może się zobowiązać dalszemu przedstawicielowi (odnośnemu) nowego papieru, skoro tego i ustawa tych przepisów.

Stosunek prawny, który wystawieniem papieru ma być zaciągnięty, nowacja się z osnowy przepisu określa, albowiem tylko osnowa stanowi o zobowiązaniu wystawiciela. Ubocznie odnośnienia się z pierwszym, brakuje papier nie może następców podpis wystawcy jest wymagany, wyjątek czynią bilety, marki kolejowe obcego obrotu. Roszczenie, którego dochodzony na podstawie papieru, zwłaszcza do obrotu przeznaczonego, jest jednostronnym oderwaniem od przyczyny zobowiązania się. Dłużnik jest obowiązanym, by przeciwko wierzycielowi w pewnej formie, które go obowiązuje choroby i nie wiedział, jakie odstępstwa z zachowaniem tej formy były.

Objętość jest przyczyną, dla której dłużnik nie może przyjmować. Przedmiotu się odnosi się różnorodnie.

Wystawienie papieru na odstawiciela nie wymaga prawidłowego oświadczenia woli. Przyjęcie można wywrzeć na nazwisko adresy i wskazówki: adresy spółki. Konwencyjnej na adresy (Art. 173). Podpisu warunkiem tedy dowody tymczasowe i formuły (Art. 222 ust. 1) nienależnej odstawienie obligacyi zwłaszcza przyjęcia (Najw. Dekr. z 9/6 1847)

Jeżeli spółka akcyjna lub inne stowarzyszenie wymagające zezwolenia rządu na zaciągnięcie się wydawać na okaziciela, lub listy zastawne, lub inne papiery opiewające na okaziciela, nabywca prawo do wydawania takowych polega na postanowieniu statutu powszechnego.

Przy nabywaniu papierów wartościowych do papierów na okaziciela powróćmy nasze prawo do papieru i prawo z papieru.

A) Prawo do papieru.

W skutek dekretu b. c. konfederacji o możności zrealizowania wierzytelności z papieru wydanego tudzież w skutek możności zamienienia go z dniem jednej strony na inną nowej wartości, staje się papier co do swej istoty rzeczą wartościową, czyli cennikiem. Jako tedy jest papier przedmiotem posiadania, własności, innych praw rzeczowych i tradycji. Jako rzecz wartościowa cennikowa staje się papier przedmiotem rozporządzeń czynności prawnych, które się zawierają co do rzeczy ruchomych. Własność przenosi się przez samo ich oddanie a obok ich posiadania jednego innego na to nie potrzeba dowodu (§ 1393 d. c.). Z takiem oddaniem tytułu się rzeczowe skutki, które się tytułu z indosu i oddaniem indosowanego papieru powstawszego przez indosanta. - O odzyskaniu takich papierów i o ustanawianiu zastawu na tychże powszechny przepisy Tytułu (Art 307. 308. 310. 311) 27/1. 1880.

B) Prawa z papieru.

Papiery opiewające na okaziciela są papierami dłużnemi wymagającemi nie przedstawienia. Wystawiciel obowiązany jest uiścić się z przyrzeczonego świadczenia, zwłaszcza za wydaniem sobie papieru. Wystawiciel

papieru może się przeciw prawemu właścicielowi pozbyć prawa własności przez nabycie tego papieru od osoby, która podobno tytułem do rzeczy takowej papier ten przedstawiła, jeżeli papier jest podrobiony, nieważny albo się posiadacz nie jest uprawnionym domagać się świadczenia, gdyż jest posiadaczem rzeczy nie ze (Art 306 i 307 ste.

Uprawnienie, do wydobywania przez wydawcę cieczy wszelkich praw z papieru się odnoszących i do przeniesienia papieru na innych – trwa już w samem posiadaniu (dzierżeniu) papieru i jest niezależnem od stosunku posiadacza (dzierżyciela) do poprzednika, od którego papier otrzymał.

Dla tego rozróżnienia wydobywanie praw z papieru wypływających, wydawniczel rozpoczyna od strony prawnej do posiadacza dopiero wtedy, gdy ten przedstawienie papieru do zapłaty. Posiadacz papieru złoży się tym sposobem niezależnem, przedtem miał każdy posiadacz możność stać się dzierżycielem.

Stosunki zachodzące między wydawcielem a poprzednikami przedstawiającego papier do zapłaty – nie obchodzą tego ostatniego, jeżeli wydawniczel odmówi świadczenia, gdyż mu wiadomo, że przedstawiający nabył papier z złej wiary, inaczej stałby się odpowiedzialnym wobec prawem właściciela.

Papier opatrzony na odwrocie może być zastawiony na papier imienny, względnie przez indosacyę, a to przez dopisek obejmujący

wp. gdy papier został skradziony.

nazwisko wierzyciela, zazwyczaj przez wyrazy: „płaćcie tytułem do rąk N.N.". Takie przeniesienie nastąpić może wyłącznie za zezwoleniem wystawiciela

Przedstawienie papieru do zapłaty ma dwojaką funkcję a/ przedstawienie spełnia warunek istotny, od którego świadczenie zależy b/ zwłoka wobec, na czyją korzyść zapłata przypadała.

Dochodzenie papieru, który nie otrzymał zapłaty, nie ma prawa powrotnego powodowania na poprzednich ręce (Ibm wyżej pod II)

Papiery bowiem na okaziciela mogą być zamazane (Ibm Prawo wyżej)

do II. III

O prawnej istocie papierów opiewających na okaziciela i papierów przechodzących przez indosacyę

Istota prawna papieru opiewającego na okaziciela polega na tem, że dokument wyłączny jest podstawą prawa obligacyjnego i roszczenia jemu odpowiedniego. Przez pismo powstaje, istnieje, że i gaśnie prawo i roszczenie / Utworzenie pisma jest postanowieniem wyjątkowem /

Wydanie pisma - jest wyłącznie upoważnieniem do wydania prawa z osnowy papieru wynikającego się. Przeniesieniem własności (posiadania) papieru na innego traci on we wprawienie a to nabywa nowy właściciel papieru nabyciem własności (posiadania) papieru. Nabywca papieru nie wstępuje w prawo obligacyjne poprzednika, lecz z własnością papieru nabywa z wyroku pierwotny należytości

tekaźnej w papierze. Tym sposobem uprzywilejowanie się wyłuskanie rzeczelich remutów poszkodowanych osoby pośredniczą.

Na tych zasadach polegają Art 301 do 307 k.h. Indosujący, gdy wystawca papieru jest trasatem tego i nabywa tym sposobem własność papieru.

Na tych samych zasadach polega prawo istota papierów przysługujących przez indosamenty, to tylko przyjęta zasada, że posiadacz papieru indosowanego wynosi się z własności papieru nieprawnym a ani do niego dochodzącym rzeczem indosat. Na prawnym indosie zatem powinien być ten indosant podpisany bowiem papier, na którym z następnych indosów ten, którego bezpośrednio poprzedzający indos godzi za indosata, Wreszcie ten warunek nie tylko indosamenti jest tylko formalnym. Z tego powodu dziwnie nie jest obowiązany ani też w prawnym dochodzeniu praw z indosamentu Art 36 ust. 3 i Art. 3 ust. reb turnis Art 305 k.h./ nie wymaga się zatem ciągłości następujących tj. by przeniesienie papieru z jednego na drugiego indosata odpowiadało przepisom prawa cywilnego a więc, by indosy były prawdziwe, indosanci zdolni do podobnych działań etc.

Tytuł 8 ci

O wygaśnięciu praw rzeczowych na towarach lub innych rzeczach ruchomych / Art. 306-308 /

Przepisy powszechnego prawa cywilnego o prawach rzeczowych mają zas

zastawnictwo i w prawie handlowém. Kodeks handl. podaje wreszcie niektóre przepisy tyczące się tych praw a później się do innych przepisów prawa cyw. Cały ten ostatni jest mocno z niniejszym następnym działem (Art 306-316). Dla zaspokojenia handlu zaprowadził kod. handl. przepisy objęte Art 306-308.

A. Zgaśnięcie prawa własności

Jeżeli kupiec pod tytułem obciążającym nabywa i odbiera towary lub inne mowy ruchome przystosowane do poparcia zastawniczego jest mocą art 307 § 1 zawsze nabywającym z dobrej wiary skutecznie ustanowionego zastawu, chociaż kupiec nabywający nie był właścicielem (Art 306 ust 1-4) Przeciwko tym mowy nabycie się pod następującymi warunkami:

1) Nabywający musi być kupcem, nabywający może nim być.

2) Nabycie musi nastąpić w zamiarze dopełnienia nabycia własności mowy ruchomych przeciwko tychże (Art. 271.)

3) Nabycie mowy przez kupca nastąpić musi w wykonaniu jego handlu a zatem spełnić należy musi do jego czynności należeć i mowy w tem zamiarze musiała być towarem. Dotyczące z Art 274 ma tu zastosowanie.

Chociaż odpowiedzialność (która za kupcami z zamiarem kod. handl.) nadużycia nie z wykonania mowy nie za przyjęcie za czynności handlowe (Art 273 ust 3) to przecież i do nich stosuje się przepis Art 306 gdyż zarzut kupiec nadużycia te odpowiedzialność z wykonania swego przedsiębiorstwa handlowego.

4) Rzecz musi być oddana nabywcy w tym punkcie, w jakim ją w jego posiadaniu lub też innej osoby, która ją dzierży w jego imieniu. Rzeczy, które ze względu na swoją jakość przyrodzoną oddawaniem być nie mogą, lub których oddanie połączonem jest z wielkiemi trudnościami np. wielki odległości lub których oddanie utrudniałoby przedsiębranie nabywcze nie może np. towary pruchnowe mogą być za mocą §. 424 k.c. symbolicznie oddawane przez oddanie dokumentów (wydawnictwa) stanowiących albo tylko stanowiących posiadanie (skupna) rzeczy: mowa o tym zamiana obu stron, by posiadanie (władztwo) przeniosło się strony oddawczej na odbiorczą. Do takich dokumentów należą rachunki, skupna, faktury, podróżowane rachunki za sprzedane towary, cenne orzeczenia, zapisy i przyrzeczenia ciężaru lub przyznania (§§ 380. 436. 819. 344 k.c.). Nie należą tu takie dokumenty, które wprawdzie wydawcy przez oddawcy dokumenta po wydaniu rzeczy do dogrą, zwłaszcza które nie wykazują tego prawa jako polegającego na interesie przemawiającym stanowisko rzeczy na oddawcy dokumenta. Tu należy nie nie pozbawiać prawa stanowiącego oddawcy, lecz jedynie jego wprowadzenie po dniu wydania rzeczy na podstawie innego interesu nie wyżej wspomnianego. (W poczet tych papierów należą listy przewozowe, świadectwa deponowane, karty pocztowe, dowody pokwitowane i inne. Zwłaszcza dopuszczalne mają się 3 wypadków, gdzie oddanie dokumentu, choć nie wykluczającego stanowiącego rzeczy oddawcy, przeciw przeniesieniu posiadania (władztwa) rzeczy na odbiorczą dokumentu. Jednak "dokumentami

ez: a) dowód pfandowy, wydany przez Radcę do przywłaszczenia na szkodę takich rzeczy przez rzeczoznawcę uporządkowany (Art 302 - § 12. P. Chin. z 19/6 1866) - b) dowód Zadatkowy (Art 302 i 413) na mocy analogii z tego Rozd. chron. - c) pokwitowanie wozowe (Art 302 i 649, które to artykuły u nas nie obowiązują) na mocy prawa zwyczajowego. - przedmiot ten podlega temu warunkowi, że te 3 dokumenty mogą się przedmiot ten posiadły i rzeczy zadeponowane na rzecz nabywającego i temu oddane.

Constitutum possessorium (§ 319. 428 d.c.) nie postępuje rzeczywistego fizycznego oddania zbywcom kupiec postronnego powstaje dzierżenie rzeczy a Art 306 wyraźnie zwraca, aby nim ex nie wyzyskała z dzierżeniu kupca ten nabywcy.

5) Nabywca musi być z dobrej wiary z chwili nabycia rzeczy t.j. nabywca chwilowo mógł uważać kupno za właściciela rzeczy. Dobra wiara osoby ex vede § 326 i 368 d.c. Jeżeli z chwili zawarcia kontraktu nie nastąpiło oddanie rzeczy, nabywca powinien być z dobrej wiary z chwili wydania rzeczy z posiadanie. Nie mam dobrej wiary, jeżeli nie, że dowiedzenie lub przekonanie nabywcy polega na grubym niedbalstwie, przeciwnym bliski z wypadku stopnia niemieszczącej nabywcy. Nabywca nie potrzebuje udowodnić swej dobrej wiary, bez przeciwnie przy wiarę nabywcy.

6) Rzeczy ruchome nie powinny być odebrane lub zajęte t.j. nie powinno być ex drugie z cudze dzierżenie bez wypowiedzenia właściciela. Wyjątek ex zatem rzeczy, których dzierżenie właściciel lub jego zastępca przeciw lub bez swej woli stracił, zatem nie tylko rzeczy odebrane,

ne, zagrożenie, ale też przekroczenie, gwer-
ność pogróżki wyrażone lub różnej pomocy
pobrane, niepoi spowodowanie lub gwer
ocenione wyłudzone.

Postanowienia § 367 k.c. o wyłączeniu odpo-
dobności za prawidłowo dobrowolnej do
nabycia, gdyż § ten wszej podaje przypadki o-
dłączające tę odpowiedzialność a warunek pod b) podany
jest mu nieznany. Natomiast niemiecki i szy-
cki „Gesetzbuch" także i przedwojenny. Art 306
jest o tych dobrowolnych z § 367 wynika nabycia
do przedmiotów do sprzedaży rzeczy nabytych upo-
rządzonego tj. na pewnie nabyć przedmiotów
uprawnionego, gdy przeciwnie dod. kontr. podejście po-
jęcia kupca z ustawami kontr. czyni takowe
niebezpiecznie od nabycia dowodu przedmiotowego
(Art II. 276 k.h.), gdyż § 367 k.c. dobrowolne do
nabycia podaje przepisy, także na rzeczy Art 308
pewnie zastosowanie i z obowiązkach
handlowych. W każdym więc danym przypadku
porównać należy, czy dobrodz. kontr. czy też dobrodz.
czyn. dobrowolne do nabycia podaje przepi-
sy. Odnosnie się zwłaszcza do przepisów jednego
lub drugiego dobrodz. przekroczone być winny
te przepisy z całości nie pisz o tych błędach, a tylko
co dobrowolnej przy a więc nie porównać prze-
pisy jednego a po części przepisy drugiego dobrodz.

B) Zgaśnięcie prawa zastawu i innych praw rzeczowych

Z nabyciem przedmiotu rzeczy przez nabycia z dobrej
wiary Art 306 ust 1 zgaśnięcie prawa

dzyskującego rzeczoznawcę i ten okoliczność prawy, że z rzeczoznawcę prawo zastawu pomiędzy istniejące lub inne prawo rzeczowe gaśnie, jeżeli nie było wiadome nabywcy przy nabyciu. Twierdzenie, że na z tem prawie rzeczoznawcę lub rzeczoznawcę był powinien na twierdzenie udowodnić. Okoliczność następującą, że nabywca przy nabyciu był rzeczoznawcą rzeczy.

C) Nabycie prawa zastawu lub innego prawa rzeczowego bez zezwolenia właściciela rzeczy (Art 306 2)

Jeżeli kupiec z przypadku pod C) z wydania rzeczy przedsiębiorstwa handl. nie nabywa zgodnie rzeczy ruchomej cudzej, należącej nie będącej do tego uprawnionym zastawu trzecim rzeczy cudzej i ją temuż oddaje, różnie nabywa tenże rzeczoznawcę prawo zastawu a rzeczoznawcę, prawo zastawu lub inne prawo rzeczowe pomiędzy na zastawionej rzeczy istniejące nie mogą być przeniesione z uszczerbkiem zastawnika z dobrej wiary będącego lub jego prawo nabywcę (Art 306 ust 2)

Przepis ten nie ma zastosowania, jeżeli rzeczoznawcę zastawem zapisu lub odrzucony został (w wyjątkowych przypadkach pod A) (Art 306 ust 4) Również przepis § 456 d.c. nie ma tego ograniczenia i jest do nabycia prawa zastawu nie dlatego konstytucyjny do postanowienia dodatku handl. chociaż zastosowanie § 456 d.c. z zakresu handl. ulega tym samym zasadom, które wyżej pod A) podaliśmy mówiąc o zastosowaniu § 367 d.c. w takich sprawach, przyczem nad-

wiemy, że Art 306 ust. 2. k.h. niedaje dalej idzie niż § 456 k.c (Oben A).

Ustawowe prawo zastawu skomisanta, spedytora i przewoźnika stoi na równi z prawem zastawu umowa nabytém (Art 306 ust. 3)

29/1 1880. D) Zgaśnięcie własności papierów brzmiących na okaziciela i innych praw rzeczowych na tychże

Przepisy pod A do C podane stosują się do papierów na okaziciela nawet wtedy, gdy posiadanie lub rozporządzenie było nadużyciem przez niewłaściwe albo przez dopuszczalne nie w wydawaniu jego przedsiębiorstwa handl. i gdy papiery skradzione zostały lub zginęły (Art 307)

Przepis tego Art. 307 odnosi się także prawa zastaw. powst. gdyż nie ma na celowanie ani skupca ani czynności handlowej.

Art. 307 tyczy się wszelkich papierów brzmiących na okaziciela choćby nawet nie opiewały na emisyjne. Rozumie się samo przez się, że papier taki musiał być prawnie wystawiony. Według § 371 k. cyw. obligi na okaziciela wydane nie są prawidłowym przedmiotem obligacyjnej.

E) Zgaśnięcie własności papierów brzmiących na zlecenie i posiadanych przez indossacyę

Obowiązek przekazania takich papierów (Art 301–304) do wydania ich właścicielowi, orzeka się według przepisów Art 74 ust. wekslowego (Art 305 k.h), który stanowi, że dłużnik wydanie według Art 36 ust. wekslowego prawo do własności posiadacza, który tylko może być do

wydanie go pobierającemu, gdy nabył wiedząc należne lub przy tym nabyciu grubego dopuścił się niedbalstwa. Art. wskazuje wtedy nie uwzględnia prawnego tytułu nabycia, tytuł może być i darowizny.

Do papierów nie przybranych przez inwentarz stanowi należy ogólne przepisy prawa cywilnego. X

Tytuł 3.

O umownem zastawie prawie zastawu /Art. 309-312:/

Kodeks handl. uznaje dwa główne rodzaje zastawniczego prawa zastawu

1) umowne prawo z Art 309-312.;

2) ustawowe prawo komisanta, spedytora i przewoźnika

Ustawowe prawo zatrzymania /Retentionsrecht Art 313-316/ stoi w pewnem spokrewnieniu z zastawem prawa zastawu.

Prawo zastawu i zatrzymania ma na celu zabezpieczenie należytości długów.

Kodeks handl. obejmuje w Art 309-312 przepisy mające na celu uproszczenie i ustawienie zastawu pochodzącego z czynności rzeczy zastawnych. Przepisy te idą własnej jednak tylko o zastawieniu długu 2) zastaw ustawiony na nieruchomości, papierach na okaziciela bramiczych lub na papierach przybranych przez inwentarz, co wiąże wydanie papieru przybranego jedynie przez

czyn. vadiat rysteiowy z zastrzeżeniem: »nie na złożenie kwitu« vadiat: — 2) jeśli ustanowienie pastwa nastąpiło między dłużnikami 3) na zabezpieczenie należytości z obustronnej czynności handl. wynikłej.

Pastwo ten zmyca się pastwem kupieckim. Nie może dłużnik hipotekę na swych nieruchomej. Ustawa mówi tylko o ustanowieniu pastwa między wierzycielem a dłużnikiem, który z pastw daje swe nieruchomy. / Inni zaś kodyfikacje, jak pr. austr. pozwala, by wierzyciel kupiecki na zastaw i osobę dającą z pastw byli dłużnikami; jeżeli ci ustanowią zastaw na zabezpieczenie długu cudzy trzeciej nie wymaga ci, aby ta osoba trzecia (dłużnik) był kupcem, ustawa nie wymaga ci, aby samo ustanowienie pastwa było czynnością handl. dającego w zastaw i aby to nastąpiło z wykonaniem jego handlu - b) milczenie. na którego zabezpieczenie pastw ci, ustanowiono wynikłe z umowy z czynności, które jest handlowe ze strony wierzyciela i ze strony dłużnika, który nie, jednakże nie musi być kupcem /

Ustanowienie pastwa przez trzeciego nie narusza prawa pastwa kupieckiego

A) Ustanawianie kupieckiego prawa zastawu na rzeczach ruchomych przez kontrakt

Pod tym względem nie wymaga pisemnej formy ruchomości, co też i prawo austr. mówi (§ 1369 d. c.) wyjątkiem pastw

1) prostu porozumienie się wierzyciela z dłużnikiem (pastwem) względem ustanowienia za-

stw. Porozumienie może nastąpić nie przez ad-
nię lub doręczenie. Nie wymaga się w zaro-
dzie kunt. by wzięcie wszystkie wypadku, zachodzi "za-
stanie" wyżej wypadku między kupcami
wyraźnie „daje się zaberpieczenie - pokrycie - spe-
dycji z zastrzeżeniem odbioru - odbiorem" etc.
2) przede oddanie rzeczy stanowi się do prze-
pisów prawa - prawa cywilnego. Wyżej tacie
symbolowe oddanie (§ 427 k. 452 k.c). Oddanie
towarów przez wydanie indosowanych dowodów
odbiorczych, konosamentów i innych, być. o pa-
pierach tytuł mowa (Art 306) Dojrzy w zacho-
wszy się postanowień ogólnych o papie-
rach kwitach na okaziciela. Co do przepisów
postępowych przez indosacyę wymaga Art 309
by zostawał oddał papier indosowany. Z tych
wynika, że ostatni indos powinien opiewać na
imienia lub być in blanco. Inny
sposobem nabycie imienia wynikiem pozwa-
dzania papierów. Indos musi się być do-
czas w posiadaniu stanowi tj. indosem
który pomimo przerwie papieru, nie pod
indosem następnym tj. ustanawiającym
następ. Odbiorca indosu nie wypowiedzi pie-
niędzy. Art. 308 ani kodeks handl. indos taki
nie bezskuteczny. Prawodawstwo indosy takie
za ważne między skutkami, skut wynika
z wyżej nie będzie indos taki do ustanowienia
zastawu w drugim przypadku, jeżeli do niego stosu-
ją będzie przepis Art 310. Dowody odbiorcze
dopuszczają indosacyi takie kwity lub w celu ustano-

wienie zastaw (R. ch. z 9/6 1866).
Wierzyciel obowiązany jest do przedłożenia przedmiotu zastawnego, którego natura wymaga dla zachowania praw z tytułu papierów wartościowych praw z papierów przybranych przez indosanta. Przedstawienie weksla do zapłaty, względnie do przyjęcia, przyjęcie zapłaty, zabezpieczenie protestu etc. (Obacz 5718 nast. ust. Ord. Sądz. i Art 282 d. h.)
Nie zamienionych papierów nie można zwrócić zastawcy.

B) Wykonywanie ustawowego prawa zastawu i postępowanie przy sprzedaży rzeczy zastawionych
(Art. 310-317.)

Zastaw ustawowy odpowiada pod tym tytułem należytości, dla której ubezpieczenia zastaw ustanowiony jest niezależnie od wygaśnięcia jej przedawnienia. Przy zastawie ustanowionym przez dłużnika lub dozorującego, ustanowienie jego należy zgodzić przepisom prawa cywilnego i procesowego.
Ustawa handl. zawiera jednak w dziale przepisy odrębne przepisy o wykonywaniu ustawowego prawa zastawu, z których przytoczymy te, które dotyczą się zwłoki. Czy to nastąpiło, zależy od tego przepisów prawa cywilnego.
1) Jeżeli ustanowienie prawa zastawu nastąpiło na piśmie (Art 310 §) wystarczy w dobrej korespondencji (wierzyciel może natychmiast otrzymać zabezpieczenie zastawu na pomoc jego sprzedaży. Wierzyciel nie nie potrzebuje

rzeczy zdarzy przeciw stwierdzeni o zapłaceniu długu, nie potrzebuje przeprowadzić procesu, ale sądowi wyroku i na jego podstawie pójść wprost do egzekucji i sprzedaży rzeczy, jak tego wymaga proces prawo wyższe. Aby wreszcie pozwany nie byłby mógł otrzymać rozporządzenia z rzeczy na mocy prawa handl. który do przeciwnego jest niezbędny, gdyby jego prawa, postawić się o przekazanie na sprzedaż rzeczy i o bezwłoczne rozporządzenie z takowego. W pozwie w tym celu powinien się mocodawca przedtem potrzebne dowody tj. a) dowód pisemny na istnienie należytości i jej płatności, jakoto wyciąg z ksiąg handl. który ale b) dowód pisemny na istnienie postawienia do zabezpieczenia tejże należytości z tej należytości wynikłe a wymienić będzie handlowe po ekstraktu księgach i dowodach a mianowicie dyl. handl. (rachunki) ex. kupiecki. - Jeżeli sędzia spostrzeże, że przypadek nie mieści się w postanowieniu Art 310 ordynacji procesu, wtedy wezwie powodowe natychmiast ustnie do wydania oświadczenia czy przeciwnego pozwu nadal sądowi sprzeciwia się, przeciwnym razie nadal sąd sprawę rozpoczęty mieć lub mieć będzie i to bez pozwolenia obwinionego dowodu i na niekorzyść oświadczenia. Do sprzedaży rzeczy Art 310 publikowanie się obejść mającej sąd dozwalający wyznaczy jeden tylko termin i obwieścić go tak samo jak wyznaczenie licytacji egzekucyjnej. Wydawanie dalszych wyroków zarządzi wtedy tylko zaczepienie

przed sprzedażą, której przedmioty sprzedać się mające nie mniej jak cenę giełdową lub targową oraz nie za dokumentami dłużne poprzednie a zarazem obie strony w rozrachunek się zgadzają, albo jedna ze stron dowiedzie się ona. powinna na ostatnie dłużne 1/8 47 ust. wyrok/ Ot przeciwnym przypadku cena przez sędziego podana stanie na za cenę wywołania.

30/I 1880. O dozwolenie sprzedaży zawiadamia dłużnika wierzyciel a nie jest a jeżeli się to da uskutecznić natychmiast. Zawiadomienie może nastąpić telegrafem, pocztą, przez notarjusza etc. Gdyby tego nie uczynił, wierzyciel wynagrodzi szkodę stąd wynikłą. Zawiadomienie może nastąpić także przez sędziego, jeżeli tego wierzyciel wyraźnie żąda. Przedsięwzięcie sprzedaży nie należy do zarządu, co dłużnik został uwiadomiony o dozwoleniu sprzedaży. Dłużnik, który dowiedziawszy się o dozwoleniu podania przez wierzyciela wyżej przeciw podaniu zarzuty nie powinien być przez sąd słuchany, co wyraźnie orzekł Art 310 w przeciwieństwie do Art 407 / Orzecz. Najw. Trybu. z 29/12 1866/ Wierzyciel może na licytacji wziąć udział zastępstwa; wierzyciel obowiązany jest zawiadomić dłużnika o dalszej sprzedaży. Cena sprzedaży nie przeszła ani do pleonazmu zadatku, ani wynagrodzenia wierzycielowi nawet gdyby przewyższała długu. Wierzyciel wpisze cenę w swoje księgi handlowe na dowody dłużnika. On ma prawo na zadatku przez sprzedaż wynikłe, jeżeli to bezpośrednio nastąpiło. Przeciw dłużnikowi upadłemu powinien być prawo zastawu wyłączone

w tem czasie sposób i z tym samym obowiązku, jak w innych przypadkach. (Wszelkie pariadowe masy upadłości winien być także pariadowemu dostarczone, o których dowiedzieć należy. Przy tem gotowiznę ze sprzedaży podróżna, jeżeli ujęta odarata, pieczętowana być winna do masy upadłości, pozostałe zaś sprzedaż niedobrowe, jakiby ciż odarat nie był pozostawione na masie upadłości (544. 45 ust. 4 proc.)

Postanowienia zgodne z Art. 310 obejmują Art. 375. 382. 387. 407 ust. 4. 409 stanowisko o wydawaniu ustawowego prawa zastawu Komisantów, spedytorów i przewoźników na towarach komisowych, spedycyjnych lub przewozowych, z pewną zmianą co do przewoźnika, który podług Art. 407 ust. 4. 5.

Do powyższych przepisów stosować się winien i wniosek, którem dano w zastaw papiery opiewające na okaziciela lub posiadacza przez indosacyę. Zastaw umowy nie był ustanowiony na piśmie powinno się papier przybrany przez indosacyę obejmuje jako ustawowe zastawo i zastawo opiewające na okaziciela, lub zastawo w banco. (Wniosek bowiem zgadzał umowę, że te papiery oddane mu w zastaw, to na zabezpieczenie tej należytości, która dochodzi.

Powyższe prawo zachodzi można także z dobrze osobistym, pieczętowym dla Komisanta.

4) Postępowanie ogólne pod i) wymienionego

nie wymaga się, jeżeli nieruchomość stanowi
kres na piśmie, że nieruchomość bez przetargu
nie zostanie sprzedana za cenę oszacowania za
zgodzeniem nie wcześniej nastąpić ma, niż
ustanowienie zastawu nastąpiło na piśmie
lub ustnie (Art 311) W takim przypadku ma
miejsce zaraz sprzedaż zastawu, a otrzy-
mało dobrze się publicznie a zatem z dro-
ge licytacji t.z. dobrowolnej — nie zaś zgod-
nej (Orzecz. Izby Sąd. z 24/3 i 27/5 1874) Sąd zatem
nie odaje się z tego pracy.

Sprzedaż może nastąpić nawet niepublicznie
a więc bez licytacji, jeżeli nie zastawiona
na cenę giełdową lub targową, z którym to
przypadku nieruchomość można sprzedać za-
za biurem (nie niżej) a to przez otrzymanie
handlowego, z którego zaś tego przez urzędu-
ka do przedsiębrania licytacji uprawnionego.
Jeżeli nie sprzedano niżej ceny bieżącej,
sprzedaż zostaje zawiesz, zasadnie wierzyciel
wynagrodzi dłużnikowi różnicę między ceną
kupna i ceną bieżącą.

Według protokołu obrad domowej Norymberg-
skiej istnieje cena targowa zwykła, gdzie
od uczonym artykułem kładzi prowadzi się han-
del, że się z niego wyprowadzić da cena
średnia. Do miejsc zaś najczęściej ceny tar-
gowej, zaliczonych należy ceny targowe naj-
bliższego miejsca targowego.

Zresztą sprzedaje się z miejsca, gdzie się znaj-
duje, a jeżeli miejsce to nie jest targowem,

z najbliższem miejscu handlowem. Wierzyciel może i sam miejsce sprzedaży, wyraźnie na to w umowie odpowiedzialności.

Wierzyciel nie może pozyskać innej zastawnej z mniejszą zapłatą, złoty za cenę bieżącą odwołanego dnia. On nie zastawnego pozwie na publicznej licytacji nabyć może, wtedy on wszelkie domagać się zwrotu sprzedaży rzeczy, jeśli zachodzą warunki Art. 310.

Wierzyciel zawiadomi dłużnika o odbytej nie zaś o zamierzonej sprzedaży - jeśli można natychmiast i innej wynagrodzenia należy.

Postanowienie Art. 311 może być bardzo niekiedy przykładem zastosowane. Handlowa bowiem licytacja publiczna musi się stosować do porządku licytacyjnego z r. 1786, który wymaga przedwstępnego zezwolenia władzy publicznej na odbycie licytacji zawodowej. Taka licytacja zwalnia z powodu niewypełnienia formalności nie obcinają natychmiastowego rozporządzenia wierzyciela, niepublicznej zaś sprzedaży nie da się zaś tak łatwo przedsięwziąć, bo nie mamy z Austryi urzędników do przedsięwzięcia licytacyi upoważnionych a otrzymanie handlowi ex tylko z niektórych większych miastach ustanowieni i to nie zawsze z prawem do przedsięwzięcia licytacyi (Art 70 ust 6)

C) Sprzedaż towarów składowego

Sprzedaż towaru składowego zadzierzonego przez dłużnika na rzecz wierzyciela z zadzierzeniem przepisu

objęty § 13 R. ch. z 19/6 1868 (obaw. przypisek do Art 311) dotyczy się wedle ozwany Art. 311, nie wymagając osobnego układu pisemnego i pośrednictwa sądu.

D) Interesa giełdowe

W interesach zastawnych i prolongacyjnych tj. przy których czynnościami giełdowemi idą w zestawieniu przepisy Art 311 nawet wtedy, gdyby zastaw nie był ustanowiony między kupcami z powodu należytości z obustronnej czynności handl. wynikłej i chociażby się nie stosowano na piśmie, ze względu na zastaw bez postępowania sądowego (Ust. o gwar. z 1/4 1875)

E) Długie dłużny z drobnej egzekucji sądowej wydział przez dłużników (dłużnych) zastaw sądowy na zabezpieczenie należytości z obustronnej czynności handl. wynikłej, nie może się ich domagać zastawienia przepisów objętych Art. 310 - 311 (Ustaw. Węg. Przep. z 24/6 1868)

F) Ustanowienie lub zmiana zastawu między kupcami z powodu należytości wynikłej z czynności handl. obustronnej, również i wtedy będzie ważne, gdy zachowane zostaną przepisy prawa cyw. i procesowego. Ściągowe zastawienie nieruchomości handlowych i cywilnych nie ma miejsca (Art 312 ust 2)

G) Przepisy objęte Art 309 - 311 nie wzruszają szczególnych praw, jakie pod względem ustanowienia lub zmiany zastawu przysługują osobom publicznym. Ustawodawstwo zastawnicze

i Banchom (Art. 312 ust. 1 – Obm. proces egzekucyjny i postępowanie egzekucyjne ludzie R. ch. z 27/10 1865)

31/1. 1880.

Tytuł 4ty

O prawie zatrzymania

(Art. 313-316)

Prawo handlowe (Art 313-316) – prawo rzeczowe, § 22 R. ch. z 27/1 1850 o post. w spr. rzecz. – ludzie § 19 ord. sądow. r. 1868 dopuszczają wyjątkowo od zasadę wykonywania prawa zatrzymania, objętego § 471 k. cyw.

A) Istota prawa zatrzymania

Prawo zatrzymania (jus retentionis) niczem innem nie jest jak prawem dzierżyciela rzeczy cudzej zatrzymać ją dopóty, dopóki właściciel tej rzeczy, domagający się jej zwrotu nie zaspokoi pewnych roszczeń dzierżyciela lub go dostatecznie nie zabezpieczy. Kodeks handl. nie zmienił tej istoty prawa zatrzymania i przeistoczył je w całkiem nową odrębną instytucyę prawa, która się najbardziej zbliża do ustawowego prawa zastawu, albowiem dzierżyciel może zaspokoić swoje roszczenia z rzeczy zatrzymanej i daje mu prawo wcześniejszego przed innymi wierzycielami dłużnika. Prawo zatrzymania rozciąga się nawet do przedmiotów nie znajdujących się w posiadaniu wierzyciela np. dokumentów okrętowych bez których nie złożonych prawy, który stosunku nie ma. Prawo zatrzymania obejmuje się wyłącznie jako środek zabezpieczenia a ewentualnie według Art 315

jako środek zaspokojenia wierzyciela wierzyciela jako środek przymuszenia dłużnika do pewnego świadczenia. Prawo zatrzymania wynika ono z prawa potrącenia wzajemnych należytości pieniężnych, pozwalając tamtego do wzajemnej wierzytelności będących pieniądzem, wyrównującego pewnego potrącenia według zapatrywania ich słuszności wartości pieniężnej. Zatem tez idzie, iż prawo zatrzymania ograniczone jest do należytości prawnych i nie uprawnia wierzyciela do egzekucji zatrzymanych rzeczy.

Uwagi na podstawie Art 315 mowa jest o niemiecki prawo zatrzymania „ausübungsrecht" przekłada niewłaściwie, bo nie jest prawem podstawowym.

Do prawa zatrzymania w rozumieniu dotychczas. odróżnić należy prawo zatrzymania z umowy obustronnej. Jest to prawo zatrzymania ze świadczeniem, do którego jesteśmy obowiązani z powodu wzajemnej umowy do przeciwnego (§ 877. 934. 1052. 1062 etc. d. cyw.)

B) Ogólne warunki prawa zatrzymania

Prawo handlowe uznaje z Art 313 prawo zatrzymania tylko między stronami

1) z powodu należytości niedomiennej przy której wynikły z obustronnej bezpośredniej umowy między nimi zawartej wymiany handlowej. Gdyby zatem wierzyciel należytości przez pomyłkę, spadek, nie służyłoby mu prawo zatrzymania

prawa dzierżawcy. Nie tylko więc to zwalnia poręczyciela od odpowiedzialności za dzierżawę, że dzierżawca bezpośrednio do dzierżawy należy, lecz sama ta rzecz nie z papierami przychodząca przez ustawę, przy nim bowiem zdobycz wędruje bezpośrednio stosunek do dzierżawy (Oberster § 22 pod. redakt.)

Obojętnem jest czy dzierżawca należytości przedpłacił, czy przed oddaniem rzeczy majątku będącego, czy równocześnie z oddaniem, lub czy po oddaniu tejże.

Wierzyciel pierwszy nie nabywa tego prawa przeciw osobie, na której zabezpieczenie prawo było to za zezwoleniem pierwszego dzierżawcy było bez tego. Nie nabywa nie tego prawa przeciw temu, który jako dotychczasowy sprzedawcy handlu pod dotychczasowem firmą stał się dzierżawcą. Jakie nie przeciw dziedzicowi pierwszego dzierżawcy.

Prawo zatrzymania jest nabyte przedmiotu na dzierżawie i jest skuteczne przeciw dziedzicowi dzierżawcy pierwszego.

3) na rzeczach ruchomych znajdujących się na gruncie (nie na należytościach i wierzytelnościach, chociaż i pieniężnych zwłaszcza na dokumentach pieniężnych tudzież) i na jego papierach wartościowych (chociaż nie do obiegu handlowego nie przeznaczonych) a nie w ogóle na rzeczach cudzych nie zajętych na rzecz wierzyciela. Wierzyciel nie może zatem zatrzymać przedmiotów, które

Jeżeli o dziedzictwo concurrunt zaspokoić ma,
albo potrzeba nowy wpis dłużnika na dzie-
dzictwo w skutek dokonanego działu i zgody.
Że nowy nie należy do dziedzictwa nie
może być wyłączone prawo potrzymania, choć
by wcześniej wszedł był w dobrej wierze, tj. gdy dłuż-
nik uważał przed śmiercią dziedzica za właściciela
nowy potrzymać się nie może. Prawo dłużnika Art.
306 i 307 przepisy wobec w dobrej wierze nie
porównuje się bowiem do prawa potrzymania.
Potrzymujący musiałby wydać nowy właścicie-
lowi wyłączywszy na co odwagę wydobycze.
4) Wymaga się nadto aby nowy wspomniane
a/c rzeczy dziedzica dłużnik, bez jego wiedzy
b) w skutek czynności kontraktowej przeszły
w posiadanie tj. tu w znaczeniu nowszego
teorii tedowe jeszcze nie w ścisłym znaczeniu
lub wiernie w innym sposób przeniesienia
przeszedły wreszcie, dowody ostatniego lub
późniejszego - jeszcze porównywać nie
może. Czy-
nność ta również być kontrolowana ze strony obu
kontraktujących. Autor wymaga się odnosić
nowy przez dziedzica, nie wymaga jednak
aby zachodził jeden przypadek między tymi
a nowy nowszy być potrzymane.
Kto nowy rzeczy dziedzica otrzymał od trzeciego
bez wspólniactwa z dziedzicem nie nabywa
na nich prawa potrzymania.

C) Warunki powstania prawa zatrzymania.

Jeżeli ex schodzi podane [illegible] warunki również nie mieć może prawo zatrzymania a to
1) gdy wierzyciel jest pełnym z chwilą jej [illegible] (Art 313) 2. wierzyciel jest pełnym jeżeli dochodzone [illegible] może - nie wymaga ex natury z chwilą [illegible]
2) gdy wierzyciel nie jest jeszcze pełnym wtenczas gdy dłużnik stał ex niepewnym co do pełności tj. co dłuży do majątku jego upadłości chwili lub jest tylko dłużnik sam wypłaty zatrzymać. Zatrzymanie wypłat może być ogólne i polegać na niemożności dłużnika rozporządzenia długu tj. jest z tej chwili wierzyciel zatrzymać chociaż może cały jego majątek podlegać stanowi biernej albo być długi zgrzeczenia na majątku jego wydanie a bezskuteczne ex ich odwołania, a odmówienie pod ogólnie wydanie dopiero po oddaniu przedmiotów lub po przyjęciu przez pierwszego poświadczenia postępowania z przedmiotami z pewien sposób pewny, lub do wiadomości pierwszego dowody.
Wskutek pojęcia ex warunków pod B. i C wskazanych nie powstaje jeszcze prawo zatrzymania samo przez się, do tego trzeba roli wierzyciela, które samo, że nie jest skutkiem, które zachodzi jeden z przypadków wyżej wymienionych lub ex innych jeszcze prawo zatrzymania.

3/2 1880.

D) Przypadki wykluczające lub ścieśniające prawo zatrzymania.

Prawo zatrzymania nie ma miejsca:

1) jeżeli strony zrzekły się na to zgodnie (Art 316)

2) jeżeli właściciel sprawdzi, że jest pozwem, zatrzymanie zresztą przedmiotu byłoby sprzeczne poleceniu przez Sąd wydanemu przed lub podczas oddania udzielonemu lub przyjętemu od pożyczyciela zobowiązania, że z tymi przedmiotami w pewien oznaczony sposób postąpi (Art 313 ust. 2) (Wyjątek tego Art. przemawia tylko zatrzymanie rzeczy Sądem zatrzymanie być mogą, jeśli przeszkoda przyczyna dłużnika okoliczności zatrzymania interesu, redukcja której rzecz przeszła z dłużnika pożyczyciela pozwala dalszego trwania dłużnika. 3. zresztą z bardzo rzadkich przypadków zatrzymanie może upaść przez pożyczyciela, by je wydał trzeciemu, lecz zresztą odmawia przyjęcia. W tym przypadku trwa dłużnik i nadal z prawa zatrzymania może być wykonana; albo po zaspokojeniu pożyczyciela z sprzedaży zastawu pozostała przy tym, pożyczyciel może takowy zatrzymać na zaspokojenie swych należytości. Pożyczyciel swoim uprawnieniu złożenia dłużnika zrzekającego się, z jaki sposób na postąpić z rzeczami, jeżeli polecenie to otrzymał przed lub podczas oddania rzeczy. Złożenia późniejsze przemawia tylko wyjątkowo, kiedy nie powstały jeszcze rozumiejące prawo zatrzymania, z pewnością nie jest obowiązany uwzględnić złożenia, chyba że

dobrowolnie przyjąć na siebie obowiązek postąpienia z rzeczami w pewien oznaczony sposób. Uczynić dłużnika pewnym być takiem, by z niego widocznie ciężar odpadł zamiar dłużnika, że dzięki temu uczynieniu, dwie wydawały możności wykonania prawa zatrzymania, zwłaszcza uczynienie wierzycielowi pewien dłużnika widocznem, by z rzeczami w pewien sposób postąpił, nie mogąc przemocy i nadużycia cudzego prawa pastera domniemanie, spedytora i przewoźnika. !!!! ....

3) Prawo zatrzymania nie ma miejsca, jeżeli należytość nie jest jeszcze płatną, a dłużnik zgoła nie jest jeszcze pewny co do swej płatności, lecz podług ks. B. podane odebranie nadawania się niepewności wypłacalności, nastąpiły jej przed oddaniem rzeczy lub przed przyjęciem pobrania ze strony wierzyciela postąpienia z rzeczami w pewien sposób oznaczony, albo przedtem do wiadomości wierzyciela dany.

4) Prawo zatrzymania nie może być przeniesione do wszelkich rzeczy dłużnika przy dojętych się w dzierżenie wierzyciela, jeżeli użycie wyłączone do jego zabezpieczenia.

5) Skutki prawne prawa zatrzymania

Jeżeli się zdarza wyżej wymienione warunki, pod którymi powstaje prawo zatrzymania, wówczas służą wierzycielowi następujące dwa prawa:

1) wierzyciel może jest z powodu przysługującej swej należytości i dopóki przez zatrzymanie przedmiotu zatrzymania rzeczy przy wymienionej dopóty, dopóki go dłużnik nie zaspokoi lub w inny sposób przekonywa nie zabezpieczy.

2) z prawem zatrzymania tylko wtedy prawo wierzyciela rozporządzać należytością z zatrzymanych przedmiotów przez sprzedaż tychże, jednak pod warunkiem, że ubezpieczenie wierzyciela przez dłużnika nie nastąpiło na rzecz tj. przed wykonaniem skargi.

§7. Wykonanie prawa zatrzymania

Wierzyciel chcący wykonać prawo zatrzymania obowiązany jest zawiadomić o tem zawiadomić dłużnika tj. tak wcześnie, iżby uwzględnić zachodzące okoliczności nie można wierzyciela przymusić, że jest dopiero o pierwszym innej rozporządzać na rzecz trzeciego, lecz nie trzeci swego prawa zatrzymania. Uwiadomienie ma na celu przede wszystkiem dłużnika na to, aby bez zwłoki zwrócił rozporządzenie lub go w inny sposób zabezpieczył - jeżeli zwróci chce skutek potrzebne z wykonaniem prawa zatrzymania. W celu uzyskania sprzedaży przedmiotów zatrzymanych wyniesie wierzyciel za pozwem dłużnikowi o zapłatę długu i dozwolenie sprzedaży przedmiotów zatrzymanych na zaspokojenie należytości. Powód udowodni w pozwie warunki prawa zatrzymania, nie zaś że dłużnika zawiadomił o wykonaniu tegoż prawa, albo że nie zostało przez niego w inny sposób zabezpieczone. Jest to rzecz pozwanego udowodnić, że wierzyciela na czasie ubezpieczył. Skargę wyniesie można przed sąd właściwy dla wierzyciela lub dłużnika a nawet przed sąd rzeczy położenia ze względu na miejsce położenia rzeczy zatrzymania.

nij (554 N.S. : Orzecz. Najw. Trybun. z 22/4 1874)

Na podstawie uzyskanego pomyślnego wyroku nabywca nieruchomości zasadza prawo pastwy na rzeczach zapisanych i może się ich sprzedaży domagać. Sprzedaż odbywa się według przepisów powszechnych procesu cywilnego, nie zaś Art. 310. Rozporządzenie nieruchomością nastąpić może mimo zajęcia nieruchomości (Art 315). Nieruchomość otrzymuje z drugiej ręki sprzedaży uzyskanej tylko, ile na zaspokojenie należytości jest potrzebnem - o podziale i wypłacie tej drugiej orzeka Sąd.

Podanie prawa złożu nieruchomości także przeciw nabywcy upadłej złożnika. Na mocy § 11 ust. ostatni z 27/12 1868 prawo zatrzymania nabyte przed otwarciem upadłości przetrwać może jako prawo do pastwy.

G) Zgaśnięcie prawa zatrzymania

Prawo zatrzymania gaśnie:

1) z skutkiem rozporządzenia lub zabezpieczenia nieruchomości (Art 315)

2) z skutkiem utraty posiadania; nie odzyskawszy tedy nieruchomości złożnik zwykłe prawo do obrony posiadania. Najw. Trybunał uważa prawo zatrzymania za prawo rzeczowe na rzeczy cudzej (Orzecz. Najw. Trybun. z 22/4 1874)

H) Dodatek

Zakłady kredytowe zostające pod dozorem rządu, mają szczególne przywileje pod względem wydawania prawa zatrzymania złożnego im także przeciw nieruchomościom, jak niemniej i na zabezpieczenie na

leżytości, chociaż nie wynikłych z czynności handlowych (Rech. Skarb. z 20/10 1865 - Obor Prawa cyw. i postęp. z tego wywodzących)

W dalszem poruszaniu uwagę na to, że od prawa patrymonialnego, o którem wyżej tu mówiliśmy, odróżnić należy prawo patrymonialne z prawem obcemu jurysdykcyi. Jest to prawo patrymonialne przedawnienia (do którego jesteśmy obowiązani) z powodu rozjemczego powinowactwa do przedmiotu (§§ 877. 934. 1052. 1062 b.c.)

Dział czwarty

O czynnościach handlowych

(O prawie obligacyjnem handlowem)

W dziale I poznaliśmy pojęcie i podział czynności handlowych stanowiących podstawę handlu z innemi prawami. W dziale powyższym zajmiemy się nad przepisami prawa handl. tyczącemi się albo czynności handl. z ogółu albo pewnych podrzędnych rodzajów z osobna. Prawo handl. zawiera w istocie te tylko odmiany i uzupełnienia powsz. prawa obligacyjnego z powodu: a) prawa rzeczowego na rzeczach ruchomych, którego czynności potrzeba handlu. Kodeks

kont. przemawiały dla wszystkich państw schodzących z sobą.
Dawniej Praw. Niemieckie z rozkazów się późniemi pra-
wami obligacyjnemi państw z Art. 278–316 wcześ-
ogólnych przepisów o czynnościach kont. które się
po wszelkiej części odróżniają od postanowień powsz.
prawa cyw. powsz.

Przedewszystkiem nadmienić musimy, że księga IV.
dod. kont. zakreśla czynności prawne odnośne do
tego, że podmiotem stosunku prawnego jest dwo-
jące. Brakuje postanowienia przy którem jedna
strona umowę o dług sprzed, bez tylko o nim
z odniesieniem się do jego przedsiębiorstwa kont.
Jedynie z Art. 289. 291. 292 na podstawie ust. 2. 300. 301.
309–311, 313. 323. 378. 388. 420 jest mowa o długu bez
odniesienia się do jego kontu. Zachodzi więc pyta-
nie, czy postanowienia objęte tymi artykułami,
powinny być postrzegane bez względu, czy czynność
odnośna została przedsiębiorstwa z wykonywaniem przed-
siębiorstwa kont. odnośnego długu lub z uwzględ-
nieniem tej okoliczności. Z uwagi, że po długu po-
trzebnym być może, albo wykonywa czynności
kont. z sposobie zarobkowania, trzeba przy-
jąć, że kontrahujący zdaniem jako
dłużnik, kiedy wystąpuje jako kontrahujący
z odniesieniem się do swego przedsiębiorstwa kont.
chyba że ustawa Art. jest wyraźnie, co wszakże
zachodzi jedynie względem zaciągania przez długu
pożyczek (Art. 292 ust. 2) Wyjątek ten stracił jednak
przy zmianie z obecnej ustawy z 14 czerwca 1868 roku
[illegible] tej ustawy o bankach.

Części ogólna

Tytuł I. sekcja II.

O ogólnych przepisach tyczących się czynności handlowych.

I.

Tłómaczenie czynności handl.

(Art. 278. 279)

Tłómaczenie umów ulega z ogólnych przepisom §914 i 6 tudzież §915 d.c. Przepisy tych §§ dadzą nadzieję na znalezienie wyżtych wyrazów i wyrażeń zawartych w obcych stronach, aby użyte wyrazy niewątpliwych pogrążające porozumienie, że użycie wyrazów niejasnych tłómaczone będzie na korzyść tego, który ich użył. Ustawa handl. przeczuła, że przy szczególnem rozporządzeniu wątpliwej treści oświadczenia wyrażonego tj. z stron użytego stanowisko będzie pole kontradyktoryczne nie zaś sprzeczności co się tyczy głosowego znaczenia wyrazów (Art. 278) będzie się przed przedsięwzięciem pole kontradyktoryjnych. Jeżeli w razie wyrażenia jest niewątpliwem, zgoda nie ustąpi bez przyczyny od głosowego znaczenia wyrażenia; przyczyna może stronie interesowanej i udowodnić, że się znaczeń ułożonej wyr. dokument opiera. Przepis §278 tyczy się czynności handl. jedno i obustronnych, bezwzględnych

względnych i pochodnych. W razie pochodzącego sporu o prawomocność i odmienność działań i opuszczeń należy mieć wzgląd na obyczaje i przepisy z handlu przestrzegane (Art 279). Obyczaje te wiążą przede wszystkim (Oberst Justizhof) Stronę powołującą się na takie przepisy handl. na wiadomości swego przeciwnika uprawdopodobni, że taki zwrot kontraktu przyjęto zazwyczaj, bo tylko po takim przypuszczeniu można przyjąć, że przeciwnik chciał zawrzeć kontrakt treści danej treści. Takie faktyczne przepisy handl. będą uzupełniające bądź stanowiące rękojmę kontraktującego mogą wyłączyć ustawę od zastosowania, o ile i rola przystępującego to uczynić może. Samo milczenie oświadczenie tylko uważać można za przyzwolenie, kiedy między stronami już istniał stosunek obowiązkowy, który do przyszłego takiego oświadczenia. Podany przepis Art. 278 tyczy się wyraźnych oświadczeń, Art 279 zaś tyczy się przeciwnie dorozumianych oświadczeń woli. Postanowienia powszechnego praw. o kształceniu umów zostają niezmienione, tylko, o ile wspomniane postanowienia kodeksu handl. ich nie zmieniają.

II.

Odpowiedzialność solidarna

/. Art. 280 - 281 :/

Przepisy Art 280 - 281 stanowią w tym względzie co następuje:

1) względem zobowiązań, za które dłużnicy ustanowić jest handlowa, stają się dłużnicami solidarnymi

chyba że z umowy z wierzycielem wynikało, że ich nie ma przewyższać (Art. 280. 888-891 d. c.) Nie wymaga się zatem, aby ich wprost zmierzano względem wykluczenia solidarności już w ustawy wynikającej. (Bruns Art 269 ust. 2 nie ma słuszności z przepisem Art 280) Stosunek pochodzący między solidarnie obowiązującymi ocenia się według umowy z uchwałami osobnych postanowień, według przepisów prawa zwyczajowego a co do pobocznych według prawa rzeczowego.

2) Zarzutem podzielnie długu z pierwszeństwem z papierami nie mogą się zastawnicy

a) Skutki solidarne odpowiedzialności (Art 281 ust 1 u. h. tak samo 888 891 d. c.) z czynności handlowych bądź obu bądź jednostronnych a zwłaszcza z tych, które są handlowemi tylko ze strony wierzyciela, tudzież w przypadkach, gdzie skutek handlowej solidarnej odpowiedzialności ustanawia, chociaż się nie rozchodzi o czynności handlowe ten o nowe handlowe jak to Art. 112. 113. 167 ust. 3. - 173 ust. 3. - 178 ust 1. - 211 ust. 2. - 241 ust. 2 - 245 ust. 4 - 247 3. 248 ust. 3. 257. 269 ust. 2. - 401. 429.

b) przyczyni, jeżeli

α) dług pochodzi z czynności, która jest handlową ze strony dłużnika głównego, bez względu na czynność o tem przedmiot - gdyż co zwykle przyjmuje cechy czynności handlowej chyba że też jest z innej przyczyny (66. 5) Zarzucić nie można stycznej czynności cywilnej, nie podpada pod ogólne przepisy kod. handl. o czynnościach handlowych bez przeszkody Art 281 d.

β) gdy samo zarzucenie t.j. umowa między wierzy-

zilem a przyciélem stanowi czynność handl. czyto względem obu kontrahentów, czy względem jednego z nich. Obojętnie jest, czy dług główny pochodzi z czynności handl (Art. 281 ust 2).

W szczególności przypadają pod pojęcie czynności handlowej:

α) zamówienie towaru kupcowi z wykonaniem jego handlu - jest to czynność handl. po stronie zamawiającego (kupca)

β) zamówienie, które kupiec z celem handlu daje bez względu na cechę długu (czyli jest lub nie jest czynnością handl), późniejsza zamówienia komisanta, ekspedytora (actio de circumscriptione) (Art 370) Obowiązek kupca do dania drugiemu, by osobie innej kupca oznaczonej ekspedytował na nie, bezpieczeństwo dotychczasowego płacenia. Przyjaciel zamówiony nie może cię zastąpić zamówionymi towarami ani ze względu na cenę stosunek do dłużnika głównego, ani ze względu na to, że jest innej zapatrzenia (Ko cenno s 1359) Pozwanie przyjaciela handlowego nie wynagradza po stronie zamawiającego zwłoki dłużnika głównego (innej s 1355 d. c.). Przyjaciel handl. odpowiada zatem jako przyjaciel i zapłatzca (s 1357 d c) Innej niż cię ma, jeżeli przyjaciel pobierze od zamawiającego o tyle, o ile przez dłużnika głównego nie będzie zaspokojonym.

III.

Staranność porządnego kupca (Art. 282.)

Kto z powodu czynności, która z jego strony jest handlową, ma obowiązek staranności względem drugiego, powinien dochować staranności porządnego kupca właściwej. Przepis ten Art. 282 zawiera podwójne postanowienie:

1) Kto wypełnić ma czynność, która z jego strony jest handlową, odpowiada za wszelką winę (§ 1294 k. c.) Winą zowie się tylko zachodzi, dla tego dotyczącej tej staranności, jakiej się zwykle wymaga po osobie, która w zawodzie zarobkowania wykonywa ten rodzaj czynności handlowych, z którym się wiąże czynność w razie będąca. (po kupcu)

2) Pytanie, kiedy zachodzi z czynności od handl. obowiązek dochowania staranności - powinien należy według zasad ogólnych. Przepisy Art. 361. 362. 380. 387. 397. 399. i 423 odchodzą tu obowiązek ogólności. Przepis Art 348 odnosi go na osoby, strony których czynności odnośna nie jest handlowa, Art. 348 ust. 1 zaś mówi tylko o staranności prokurytora a Art 348 ust 1. o staranności bez względu bliższego oznaczenia, mianem Art 94 o staranności, jakiej zwykł jasny zazwyczaj dochodzą z wyżej stanowisk interesach.

IV.

Wynagrodzenie szkody (Art. 283.)

Art. ten stanowi, że ten, komu się należy wyna-

grodzenia szkody, jakoż może powstać rzeczywistej szkody i utraconych korzyści. Stąd wynika, że wynagrodzenie szkody obejmuje w prawie handl. zupełne zadośćuczynienie a nie tylko bezpośrednie (SS 1323. 1324.)
Podany przepis odnosi się tylko do przypadków polegających na czynnościach, które ze handlowemi albo ze strony osoby uprawnionej żądać wynagrodzenia szkody, albo ze strony osoby obowiązanej do tego wynagrodzenia. Wynagrodzić należy rzeczywiście nastąpioną szkodę, a nie rzeczywiste uszczuplenie majątku poszkodowanego stanowiące utraconą korzyść tj. zysk, którego się spodziewać można było przy przeciętnym biegu rzeczy, nie zaś zysk, którychby mógł być następnie przy nadzwyczajnych okolicznościach. Według Art. 283 § 2 powinien się mający zastosowanie ze względu na przepisy kodeksu, gdzie na mocy szczególnego przepisu prawa handlowego lub postanowienia umowy przewidziane obowiązek wynagrodzenia szkody zmniejszy bądź to przez odstąpienie od zawarcia umowy, bądź bez odmówienia się do umowy. Szczegółowe postanowienia o wynagrodzeniu szkody zawierają Art. 357 ust. 3 - 396. 397. i 427.

V.

Kara umowna
(Art. 284.)

Pozew o karę umowną podlega § 1336 k. c. Według Art. 284 mogą się strony umówić względem kary umownej, która nie ulega żadnemu ograniczeniu,

nim co do ilości, bez względu czyli strony są dyspanii i czyli interes jest czynności handl. po stronie kontrahującego nie dotyczącego umowy, czy tylko po stronie drugiego kontrahującego. Przepis ust. 1. Art 284, iż kara umowna może przewyższać ewentualną szkodę przez niewykonanie umowy spowodowaną jest przeciw prawu przedtem wydanemu, które takiego przedłużenia nie dozwala tudzież przeciw § 1336 k.c. ust. 2. który szkodzie nadaje stałą miarę, dowód ilości kary umownej gdy dłużnik dowodzi, iż takowa jest wygórowana, — co się wreszcie nie ma odnosić do pojazdów, bo co do tych szkoda miałby tylko przyjąć ilość wyższą przez prawnego procentowi — przekracza i to ograniczenie ustała z obu ustawy z 14 czerwca 1868, która nie ogranicza kary umownej przy pojazdach i waloryzacja dochodzonych z pojazdu przez dyspozycję sądową nie i tak nie podlega ograniczeniu (Art. 292 ust. 2) W wątpliwości dłużnik nie może się uchylić od dotrzymania umowy przez płacenie kary umownej (Art. 284 ust. 4) Orzeczenie wyżej przytoczone na przypadek nie dotrzymania umowy ma być przyjmowane jako kara umowna a nie jako kara za zwłokę (§ 909) Strony mogą się wreszcie umówić, iż dłużnik umowy będzie od dotrzymania umowy przez płacenie kary umownej odstąpić — natenczas zatrzyma ta kara zbyt cechy kary za zwłokę, zwłaszcza do niej z tem zastrzeżeniem, z jakiem podatek na umowy Art. 285 wraca się jako kara za zwłokę, albowiem podatek daje się przy zawarciu

kontraktu a przedmiocie się jego przelania stronę od dotrzymania umowy. Kara umowna pod względem cechy kary za pozór odstawania się tylko przy zawarciu umowy - od której dotrzymania można się dopiero przez złożenie kary uwolnić. Nie wymaga się, aby strony wyraźnie się umówiły, by kara umowna zdutelowała jako kara za pozór. W razie wątpliwym przyjęciel domagać się może obok kary umownej także wynagrodzenia szkody, o ile ta przechodzi ilość kary umownej, albo co na jedno wychodzi może żądać wynagrodzenia szkody, ilości kary umownej przechodzącej, nie zaś natenczas i kary umownej. Kara umowna stanowi więc najmniejszą kwotę, której zapłacenia może żądać poszkodowany nie potrzebując wykazać wysokości szkody poniesionej (Ob. tu Art. 368 i 369) Jeżeli poszkodowany domaga się i przewyższa wspomnianej, natenczas należy szkodę.

Konferencja Norymberska nie chciała rozwiązać pytania, czy przyjęciel może żądać albo złożenia kary umownej, albo dotrzymania umowy, albo obojga razem. Kwestya ta rozwiązana tylko przy kupnie (Art. 354-357) Wchodzi zatem i zastosowanie przepisów handlowych o rękojmi przepisy prawa cywilnego. - Przedmiot ten względnie należy umowę. W razie wątpliwości może przyjęciel żądać obok dotrzymania umowy także i złożenia kary umownej (str 336) później wtenczas, gdy umówiono karę z przypadku zwłoki. Przepis Art. 284 obowiązuje wszystkie ou

by mogące udział z czynności handlowej.
Co do odstąpienia od kontraktu obacz § 919 k. c.

VII.

Zadatek (Art. 285.)

Zadatek (§ 908 k. c.) wtedy tylko uważa się jako dany na poczet (§ 909 k. c.) gdy co względem tego umówiono wyraźnie lub dorozumiewanie, lub gdy taki jest przyjęty miejscowy. Zadatek nie jest po za obrębem tych przypuszczeń tylko znakiem zawarcia kontraktu. Jeżeli nie na innej umowy, ani przyjętego miejscowego, zadatek powinien być

1) potrzebnym (t. j. uważanym jako przedpłata dotychczasowej; albo

2) przeliczonym, jeżeli co do przedmiotu nie jest jednak z góry z przeliczeniem a zatem nie dających się postrzedz. W razie niedotrzymania kontraktu idzie co do zadatku z postanowienia przepisy § 908 (Ustaw. Nadw. z 12/8 1825) a co do kary po zwrot §§ 909-911.

VIII.

Podwyższenie nieważności (Art. 286)

Podwyższenie nieważności, czyli z rozumienia ustawodawstwa austryackiego - nad połowę (§ 934 k. c.) nie może być na żadnego z kontraktujących przy czynu zaskoczenia czynności handl. bez względu czy czynność jest jednostronna, czy obustronna handlowa, i bez względu na kontrahenta, po stronie którego czynność jest handlowa.

VIII.

Odsetki (Art. 288-293.)

Ustawa z 12 czerwca 1868 nakazująca ustawy o lichwie

nie umowa przepisów kodeksu handlowego, o ile na skutek tej umowy nie uległy.

A) Rodzaje odsetek

1) Odsetki ustawowe w przeciwstawieniu do odsetek umownych.

Przypadki, z których dłużnik już z mocy ustawy płacić może odsetki są:

a) przypadki przy reprezentacji objęte Art 93. 95 i 157. 106. 161. 220. 268 (ustawa przedtem nierozróżniała mocy od odsetek z Art 106. 161, o czem przy mowa była)

b) należytości płatnej pochodzącej z czynności, która jest handlowa, po stronie przeciwnej uczestnika do tego prawo pobierać od niej odsetki, a to najpóźniej od dnia wezwania sądu (Art 288) chyba że według prawa wekslowego odsetki należą się od wcześniejszej jeszcze pory czasu (§ 1334 b.)

c) Należytości płatnej drugiej przeciwnej pochodzącej z czynności handlowej obustronnie uczestnika prawo żądania odsetek od dnia płatności (Art 289) Odsetki te są odsetkami ustawowymi

d) Kupiec, który z wykonaniem swego przedsiębiorstwa handlowego, lub w ogóle z prowadzeniem jako kupiec (Art. 272 ust. 2. 274) pełnienie czynności lub wyświadczenie przysługi kupcowi lub niekupcowi, może liczyć sobie odsetki od pożyczek, pełnionych, wydatków i uwzględnia od dnia dzienny następny (Art. 290 ust. 1. 2) Odsetki te nie są odsetkami ustawowymi - przybierają istotę wynagrodzenia za dozwolony użytek kapitału kupca.

e) Jeśli kupcy rozrachunek sobie stosunku rachunek bieżący, tzw, domu przy zamknięciu rachunku

należy się przerydo (salvo) ma prawo żądać odsetek od całej sumy przerydu, choćby z nią schodziły i odsetki, a to od dnia zamknięcia rachunku (Art 291 i) można zatem żądać odsetek od odsetek (jedyny przypadek z dodatku handl) (według ustawy z 14 czerwca 1868 można żądać odsetek od odsetek, jeżeli się
α) wyraźnie względem tego umówiono i
β) jeżeli z zapadłe odsetki wymagalne zalegają, a to od dnia doręczenia zalegi
O rachunku bieżącym pomówiony pod lit. IX.

2) Odsetki umowne
Odsetki te polegają na umowie

B) Stopa procentowa
1) Odsetki ustawowe
Wysokość odsetek ustawowych przy braku odsetek za przodku wynosi z wyjątkiem handl. rocznie 6% (Art 287) Odsetek po 6% żądać można z racji zwłoki i ustawowo, gdy kontrakt albo zwyczaj nic nie stanowi o prawie pobierania odsetek, albo wyraźnie do pobierania odsetek z mniejszej ilości lub bez oznaczenia wysokości. Jeżeli się umówiono względem wyżycia odsetek, należy to jako odsetki za zwłokę nadal żądane być mogą. Inne wyjątkowe przypadki, gdzie kodeks handl. ustanawia płacenie odsetek bez oznaczenia wysokości, powinien należy stopa po 6% rocznie (Art 287 ust 2) - up. Art. 93. 95. 110. 268. 288-291. Przeciwnie nie należą się odsetki niestarzejące t.z. po 4% z Art. 106 i 161.

2) Odsetki umowne
W wyjątkach handl. mogą być postanowione odsetki po 6% rocznie, względem wyżycia odsetek z tytułu się umawiać można, o ile tego ustawy

wujowe zwykłe. (Art. 293 ust. 1) Ustawa z 14 czerwca 1868 przynosi znaczne ustawowe ograniczenie tego przepisu, przyznając [illegible] należytości dodatkowych. Rozróżnia kwestia zwrotu należytości sądowych w tych względach w sprawach odsetek jako to 6% z dwu przypadków:

a) od pożyczek przez długi pieniężne zaciągniętych, choćby i pożyczka zabezpieczona nie była zapisem hipotecznym.

b) od długów zapisanych z jego czynności hipotecznej (Art. 292 ust. 2)

W razie umówienia się o odsetki bez oznaczenia ich stopy, należy się odsetki po 6% (Ust. z 14/6 1868)

C) Chwila od której się odsetki należą

1) Odsetki ustawowe

Ustawa oznacza pewną chwilę tę, od której odsetki ustawowe (Art. 93. 95. 106. 157. 161) zaczynają się z Art. 290 ust. 2. od dnia wniesienia pozwu Art. 291 od dnia zamknięcia rachunku bieżącego.

Przy odsetkach potrzeba odróżnić wypadki (Art 288-289):

a) gdy ustawa lub umowa oznaczyła dzień do zapłaty, tj. takiego dnia, w którym dłużnik nie dotrzymał - wtedy powstaje jej prawo do odsetek od tego dnia bez poprzedniego wezwania się (§ 1334. Art 288 z komentarzem)

Jeżeli jednak

b) dzień do zapłaty nie był oznaczony, odróżnić wypada czynności hipotek jednostronne od obustronnych

α) przy czynnościach jednostronnych może się zdarzyć, że z chwilą, z której strony czynność jest kompletna, żądać odsetek od dnia wezwania się, zwłaszcza że czasu przytoczenie rachunku nie będzie wymagane po wezwaniu się (Art 288)

β) dłużnik między osobą z czynności hipotek obustronnych należy się odsetki od wcześniejszej należytości

nawet bez umowy i wypowiedzenia się, a to od dnia, kiedy tadowa należytość była wypłacona. (Art. 289) Ustawa mówi tu wyraźnie o odsetkach potoku a wypłacenia, nawet bez umowy o nie, że odsetki się należą, choćby się strony nie umówiły względem chwili, z której nastąpić ma potrącenie. Jeżeli kontrahentujący nie są dłużnikami, albo tylko jeden z nich jest dłużnikiem, wówczas idzie o postawienie alt. Art. 288 (to pod a) albo prawo cywilne powo. Inspiry Art 288. 289 (to pod a i b) nie mają postawienia, jeżeli wierzyciel pozwie się w potrąceniu, bo się nie nadaje do dłużnika pospłaty, chociaż do tego jest obowiązany, jak to na miejscu przy rachunkach, a ogólnie przy papierach powszechnych przy ordynacyi i przy papierach opiekuńczych na odpowiedzialność

b) Odsetki umowne

Przy odsetkach umownych, należy chwila, od której się należą, od umowy kontraktu.

D) Chwila płatności odsetek

Odsetki stają się z ogólnych płatności chwilą, z której stają się płatne a mają należytość, od której odsetki się należą. W ogólności mowa stąd się stanowi o terminie płaty odsetek. Jeżeli względem tego nie umówiono się, powinno na mocy ustawy z 14/6 1868 r. przy odsetki być płacone przy powrocie kapitału lub corocznie z dołu, jeżeli umowa zawarto na lat kilka (tj. jeżeli użycie kapitału trwa dłużej niż pół roku). Wtedy odsetki potrzeba z góry i bez wszelkiego ograniczenia lat też za dni tadowych

d) Pobieranie odsetek przewyższających kapitał (Art. 293)

Można żądać odsetek od długu wynikającego z czynności handlowej, chociaż one razem z kapitałem przewyższają bez względu na to, czy się należą z umowy zawartej albo z umowy albo na mocy obydwóch i bez pozwu, skoro jest pieniężnem a dłużnikiem, i czyli czynność handl. jest jedno- lub obustronna (Art 293) (: zmiana § 1335 K.c.)

IX.

O rachunkach bieżących

O prawie dupca do prowizyi (Art 290 wdł.)

Dupiec, który z handlu patentowego czynności lub wykonywania posługi dupcowi lub na dupcu na prawo nabył bez poprzedniego układu żądać ma to prowizyi, a nadto jeżeli chodzi o przechowanie i ostrzegawczego tadu, a to według taks i miejscowych przyjętych. - Prowizya jest to wynagrodzenie za trudy z powodu pełnienia czynności powierzonych. Objęciem jest, czy interes przez dupca patentowany zachodzi z zakresu jego przedsiębiorstwa handl. gdyby go tylko patentowi z przymiotem dupca (Art 272, ust 2.: Art. 274 wdł.)

X.

Uznanie rachunku (Art. 294)

Uznanie rachunku nie wyłącza zbadania omyłki lub oczywistego rachunku. Postanowienie to objęte Art 294 na to założenie

1) rachunek tymczasowy z czynności handlowej bez względu na jedną lub wiele i na przebieg od roku, z którego strony czynność jest handlową

si ey kadora jest przeciwnem lub dowodziem, kudzi
ey pachunek obejmuje rzeczywiste należytości
i długi i ey w tymże przypadku tylko przeciwko
(calko) uwidocznione podlega, a

2) uznanie pachunku uczynione przez osobę,
na której pachunek podlegał ułożony. Uznanie
może nastąpić wyraźnie lub dorozumianie,
słownie lub na piśmie. Według dzisiejszego
zapatrywania się już samo uznanie pobory-
wania albo długu z zatrzymaniem bez podania ekcep-
du prawnego, na którem poboryszanie polega,
strony samodzielny akt prawny - nadejść nie-
uczyniło prawo porządku. Uznanie pachun-
ku strony nie w innym przypadku samo-
dzielną zasadę prawną dochodzenia należy-
ści z rachunku wynikającej i nie zachodzi po-
trzeba wydarzenia i udowodnienia w pozwie
okoliczności, obejmujących należy-
ści, na których rachunek polega - pozwa-
niona się takiemu uznaniu broni. Prot.
uznanie Art 294 wychodzi z tej zasady, że
uznanie pachunku (calko) stanowi samoistną
zasadę prawa pozwanego być uwzględnione tylko na podstawie przyznania pa-
chunku polegającej na owym pozwanego
go pachunek albo popełnionej przez tegoż w za-
mian podstępnym, czy innemi słowy, uzna-
nie pachunku nie zawiera zwolnienia się za-
dośćuczynienia go z podanych dróg prawnych. Według
ogólnych zasad ponosi się błąd, który strony
do uznania pachunku skłonił. Przepis Art. 294
nie pozbawia pozwanego pachunek od docho-

drenia omyłki z rachunku popełnionej. Kupcy dodają porozumienia do rachunku postanowienie odsyłające się głosek: S. E. z O. (Salvo errore et omissione, Irrthum vorbehalten)

XI.

Pełnomocnictwo handlowe zwyczajne.

(Art. 296–298)

Mówiąc poprzednio o pełnomocnictwie powszechnem i prokurantach, pełnomocnikach handlowych podzieliliśmy pełnomocników z zawodu handlowym na prokurantów, pełnomocników handlowych i pełnomocników przygodnych. O tych ostatnich, działających poza zakresem czynności handlowych powszechnych, stanowi Art. 298, że do nich stosować należy przepisy powszechne z Art. 52–55. Stosowanie nie wymaga bliższego. Przepis Art. 296 dotyczy tego, kto, pełniąc czynności handlowe, czyni dorywczo, by pewnej osobie oznajmić dowód obejmujący pewność umowy lub podstawę rachunku, tyczący się długu wynikającego z czynności handlowych powszechnych uważa się za umocowanego do odbioru zapłaty (tj. należytego świadczenia) za dowody takowe, jeżeli okoliczności płacącemu wiadome nie sprzeciwiały się takiemu domniemaniu. Nie wymaga się dowodu, że czynność była zawarta dla kupca. Proporzyczenie kupca lub pełnomocnictwo, które wyszły od kupca z jednostronnej woli bez jego zniesienia, chyba że przeszła rola z jego wiadomości lub z okoliczności wypływa. W tym przypadku jest osoba obojętna, czy ten, który zlecenie odebrał, działa z imienia swego mocą

Dary jako petuo moenid lub w stanie zmiennym jako domicant. Między płeceniem a petuomocnictwem zachodzi to różnica, że przy płeceniu odbierający tadore działać musi za drugiego, przy petuomocnictwie zaś na petuomocnika wiadzy prawa działania za drugiego. Odbierający płeceniu może tadore wydawać i w stanie zmiennym, petuomocnictwo zaś jest to umocowanie do działania stronie, ale w imieniu mocodawcy. Dziedzice mogą odrzucić propozycję (art. 718), płeceniu i petuomocnictwo, jeżeli spadkodawca był do tego upoważniony.

XII

Przekazy skupieckie (art. 300)

Przekaz przedstawia czynność prawną składającą się z dwu płeceń:

a) z płeceniu pieniężnego przez siebie (przekazy-asygnaty), aby zapłacił pewną sumę przez siebie (asygnatariuszowi);

b) z płeceniu pieniężnego tej sekretarzowi, aby sumę tę odebrała.

Dający płeceniu przez ten przekaz czynność ta wymaga to, aby asygnatariusz dostał przekazaną na siebie zapłatę, albo by przekazujący był pieniężnym przekazanego. Przekaz prawo austr. (§ 1400 - 1409) rozróżnia: 1) na okaziciela, do którego należy prawa czynności, z którego w czyjeś użycie otrzymuje dłużnik lub pieniężny, a 2) przekaz imienny, w którym jest wymieniona osoba jako dłużnik lub pieniężny. Przekaz może być ustny lub pisemny. Pisemny zachowuje pewną formę według przekazowego

F Przekaz (czynność czynności prawnej, obejmującej płecenie, dotyczące dwóch osób (przekazującego i dłużnika) przy czym jedna z nich (przekazujący) zleca drugiej (dłużnikowi), by płeciła (asygnatariuszowi) trzeciej osobie (przekazowi) sumę pieniężną, zapłatę

z oznaczeniem wyrazu „weksel“ postępuje się wyrazem „przekaz“ np.

Kraków dnia 19 marca 1878

Za miesiąc od daty zapłacić Pan za tym przekazem Panu Stefanowi summę 100 Złr. v. a.

Do Pana Jana Piotr

kupca w Krakowie

Do przekazów zawodnie handlowym wystawionych zastosować wypada postanowienia prawa cywilnego, o ile dotyczą kwestyi nie stanowi. Ustawa handl. zawiera tylko niektóre przepisy odnoszące się do dwu rodzajów przekazów, a to do przekazu

A) złotego przekazowy jest kupcem (Art 300) i

B) do przekazu przez kupca wystawionego, mającego za przedmiot rzeczy ruchome, a to z takiego sposób wystawionego, iż zobowiązanie się do wydania nie jest z nim uczynione zależnem od wydania rzeczy (Art 301)

W rozumieniu ustawy handl. są tylko dwa rodzaje przekazów poruczych się za kupiectwie.

Ad A) Przepis Art 300 stanowi o przekazie wydanym na dowolną osobę oznaczoną, a nie sprzeczącym się z pleceniu i wydaje z tego zobowiązania, że przekazowy jest kupcem i że ten przyjął przekaz z wydaniem przez przedsiębiorstwa handl (Art. 271 ust. 2. 273. 274) obejmujące jest, czy przekazujący i wystawiający się lub nie z kupcami, czy czynności, które zawodowa wydania przekazu złota handlowe, lub też nie i co nareszcie stanowi przedmiot świadczenia. Świadczenie może być zawsze od wydania,

nia rzeczonego i nie wymaga się, aby przyrzeczenia poboczne było oznaczone.

Co do tego przekazu zawiera Art. 300 dwa postanowienia:

1) Jeżeli dłużnik jako przekazany przyjmie dawcy asygnatariuszowi, że przekaz przyjmuje a zatém że wydana skazanie przekazem objęta, również przyrzeczenie to jest zawiązkiem z dłużnikiem obowiązany asygnatariuszowi do uiszczenia się, choćby przyjęcie przekazu obrało na przyrzeczenie poboczne. Dłużnik zaciągo zatém samoistne poboczne handlowe, tak że się nie może zastanawiać zarzutami wynikającymi z stosunków swoich do przekazującego. Takie przyjęcie przekazu nie może być odwołanem przez przekazującego. Przekaz może zastąpić ustnie lub na piśmie. Wyraz „ausgestellt" w Art 300 obejmuje też i formę ustną, jak się to odnosi z przeciwstawienia pierwszego zdania do drugiego zdania tego Art. Przekaz może być przyjęty ustnie lub piśmie, jednakowo pisemne przyjęcie winno być uwidocznione z dokumentu odebranie od przekazu istniejącym, innej przeszkody z zaistnieniu drugiego zdania Art 300.

2) Odwołanie przyjęcia na piśmie przekazu przez dłużnika napisane i podpisane prawy tyle, co przyrzeczenie zapłaty uczynione asygnatariuszowi. Przyjęcie takie obowiązuje dłużnika (przekazanego) równie jak w przypadku pod lit. i) z tem wyjątkiem gdyby odwołanie przyjęcia nie było dane wprost asygnatariuszowi

ni ten dowód w myśl przepisów. Przyjęcie papieru winno mieć przyjęcia i podpis. Sam podpis nie jest dostatecznym. Przedaż, o którym art. 300 stanowi może być przeniesiony przez cesyę nie zaś przez indosacyę. Indos każdego przedawcy nie wyrównuje odstępstw cesyi

od B.

Obyczaj przekazuje stanowi Art. 301. Skróbiony z tłoczych z pośrednictwem biura miejscowego papierach posiadanych przez indosacyę (mogą być posiadane przez indosacyę, byleby transakcya nie zlecenie - nie potrzebuje podawać przyczyny pobierania nie lub odbioru waluty)

Dodatek.

Kodeks handl. podaje jasne dla ogółu przepisy o czynnościach handl. objęte Art. 295 - 299. Przepisy te obowiązują w Austryi nie na podstawie kodeksu ogólnego - nie na zasadzie odrębnych przepisów prawa handlowego

1) Art. 295 postanawia: że dowodnie obligu lub dowodu nie jest przyjmowane do upływu pewnego pewnego czasu. To samo uznane jest w innem prawie (§ 1426 d.) Według prawa niemieckiego tyczącego obligu, staje się list środkiem dowodowym dopiero po upływie 30 dni po wystawieniu a obligi dopiero po upływie 2 lat liczyć od dnia wystawienia

2) Art. 299 stanowi, że w razie ustąpienia na leżytości z czynności handl. celem zapłacenia potrzebnej sumy nawet ustawowych, gdyby ta suma przechodziła ilość umówionej

ceny ustępstwa. Przepis ten mocy tego stosuje się także i przy zawarciu umowy przez licytacyę (§ 1394 k. c.)

Tytuł 28ty

O zawieraniu czynności handlowych (Art. 317-323)

Przepisy tych Art. odnoszą się do wszelkich czynności handl. bezwzględnych, względnych i pochodnych — jednostronnych

I.

Forma kontraktów w czynnościach handlowych

(Art. 317)

Do ważności tych kontraktów nie potrzeba ani ustanowienia na piśmie, ani zachowania innych formalności. To rozumie się o wszelkich umowach zawartych z czynności handl. a więc i o umowach poprzedzających i następujących, zawartych wszelkie z interesem handl. prawnym a zatem o umowach, tyczących się sprzedania, wydzierżawienia lub zjednoczenia interesu, przynajmniej o jednostronnie handlowe. Autorzy krajowe sprzeciwiające się temu przepisowi nie mają zastosowania, bo te tylko wyjątki od tej zasady obowiązują, które kodeks handl. podaje. Kodeks handl. wymaga do ważności albo wyraźnego zgromadzenia na piśmie (Art. 174 ust 2. - 208 ust 3 - 311) albo umieszczenia weksla lub notaryalnego (Art 174 ust 2. - 198 ust 1 -

208 ust. 2 - 214 ust. 1 - 242 ust. 2) albo nareszcie wpisanie w rejestr handlowy (Art. 178 ust. 1 - 211 ust. 2. 198 ust. 2 i 3 - 214 ust. 2 i 3) W innych innych przypadkach, gdzie wpisanie w rejestr handlowy dla pewnych stanowi nadarzenie, lub przypadek, gdzie pisać musimy wydawanie i wydawanie listu pierwszego lub gdzie ustawa pozwala wpisem umowy na piśmie przeciwko tej osobie (Art. 300 ustawy 2. 310) albo gdzie wpisanie na piśmie jest warunkiem stosowania niektórych przepisów (Art. 301 - 305. 413) Jeżeli zaś umowa, że kontrakt ma być zawarty na piśmie, albo jeżeli punkty przedwstępne postały spisane, również jak w postanowieniu przepisy prawa wym. (§ 884 i 885 k. c.) Bez przepisu § 887 ma zastosowanie w dziedzinie prawa handlowego, zależy od zachodzących okoliczności. Kontrakt na piśmie zawarty można później zmienić przez ustne porozumienie obydwóch.

II.

Propozycya i przyjęcie (Art. 318-323)

Dwie propozycye powinny dostatecznie oznaczony i wszystkie części składowe odnośnej czynności kontr. obejmujące oświadczenie gotowości zawarcia tej czynności z innym, że z zastrzeżeniem, że oświadczenie to przyjętem będzie. Bliższe oznaczenie poszczególnych części składowych umowy musi i po przyjęciu propozycyi nastąpić. Propozycya ma zamiar przyjęcia na siebie pewien obowiązek. Propozycya wyklucza ten zamiar (obejmując zastrzeżenie

(bez odpowiedzialności) nie jest propozycją, lecz zaprawem oblata, by on ze swej strony nowy nie propozycją. Wskutek propozycji choć poprzedniej być związanym nie propozycją, dopóki nie upłynie czas, z czego dłużej nadejść ma odpowiedź oblata. Przedewszystkiem nie należy, czy proponujący sam oznaczył pewien czas do przyjęcia propozycji, bo z tym samym podał tym mieć się zamiarem tego czasu, jakiego nie oznaczył, ponieważ wypada na mocy zdarzeń kwest. czy propozycja nastąpiła między obecnymi czy niebecnymi. Decyduje na brzegu obecne, jeżeli stosunki miejscowe wyznaczają stronnego pokoszania, albo innymi słowy, jeżeli natychmiastowe przyjęcie oświadczenie woli strony jest możliwe i oczekiwanie. Proponujący i druga strona stoją naprzeciw siebie bezpośrednio, a to albo osobiście, albo przez pełnomocników. Zawarcie umowy przez pełnomocników obecnych, jest zawarciem między obecnymi, chociaż pełnomocnicy wymienią sobie zatwierdzenie umowy przez pełnomocników.

Strony oświadczają swoją wolę nie tylko ustnie lub na piśmie, przez posłańców, nawet na migi. Że wszystkie te sposoby przypadek nastąpienia propozycji między nieobecnymi.

A) Propozycja między obecnymi
/ Art. 318. /

Jeżeli propozycja do zawarcia umowy kwest.

następuje między obecnymi, oświadczenie czyni tej
mowie ma być natychmiast uczynione. Inaczej
propozycya nie wiąże już dłużej proponującego.
Wyraz „natychmiast" oznacza czas, bez którego
oświadczenie się na propozycyę, ani powinno
ani fizycznie nastąpić nie może. Jest to czas
niezbędnie potrzebny do postanowienia się nad
propozycyą i czas, którego wymaga sam akt
oświadczenia się, postanowa jakich proponujący
wymaga lub na to pozwala, aby przyjęcie oddane
było na piśmie albo ustnie przez pośrednicta-
wo. Czas przedtem a się czas do namysłu o tyle,
o ile oddania takiego przyjęcia tego niezbędnie
wymaga (czas do przesłania odpowiedzi). W tym o-
statnim przypadku może przyjęcie w postanowienie
przepis art 319 tymczy się obliczenia czasu wy-
siedzenia, oświadczenia się nieobecnego na
propozycyą. Wspomniany czas sobie jest więc nie-
rozerwanym czasem wysiedzenia oświadczenia się
obłata na propozycyą. Wiązy tego czasu pro-
pozycya nie może być dowolnie odwołana, po
upływie którego zresztą zaginie nie obowią-
zującą propozycyi. Czas do namysłu propo-
nujący się z chwilą, z którą treść propozycyi
ustnie lub piśmienie obłatowi udzielona prze-
tegoż z zupełnością powzięta została, a warunek
jej propozycyą jest warunkowy, się ziścił.
Rozumowa między stronami następująca
natychmiast po powzięciu propozycyi przez
obłata, dowolna rozpoczęcie czasu namysłu.

Rozmowa ścisłej powstała pomiędzy ob. ob. nieobecnymi. Czas ten poprzedza się z umówieniem między stronami. Milczenie oblata co do propozycji nie jest samo przez się ani przyjęciem ani odrzuceniem propozycji. Za nie, jeżeli nie z innego nie zaszło, nie jest ani przyjęciem ani odrzuceniem. Wypadki, w których zdarzenie zgubienia (art 319 ust 2. 323 ust 1. 339 ust 4. 347 ust 2. 3. 4. 364 ust 2. Obm. też art 7 ust 2. 56 ust 2. 59 ust 2. 96 ust 2) są do bezwarunkowego oświadczenia się pod zagrożeniem przywołania nie do opisu czynności, analogicznego.

Jeżeli propozycja z nie przez milczenia odstąpieniem od propozycji, póżniej otrzymuje przeda na odpowiedź, a przyjęcie będzie nie zaszłe, nieważne, choćby przez jak najdłuższy czas, byle istniały jeszcze te okoliczności, od których zależy propozycja między obecnymi.

Jeżeli powstaje spór, czy odpowiedź co do przyjęcia nastąpiła z należytym prędkością, sądu orzeczenie z uwzględnieniem zachodzących okoliczności.

(Zwracamy tu uwagę na to, że przez wyraz „natychmiast" rozumieć należy czas tak krótki, jaki tylko wydaje się odpowiedzieć)

B) Propozycja między nieobecnymi

Porozumienie między nieobecnymi z zawarcia interesu handl. ulegają następującym przepisom, przyjęcie nadsyłanej, że przez nieobecnych rozumieć wypada, osoby przebywające się z tem

zamian miejscem, jeżeli się nie umieszczą osobiście
z wyjednaniem zmiarem.

W kto nieobecnemu czyni propozycyą do zawarcia interesu handlowego jest związany przez przeciąg czasu tej propozycyi (czas wyrachowania) chyba że się przeciwnie z okoliczności proponującego. W tym przypadku mamy jednostronną czynność prawną proponującego. Proponującego związanym jest aż do tej chwili, kiedy się spodziewać może nadejścia odpowiedzi zgodnej z przypuszczeniem jego (propozycyą na czas dostała odpowiedź we właściwym porządku i w czasie wyżej wymienionym zostało (Art. 319 ust 1) Propozycya tedy na czas dostała, jeżeli jej przybycie nie opóźniło się z przyczyn nadzwyczajnych i bez względu, czy oblata została lub też nie. Wyraz „porządku zwyczajnej" (we właściwym porządku) odnosi się do użytego środka korespondencyi np. telegrafu, poczty. odpowiadającej na ów czynność środka przedsiębranego sobie przez proponującego, a gdyby takie przedsiębranie nie nastąpiło, użyć tego samego środka, którym się proponujący posługiwał. - Wyraz „spóźnić" oznacza, że wydanie odpowiedzi przez przyjmującego, tak zgodnie ze stanem rzeczy, jak się tego spodziewać można po porządnym toku czynności przyjmującego tj. gdy nim nie można pomnieć opieszałości. W przypadku sporu o to, czyli zwłoka z uwzględnieniem powyższych okoliczności. Rozstrzygnienie odpowiedzi zmarłego - patrz 3 odrzecz:

a) czas do przesłania propozycji
b) czas do namysłu tj. czas potrzebny do przyjęcia propozycji - i
c) czas do przesłania odpowiedzi
Po upływie czasu czynności powziąć należy co następuje:
a) Jeżeli z ciągu tegoż nadeszła odpowiedź, stanowcza będzie jej treść. Jeżeli ona zawiera przyjęcie propozycji, natenczas kontrakt postał zawarty, jeżeli zaś zawiera odpowiedź odmowną, od chwili jej odebrania propozycja nie wiąże więcej proponującego. To samo zachodzi, jeżeli przyjęcie nie odpowiada propozycji, gdyż nastąpiło pod warunkami albo ograniczeniami (zmiana tej propozycji), z którym to przypadku to: dzi przyjęcie uważa tyle, co odrzucenie propozycji, połączone z nową propozycją oblata (Art. 322 k.h. i § 869) obowiązek przyjęcia propozycji istnieje tylko tu. dróg żelaznych (Art 422)
b) Jeżeli z ciągu czasu do czynności odpowiedzi przewidzianego, żadna odpowiedź nie doszła proponującego, równas nie więcej go już więcej propozycja i nie ma potrzeby wyrażenia jej odwołania
c) Jeżeli zaś po upływie czasu do czynności odpowiedzi przewidzianego nadeszło przyjęcie z należytym czasie wysłane, które z jakiejś przyczyny na czas nie doszło proponującego, tenże obowiązany będzie zaraz po nadejściu przyjęcia doniesień przyjmującemu o odstąpieniu po swojej stronie, inaczej przyjęcie z należyt

cznie wydane, uważane będzie za przyjęcie w na-
leżytym czasie niezależnie, nie wymaga się zresztą
tego doniesienia, jeżeli proponujący w czasie po-
średnim t.j. po upływie czasu wyznaczonego i przed
nadejściem przyjęcia doniósł trzeciemu, że od
swej propozycji odstępuje. Postanowienie to obję-
te Kart. 319 ust. 2. wychodzi z przypuszczenia, że
propozycja na czas oznaczony. Jeżeli przyjęcia nie
wydano w należytym czasie, propozycja nie
wiąże proponującego i nie ma potrzeby o tem
doniesć przypuszczeniu propozycja. Spóźnione
przyjęcie zowie przyjmującego nie zaś pro-
ponującego.

2) Ten sam przymus propozycja do zawar-
cia umowy kontr. nie jest

a) obowiązany do danej odpowiedzi, chyba że tenże
się zgodnie pochodzący między nim a proponu-
jącym stosunek prawny lub zwyczaj kontrolny
od tej zasady mamy dwa wyjątki:

α) jeżeli dupiec, który otrzymał zlecenie po-
staje w stosunku kontr. z dającym takowe,

β) albo sam się nie nastręczył do zawarcia
takich zleceń t.j. do zawarcia kontraktu
pełnomocnictwa, obowiązany dać bezzwłoczne
odpowiedź, inaczej milczenie jego uważane
będzie tylko, za przyjęcie zlecenia (Kart. 323 ust. 1. (: 323. ust. 1.:)
i §1003 k.c.)

b) Kto otrzymał propozycja do zawarcia umowy
handlowej, nie jest obowiązany przyjąć przed-
miotu nadesłanego mu z powodu propozycji,
gdyby zresztą takowe był przyjął do swego pocho-

zania, różnes idzie z analogiczne postępowanie
Art. 348; przyjęte zaś tylko co do dalszego pod a)
wspomnianego (Art. 323 ust. 2; 3.)

3) Chwila zawarcia kontraktu (Art 321)
Znamy różne teorye, tyczące się rozwiązania
tego pytania. Wszystkie z tem się zgadzają,
że kontrakt powstaje do skutku przez przyjęcie
propozycyi, lecz różnią się tem, kiedy uważać na-
leży propozycyą za przyjętą - czy wydanie chwila,
w której oświadczenie przyjęcia w celu przesłania
oddane zostało (die Äusserungstheorie) - albo chwila,
w której proponujący dowiedział się o przyjęciu (die
Empfangstheorie z Reaktivirungstheorie Vernehmungs-
theorie) lub przyjęcia go dotarło (die Empfangtheorie,
Realisirungstheorie). Ustawa handl. przyjęła prawi-
dłową teoryą. (Kontrakt między nieobecnymi uwa-
żany powstaje do skutku, gdy oświadcze-
nie przyjęcia propozycyi nie dotarło pro-
ponującego, lub gdy oświadczenie przyjęcia w cza-
sie stosownym wysłane, lecz po późno przybyło
nie zostało od proponującego odwołane. Jeżeli
według tego kontrakt powstał do skutku, na-
tenczas po chwili zawarcia kontraktu uważa
się chwila wręczenia depeszy tej chwili, kiedy oświadcze-
nie przyjęcia w celu przesłania oddane zostało
np. na poczcie, pocztowi etc. (Art 321) W tej
chwili bowiem zjawia się na pewnego jedno-
zgodność woli obu kontrahentów etc.
Konferencya Norymberska uznała nie nie
postanowiła o miejscu zawarcia kontraktu.

Oświadczenie przyjęcia przekroczenia
Jeżeli oświadczenie przyjęcia przekroczenia
oddane z miejscem, gdzie przyjmujący ma przy-
bywać handlowy lub z bardziej tego, tam gdzie umó-
wiono, równie miejsce to będzie miejscem za-
warcia kontraktu.

4) Ciemny podaki pod lit. 1) i 3) nie stanowią się do
propozycji lub przyjęcia, które uważane być mają
za niebyłe.

a) Propozycja uważa się za niebyłą, jeżeli odwołanie
propozycji dotrze drugiej stronie przed niż
propozycja albo jednocześnie z tą (Art 320 ust 1)
2. umowie nie idzie o naruszenie, jeżeli propo-
nujący oznaczył termin przyjęcia
b) przyjęcie uważa się za niebyłe, jeżeli odwo-
łanie przyjęcia jemu przed jego oświadczeniem
lub równocześnie dotrze proponującego (Art 320 ust 2)
c) Niepodjęcie propozycji uważa się za niebyłe,
skoro odwołanie niepodjęcia, jemu przed
oświadczeniem niepodjęcia propozycji, albo
równocześnie z tymże dotrze proponującego.
5) Postanowienia Art. 319 odnoszą się pod lit.
1) i 2) mają na względzie przypadki, gdzie propo-
nujący otrzymuje słowne przyjęcia, nadto,
gdy nie proponujący użyta trzeciego, aby się za-
jął wydaniem zaproponowanego kontraktu,
jest to na miejscu przy kontrakcie pełno-
mocnictwa. Jeżeli się z takim przypadku trze-
ci zajął wydaniem, natenczas przyjęcie kon-
traktu dokonuje się wtedy, gdy trzeci dowie się o tem, że mu wolno być odwołanym proponującego.

6) Śmierć z czego czasu wyrachowania nastąpiła śmierć proponującego lub przyjmującego propozycję, albo utrata zdolności prawnej tych osób do samodzielnego zawiadywania majątkiem, nie unieważniają poprzedniej propozycji a względnie przyjęcia, jeżeli proponujący a względnie przyjmujący ze kupcami z propozycją odnośnie przyjęcie nastąpiły z wyłączeniem przedsiębiorstwa handl. chyba że przeszkoda ta zawiadowienia lub zdolności czynności (co się jednak tylko do śmierci dłużnika Art. 297) Jeżeli te warunki nie zachodzą, idzie z rozumienie §918 k.c. według którego propozycja nie przyjęta nie przechodzi na dziedziców, jeżeli chodzi jedna strona umarła z czego czasu wyrachowania lub straciła zdolność do działań prawnych. To samo rozumie się o przyjęciu.

7) Omyłki z telegramie lub liście idą na szkodę wysyłającego.

Tytuł 3ci

O rachunku bieżącym

12/2 1880.

Odróżniamy prosty stosunek rachunku bieżącego i umowę o rachunek bieżący

A) Zwykły stosunek rachunku bieżącego

Jeżeli dwóch przeciętnie ze sobą w bliższych stosunkach handl. za zatem z rozległym stosunku kredytowanie-

nieżyjącego rachunku, który zgodnie względem siebie wzajemnie uważa się rachunkiem bieżącym (conto corrente). W skutek zawiązania rach. obowiązuje oni wzajemnie dłużnik i należytości a przeciwnie (saldo) która się po stronie jednego z nich okaże, jest przedmiotem natychmiastowego zapłaty. Saldo jest nie wyrokiem sporego potrzeba lub po części potrzeba po upływie zapłat. Saldo niezapłacone po zamknięciu rachunku stanowi przeszłą pozycję nowego otwarcia się niejszego rachunku bieżącego. Od tego saldo pobiera się odsetki na mocy prawa przepisowego odsetki, chociaż to przeciwko odsetki i odsetki. Ustawa handl. nie nie stanowi o tym przeciwnym stosunku rachunków bieżących, który istnieje może nie było między dłużnikami wzajemnie, lecz i między dłużnikiem i niedłużnikiem. Kupiec któremu należy się przeciwko (saldo) wstawia się rachunek, który się każdy wzajemnie bieżącym i pozycja go swemu dłużnikowi. W wstępnie sześć samo zapytanie rachunku niebędzie uważane za upomnienie się (Art 288 ust 2), czas zamknięcia rachunku jest przeciwko końcu roku.

B) Umowa o rachunek bieżący

Do podanego stosunku rachunku bieżącego różni się umowa o rachunek bieżący a wynik jej nazwie może przeciwnym stosunku rachunku bieżącego.

Umowa ta obejmuje się wzajemne przyrzeczenie stron udzielania sobie nawzajem kredytu do pewnego czasu i do pewnej ilości określonej lub oznaczyć się niejszej. Ustawa handl. obejmuje

bykło kilka postanowień o tej umowie i to na przypadek jeśli jest między kupcami zawarta umowa ustawna Art 291 którego drugie zdanie ma zastosowanie jedynie do ustawnego stosunku radnych bieżących, zawiera zdanie że i pierwsze zdanie stosować należy bykło do tego stosunku (studier Artt. 374 ust. 1. Przepis Art 294 odnosi się tedy i do rachunków utworzonych w skutek umowy o rachunek bieżący.

Umowa pozyskuje zawiązanie bywa zazwyczaj między kupcami, może zawrzeć być zawarta między kupcem a niekupcem, na który to przypadek kodeks handl. nie podaje żadnych przepisów. W braku odnośnych postanowień przypuszcza się że strony zawierające ową umowę chciały zająć ustawy ogólne na mocy zwyczajów i przepisów handlowych.

3) Czas zamknięcia rachunku może być oznaczony umówieniem się względem jednego lub więcej zamknięć rachunków. Zamknięcie rachunku następuje po roku, chyba że umowa się temu sprzeciwia (Art 291 ust. 2)

2) Skoro do którego rozciągnie się na przedmiot bieżący, zawiera układ, a jeśli tam nie nie stanowi woli strony udzielania dalej kredytu. W każdym przypadku jest zwyczajnie kredytowaniem aż do zamknięcia rachunku

3) Nie wygasa się do rachunku bieżącego tedy przynależą przede, których wyłączenie z rachunku polega na roli stron lub na właściwości należytości, po przedstawieniu tych się należytości rachunku

d) Wyrównanie dowodów nastąpuje za wynagrodzeniem obojga wydatki, powstałe z tego powodu wzajemnie zniesione. Wynagrodzenie świadków umarza się, mianowicie ma być jednakowe po obu stronach.

5) Odrębnym przedmiotem umowy o przedmiot biegły jest ten, że wszystkie należytości, do których się umowa odnosi, za dowodzone nie są do zwrócenia rachunku, że nie przedtem nie są należytości wam potrzebne. Art. wynika

a) że pomiędzy dowodzone, nie mogą być przed zwróceniem rachunku ani razem ani osobno dochodzone, lecz że całość dopiero należą, kto jest wierzycielem a kto dłużnikiem. Całość nie stanowi bytnie pytanie zamożności przedmiot należytości i ostatecznego dochodzenia (mniej się nie nad a przypadku pod d) stoi to sile poczęcia ogólnej pomiędzy należytości objaśnia się znaczenie prawne umowy o rachunek biegły.

b) że poszczególne należytości jednego i drugiego dzieła porachują, aż do zwrócenia rachunku nagrodzenie, które jako wzajemnie. Każda strona nie porachuje się do tego nagrodzenia, lecz tylko z drugiej strony dochodzonych, a nawzajem dłużnikom wszystkich sobie dochodzonych sum. Nie należy rachunku biegłego, ale tylko z jednej strony dochodzonych.

c) że całość nie jest wynikiem wszystkich potrzebnych po wzięciu potrzeby a po wzięciu zapłat jak to pod A. – lecz dąży nie pierwotnej sumy wszystkich sum dłużnych od pierwotnej sumy

wszystkich kredytorów masy. Jeżeli saldo zo-
stało uznane za nietelne nie ma z powodu
powszechnego porozumienia rachunku, z uznaniem
bowiem takiego zamiaru stanowi przyznanie roboczej
pasywa do zapłaty salda, które wydatny do usa-
dzenia odłogu o zapłatę salda (Ober porozumienia
Tyl. XII)

6) Bowiem istnienia stanu rzeczy stanowiącego podmiot
dzieci, zadne strony dotychczas nie mogą od obowią-
zku kredytowania z mocy umowy. Na przy-
padek niezamierzenia wyrokowi kredytu, przy-
stoi udzielenie kredytu na równych zasadach

7) Uznanie salda może nastąpić wyraźnie
lub dorozumianie, to ostatnie przyjmuje
stanowi, kiedy kupiec nie czyni zarzutu
przeciw rachunkowi przed upływem stoso-
wnego rachunkowi biegu (Art 279). Pomimo
uznania rachunku nie wyklucza się dowodu
omyłki lub pomówienia z rachunku (Art 294)
Skarga z rachunku uznanego nie potrzebuje
dalszego uzasadnienia. Zasada ta podl. 7
podana stosuje się także do zwykłego stosunku
rachunkowego

8) Na mocy rachunku stosunkowego tylko
przyznania długu długu nabywczego saldo-
wego co do przyczyn, wykazujących jego długu. Prze-
ciwnik może z tego przyznania dowodzić, nie
przyczyn zapewnień, które wykazują jego
długu i uwolnić dowodu potrzebności takowych.

9) Przeciwko przyjęciu na prawo rzeczy odwołał

od całej sumy przewyżki, choćby z niej zdołały i odsetki a to od dnia zamknięcia rachunku (Art 291 ust 1) Są to odsetki po 6% (Art 287) chyba że z innej umowiono

10) Saldo uznane przechodzi nie umorzone bez zmniejszenia do nowego zamkniętego rachunku bieżącego stanowi z tym rachunku pozycyą drugorzędną - nie należną od pozycyi poprzedniego zamkniętego rachunku. Stąd wynika, że odrębnie dochodzonem być nie może, bo jest kredytowaniem i gdy nie płaci z nowem saldo również jak wszystkie inne następne pozycye.

11) Ruszyć dochodzony zgodnie z niego uznanego salda powinien rachunek wydarzający poszczególne pozycye z których saldo powstało, nie bez obszerniejszego wykazania z poszczególnych faktycznych, na których poszczególne pozycye polegają, udowodnić zwłaszcza że między nimi a pozwanym istniał rachunek bieżący. Będzie to mieć pozwanego udowodnić, że saldo jest nieistotne; z tym celu będzie on zmuszony wszystkie pozycye służące z obliczenia za podstawę i podstawie zarzuty faktyczne, na których polegają. Władzie jurysdykcyi pozycye poszczególne ulegają rozporządzeniu i orzeczeniu sędziego

12) Jeżeli strona dowiodła uznania salda, powinna udowodnić istnienie tych pozycyi, na których oznaczono uznane saldo

13) Saldo ulega przedawnieniu według zasad powszechnych

Przedawnienie poprzerywa się z chwilą zamknięcia rachunku; na przedawnienia nie odnoszą się te jednak przepisy szczególne przepisy i prawidła, którym one podlegają, pod względem przedawnienia na przypadek, gdyby którejś z osobna dochodzonej do zamknięcia rachunku nie uległo zadawnienie co do poszczególnych pozycyj.

13/2 1880

X

Tytuł 4ty

O wykonaniu czynności handlowych

/Art. 324 - 336./

Podane Art. zawierają dla rozlicznych rodzajów czynności handl. przepisy tyczące się miejsca, czasu i przedmiotu spełnienia i zwłoki o tyle w zastosowaniu, o ile z tym względu mowa nie innego nie stanowi. /a co do długu Art 337. 359./ W jaki sposób i ogólne zasady wydawane być mają, podaje powszechne prawo cywilne patrz art 902 - 1413 k.c.

I.

Miejsce wykonania czynności handlowych /Art. 324, 325./

Miejsce wykonania jest miejsce, gdzie zobowiązany umieścić się ma po swej obietnicy bez względu czy obietnica miała przedmiot dania, działania lub zaniechania. Otem dopełnienia stanowią

Art 324-336. Miejsce dopełnienia powinien od miejsca, gdzie kontrakt zawarto, od miejsca przeznaczenia, do którego dłużnicy rzeczy powinna na być przez sprzedającego przesłana. /Art 344. 345. 347./

Przez „miejsce" rozumieją nie tylko miejsce geograficzne lecz i oznaczoną treść tego jakoto dzień, odsiad, Radiad Landowy itd.

Miejsce wydania zależy przedewszystkiem od umowy (5905 k. c.) jeżeli ta go nie oznacza, następuje wydanie umowy z tem miejscem, które według natury czynności lub pozostałych okoliczności jako takie uważane być winno (Art 324 ust 1) W braku tych poprzednich ustaw (nie przyjmuje prawnych zwyczajów Art 279) oznacza miejsce wydania. Ustawowem miejscem wydania umowy do oboczącego jest miejsce, gdzie w chwili zawarcia kontraktu, obowiązany miał swój Radiad Landowy (główny rządowy folwarku - jeżeli ten zawarł umowę) a w braku Radiada Landowego, gdzie stały mieszkał (Art 324 ust 2) Ztąd wynika, że wierzyciel powinien się udać na miejsce, gdzie obowiązany dopełnić ma swego zobowiązania. Zasada ta doznaje dwóch wyjątków 1) odbiór rzeczy przeznaczonej nastąpić winno z tem miejscem, gdzie się w chwili kontraktu znajdowała a chwili zawarcia kontraktu, chyba że stronom wiadomo, że rzecz ta do chwili jej odbioru nie powróci z tem miejscem (Art 324 ust 2)

2) Gdy dłużnik z zapłaty pieniężnej tj. z zapłaty sumy pieniężnej pobranej, zapłaty przewyższającej wartość 2000 złotych, zapłata długu należytego (art. 290 (nie zaś zapłata, która nastąpiła stosunek obowiązkowy ze względu na zabezpieczenie) nastąpiła w miejscu, gdzie ten ostatni z chwili powstania zobowiązania miał swój zakład handlowy, albo gdzie wtedy nie zakładu, skąd przesyłka miała być z dokumentu, skąd przesyłka miała być z zamieszkania dłużnika (art. 325 ust. 1)

Zapłata obejmuje też odsetki z długu prawnego (Kodeks Handlowy art. 342.)

Wypadku, gdy z zobowiązania nastąpi więcej niż z chwili powstania wierzyciel zapłaty (prawnej art. 344-345.). Jeżeli wierzyciel żąda przesłania sobie pieniędzy do innego miejsca niż od miejsca należnego, nie zlepsza to na jego dłużnika niebezpieczeństwa. Wyjątek podany pod 2) nie odnosi się do wypadku papierów wartościowych do innego miejsca lub operacyjnych na odległość (art. 325 ust. Co do nich pozostaje nie zgodna zasada nie zmieniona. Wierzyciel udać się musi do miejsca zapłaty.

Obydwa wyjątki stanowią się też do przypadku, gdzie strony kontraktujące w tem samem miejscu

mieniają, w którym to razie podane przepisy do umowy ich do zakupu, sklepu, kontraktu, mieniania.

Powinno drugie wyjątkowe mieć zamienienie ich na sądy procesowe co do właściwości sędziów podanie co do właściwości sędziów dla umów (forum contractus § 43 P.J. - Art 325 ust 2 K.H.)

Co do miejsca wykonania kontraktu dotyczą o sprzedaży Art 342 a co do kontraktu przewozowego Art 404.

II.

Czas wykonania czynności handlowych (Art. 326 a. 334.)

Jeżeli umowa nie będzie wykonana w chwili jej zawarcia, wówczas wykonanie nastąpi w późniejszym czasie, który oznacza się umową w granicach umownego postanowienia, według natury interesu lub zamiaru kontraktujących (evidens kontr. faktycznego) a mianowicie na mocy ustawy

1) Przepisy objęte Art 327-330 mają na celu usunięcie wątpliwości zachodzące przy pewnych umownych postanowieniach, wyjmują mianowicie terminy likwidacyjne z czynności giełdowych, jeżeli do nich przepisy giełdowe mają zastosowanie (Art 331). (Według umowy może odbiór towaru nastąpić albo natychmiast po zawarciu kontraktu to dopiero po upływie czasu po zawarciu umowy t.z. dopiero dostawa dies Lieferungstag).

W tem czasie sprzedaje się na giełdzie dużo papierów zbiegowych, takie nie, w których oddanie papierów przy dupnie dostarczenia nastąpić winno, jeśli go strony cenie nie ustanowiły oznacza przeto ustawa giełdy, iż z góry takie dostawy papierów tylko z tym terminie żądane być może. Terminy takie powinny dobrowolnemu a zawsze jest to dzień ostatni z każdym miesiącu tr. ultimo. Nie dłuży zatrzeja, obrót niego takie inne terminy zawsze środek miesiąca tr. medio - §10 ust. giełd z dn. 1/4 1875 r.)

Jeżeli według umowy wydanie zobowiązanie nie nastąpi na czas lub z jakiejś lub z podobnych przyczyn, które nastąpi wydania (Art 324) z tym dniu się wygasza (odbycie tej pory według zwyczaju).

Gdy wydanie zobowiązanie nastąpi nie z pływem oznaczonego terminu po zawarciu kontraktu, wtedy ono wykonanie oznacza się według przepisów Art 327 ust 2 i 328, odpowiednio Art 30 ust. 2 i 32 ust. ordyn. Te wskazówki i zastosowanie - o ile się tenże wyraźnej kontr. nie sprzeciwia takie (korekta korzystnego do ust. ordyn. wyjątkowy na Art 30 ust. 2. ust. ordyn. a ogłoszona z Kuchy. Rozp. skarg. z 4/10 1858 - przeszłej osnowy: „Jeżeli przy wypłaty wstrzymanie na pocztach lub dłuższe wiezienie pomnicie należy przeto prawny lub ostatnie

dnia przeniesc".

Jeżeli rzec rozstrzygnienia przypada na niedzielę lub powszechne święto, najbliższy dzień przeznaczony jest ze względu rozstrzygnienia (Art 329 ten sam Art 97 n. 1 ust.) chyba że z innych okoliczności, iż rozstrzygnienie nastąpić winno w niedzielę lub powszechne święto. (Art 279) Dnes dnie świątecznie pominiemy bez względu na wyznanie religijne stron dnie świąteczne religijne, które jako takie uznane i powszechnie przejęte dorosły, przyczem jednak zwracamy uwagę na to, iż przepisy przestrzegane w niektórych miejscach handl. Sądów nie dozwalają gdy Sąd niektóre święta uroczyście obchodzi.

2) Jeżeli rzec dopełnienia nie jest z dostatecznej rozmowy, rozstrzygnienie z danym rzeczy żądanie być musi, chyba że się względu na okoliczności lub innej handl. rzeczy pewnej przyjęć wypada. (Art 326 i § 904 k.c.)

3) Rozstrzygnienie powinno nastąpić i być przyjęte w dniu wyznaczonym z góry przed zakończeniem rozprawy (Art 332). Odroczenie rozstrzygnienia po za ten porę uważa się za niebyłe i wyznacza ustawowo nowe (zwanej § 903 k.c.)

4) Jeżeli zobowiązanie nie być dopełnione w pewnej porze nazwanej np. do ostatniego maja, powinno rozstrzygnienie przed upływem tejże rzeczy nastąpić winno, gdyż zwłoka, w razie potrzeby na dowody stwierdzić dnia rzeczonego i od niego płacić dług z czego przy rzeczonej rozstrzygnienie się chce ze swego zobowiązania z winy

obowiązany jest przyjęć wiadomość pod uprzywilejowanie oświadczenie (Art 330) jeżeli ostatni dzień tego czasokresu, a dowiedzenie przyjdzie dnia ostatniego, przypada na niedzielę lub prawnie święte, wydanie nastąpi najpóźniej z dniem następującym bezpośrednio poprzedzającym (Art 330 ust 2) a w razie z dowodu przyjdzie najpóźniej dnia 30 maja, jeżeli ten dzień jest dniem pozwanego.

Jeżeli dzień wydania jest oznaczony, a ostatni wyznaczony dzień, w którym ma nastąpić ustne wydanie pobranie upadł dnia 13 lutego, wówczas rozpoznanie sprawy, czyli dzień do jakiej może ono pobranie przed tym dniem a zatem czyli niepobranie ono jest przyjęć wiadomość pod tym dniem oświadczone, zależy od tego, czy ostatni ostatni wyznaczony i pewnego dnia dzień wydania pozwanemu jednym na dowód jednej ze stron lub ich obu. Jeżeli go dowiedziano na dowód obu lub obu dowiedzieli, dowód wyznaczy się może do ostatniego pobrania i pod oznaczonym dniem wydania (Art 334 ust 1) nie ma nie prawdy odbiegać dieconta bez zezwolenia pozwanego, jeżeli go do tego nie upoważnia umowa lub przepis ustaw. (Art 334 ust 2). Dieconto lub sconto jest to potrącenie od sprzedaży pewnej należności, dla bonifikaty umowna pod dniu płatności potrzeb procent

po ces, o jeśli wpróś swego zobowiązania dopełnia.
Jeśli dzień domiętowy nie dotyczy wszystkich
stron nie będzie zobowiązany przy dopełnieniu
zobowiązania przed tym dniem. W wątpliwości
stanowi uznanie sędziego, czy dzień domiętowy
ma na dotyczy jednego lub drugiego kontrahenta
tego.

5) Jeśli nastąpiło przedłużenie umownego
rozwodu do dopełnienia zobowiązania,
trwa rozbójnicki przez rozwód ponowny aż
z pierwszym dniu po upływie pomiędzy
rozwodem (Art 333) T. ceno obowiązuje i z przy-
padku, gdzie ustawa lub umowa ceno wy-
dowanie zobowiązania

III.

Przedmiot świadczenia

A) Jakości i dobroć towaru (Art 335)

Pod towar rozumieć należy ogół ruchomych
rzeczy, które według stanowiska miejsca
i czasu są przedmiotem handlu. Do rzeczy ruchomych
nie odnosi się Art 335. Art ten czyni różnicę
między towarem (fr. Waare) a towarem dopie-
dom (niem Gattungssache). Pod towar dopuszcza
rozumieć się tedy towar, jaki według ustawy i zwy-
czaju handl. przeciętnego lub miejscowego, po-
siadanie być sprzedany i dostawany w danej,
czy obrocie handlowym. Towar musi z handlu
należeć po to, aby się być odnosić - musi być
przedmiotem dozwolonego i używanego obrotu, musi
być respektowy z punktu lub użytku ludzi.

przydatności z wyjątkiem wyraźnego oświadczenia, nie być obowiązanem etc.

O jakości i dobroci towaru stanowi przedewszystkiem umowa. Jeżeli w dostawach (Art 278. 279. 317.) nie ma bliższego oznaczenia co do jakości i dobroci towaru, stanowi obowiązuje on towar dostarczyć towaru średniego gatunku i dobroci.

Przepis Art 335. stosować należy i do świadczeń prac, nie zaś do długu pieniężnego, który zawsze oznaczony (species).

Szczegółowe przepisy w sprawie kontraktu ceniarskiego zawiera §§ 919 k.c. powołane Art 354-359 zawiera, względem których odnośne przepisy co do kupna.

B) Miara, waga, stopa monety etc

Tu gdy wątpliwość zachodzi Art 336. Przepis objęty ust. 2 tegoż Art. zgadza się z Art 37 ust. rosyjskiego i brak w prawie rosyjskiem objaśniony

14/2 1880.

Część szczególna

Tytuł I.

O Kupnie

Postanowienia objęte §§ 1053-1089 k.c. powołują i) nie zgadzające się do rosyjskiego prawa, które

nie jest wymagana kwit. w zawarciu dok. kwit. a zeleu
i co do oferty nie dołączonej przy niewiadomości
będzie wprzód dopełnić i rozumienia dod. kwit.
którym rzecz jest przedmiot nie przedstawia
praktyk nowości (Art 273 ust 3)
2) przyjęcie podanej oferty winny być
stwierdzone, o ile dotyczy kupiony lub zapisy
kwit. nie zawiera podanej oferty tylko do dopełnienia,
który jest wymagany kwit. z zawarciu dok.
dow kwit. Do dopełnienia kwit. stanowią ci po wyżej
części ogólnej przepisy dotyczące kwit. o wyra-
wnianie kwit. podane w części ogólnej

I.

Zaofiarowanie na sprzedaż

(Art 337)

Kupno jest szczególnie zaofiarowanie i przy-
jęcie. Celem ich te rzeczy z zastrzeżeniu
przepisy o propozycji i przyjęciu. Aby propo-
zycja mogła stanowić propozycję, winna
być dostatecznie określona tj. aby z niej poznać
przedmiot sprzedaży przyszłej umowy. Propozy-
cja zawiera się przynajmniej określenie
dostatecznie co rodzaj, ilości i jakości rzeczy, nie-
mniej ceny kupna. Te wyjątki na to stanowi Art.
337, iż zaofiarowanie na sprzedaż, z którym towar
cenę lub sposób nie są dostatecznie określone,
nie stanowi publicznej propozycji kupna.
Że zaofiarowanie na sprzedaż, które zawiera
tj. jeśli ze przyjęte nie [illegible] swego objęcia do

przedmiot

podmiot

rzeczy osób jest wystawione np. Odwiezienie
dostarczyć pieniędzy lub opieka odpowiedzialność,
wzorów, ale nie jest obowiązujące przepisy
przy kupnie, chociaż towar, ceny i sposób dostawienia
są oznaczone.

Postanowienia takie tem mniej będzie obowiązywać,
gdyż jest wyraźnie wystawione do
publikacji. Gdyż wszelkie a tego postanowienia
przeciwne pewnością wynikają, że propozycja
obowiązywać ma chce każdej pewnej
osobie, mimo postanowienia stanowi pro-
pozycja obowiązująca. Pewność propozycja
nie obowiązuje, chociaż pewność przeciwne za-
wiera dostateczne, jeżeli propozycja postępuje
sobie, że ma obowiązywać dostarczyć towaru, o ile
zapas wystarcza, albo jeżeli dodatkowe postanowienie
„bez obligo" etc.

Jeżeli postanowienie nie zgadza się jest ob-
owiązującem, wtedy nie jest propozycja, lecz
zawarciem do publikacji wystawieniem,
aby chcący mogły do Kupna się ewentualnie
stopić z propozycją, o którym to przypadku
mowa w rozdziale Art 318 i dalsze.

II

Rodzaje kupna i sprzedaży

A) Kupno odręczne i kupno dostawne

(Art 338.)

Według umowy może odbiorca nowy kupiony

uczelpić albo uzyskiwać po zerwaniu kontraktu t.z. kupno odstąpić, albo dopiero po upływie pewnego czasu po zerwaniu umowy, w którym to przypadku kupno jest dobre i uważa się kupującemu dostarczonem. Skutki a także Ces do: ktory może być usprawiedliwiony, gdyż to nie uchyla prawa umowy należy nas z uwzględnieniem stanu stanu, i zamiaru skutkowego. Kontrakt jest dwustronny (perfekt) gdyż dodanie towaru i zapłacenia jest obustronne.

Kodeks handl. stanowi z Art 338, że według przepisów o kupnie, oczekiwać się ma także wszystko handl. którego przedmiotem jest dostarczenie pewnej ilości rzeczy zamiennych za cenę oznaczoną. Ograniczenie do rzeczy zamiennych tyczy się tylko prawa procesowego nie zaś materyalnego, które nie ma tego ograniczenia. Przepis § 1163 k.c. nie stoi temu na przeszkodzie, bo wyraz „dostawca" nie oznacza tu sprzedawcy (kontrahenta) lecz osoby, która za pewnem wynagrodzeniem podejmuje się wykonywać drugiemu zlecone przedmiotu, w umowie skład i nieskończenie stałe. Stosunek podobny (skarżący, kontrahent) jest z umowy stałej, nie tylko co do zawarcia umowy za wynagrodzeniem i stanowi o tem stanowi Kodeks handl. czyli przepis. kontrahenta o zawarciu umowy za wynagrodzeniem (§ 1151. kodeks k.c.)

Kupno dostawcze powstaje kupnem bez względu na to, czy sprzedający posiada towar sprzedany lub go dopiero nabyć, wytworzyć musi (rzeczą nie zna,

kupującego, bo to było sprzeczne z celem umowy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 października 1933 r. Zbiór orzeczeń Sądu Najwyższego 1934 poz. 27). Zachodzi więc pomiędzy Art. 338 a 271 § 2, bo podczas Art 338 obejmuje wady tego rodzaju bezwzględnie nieuprawnione, nie tak Art 271 § 2, nie pozwalając sprzedawcy na naprawienie tychże po przyjęciu ich dostarczenia.

Kupno dostawne jest dwojakiem, albo dopuszczającem ze strony sprzedającego przedłużenie terminu zakreślonego na dostawę sprzedanej towaru (Art 354 i 355) albo nie dopuszczającem tego przedłużenia (Art 357)

B) Kupno za gotowe i kupno na kredyt

Jeżeli kontrakt kupna wymaga wydania rzeczy do rąk kupującego zatem zapłaty ceny kupna przy odbiorze towaru, kupno nazywa się kupnem za gotowe. Jeżeli się umówiono, że zapłata ceny kupna ma nastąpić dopiero po odbiorze towaru a to po upływie pewnego oznaczonego lub też nieoznaczonego, kupno jest kupnem na kredyt.

C) Kupno za obejrzeniem lub wypróbowaniem (Art 339 kk. i §1080-1082 k.)

Kupno za obejrzeniem lub wypróbowaniem zawiera się pod warunkiem od woli kupującego zależnym, iż towar obejrzy lub wypróbuje i za dobry uzna. Skutki obejrzenia i wypróbowania nie zawsze później powstają, tylko faktycznie. Kupno to jest warunkowe, przy którem spełnienie warunku tj. uznanie

towar za dobry zależy jednak od woli dłużnego
i to nawet wtenczas, gdyby towar odpowiedź wyma-
ganiom dłużnego, w którym to przypadku wyrok
jego nie jest nawet uzasadniony, że towar nie wyka-
dził przymiotu wymaganego przez dłużnego.
Kodeks używa, że wyraz „obejrzeć" lub „wypróbować"
nie niosą znaczenia prawnego. Dłużny może
towar uznać za dobry lub za niedobry, chociaż
go nie obejrzał lub nie wypróbował.
Podany warunek jest za ogólny w stosunku do
dłużnych albo zawsze ważny albo zawsze nieważny.
Uznanie wypróbowania jest zawieszającym (Art 339 pkt 1)
tj. kontrakt długu nabywa przymiot skuteczności,
gdy dłużny oświadczy lub dorozumiewa za-
pewnia towar za dobry, przyczem obojętnem
jest, czy towar był dłużnikowi oddany lub też
nie (czy dług pod warunkiem zawieszającym
nabył towar oddany lub też nie).
Dług za wypróbowaniem jest czynnością
prawną nie tylko zawierającą akt czynności,
która z natury swojej do skutku
przyjęta, jest nie kontraktem długu na
określonego oznaczeniem czynności
tj. że od woli dłużnego zależy, czy
towar uznał lub nieuznał za dobry. Skutkiem
byłoby uznać to dług długnem według upo-
dobania dłużnego.
ad) Dług pod warunkiem zawieszającym
Przepis Art. 339 objęty podpunkt 2. 3. i 4 bynajmniej tylko
długu w obejrzeniem zawartego pod warunkiem

ramowym i zawiera co następuje:
Kupujący nie może kontraktu przedawnienia towaru za dobry. Uznanie może nastąpić wyraźnie lub dorozumiewszeregu wreszcie może być tacitumodowem. Przedmiot sprzedający staje się natychmiast obowiązanym, bo wyrachować na zadośćuczynienie się kupującego; nie może on odstąpić lub przecie nie dokontrakt pani rozwiązać towarem, dopóki nie upłynął czas, służący kupującemu do zapoznania się z zadośćuczynienia się. W tym przypadku zachodzi tem samem stanowcze, jakie zachodzi przy propozycji sprzedaży przed wszelkim upływem czasu oświadczenia odpowiedzi na propozycję, tylko że w obecnym przypadku umowa może nie zawrzeć do dotrzymania propozycji. Do tego przypadku nie mogą być stosowane Art 318. 319 ust 1. 320 ust 1. i 323 ust 1.

Czas, w ciągu którego sprzedawca związkowi zawiera zadośćuczynienie się kupującego, jest trojaki:
1/ umowny, z braku tego
2/ zwyczajowo miejscowym czasowy
3/ z braku tych dwóch przez sąd może czasu kupującego po upływie stosownego do okoliczności czasu, aby się zadośćuczynił. W takim przypadku zadośćuczynienie się zawiera natychmiast, jeśli rozmowa była stanowcza, gdyż w tym przypadku tak samo, jak tego rodzaju transakcyi wymaga.

czas obow. tu

bez odwołania się dłużnika najlepiej może z ewentualnego błędu uwolnienia tj. stłumienia lub dowolnienia (np. odebrania sprzedanej towary) nie ma z zamiaru winienia i może pewnej albo pewnej dobroci towaru albo pewnego. Jeżeli zwolnienie tedy upłynęło bez odwołania się dłużnika rozwiązanie należy:

a) gdy towar powstał z przedawnienia sprzedaży lub

b) gdy go oddano dłużnikowi z celu wypróżnienia lub obejrzenia.

Odwołanie zachowane jest tylko przez czas krótszy, dopiero 3 roków z momentu w którym z przypadku pod a) że dłużnik nie uznał towaru za dobry - z przypadku zaś pod b) zaraz wtedy tylko, po uznaniu dobroci towaru (Art. 339 ust. 3)

Dopóki dłużnik nie uznał towaru za dobry, który jemu oddany został albo też nie oddany został, nie przedtem na niego niebezpieczeństwo towaru. Tenże jeżeli zaraz był rozwiązującym.

BB) Kupno pod warunkiem rozwiązującym

Kto kupił, że dłużnik za obj. warunek zawarto pod warunkiem rozwiązującym uzyskania zwrotnego. Umowa zawarta pod takim warunkiem rozwiązuje pod ostatnim odwołaniu się dłużnika zdatności dłużnika bezwarunkowego.

Skutek odwołania zwolnienia się jedynie ostatni.

Odwołanie

Milczenie

Niebezp.

mienia się od momentu w którym kupujący, że towar mniej za dobry, a odstąpienie umowy się rozwiązuje. Oświadczenie kupującego, że towaru nie przyjmuje za dobry, nastąpić winno w należytym czasie (66. S 1082 k.c.)

C) Kupno za wypróbowaniem odróżnia się od tego kontraktu, przez którego kupujący obowiązanym jest zbadać rzecz kupioną, a z uwzględnieniem wyniku badania uznać towar za dobry lub niedobry. W takiego nie przypadku zbadać należy rolę kontraktujących stron.

16/2 1880. D) Kupno według próby lub wzoru (§. Art 348)

Przy kupnie według próby lub wzoru, kupuje się towar, który odpowiada próbie lub wzorowi. Kupno to, wtedy tylko ma miejsce, kiedy przedmiot umowy jest dostawa towaru próbie odpowiadającego. W pojęciu tego kupna może się mieścić i to zastrzeżenie, że towar ma się nadać do pewnego oznaczonego celu, albo że próba oznaczyć ma jedynie pewien przymiot towaru np. kolor.

Umowa jest konsensualna, chyba że się wyraźnie umówiono pod warunkiem zawieszającym lub rozwiązującym. Kupujący jest obowiązany przyjąć towar, który odpowiada próbie lub wzorowi. Jeżeli towar nie odpowiada próbie kupujący odmówić przyjęcia i może wydawać prawa wynikające się z niedotrzymania przy-

rzenia.

Skutki potrzeby z dostarczeniem towaru niedopuszczalnego próbie - nie są z dowodzie bezsporne.

Kupujący zachowa z wszelką staranności próbę lub też otrzymany mu przez sprzedającego albo odesłany temu przez kupującego.

Jeżeli sprzedający zaprzecza tożsamości próby przez kupującego przedłożonej, kupujący udowodni tożsamość. Jeżeli ten dowód się nie uda, lub sprzedający udowodni, że próba przedłożona nie jest prawdziwa, kupujący może żądać przepisów o towarze kupieckiego z myśl Art. 335. Jednak samo nie się ma z przypadku zaginienia próby lub jej istotnego zmienienia się.

Na przypadek sporu przedaje się, że towar odpowiada próbie lub wzorowi, przyczem gdy domaga się przyjęcia towaru i zapłaty ceny kupna a kupujący nie przyjął towaru dla niezgodności z próbą i dostarczył go z zaleceniem że ma do sprzedającego do rozporządzenia, niemniej i złoży, gdy kupujący, który w czasie przyjęcia zaniechał sprzedającemu towar do rozporządzenia, żąda zwrotu ceny kupna z góry zapłaconej.

Kupujący, który przyjął towar i nie rozpoznał, udowodni, że towar nie odpowiada wzorowi.

Przepis Art 340 idzie z zastosowaniu bez względu, czy towar sprzedano jako species lub jako genus

f) Kupno na próbę (Art 341)

Kupno na próbę zawiera się, gdy kupujący oświadcza, że ma chęć kupienia rzeczy dopiero tego towaru na przypadek, gdyby mu takowy odpowiadał.

Kupno takie jest konsensualne a skutek pobudki (tj. na próbę) jest bez wpływu zwłaszcza prawnego.

g) Umowa o różnicę kursu

Literatura: Pisztek: „O giełdzie i czynnościach giełdowych".

Umowa ta ustanawia się głównie towarów, papierów kurs. bądź wszelkich bądź przeciętnych cen, i pewien niepodlegający terminu dla ich dostarczenia, na skutek zawarcia kontraktu czysto jest zawodnie zdarzającym się do tego, aby nabyć własności tych towarów, lub jedynie do tego, aby na przypadek podniesienia się lub spadnięcia ceny towarów lub giełdowej (kursu), jeden lub drugi z kontrahentów, otrzymał od przeciwkontrahentującego wypłatę różnicy, zachodzącej między umówioną ceną kupna a ceną towaru lub giełdową istniejącą w czasie i miejscu, gdzie towar miał być dostarczony.

Umowa taka jest zakładem, do którego stosować należy przepisy §§ 1270–1274 k. c.

Gdyby wyszczególniony towar nie mógł być udostępniony, umowa będzie uważana za kupno towarów podobnych się miejscowych towarów

a dopuszcza jeden jest zgromadzenie kontr. orzeczenie się na zasadzie art 338 k.h. według przepisów o depozycie. Zwracany orzeczenie mogą na to, iż na mocy § 13 ust. 2 ogł. giełd z 7/4 1875 przy rozstrzyganiu sporów wynikających się z interesów giełdowych, nie można wnieść zażalenia, iż pozwanie (należytej) pokoju na interesie z pozwanego dnia, który orzeczenie by należało jako zadośćuczynienie.

Kupno za premią

Interes ten jest kontraktem dostawy, według którego jednemu z kontrahentów (kupującemu premię) służy względem drugiego (sprzedającego premię) zależnie przy wyznaczeniu (premii) prawo wyboru, czy to między dopełnieniem lub niedopełnieniem kontraktu, czy to pod względem czasu lub sposobu wykonania kontraktu, lub względem do przedmiotu świadczenia. Najczęściej jest prawo wyboru pod względem dopełnienia kontraktu tj. natura prosty za premią. Jeden z kontrahentów (kupujący lub sprzedający) ma zatem tu prawo powstania się z kontraktu a nie wybór między dopełnieniem a niedopełnieniem. Kontrahent ten jest zatem względem nieoznaczonym nie jest obowiązanym do wykonania umowy. Kupujący może więc kupić lub nie kupić, przedawca zaś dostawić lub niedostawić towaru. W skutkach tego przynosi interes ten stronie do wyboru uprawnionej tylko korzyść a nie ma

drugą na stratę a najemne przedsiębiorstwo nie są sobie równe.

Interesa na premię dniem nie na późniejszą podaje. Do tych interesów stosują się przepisy tu, gdzie pod II podali niższe o interesie o późniejszym dniu.

VI) Interesa prolongacyjne

Interesa giełdowe pod nazwą Deport-Ab-Reportgeschäfte albo Prolongationsgeschäfte, o których reguluje §15 ust. 2 organ. giełd. (Obacz Dziennik III Tytuł 3 o depozytowym prawie pasterskim) polegają na tem, że albo dłużnicy papierów wartościowych pozostawia tudzież jako pasterz sprzedającego albo też dają te papiery kredytem z pasterz odbierając na to zabezpieczenie. Wtenczas dłużnicy sprzedają dłużne papiery kredytem stosownie do ostatniej taksy z wyżej oznaczonym.

I) Sprzedaż osób państwa i innych

Na mocy ustawy z 30/6 1878 Dz. ll. 90 Dz. u. p. zapowiedziano jest sprzedawanie kosztu Państwa lub innych dóbr z przebudowania na inne udziały, niż w progresie kosztowania ustanowiono, albo z prawdu z interesem na raty zawartym a tymczasowy od innych warunków. Sprzedawanie z sposobu zarobkowania kosztu Państwa lub innych albo tych udziałów kosztownych na mocy planu kosztowania istniejących dozwolone jest tylko pośredniemi (1) przez zarejestrowanych i tylko pod następującymi warunkami:

2)

a) Sprzedaż nie może postawać z wyjątkiem za radą

inny sposób przez a przeto pozostawać je-
dynie na sprzedaży rzeczy ruchomych lub udziałów
towarów, opatrzonych znamionami ich towarzenia.
b) Sprzedaży dokonywany jest sporządzeniu dokumentu
z podpisem ręki firmy, który zawierać musi
znamiona towarzenia, datę i rachunek zamien-
nej sprzedanych towarów lub udziałów towarowych, ce-
nę kupna, która za każdy sprzedany tow lub udział
towarowy ma być zapłacona, raty płatności na-
jaże, miejsce zapłaty i odsetki niedotrzymania
umówionych pat. Sprzedawca zyska kupującemu
skutki na zwłoce zapłaty i nie może roz-
rządzać towarem sprzedanemu dopóki nie nas-
tąpi potrąka z wierzytelności ich ze strony kupu-
jącego.
Skutek tego interesu zatrzymuje b. interes prome-
sowy. Jest to sprzedaż podlejszej wygranej przy-
padającej na pewien tow rządowy lub prywatny.
Interesu tego podlega ustawa ustaw z 27/6 1862 do
l. 85 dz. up. Sprzedaż może nastąpić i przy niedosy-
tów. Zabezpieczeniem jest na mocy ust z 30/6 1878.
d l. 90 dz. up. sprzedawanie promes na raty lub
z takim sposób, że zapłata za nie jest dorta lub
częściowa tylko ale z innym interesem na raty
zawartym, chociaż odbywało się z zachowaniem
formalności przepisanych powyżej ustawą z dnia
27/6 1862.

B) O podziale kupna na kupno
miejscowe i zamiejscowe
jest mowa pod l. IV.

III

Towar i cena kupna

(Art. 352 - 353)

O przedmiocie kupna stanowi powsz. prawo cyw. (§ 1054, 874 Kodeksu § 1065, 1275 - 1276 k. c.) a dodatkowo kaut. tylko o tyle, że według Art. 275 umowy o rzeczy nieruchome nie są czynnościami kautelowemi.

Cena kupna musi być ustanowiona z góry (§ 1054) a okoliczność ta wyklucza stosowanie niżej przepisy kod. cyw. ustawy § 1056, 1057 i 1059.

Kodeks kaut. podaje tylko dwa przepisy o ustanowieniu ceny kupna a to

1) przepis o obliczeniu tejże według wagi towaru (Art 352) Waga towaru bez opakowania nazywa się waga czysta (netto) waga opakowania nazywa się tara. Waga towaru z opakowaniem waga brutto albo sporo. Jeżeli cena kupna nie oblicza się według ostatniej czystej wagi towaru a ustanowienie z potrąceniem pewnej części, różnej dla ostatnia nazywa się „Dobry waga", którą przy kupnie kupiec kupcowi czystego towaru przyznaje, aby wynagrodzić stratę jaka przez transport wszelkie zniszczenie towaru na jego rzecz powstać może. Oboje przytoczonem stanowi Art. 352. Miejsce oddania towaru, o którem Art. tenże wspomina, jest to miejsce wydania rzeczy (Obacz Art 336.)

a) Przepis o umówieniu się stron, iż cena towaru
lub giełdowa bieżąca cena kupna (Art 353 i 51038 h.)
W rozumieniu naszym przez cenę giełdową lub tar-
gową podaliśmy w Dziale III Tyt 3 mowie o długu,
kiedy prawo zostaje (Art 311)
Z Art 353 wynika, że strona może udowodnić, iż
cena towaru podana w cennikach giełdowym lub
targowym choćby nawet i urzędowym jest mylna.
Art 353 mówi nie tylko o cennikach
urzędowo ustanowionych, lecz także o cen-
kach przyczyn, skoro regularnie co czas do cen
się odnoszą.

bieżąca cena w czasie i miejscu wykonania umowy

IV.

Wykonanie kontraktu kupna

Kontrakt kupna dopełnia się oddaniem to-
waru i zapłaceniem ceny kupna

A) Miejsce wykonania (Art 342)

Sprzedający wypełnia się ze swego zobowiązania
oddaniem towaru w miejscu, gdzie sprzedawca zo-
wiązany i wyrażnie jest oddać towar
kupującemu, jest miejscem wykonania
umowy. Miejsce to zachodzą przepisy, które
wyżej o miejscu wykonania czynności kontr.
(Art 342 ust i 324 ust 1) (Brak ich ogólnej)
Wedle tych przepisów miejsce to jest albo umówione
albo ustawowe miejscem wykonania. (Brak
umownego postanowienia o miejscu wykona-
nia tj. z braku oznaczenia tego miejsca kontrakt-
stem, ustawą ustawem lub zwyczajem kontraktujących,
zachodzi ustawowe miejsce wykonania

1) Ustawowe miejsce wydania

Tem miejscem jest, jeżeli sprzedawca rzecz oznaczoną, to miejsce, gdzie się ta rzecz w czasie zawarcia kontraktu z wiedzą obu kontraktujących znajdowała (Art 342 ust 3) a jeżeli tej wiedzy brakuje tudzież co rzeczy innych przypadku, a więc gdzie się rozchodzi o rzecz jeszcze rodzaju (genus) to miejsce, gdzie z chwilą zawarcia kontraktu sprzedający miał swój Zakład handl. a w braku Zakładu tam gdzie mieszkał. W tych miejscach jest miejscem oddania towaru Zakład handlowy a w braku tego mieszkanie sprzedawcy. — W miejscu wydania winny kupujący winien się udać po towar do sprzedającego.

17/2 1880. Wydanie winny kupna spełnia przedawca przez oddanie towaru, dające się rozłożyć na dwie czynności: na dostarczenie towaru (tudzież oddanie z zawarciem innem) co jest czynnością sprzedawcy, i na przyjęcie towaru z posiadanie kupującego, co jest czynnością tego ostatniego. Jeżeli oddanie towaru następuje z obecności sprzedającego (osobiście lub przez pełnomocnika obecnego) kupującego (osobiście lub przez pełnomocnika obecnego) i towaru również odbywa się oddanie między obecnymi a obie przyjęcie czynności odbywają się z tym samem miejscem. Kupno jest kupnem miejscowem. Oddanie może nastąpić bez obecności przedawcy, wtenczas przez jednoczesną obecność kupującego i towaru a rzecz wtenczas przez przyjęcie z posiadanie towaru przez kupującego.

W razie przypadku sprzedaży przesłata towar kupującemu innego miejsca z woli, by tenże (kupujący) objął towar w posiadanie. Oddanie towaru odbywa się naturalnie przy miejscowym, kupno jest kupnem zamiejscowem / Verkauf /. Kupujący nie otrzyma nic towaru w miejscu wykonania umowy lecz w innem miejscu, poniesienie się na nowy umowy od miejsca wykonania kontraktu tj. z miejsca dostawy, przesłania towaru / der Versendungs-Kauf / Schickungs-, Lieferungs- Ort / skierowane, gdzie sprzedający do kupującego wysłała towar, jest albo miejsce wykonania umowy albo inne miejsce.

Przy kupnie zamiejscowem musi być towar przez kupującego zamówiony a jego wydanie przez sprzedawcę do kupującego winno nastąpić w celu wykonania umowy a potem być obwieszczeniem sprzedawcy.

Kupujący odbiera towar na miejscu przeznaczenia nie wprost od sprzedawcy, lecz od innej osoby (spedytora, przewoźnika itp.) która nie jest uprawnionym do przyjęcia zobowiązania się kupującego, ale towar nawet lub nie uważa za dobry. Kupno jest i w tem razie zamiejscowem, kiedy sprzedawca i kupujący mieszkają w tem samem miejscu, byleby tylko towar nadszedł z innego kupującego z innego miejsca.

Kupno zamiejscowe obejmuje w sobie następujące czynności, mianowicie:

a) oddanie / die Übergabe / przez sprzedawcę przewoźnikowi, spedytorowi lub innej osobie, do przeniesienia

towaru na miejsce przeznaczone

b) oddanie (die Ablieferung) przez sprzedawcę towaru do kupującego, w którego mocy ma być akt. go odbiór

c) odbiór (wzięcie, odebranie, die Abnahme) przez kupującego towaru dla towaru przez kupującego, stanowiący ich by towar nie był w nieczasie nadesłany

d) przyjęcie towaru (die Empfangnahme) przez kupującego. Kupujący przyjmuje towar za pośrednictwem umowy i oświadczenia o tem przeciwnego.

Pierwsze dwie czynności są czynnościami przedawcy a ostatnie dwie czynnościami kupującego.

2) Umowne miejsce wypełnienia

Miejsce wypełnienia może być umową oznaczone przez wyklucz. się ustawowe miejsce wypełnienia. W tym przypadku wymaga się, by się obowiązek, aby towar został oddany z oznaczeniem miejsca, różniącem się od ustawowego miejsca wypełnienia i że to miejsce ozn. się jako miejsce wypełnienia względem sprzedającego. Na takiem miejscu nastąpi oddanie rzeczy z obecności obu kontrahujących tj. dopiero przy ustanowieniu umownego miejsca wypełnienia będzie dopuszczalne miejscowość i można się jednostronnie umawiać i skutki oddania rzeczy oceniają się zawsze według przep. prawa cywilnego.

3) Oddanie może nastąpić tylko z wiadomości towaru wyłącznie na rzecz sprzedawcy i kupującego tj. jeżeli zachodzi constitutum possessorium lub traditio brevi manu. W tym ostatnim przypadku obowiązany będzie kupujący

na mocy Art 347 zbadać towar i donieść o jego wadach tak samo jak przy kupnie zamiejscowem.

Cena kupna która wedle Art 342 ust 2. zapłacona przy oddaniu towaru, o ile czy to nie wynosiła natura czynności lub kontraktu lub zwyczaj handlowemu.

Kodeks handl. uważa za powszechne prawidło, że wykonanie kontraktu kupna następuje równocześnie z wydaniem towaru przy czem przy kupnie zamiejscowem przypada chwila zapłaty ceny kupna wtedy, gdy towar z miejsca odesłany oferuje się kupującemu do przyjęcia.

B) Koszta wykonania kontraktu kupna (Art 351)

Wedle tego Art. sprzedawca powinien koszta oddania towaru klientowi przewozu i wysyłki, kupujący zaś koszta odbioru, o ile czy to nie wynosiła zwyczajowem układowi lub zwyczajowi miejscowemu.

Przez oddanie rozumieć należy wykonanie kontraktu ze strony sprzedawcy

C) Przechowanie towaru (Art 343)

Dopóki kupujący nie jest w opóźnieniu co do odebrania towaru, sprzedawca winien przechować go ze staranności, jaką w swoich sprawach zwykł stosować. Gdy jednak sprzedawca z jego strony nie jest wypełnienia kontraktu i należytego towaru dobrej staranności powinnym kupcom (Art 282)

Prawdopodobnie sprzedawca nie będzie obowiązany uberpieczyć towar do celu. Obowiązek przechowania obejmuje czasokres rozpoczynający się z chwilą zawarcia kontraktu, poprzez chwilę oddania rzeczy sprzedanej z znaczeniem prawnym a nie z chwilą oznaczenia rzeczy sprzedanej przez przemierzenie, odważenie, odliczenie a ciągnący aż do chwili, w której kupujący obowiązany był zabrać rzecz kupioną. Inne wyraz „kupującemu" w Art 343 również należy faktycznie rzecz towaru przestępującego. Jeżeli kupujący po upływie tego czasu, podczas pozostawia towar u sprzedawcy, ten będzie wprawdzie uwolniony od staranności przeciętnego przemysłowca względnie dyspozycji, której zresztą nie od zwykłej staranności. Ale zawsze to ocenia się według zwykłych zasad powszechnego prawa cywilnego.

D) Sposób przesłania towaru i niebezpieczeństwo, na jakie towar w drodze jest narażony / Art. 344. 345 /

Głównym celem Art 345 jest oznaczyć chwilę, od której na kupującego bezwarunkowo najpóźniej przechodzi niebezpieczeństwo, na jakie towar jest w drodze narażony.

1) Kupno miejscowe

Jeżeli towar ma być oddany z miejsca wykonania kontraktu (miejscowego lub umownego) a przesyłki się przeciwnie, sprzedawca sam wybiera sposób przesłania o sposobie przesłania na

wego sprzedaż nieboprzeniesienia, na jakiś towar z osobna jest naznaczony, czy do chwili oddania towaru w miejscu wykonania umowy. Przeto odbiera się nie na skutek nieboprzeniesienia sprzedaży.

Wzmiankowane miejsce, jeżeli nie jest już na mocy ustawy miejscem wykonania, musi wybrem sprzedawcy wynosić być owa, ponieważ jako jego miejsce wykonania umowy lub z oddaleniem nieograniczonej się okazać jako osobiste. Jeżeli zatem sprzedawca wziął na siebie zapłacenie dostawy lub nadesłanie przesyłki, nie wynika stąd jeszcze samo przez się, że miejsce dostawy przeszło być uważane wybrem sprzedawcy jako miejsce wykonania (Art 345 ust 2.) również nie zmienia się przez miejsce wykonania, gdyż kupujący wziął na siebie koszta przesyłki.

2) Kupno zamiejscowe.

Jeżeli przypadek pod 1) nie zachodzi, jeżeli nie towar ma być przesłany nie na miejsce wykonania umowy ten na mocy kontraktu na inne miejsce, różnas zbornie się, co następuje:

a) co do sposobu przesyłki:

α) kupujący oznajmił innemu sposób przesyłki. Jeżeli go przemilczał, przewoźnik jest mocen ber naglejszego powodu zboczyć od niej, inaczej odpowiada za wynikłą stąd szkodę (Art 345 ust 1)

β) gdy kupujący nie wskazał sposobu przesyłki przesyła się, że przewoźnik na własne za-

między na kupującego co wypada a to stron. stronami ponosi kupujący stacje na miejscu przeznaczenia takie osoby, które się zajęły przewozem towaru, lub wydanie taksy (Art 344)

b) co do niebezpieczeństwa

Niebezpieczeństwo na jakiekolwiek z drodze jest nieszczęście spada na kupującego a to od chwili z której sprzedawca oddał towar spedytorowi, przewoźnikowi lub innej osobie do przesłania przez siebie lub kupującego przez oznaczonej (Art 345 ust. 1). Do chwili oddania spedytorowi, przewoźnikowi etc. towaru spada niebezpieczeństwo na sprzedawcę. Jeżeli kupujący dał niezwłoczne zlecenie co do sposobu przesłania a sprzedawca bez uzasadnionego powodu zboczył od takiego, który mu ten ostatni odpowiada za szkodę, która tym może się zleceniu kupującego, nie byłaby nastąpiła, przeszło ryzyko niebezpieczeństwo na sprzedającego. Sprzedawca wyłączony jest z obowiązku przesłania towaru, ciężącego na nim czy to z ustawy czy to z umowy, nie odpowiada kupującemu jako spedytor, lecz i z tym wyjątkiem jednak za szkody z winy, dotyczy się stosunków przeznaczonym kupcom stacji tej.

Jeżeli oddanie towaru spedytorowi, przewoźnikowi etc. nastąpiło z takiem zastrzeżeniem, że kupujący przed zapłatą ceny kupna nie będzie mocen dysponować towarem

natenmiast nie przechodzi na niego niebezpieczeństwo, które na jakie towar z dworu jest narażonym.

3) Przepisy pod j, k, podane nie wyczerpują wszelkie przepisów porz. prawa cywilnego, według których niebezpieczeństwo nie jest zawsze spadać na kupującego (Art 345 ust. 3). Powinny dodać ogólne stanowienie, że rzeczy, które przedane być mają kupującemu na inne miejsce, wydają się stanowi dopiero za oddane, gdy je odbiorca otrzymuje, chybaby sam oznajmił lub zgodził się na sposób z jakiego mają być przesłane (5429 k.c.) Głównym przypadku przechodzi na kupującego posiadanie i stanowi od chwili oddania towaru spadkobiercy, przewoźnikowi etc. Podobnie kontrakt nie wymienia tego przejścia i wojskowe nie nie stanowi o oddaniu z zamianie praw i przejściu stanowisk na kupującego. Oddanie (tradycja) nie pozbawia przedanie towaru lub tak i nie.

18/2 1880.

X.

E) Przyjęcie towaru (Art 346-350)

Jeżeli przedawca dostarczył takiego towaru, jaki był umówiony, lub w braku tej umowy takiego, jaki wymogom ustawy (Art 335) odpowiada, towar należy się kupującemu przyjmowalnym a kupujący jest obowiązany natychmiast go przyjąć, chyba że się temu zamiar, przyczyny miejscowy lub okoliczności się sprzeciwiają (Art 346)

Przepis ten tyczy się zarówno kupna miejscowego i zamiejscowego.

Jeżeli towar nie odpowiada przyjętym warunkom, kupujący mocen jest wykonać te prawa, które mu

w tym przypadku stosuje się mocy umowy, należy
lub uzyskać konsens, a w braku tychże na mocy
powsz. prawa cywilnego.

W celu uniknięcia wydania tych przedm. kupna
jaccy obowiązany jest rozpatrzyć się z towarem, przy
puszczając jednak że sprzedawca ze swej strony
przedłuży zwłokę uczynności, od której do za-
kupu odstąpi towaru.

Co do obowiązku kupującego rozpatrzyć się z towarem
rozróżnić należy, czy skupno jest miejscowem
lub zamiejscowem. Jeżeli skupno jest miejscowe,
różnie idą w postrzeganie przepisy powsz. prawa
cyw. (§ 933 d. c.) niż przepisy kodeksu handlowego
(zwanej Ustawy Węg. w treściwie, który przepisy kod.
handl. stosuje się do skupna miejscowego).

Następujące przepisy objęte Art 347–349 tyczą się
wyłącznie skupna zamiejscowego, przyczem uwagę
poważamy uwagę na następne dwie okoliczności:

a) Przepisy te nie odnoszą się do towarów niezamó-
wionych (Art 323); jeżeli oddanie towaru nastą-
piło między obecnymi (skupno miejscowe)
a sprzedawca podjął się przesłać ten towar skup-
jącemu na inne miejsce, skupno nie na-
bywa przez to cechy skupna zamiejscowego,
a przepisy o skupnie zamiejscowem nie idą na-
tenczas w zastosowanie. Sprzedawca, który jest
skupcem wyżłopi natenczas jako przewoźnik,
jeżeli sam wykonał przewóz, lub jako spedytor,
spełnia czynności etc.

b) Rozpatrzenie się z towarach i doniesienie o
odkrytych wadach (art 347)

Jeżeli towar z innego miejsca nadeszedł, kupujący rozpatrzyć ma towar i tenże (tak również w kupnie na próbki, opisu lub bydź gatunku) bezzwłocznie po odebraniu, o ile to do przyjęcia z porządnym trybem czynności należy, jeżeli się okazało, że towar nie jest odpowiedni umowie lub wzorowi, natychmiast donieść o tem przedawcy, w przeciwnym bowiem razie towar uważa się jako uznany za dobry. - Przez odebranie (die Ablieferung) rozumieją z art 347-349 ten akt, w skutek którego sprzedawca nadaje kupującemu możność faktycznie rozporządzania towarem i zbadania jego jakości, obojętnem jest, czy kupujący faktycznie odebrał towar, byleby tylko mieli fakty nadarzające się prawny obowiązek kupującego odebrania towaru. Użyty „bezzwłocznie" - „natychmiast" - są równoznaczne i mają takie znaczenie, że nie może żaden czas upłynąć, który przy zwykłym trybie czynności uchwytnieby uznał za niewprowadzonego przez kupującego. Czy się nie tak ma rzecz, zależy przy uwzględnieniu zasadniczych okoliczności. Kupujący, który nie odebrał natychmiast towaru bezpośrednio od przewoźnika, chociaż to uczynić mógł i do tego był obowiązany, dopuszcza się zwłoki, która za sobą pociągnie uznanie towaru za dobry mimo jego wadliwości. - Jeżeli towar później nadszedł, niż kupujący obowiązany był go odebrać, a kupujący go odebrał, to przecież rozpatrzyć się bezzwłocznie

z towaru po jego odebraniu. Wtedy zmusza bywa
z doświadczenia tak oznaczyć, by sprzedawca
poznał podług z rozciągłości rad. Towar co do
rad nie
rad zmierzyć się z doświadczonych radach,
uznany bywa za dobry. Nie można zwykle
zadać, aby kupujący natychmiast z oczu
wybrał zwykłe zalety, kupujący udowodni
że sprzedawca wiadomość o radach np. że wy-
dał list pochwalny, tudzież że obdanie towaru
z należytym czasie przedsięwziął. — Doświad-
czenie nie może poprzestać na pewnym wydłużeniu
rad, może zwykle z obejmować i one choroby,
które kupujący z powodu owych rad poznać za-
mierza np. że powietrza towar sprzedającemu
do palenia rozpoznania (zur dephlogistion pflege)
lub że to czyni, jakby sprzedawca nie opuścił
na cenie kupnej, lub że się zmiana nowy stęp.
(Ob. R. 2 z Art 348)

Wyjąwszy uznanie dobroci towaru wydłuża po-
przedzające wytrzymanie i doświadczenie rad, zwykle
o tyle, o ile towar uznany za dobry.

Czy rozrządzenie towarem przez kupującego np.
przetworzenie towaru osobie trzeciej, należy uwa-
żać za uznanie dobroci towaru, pozostawiam jest
do zachodzących okoliczności.

Jeżeli przez rady rozumie się dodatki, które po
przerobieniu rzeczy kupionej, kupującego bezdo-
pusznie zwykle zajmuje się przerobieniem
i doświadczeniem sprzedawcy o tem, że towar jest wadliwy,
jeżeli się nie test nie i test np. przekonać winien przez

z dupiony mocy prawo, aby się przekonać, czy
myśl odpowiada zamiarom umowy, szczegól-
gospodarczej pracy, które na mocy umowy
nadać się ma do zarobku, a potem dopiero do-
wieść może o wadach np. że zamiast napadu
rzutowego przytrafiło mu napad letni. – Przy-
tomność umysłu jest z ogólna nabywaniem,
choć nie z niektórych przypadków niedozwolonem.
Wadowanie zależy z niektórych przypadków
od złego opatrzenia.

Zamiarem domniemania o wadach spostrze-
gamy te, które wyniesie te same odnośnie,
lub wynieść mogłoby dobroci towaru. Od tego
jednak stanowisz wyjątek tr. nabyte wady.
te to takie, które przy bezstronnem przejrzeniu
składaniu z przeciętnym stopniu czynności nie mogły
być spostrzeżone, o takich wadach domnie-
tujący natychmiast po odbyciu, z przeciętnym
baczeniu zaraz co do tych wad uwiadomiony
będzie zachowanie dobry.

Podług przepisu z art 1. 2. 3 Art 349 obowiązuje się
kupiec do zpowiedzi za obejrzeniem, wypróbowa-
niem, lub według próby, jeżeli z nadesłanego
towaru takie zachodzą wady, które przy należy-
tem obejrzeniu lub takiemże wypróbowaniu po-
znane być nie mogły.

Wytyczenie od nabytych może nastąpić tylko
w ciągu 6 miesięcy po dostawieniu kupionego
towaru (Art 349) chyba z przyczyn dopuścił się
oszustwa.

Przepis art 347 odnosi się jednak do jakości nie zaś ilości towaru, chyba, że ilość, wyjaśnienie stanowiska przeciwnego jakości wpisze sama strona sporządzając na piśmie przeciwnie.

Przepisy o obowiązku rozpatrzenia się z towarem i doręczenia wiadomości, stanowią się zarówno do kupna i sprzedaży. Z uwzględnieniem tych obowiązków zachowa sprzedawca od wszelkiej odpowiedzialności, także i przypadku samoistnej sprzedaży nie może on się zastanowić przeciwnie stanowieniu przepisami (art 350).

2) Skutki przyjęcia towaru (art 348)

Jeżeli towar nie odpowiada warunkom umowy lub wymogom natury, a więc także i wtedy, gdy towar za wiedzą lub za późno odesłanym zostaje kupujący uwiadomi o tem sprzedającego przed tym gdy go przyjął nie chce, prawem obrony do towaru tymczasowe przechowanie, gdyż towaru odesłać nie może, zasadzie może się zwrócić o zarządzenie przechowania.

Jeżeli przy odbiorze lub później okaże się wady, które kupujący może się posłużyć, aby zwrócić sam towar sprzedawcy. Sprzedawca powinien ma prawo żądać takiego sprawdzenia, jeżeli kupujący nie dowiódł, że towar dla zabezpieczenia się przyjął.

Każda strona może żądać objęcia towaru przez znawców, choć nie zachodzą warunki, pod którymi ustawa dopuszcza dowód przez znawców dla pewności stanu i to bez wysłuchania i wiedzy strony drugiej, a może powinno tego się na żądanie prze-

prawdy towar już obejrzanym zostać (ted rewizja z przysiądzi Art 365 - 407.) Na to te przeszkody bydź mogą z powodu zarządu przymusowego otwarcia majątku lub też przedstawić sądowi dowody wcześniejszego zniszczenia towaru lub zgnicia towaru przez przyjęcie (Orzecz. Trybu z 27/2 1866) Na żądanie strony, której to dotyczy, należy mianować sąd biegły a w braku tego sąd miejscowy. Sąd pośredniczy przy obejrzeniu towaru przez biegłych, co zbawienne ust. 4 Art 348 stanowi, że należy dodać zdanie na piśmie lub wniesieniu do protokołu. Gdyby jednak stali biegli już przed ustanowieniem, strona bez zdania się sądu sprzedać może sam towar przez zaufanych, którzy zaprzysiężenie świadków z urzędu biegłych (§ 348 ust. 2 przer. z przys. o dowodzie z oględzin).

Jeżeli towar jest narażony na szkodę niebezpieczeństwem zepsucia, dozwolony może postarać się o sprzedaż towaru przestrzegając przytem przepisów Art. 343./ Art 348 ust. 5./ Sprzedaż może być uskuteczniona nawet bez zgody strony zdanie sam towar przez zaufanych na niebezpieczeństwo dłużnego.

c) Skargi i obrony z powodu niezwyczajności towaru (Art 349. 350.)

O prawie dłużnego przy sprzedaży od przedawcy z racji odkrytych niedostatków co do umówionej lub ustawowej jakości towaru stanowi Art 349 względem kupna zamiejscowego, co następuje:

a) kupującemu nie służy przeciw przedawcy żadne prawo do poczynień z powodu takich wad, które odkryte dopiero po upływie 6 miesięcy od chwili dostawy towaru kupującemu (art 349 ust 1 i 2 i § 933 k.c.) Czasokres ten nie zaczyna się od chwili oddania towaru z rozmaitemi prawnemi wyjątkami od chwili oddania towaru spedytorowi, lecz od chwili dostawy towaru a wyjątkowo zwłaszcza od chwili, gdzie towar dostarczony został kupującemu.

b) Z powodu wad przed upływem tych 6 miesięcy odkrytych, może kupujący przeciw przedawcy jeżeli takie wogóle istnieją dochodzić następujących roszczeń albo żądań (ekscepcyj)

α) szkoda winna być wynagrodzona przez przedawcę z 6 miesięcy po odebraniu towaru kupującemu, wnosi przedawca się przeciwko

β) jeżeli przedawca zaprzeczył kupującego np. o zapłatę ceny towaru, kupujący może się zachować zarzutami z powodu owych wad, a skuteczność tych zarzutów nie jest co do czasu ograniczona, skoro kupujący z należytą czcią odkrył wady i niezwłocznie uwiadomił przedawcę o tem oraz o zaniedbaniu to wydane z upływem owych 6 miesięcy. Obowiązek dowodzenia, iż towar odpowiada umowie lub ustawie, ciąży w wypadkowym jeżeli kupujący skutecznie i na czas powołał towar spadający do rozumienia

Kupujący który zwłóż towar (ale nie wcześniej niż w wadach) uprzedni, iż towar nie odpowiada umowie, powinien umowę lub ustawę. Kupujący uprzedni że w należytym czasie poprzednio się z towarem i w wiadomość sprzedawcę o odkrytych wadach, przyjęcie chwilę odebrany towarem. Jednak przy odkrytych wadach uprzedni czas odkrycia

c) Przepisy podane pod a) i b) nie dają wszechstronnie d) na dowodzie sprzedawcy prawa jego roszczenia (Art 350) z rozumienia prawa handlowego (Orzecz. Sąd. z 16/5 1865 choćiaż rozumieć należy: dokonane przez cywilnego)

β) jeżeli przedmiotem umowy lub zwyczaj handlowy dla poszczególnych gatunków towaru stanowią określony ciężar, należy brakiem tego ciężaru się należy (Art 349 ust. 2) jak to zachodzi przy kupnie zboża (§ 924 i 925 d.c.)

γ) jeżeli odpowiedzialność sprzedawcy według umowy dłużej lub krótszej trwać ma, również brakiem tego się należy umowy (Art 349 ust 3 - ustawy § 1502 d.c.)

Podane przepisy tyczą się również kupna rzeczy ściśle oznaczonej jak też kupna pewnego rodzaju.

W dalszem przebiegu uwagę na to, że przepisy Art 347-350 o kupnie pomiędzy się z zastrzeżeniem, nie dają zastrzeżenia, jeżeli kupujący nie odebrał towaru. || Art 346

V

O zwłoce Kupującego lub sprzedającego

/Art 343. 354 do 359:/

Ustawa handl. wymienia tylko niektóre przypadki, z których jedne z dodatkowych skutków dopuścił, że zwłoki bez względu na to, czy Kupno było umyślnem lub zamierzonem. Otóż rozchodzi się czy i kiedy przy kupnie zachodzi zwłoka, której ustawa handl. nie nie stanowi, chociaż nie należy z braku przepisu handl. przepisy przep. prawa cywilnego:

19/2 1880. A) Kupujący jest w opóźnieniu co do odebrania towaru /Art 343:/

Przez „odebranie" rozumiemy akt zabrania rzeczy kupionych. Opóźnienie co do odebrania towaru zachodzi (chyba z oddaniem towaru?:)

1) późniejszem z zwłoki z odebraniu towaru, jeśli towar natychmiast po oddaniu miał być odebrany a nie w ogóle jeśli sprzedawca z wydaniem rzeczy wszystko przygotował, aby kupujący mógł się zapatrzyć z towarem, przekonać się o jego przymiotach i zabrać go, kupujący zaraz tego nie uczynił;

2) później, jeśli odebranie towaru czyto z natury rzeczy czy z przepisu miejscowego nastąpić nie ma to z chwilą nastąpienia po oddaniu. Obojętnem jest przy tym dla którego kupującego nie odebrał towaru. Dopóki kupujący nie jest z opóźnieniem co do odebrania

towaru, przedawca przedstawi go kupcowi z ostarannością
potrzebną przemysłowcowi rzetelnie skupcowi
(§ 347 ob. ustęp II C) Sposób skupującego z odebra-
niu towaru polubia sprzedawcę i chroni nadanie
rękojmi od staranności potrzebnej przemysło-
wi lub skupcowi (§ 347 ustęp) nie zwalnia go wszel-
ki od wszelkiej staranności, ta wszelkie obowią-
zki według zasad powszechnych prawa cywilnego.

Aby sprzedawca zwolnił się mógł i od tej staranności
mocen jest i to bez względu czy odebrał cenę skup-
na lub też nie

1) złożył towar z publicznym odbiorze albo u trze-
ciego na koszt i niebezpieczeństwo skupującego
bez pośrednictwa sądu i bez poprzedniego zawia-
domienia (: co mogło sprzedającego jeśli otrzymał cenę
skupna :) albo

2) sprzedający mocen jest sprzedać towar publicznie
za poprzednim wezwaniem a jeśli towar
ma cenę targową lub giełdową, wolno mu za
poprzednim zawiadomieniem sprzedać towar z ceny
bieżącej nawet niepublicznie przez otrzymanie
kantorowego a z braku tego przez urzędnika upo-
ważnionego do odbywania licytacyj. Gdyby towar
nadawał się na przemianę się z zwłoką była
niebezpieczną, nie potrzeba poprzedniego zawiado-
mienia. Ustaw. Sąd. ogłosił dnia 24 marca i 17 maja
1874 r. licytacyą publiczną, o której Art 343 usta-
nowia sprzedający ma być na koszt zdania się
sądu (: a nie cały art. 311)

Przepis Art 343 tyczy się zarówno skupu towarów

rzecz oznaczoną z kupna towarów czyli co do rzeczy oznaczonych. Sprzedaż odbywa się na rachunek kupującego.

Powyższe dwa prawa wykonywają się z mniejszą wygodnością niż przy kupnie zamiejscowem z miejscem gdzie towar kupującemu ma być oddawany a jeżeli skupujący uprzedzony sprzedającego o nie przyjęciu towaru nadeszłego, gdzie się towar podróżuje znajduje.

Wzmiankowane dwa prawa sprzedawcy przysługują jedynie, że kupujący jest z opóźnieniem co do odbioru towaru, z czego wynika, że przedawnienie skarg z tytułu przysługujących prawa z Art 354/ter niż pod B) cytowane, zatrzymują prawo zrzeczenia się z kontraktu, skutkiem za rachunek i ryzyko objęte Art 354. - ten Art bowiem nie za pewnia odnośnie opóźnienia się kupującego z zapłaceniem ceny kupna przed oddaniem towaru (Art 343) ani odnośnie potrzeby powtórnego towaru bez względu na to, czy nastąpiło lub nie nastąpiło zrzeczenie się z zapłacenia ceny kupna.

Przedaż towarów na mocy Art 343 przez sprzedawcę wykonana i zgłoszenie wynagrodzenia należy, nie za obliczeniem (kalkulacyą) należy z powodu nieotrzymania towaru, lecz wydatków na mocy przez przedawcę z obliczenia należy a powodu niewłaściwego lub innego niewłaściwego wydania towaru przez kupującego.

świadczenie, które nastąpiło miasto wzajemnego świadczenia przez drugą stronę, świadczenie względem osoby trzeciej.

Sprzedaż przez to prawo jest zatem świadczeniem sprzedawcy jednakowem na wszystkie wskazane przypadki.

§ 3. 1) Kupujący zostaje w opóźnieniu co do zapłaty ceny kupna a towar nie jest jeszcze oddany (Art 354) lub 2) sprzedający zostaje z opóźnieniu co do oddania towaru (Art 355) a w obu przypadkach nie rozstrzygły sobie strony, iż czas na dostarczenie towaru przeznaczony, ma być niezwłoczny.

Przepisy Art 354-356 tyczą się rozbitego rodzaju kupna z wyłączeniem kupna dostawnego z terminem niezwłocznem, tyczą się zatem i kupna odroczonego.

Ad 1) Jeżeli kupujący zostaje z opóźnieniu co do zapłaty ceny kupna a towar nie jest jeszcze oddany, natenczas idzie z zastosowaniem Art 354. Pod oddaniem (Übergabe) rozumiemy wyjęcie towaru przez sprzedającego z niego z posiadania przez kupującego; czy to nastąpiło, rozstrzyga przez prawo cywilne. - Ustawa wychodzi z tego założenia, że to oddanie nie nastąpiło że zaś kupujący nie nabył własności rzeczy kupionej, i że te nawet znajduje się jeszcze w posiadaniu sprzedawcy, jeżeli towar nastąpiło oddanie towaru a ten przejawiałby się jeszcze w dzierżeniu sprzedawcy, również nie służy prawo wybo-

v. Stutz II S. 309 (1429 a. c)

sprzedającemu Art 354 zastrzeżone bez tylko odnosi
o zapłacenie ceny kupna, gdyż z jego strony
kontrakt kupna został dopełniony; może
jednak wydawać prawo zatrzymania, jeżeli
się strony o zamianie objęte Art 313-316, na
zasadzie których z tedyn przypadku może zastą-
sowanie Art 343 (Projekt b) jest zasada tego Art. za
chodzi.

Przepisy Art 343 i 354 z zastrzeżeniem od siebie nie
zależne.

W danym przypadku potrzeba przyznać sprzedawcy
prawo do wyboru: Sprzedawca może bowiem
a) żądać, aby kupujący dotrzymał kontraktu i
wynagrodził szkodę spowodowaną opóźnieniem
przyjęcia albo
b) wydawania prawo dawniej powzięty przez
sprzedawcę zamiar na zachowanie kupującego przy
zastosowaniu się do przepisu Art 343/2 przypad
a oprócz tego domagać się zwrotu szkody. W tym
przypadku nie jest sprzedawca obowiązanym popadać
zagrożeń sprzedaży, jak tego Art 343 ust. 2 wyma-
ga a to z powodu przepisu Art 356 (Ob. ustaw) —
Prawo sprzedawcy słuszy wtedy, gdyby towar był oma-
rowany jedynie co do gatunku, — albo
c) zrzucić się z kontraktu i zażądać go za nieważ
ny. W tym przypadku sprzedawca żadnego nie ma
prawa do wynagrodzenia szkody.

Prawo pod a) może być dochodzone z drogi ekse-
gi, w przypadku pod b) dochodzony zostanie tej
drogi, która nie zostaje podczas przyjęcia wyrokiem

rzeczy ze sprzedaży towaru. Prawo pod c) nie wymaga
żadnego dowodu szczególnego.

ad 2. Przedawca postaje w opóźnieniu co do odbioru
towaru, bez względu czy zapłata ceny skutku na-
stąpiła lub też nie. W tym przypadku służy skarb-
jącemu 3 prawa do wyboru (art 355) skarżący może albo
a) żądać wykonania umowy razem z odszkodowaniem
szkody z powodu opóźnionego wykonania, albo
b) zamiast wykonania może się domagać wy-
nagrodzenia szkody z powodu niewykonania,
albo
c) rozwiązać się z kontraktu i uwolnić go za nie-
być, w którym to przypadku żądać może zwrotu
uiszczonych wpłat.

Prawa pod a) i b) dochodzą się z drogi sądowej.

ad 1 i 2.

Że zniewalającego 3 praw skarżącego i wymie-
nione na nowej Art. 356 prawo żądać dotych-
czas kontraktu natychmiast być dochodzone,
wykonanie po innych praw wymaga według tego
Art. aby strona uprawniona poprzednio o tem
ustnie lub na piśmie zawiadomiła stronę dru-
gą a jeżeli się to nie wyraźnie istocie interesu
dozwoli jej stosownej do odszkodowania prawdzi
do wykonania umowy (Art 356)

Wspomniane zawiadomienie nie stanowi wyjąt-
ku od zasady faktycznej przeszkody, może się
i w innej okoliczności przytoczyć.

Rozwiązanie i wykonanie zniewalających praw

nie musi natychmiast nastąpić po nastąpio-
nej zwłoce.

Strona uprawniona nie może jednostronnie
odstąpić od obranego prawa. Strona dopuszcza
się zwłoki może na doręczenie drugiej
strony z obranem przez tejże prawie albo pra-
wo termin się podać, albo spełnić umowę
i zapłacić cenę kupna względnie dostarczyć towa-
ru i z tym celu zarządzi stosownej przewłoki.
Uprawniony bowiem nie jest obowiązany dozwo-
lić zwłoki bez poprzedniego zgodzenia strony
drugiej i to tylko wtedy, kiedy ex to nie wynika
z natury interesu. Przewłoka musi być ściśle
oznaczona. Czy dozwolona przewłoka odpowiada za-
chodzącym okolicznościom czyni ocenie.

Przepis Art 356 dot. do tego, by opóźnieniem lub
dłuższem niedbaniu spełnienie umowy
przez dozwolenie jej przewłoki.

C) 1) Kupujący zostaje w opóźnieniu
co do zapłaty ceny kupna a towar nie
jest jeszcze oddany 2) sprzedający zosta-
je w opóźnieniu co do oddania towa-
ru a w obu przypadkach czas na dostar-
czenie towaru jest niepewnakowy
(Art 357)

Kupno takie jest dłużnem działaniem. Czas speł-
nienia niepewnakowy, kiedy wynikiem umo-
wy, iż dostawa towaru nadchodzącego być musi
w pewnym oznaczonym dniu, albo w ciągu pewnego

Term. jakie niepewnakowy
oznacz. może być wy-
raźnie albo nie

Sposób wyrażenia niepokrewności.

przeszkodzi bez wiedzy przedłużenia (art. 354 II) trzeciej dodaje do dnia lub przeszkodzi wyrazy „ciągle" – „ani wcześniej ani później jak tylko dnia 19 lutego 1880" – albo „z zastrzeżeniem niepojęcia towaru po upływie czasu ...". Jest – słowa precyzyjne albo jeśli z okoliczności wynika, że strony tego chciały, aby termin był niepodzielny np. długu papierów wartościowych między skupieniu – długu lampy do pewnej illuminacji itd.

W takim przypadku stają się one określeniem towaru istotnym znamieniem kontraktu.

Jeśli długu jest długiem z terminem wiążącym, kwartalnym w którym długu długującemu wiemy spadają te same prawa, które nim nadawa przysługują w poprzednim przypadku (B) zresztą przepis Art 356 nie ma tu zastosowania. Różnica ta, chodzi wiedzy tymi przypadkami (B. C) jest na, następująca:

a) kontraktujący, który nie dotrzymał swoich z nim oznaczonym, nie może nadawać o dowolnie przekroczeniu celem późniejszego wykonania swoich

b) prawo nadawania o dopełnieniu kontraktu nie może być inaczej wykonane jak tylko w ten sposób, że strona uprawniona po upływie czasu nie dostarcza określonego wiedzenia o tem bezpośrednio stronę drugą (długującego lub spadającego) (Art 357 ust 1) Jeśli tego zawiedzie nie może już potem nadawać o wykonanie lub może jedno z razu przez stwierdzenie (Art 354. 355 wykonać,

nie potrzebuje o tem powiadomić drugiego. Jeżeli sprzedający nastaje o wykonanie kontraktu, oznacza drugiemu przeciwnemu do wykonania, temu jednak nie dotrzymuje wyznaczonego mu terminu, natenczas może sprzedający żądać wynagrodzenia szkody z powodu niewykonania (inwentaryzacja) kontraktu sprzedaży towaru według Art 343 i 354. (Nie stoi temu na zawadzie przepis Art 357 ust 2 (to niżej pod c) gdyż ten przepis tyczy się całkiem innego przypadku.

c) Sprzedawca, który nie nastaje o wykonanie kontraktu, lecz chce sprzedać towar (Art 354 i 343:) może go oddać giełdzie lub targowi, a może zresztą po upływie czasu do dostarczenia towaru innego nadsyłanego sprzedaż na niejawnem, gdzie towar ma być dostarczony, jeżeli jednak kupiec sprzedaż nie powziął się za nastąpioną na rachunek drugiego. Zagrożenie poprzednie nie jest potrzebnem, ale sprzedawca i w tym przypadku powinien zawiadomić drugiego o nastąpionej sprzedaży (Art 357 ust. 2). Jeżeli towar nie ma ceny targowej lub giełdowej sprzedaż nastąpić się według Art 343 nie wymaga poprzedniego zagrożenia

d) Jeżeli drugiego pomimo dopełnienia kontraktu jego zwłoka szkody z powodu jego niedotrzymania a towar ma cenę giełdową lub targową, drugi może jednak chcieć szkody różnicy zachodzącej między ceną kupna towaru a tą ceną targową lub giełdową w czasie i miejscu do dostar-

rzeczą tworzą wynagrodzenie, a oprócz tego i wydatki dowodnie wyłożone (Art 357 ust. 3) Jeżeli towar nie ma ceny targowej lub giełdowej, dopuszczalne jest zwrócenie wydatki według zwykłej wartości dodatku handl. i powszechnego użytku. Sposób przeniesienia nie służy przeszkodą pod b) omówione.

c) Kontraktujący nie postępujący z opóźnieniem z chwilą wejścia z kontraktu, nie jest obowiązany o tem uwiadomić drugiego kontraktującego. (Art 357 ust 1)

d) Każdy kontraktujący ma prawo postawić się z upoważnieniem dokumentu urzędowego (protokułu sądowego) na dzień opóźnienia się drugiej strony a to na dzień ostateczny (Art 358).

Przepis Art 357 nie odnosi się do interesów majątku z przedmiot pożyczek, jeżeli te stały, nie wybrany przedmiot do dokonania, &c.

ad B. C.

Czasowe opóźnienie

Jeżeli z pomiędzy przypadków pod B. C. pomiędzy tych czasowe zydowano umowę, kontraktujący upoważniony do odstąpienia od kontraktu przyjąć musi czasowe wydanie kontraktu o ile takowe nieprzyjęcie nastąpiło z przedmiot dostawy z natury kontraktu, zamiast, że kontraktujący był lub z jakiegoś przedmiotu jest podrzędnym. Odstąpienie od kontraktu może się nastąpić jedynie co do tej części kontraktu, której drugi kontraktujący nie wydanie, jeżeli zresztą przedmiot kontraktu nie jest podrzędnym,

kontraktujący odstępuje od całego kontraktu (Art 359) i bez wyp. dotąd 100 złoty zbroi dopuszcza się ogólne porękach nie jest dotąd gwarantowe uchyla się. Leczda podana tym się także dochodzenia wynagrodzenia szkody. Upływ czasu nie jest podziałem.

Kodeks handl. nie nie stanowi o zwłoce sprzedającego a odbiorcy ceny kupna.

Jeżeli z ich rozróżnienia interesów giełdowych z powodu niedopełnienia lub opóźnionej nie-płatności kupującego przedsiębrane być mają kupna lub sprzedaży za pośrednictwem obwieszczenia handl. z mocy Art 354-357, różnej Ustawie, stra giełdy ustanowa, jest a tym wydaje postępować należy. W innych miastach nie zezwala, aby kwoty takie kupna lub sprzedaż sprzedaż tylko na giełdzie sprzedawcy była (§ 16 ust. 2 org. giełd z dn. 1/4 1875)

20/2 1880.

Tytuł 2gi

O przedsiębiorstwie komisowém

(Art 360-378)

Komisantem jest ten:

1) (który w czynności handl.

2) (z zawodu parobkowania

3) (w stałem zamieszkaniu z nie na zlecenia dającego zlecenie, gdzie w tym przypadku będzie postanowienie do zawarcia czynności handl

4) na rachunek dotyczący zlecenia (komitenta) a nie na własny rachunek (art 360)

Zwracamy tu uwagę na to, iż I Dział mówi o czynnościach handlowych podał o czynnościach komisowych.

Zlecenie do przedsięwzięcia czynności, która nie jest handl. ze strony komitenta, nie podpada pod przepisy dotyczące handl. o przedsiębiorstwie komisowem.

Czynność komisowa jest odpłatna, gdyż nie czyni się albo komisant z powołania (art 274 i 360) albo w czyjejś kupieckiej biurze (art 273 i 360) albo w czyjejś kupieckiej biurze (art 271 ust 2 i art 378) (art 290)

W przypadku milczenia się względem bezpłatności wykonania zlecenia, nie mam mowy o czynności komisowej; bądź to polecenie bezpłatne, którego udzielenie nigdy nie może czynności handl. dla komitenta, skoro jest darem.

Umowa zawarta przez komisanta z osobą trzecią w celu wykonania zlecenia nie jest czynnością komisową ani pod względem jej zawarcia z osobą trzecią ani pod względem jej wykonania; wszelako ona jest o tyle pewnem czynnością komisową, o ile z jej zawarcia i wykonania tych pewnem wykonanie zlecenia. Umowa ta bowiem jest skutkiem czynności się z przyjętego polecenia. Te dwie strony mowy zawierające wykonania zlecenia muszą być od siebie odróżnione. Jedna tyczy się stosunku komisanta do trzeciego, druga ze stosunku komisanta do komitenta. Tylko ta ostatnia strona mowy ulega

przyczem o pośrednictwie komisowem a więc i rozwiązaniu tychże, czy komisant przesłania i wypełniając kontrakt, zawarty na rachunek komitenta przestrzegał rozporządzeń przez komitenta lub ustawę ustanowionych, trudzić jakiego tego nie ma czynić wypytywać, prawa i obowiązki. Na tem okoliczności między komisantem a trzecim nie wpływa całkiem to okoliczność, iż kontrakt został zawarty wskutek zlecenia i czy przy tem ich się stosunku do zlecenia, zatem też to, że interes zawarty z trzecim ubiega przepisom ustawy czyni ten interes, a więc bez względu na to, że jest skutkiem wykroczenia się przeciwko poleceniu.

Przedmioty pośrednictwa komisowego są różnorodne. Przedewszystkiem górują do tych zlecenia do zakupna towaru na rachunek komitenta i zlecenia do sprzedaży towaru komitenta. O pośrednictwie komisowem traktujących się przeciwko kodeks przez przewoźników lub czynności tych o pośrednictwie spedycyjnem, pomówimy w następnym tytule.

Pomimo różnorodności czynności kontraktu, które przez komisanta zawierane być mogą, postaje wszelka umowa komisowa zawsze jedna i ta sama.

Miejscem wykonania zlecenia jest miejsce, gdzie komisant ma swój kantor (art 370 i 324) skąd że komitent innego miejsca nie czyt

I

O prawnym stosunku zachodzącym między komisantem a komitentem

z innymi temi osobami pachodzi stosunek pełnomocnictwa, który może być oceniany według ogólnych postanowień powszechnego ustawodawstwa cyw. o ile dodatek handl. kwestii pełnomocnictwa wymienionej stosunku nie zmienia, przyczem odstępuje się, że komisant ze względów zwrotnych, własnymi środkami, nie z własnym kredytem działa.

Komisant odbiera zlecenie od komitenta. Bezpośrednia strona tego stosunku jest tym sposobem oznaczona zleceniem. Odrębność zlecenia widzi się.

Pełnomocnictwo łączące się z pewnością stosunku nie jest komisantowi udzielonem, komisant nie może przeto działać z mocą komitenta; można zatem powiedzieć, komis jest to zlecenie bez pełnomocnictwa. Jeżeli dojdzie do zlecenia wyraźnie zastrzeżenie, że czynność na jego mocy ma być zawarta, nie jest to komis w ścisłym tego słowa znaczeniu, lecz zlecenie czynności handl. Następuje wtedy, stosownie do Art. 296. 297. 298. Komitent może być dupcem lub nadupcem.

A) Obowiązki komisanta

Z przedstawionem nadmieniamy, że komisant nie jest bezwarunkowo obowiązany przyjąć i wykonać wydanego mu zlecenia, jeżeli jednak pachodzi, stosownie do objęte Art. 323 [illegible] komisant stosuje się przepisów tego Art. na przypadek gdyby nie chciał przyjąć otrzymanego zlecenia

i) Obowiązki komisanta tyczące się wykonania zleconych mu interesów (Art 361-364 i 372)

Wykonanie nastąpić winno stosownie do zlecenia ze staranności porządnego kupca. Komisant może się z ceh wykonania zlecenia postarać innemi osobami; w razie sporu udowodni, że dołożył staranności porządnemu kupcu właściwej. Komisant winien zawiadomić komitenta o zakresie wykonanego zlecenia, podać mu sprawę z czynności swojej i wydać mu wszystko, co mu się z takowej należy (Art 361) wreszcie to, co wszczął z zakresie interesu pod domyślnie jednem zastrzeżeniem nad to, jakie komitent mu zakazał (Art 372) Obliczanie prowizji jest zasadniem, od którego zależy określenie roszczeń komisanta i komitenta, zwłaszcza określenie prawa komitenta na komisanckiej nie zależy od poprzedniego istnienia zachodu gmu komisanta. Jeżeli komisant przyjął z góry przyjętem zlecenie winien komitentowi wynagrodzić wtedy, a tenże nie jest obowiązany wykonać interesu jako na swój zachodu zleconego (Art 362) Komitent przyjął i wykonany zbyt przyjętem zleceniu, dzisz zlecenie nie wykonywa, chociaż nie było wykonaniem.

Jeżeli komitent pozwany komisantowi opowiadowaniu, nazwanym przyjęciu ceny, niżej której sprzedać nie miał był wykonywany (Handels Ges.) a komisant mimo to sprzedał towary za cenę niż-

ny, równe domiestatowi sprzedanej rzeczy, między oznaczoną a umówioną ceną. Domiestat zwalnia nie jest mocen odmówić uznania interesu jako na swój rachunek odniesionego, nie może nie żądać wydania towaru sprzedanego od dłużnego z dobrej wiary (Art 363 i 306-308) pomimo domiestat nie ma prawa do reprezentowanej różnicy ceny, zdaje domiesant udowodnić, że sprzedaż po cenie umówionej stanąć nie mogła i sprzedaż ochronić domiestata od szkody (Art 363) Domiesant nie mogący sprzedać towaru po cenie oznaczonej zwrócić różnicy lepszych okoliczności targowych (Art 366) chyba że domiestat cenę tę lub towar uległ represalia.

Jeżeli domiesant nabywał towary za wyjęciem od oznaczonej przez domiestata ceny, tenże nie jest obowiązany uznać kupna jako na swój rachunek nabytego, chyba że domiesant potrzebę chce różnicę. Domiestat chcący odmówić tedy kupno winien domiesanta o tem niezwłocznie po doniesieniu mu o zakupnie, w innej przeciwnie sposobu uważa się za potwierdzone (Art 364).

Jeżeli domiestat nie podał ceny, za którą towar ma być zakupiony lub sprzedany (Art 363 i 364) domiesant wydaje polecenie za okolicznościami poznanego kupca.

2) Obowiązki co do odbioru i przechowania towarów domiesanych (Art 365-367)

Jeżeli towar nadesłany domiesantowi przedaje się podczas drogi z stanu zdrowia nadesłanego

lub wadliwym, domieszał się mieć zachodzi posiadanie praw na gruncie lub wyspie, postarać się o dowód owego stanu i bezstronnie komitenta o tem zawiadomić. Gdyby tego zaniechał, odpowiada za szkodę, która dla komitenta wynikła z tej przyczyny, że domieszał zaniechał zachodzi przewidzenia prac komitenta na gruncie lub wyspie (Art 308) t.j. że komitent stracił prawo prawnego powództwa na tych osobach. Jeśli więc to prawo jest bez wielkiej wartości np. z powodu ubóstwa gruntu, domieszał nie odpowiada za niższą wartość towaru.

Domieszał może towary nadesłane sprzedać przy zachodzeniu Art 343

a) jeżeli zawsze są na zepsucie się a zwłoka grozi niebezpieczeństwem (Art 365 ust 3)

b) jeżeli o towary nastąpiły zmiany, które zagrażają zbezczeszczeniem a nie ma czasu zasięgać postanowienia komitenta albo domieszał wyszedł się z wydrukowanem postanowienia

c) we wszystkich innych przypadkach, skoro domieszał, chociaż do tego wedle zachodzących okoliczności obowiązany - nie daje postanowienia co do towaru (Art 366 ust 1) W tym przypadku nastąpi sprzedaż za pośrednictwem pogromiczem.

Domieszał tylko wtedy odpowiada za to, że towar nie ubezpieczył od szkód, skoro od komitenta otrzymał zlecenie do ubezpieczenia albo skoro go dla siebie ubezpieczyć zwykł (Art 367)

Komisant odpowiada za utratę i uszkodzenie towaru, dopóki tenże jest w jego zachowaniu.

Komitent dochodzić szkody nie potrzebuje wiedzy o zdarzeniu, iż to nastąpiło z winy komisanta, lecz udowodnić tylko utratę lub uszkodzenie towaru. Komisant uwolni się od tego zobowiązania dopiero, gdy utrata lub uszkodzenie jest skutkiem, którego odwrócić nie mógł. (Art 367)

Utrata i uszkodzenie idzie na równi ze zniszczeniem towaru, o którym mówi Art 366. Jeżeli więc towary wartościowe straciły się z wartości, bo nie zapłacono za przybycie etc. różnica nie podpada to pod Art 367, gdyż nie ma zniszczenia towaru, zatem komisant może być odpowiedzialny tylko za zaniedbanie staranności porządnego kupca (Art 361)

Komisant gwarantuje towar nadesłany z strzeżeniem, iż kupcowi porządnemu stanie (Ob. Art 366. 367)

3) Obowiązki co do odbierania zapasu i uiszczania kredytu (Art 369)

Bez zezwolenia komitenta nie wolno komisantowi przy wydawaniu złecenia zapasu towaru sprzedawcy zabrać na towar dostarczonym być mającym. Inaczej czyni to na własne niebezpieczeństwo, od którego nie uwalnia go nawet nowa niemożność. Gdyby zwłoka zdawała się być dla stron szkodliwą (Art 371) a sprzedający dostarczył towaru, komisant

podr. v rachunku zaliczki jako części wytrącanej ceny, mogące zgodnie od niej odjęciu od dnia nadania (Art 290). Również nie jest mocen przy wykonaniu zlecenia sprzedaży udzielenie dalszego pełnomocnictwa kredytowego, zezwolenia nowemu dłużnikowi na ustanowienie lub wzięcie, chyba że przy udzielaniu takiego zezwolenia przedmiotowego (Art 324 i 370) wyraźnie go do tego a zlecenie dominenta temu się nie sprzeciwia. Gdyby zaś dominent sprzedał towar na kredyt bez tego upoważnienia a dominent nie potwierdził sprzedaży, dominent mógłby dominentowi natychmiast zapłacić całą cenę kupna i to jako dłużnik tej sumy tj. dominent staje się względem dominenta bezpośrednim dłużnikiem całej kupna zanadto o byle, o ile z tego kupna na nowy umowy stosunek się zdarzy być może.

Dominent zastrzeżenia się zezwolenia wyłączenia się z tego, że towar nie odpowiada albo umowie, albo ustawie (Art 370 ust 2). Gdyby dominent udowodnił, że na przykład sprzedaży za gotówkę cena byłaby niższa, różnica takowa tylko całą się z jego ta jest niższa od ceny zlecenia (naruszonej, dopłaci się tej różnicy stosownie do Art 263 (Obm Prz II. 1)

21/2 1880. 4) Odpowiedzialność dominenta za polecenia trzeciego z nim kontraktującego. (Art 370.)

Jeżeli komisant ściśle wykonał zlecenie dominenta, i odpowiednio do tego zawarty kupujący

rzeczy drugiej lub na miejsce złożyć innego podrzędnego wykonanie poboczności zapewnienia tzw. treści na dostarczyć towaru, domicant nie odpowiada domicilatorowi za wykonanie poboczności zapewnienia trzeciego. Domicant innej podróży przeciwko oboczności, jeśli domicilatorowi odstępuje materyałowi wynikłe z kontraktu zmierzenie zawartego (Art 368). Jeżeli zwrotnie domicant pomimo iż zwłoka wykonać zlecenie trzeciej osoby za trzeciego z nim kontraktującego a zatem odpowiedzi za zapłatę lub innego podrzędnego wykonania poboczności tego trzeciego czyli jednostki to musi odpowiedzieć „del credere" – to taka odpowiedzialności ulegli tylko na domicencie ciężej, jeśli a/ ją wyraźnie na siebie przyjął a to na mocy umówienia się z domicilatorem, albo b/ jeśli jest taki przyjęty handlowy w miejscu jego siedziby, albo c/ jeśli domicant pobiera wynagrodzenie (prowizyę) del credere, a odmiennie odpowiedzialności przyjęcia takiej odpowiedzialności nie stoją na zawadzie tj. że to odpowiada obyczajowi zachodzącemu między domicilatorem a domicentem (mowa dorozumiana).

Za przyjęciem takiej odpowiedzialności należy się domicentowi tz. prowizya del credere a to obok zwykłej prowizyi (Art 370 ust. 3 i 376 ust 1)

Odpowiedzialność del credere ma miejsce z przyczyn akcesyjnych zachodzących.

Przez przyjęcie odpowiedzialności del credere nie powiększa się przez to istota stosunku domicentowego,

zachodzi tylko ten szczególny, że komisant trzymał się woli komitenta, jakoby ten ostatni sam był działającym, albowiem komisant odpowiada stosunku osobistego i bezpośrednio komitenta za należyte wykonanie umowy w terminie, trzeba odpowiedzialność tę nie czyni go po za obręb stosunku komitenta;

β) zachodzi tylko o tyle, o ile w ogóle prawnie dopuszczalnem jest w wykonaniu umowy przez trzecią, z którym komisant zawarł kontrakt, (Art 370 ust. 2) tj. odpowiedzialność komitenta nie czyni dalej niż zobowiązanie trzeciego. Jeżeli więc trzeci odmówi by mógł zapłacenia ceny dlatego z powodu że towar jest wadliwym, będzie mógł komisant zastawiać się na tej samej podstawie, jak względem odmowy odebrania, wyjaśniając zarazem ten przypuszczenia, że to nie nastąpiło z winy komitenta lecz komisanta.

Natomiast powstaje komisantowi prawo przeciw trzeciemu, z którym kontrakt zawarto

Wskutek odpowiedzialności del credere przechodzą na obowiązki komisanta, wszelkie roszczenia jego do komitenta nie ulegają zmianie. Z tego powodu komisant złoży rachunek i nie może dalszych wskutek tej odpowiedzialności etc. ceny domagać etc. a przepis Art 368 powstaje niezmienionym tj. że należytość trzeciemu powstaje za należytość komitenta z stosunków między komitentem a komisantem,

lub jego mianowicielami.

W przyjęciu odpowiedzialności del credere także mowa o prowizji kupieckiej (Art 381 ust. 2 i Art 273) Skutek tej odpowiedzialności może komitent należytości swej dochodzić na trzecim kontrahencie przez cesyą Art 368 ust 2 a co nastąpi, jeśli co do majątku komisanta ogłoszono upadłość. Gdyby trzeci kontrahent jego popadł w konkurs, odpowiedzialność komisanta nie dozna żadnego ograniczenia.

5) Obowiązki przy zakupnie wekslu (Art 373.) Jeżeli komisant przyjął zlecenie kupienia weksli, które domagają się mowy, by go indosowano albo na biano albo wprost na imię komitenta, albo wprost na swe własne imię tj. komisanta. W tym ostatnim wypadku obowiązany jest zadosyć wekslowi na imię komitenta bez wszelkiego wzmianki zastrzeżenia, które by wykluczało zobowiązanie wekslowe w stosunku komisanta (Art 14 ust. wekslowej) by w tym razie uprawnienia się mowę o prowizyę del credere, ocenić należy według tego, co wyżej powiedziano.

B) Prawa komisanta względem komitenta

Prawa te stoją komisantowi bez względu, czy komitent jest lub nie jest kupcem

1) Prawo żądania zwrotu wszystkiego, co komisant bądź w gotowiźnie będzie winien na wykonanie wydanego zlecenia potrzebnie lub pożytecznie wydatkował. Do takich wydatków należy także wynagrodzenie

że wzięcie miejsca na odbiór, wzięcie środków przewozowych komisanta i wzięcie pracy jego ludzi. Od tych wszystkich należy się komisantowi odszkodowanie, gdy dowód wstrzymały (Art 371. 390 ust 2. 3)

2) Prawo do prowizyi jako wynagrodzenia zapada za cenę, wszelkie tylko stosunek jest zawarty zlecenie wykonał wykonany (Art 371 ust 2) tj. jeżeli komisant wszystko uczynił, czego wykonanie zlecenie nie wymaga. Wyraz wykonanie (Ausführung) nie może być rozumiany z uwzględnieniem istoty rzeczy. Prowizya obliczona się według warunku wyszłej (konkl.). Jeżeli komisant odstąpił zlecenie, komisant nie ma prawa do prowizyi, jeżeli w wszelkie stosunek zawarty z nim komitent się przyczynił albo temu był przyczynę, że nie mógł być wykonany, komisant będzie mógł żądać prowizyi jako wynagrodzenia szkody.

3) Jeżeli stosunek żądać nie przysługa do odwołania, komisant upomnienie się może przy wydaniu towaru komitentowi o prowizyę wydawcy, jeżeli tenże jest przyjęcia miejsca, gdzie komisant ma swój skład handl (Art 371 ust 2)

4) Prawo do prowizyi del credere, jeżeli zachodzą wyjątkowe warunki (Art 350 ust 3)

5) Ustawowe prawo zastawu i prawo zatrzymania przed komitentem i jego wierzycielami (Art 374 i 375)

a) Ustawowe prawo zastawu służy komisantowi na towarze komisowym bez względu, czy go komisantowi dano na wydanie lub czyli przez komisanta zakupiony został na rachunek komitenta, oraz że w obu przypadkach grod ustawowy, że go jeszcze nie

z ewen zachowania lub innego powodu zwłoki nim
rozpoczął wniesienie przeciwko dłużnikowi, dowo-
dzi Todrodowe lub edkadowe. – Prawo to służy dom:
pantowi:
a) na zabezpieczenie czynszu wynagrodzenia (1-4)
o ile tabore przeniesione tego toreru domicyl:
wiennego dla zaległości z powodu tego to-
waru należnych, dla reszty z tego powodu pozo-
stałych lub pobranych w inny sposób nieuiszczonych
(jeżeli zaś należytości na tymże towarze domicyl:
domicyat nie wydanie prawo pierwszeństwa pod za-
gnieniem Art 308–306.)
b) dla należytości należytości z bieżącego zachowania
czynności domicyl (Art 291) służy te należy-
tości nie odnosiły się do towaru domicyl:ego, lub
z chwilą na przedmiot prawa zastawu.
Prawo pod a) wymagają zatem powództwa o to-
warze domicyl:ym, nie zaś prawo pod b) pra-
wo retencyjne.
Prawo zastawu wydanego się na mocy Art 375 w ta-
sam sposób jak przy oddaniu ruchomości na
przechowanie uchwalonego z nie reszty Art 310 a nie
311 i bez względu na chwilę wydano na piśmie,
czy z ustnie, czy domicyat jest lub nie jest dłuż-
nikiem, i czy należytości wynikły z obustronnej czyn-
ności handlowej.
Wspomniane prawo zgodzi się służy domicyatowi
z powodu opóźnienia się domicyata z odbiorem
odebrania towaru, zanikło nie to prawo wydanie z cha
rozporządzenia odkadowego z tego powodu wynikłego.
Domicyat zachowuje zgodzi towaru domicyl:ego

Zarówno wówczas zamiarów przeciw prawu.

Ustawowe prawo zastawu domiciliata obejmuje i przedmioty wniesione do mieszkania wspólnego domicilianta (Art 307 § 1. k. h. i §§ 44 i 45 ust. wpro.)

Prawo zastawu domiciliata jest o tyle zabezpieczone przed prawem własności i innym prawem rzeczowym osób drugich na rzeczach domiciliowych, o ile zachodzą warunki Art 306 ust. 2 i 3 ale warunki §§ 367 i 456 k. c. jeśli te ostatnie dotyczą tylko domiciliata. W tych przypadkach nie wymaga się, aby domicilant był dłużnikiem, a jedynie jest, aby działał z wykonania swego przedsiębiorstwa handl.

Co do papierów wartościowych na okaziciela zdeponowanych przepisy Art 307.

b) Ustawowe prawo pierwszeństwa (Art 374 ust 2)

Domiciliat może otrzymać zaspokojenie wspomnianych należytości, tylko w ten sposób, że ubiega się o zaspokojenie tych należytości, które pretendują z wykonania domicilu, a dotyczących na mocy Art. 368 ust. 1 domicilantowi jeszcze nie dostarczono. Do takich pretendujących należą cena kupna i inne należytości przemysłowe, dostawcom itp. Przeciwnie nie, dlatego się o chodzi, że, zdaje domiciliat domicilantowi lub jego masie upadłości.

Domiciliat wykonywa wspomniane prawo z pierwszeństwem przed domicilantem i jego wierzycielami (Art 374 ust 2 - §§ 44 i 45 ust wpro)

Przeciwnie że, choć nie ustępuje komitentowi powództwo cesyjne przeciwko komitentowi z obrotu, lecz między komitentem a komisantem (Art 388 ust 2)

Wypowiedzenie prawa przewłaszczenia nie jest prawem zaczętym, ten co do swej istoty przeszkodzeniu lub zatrzymania.

Jeżeli komisant otrzymał gotówkę na rachunek komitenta i potrąca ją z tytułu jego należności, przeciwko niemu.

b) Prawo komisanta wystąpienia w obec komitenta w przypadku kontraktującego / kupującego lub sprzedającego / (Art. 376 i 377)

Jeżeli komisant otrzymał od komitenta zlecenie, aby na jego rachunek kupił towar lub sprzedał towar, również komisant sam wystąpić może jako kontraktujący tj. może jako sprzedawca dostarczyć komitentowi towar, który miał kupić lub jako kupujący dla siebie otrzymać towar, który sprzedać komitent mu polecił.

Wydanie tego prawa zależy od tego
a/ aby się nie sprzeciwiło postanowienie komitenta;
b/ aby odnośne towary, rzeczy lub papiery wartościowe miały cenę giełdową lub targową z miejsca, gdzie komisant ma swój siedzibę, a jeżeli miejsce to nie jest miejscem targowym do odnośnego towaru, najbliższe miejsce handlowe / Ob objaśnienie Art 311 /

Jeżeli towar, o którego kupno lub sprzedaż się zwłoka nie ma cenę giełdową, komisant nie może sam wystąpić jako kontraktujący z tą mocą

23/2 1880

z obowiązku niż dłużnik dominant powinien niższej albo wyższej, która nie ma być sprzedany albo wyżej, której nie ma być kupiony (art 363 i 364).
Jeżeli dominant obowiązek wyłączenie wyłączenie sam jako dominujący, dominant nie jest nic innego interesem jako na rzecz sąsiedniej przeciwnego i może nadto żądać wynagrodzenia szkody.
Na podstawie umowy służy dominantowi prawo wyboru pod wyż podanymi warunkami, albo polecony mu interes kupna i sprzedaży samej z osobą trzecią, albo z stosunku do dominanta potępić z interesu jako kupującego lub sprzedającego. Pierwszy sposób wykonania ciężaru jest główny a za jego wybór dominant nigdy nie płaci odpowiedzialny. On do tego nie tylko jest uprawniony, lecz także i obowiązanym, gdyż punkt należycie staranności powinnym kupcowi stanowi. Drugi sposób wykonania ciężaru jest wyłącznie prawem dominanta a nigdy obowiązkiem. Dominant sam nie dopuszczający z tego prawa nie płaci się nigdy za to odpowiedzialnym, obowiązuje je sąd płacić się odpowiedzialnym, gdyż wykonanie tego prawa nie nastąpiło z staranności powinnym kupcowi stanowi, z niż jednak zarówno interesem z osobą trzecią byłby dopuszczeniem do dominanta.
Jeżeli dominant sam wyłączenie jako dominujący, to zarówno nie przestaje być dominantem względem odnośnego interesu, ciąży nie na nim

powinno to zaborowski dowiedzieć (Art 386) co
też i z tego wypływa, że nam ustawa przyznaje
i z tym zupełnie prawo do przykładu przeciwko,
że dowiedzieć może sobie policzyć inne
koszta zarządzeń i czynności z dowiedzeniem
potrzebnych (Art 376 ust. 2). Prowizya del credere
policzyć nie może. Jako dowiedzieć służy
mu będzie i ustawowe prawo zastawu.

Komisant powinien się natychmiast dowiedzieć o wykonaniu zlecenia a przy zdaniu
sprawy z sprzedaży lub kupna wykazać przyczyny,
że cena jest potrzebna według ceny targowej
lub giełdowej, jeżeli była z ceną wykonania
zlecenia (Art 376 ust. 2) tj. z ceną wydanego
dowiedzenia do komitenta o wykonaniu
zlecenia, pomiędzy odbiorcami podług zwy-
czaju miejsca nie może być komitentowi potrzeb-
na.

Jeżeli komisant dowiedzie o wykonaniu zle-
cenia tego jeszcze nie był wydał, wtenczas
nie będzie wykonać zlecenie według poprzed-
niego wyboru, gdyby nie prędzej jak był obrał
sposób wykonania, nie będzie mocen dotych-
czas od niego i aż do płynącego zachowuje obrać
sobie drugi sposób wykonania.

Wskutek wykonania zlecenia pod warunkami
powyższymi staje się komisant skupującym lub
sprzedającym, poniekąd tylko z tego sposobu, jeżeli
się obrał trzeci skupującym lub sprzedającym,
gdyby komisant z nim był zawarł odrębne kupno.

Stąd wynika, że kat nie być uważany, jeżeli by
w swój osobie potrzeby przymiot kupującego
i sprzedającego.

Przy zleceniu zachodzi niekiedy będzie za sprzedającego na rzeczy rachunek i za kupującego
i odwrotnie zlecenia; na rachunek swego komitenta a przy zleceniu sprzedaży nabywca będzie
poczytany jako kupujący na rzeczy swój rachunek i jako sprzedawca na mocy zlecenia
i na rachunek swego komitenta.

Te dwie funkcje muszą być od siebie ostrożnie.

Jako kupujący uważa sprzedawca na rzeczy
rachunek, przyjmie komisant to samo stanowisko, które z innym pojęciu przyjmuje trzeci
kontrahujący. Ma więc prawa i obowiązki tychże trzeciego kupującego lub sprzedającego.
To i nie innego stanowi Art 376 ust. 1. 3. Mówi ustawa on, że komisant musiał jest co do wiązań
zawiera komitenta za swego sprzedawcę lub kupującego. Sprzeciwiałby się to przepisowi zasadniczo dodatku kontr. że komisant
pewne ma pobrany interes przy zawarciu umowy (Art 360) coby zasadnie nie mogło uczynić,
gdyby komisant komitenta reprezentował i interes
jako kupującego lub sprzedającego. Jeżeli więc komitent nie może być kontrahującym z czynności komisowej wynika, by komisant zawarł
interes z osobą trzecią, a nie z przepisu Art 376
pewne komisant interes za siebie samego by będzie

obowiązanym wyłącznie siebie samego. Z drugiej strony
to, że należytość z dostawcy przez dominanta
zapłacona, powstaje nie za należytość dominanta
z dominatem między dominantem a dominantem
(Art 368 ust 2) będzie nie dominatem mógł należytość
wynikłą z dostawcy dostawy przez dominanta
za samego pobrać zapłaty pominąwszy na dominu,
jego
mocą wstąpienie jako trzeciego dostawcy
tego. Dominatowi przez nie obok skargi z umowy
o dominis służy i skarga z umowy dzierżawy
i będzie mógł ta skarga wynikłą nie z prawa
przez, służącego nie rezultat wydania dominanta
jako dzierżącego lub sprzedającego lub rezultat
zatrzymania towaru etc (Art Art 354-357 kodeksu 347)
Jednej prawa nie mogą służyć dominantowi
przeciw dominatowi, bo za roboty z swoim dom-
trahentem, a nie przeciwnie musimy, że obo-
wiązki wyłącznie siebie samego wykonał.
Przeciw dominatowi służy mu jedynie skarga
z umowy o dominis, przeciw tej skarga nie
na dominatowi dochodzi przeciwko przez, które
danemu trzeciemu dostawcy zapłaty służy
z prawa rzeczy, zatrzymania towaru etc. przysługuje
że temu nie (dominant) przeciwko rzeczy należytości z u-
mowie dzierżawy na rachunek dominatowi za-
płaty.
Odmienność, że dominant z dzierżawy dzierżawy
podlega odpowiada del credere, nie wyłącza możności,
by nie mógł wyłącznie sam jako wyłączny skutek
kupić. Rzecz należy odpowiedzialność del credere.

z wyjątkiem rzeczy przyniesionych wyłącznie dla kontraktującego jest tylko praktyczny, co do niebezpieczeństwa, na którym towar jest narażony, i to jedynie przy chwilowej sprzedaży.

W przypadkach, gdzie komisantowi wolno jest wyjść poza ograniczenia kontraktującego (Art 376 ust.) może komisant przy wykonaniu polecenia nie wynosić tracić to z wydaniem polecenia nie wynosić tracić go kontraktującego, z którym umowę zawarł. W takim przypadku może jest komitent wydać komisanta z długu kupującego lub sprzedającego i przelać go jako tytuł (Art 376 ust. 3) Komitent jest to winny, a komisant zawarł kontrakt z osobą trzecią, komisant złoży sprawę z tego interesu i odpowiada osobiście jako przyjęty kupujący lub sprzedający za wykonanie zawartych obowiązków, z dotychczas trzeci wyniszczać się może jako nieprzyjaciel kupujący lub sprzedający. Komitent może wtedy, jeśli nie na tem zależy, żądać od komisanta, aby wymienił trzeciego kontraktującego, zwalnia pod warunkami niżej podanymi. Przez to złoży nie wyłącznie się przy odpowiedzialności komisanta dotychczas. We wszystkich innych przypadkach będzie komisant obowiązany wymienić trzeciego kontraktującego wtedy tylko, gdy, gdy wymienienie kontraktującego stanowi ergo obiadem reklamu komitentowi złożyć bez mniejszego tj. chwil komitent do wymienienia tego przyjęcia prawnie prawne

z pachodu, gdy trzeci nie wyrazi się całkowicie z kontraktu powstaje dla komisanta, natomiast komisant zdaje komisantowi rachunek z czynności zdania sprawy należytości odnośnej, by jej pozwolenia na trzecim (Art 368 ust. 1). Bezwzględny obowiązek wynagrodzenia nawiązała kontraktującego spoczywa się obowiązek z kontraktu przestrzeganemu, komisant komisantowi dziedziczy się o nawiązała kontraktującego i między nabyć nabyć z tymże osobą z bezpośredni stosunek z pominięciem pośrednika komisanta.

Jeżeli komisant pisemnie odmówi to odebranie dojdzie komisanta zanim doniesienie o wykonaniu zlecenia z ich przeciwnego odesłanie pocztą (Art 321) komisant nie jest już mocen wydać pewne jedno kupującego lub sprzedawcy (Art 377)

II

O stosunku prawnym komisanta do osób trzecich z nim kontraktujących

(Art 360 ust 2. 368)

Pomocnik komisant działa we własnem imieniu, przeto nabytych przezeń, jakie z trzecimi zawiera, on sam bądź nabywa prawa i zaciąga obowiązki. Między komitentem a trzecimi nie wynikają się żadne prawa i obowiązki (Art 360 ust 2) Jeżeli zatem komisant pozwie swego przeciwnego należytości wynikłych z interesu

na swój rachunek prez komisanta zawarte-
go, zawsze musi mu te należytości być
prez komisanta popełnione (Art 368 2)
chociby nawet komisant odpowiedzi dokredere.
Obowiązek dostarczenia należytości odnosi się
do wszelkiego rodzaju należności, nie wyłączając
pieniężnych. Wskutek tej swojej wyłączności ko-
misant jedynie jako zastępca, a nie
bydź może mocen powinien nie wszelkie zarządze-
nia mające się bronić przez komisanta
za zarządem potrzebne, zadbać tamem etc.
Gdy należytości te nabyte zostały na rachu-
nek komitenta, winien powyższy się chcieć nie-
zwłocznie za należytości komitenta, jed-
nakże tylko z obowiązek między komitentem
a komisantem lub jego zastępcami (Art 368
ust 2) Jeżeliby nie wpadłości było oglosowe co do
majątku komisanta, komitent może się do-
magać natychmiast należytości a to nawet
terminu, jeśli komisant odpowiedzialność dokredere,
przeciwnej może zdać i wydania przeciwko
pochodzących z sprzedaży przez niego towarów
o ile zwrotu tych mu za pomocą z po-
między komisanta a zarządem takie zacho-
dzą odpowiedzialności, którymi komitent może
podlegać przez przekazanie, a dochodzących prze-
ciwko komisanta lub jego masie upadłości
pozostaje być wierzycielem, bez mu wpływ przy-
pieczętowanie zobowiązanie (pomiędzy, towarów)
/§ 26 i 27 ust. o upadł. i § 371 k. c./

Komisant sam nabywa własność rzeczy z chwilą wykonania przelewu od trzeciego nabytych (Art. 360 nst. 2)

Pomiędzy komisantem jest jednak wszelkiem komitenta a towary były dla komitenta dopiero, gdyż komisant jest obowiązany przenieść własność takowych na komitenta, co nastąpi przy chwili, gdzie komisant robi oświadczenie lub przeniesienie objawi, iż towary dla komitenta posiada, co prawidłowo zachodzi przez doręczenie komitentowi, iż towary nabył i że je u siebie bierze do dalszego rozporządzenia komitenta. W stosunku komisanta wobec osób trzecich jest komisant właścicielem. Wierzyciele osobiści komisanta, na które towar zabezpieczony z dobrodziejstwem wyjęcia, egzekucyjnie, spada na komisanta.

Towary komitenta przetrwają komisanta wobec jego wierzycieli, przeto jest własność komitenta dopóki się znajdują w dyspozycji komisanta. Z tej tylko racji papiery wartościowe, przysłane przez komitenta, indosowane na rzecz komisanta. - Co do towarów niezamówionych (specyfikacja) przez komisanta na rachunek komitenta zakupionych, trzymać się należy tej zasady, iż komisant zobowiązany, przez przyjęcie towaru na komitenta dorzeczne oświadczenie nie może i że komitent z otrzymaniem do komisanta wysłanego bez uwagi na zatrzymanie a komisant za zastarzała.

Spornem jest rozstrzygnięcie pytania, czy komisant

a.)

b)

ze stanowiskiem komisantów o zakupnie towarów zamówionych, zachowaniu ze strony zamówienia rozmaitości przepisów. Nieznajomość handlowych zwyczajów nie broni w tym względzie obowiązku uważania, byleby tylko komisant był w stanie dostarczyć tych towarów z chwili, gdzie komitent zato jest powinien wiadomość otrzymać, zapłacić przesyłkę etc. Że ze względu na zgodę z wolą stosunków zachodzących między komisantem a komitentem i jest zarazem pierwszeństwem przejmowania zawodu kupieckiego.

24/2 1880.

Tytuł 3ci

O przedsiębiorstwie spedycyjnem

(Art. 379-389)

Spedytorem jest, kto

1) z zawodu parobelowania (Art 273)

2) ze stałem zamówieniu

3) na cudzy rachunek czyto na rachunek przewozowego lub odbiorcy

4) podejmuje się zabezpieczenia przesyłki towarów przez przewoźników lub wyprawę (Art 379)

przy tem zamówieniu obcy kto zawiera umowy o przesyłkę towarów (nie osób) z przewoźnikami.

Osoba, od której spedytor odbiera towar do przesyłki nazywa się komitentem lub przesyłającym (der Versender). Ta zaś komu towar ma być wydany nazywa się odbiorcą (der Empfänger)

do pośrednictwa spedycyjnego odpada różnica między przewozem towarów lądem a morzem, która to różnica nabardzo ważne znaczenie przy pośrednictwie przewozowem. Przeczemy to wszystko na to, co mówi o tych 2 podali o spedytorze mówi o wynagrodzeniach kontr. względnych (Art 472)

Przepisy dodatku kontr. o spedytorstwie nie mają zastosowania do osób, które tylko pośrednio z kontrahentem przewozu między odbiorcą a przewoźnikiem lub wyprawcą (Art 389)

I.

O stosunku spedytora do komitenta i odbiorcy towaru (Art. 387.)

W poprzednim Tytule nadmieniliśmy, że pośrednictwo spedycyjne jest rodzajem pośrednictwa komisowego przemian przetrzymywania; dlatego to przepis Art 387, że prawa i obowiązki spedytora mają się według zasad Tytułu o pośrednictwie komisowem, o ile Tytuł o pośrednictwie spedycyjnem z tym wyjątkiem zbyt na podstawie innych.

Spedytor jest przetrzymywaczem komitenta, ponieważ nie tylko temu ostatniemu, ale też odbiorcy towaru, chyba że odbiorca jest naczelnikiem przedsiębiorstwa i spedytor albo spedytor wie, że przedsiębiorstwo jest przetrzymywaczem odbiorcy, albo że przedsiębiorstwo jest przewoźnikiem i odbiorcą towaru. W tych przypadkach ma odbiorca bezpośrednie prawo do spedytora.

W przypadku wypowiedzenia ze strony przedsiębiorstwa przewozu umowy odbiór towaru spedytorowi wypowiedzenia

go do odbioru, [przez] [tenu] [odbiorcę] który bezpośrednio prawo powstaje [przez] [spedytorowi] nawet, gdyby odbiorca odebrał towar razem z listem przewozowym, gdyż art 405 nie dopuszcza rozporządzenia [nabywcy] do spedytora. Spedytor zatem może [zapłaty] [przesyłki] [od] [komitenta] [przy] a w [przypadku] [wyjątkowych] [przypadkach] od odbiorcy i bez względu na to dana jest spedytorowi już na mocy jego prawa zatrzymania (Art 382) możność dochodzenia [swych] należytości na odbiorcy towaru, chyba że [zawarcie] [umowy] [wyjątkowego] inaczej [stanowi].

Odbiorca towaru odpowiada za należytości spedycyjne, [które] [przy] [odbiorze] towaru razem z listem przewozowym, a [których] należytości te [są] [wyszczególnione] (Art 406. 410. 412) zresztą spedytor nie ma prawa [osobistego] do odbioru [tylko] prawo [zawarte] na [towarze] spedycyjnym.

Stosunek między spedytorem a odbiorcą nie rodzi prawa [zatrzymania] i [zatrzymania] spedytora (Art 382)

Do stosunku spedytora do komitenta [stosują] się [te] [same] przepisy Art 380 ust 2. 3. i Art 368.

Stosunek prawny między komitentem i spedytorem ocenia się [według] prawa obowiązującego w [tym] miejscu, gdzie spedytor odebrał towar do [dalszego] [przesłania] i [gdzie] go wydał. Prawa obowiązujące na miejscu [przeznaczenia] [są], w miejscu gdzie towar ma być wydany, o tyle tylko brane w rachubę, o ile się [tego] o [przepisy] [imperatywne] prawa, które na tem miejscu mają być [przestrzegane], jeśli

oddziałuje na stosunek między stronami.
Spedytor ma się starać o przysposobienie komitenta na przypadek, że zlecenia jeszcze nie wykonano. Komitent może odwołać zlecenie i to albo z zupełnością albo tylko o tyle, ile to jeszcze nie odbiorcy.
Przepis Art 402 nie ma zastosowania, gdy, chociaż przy tym spedytor wyraźnie przeciwnie jednak zwłoczenie zachodzące odstawienie może chcieć do powiększenia pytania, czy spedytor z wydaniem już dokonał przysposobienia komitenta powinny jest przeciw odbiorcy, tymczasem się wydania towaru.
Wynagrodzenie, chociaż spedytorowi z powodu odwołania zlecenia, słusznie się do Art 374 ust 2.
Jeżeli komitent daje spedytorowi zlecenie, by wydany jej towar zatrzymał w drodze i go odesłał komitentowi, będzie to nowe zlecenie spedycyjne.
Przy dochodzeniu praw z umowy spedycyjnej może spedytor pilnować tego, na rzecz komitenta należy, by umowa była wykonana.

II.

O obowiązkach spedytora.

(Art. 380 - 384)

1) Spedytor powinien dochodzić staranności ponadnormalnej
2) przy odbiorze i zachowaniu towaru mają być przestrzegane (Art 365-367 - 387)

b) przy wyborze przewoźników, wyprawi i spedytorów pośredników z których to przypadku odpowiada ten co wybór uczynił. Spedytor obcy nie osobą, o której mu wiadomo że zdolna jest do przewożenia towarów, chociaż się nie trudniła przewozem z sposobie zawodowym

c) w ogóle przy wykonaniu zlecenia na siebie przeszło towaru a nie przy oddaniu towaru do przeździ przewoźnikowi, wyprawi etc. Spedytor odpowiada także za zawinienia stanowiące ponadto dopełnienia przy oznaczeniu czasu i sposobu przeździ, przy zgodzeniu się na złość przewoźnego, przy wybraniu niewłaściwej drogi, za do spełnienia itd.

Pośrednictwo spedytorowe ustanawia zwłoka, gdy przewoźnik lub wyprawiciel przy spedytora zgodnie nie oddaje towaru z miejsca odstawy zamiast odbiorcy, lecz spedytorowi z tem miejscem zajmującym się, albo jeżeli przewoźnik lub wyprawiciel nie odstawia towaru aż do miejsca przeznaczenia, lecz w drodze oddaje go spedytorowi do dalszej przeździ.

Spedytor może się przed nie spedytorem pośrednim postawić, byleby przy tem nie sprzeciwiało zlecenie. Jeżeli spedytor podstawia innego spedytora do wykonania zlecenia, ten drugi spedytor nie będzie spedytorem pośrednim lecz spedytorem podstawionym.

Spedytor nie jest upoważnionym do podstawienia spedytora.

Jeżeli odbiorca nie przyjmuje towaru, spedytor

stwyeli stosowne jego przeloženie i przyjęcie
od domiotenta dalszych jego rozporządzeń.
Spedytor zawiadomiwszy odpowiednio odbiorcę
odpowiada za wszelką szkodę powstałą wydaniem
towaru bez zawiadomienia, zwłaszcza stosownie do
przepisów jego zawodu zastąpiony.
Nie odpowiada on za szkody powstałe zwłoką
przez tych, którzy się przewozem trudnili.
W razie sporu o wynagrodzenie szkody stanowi
spedytor dowód, za dotrzymaniem staranności przy
wyborze niższych spedytorów.
Strony mogą także w inny sposób określić od-
powiedzialność spedytora.
2) Chociaż wedle tego, co pod b) powiedziano, spedytor
odpowiada tylko za wybór przewoźników, spedyto-
rzy pośredni, to jednak odpowiada i za czyn-
ności innych tych, przez siebie spedytorów pośred-
nich: przewoźników, to znaczy za bezpieczne przesłanie
towaru, dalej za przechowanie, gdy towar
dalej, odbyć ma podróż za pomocą różnych
środków przewozowych jakoto: przy, oci, wody i przy-
tem przechodzi towar przez przy różnych spedyto-
rzy, wreszcie jeden różna za trzyma, według
których okoliczności się mają skutki prawne (Art 384)
W tym to przypadku zachodzi odpowiedzialność
spedytora del credere; on odpowiada nietylko
jako spedytor, a nie jako przewoźnik choć za
niego tych przewoźników odpowiada. Spedytor ma

jednak tylko stanowi prawo do pewnej (oznaczonej z góry) ilości, jeżeli go do tego umocowania.

III

O prawach spedytora

A) Prawo spedytora pierwotnego tj. tego, który bezpośrednio od przedsiębiorcy przyjął towar do przesłania.

1) ponieważ tylko prawo rozporządzenia, czy dysponent jest lub nie jest deponentem

2) prawo do pewnej, do zwrotu uiszczonych wydatków i dowodów, które mu przysługują lub przyjętemu nadsyłek w celu przesłania powierzonych a to z tej samej przyczyny, jaka te prawa służą komisantowi (Art 381. 374) b) nadsyłek czy domowne lub przytenne, jeżeli czy bezpośrednio przyjmującym spedytorem przedsiębiorstwa towarów i rzeczy, czy wydobycia wymagających na to nadsyłek. Spedytor nie jest mocen bliżej osobie przewoźnego (trackerego) z wyjątkiem ilości nadsyłek, o jakie ich a przewoźnika lub wyprzem umówił (Art 381 ust 2) No rozumie się nie tyczy ich wyjątkowego przypadku pod II 2 a dlatego do tego należy mu ich cała suma wynagrodzenia bez względu na ilość przewoźnego przez niego zastosowanego i oprócz tego wynagrodzenie ich mocen o prowizyę przyjąć i del credere, jeżeli go umocował do tego wyraźnie (Art 384)

2) prawo do należytości od wszelkich przy nadsyłkach wydatków i innych nadsyłek, bezpośrednio ich towarom

spedycyjnego (Art 390)

3) ustawowe prawo zastawu na towarze spedycyjnym dla spedytora, przewoźnika, wydziałowca, składowego i magazyniera oraz dla zakładów (miejscowych) przeładowczych (miejskich) na towarze odnalezionych do pewnej spedytor ma jawne towar z całem zachowaniu albo może nim rozporządzać ma, nawet przed terminy wymagalności, dowodu zadatku, weksla lub obligacji (Art 382). Jeżeli dominium nie jest wiadomem towaru idzie o zastawienie Art 306 i 307. — Przez udzielenie zaliczki rozumiemy nie tylko wydatek w związku z przesyłką rzeczywiste np. cło, akcyza etc. ale też i zobowiązanie innego rodzaju zastawne jeżeli spedytor zaliczył przedsiębiorstwo towarem przesłał się najczęściej, który razem z przesyłką przewiózł, cło uiszczył na od odbiorcy, co się nazywa pobraniem (dr Rosenfeld). Nie wymaga się aby zaliczki były wymienione w liście przewozowym, albo aby wymienione, że udzielono zaliczkę na ten towar (Art. 404 i 410) Jeżeli zaś kwota wypłacona była na przedsiębiorstwo dopiero po nadejściu przesyłki przez odbiorcę, ustawowe nie chroni spedytora lub przewoźnika, który prawo zastawu dla tej zaliczki. Spedytor lub przewoźnik obowiązany jest zwrócić odbiorcy pozycję zaliczkową spedycyjną.

Prawo zastawu wygasa tak dalece jak przez zastawnictwo, nawet wtedy nie chroni spedytora to prawo dla zaliczek pozycji i należytości z biegłego

rachunku czynności spedycyjnych. Prawo zatrzymania spedytora nie narusza jego prawa retencji (Art 313 do 315) które to prawo wykonywaném być może do zabezpieczenia i tenże należytości, między któremi a towarem spedycyjnym nie zachodzi żadna przyczynowość.

Prawo zatrzymania spedytora jest skutecznem i przeciwko innym wierzycielom i nawet upadłości dłużnika, co do towaru, przeciwko jemu odbiorcy, który na niego innego pewnego tytułu między nim a przesłanym do rąk tychże powziętego skutku nie jest obowiązany (Art 382 ust. 2. 306. 411. 55 44. 45 ad. prow.)

Spedytor wykonywa swe prawo zatrzymania towaru sposobem jak komisant (Art 387. 375)

Spedytor, który nie będzie rozporządzonym jemu wydał odbiorcy towar spedycyjny, już z zamiarem wydania, którem traci prawo zatrzymania i prawo zwrotnego przemówienia na komitenta (Bl. mutuum Tytuł. Art 412)

25/2 1880. 4) Spedytor może sam wystąpować jako wykonawca kontraktujący, jeżeli nadesłanie przesyłki

a) za pomocą środków przewozowych na własny rachunek nastąpi (Art 383) albo

b) za pomocą własnych środków przewozowych, z którymi to przypadku ma zarazem prawa i obowiązki przewoźnika (Art 385 ust 1) jak to wyraźnie wymienia czynności spedycyjne i przewozowe.

W obu przypadkach może sobie pobierać przewozne zarazem z prowizyą i innymi kosztami (Art 383. 385 ust 2)

Przypadek pod a) zachodzi, jeżeli spedytor przewozu

Przez zawarcie umowy o przewóz nie w tym celu, aby
się wyrzekać pewnej na rzecz przyszłego zlecenia
spedycyjnego, lecz z zamiarem spełnienia po-
mimo on bowiem już z góry umowy o przewóz rzec,
ku wykonaniu przyszłych zleceń a to w ten sposób,
że zawiera umowę o wywiezienie przez przewóz rzeczonych
na środku przewozowym pomieszczonych towarów, by tym sposobem mieć do rzeczy
rozporządzenie stosunku przewozowego nie pozbawionym
umowy o przewóz każdego poszczególnego towaru,
albo spedytor zawiera kontrakt w ten sposób, że
przewóz czynu się według zlecenia zagr lub
objętości, które towary zajmują. W przypadku
niedania się spedycyi, spedytor nie może
się powołać na domniemanie. - W przypadku
gdy spedytor najęty przewoźnik lub wypo-
ży osobę, która transport wykonywa.
W przypadku pod b) mieniony jest ten przypadek,
gdzie spedytor wypuszcza od przewoźnika cały
tór z domami i nieruchomościami przeszłe przez
stron lub najętych ludzi. Wszelki rzecz jest
natenczas wynajmującego a nie przewoźnika.
Ktem. spedytor zdaje tylko sam nieruchomości
przeciwko, jeżeli się to do pogodzić z interesem
domniemania.
Od chwili przyjęcia towaru do chwili wydania
spedytor [illegible] jako przewoźnik. spedytor. Odpowiada za
jako przewoźnik. spedytor. Odpowiada za
dzie osoby, które się wyrzekły przy przyjęciu
(Art 400 i 401)
Wyraz przewóz w Art 385 obejmuje wyjątkowo (Art 390) także przew

morem.

B) Prawa spedytorów pośredników.

Każdemu pośredniemu spedytorowi służą te same prawa, jakie służą spedytorowi, który bezpośrednio od komitenta przyjął towar do przesłania. Każdy pośrednik przy pierwszym spedytorze nabywa wszelkie względem jego należytości spedycyjne, które spedytor ten z biorą pośrednim uiścił. Pośrednik odbiera te należytości zarówno ze wszelkimi należytościami pośredniemi od odbiorcy przy oddaniu towaru. Jeżeli zaś pośrednik oddaje towar spedytorowi na miejscu przeznaczenia następującemu (spedytorowi pośredniemu) który spedytor ten zaspokaja pośrednika i pomiędzy wszelkich należytości na odbiorcy przy wydaniu mu towaru, które wreszcie i to należy się pierwotnemu spedytorowi ma być zaspokojony dopiero przez tego następującego spedytora z miejsca odebrany towaru nadchodzącego. Jeżeli które wróci należytości dotyczą wszystkim poprzednikom przy odbiorze towaru, pobranie należytości spedycyjnych, których przelewa one na spedytora pośredniego wszystkie i prawo rachunku poprzednika a to już z mocy ustawy samego rozumie się o należytościach, przed za stem pośrednika, jeżeli i o ile ten należytości te został zaspokojony przez spedytora pośredniego. Wszystkie te należytości i prawa służą się jednej całości na rozporządzenie której służy spedytorowi pośredniemu należne prawo

zastaw, które wykonywa na mocy dawnego prawa. Rozporządzenie poprzednika co do tej należytości należy do wyjątków, dla których spadkobierca ustawy prawo zastawu.

Nieuiszczenie praw poprzednika na spadkobiercę jest rodzajem przekazu.

Spadkobierca dobrodziejstwo starannego pomnożenia majątku ustawne prawo zastawy dla zaspokojenia przez siebie należytości poprzednika, chociażby takowe nie były uczynione.

Nie mogą nie zatem być uczynione zarzuty tyczące się osoby poprzednika i nie zostające w związku z majątkiem.

Jeżeli spadkobierca pośrednio nie rozporządził przedmiotem zastawu należytości swoich poprzedników, póżeroz spadkobierca ten wynieść wykonywać prawa swoich poprzedników uiszczenie ich praw zastawu (Art 382 ust 3:4 i Art 410) a to na mocy ustawy nie potrzebując do tego odrębnego umocowania. W tym przypadku nie chronią się wszystkie należytości z jednej całości, lecz powstają odmiennymi należytościami i uporządkują się przy niedostateczności przy takowym według różnych zasad i dopuszczają zarzuty tyczące się osoby dawniejszego poprzednika.

Jeżeli spadkobierca pośrednio nie wydawał przedmiotów swoich poprzedników zostają one odpowiedzialnymi (BB. Dział następny).

Prawo poprzednika dochodzi się tymże sposobem

przez expedytora powinnego a to według Art 850 jeżeli expedytor odstawiatorem a według Art 407 jeżeli przewoźnik go odesłał.

IV.

Zadawnienie skarg przeciw expedytorom (Art 386.)

Skargi przeciw expedytorom z powodu całkowitej utraty ubytku, uszkodzenia lub opóźnionej odstawy towaru zadawniają się z upływem roku. Bieg tego zaczyna się co do skargi z powodu całkowitej utraty z upływem dnia, kiedy odstawa powinna była nastąpić tj. dnia, który z kontraktem jako dzień wykonania oznaczony jest a w braku takiego oznaczenia z upływem czasu, który na odstawę towaru zwykle potrzebny. Zadawnienie skargi z powodu ubytku, uszkodzenia lub opóźnionej odstawy towaru zaczyna się z upływem dnia, kiedy odstawa nastąpiła. Skargi przeciw expedytorowi służą wszelkim kontrahentom, wredydy odbiorcy (66. ustęp pod I).

Jeżeli kontrahent względnie odbiorca wydał dowodzi towar doniesienie o utracie, ubytku, uszkodzeniu lub opóźnionej odstawie towaru a to w czasie oznaczonego jednakże (niedoniesienie natychmiast po oczywistej świadomości) a expedytor wystąpuje jako pozew przeciw kontrahentowi względnie odbiorcy towaru zapłaty wydatków, dóbr pobranych etc. różnicy pozwany może się na to, że tj. pozew cały czas zadawnienia powodowym czyn. nietowarzyszony zaniedbaniu czasowemu utraty, ubytku, uszkodzenia lub opóźnio-

nej odstawy towaru (exceptiones perpetuae) że za-
istniały gdyby wspomnione doniesienie nie zostało wysłane do spedytora w czasie wspomnianego jednoletniego.

Utrata towaru nastąpi, jeżeli przewoźnik nie jest w stanie dostawić towaru odbiorcy bez względu na przyczynę dla której tego uczynić nie może. Co utratę uchodzi i sprzedaż towaru dokonana przez przewoźnika na mocy Art 407.

Powyższe przepisy nie znajdują zastosowania w przypadku uszkodzenia lub zmniejszenia się ze strony spedytora (Art 386 ust 4)

Jeżeli pojazdowi spedytor dopuścił się oszustwa lub sprzeniewierzenia względem przesyłki przy zdawaniu płynącej do czynienia pojazdowi. Przerwanie przedawnienia stosuje się do przypadku powyższego.

Przepisy o zdawaniu celnej przez spedytorów obejmują wszelkie przypadki odpowiedzialności wynikającej z przyjętego zlecenia spedycyjnego, nie odnoszą się wszelkie do innych przypadków zdawania do przewozu, gdzie spedytor przez posiadanie towaru z przeciążeniu domaga się albo wydania towaru albo wykonania zlecenia. (Z tej samej przyczyny powinna upływu zwarandowanego jednoletnia gdy spedytor sprzeda się sprzedaży towaru spedycyjnego dokonanej na zaspokojenie czynności należytości, chociaż tenże czas czyni niższa wartość towaru.

Tytuł 4ty

O przedsiębiorstwie przewozowém

Oddział pierwszy

O przewoźnictwie w ogóle

Przewoźnikiem jest, kto zajmuje się w sposób zarobkowaniu przewozem towarów na pieniu lub nieskach i rodzaju środkiem komunikacji (Art 390). Towar jest to rzecz w znaczeniu najobszerniejszem w się obejmuje i pieniądze zyjące tudzież potrzeby ludzkie. Przewóz (transport) jest to przewożenie lub przewiezienie towarów z jednego miejsca geograficznego na drugie. Pomimo ogólnego przewóz się jednak ogólne (Art 390 obejmuje i przewóz wewnętrzny (w obrębie tego samego miejsca geograficznego. Objętym jest sposób, w jaki przewóz się uskuteczia, czy za pomocą koni, pieniędzy jednych lub ciężkich z czy rzeczy sprzężone bywają z ruchu przemysłu, maszyny, rodzaj, siły ludzkiej etc. Nie wymaga się, aby przewoźnik zarobkiem lub przemysłu ludzi i to czy stanowi lub nie stanowi środkami przewozowymi wykonywał te czynności, za pomocą których przewóz się uskuteczia. Istotnem cechą przewoźnika jest to, że on w swój zachowuje zawiera kontrakt o przewóz i względem tych osób występuje jako kontrahent

jący. Przewóz może być wykonany przez osobę trzecią w przewozowego niezależnej (t.z. przewoźnik podwykonawcy). Z tego widać, iż ten, kto transport na siebie przyjęty wykonanie przez kolej żelazną będzie przewoźnikiem. Tak samo gonta, która jazy, wagony na kolej się transportuje.

Odpłatne podjęcie się transportu przez osobę chcę środków przewozowych z nie samo przewozu bydła, jest czynnością przewozową (kontrakt)

Do działu tz. prawa handlowych należą przepisy kodeksu handl. o przewozie osób. Dział ten czyni się transportem towarów.

Przepisy kodeksu handl. o przewozie ogólne (Art 391-419) stosuje się tak:

1) do przewozu towarów lądem, którego podjęto się przy danej spedycji, nie będącej przewozniczym z przedsiębiorstwa (Art 420)

2) do czynności przewozowych kolei żelaznych publicznych będą należących będą przepisy, należące z uwzględnieniem przepisów kodeksu handl. o przewozie dróg żelaznych (Art 421-431)

3) do czynności przewozowych innych publicznych Zakładów przewozowych np. do Zakładów parowej żeglugi na rzekach i jeziorach - i

4) do Zakładów powietrznych ten tylko o tyle, o ile się to nie sprzeciwia rodzajowi ustawom dla tychże wydanym.

Zwracamy na to uwagę, że Zakłady pod 2. 3. i 4) wymienione jednie stanowią i to tylko o tyle ustawą

przepisom kodeksu handl. o przewozie towarów w ogóle, o ile się trudnią przewozem towarów a nie o ile się trudnią przewozem osób lub listów.

Kodeks handl. nie uważa być kolejowe za przedsiębiorstwo, on je tylko podporządkowuje pod przepisy o przedsiębiorstwie, o ile się trudnią przewozem towarów.

Ponad ustawy szczególne idzie nie tylko co do przewozu towarów lecz też co do przewozu osób ekspresem z rozporządzeniu kodeksu handl. z wszelkimi ustanowieniami przeczącymi się wyraźnie. (art. 272. lit. 3.)

Do każdej pantorgi muszą być stosowane przepisy osobne ustawy dla nich wydane a dopiero z ich braku przepisy kodeksu handl. o przedsiębiorstwie (Art 421 ust. 2). W tutejszej obowiązuje z tym względu ustawa pantorg z 7/II 1857. Ponad pantorg obejmuje 3 gałęzie: przewóz listów, osób i pakietów (towarów). Pierwsza gałąź nie jest uprawnieniu handl. jak to już wyżej wykazano (Dział I Art 273) chociaż była czynnością przedsiębiorczym. W tym względzie pantorg nie może być za kupca uważany. — Do drugiej gałęzi nie podaje kodeks handl. żadnych przepisów, tylko, iż jego ogólne przepisy stosowane być mają do przewozu osób, byleby się kodeks tamtego trudził z wyjątkiem zaprowadzenia albo kupienia się jego podług (Art 273 i 272 ust. 2). — Trzecia gałąź podlega przepisom o przewozie towarów, lecz jedynie z braku innych obowiązujących w tej subsydiarnie.

Pod pojęcie paczki, towary, podpadają listy z pieniędzmi lub przedmioty pretiosa. – Spedycja ich przewozem osób, pasażerów może być powierzona za pośrednictwem konduktora a ponieważ wówczas bywa ze skrzynią o ile ich spedycja kadzie przewozem. (Ze względu telegrafowy nie jest pośrednictwem kontr. wykonawczy wyjęty (Dziedz I – Art 2/23)

I.

Kontrakt o przewóz i list przewozowy (frachtowy)

Kontrakt o przewóz osoby jest umowa wyczekującego, który z przewoźnikiem. (Wyczekujący (der Absender)) jest ten, kto ze stanowiska z przewoźnikiem lub w czyjem imieniu kontrakt ten z przewoźnikiem lub w czyjem imieniu zawarty został, a więc właściciel towaru, na którego być przeznaczonym, spedytor, nawet i odbiorca towaru, jeżeli sam kontrakt przewozu zawarł lub jeżeli kontrakt zawarty z jego imieniu. – „Odbiorca" (der Empfänger) jest ten, na którego rachunek kontrakt przewozowy przez trzeciego tj. wyczekującego (Dritter negotii) zawarty został. Jedna i ta sama osoba może być wyczekującym lub wyczekującym i odbiorcą.

Kontrakt o przewóz osoby można ustnie lub na piśmie. List przewozowy może być tym dokumentem, przez którego oddanie i przyjęcie zawarcie się kontrakt o przewóz i który stanowi treść kontraktu. Kontrakt o przewóz może być zawarty i bez listu przewozowego dokonany, a treść jego nie ustanawia się wyłącznie przez list przewozowy, chociaż wyłączenie

26/2 1880

i przyjęcie listu przewozowego nie stanowią same przez się stosunków prawnych między wysyłającym a przewoźnikiem.

List przewozowy jednej przesyłki ewy formy jest to akt obejmujący poświadczenie o przesłaniu towarów wysłanych do osoby, której towar ma być oddany (odbiorcy der Empfänger) przez wysyłającego (absender) treść kontraktu przewozowego. Akt ten może także być sporządzony w tym celu, by służył za dowód na zawarcie kontraktu przewoz. Kodeks handl. powinowactwo się stąd stanowiąc (art 391, że list przewozowy służy za dowód kontraktu między przewoźnikiem a wysyłającym. Wysyłający wystawia list przewozowy dla przewoźnika (art 392 podaje wiadomości, które list zawierać ma

1) wymienienie towaru jednej jednostki, ilości i ciężaru
2) miejsce i przeznaczenie przewozu
3) nazwisko wysyłającego. Nazwisko to może być podpisane list z wymienieniem listu wymienione i to albo pismem albo drukiem
4) nazwisko tego, komu towar ma być oddany tj. nazwisko odbiorcy czyli adresata. Wysyłający może sobie postanowić, że później przewoźnikowi osobę odbiorcy, aż do tego przeznaczenia wraca się wysyłającego na odbiorcę.

Jeżeli obok listu przewozowego wystawiono dowód nadawczy (frachtbrief), na złożenie, którego będą wymagany pozwala się dowodu nadawczego później będą podany z listem przewozowym na odbiorcę.

5/ miejsce odstawy czyli potem miejsce przeznaczenia.

Kontrakt przewozowy zobowiązuje przewoźnika nie tylko do przewiezienia towaru do miejsca przeznaczenia odbiorcy, ale także do odstawy temuż towaru

6/ wskazanie co do przewozowego

7/ miejsce i dzień wystawienia

8/ inne szczególne wskazówki.

Przewoźnik może się zwolnić względem zgromadzenia lub wystawienia swojej jak i osoby wypisanej odpowiedzialności za uszkodzenie lub ubytek towaru.

Jeżeli list przewozowy zbywa na jednym z tych wymogów, zdaje się wtedy, że takowy nie był jeszcze wręczony za list przewozowy.

Przewoźnik może się domagać wystawienia listu przewozowego (Art 391 ust. 2) nie za podpisem zleceniodawcy, chyba że podpis był wymagany.

Strony mogą postanowić, że list przewozowy ma być sporządzony i że dopiero po wystawieniu i przyjęciu listu kontrakt powstaje się za zupełny.

Przeciw prawidłowym postanowieniom listu przewozowego jak również przeciw całej jego treści, że dopuszczony jest dowód a to nie tylko co do jednego z kontraktujących, ale też co do osób odbiorcy.

Podróżni mogą być zastosowane do umowy o przewóz jest to prawo obowiązujące z miejsca zawarcia umowy wyjątkowo z miejsca gdzie przewóz

przejść towar z listem przewozowym. List ten stanowi dowód przy pytaniu na zawarcie kontraktu o przewóz zarówno na jego treści, jak względem obu kontrahentów tj. zarówno względem nadawcy, jak i przewoźnika, a następnie zarówno i przeciw odbiorcy (Art 405. 406). Skutki te zachodzą pomimo że list został wystawiony jednostronnie przez wyżej wymienionego, a to nawet i wtenczas, kiedy przez tego nie był podpisany. Moc dowodu listu przewozowego przeciw wyżej wymienionemu polega bowiem na tem, że treść listu przez przewoźnika, przeciw przewoźnikowi zaś na tem, że list doręczenie tj. bez zaostrzenia przyjął a tem samem jego treść za prawdziwą uznał a następnie przeciw odbiorcy na tem, że ten odebrał towar na podstawie listu przewozowego (Art 405. 406)

Bez wzmiankowanego uznania po stronie przewoźnika list przewozowy jako jednostronny akt pisemny nie ma mocy dowodu. Kontrakt o przewóz musiałby zatem w inny sposób być udowodniony. Nie wymaga się od nadawcy, by list przewozowy przyjął w przeciwnym razie bezskuteczne przyjęcie na dokumencie obejmującym list przewozowy.

Kontrakt o przewóz uważa dokument prawnie między przewoźnikiem a wyżej wymienionym. Domniemanie to, oparte przeciwko kontrahentowi, które się nie uiścił od przedstawienia objętych dowodem rzeczy (Art 415 ust. 2)

II

Dowód ładunkowy (Art. 413-415.)

Przewoźnik wystawia niekiedy na nazwisko wyżej wymienionego

dokument, który poświadcza, że okręt towary do przewozu i kto ich przyjął, pokwitowanie, dalej polecenie poświadczenia na odebrany przekaz podróżny (der Gepäckschein) rozróżniającym takim dokumentem jest dowód tradycyjny. Jest to list przewozowy w formie odmiennej. Tedy odróżnia się od tego listu tem, że go przewoźnik wystawia (Art 414 ust 2) obowiązując się w nim do wydania przesłanych towarów poświadczonych dokumentu dowód taki czyni zbytecznem wystawienie listu przewozowego zwykłe istnienie listu tego obok dowodu tradycyjnego nie ma wpływu skutku (Ob. Art 415 ust 1 i 2 i Art 391 ust 1)

Wprowadzenie instytucji dowodu tradycyjnego do prawa lądowego jest całkiem nowe. Instytucya ta istnieje dotychczas tylko w handlu morskim (cedula nowida). Powodem wprowadzenia jej był zamiar ułatwienia papieru handlowego, którego puszczenie w obieg zamiast przesyłania towarów i tranzakcyi przedmiotu a w dokumencie wyszczególnionych towarów. Instytucya dowodu tradycyjnego ma ten sam cel, który się pospolicie instytucyą dowodu składowego lub wydawczego (Art 302) zwykle bierze wystawiane bywają dowody tradycyjne a to z tego powodu, że kupcy drogi pieszych nie wystawiają, tych dowodów choć nowy Regulamin Ruchu wydany dla dróg żelaznych tego nie zabrania.

Dowód tradycyjny zawiera ma 9 wymagań, według Art 414 pod cyf 7 a Art 413 ust 2 i Art 414 ust 2

ówny i dzienny. Ów pierwszy obejmuje zaborczą
pana powiernika do wydania towaru a drugi
podpis powiernika.

Dowód tradycyjny stanowi może być uwzorowany jak
koniec na płaszczu. Boczek podpisu powiernika
uwierzytelnia dowód tradycyjny. Jeżeli dowodzi
być na jednym z części pierwszej dzielnej
ty dokument może być powtarzany za dowód
tradycyjny.

Wyżej opisany jest wzór powiernika:
ci na jego żądanie podpisany powiernik
jednobrzmiący odpis dowodu tradycyjnego (Art 414
pkt 2) który nie jest wydawnictwem z tego
powodu także nie wyczerpuje skutków przepisu.
Jest on nowem pismem jak tylko dowodem
dowodzącym dla powiernika w przypadku gdyby
ją chciał oprzeć na dowodzie tradycyjnym w ce-
lu dochodzenia swych praw.

Dowód tradycyjny jest dowodem zabezpieczającym zabo-
pieczenie ich (Art 301 z dalej) mocą którego powier-
nik nie obowiązuje się wydać wyżej wzmiankowanego
lecz wydać legitymującego posiadanie dowodu
tradycyjnego do wydania towaru na podstawie powier-
nego. Zatem widać że dowód tradycyjny wyłącza
postanowienia przepisów objętych Art 402-405. tyle,
że po jego wydaniu tylko legitymujący powier-
dawca dowodu tradycyjnego rozporządzać może towarem
powierzonym. Dowód tradycyjny jest skutkowo
literalnym. Mocą wydania wzmiankowanego
dowodu tradycyjnego nie jest wydawca.

Postanowienia kontraktu o przewozie nie obyczajowe dowodu
Tymczasowego nie pozbawiają dowodu ostatecznego, chyba że dowód ten wyraźnie się do nich
odnosi (Art 415 ust 1) np. postanowienie ostatecznego
Przesyłka należy się według listu przewozowego". Powstanie wydania dowodu ostatecznego, powoduje, stosunki prawne między przewoźnikiem a wysyłającym takie, jak je wydał kontrakt przewozu (Art 415 ust 2)

III.

Obowiązki wysyłającego

1) Obowiązek wydania listu przewozowego (Art 391 ust 2)
2) Obowiązek zaopatrzenia przesyłki w potrzebne papiery przewozowe (Art 393)

IV.

Obowiązki przewoźnika

A Przewoźnik powinien przesyłkę odebrać w przeciągu czasu umówionego (Art 394 ust. 1) / Chwila wydania z miejsca nie ma w tym przypadku znaczenia przewoźnik/ W braku takiego odbioru przesyłki powinien przynajmniej: wezwać na miejsce wydania istniejące, a jeżeli czasu przewozowego minął się nadać z podróży. Jeżeli nie ma wydania miejscowego, powinien w czasie stosownym do okoliczności zadbać o przesyłkę. Podróż rozpoczęta powinna być ukończona bez przerwy.

Wysyłający (nie przewoźnik) powinien jest odstąpić od kontraktu przewozu z powodu wydania przeszkody lub innych przyczyn / np. wojna / chociaż chodzi na przeszkodę wydania w drodze lub dalszej podróży

wcelach za wynagrodzeniem przewoźnika według
Art 394 ust. 2. Wyciągający nie może tego prawa
wykonać po zamknięciu przewozu lub jeżeli umowę
rozwiązanie przewozu, sprzedaży, niezawinione tamowanie podróży. We wszystkich innych przypadkach, gdzie
przewozu już nie jest skutkiem, według rozstrzygnienia przepisy powszechne o prawie odstąpienia od umowy według których przewoźnik będzie
mocen odstąpić od kontraktu z prawem do zapłaty przewozu za odbytą część podróży. Jeżeli
z powodu tych zgodnie cel podróży widocznie
nie może już być osiągniętym przez przewoźnika, gdy
przewoźnik się dowie, nowego według z postanowienia
przepisy tymczasowe się niemożebności orzeczenia
(§ 1447 k. c.)

B) Przewoźnik obowiązany jest odstawić odbiorcy
towar z tym całym stanie, w jakim go odebrał
od zgłaszającego (Art 395). Odpowiada zatem za
wszelkie zgubienie i ubytki lub uszkodzenia towaru
od chwili odbioru aż do oddania (Art 403) i nie
może się tym uniewinnić, że utrata lub uszkodzenie nastąpiła pomimo dołożonej z jego strony
staranności jakiejkolwiek przewoźnikowi zwykłej. Przewoźnikom bowiem kontraktu o
przewóz nie są poszczególne czynności do prze-
wiezienia towaru potrzebne, lecz jedynie wynik
tychże tj. oddanie towaru. Chociaż nie poszczególne
te czynności np. wybór wozu, koni, ludzi kierujących sposób ułożenia itd. z uwzględnieniem odpowiedniej
celowi przewozu i jakości towaru, to pomimo tego
przewoźnik odpowiedzialnym będzie za wszelkie wy-
nikłe ze zaniedbania się tych przepisów szkody.

odpowiedzialności przewoźnika zapomina się odebrać przesyłkę towaru od wyżej wzmiankowanego przewozu, chociaż ten przesyłki nie nastąpił natychmiast a towar pozostawał w dzierżeniu przewoźnika. Odpowiedzialności ta trwa aż do chwili oddania towaru odbiorcy (Art 403). Ces ten obejmuje także przechowanie towaru z miejsca przeznaczenia, ces potrzebny do oddania, dalej ces przewoźny przewozu przesyłki, przechowanie z magazynie celnym, przy czym przewoźnik jednak tylko nie może chronić towaru i niekiedy usprawiedliwione przyjęcie większej siły (vis major). W tym czasie tylko nie może być przewoźnik pociągany do odpowiedzialności (Art 395) jeżeli zaś zdarzenie jest tej natury, że przewoźnik nie mógł go ani przewidzieć, ani zabezpieczyć jego następstwa lub jego należytego skutku. Kodeks handl. mianuje jednak tylko 3 takie przypadki: Przewoźnik bowiem uchwycony jest od odpowiedzialności, jeżeli udowodnił, że utratę lub uszkodzenie należy przypisać:

a) większej sile (vis major)

b) przyrodzonej właściwości towaru niezawinionej przez przewoźnika, jak to zniszczenie przez zepsucie itp. lub

c) nadzwyczajnemu zapomnieniu, które nie było do uniknienia (Art 395 pkt 1)

Przez większą siłę rozumieć należy wszelkie zdarzenie, którego w danym przypadku przewoźnik przy staranności należytej przewidzieć nie mógł a było

nenawięcej ani kwoty ciężą ani przeznaczenia zapisku, mianie innej, nadanie prawa, napad rozbójniczy itp. Druga strona może jednak udowodnić, że przeszkoda przy należytej przezorności mógłby uniknąć przypadek szkodliwy a zatem że przeszkoda następczego straty lub uszkodzenia towaru przewozowego.

Powinno ostrożny Art 395 ust 1 przykazuje będzie przewoźnik za odpowiedzialności z ustawy wyżej wspomnianej, jeżeli ona powstała z winy zleceniodawcy lub jego ludzi. Art ten nie wyłącza również szkodliwe przypadki, jakie wynikają ze zapisu nie ze zbiorowej z odebraniu towaru.

Powinno przewoźnik odpowiada za stratę lub uszkodzenie towaru od chwili odbioru aż do oddania, jeżeli przed transakcyą ze wynagrodzenia strony dowieść może, że towar z chwili odbioru przedmiot się z stanie niezdatnym lub gorszym, jeżeli z ogółu zdaje taki jest wynagrodzenie. Pozór uważa obowiązanym dowieść, że strata uszkodzenie etc. nastąpiły z winy przewoźnika.

27/2 1880. Że skutkowości pieniądze, papiery wartościowe niemają za dzieła sztuki należy wartości przewoźnik stanowi tylko odpowiada, skoro nie zadeklarowano wartość lub wartość tych przedmiotów (Art 395 ust 2) Nie wymaga się uwidocznienia tych okoliczności z listu przewozowym, wszakże uwidocznienie przyczyni do tego, żeby przewoźnik następnie winno z chwili, gdy przewoźnik może pewne wartości te przedmioty

wyetażeniem Rozumie się Art 395 może tylko wyetażony dochodzić, odbiorca zaś jedynie pod warunkami Art 405. i 406. Nie idzie tu o rachubę, czy na wyetażonego lub odbiorcę spada niebezpieczeństwo, na skutek którego towar w drodze jest uszkodzony; skutek ten jest właściwie stratą towaru. Prawo powództwa polega jedynie na konstatacji o przebiegu. Utrata towaru nie zależy do tego, że nie istnieje już, albo że nie wiadomo gdzie się znajduje, utrata rachunku, jeżeli towar dla wyprawienia nie istnieje tj. jeżeli przewoźnik z trwałej niemożności powodzenia zobo wydania towaru. Skutek może nastąpić utrata towaru, jeżeli tenże ze zwłoką był wydany a wyetażony z tego powodu doznał szkody, bo nie może sądowi swego prawa rozporządzania tym towarem, albo jeżeli towary mogą podpadające tak drugo u przewoźnika leżały, że z upływem czasu i utraty ich wartości zamienią. Strony mogą także postanowić o powództwie skutek przewoźnika - nie tak drogo zdarzeń (Art 423)

W wszystkich przypadkach, gdzie na zasadzie Art 395 dochodzony szkody, obliczenie tejże nastąpi z uwzględnieniem, czyli towar zagubiony lub uszkodzony ma wartość handlową tj. czyli, za którą go zagubiony może nabyć w handlu lub gdzie ma wartość handl. W przypadku pierwszym nastąpi obliczenie na podstawie przeciętnej handlowej wartości towaru, w przypadku drugim zaś na podstawie przeciętnej ceny roku (Art 396 ust 1 i §§ 305. 306 d.c.) obliczenie szkody.

Wynagrodzenie przysługujące zarządcy stanowi przeciwległe świadczenie, które najczęściej tylko jako wynagrodzenie należy zgodzić zamówienia, ile godzenia zarządcy czynności. W jakich sposób obniżenie należy nastąpić nie podaje nam ustawy 2, 3, 4, 5. Art 396.

W przypadku objętym ust. 3, 2, 4 przeszkody potrzeby zebrać przeszkody i inne wydatki z zarządu stanowią. Przepis Art 396 stanowi wyjątek od Art. 283. Tylko ustęp 5 Art 396 pokrywa się z Art 283 stanowiąc, że jeżeli się okaże, że przeszkody wydatki stałowe, które wynagrodzenie zapłaty należy (Art 283) z zarządu i dochodu zarządu. — Przeszkody wydatki stałowe, jeżeli postępuje zbór obowiązki się zniedowolnia, niezbędnie potrzebnego z takim postępowaniem bez względu czy to nastąpi w zamiarze aby należy należytą lub też nie. Najw. Trybunał przeciw odmowie stałowe wydatku do tego tylko przypadku, gdzie przeszkody pomyślnie z tem spotkały, aby należy należytą (Orz. Najw. Trybun. z 28/10 1870)

Przeszkody odpowiada za należy (Art 283) wynikłą z niedostarczenia towaru z umówionych lub zwykłym czasie, chybaby udowodnił, że pomimo staranności zachowanej przeszkody przeszkody nie mógł zapobiedz opóźnieniu (Art 398 i 399) Nie potrzebuje zaś udowodnić, że wie mógł była przyczyna opóźnienia zajść (Art 8. Przepisy Art 398 i 399 podają szczegóły opóźnienia się.

Art 398 zgadza się z Art 284 ust. 3.

Jeżeli przepis Art 399 nie może być zastosowany, bo się z kontraktu przewozu pewnie odległości, na której odpowiedzialność przewoźnika bezwarunkowa za szkody wynikłe z uniedostarczenia towaru w terminie i od tego nie zależy go ani przypadek ani siła wyższa. W takim przypadku przewoźnik będzie uprawniony z terminowemi niepodlegającymi. Jeżeli z opóźnieniem tym się uszkodzenie towaru nastąpiło wg z postanowień takie przepisy Art. 395 i 396 kk. ujęły jeśli Pj.

D) Przewoźnik odpowiada za ludzi do przewozu użytych (Art 400 i 401) Przewoźnik jest odpowiedzialny

1) za swoich ludzi czyli pracobiorców

2) za inne osoby (przewoźników Art 401) których użyje w wykonaniu umowy przewozu (Art 400 i SS 970 i 1316 k.c.)

Odpowiedzialność ta trwa aż jedynie tego przewozu, którego wykonania przewoźnik się podjął zatem potrzeba odróżnienia 2 przypadków:

1) czy przewoźnik bez względu na list przewozowy wyraźnie obowiązał się w kontrakcie z przesyłającym towar z miejsca wysłania aż do miejsca odbiory - albo 2) czy się zobowiązał wykonać przewóz tylko w części a potem oddać towar innemu przewoźnikowi do dalszego przewozu. - W przypadku pod 1 odpowiada przewoźnik za tę część przewozu którą wykonanie się podjął - nie odpowiada zatem za dalszą drogę. Co do odpowiedzialności przewoźnika z chwili odebrania towaru i potrzeby dalszego rozróżnienia trzeba dwa przypadki: a) czy też czy polecił przewoźnikowi

aby towar wzięty przez osobę trzecią wydania dalszego przewozu. W tym przypadku przewoźnik zdaje rzeczy wzięte przewoźnikowi, który towar oddał osobie trzeciej — b) Przewoźnik zobowiązał się przesłać się o wydaniu dalszego przewozu z miejsca, do którego towar przeznaczony. Jak przypuszczają się z tego zobowiązania a) przesłał z wiadomością o dalszym przewozie dokument spedycyjny spedytorowi (Art 388 i 380) jeżeli zaś b) przesłał dokument ten przesyłkę wydał przez drugiego jako jego pełnomocnik odpowiada tylko za wybór osoby przewoźnika. — W przypadku pod d) nie powstaje żaden stosunek prawny między wydającym a drugim przewoźnikiem. Przewoźnik ten nazywa w przypadku pod b) bo wydającym za pośrednictwem pierwszego przewoźnika zawarł z tym dokument przewozowy z przewoźnikiem drugim. Wydającym zaś nazywa w przypadku pod d) przewoźnik pierwszy, który z tym dokumentem przewozowym i spedycyjnym — przejmującego przewoźnika za ewentualne, że nie może skuteczne roszczenie odstąpienia służy przewoźnikowi pierwszego przewoźnika (Art 368)

W przypadku pod c) odpowiada przewoźnik za wszelkie szkody i przewoźników, którym oddał towar z tym celem, aby wydawali z całości lub w części przesyłkę, którego nie

się był podjął. Do tego tylko przypadku stosować należy przepisy Art 400 i 401 ust. 1. Przewoźnik pierwotny odpowiada nie tylko za przewoźnika, któremu bezpośrednio oddał towar, ale i za następnych, jeżeli był winy a to za dobry towaru. Pytanie, czyli wyższe wymienione przepisy także tych następnych przewoźników rozciągają się w sposób następujący: Jeżeli dwóch lub więcej przewoźników uskuteczniło przewóz w ten sposób, że jeden następuje po drugim przez czas rozciągnięcia należy, czyli wydanie towaru przez następnego przewoźnika odbyło się na zasadzie pierwotnego listu przewozowego tj. tego, na mocy którego pierwszy przewoźnik rozpoczął swój przewóz lub czyli to miejsce nie zmieniło. W tym drugim przypadku każdy przewoźnik uskuteczniający swój przewóz na mocy osobnego kontraktu o przewóz a każdy odpowiada tylko za przewóz dotyczący się podjął i odpowiada tylko takim poprzednim przewoźnikom lub spedytorowi, z którym zawarł kontrakt o przewóz. Wyżej wymienione więc przepisy przewoźników po pierwszym przewoźniku następujących - nie jest zasadnie wydanemu mienia o zobowiązaniu odpowiedzialności wszystkich przewoźników.

W pierwszym zaś przypadku każdy przewoźnik po innym przewoźniku następującym przystępuje przez przyjęcie towaru z pierwotnym listem przewozowym do kontraktu o przewóz tymże listem objętego, zobowiązuje się zatem do wydania przewozu tymże listem objętego według jego osnowy

i odpowiedź takich po poprzednich gwarantów po dowodzie gwarancyjnego listu już wydanego (Art 401 nod 2) Każdy następny gwarancyjny ustępuje więc z terminu obowiązku do wyścia z odbiorcy (Art 405) Zasada tego postanowienia stanowi list gwarancyjny w całej swej osnowie a to w ten sposób, że gwarancyjny odpowiada nie tylko za ewikcyą gwarancyą na siebie wydanemu, ale też za wszelkie inne lub po nim gwarancyą gwarancyjnych następujących. Każdy zatem ten sam sposób odpowiada jakoby sam podpisał cały tekst listu gwarancyjnego gwarancyjnego od pierwszego gwarancyą aż do ostatniego. Stąd wynika, że gwarancyjny następny, który przyjmuje towar z listem gwarancyjnym od swego poprzednika, staje się z tymże z wydaniem dalszego gwarancyjnego. nie będzie mieszał zastanawiać się takimi wątpliwościami gwarancyjnymi lub odbiorcy. Wszyscy gwarancyjny nadstawniający jeden po drugim gwarancyą na zasadzie tego samego listu gwarancyjnego odpowiadają solidarnie (Art 280, 281) a żaden z nich nie może się zastanawiać dowodem, iż szkoda nie gwarancyjnego, lecz gwarancyjnego gwarancyjnego zaszła. Gdyby gwarancyjny następny odebrał towar od poprzednika z listem gwarancyjnym gwarancyjnym, a którym wszelkie ten ostatni (poprzednik) wadliwości ubytku, uszkodzenia lub spóźnienia, które takie podstawy lub pewny powinne

jednostronnie przez przeciwników z nie rzadkiemi z wyrzekającym pactum reservatae, zwłaszcza następnego przeciwnika przez pozwolenie wynajęcia dodatki, nie zastanawiają go jednak przed wyrzekającym lub odbiorcy. List przewozowy powstaje więc pomimo wyżej pomienionym listem pierwotnym, stanowiącym dowód na kontrakt, przewozu zawarty między wyrzekającym a pierwszym przeciwnikiem. Jeżeli późniejszy przeciwnik nie chce przyjąć towaru z pierwotnym listem przewozowym, zdaje się uwolnić wyrzekającego przez list przewozowy od obowiązku, którego się podejmuje. W takim przypadku może go wytrzymać ten list, chociaż nawet odnosi się do pierwotnego listu przewozowego i chociaż nawet ten był doręczonym.

Schiffarne odpowiedzialność wyżej wymienionych przeciwników po sobie następujących nie zawsze stosunków między nimi zachodzących. Z tym względzie zwracamy uwagę na to, że pomimo przyjęcia towaru z pierwotnym listem przewozowym, każdy następny przeciwnik pewien za swoim bezpośrednim poprzednikiem odebrany kontrakt z przewozu. Jego stosunek między pomiędzy przeciwnikami nie zawsze dowodzi kontrakt.

Przeciwnika wiąże późniejsze zlecenie wyrzekającego co do zwrotu lub wydania towaru zawartego w liście przewozowym pochodzącym od odbiorcy, ale dopiero, gdy odda list przewozowy temu ostatniemu za przyjęciem towaru na miejscu

dostawy (Art 402) Prawo to nazywa się prawem pozostawienia towarem podczas gwarancji albo prawem ściągania towaru (das Verfolgungsrecht - revindicatio stoppage in transitu)

Do tego przepisu (Art 402) odnosi się także Ukaz Senatu z 7/19 1865 podany w przypisku do Art 402

28/2 1880. Prawo ściągania towaru służy sprzedającemu na tej zasadzie, że on pozostaje dominus negotii pod każdym względem. Prawo to nie rodzaju rzeczowego nie przysługuje obowiązku przesłania towaru na powrót do sprzedającego; sprzedający zyskuje tylko prawo nie przez się z kontraktu o przesył. Z tego powodu pozostaje z niezaprzeczonem prawem przesyłki do przeznaczonego mu miejsca prawo zastawu (Art 409) Jeżeli przesyłkę oddał już odbiorcy list przesyłkowy a odbiorca list przyjął, natenczas traci nabyte pozostawienie towaru przesyłkowego przez przesyłkę jako zastawcę. Zatem dnia, gdy odbiorca oddania i przyjęcia listu przesyłkowego, przesyłkę stwierdzi tylko skutki odbioru, w przeciwnym razie jest mu pozostawienie odpowiadającym (Art 402) Przepis ten tyczy się tylko samego oddania listu przesyłkowego, które nastąpiło po przybyciu towaru na miejsce dostawy. Odbiorca bez oddania owego listu przesyłkowego może żądać wydania towaru od przesyłki a to na mocy ustawy (Art 405) jakoby tylko przesyłka na miejsce dostawy przybyła (Art 405) Z chwilą wydania i przyjęcia listu przesyłkowego ustaje prawo sprzedającego roz-

wydania towarów, nie traci prawie tego prawa
w przypadku oddania listu odbiorcy przed przy-
byciem towaru na miejsce odstawy. Bez wyraźnie-
go wyrażonego przeciwnika nie jest mocen
wydać odbiorcy towaru pomimo przeciwnego żądania
zlecenia od niego chyba że się odnosi
do środków ku zabezpieczeniu towaru potrzebnych
(Art 404) Tudzież w skutek wydania odbiorcy tow-
aru w miejscu odstawy chociaż bez wydania listu
przewozowego ustaje prawo wyrażonego przeciwnie-
nia towarom.

Jeżeli odbiorca reprezentuje przeciwnika na miejscu
odstawy przybytego oddaniu listu przewozowego
i wydaniu towarów, również z chwilą wypowiedzenia
zdarzy ustaje prawo wyrażonego rozporządzenia
towarom, chyba że tenże do przeciwnika przed
wypowiedzeniem zdarzy zlecenie przeciwne, jakie
według tego czasu wydać mogli (Art 402) Jeżeli
mogli nastąpić (Art 405). Przeto że prawo wy-
rażonego rozporządzania towarem może być wyko-
nanem jedynie przed oddaniem odbiorcy listu
przewozowego, nie nawiązuje się z skutek oddania
tego listu stosunek prawny między wyrażonym
a odbiorcą tudzież nie uważa się stosunek
między wyrażonym a przeciwnikiem. Przeciwnik
wydać więc wyrażonemu towar, gdyby odbiorca takowego
przyjść nie chciał. Wyrażony zrzeka się
prawa wydania towaru od przeciwnika na mocy
swego dotychczasowego prawa a nie jako zastępca
odbiorcy, zresztą też dnia że przeciwnik nie może się

w ladzie zaraz zastawnik drogim przewozem zastawu lub zabezpieczenie dostarczonem dla należytości innego odbior-
cy nie wydawszy zwrotnego z kontraktu o prze-
wóz. Jeżeli nie wyterminowano listu przewozowego odbior-
ca żąda od przewoźnika wydania towaru wyłącznie
pośredniego, że jest odbiorcą oddanego towaru.

Przewoźnik, który wyteruje drogą sądową zwro-
cenie jest tylko w stanie zatrzymać się do przyszłej
sprzedaży wyżej wyrażonego aż do zwrotu towaru lub wydania
go innemu, nie drogą sądową wydanemu
rozporządzeniu się odbiorcy, gdy mu zwrócony zosta-
nie drogą sądową. Jeżeli dyrektor towaru
przepisowi odpowiada na towar pranienny jest
dowodu drogą sądową (Art 416)

§ Przewoźnik obowiązany jest wydać towar z nie-
mu odesłanej odbiorcy z listu przewozowego wyznacze-
nia (Art 403)

Przez odesłanie (do Abbreviatury) rozumiemy z Art.
403 § wymienie, mocą którego przewoźnik z wolą
kiem wyraźnego lub domniemanego przyzwo-
leniem odbiorcy
nie odbiorcy przed się po dokonanym przyjściu
dzienia towaru na nowy odbiorcy z ten sposób, że
odbiorca według uwiadomienia za stawi prze-
wozowe o przybyciu towaru i według wydania mu
listu przewozowego i innych papierów potrzebnych nabędzie
możności porządzania towarem i wszelkiego w
tym względzie.

Odesłanie następuje zwłaszcza w ładzie kaut odbior-
cy w braku tego z wiadomości odbiorcy.
Koszta wyładowania ponosi przewoźnik.

Jeżeli towar na mocy nakazu sądowego zajęty być ma
wydany z składu innego miejsca składowego z innego odebrany i nie
inaczej być bezpośrednio odstawiony odbiorcy, gdyż
odbiorca towaru nabywa prawo złożenia tabelowego
z składu sądowym, przez uwiadomienie o tem od-
biorcy i wydanie mu potrzebnych poleceń na mocy
których rozporządzi może towarem. Przewoźnik
obowiązany jest uwiadomić odbiorcy o przybyciu
takich towarów, po które ten się udać ma do urzędu
sądowego albo niekiedy do innego przewoźnika, u niego
odprowadza na rachunek. Odbiorca jest do odebrania
towaru i przybycia jego na miejsce
przeznaczenia bez bezpośrednio uprawnionym
Domagać się towaru z przybyciem jego na miejsce
przeznaczenia a to już na podstawie tego, że się dowiedział
o dokonaniu przewozu. Jeżeli przewoźnik wydał
towar bez tabelowego, wydania towaru prawnie
domagać się może tylko ten, komu towar takowy
sądowy dowodu tabelowego nie był odebrany
lub na kogo dowód ten - jeżeli na zlecenie opła-
cony przez indosanta, jest przelewowy, albo
pełnomocnikowi lub przyszłemu nabywcy tych
osób, jeżeli przedłożą jego pełnomocnictwo
lub cesyę (Art 417). Również się z samego przez się,
że posiadacz dowodu tabelowego ostatniego prze-
lewu blankowo indosowanego jest prawnym onego
posiadaczem (Art 12 ust. wekst.; Art 305 d. h.)
Jeżeli dowód tabelowy przewozu nie brzmi
na zlecenie jakiej indosowanym, indos u-
prawnia do odbioru towaru, wyłączeniem
równie odbiorcy lub pełnomocnika, wreszcie

przeciwko sprawcy przestępstwa, albowiem od tego obowiązku uwolnić go jedynie dowód tożsamości opierający na zeznaniu (Art 365)

Przeciwko nie jest obowiązany do wydania towaru tylko za zwrotem dowodu Tożsamości, na którym odstawienie towaru pośredniemu być powinno (Art 418) Skąd wynika, że odstawa towaru i zwrot podstawionego dowodu Tożsamości nastąpić winny z ręki do ręki. Gdyby dowód ten bowiem wydanie, nie na zleceniu póżniej zeznania uiszczenia nie wypuszczał do odbioru towaru, ale wymagał się formalnej cesyi.

Reszta z przepisy o obowiązkach i prawach przeciwko (ob. wyżej pod II) idą i o terminie i zwrotowaniu, gdy wystawiono dowód Tożsamości (Art 419) wreszcie o tym, o ile przepisy tyczące się dowodu Tożsamości nie innego nie stanowią. Stąd nie mogą być stosowane Art 402-405 do dowodu Tożsamości (ob. wyżej pod 4. 5) Jeżeli przeciwko, który wystawił dowód Tożsamości nie ma przeciwko towar do dostawienia nie stoją się obowiązanym na zasadzie dowodu Tożsamości. - Jeżeli z tytułu przeciwnego przeciwko się na dowód Tożsamości nie zeznał jeżeli z tytułu posiadacz dowodu zeznany jest jako odbiorca, póżniej przeciwko przeciwko nie będzie mógł uwolnić się od obowiązku wydania towaru tylko za zwrotem podstawionego dowodu Tożsamości (Art 418)

V.

O odbiorcy

Przepisy Art 404-406. 408. 409 polegają na tem rozstrzygnięciu się, że przewoźnik odbiorcę równouprawnia z tych do tego czasu przysługujących mu względem tych rozporządzań. Do odbiorcy odnoszą się następujące przepisy:

1) Odbiorca bowiem przesyłkę nadaną może już przed przybyciem towaru na miejsce dostawy względem przewoźnika prawo swoje przedsiębrać drogą dalszego rozporządzenia towarem potrzebne i dozwolone z tym tylko ograniczeniem, że przewoźnik (Art 404) otrzymane jednak nie mogą uchylić prawa wyłączającego rozporządzania towarem. (Wydanie towaru przed przybyciem takowego na miejsce dostawy tylko wtedy tylko może się dziać, gdyby wyłączający przewoźnika do wydania upoważnił (Art 404). Przewoźnik nie może przymusić odbiorcy do przyjęcia towaru.

2) Za przybyciem przewoźnika na miejsce dostawy, skoby list towarowy, to go utracił, należało go wtedy w czasie wydawania przesyłki, wszelkie jest odbiorca z listu przewozowego nadanego z dopełnieniem potrzebnych z listu wynikających, dochodzić na przewoźniku ze skutkiem zamierzenia tj. samo, działać z nim na zamierzenie wyłączającego prawa z kontraktu przesyłkowego bez względu na to, czy dział z interesu stanowiącego jako właściciel towaru czy z innego czyn jako spedytor, komisant (Art 405). Z tego Art wypływa że o przedsiębraniu takowych kontraktu o przesyłkę nie o jego obo-

wzgląd ust. 2 obowiązku przechowania przewozowego stanowi list przewozowy (Art 405 : 406) Z tego powodu nabywca między wysyłającym a przewoźnikiem nie przechodzą bynajmniej prawa skargi odbiorcy z odniesieniem do przewoźnika.

Odbiorca odpowiada wprawdzie według oznaczenia listu przewozowego jednakowoż może także odpowiedzieć osobiście a stanie bez wydania na list przewozowy, jeżeli przysługuje list przewozowy nie przysługuje towarem lecz jest to uczynione na podstawie listu przewozowego który wydany wyraża. Zapłacenie za przewiezienie i potrącenie z odebraniem towaru. Pod czas gdy nie ma, chociaż nie wydano listu przewozowego.

Według Art 405 odbiorca działa w stanie spełnienia, przeciw nie na mocy stanowczego przeciwnego prawa, lecz tak jak czynności wyłącznego, chyba że nim jest wyłączonym. Jeżeli dnia, że przewoźnik musiał zapłacenie za przez odbiorcę należności za cudzoziemskie z umowy dostawcy o przesyłce ile nim chwilę przed wydaniem wyłącznego prawa rozporządzenia towarem. Przewoźnik może się powołać na trzecie dostawcy o przesyłce nie jest prawdziwe, z potrzebnie powołanie tylko stanowczo dowiedzieć może, chociaż odebrania nie było z listu przewozowego.

3) Odbiorca musi jest niezwłocznie zapytać przewoźnika o oddanie listu przewozowego i wyda

nie towaru, chyba że wyeotujący dał przewoźnikowi
prawo rozporządzenia, zdarzy się zbrodnia przeciw
jakiej według Art 402 jeden postępuje przeciw obo-
wiązującej pod II 5) (przekazuje wydawanie tychże zbro-
nią przez przewoźnika w razie między rozporządzeniem
a rozporządzeniem zdarzy uniemożliwia przewoźnika
wierzytelnego z dobrej wiary. Odbiorca nabywa
z zdarzeniem istnienie i treść kontraktu przewo-
zowego; może to postępuje przedstawieniem uwie-
rzytelnienia (aviso) odebranego od wyeotującego, nie,
chyba przez złożenie listu przewozowego przez prze-
woźnika podpisanego. (N. przypadek wyżej-
nia dowodu Talmudowego, wbrodni z rozporzą-
dzenia Art 416/Ob. wyżej pod II 5)

VI.

Prawa przewoźnika

1) Prawo do zapłaty według listu przewozowego (Art.
406).

Przez przyjęcie towaru i listu przewozowego odbior-
ca obejmuje na siebie obowiązek do zapłacenia przewoź-
nikowi według listu przewozowego (Art 406) Przewoźnik
ze swej z tego względu przez odbiorcę bezpośrednie
prawo do zapłaty. Przepis Art 406 tak ma bezpo-
średnio: Przewoźnik posiada odbiorcę list
przewozowy; odbiorca oświadcza że jest gotów ode-
brać towar według tego listu przyjmuje zarazem
polecenie do zapłacenia przewozowego listem prze-
wozowem objęte i zwraca przewoźnikowi list, który
go rachuje u siebie, wydaje go odbiorcy dopiero po
otrzymaniu zapłacie. Art dobrowolnie rozbieżne.

bowiem odbiory tych obowiązek przesłania towaru
polecenia w liście przewozowym. Odbiorca nie odpowie
za ratione wcześnie po nadejściu na stacyi przeznaczenia
towaru, przekie w liście nie uwidocznione. Dale
przewoźnikom służy prawo zastawu na towarze, ono
ma Art 409. Przedmiotem zapłaty jest przewóz
i zwrot wydatków nie innych wyszczególnionych, które
zarządzą potrzebne czynności odebraniu towaru
(Art 409 lit i) Jeżeli koszta przewozowego nie wy-
starczą (Art 406 nie odmówi z zastrzeżeniem.
Przewoźnik zabezpieczy się z tego swojem prawem
zastawu.

1/3 1880. 2) Jeżeli nie można sprzedaży zachowanego w dom
bradzie odbiorcy, albo takowe przyjęcia odmawia,
albo się wyrzeczenie spór o przyjęcie lub o stan to-
waru, tedy dowie na takim palcu z nim przewoźnik
odbiorca, wyżej wzywający mocą ciągu przesłanej o wyrzeka
nie stanu towaru przez przewoźnika (Art 407 ust. 1) Co
do tego sprawdzenia obacz Art 407 ust 2. 3. 84
ust. 2 zwr.

O odmówieniu przyjęcia towaru budzi o zgonie
z przyjęcia ma być wyżej wzywany
Jakie zawiadomienie w porozumieniu się między pro-
cesie ma zdanie przewoźnik, podlegający przy
sporze (Art 348).

Na żądanie tego skargi to dotyczy (przewoźnika,
odbiorcy, wyżej wzywającego, ubezpieczającego towar) sąd
może postanowić, że towar ma być złożony w ob
przez publicznym albo u trzeciego o się spornem
będzie w całości lub w odpowiedniej części przez publ

na hypotece dla zapewnienia pretensyi i wydatków egzekucyi przysługuje (Art 407 ust 4) to zresztą Sprzedaż
zależy od tego, że prawo przysługuje do przedmiotu i innych należytości nie jest zapewnione, że tylko rzeczone miejsce mieć może, chociaż towar przy dyspozycyi stanie niedozwolonym. Przysługuje domagać się sprzedaży towaru bez przemocy i wyrodu, podobnie jak na zasadzie Art 310 rzeczonego się nim do Art 407 (Art 310 : 407), albowiem strona przeciwna jeśli jest na miejscu wtenczas być wysłuchaną, względem żądania o zmianowanie zarządcy lub o nadzór sądowy co do złożenia towaru na składzie i co do sprzedania tegoż towaru (Art 407 ust 5). Dozwolenie sprzedaży zależy od tego, czy sprzedaż miejscowa musi publicznie, domowemi środkami i sędzią dozwolona się sprzedaży czynnie na zasadzie Art 310 (ob. Art 375 : 387).

3) Przysługuje na ustawowe prawo zastawu na towarze przeciwnym dla należytości należytości z dostawcy o przesłanie a nie tylko dla należytości z listu przewozowego czynności przedsiębiorstwa na dla przewozowego, magazynowego składu do opłat celnych i innych wydatków. Jako prawem zabezpieczenie się przeciwnik i co do przedmiotów nie znajdujących się.

Prawo to (Art 409 ust 1) powstaje z chwilą odebrania towaru przez przeciwnika, trwa dopóki towar jest w ręku jego lub stronny jest z skutek nadany ostrzeżeniem o składzie publicznym, albo w trzech (Art 407 ust 4)

Prawo to trwa jednak po odebraniu odbiory towaru o ile przewoźnik popiera zażalenie tegoż w 3 dni po odebraniu a towar ów jednak u odbiorcy pozostaje lub u trzeciego, który go na odbiorcę przejął. Wyjątkowy, jeżeli zdarzy się wynoszenie w ciągu tych 3 dni, które obowiązki na radcy Art. 328 i 330 ust. 2.

Prawo zastawu przewoźnika nie jest zależne od przepisu sprzeciwu zapomnianemu trzeciemu przedawnienia wygasa ono tenże przedmiot towaru jeżeli to właściciel albo jeżeli nieznajomi zastawcy, chociaż nawet gdy uchybił przedawnienia zniknął w istnieniu prawa zastawu przewoźnika.

Przewoźnik może żądać aby na jego zarządzenie towar lub część tegoż sprzedany była według Art 409 ust 4: 5. (86. wyżej pod 2) Prawo to służy mu tedy gdy wydanie nieznajomi i mogą wprzódy właściciela (Art 409 ust. 2: 3 : 88 44, 45: 46 ust. wyżej)

Prawo zastawu, które mu ustawa po wydaniu odbiorcy towaru zachowuje ma na celu zaspokojenie przewoźnika do wydania odbiorcy towaru nie jemu zarządzony zostać przez odbiorcę. Spadek towaru może nastąpić i przed przewozowaniem ustawowym roszczeń przewoźnika. Przewoźnik przeciw nie obok zdarzy o zapłacenie swych należytości prawo o odebranie odbiory towaru, złożenie go, sądzenie i o sprzedaż tegoż.

Na przypadek dochodzi należnego prawa zastawu przewoźnika z przesłanki złożenia osobom trzecim na

torene przeszkody do przestrzegania pewnych ograniczeń i zgromadzenia praw rzeczowych (Art 306-308, 58 367, 456 k.c.). Nie wynika to, aby tenor należał do wyroku sądowego, lub odbiorcy wiadomo potrzebnym jest, by przeniesienie było w dobrej wierze tj, że nie wiedział, że nie był obowiązany wiadomości o wyroku jego nie miał prawa do dania skutku przeszkody.

t.zn. prawo własności pr. zastawu i inne pr. rzeczowe przeciw istniejące - nie mogą być poruszone w interesie prawa przeciwnika w dobrej wierze będącego —

a.) do zarejestrowania interesowego prawa rzeczowego przeciwko nie wymaga się, by wyrok ten był dopuszczalny i jeśli nim jest, aby dać skutek do przeszkody z wydaniem przez sąd dowodzenia tego.

b.) Restrzeganie Art 306 ust. 2 z przepisu rozporządzenia dobrej wiary należy sądowi zastrzeżeniu od tego, by wyrok ten, który z przeciwnikiem dostarczał był dopuszczalny lub też nie. Tylko z przeszkody przepisu może być restrzegany Art 306 ust. 2.

W przypadku dobrej wiary nabywcy nieruchomości przez sąd dowodzenia, przez który, przeciwnik - idzie z restrzeganie Art 411 (86. niżej).

Jeśli tenor przeszedł na rzecz tego samego listu przeszkody przeciwnej, rozróżnia wypadki, by ostatni do tenoru wchodzenia, przy przeciwnik przy odbiorze tenoru od tego przeszkody a) rozpoznał należytości wpisu przeszkody z listu przeszkody wynikające lub b) by tego nie znał. — W przypadku drugim pod b) obowiązany jest przeciwnik przy odbiorze tenoru zwrócić

w zbiorowej radzie i należytości poprzednich prezesów i sprzedawców (Art 382 ust. 3 i 410 ust 3 i 4) za wyjątkiem niektórych wydatków regulacyjnych wydawnictwa prasy ustawy tej prasa zostaje. Ostatni prezesów z tego tytułu o tyle jest uprawniony o ile list prezesowy nie stanowi inaczej a należytości poprzednich z listu tego nie odbierają (Art 410 ust 1 i 401 ust 2). Prezesowie wydatkują z takim wyjątkiem jako jest wymienione w tytule na tej zasadzie, że prezes list prezesowy nie potrzebuje zatem odrębnego jest pomocnictwa należytości poprzednich w liście przedstawione nie zbierają się z osobie ostatniego prezesa z jednej strony; ale wynika, że zbiera z nich istnieją osobna za nie oddzielnie odpowiedzialność ostatni prezesowie dopuścić muszą zarzuty obrony ze strony zbiorowej, która pewnie służy prawo poprzednim prezesom lub sprzedawcom. Prawo ustawy poprzednich trwa tak długo, jak prawo zostaje ostatniego prezesa (Art 410 ust 4) a zatem ii jest wyjaśnionem 3 dni z jeszcze z przeszłych 3 dni wymienionych przy należytości prezesów zbiorowej o należytości tych prezesów poprzednich. później trwa prawo zostaje i nadal. Prezesowie pozostałych praw prezesów poprzednich stoją się tymże odpowiedzialny. Ostatni prezesowie dochodzi praw zarzutu i praw zarzutu poprzednich jednak i tych samych zbiorowej. W przypadku jeżeli poprzedni prezesowie, którzy

prawa następcy ze rozporządzeń przeniesionych na tegoż z mocy ustawy lub należytości i ciężarów zwiększonych (Art 410 ust. 2) Jakoteż i należytości wpadających w prawo zastawu przechodzi na następcę spadkobiercę i przewoźnika (Art 410 ust. 3 i 382 ust 4) Wszystkie te należytości razem z należytościami należącymi przewoźnikowi wynikającymi z przewozu jednej mocą wydanego stanowią z rzeczy tegoż tj. zapadającego przewoźnikowi jednej całości, dla zabezpieczenia której stoją one z mocy ustawy prawa zastawu ustawowe z mocy samego prawa. Przewoźnik ten nie występuje jako wierzyciel pospolity, lecz jako bezpośrednio uprawniony z tytułu jakby cum tot z rzeczą tą ciężącym zarząd dochodzić z przewozu (Art 401 ust. 2). Na zasadzie dochodzenia z przewozu stoją mu zdaje się o ewentualnie wydzielić pozostałe przedmioty, do których należy także zasądzenie należytości pozwanych przewoźnika i spedytorów (Art 409) a zarazem tymże się osobą pozwanych z tytułu z umowy stosunku, nie z przewozu z mocą będącego np. zarząd domagania - nie mają względem ostatniego przewoźnika skutków przewozu. Zarzuty osób, które się pozwanych tymże będą odnosiły i przede wszystkim przeciwko dotychczasowym tytułom, jeśli nie mocą Art. 401 ust 2 i przeciw temuż są dopuszczone, muszą się pozostać z przyczyn z przewozem. Gdy jednak domagać się może wszystkiego tego, co wszelkie pozwanych osób, mocą tych należytościowych zasądzenia tychże przedmiotów nie dopuszczone. Przeciwnie i ilości tych należytości nie

tylko zarzuty pozostające w związku z przewozem.—

potrzebuje udowodnić i nie wręcz mu być wydane
z tym wyjątkiem zarzuty; wyżej mowy dowód, że wydatki
istotnie weszły mu do majątku i wykazanie
mowy o śmierć, przypuszczoną że przy rozporządzeniu
pojmuje wola spadkodawcy i do której treści i za ekscesowaną
pomyślnemu przeciwnikowi wierzyciel. Odbiorca za-
pisu winien te należytości celem przy-
słać list przewozowy (Art 406) - Na przypadek gdyby nie
uiszczono w liście przewozowym należytości
pobranego przewoźnika lub spedytora, przewoźnik
(spedytor) rozporządzający te należytości należy na
mocy ustawy należytości i prawo zastawu rozpo-
rządzonego pojmuje (Art 410 ust 2. i 3) wreszcie
nie ma lepszego prawa od tego, który nie obciąża
ciężaru pod rozporządzeniem pojmuje wyrok
nie jego należytości, w której należy obciążonego
Dodatkowo obciążenie pomyślnemu przeciwnikowi
stosuje się, jeżeli na rzecz nie należy
zastawu. Przewoźnika (spedytora) nie rozporządzającego
tego pojmuje nie obciąża w tym przypadku
do ustawy do wykonania prawa zastawu wobec po-
jmujących (Art 410 ust 1) Będzie należy do tego ob-
ciążonego na mocy kontraktu z pojmującym
przeciwnego. Wyłączenie z tej zasady będzie ten po-
mocodawca i należności ich należytości, te
chodzi wstępować, gdy to, co powiedziano o na-
należytościach pojmujących w liście przewozowym nie
powiedziano. Każdy ten dowód do przeciwnego
który należy ustanowić ciężar jest na tej go orbie
należącym pojmującym spadkodawcy na należnie

bez innego dowodu o prawie, zwrotu bez wydania listu przewozowego. Stylizacja Art 440 ust. 2 i 3 prawa za tem.

Jeżeli przewoźnik wydania dowodu tożsamości obejmującej postanowienie o zapłacie przewoźnikowi przez odbiorcę wierzytelności, nadawca dowodu tego stanowi będzie wydania o przesyłce przewoźnikowi względem odbiorcy bez względu na to, czy dowód tożsamości wydawano list przewozowy lub też nie, chyba że ten dowód tożsamości odnosi się tym względzie do listu przewozowego (Art 415 ust. 1)

Przewoźnik nie ma prawa powierzać dowodu tożsamości do odbioru towaru (Art 405) do zapłaty przewozowego etc. może być innym osobom pod warunkami Art 405. i 406.

Jeżeli na tym samym towarze ciążą dwa lub więcej praw zastawu pozostałych stosownie do Art 374. 382 i 409 dla dominusów i spedytorów i przewoźników a ceną zapewnienia tego towaru zaspokoić wydanie wydanie dowodu tożsamości nie wydanie do rozporządzenia wszystkich uprawnionych, różnie z celu rozwiązania pytania, z jakich pomiędzy wspomnianemi prawa mają być rozporządzone, winny być te prawa stosownie do Art 411 podzielone na dwie klasy, względnie pierwszeństwo, to znaczy, że żaden wierzyciel nie rozporządzi wydanie przewoźnikowi albo wierzyciel tylko to uprawniony, że przewoźnik wierzytelności albo innemu albo przed ostatniego wierzyciela (przewoźnik lub spedytora) dochodzą przed prawa. Jeżeli bowiem dwóch wierzycieli rozporządzi wydanie przewoźnikowi, dominusowi, spedytorowi i przewoźnikowi, wtenczas zbierają się z jednej strony do należą.

kocz i prawa rzeczy z należytości one z prawem rzeczy
ze wszystkiemi rzeczy ostatniego następcy z pytaniem
z jakich powodu takowe mają być rozporządzone
nie może jej przesłać (66 mut.) - O tych wyżej wymienionych dróg
skutek przepisy co następują, przyczem zwracamy
na to uwagę, że ustawa odnosi się więcej osób dochodzi
swych praw rzeczy na tym samym stanowisku
przeszłości (spadkobiercy) chociażby między nimi były
i osoby, które swego poprzednika rozporządzenia.

Do pierwszej klasy należą prawa rzeczy przeciwko spadkobiercy i prawom tworzą a więc a) prawo przeciwko
a to wszelkie należytości wszystkich z prawem nabyć ma
jego przeciwko chociażby dowód poprzednik rzeczy
wymagał, nawet zabroniło na towar udzielone, wydanie
bowiem przez przeciwko sądowe wydatki uważają
się jako z prawem wynikłe, chociażby nawet nie
polegały z wyjątkiem art 389 na umowie o przeciwko b) na
należytości spadkobiercy z powodu przeciwko wynikłe z
takich wszelkich należytości, dla których art. 382 przyznaje spadkobiercom prawo rzeczy z wyjątkiem tylko
skutek przez nich zabranych wyp. spadkowe otrzymał
od spadkobiercy zabranej, jeżeli dłużnik na towar przeciwko
ten być mający; gdyby wszelkie pobranie niemożliwe przez spadkobiercy ich zabrali poprzednika, pobranie takie takie zabranie będzie rozbiorcze do należytości pod b)

Do drugiej klasy należą b) prawa rzeczy dowiedzenia
a to do wszelkich należytości prawem tem zabezpieczonych (art 374) chociażby z należytości tych niemożliwe
się należytości z przeciwko lub prawem wyp. dowiedzenia
istnieją skutek na spadkobiercy towaru - b) prawo rzeczy

spedytora dla ostatniego jego pełnego.

Pozycja dla ma pierwszeństwo przed drugą; pierwszej klasie powinny pozostałe prawo na pierwszeństwo przed wszystkiej pozostałem (to towar pobiera wszelkiej wartości po wszelkiej ceny oddala od niejsza wynagrodzenia) w drugiej klasie ma prawo wszystkiej pozostałe na pierwszeństwo przed pozostałem.

Według postanowienia obrad Kom. Norzyb. ma należytość to postanowienie tyczące się II klasy dowiedzieć tylko o tyle, o ile dane stosunki go nie zmieniają.

Pozostałe mogą takie zmian dochodzić wyjść prawa na towarze. 2/3 1880.

Ostatni wierzyciel (przewoźnik lub spedytor) który pozostałe zapozdoił wydało nie zostać z całości zapodzianym, bo cena, za którą towar przewozowy spieniężono nie wystarczyła na pokrycie jego należytości - może się powstawać na odmienne pozostałe, które zapozdział, chyba że się przeciwnie umówiono. Aby pozostałe niedobór na pozostałe podzielić on na pozycje dnia klasy wszystkie należytości który się tyczą bezpośrednio jego samego i poszczególnych jego pozostałe i uporządkuje je z dalszej klasie według wyż podanej zasady o pierwszeństwie. Ułamki, które nie podczas cena ze sprzedaży towarów osiągnięta, zwrócone mu będą przez pozostałe, które się te dnia tyczą.

Kodeks handl. nie nie stanowi o stosunku rachowym między przewoźnikiem należytościowym, umowionym i zwyczajnym, z uwagi na Art 306 ust. 2 ma ustawowe prawo zastawu odbiorcę, spedytora i przewoźnika pierwszeństwo przed istniejącym długiem dopiero zaszłym umownym lub zwyczajnym prawem pastawu, jeżeli nieodzowne osoby działały w dobrej wierze a oprócz tego przeciw się i inne warunki wymagane Art 306/06. dział III

4) Prawo zatrzymania towaru przewozowego chwyt przewoźnik dowo pod warunkami Art 313-316

VIII.

O zgaśnięciu praw wynikłych z czynności przewozowych

A) Zgaśnięcie praw służących przeciw przewoźnikowi

1) Przez przyjęcie towaru i zapłacenie przewozowego zasuguje prawidłu roszczenia odbiorcy wystawionego do przewoźnika (Art 406 ust 1) nie zaś rozporządzenia do expedytora (Art 376) takiego nie gasnie roszczenia przewoźnika do odbiorcy.

Wspomniane roszczenia gasną nie z chwilą, gdyby odbiorca nie zapytawszy się o towar przyjął go pod zastrzeżeniem późniejszego zapytania się i zaprotestował tj. uchronił sobie jednostronnie prawidłu prawa, które bez niego wynikłyby mogły. Odbiorca i przewoźnik mogą się prawidłu umowić, że towar będzie wydany bez poprzedniego zapytania się o tymże i że później zostaje zostawione pytanie, czy nastąpiła utrata lub uszkodzenie i kto takowe zastąpić ma. Jeżeli odbiorca z wyżej rozumiała jest zadowolony, odbiorca traci nie się z zapytaniu przewoźnika i wynika należytości przewoźnika.

Powyższa zasada dopuszcza wyjątek, albowiem z przyczyny utraty lub uszkodzenia, które przy odbiorze nie były na pierwszy rzut oka nie dają przewoźnik pociągnięty nawet po przyjęciu towaru i zapłaceniu przewozowego jeśli (a) o spowodowanie utraty lub uszkodzenia po ich odkryciu bezzwłocznie dopomina się według przepisu Art 407 (bliżej pod III 2 k nie zaś według Art 346) – a (b) jest dowód że utrata lub uszkodzenie nastąpiły w czasie między przyjęciem towaru przez przewoźnika od wystawiającego a odbiorcą tego. (Art 408 ust. 2)

Przy powyższej zasadzie wydaje się natychmiastowe przypomnienie, że zapłacenie przewozowego nastąpiło po dokonanym przewozie i że przewoźnik nie dopuścił się zwłoki

2) Prawa przeciw przewoźnikowi gasną przez odebranie

Przepis Art 386 o zatrzymaniu celem pewnego zabezpieczenia
w przypadku utraty, uszkodzenia lub wyginięcia odebranej
towaru stosuje się także do przewoźnika (Art 408 ust 3)

B) Wygaśnięcie praw przewoźnika i jego poprzedników
(Art 412)

Z istoty kontraktu o przewóz wynika, że przewoźnik może
jest zwolniony od odbioru zapłaty przewozowego i uszkodzenia
wyda naliczonej z powodu wykonania tego kontraktu wy-
wodzą, celem odbioru przysługuje towar (Art 406) chyba że
kontrakt innej stanowi wyraźnie, towar nie bywa odbiorcy
oddany bezpośrednio. Przewoźnikowi nie rozpoczynającemu
przez odbiorcę chwilę takie prawo zwrotnego pozwolenia
nie jego należytości na wypadek przy (Art 412) przeli
z przesyłki 3 dni po doręczeniu towaru pozwolenie zwro-
cenie prawa rozbiór innej bowiem takie to prawo na
wypadek przy. Jeżeli towar przechodzi przez rękę więcej
przewoźników (spedytorów) zachodzi wówczas przy
odebraniu towaru takie należytości wszelki poprzednikom,
do których należy i wypadek przy. Jeżeli odebrał przewoźnik
(spedytor) nie odebrał zapłaty od odbiorcy ale i towaru
go nie wydał, albo wydał, wówczas z chwilą 3 dni po
odebraniu poprzez zgodnie nie prawo należy za przewoz
skargę przeciw odbiorcy, również zabezpieczyć zobie
prawo zwrotnego pozwolenia na wszelki wszelki
poprzednikom (przewoźnikom, spedytorom i wypadkowym)
jest również każdemu poprzednikowi na jego poprzed-
nik (Art 412) przepis niedwuznacznie wyraża, że każdy
poprzednik z osobna dla rozporządzenia wszelkim prze
zgodnie wypadku może przeciw odbiorcy z przeciwko
wiązek 3 dni. Jest to przeciwko z kwestii przeciwnego
zabezpieczenia, że wypadek przy (Komis Art) przechodzi
przewoźnika (spedytora) z jego zapłatą, do odbiorcy
że zatem na przyszłość odbiorcy wypadkowego od tego

odstawiony (sprzedany) wspólnie się może wszystkiego (komisanta) z wszystkich jego mocodawców (powierników, spedytorów) bo każdy poszczególnie jest względem mocodawcy wszystkich odpowiedzialny. Skoro wspólnik się odstawi powiernik (spedytor) przestaje się z nim może wszystkich wszystkich poszczególnie.

Prawo zwrotnego posiadania jak wszelkiej i prawo powiernika powstaje, gdy stanowi niewypłacalność gdy powiernik (poszczególny) prawo zastawu z ręki oddał. Jeżeli stracił on z powodu, że odbiorca stanowczo [illegible] spadł trzeciemu, lub go zastawił i oddał go dalszej cesji wydaniu zastawnikowi.

Powrót na poszczególne nie zależy od poszczególnego przelewania prawa zastawu tj. spieniężenia towaru powiernego. Powiernik może się niezależnie wspólnie poszczególnie względem odbiorcy, którym albo za odbiorcy że nie wydał odbiorcy towaru albo za odbiorcy że i poszczególnie prawo zastawu. Gdy się powiernik (spedytor) odstawił towar bez odstawienia zapłaty i z tego wydał 3 dni po odstawie nie powinien zgodnie prawo zastawu, ustawnie skoro utraty swego prawa zastawu i prawa zastawu poszczególnie względem nabywcy postępuje prawnie odstawić.

1) Gdy powiernik nadesłanie na zasadzie tego swego listu powierniczego z wszystkich poszczególnie towaru powiernikowi (spedytorowi) nastąpiwszy zostali inni tegoż rozporządzeni, później odstawił powiernik (spedytor) potrzeba nadesłanie nadesłanego zawiadomienia prawo zwrotnego posiadania nie wydał poszczególnie (Art 412)

2) Jeżeli poszczególny z przypadku pod 1) nie był rozporządzony inny wcześniej, później odstawił powiernik (spedytor) ciągnął nie od odbiorcy należytego wydał poszczególnie (Art 410 ust 1) Jeżeli tego nie uczynił, utraca on prawo zwrotnego posiadania wydał należytego na poszczególnie-

b/ wzgl. poprzednim przewoźnicy - z zastrzeżeniem utraconego prawa do nowych poprzedników - i c/ ostatni przewoźnik (spedytor) chyba że z powodu owego zawiadomienia odpowiednio wydanie poprzednikowi o tyle z towaru przewozowego mogło być rozporządzone odbiorcą (Art 412 : 410 ust 1 : 4)

3) Jeżeli przesyłka nie nastąpiła na podstawie listu przewozowego albo nie na podstawie tego samego listu przewozowego, również zdanie ostatnie pod 1) lub pod 2) wskazane.

Podane tu postanowienia tyczą się tylko roszczeń wynikłych z dokonanego przez odbiorcę lub przewoźnika, nie zaś z roszczeń opartych na pozaumownym prawie cywilnym czy z powodu wzbogacenia się wyższego przez stratę przewoźnika; również utraty prawa zwrotnego przedstawienia ostatniego przewoźnika na poprzedników i tychże między sobą, przeciw roszczeniu nie wyczerpanie odbiorcy jako bezpośredniego stanowiska opartego na Art 405 : 406 porządku z swej strony (Art 418) chyba że na zasadzie dokonanego z przewoźnikiem listu przewozowego odebrana mu następnie bezpłatnie.

Oddział drugi
O przewoźnictwie dróg żelaznych w szczególności

Monopolistyczne stanowisko, które drogi żelazne zajmują, było powodem ustanowienia innego rodzaju przepisów tyczących się przewoźnictwa dróg żelaznych, aby zadowolnienie różnych interesów (regulowanie ruchu) nie wydawały się z pod przepisów ogólnych dla przewoźnictwa z ogólna. Kodeks handl. przyjął w tym względzie za przesłanie tożsamości bardzo dokładnie 4 zasady

1) Przepisy o przewoźnictwie z ogólna (Art 391 - 419) znajdują także zastosowanie do przewozu dróg żelaznych (Art 421 ust 1)

2) Drogi żelazne, które otrzymały pozwolenie do publicznego celem przewożenia towarów nie mogą pod rygorem Art 422 ust 1:2 odmawiać przewozu w swojej przestrzeni i innej wynagrodzenia innej zwykłej przesyłki i ewidencji (Art 422 ust 1 : 4

(mowy) się nie ma z przewozem wyjątku)

3) Trzecia zasada objęta jest Art 422 ust 3 a tym się cię czasem wypraszenia towaru.

4) Czwarta zasada poruszona jest w Art 423 ust 1-2 tyczące się obowiązku dróg żelaznych do zwrotu cudzej.

Rozp. Min. z 30/6 1874 do U. 73 Dz. ogłoszono nowy Reg. Ruchu na kolejach żel. w Radzie Państ. przyj. skutek z 1/7 1874 obowiązuje i przewozenie przed z przyjęciem z obrzędu dworcu Węgierskiego. Regulamin ten stosuje się ściśle do przepisów obch. kontr. wzgl. ma takowe, zgoda się z wzgl. z Regulaminem wydanym M. dróg żel. z Państwa Niemieckim.

W obec publikacji Regulaminu Ruchu są tylko zasady ogólne o warunkach, pod którymi drogi żel. na przyszłość zawierać będzie umowy z przew. Proporcyje o przewozie tedy umowy wychodzą od publikacji. Odrębne postanowienia zawierają pozostałych dróg żel. lub dyrekcji dotychczas jeszcze są ważne, skoro nie sprzeciwiają się w odnośnie taryfy i nie sprzeciwiają się Regulaminowi z r. 1874 - owszem go uzupełniają, lub publikacji konkretnie przepisów prawnych.

Regulamin powyższy obejmuje 4 części: I (§§ 1-6) przepisy ogólne przepisy - II (§§ 7-45) tyczą się przewozu osób, podróżnych podróżnych, artykułów, wozów i zwierząt żywych - III (§§ 46-70) ma za przedmiot przewóz towarów a IV przepisy dodatkowe postanowienia.

Regulamin wszelki bliżej przewóz towarów nie to wymaga dokładnie, i zawiera w II części przepisy tyczące się przewozu osób nie odnoszące się do dokładnie.

I.

Obowiązek dróg żelaznych przyjmowania do towarów.

Drogi żelazne obowiązane są dla publ. z całe przewożenie towarów nie może odmawiać przewozu na swej powierzchni skoro się zgłosi uczyniło 3 warunki wymienione w 1 ust pierwszy Art 422 ust. 3 (§ 47 Reg). Koleje żel. nie jest obowiązane przy-

mowcę do przewozu towarów niepodstawionych stosownie do przepisów albo wcale nie opatrowanych, chociaż istota (zawartość) towaru wymaga opatrzenia go zabezpieczeniem od stłuczenia lub uszkodzenia podczas przewozu. Towar taki można przyjąć tylko przy zaznaczeniu w liście przewozowym powyższego zastrzeżenia i przy wyraźnem jego potwierdzeniu ze strony nadawcy, na podstawie którego przyjmuje się, że opatrzenie nie ma lub się jest nieodstatecznem. Przyjmowanie towaru do przewozu i czas wypełnienia stronę tę do przykrości (Art 422 ust 2: 3/5 55. 56 Reg). (Mędrzec jud. nikt się bezpośrednie wytłumaczyć od przewozu, inne tylko ramionami (§ 48 Reg).

3/3 1880.

II.

Zawarcie kontraktu o przewóz

Wyżej przy obowiązującym jest wydanie list przewozowy użyty do tego przepisanego drukowanego Blanketu. Ked. Min. z 30/4 1878 nowe formularze na listy przewozowe wprowadzono. Kontrakt o przewóz zawiera się wydaniem listu przewoz. przez wydającego i przyjęciem na tym nie jako znaku przyjęcia stempla k. expedycyjnego tej stacyi dołożony, która towar do przewozu przyjmuje. Obok wyciśnięcia stempla wraża się numer ad recepta dodawcie towaru za dodawane (§ 49 Reg) przez znaki numeru o przewóz zawarte z drogą zdawczą nie stawać się numerą literalną.

List przewozowy powinien (3) być podpisany przez wydającego, wydanie bowiem (wydrukowane albo sporządzone) wydawcę nawzajem leży a to zarówno na odwrotnej stronie listu (Art 391 pod: przez wydającego nie wymaga)

List podaje, iż odbiorca otrzyma towary na zasadzie postanowień objętych Regulaminem Ruchu i taryfami Państwowej Kolei wzgl. odnośnych Zarządów, o ile te postanowienia odnoszą się do tej przesyłki. Nie przyjmuje się listu przewozowego na podstawie którego towary przed jej oddaniem na kolei żelaznej dla innych przewoźników posłały przesłane.

III.

Zwolnienia od zasady wyżej pod 4, podanej t. j. od przepisu Art 423 tyczącego się obowiązku dróg żel. do wynagrodzenia szkody

Zasada wyraża obowiązek powinności, o ile wedle Art 423–430 nastąpić może mowa o tacie powinności, wymaga się tylko, aby dozwolone powinności wyrządzenia było uwidocznione (Art 423) Wyjątkowy Rez. Rud. stanowiący z wszystkich zarządzeń nas mocy Art. Instr. wiadomych. Dozwolone zastrzeżenia mogą się przedmiot:

A) Przesyłki towary wymienione w Art 424, 1–6. Do niebezpieczeństwa dla wymienionego pod 1) należy wypadek niebezpieczeństwa dla drogi nie popełnionej przez winę kolei żelaznej (Art 400) przeto dalej nie jest w tym przypadku potrzeba od wszelkiej staranności przy przykrości. Taryfa wymagalnie na te towary, które przez się z uwzględnieniem wzgl. dalej żel. wszelkie nie mogą sobie zastrzec, te towary te przesyłki będą wyłączone z uwzględnienia wzgl., wyjątkowy koniec może przy oddaniu towaru wagonu w linie przewozowym zapisać się zgoda przeniesienia towaru z dyskrecji wzgl. lub pod przykrością. Kolej żel. nie jest obowiązana trudnić się przeglądowaniem zawartości wymienionych pod lit 5 (§ 40–45 Rez)

Jeżeli się zgodzono na pewne z zastrzeżeń z Art 424 drogi bezpieczeństwa natenczas wzgl. dowiedzenia zachowania objęte art 2 Art 424 (obacz tiret 1 art. 3 tyczy Art)

B) Zadanie podróżne (Art 425 i 395). Co do tego można zobowiązać wymienia zastrzeżenia wymienione w Art 425 pod lit. 1 i 2 (Zob. Rez § 29 Rez) – Wart 1 pod lit. 1 Art 425 jest mowa o zadaniu podróżnym, który znajduje się z podróżnym w wagonie. Względem tego nie zawiera się kontrakt z przewoźnikiem (§ 14 Reg) a zatem nie wyłącza się co do tego zadania drogi zadaniowego. Art pod lit. 2 Art 425 ma zwłaszcza na przedmiot zadania, który przez podróżnego oddany został przy odbieraniu dalszego wydaniem przez tego drogi zadaniowego. Ustęp ten mówi jedynie o zatrzymaniu zadania. W razie uszkodzenia stosować należy Art 395. Wymienienie się w razie wymienionym o zadaniu zaginionym jest warunkiem wniesienia dochodzenia powinności Art 395 zastrzeżonego. Kolej

425

zel. obowiązku jest do wydania gruntu, powinien należycie
skutki wypowiedzenia się o ten grunt nie nastąpiło
w ciągu roku (§ 24–26. 64 Reg)

C) Ubytek na wadze i mierze (Art 426. 395)

Art 426 stanowi o ubytku na wadze i mierze wynikającym
zarówno z natury towaru (Art 424 litt. b) jak i wówczas, gdy
wypadł niedobór przy odbiorze, na skutek czego ewentualne
towary w całości swej znajdującej się (567 Reg)

D) Obliczenie należności (Art 427)

Według Art 427 można sobie wyobrazić, że obliczenie należności
nie nastąpi wyłącznie na podstawie Art 396. 397 (BB. odnośnie
pod IV 2) lecz z uwzględnieniem postanowień z Art 427 do-
datkowych (Art 44. 68 Reg) n. przypadek zbiegu kilku
umów (ob. odnośnie I. II 5. Art 396) po stronie zawiadowcy kolei
żel. lub jego ludzi, zawiadowca obowiązany jest do su-
miennego sprawdzenia.

E) Oznaczenie krótkiego terminu do wszczęcia zawiadow-
stwa kolei żel. o ubytku w towarze lub uszkodzeniu tegoż
(Art 428).

Zawiadomienie zawiadowcy o wyżej tym ubytku jest
warunkiem powstania roszczenia z powodu ubytku w towarze
lub uszkodzeniu. Przepis Art 428 nie może być stosowany
do utraty towaru w całości, w którym to przypadku idzie o wyko-
nanie Art 488 ust. 2 (564 ust 2 Reg). Odebranie towaru
przez odbiorcę, zdolność zapłacenia przewozowego umowa
(wyraźna rezerwa wypadku z uszkodzeniem towaru w na-
leżytym czasie, chyba że odbiorca zgłosił się z tożsamością
prawną w ciągu dni 8 po odebraniu towaru a niezwłocznie po
zapłaceniu przewozowego. Jeżeli przy towaru nie przyjęto
lub przewozowego nie zapłacono, roszczenia gasną po upły-
wie 30 dni, w których przeciętny odbiorca o jego
jej wydaniu nie dowiedział, od upływu czasu na dostarcze-
nie należnego (569 Reg)

F) Odpowiedzialność niżej kolei żel. stykającej się ze sobą
w wykonaniu przewozu towaru na podstawie tego samego
listu przewozowego (Art 429 ab. 562 Reg)

Kolej żel. stykająca się ze sobą albo z rozmaitymi fak-

bymeu bj. dwój id. wyny towar eg. ze sobą, albo z rozmaitemi przemieniem, dwój przedsiębiorstw drogi żelazne po sobie następujące samo nadsłanie ezy przesyłanie towaru z jednej kolei na drugą, jako do wykonania przedsiębiorstwa należy, a to na przykład jednego kontraktu z przewozem bez względu na to, czy id. wyny towar eg. ze sobą lub nie, z którego ostatniego przypadku pomiędzy kolejami dotyczącymi przewóz towaru z jednej kolei na drugą. Przepis Art 429 ma zastosowanie do kolei żel. atykułujących się ze sobą z pominięciem przemiennego. Jeżeli droga żel. przyjmuje towar z listem przewozowym, według którego przewóz ma być uskuteczniony przez więcej dróg żel. ze sobą atykułujących, wówczas na mocy Art 401 zarządza droga żel. odbierająca odpowiedzialność za cały przewóz i nie mogąca tej odpowiedzialności przejąć (Art 423) Przepis Art 429 dozwala zrzucić niniejszą tejże odpowiedzialność, jeżeli ex umowie, że nie zarządza drogi żel. która powyższy towar z listem przewozowym za cały przewóz odprowadzić będzie, lecz tylko przewóz kolei i tą, która na ostatnią towar z listem przewozowym powyższy za cały przewóz mają być odpowiedzialną z zadowalniem powrotu drogą żelazną przez siebie i że przewóz jedną z sąsiednich stacyj z środka leżących drogi żel. który tylko jako przewóz przez wyżej wyżej (odbiorcę) powinny być może, gdy jej doniesiono, że ordynat na nią towar wydanym. Wyżej wyżej (odbiorca) może się dodrożyć ewego prawa:

a) na kolej, która towar przyjęła

b) na kolej, która za ostatnią towar z listem przewozowym przyjęła;

c) na środkową kolej.

Koleje pod a) i b) odpowiadają bezwarunkowo, koleje pod c) tylko wtenczas gdy ordynat znajduje. Pozór odpowiedzialności, że ta kolej wynalazła ordynat, wszy

uchwalenie nie potrzebuje z pogwałceniem prawa.

Zważamy na to uwagę, że według § 46 Reg. przewozu towarów uskuteczniać się ma od wczesnego do wczesnego dnia kolejowego umówionego do przewozu towarów w ten sposób, że nawet wtedy, gdyby towary mogły przejść z jednej kolei na drugą nie potrzeba pośrednictwa (spedytora).

Jako ostatnim kolej uważamy tę za, która na ostatnią towar z listem przewozowym przyjęła a która nie zawsze ta, która według listu przewozowego na ostatnią przewóz wykonać miała (Art 429 ostatnie do końca „podróżnego/ nie podróżnego).

Ograniczenie dyspozycyalności kolei jako przewoźnika jedynie do przewozu uskutecznionego drogą kolejową na przypadek, gdyby miejsca odbiory w liście przewozowym wymienione nie leżało ani na jej torze ani na torze jednej z dróg z nią się łączących. (Art 430 i 431) § 365: 66 Reg.)

Art 430 zasięga tu mowy Art 401, albowiem kolej nie odpowiada w danym przypadku za następujące przekroczenie przepisów ~~przewozowych~~ ~~odbiory~~ ~~odbiory~~ przewozowych i nie tylko obowiązki (nie prawa) spedytora, kolej nie może sobie przywłaszczyć na podstawie tej dalszej przesyłki towaru, chyba że przewozowe wymienione było. W przypadku z Art 431 wymienionym, kolej kol. nie jest obowiązana odebrać towaru na miejscu przeznaczenia z listu przewozowego wyrażone, ustawa domniemywa się, że wyczekiwany sam uskutecznia przewóz z miejsca na tory kolei żelaznej leżącego. W takim przypadku kolej nie ma nawet obowiązku spedytora.

W słowach podanej ustawy z 9/3 1869 dz. U. 24 d. p. kwestia następująca:

1) Jeżeli nadesłanie zlecone albo umowa istnieje

niekiedy redukuje zdanie zeznań podczas rozprawy
dalszej zeznań pozwanej, zamiast przyjąć za
mniemanie, że zdanie niestąpiło redukuje pozwanej
przyjęcie przedsiębiorstwa drogi żel. albo tych osób,
którym się ono pochłonęło z wykonywaniem ruchu
Przedsiębiorstwo odpowiada za przestrzeganie tych ro-
jak za własne przewinienie wynagradzając szkody
z mocy §§ 1325 - 1327 ob. c. powa.

2) Od tego obowiązku wynagrodzenia szkody zwalnia
się przedsiębiorstwo tylko wtedy, gdy to tylko z mocy
dowodzenia dowodzi na to, że zdanie jest wyni-
kiem wyższej siły - vis majoris - albo winy uszko-
dzonego osoby trzeciej za której przewinienie
przedsiębiorstwo nie odpowiada, albo nareszcie wy-
kiem przewinienia samego poszkodowanego.

3) Zdarzy się wynagrodzenie wynosić może sądy
wyboru albo przed Sąd handlowy, w którego odbyw-
powszechnej przedsiębiorstwo ma swą siedzibę - albo
przed Sąd handlowy, w którego obszarze nastąpiło
szkodne zdarzenie. Postępowanie jest zwyczajne
z tej przyczyny dochodzi może z tym samym
powodu wyjść rozwód wyjaśnienia z tego samego
zdarzenia.

Prawo handlowe

1879/80

Działu drugiego

Część III.

O Stowarzyszeniach handlowych

Część III.

O Stowarzyszeniach handlowych.

Zamiar łączenia się więcej osób w celu przedsiębrania czynności handl. może być dwojakim; albo, by trudnić się temi czynnościami w sposobie zarobkowania, albo, aby przedsięwziąść tylko jedne albo więcej poszczególnych czynności handl. To ostatnie połączenie nazywa kodeks handl. stowarzyszeniem do przedsiębrania poszczególnych czynności handl. na wspólny rachunek (Stowarzyszeniem spekulacyjnem, spółką doraxową) (art 266–270.) W pierwszym przypadku trudnić się może czynnościami handl. albo spółka handl. (art 85. – 249) albo spółka mijawna (art 250–265.) obie w rozumieniu kod. handl. albo spółka handl. na mały rozmiar (art 10. k. h. i § 7. u. wpr.) albo nareszcie zarejestrowane stowarzyszenie zarobkowe i gospodarcze. (ust z 9. kwietn 873.)

Jeżeli zwracamy uwagę na to, że kod. handl. cztery rozróżnia spółki handl. natenczas mamy ośm rodzajów połączenia się więcej osób, w celu przedsiębrania czynności handl.

1.

Rozdział I.

O Spółkach handlowych.

I. Pojęcie spółki handlowej

Spółką handlową nazywamy zazwyczaj połączenie dwóch lub więcej osób, polegające na umowie zawarcia w celu wykonywania czynności handl. w sposobie zarobkowania spólnym majątkiem i na spólny rachunek.

We wszystkich spółkach, podpadających pod powyższe pojęcie, znachodzimy następujące znamiona:

1. połączenie dwoch lub więcej osób zasadzające się na umowie.

2. wykonywanie czynności handl. w sposobie zarobkowania

3. wykonywanie tychże na spólny rachunek, tj. że poszczególni spólnicy dzielą się zyskiem i stratą stosownie do postanowień kontraktu spółki. –

Spółki dzielą się na 2. rodzaje, bo wykonywanie przedsiębiorstwa handl. może się odbywać w ten sposób, że:

1. Jeden tylko spólnik wykonywa czynności handl. wyłącznie w swojem imieniu jako właściciel zakładu

handl. tak, że on sam tylko wchodzi z innymi w stosunki prawne, i on jedynie względem nich, i on tylko względem trzecich staje się wierzycielem i dłużnikiem, chociaż wszystkie interesa idą na rachunek spólny. Stosunek spółki nie wychodzi w takim przypadku na jaw względem osób trzecich, i nie ma dla nich znaczenia prawnego, chociażby się nawet o istnieniu stosunku dowiedzieli. Spółka istnieje natenczas na wewnątrz tj. między spólnikami, nie zaś na zewnątrz tj. względem trzecich.

2. Wykonywanie przedsiębiorstwa handl. odbywa się w ten sposób, że czynności handl. przedsiębrane bywają nie tylko na rachunek, lecz także w imieniu wszystkich spólników, jako posiadaczy przedsiębiorstwa, w którym to przypadku spółka staje się wierzycielem i dłużnikiem. — Następuje to w ten sposób, że spółka przyjmuje swą własną firmę, i pod tą zawiera interesa. W tym to przypadku występuje względem osób trzecich już spółka jako taka, a stosunek prawny zachodzący między spólnikami nabiera względem trzecich prawnego znaczenia. Natenczas istnieje spółka handlowa nie tylko na wewnątrz, lecz i na zewnątrz.

Z tego, co przytoczyliśmy, wynika, że wobec osób trzecich, byt spółki w pierwszym przypadku, żadnego nie ma znaczenia prawnego, przeciwnie zaś nabiera

go w drugim przypadku. Różnica ta wymaga też od niemiego prawnego urządzenia spółek powyższych dwóch rodzajów.

Kodeks handl. uwzględnił też tę różnicę i uważa je dynie spółki pod L. 2. wyszczególnione za spółki handl.

Połączenia zaś pod L. 1. wzmiankowane, nie poczytuje za spółki handl, lecz za spółki niejawne, i uważa te spółki w odrębnych księgach tj. w II i IIIciej księdze.

Spółka handl. w rozumieniu kod. h. jest to za, tem połączenie dwóch lub więcej osób na podstawie umowy zawartej w celu wykonywania czynności handl. w sposobie zarobkowania, przy których wystę, puje wobec trzecich ogół spólników jako posiadacz przedsta handl. pod wspólną firmą.

II. Rodzaje spółek handlowych

Kodeks handl. rozróżnia trzy rodzaje spółek handl. To odróżnienie polega w ogóle na rozmaitości, która za, chodzi pod względem rozciągłości odpowiedzialności poszczególnych spólników za długi spółki. Kod. tu uznaje trzy rodzaje odpowiedzialności członków i u, zasadnia na tem swoje trzy rodzaje spółek. Temi są:

1. Spółka jawna, która wtedy ma miejsce, gdy we, długu kontraktu spółki każdy spólnik całym swym ma, jątkiem odpowiada za długi spółki (art 85.)

2. Spółka komandytowa, gdy jeden lub więcej spólników całym swym majątkiem odpowiada za długi spółki (spólni„ cy osobiście odpowiedzialni) przeciwnie zaś reszta spólni„ ków (jeden lub więcej) odpowiada za długi tylko dowy„ sokości wkładu dostarczonego lub dostarczyć się ma„ jącego (komandytnicy i komandytorowie) art 150.

Szczególnym rodzajem tej spółki jest spółka koman„ dytowa na akcye, która wtedy ma miejsce, gdy kapitał komandytników podzielony jest na akcye. art 173.

3. Spółka akcyjna, jeśli według kontraktu spółki każdy spólnik odpowiada za długi spółki jedynie swym wkładem, nie zaś resztą swego majątku. Kapitał spółki jest podzielony na akcye. Spólnicy nazywają się akcyona„ ryuszami i nie odpowiadają za długi spółki. art 207.

Te trzy rodzaje spółek nie wyczerpują wszelkich mo„ żliwych rodzajów spółek handl. wszakże spółki, których zawiązania nie mieszczą się w pojęciu spółek, za takie przez kod. hy uznanych, nie są spółkami handl. w rozumie„ niu kod. hgo. Tak też i stowarzyszenia zarobkowe i go„ spodarcze, trudniące się czynnościami handl. w sposobie zarobkowania, będą wprawdzie w rozumieniu kod. hgo uważane za kupców, nie zaś za spółki te.

III Istota prawna spółek tych

A. Prawo rzymskie

Prawo rzymskie pojmowało spółkę (societas) jedynie jako umowny stosunek obowiązkowy spólników pomiędzy sobą. W stosunku do trzecich nie było spółki, wyjąwszy spółkę celną (societas vectigalium). Z tej to przyczyny polegał stosunek spółki wyłącznie na umowie spólników, będąc zawisłym od woli tychże. W stosunku do trzecich nie występowała spółka jako działająca, nie mogła być zatem ani wierzycielem, ani dłużnikiem, działającym był jedynie ten spólnik, któremu poruczono przebieg, branie interesów, a przymiot jego jako spólnik był bez wszelkiego wpływu, gdyż ten przymiot miał prawne znaczenie wyłącznie dotyczące w stosunku tego spólnika do reszty spólników, a nie w stosunku do trzecich. (actus inter duos gestus tertio nec prodest nec obest.) Stąd też wynika, że osoba działająca była wyłącznie odpowiedzialną, nie zaś i z nią reszta spólników. Na przypadek, gdyby dwóch lub więcej spólników czynnie występowało, natenczas każdy z nich działa we własnem imieniu, a jego stosunek do reszty spólników działających nie działających, nie wpływa na stosunek do trzecich, albowiem solidarnymi wierzycielami lub dłużnikami stają się tylko spólnicy działający nie zaś nie działający, a pierwsi w ten sam sposób, jak spólnem działaniem wszystkie inne osoby stają się solidarnemi wierzycielami lub dłużnikami, choć między niemi

nie zachodzi stosunek spółki. A gdyby spólnicy ustanowili wspólnego pełnomocnika do prowadzenia przedsiębiorstwa tego (institor) służy wierzycielowi przeciw poszczególnym spólnikom skarga o zapłacenie długu przez institora zaciągniętego w ten sam sposób, jak przeciw więcej mocodawcom, którzy nie będąc spólnikami ustanowili jednego pełnomocnika. Że zlecenie udzielonem było przez spólników, nie pociąga żadnych skutków dla trzeciego. Na podstawie prawa rzymskiego nie było także ani majątku ani własności spółki, ani wierzytelności i długów spółki. Był tylko majątek, który należał do wszystkich spólników w ten sam sposób, że każdy z nich był współwłaścicielem prawnej, w stosunku do całości oznaczonej części, chociaż i to nie było konieczne. Mogła bowiem być rzecz jakaś i fizycznie podzielona, jeżeli wszakże współwłasność istniała, natenczas spólnicy doznawali tych samych skutków prawnych, które ustawa w ogóle łączy ze wspólną własnością, a więc bez względu na istniejący stosunek spółki. Własność, którą spólnik działający nabył, nie przeszła tem samem na współwłasność poszczególnych spólników, wprawdzie należała ona wprost do działającego i musiała być dopiero przeniesioną do reszty spólników. W tem to rozumieniu istnieją jeszcze podziś dzień prawne spółki (§ 1201. k. c.) zwłaszcza spółka doraźna (art.

269. k.h.)

Prawo rz. zna tylko spólników (w stosunku do siebie) nie zaś spółki (w stosunku do trzecich)

B. Prawo nowsze.

W nowszych czasach zapatrywano się na istotę spó, łek tych ze stanowiska wręcz odrębnego od stanowiska prawa rz. poddając poszczególnego spólnika pod cel pod cel wspólny. Widzimy bowiem:

1. że spółki zawiązują się według pewnych prawi, del zapewniających im trwalszy byt, nie dopuszcza„ jących bowiem, by spółki tak łatwo się rozwiązywały jak to możebnem było według prawideł prawa rz.

2. Spółka ta ma właściwe swe stanowisko tj. firmę swoję, dalej ma swę odrębną siedzibę i swój sąd wła„ściwy

3. W stosunku do trzecich występuje spółka jako ta, ka, tak, że spółka jest wierzycielem lub dłużnikiem, mo„że pozywać i być pozywaną; następuje to przy używaniu firmy spółki. Spólnik działający w imieniu spółki, uży, wający firmy, nie zobowiązuje siebie samego, lecz spół, kę, nie nabywa prawa dla siebie, lecz dla spółki. Tym sposobem wchodzi więc spółka jako taka w stosunek prawny z innym, nie zaś poszczególny spólnik działający.

4. Każda spółka ma posiada własny swój majątek odrębny od majątku poszczególnych spólników istnie„ jący, który stanowiąc odrębną całość prawną może być obrócony wyłącznie na cele spółki, gdyż postanowie„ nie osób, zawierzających spółkę mą, iż ich wkłady tylko na cele spółki obrócone być winny, wiążą nietylko poszcze„ gólnego spólnika, ale także i osobę trzecią. Kontrakt spółki wyłącza majątek spółki od dowolnego rozrządza„ nia poszczególnych spólników. Majątek spółki nie jest w rozumieniu prawa cyw. powsz. współwłasnością poszcze„ gólnych spólników, lecz należy do spółki tj. do spólników w odmiennem do ich połączenia się w spółkę. Spólnicy chcą„ cy podzielić majątek spółki między siebie, mogą stos„ nek spółki rozwiązać. Z tej to przyczyny majątek spółki od„ powiada przed wszystkiem wierzycielom spółki, nie zaś wierzycielom poszczególnego spólnika, którym zatem nie służy prawo prowadzenia egzekucyi na majątku spółki; służy im jednak prawo żądać rozwiązania spółki, w któ„ rym to przypadku po zaspokojeniu wierzycieli spółki pro„ wadzić może egzekucyę na części udziałkowi swemu przypadającej (art 119. i 126.) Wypływem tego zapatry„ wania się, że spółka posiada odrębny samoistny majątek, są postanowienia art 120–122. Zatem też idzie, że kto przystępuje do istniejącej spółki, ma uznać i przy„ jąć musi wszelkie zobowiązania przez spółkę przed

jego przystąpieniem zaciągnione (art. 113. i 166.)

Co się tyczy prawnej istoty spółki hāj. nadmienić nam, simy, że projekt pruski do kod. hāgo wyszedł z tego zapa, trywania się, że spółki hē są osobami prawniczemi; za, wiera on także na czele ks. II. niektóre ogólne prawidła odnoszące się do wszystkich spółek hých, a wypływają, ce z powszechnego zapatrywania się. Pomimo rozmaitości zapatrywań poszczególnych członków komisyi Norym, bergsk. na prawną istotę spółki hāj, przeciez większość członków uznała, iż poszczególne spółki hē nie mogą być uważane za osoby prawnicze, uchwalono jednak, nie nić nie stanowić o istocie spółek hých, owszem usunąć z kod. hāgo wszystko, coby mogło być uważane za zdanie komisyi o istocie spółki hāj. Postanowiono dalej nie u, mieszczać żadnych ogólnych zasad, mających się odno, sić do wszystkich spółek hých, ale zamieścić prawidła ogólne o każdej poszczególnej spółce, z których wypły, wają z istoty spółki, pozostawiając wreszcie nauce roz, wiązanie pytania, czyli się da wyprowadzić z postano, wień o każdej spółce przymiot prawny tejże jako osoby prawniczej.

Rozwiązanie pytania o prawnej istocie spółek hých nie ma dla praktyki doniosłego znaczenia, gdyż prze, pisy objęte kodeksem tym, a odnoszące się do poszcze, gólnych rodzajów spółek hých, tak są wyczerpujące,

iż wystarczają do rozsądzenia wszelkich możliwych przypadków praktycznych, bez konieczności wywodzenia, iż istoty prawnej zdrowej spółki. Teorya wszak nie może pominąć rozwiązania tego pytania. Spółki te mają, jak wyżej powiedziano swój odrębny samoistny majątek, przeznaczony do osiągnienia celu spółki i jedynie na ten cel użyty być mogący. Nauka niemiecka nazywa obecnie taki majątek „Zweckver„mögen" tj. majątkiem przeznaczonym wyłącznie do osiągnienia pewnego ściśle oznaczonego celu i rozróżnia wogóle dwa rodzaje takiego majątku:

1. majątek bezpodmiotowy tj. nie należący do żadnej osoby fizycznej (jednej lub więcej) tzw. majątek niepanistwy, albo ściśle przedmiotowy i

2. majątek należący do jednej lub więcej osób (majątek zawisły) Majątek ten powstaje w ten sposób że z majątku tych osób wydzielono pewną część, którą przeznaczono do osiągnienia zamierzonego celu.

W pierwszym przypadku osiąga się przeznaczenie majątku przez jego używanie w duchu zastrzeżenia, a więc z zapewnieniem bytu tym stosunkom prawnym, od których uzależnienie celu zależy, a zatem nabywaniem praw i zaciąganiem zobowiązań mogących osiągnienie celu. Ponieważ prawa i zobowiązania, które istnieją, muszą do kogoś

należeć, gdyż dalej tylko osoba może być podmiotem prawa lub zobowiązania, przeto majątek w mowie będący, który faktycznie nie ma podmiotu, do którego by należał, tak uważanym być musi, jak gdyby istniał podmiot, dla którego należy, i będziemy musieli ustanowić dla tego majątku odrębny samodzielny podmiot prawny, do którego odnosić się będą wszelkie prawa i obowiązki, tyczące się tego majątku. Tym sposobem obdarzamy majątek bezpodmiotowy osobowością prawną. W tem znaczeniu jest fundacya osobą prawniczą, która uważany za właścicielkę majątku fundacyjnego. Względem innego rodzaju majątku nie zachodzi konieczność do uciekania się do zmyślenia osobowości, do którejby majątek ten należał, albowiem osoby, z których majątku przez wydzielenie pewnych części, utworzono majątek mający być obrócony wyłącznie na pewien cel, są te same, do których owe majątki należą. Taki stosunek zachodzi w całej rozciągłości przy spółkach tych, gdyż co do nich, niewątpliwie należy majątek spółki do poszczególnych spólników. Jest zatem majątkiem odrębnym, należącym wszakże do pewnych istniejących osób. Że się rzecz tak ma, tj. że majątek spółki tej należy do poszczególnych spólników, wynika niewątpliwie z postanowień objętych art 91. 107. 108. 131. 157. i 216. w których uznany został udział po-

szczególnych spólników i akcyonaryuszów w majątku spółki. Z uwagi na to, nie jest też uzasadnionem twierdzenie, że spółki hē uważane być winny za osoby prawnicze.

Spółki hē niczem innem nie są, jak tylko zwykłe, mi spółkami zarobkowemi powsz. prawa cyw. (§ 1175. k.c.) od których się głównie odróżniają, że:

1. posiadają odrębny niepodzielny majątek spółki stanowiący całość prawną

2. mają firmę nadającą spólnikom jedność osobową, wyraźnie tylko formalną.

Niektórzy upatrują we wszystkich spółkach hych osoby prawnicze, inni tylko w spółkach akcyjnych, inni zaś tworzą dla nich istotę leżącą między spółką zwykłą, a osobą prawniczą, nareszcie upatrują w spółce jawnej i komandytowej osobę prawniczą względnie tj osobę, która względem trzecich, a zatem na zewnątrz jest osobą prawniczą, nie zaś na wewnątrz, tj w stosunku spólników do siebie. –

IV O zastósowaniu przepisów kod. hego o spółkach hych.

Przepisy te stosują się do tych tylko spółek, które od swego przedsiębrania przynajmniej kwotę w § 7. u. wpr. oznaczoną jako podatek opłacają. Spółki zatem tu,

dnące się wprawdzie czynnościami kūni, nie opłacają, że jednak podatku w owej ilości, nie są w rozumieniu kod. hgo spółkami kūni, i do nich stosować należy przepisy kod. cyw. o spółkach zarobkowych w ogólności i o spółkach tych. w szczególności (§ 1175. do 1216.).

Spółki te nazywają się spółkami kūni na mały rozmiar (Kleinhandels-Gesellsch.) Spółki zawiązane w celu trudnienia się handlem obrotnym, nigdy nie mogą być spółkami kūni. Do wszystkich kupców bez różnicy stosują się jednak przepisy zawarte w III. księdze kod. hgo. stanowiącej o spółce niejawnej i o stowarzyszeniu do przedsiębrania poszczególnych czynności tych na wspólny rachunek, gdyż takie spółki i stowarzyszenia nie są w rozumieniu kod. hgo spółkami kūni.

Tytuł pierwszy

O jawnej spółce handlowej

Jawna spółka ha istnieje, gdy dwie lub więcej osób prowadzi przedsiębiorstwo hē pod wspólną firmą, a udział żadnego ze spólników nie jest ograniczony do wkładki. Stąd wynika, że spółka jawna

wtedy istnieje, kiedy każdy spólnik odpowiada za zobowią-
zania spółki całym swym majątkiem i solidarnie. Poję-
cie spółki jawnej objęte art 85. jest ujemne, zawierają-
ce w zasadę, iż każda spółka ta jest spółką jawną, skoro
nie jest komandytową lub akcyjną.

Spółka jawna jest spółką, ma prawidłową. Znamiona,
nie dodatnicmi spółki jawnej, są znamiona spółki tej wo-
góle, tj zajmowanie się przedsiębiorstwem tem i wspólna
firma. Tylko te znamiona, nie zaś i ujemne udowodni
ten, kto twierdzi być spółki jawnej; za czem idzie, że ka-
żdy spólnik odpowiada za długi spółki całym majątkiem
i solidarnie. On nie udowodni więc, że spólnicy nie zawią-
zali ani spółki komandytowej ani akcyjnej. Spółka ko-
mandytowa i akcyjna przybiera do ogólnych znamion
spółki tej jeszcze jedno znamię szczególne tj. ograiczc-
nie prawidłowo nieograniczonego udziału albo wszyst-
kich, albo niektórych spólników. To ograiczenie udo-
wodnia odnośni spólnicy.

Oddział I.

O zawiązaniu spółki art 85–89.

Zawiązanie spółki polega na zawarciu kontraktu
spółki, którego ważność nie należy od ułożenia go na pi-

mie lub innych formalności. Przed ustanowieniem fir-
my spółki nie masz spółki hij.

Spólnikiem może być, kto jest własnowolnym. Nie-
dzi potrzebują zezwolenia władzy opiekuńczej. Wyłączeni
są strzeczyciele hii (art 69. l.1.) a pod pewnymi warunka-
mi urzędnicy państwa, adwokaci i notaryusze. Pomimo
tego połączenie takich osób lub z takimi osobami prze-
staje spółką jawną (art 276.) Skuteczność prawna u-
mowy spółki względem spólników rozpoczyna się z
chwilą zawarcia umowy. Liczba spólników nie jest
ustawą ograniczona. Spólnicy zgłosić się winni z zawią-
zaniem spółki jawnej do sądu w sposób w art 86. wskaza-
ny. Do przepisów tego art. dodajemy, co następuje:

do L 1. Przepis ten odnosi się do osób fizycznych. Gdy-
by więc osoba prawnicza była spólnikiem, podaje się jej
nazwa i siedziba. Także spółka hii może być członkiem
innej spółki jawnej.

do L. 2. Siedzibą (der Sitz) jest miejsce, gdzie lub
skąd prowadzi się przedsiębiorstwo hii, gdzie więc koncen-
truje się zawiadowstwo interesami, gdzie się znajduje bió-
ro, gdzie się utrzymują księgi, gdzie się znajduje kasa
spółki etc. Miejsce siedziby może się różnić od miejsca,
gdzie się znajduje przedmiot przedsiębiorstwa (fabry-
ka sukna, huta, cukrownia itp)

Zgłoszenie się ze zawiązaniem spółki podać winno

miejsce, gdzie lub z którego prowadzić się będzie przedsię-
biorstwo. Na przypadek wykonywania przedsiębiorstwa w
kilku miejscach, albo prowadzenia go z więcej miejsc,
(spółka oznaczy miejsce,)
które ma być uważane za miejsce zakładu głównego,
w innych miejscach znajdują się natenczas zakła-
dy filialne. To jedno miejsce w pierwszym przypadku
i miejsce zakładu głównego w drugim przypadku na-
zywa ustawa siedzibą spółki stanowiącą, o właściwość
jurysdykcyi zwyczajnej i o sądzie tym, w którym nastą-
pić winno zgłoszenie się z zawiązaniem spółki a względ-
nie przy więcej zakładach, pierwsze zgłoszenie się ze
spółką celem wpisania jej w rejestr ten. Spółka jawna
może posiadać więcej zakładów tych, nie zastających
w stosunku zakładu głównego do filialnego, natenczas
może mieć więcej siedzib, skoro zakłady istnieją
pod różnemi firmami.

do L. 3. Spólnicy mogą uchwalić, że spółka nie
zacznie istnieć od chwili zawiązania spółki, wszakże
zastrzeżenie, iż spółka nie zacznie istnieć od chwili jej
wpisania w rejestr ten, lecz dopiero później nie ma pra-
wnego skutku przeciw trzecim osobom (art. 110 ust. 2.)

do L. 4. Wpisanie tej okoliczności odpada, jeżeli za-
drugiego spólnika nie wyłączono od zastępowania spółki
(art. 117.). Jakie fakta prócz wyżej podanych mają być
wpisane w rejestr ten, i jak się z niemi zgłosić należy, po-

podają art 87. 88. i 89. Spólnikowi służy oprócz środka w art 89. wskazanego, także skarga cywilna w celu zmuszenia współwspólnika, aby co do jego osoby zadość uczynił przepisom objętym art 88. A że wpisuje się w rejestr wysokości wkładek, przedmiotu przedsiębiorstwa, i czasu trwania spółki.

Oddział II.

O stosunku prawnym, zachodzącym między spólnikami (art 91–109.)

Przy każdej spółce rozróżnić należy stosunek zachodzący między spólnikami, czyli wewnętrzną stronę spółki i stosunek spółki do trzecich, czyli zewnętrzną stronę spółki. O pierwszym stosunku traktuje oddział niniejszy.

O tym stosunku stanowi przedewszystkiem kontrakt spółki. Swoboda spólników w urządzaniu swych stosunków wewnętrznych jest nieograniczoną; to się tyczy nie tylko zawiadowstwa interesami, ale też i postanowień o wkładkach i udziale w zysku i stracie.

W każdym przypadku wymaga się zawarcia umowy, która co do swej istoty jest umową o zawiązanie spółki.

Kod. hŭ podaje w art 91–109. przepisy, które tylko wtedy wchodzą w zastósowanie, kiedy kontrakt spółki im się nie sprzeciwia.

I. Przedmiot majątku spółki art 91.

Choć wszyscy spólnicy odpowiadają za wszystkie zobowiązania spółki całym swym majątkiem, to przecież nie cały majątek każdego spólnika wchodzi w skład majątku spółki. Każdy z nich wydziela ze swego majątku tylko umówioną część, nazywającą się wkładką, wkładem, które to wkłady tą czynią tworzą majątek spółki, czyli kapitał zakładowy, stanowiący przedmiot inwentarza. Majątek spólnika pozostały po wydzieleniu wkładki, nazywa kod. hŭ majątkiem osobistym spólnika (Privatvermö gen) Do wkładki ten tylko spólnik jest obowiązany, na którego kontrakt spółki wkłada ten obowiązek.

Wkładki zawierać mogą, albo przeniesienie własności, albo tylko zezwolenie na używanie rzeczy. W pierwszym przypadku spólnik traci swę własność (art 143) nie zaś w drugim. O tem, czy pierwszy lub drugi przypadek zachodzi, orzeka kontrakt spółki, a w braku właściwego postanowienia art 91. Prawisło art 91. ust 1. k. h. niedopuszcza odwodu.

Spółka nabywa własność wkładów przez ich oddanie

spółce, a co do dóbr nieruchomych w księgach gruntowych wpisanych, przez intabulację spółki za właścicielkę.

II Podwyższenie i uzupełnienie wkładki ob art 92.

Przepis tego art idzie w zastosowanie, chociażby bez podwyższenia wkładek osiągnięcie celu spółki stało się niemożebnem (inaczej § 1189. kod cyw.) Bez przyzwolenia reszty spólników, spólnik nie może podwyższyć swej wkładki.

III. Odpowiedzialność spółki za nakłady spólnika w interesach spółki poczynione, za zobowiązania, jakie z powodu tychże bierze na siebie i za straty bezpośrednio ponieśione przez spólnika wskutek jego zawiadowstwa. ob art. 93.

Przez nakłady rozumieć należy takie wydatki, które długów spółki. Wynagrodzenie straty ocenia się na mocy art 283. – Art 93. wychodzi z tego przepisu, orzeczenia, że spólnikowi poruczone było zawiadowstwo czynnościami spółki, i że spólnik wskutek swego zawiadowstwa poniósł wydatki. Jeżeli spólnika na mocy kontraktu spółki wyłączono od zawiady,

wania interesami spółki, a spólnik taki pomimo to sprawuje interesa spółki, natenczas nie działa jako spólnik tj nie działa na mocy praw wskutek kontraktu spółki mu służących, lub wskutek obowiązków tym kontraktem na niego włożonych. Stąd wynika:

a. Jeżeli spólnik ten odebrał zlecenie do sprawowania interesów od spólnika do zawiadywania interesami spółki uprawnionego, spólnik działać będzie jako pełnomocnik spólnika, który go mocował, a więc i jako pełnomocnik samej spółki.

b. Jeżeli spólnik sprawował interesa spółki, bez wzmiankowanego zlecenia, natenczas będzie względem spółki zawiadowcą bez zlecenia. W obu tych przypadkach mają zastósowanie przepisy art. 93. bez przepisy powsz. prawa cyw. o sprawowaniu interesów cudzych na mocy zlecenia lub bez tegoż (§1002.–1044. k.c.)

Przepis art. 93. nie stosuje się do umów zawartych między spólnikiem i spółką.

IV. Odkładanie staranności spólnika w interesach spółki. art. 94. ust 1.

Spólnik nie jest obowiązany do staranności, przy rządnym kupcowi właściwej, inaczej w art 282. 344.

itd.

V. Odpowiedzialność śpólnika za szkodę wynikłą z jego winy. art 94. u. 2.

Śpólnik może szkodę przez siebie wyrządzoną pokryć korzyściami, które śpółce w tym samym interesie, nie zaś w innym przysporzył. –

VI. Obowiązek śpólnika do zapłacenia odsetek z woli prawa, od wkładki pieniężnej na czas nieoznaczonej, od powziętych pieniędzy śpółki a nie wniesionych na czas do kasy śpółki i od pieniędzy wziętych z kasy śpółki bez uprawnienia. art 95.

Odsetki wynoszą po 6% (art 287. u. 2.)

VII. Zakaz dla śpólnika robienia interesów na własny lub cudzy rachunek w tej samej gałęzi handlu co śpółka bez wyraźnego lub dorozumianego zezwolenia reszty śpólników (art. 96. 97.)

Śpólnik może mieć jednak udział w innej śpółce jako komandytnik lub akcyonaryusz, lub śpólnik niejawny, nie może zaś być w tej samej gałęzi handlu, którą śpółka się trudni, ani komisantem, ani

prokurantem lub pełnomocnikiem tym. Na przypadek przekroczenia tego zakazu służą spółce te same dwa prawa, jakie służą principałowi przeciw prokurantowi lub jeneralnemu pełnomocnikowi tymu, który robi interesa na swój lub na cudzy rachunek (art 56.) Za wszakże tu zachodzi różnica, że spółka tylko jedno z tych praw wykonać może. Oprócz tego spółka domagać się może rozwiązania kontraktu spółki albo wykluczenia wspomnionego spólnika (art 97. u 1. 125 & 128.)

VIII. Zakaz dla spólnika przyjmowania do spółki trzecich (art. 98.) na spólników czyto osobiście odpowiedzialnych, czyto komandytników lub spólników niejawnych.

Trzeci może być przyjęty do spółki jedynie na mocy jednomyślnego przyzwolenia wszystkich spólników (art 103 u. 3.) Każdy spólnik może wprawdzie swój udział w odsetkach, zysku lub majątku spółki przelać na trzeciego, wszakże bez naruszenia swego stosunku do spółki; on więc pozostaje i nadal spólnikiem, jest obowiązany do zawiadowstwa czynnościami spółki itp. Spółka uważa cesyonaryusza jako trzeciego.

4.

IX. Zawiadowstwo. art 99–104.

Kod. hy mówiąc o stosunkach spółki na ze„ wnątrz, używa wyrazu „ zastępować" mocowa„ nie do zastępstwa „ zastępstwo" (art 86. 84. 87. 88. 114–117.) Mówiąc zaś o wewnętrznych stosunkach posługuje się wyrazami „ zawiadywanie interesa„ mi, zawiadowstwo" (art 99–105.)

Zastępstwo znaczy tyle, co umocowanie do zawia„ rania z innymi czynności prawnych w imieniu spół„ ki. Przedsiębranie przez spólników czynności w celu wykonywania przedsiębiorstwa tego spółki stanowi w odniesieniu do tych trzec. zawiadowstwo. Czynności te są albo prawne, albo tylko faktyczne. Czynnościami prawnemi są te, które spólnicy zdziałają z innymi w imieniu spółki. Przedsiębranie takowych stanowi zastępstwo (die Vertretung) Wszelka więc czynność pra„ wna wchodzi w odniesieniu do spółki w zakres zawia„ dowstwa, w odniesieniu do trzecich w zakres zastęp„ stwa. Do czynności faktycznych należą wszystkie faktyczne świadczenia przedsiębrane w celu wyko„ nywania przedsiębiorstwa, nie będące czynnościami prawnemi, jako to prowadzenie ksiąg handlowych, prowadzenie korespondencyj bez prawa podpisu, chemiczne rozpoznawanie płodów surowych, nadzór

nad sklepem, składem etc.

Zazwyczaj schodzi się zawiadowstwo z upoważnieniem do zastępstwa, to jednak nie jest konieczne. Wspólnik od zastępstwa wykluczony, może być w stosunku do (innych) reszty wspólników umocowany do zawiadowstwa i na odwrót wspólnik upoważniony do zastępstwa, może być na wewnątrz tj. w stosunku do spółki ograniczony.

Powyższa różnica między zastępstwem i zawiadowstwem jest z tego powodu ważną, iż zastępstwo wpisuje się w rejestr hŷ i nigdy nie może być ograniczonem względem trzecich (art 116.) Zawiadowstwo zaś nigdy się nie wpisuje w rejestr hŷ. i może być dowolnie wzrządzone.

Kod. hŷ stanowi w art 99–105. o stosunku zachodzącym między wspólnikiem albo wspólnikami sprawującymi interesa spółki, a spółką samą (a zawiadowstwem) nie zaś w odniesieniu do osób trzecich i to bez względu, czy sprawowanie interesów mieści w sobie zarazem zastępstwo, lub też nie, i czy wspólnik jest, lub nie jest upoważniony do zastępstwa spółki.

Rozchodzi się tu jedynie o uprawnienie lub obowiązek do zawiadowstwa względem wspólników. Stosunki spółki do wspólnika działającego

z innymi w imieniu spółki, a stosunki spółki do tych (innych) drugich rządzą się różnymi prawami. Stąd spółkę wiąże umowa, zawarta z trzecim przez spólnika do zastępstwa spółki umocowanego, chociaż spólnik przekroczył granicę umocowania udzielonego mu przez spółkę (art 115.) W skutek spółka może w odniesieniu do spólnika uważać interes za uskuteczniony nie na karb spółki, lecz na karb spólnika i żądać wynagrodzenia szkody (art 94 u 2.) nawet rozwiązania spółki lub wykluczenia spólnika (art 125. 128.)

Co do zawiadowstwa zawiera kod. ły następujące przepisy:

1. co do uprawnienia

Prawidłowo każdy spólnik zarówno ma prawo i obowiązek do zawiadywania czynnościami spółki. Interes przez takiego spólnika przedsięwzięty uznać musi spółka za interes na jej rachunek zdziałany i natenczas służy spólnikowi prawo z art 93. wypływające, przypuszczając, że przestrzegał przepisów objętych art 94 2m. Kontrakt spółki może pozwolić zawiadowstwo jednemu lub kilku spólnikom z wyłączeniem reszty (art 99) lub upoważnić do tego wyłącznie osobę, nie będącą spólnikiem. —

2. o rozciągłości zawiadowstwa stanowi kontrakt spółki lub późniejsza umowa. W braku właściwych postanowień idą w zastósowanie przepisy kod. tego które rozróżniają:

a. czynności wywiązujące się zazwyczaj z przedsiębiorstwa tego spółki

b. Takie czynności zwykle każdy spólnik sam załatwić może, jeżeli zawiadowstwo poruczono wszystkim spólnikom, a żaden ze spólników temu się nie sprzeciwia (art 102 u 1.)

β. Jeżeli zawiadowstwo poruczono wszystkim spólnikom w ten sposób, iż oni wszyscy łącznie działać mają, wtedy wiąże ich to postanowienie, chyba, że zwłoka grozi niebezpieczeństwem (anal. z art 100.)

γ. Jeżeli zawiadowstwo poruczono jednemu tylko lub kilku spólnikom, wtedy tylko oni sami swe czynności przed siębrać mogą z wyłączeniem reszty spólników i pomimo ich sprzeciwienia (art 99.) Każdy z wymienionych spólników może sam przedsiębrać te czynności, chyba, że się jeden z nich sprzeciwia jakiemu działaniu, lub że wyraźnie im poruczono zawiadowstwo z tem ograniczeniem, że jeden bez drugiego działać nie może; w którym to przypadku spólnik sam działać może, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem (art 100.)

δ. Prokurenta mogą ustanowić za jednomyślną uchwałą jedynie wszyscy spólnicy upoważnionemi do zawiadowstwa, chyba, że zwłoka grozi niebezpieczeń-

stwem, jednakowoż każdy z pomiędzy nich może sam prokurę odwołać (art 104.) W stosunku zaś do trzecich może każdy wspólnik upoważniony do zastępstwa spółki ustanowić i odwołać prokurę. (art 116.) Art 104. stanowi wprawdzie tylko o prokurantach, lecz może być stósowany i do pełnomocników tych zwłaszcza jeneralnych gdyż ustanowienie takiego pełnomocnika, nie należy do czynności wywiązujących się zwykle z handlu spółki (art 103.) Wspólnik do zawiadowstwa powołany, może w celu wykonywania poszczególnych czynności wyręczyć się inne, nie osobami, nie może wszakże prawa swego do zawiadowstwa przenieść na kogo innego.

b. czynności, wychodzące poza zwykły zakres handlu spółki, lub jej celowi obcę, wymagają jednomyślnej uchwały wszystkich wspólników bez względu, czy są lub nie są powołani do zawiadowstwa (art 103 u. 1.)

3. Czas trwania zawiadowstwa udzielonego jednemu lub kilku wspólnikom, stosuje się do art 101. tj. zawiadowstwo nie może być odwołane bez przyczyny prawnej. O tem, czy taka przyczyna zachodzi, stanowi u znanie sędziego. Zawiadowstwo w kontrakcie spółki powierzone wspólnikowi, nie może być przez niego wypowiedziane.

I. Prawo każdego wspólnika bez wyjątku

do osobistego obznajomienia się z tokiem czynności spółki (art 105.)

Prawo to służy także zastępcom prawnym spólników niewłasnowolnych, nie zaś cessyonaryuszowi. Spólnik może w celu wykonania tego prawa wyręczyć się znawcami, o ile użycie tychże nie naraża obowiązku zachowania tajemnicy co do interesów spółki. Obznajomienie się z tokiem czynności spółki nastąpi w samym lokalu do zawiadywania przeznaczonym.

XI. Prawo każdego poszczególnego spólnika pobierania odsetek 4% od wkładki lub od udziału w majątku spółki (art 106.)

W rozumieniu kod. tego spółka ta jawna wtedy dopiero wykazuje zysk, jeśli stan czynny przewyższa długi spółki razem z odsetkami 4% od wszystkich wkładek spólników. Przed obliczeniem zysku lub straty przyjmują bowiem w końcu pierwszego roku obrotowego każdemu spólnikowi na jego korzyść 4% od jego wkładki tj. spółce jako dług. Te 4% stanowią zatem dług spółki (wszelako nie w tem znaczeniu, jakoby spólnik na równi stał z wierzycielem spółki) Stąd wynika, że spółka wtedy dopiero wykazuje zysk, jeżeli stan czynny przewyższa długi spółki wraz z wspomnionemi odsetkami. Przewyżka, która się okazie po strąceniu

długów i tych odsetek, stanowi zysk w rozumieniu kod. tego i ulega podziałowi w myśl art 109. Dopisanie odsetek na korzyść spólnika następuje w każdym przypadku, a więc i wtedy, gdy długi przewyższały stan czynny. Jeżeli długi bez odsetek wyrównują stanowi czynnemu, wtedy odsetki stanowią stratę spółki; jeżeli zaś długi przewyższają stan czynny, odsetki powiększają stratę. Wkładka z początkiem drugiego roku obrotowego zmienia się przez doliczenie odsetek i doliczenie udziału spólnika w zysku, lub przez strącenie udziału w stracie przez spółkę w ubiegłym roku obrotowym pomniejszy. Wkładka nazywa się odtąd udziałem w majątku spółki Antheil am Gesellschaftsvermögen, a odsetki za rok drugi liczą się od tego udziału. Tak samo postępuje się w następnych latach. Kod. hy niewłaściwie mowi o odsetkach wart 106 i 161. ponieważ odsetki tylko na zasadzie stosunku obowiązkowego powstać mogą; taki stosunek jednak nie istnieje między spółką a spólnikami. Odsetki te niczem innem nie są, jak dywidendą, gdy się okaże czysty zysk, inaczej zaś częścią wym zwrotem wkładki. Podany przepis art 106. wchodzi w zastósowanie na przypadek braku właściwych postanowień w kontrakcie spółki.

Poszczególny spólnik, który wkładkę wniósł, ma udział w majątku spółki, wzrakie w stosunku do in-

nych spólników tylko w formie należytości pieniężnej. Stosunek spółki rodzi w ogóle tylko należytości pieniężne w odniesieniu do spólników jakoto rozszerzenie do wypłaty odsetek, zysku, do wydania części majątku przypadającej spólnikowi na podstawie ostatecznego obliczenia się. Do udziału w majątku należą także rzeczy spólnika oddane spółce do używania, skoro wartość użyteczności tej rzeczy została przez oszacowanie oznaczoną. W księgach spółki otwiera się dla wierzycieli spółki, jak również dla każdego poszczególnego spólnika osobny rachunek (conto) Str. „Ma" rachunku spólnika obejmuje:

a. w pierwszym roku obrotowym wkładkę w następnych udział spólnika w majątku spółki.

b. odsetki od tych sum

c. zysk spólnikowi przypadły

d. nakłady, zaliczki czynione przez spólnika w interesach spółki (art 93.)

a str. „Winien" obejmuje: a. powzięte wypłaty, b. powzięte zyski, c. udział spólnika w stracie spółki przez spółkę spłacony etc.

XII. Obliczenie udziału spólników w zysku i stracie z udziel prawo powzięcia odsetek i zysku (art 107–109.)

Jeżeli zysk spółki obliczono według zasad pod II. podanych, natenczas oblicza się według kontraktu spółki część na każdego spólnika przypadającą; w braku zaś takiego postanowienia oblicza się według głów (100)

Udziały w zysku nie wpisują się do księgi właściwe na korzyść każdego spólnika, przez co się ich udział w majątku spółki powiększa. Wkładka powiększa się zatem w końcu pierwszego roku obrotowego przez odsetki 4% i przez udział w zysku. Wkładka w ten sposób powiększona tworzy w roku następnym udział spólnika w majątku spółki. Spólnik ma prawo przekazać, by rok obrotowy powziąść odsetki, jemu podług ostatniego bilansu za rok ubiegły przypadające, bez względu, czy spółka zysk wykazała, lub też nie. Udział w zysku wszakże wtedy tylko powziąść może co do tego samego okresu, jeśli to być może bez widocznego uszczerbku spółki, o czem sędzia orzeka, jeśli nie ma jednomyślności zdania. Po ukończeniu zaś roku obrotowego ustaje owo prawo, a odsetki i udział w zysku liczą się natenczas stanowczo w majątku spółki, i nie ulegają już więcej rozrządzaniu spólnika, chyba, że reszta spólników zgadza się na zmniejszenie udziału spólnika w majątku spółki (art 108)

Jeżeliby zaś spólnik w ciągu roku obrotowego powziął odsetki i udział w zysku całkowicie lub

częściowo, wówczas na jego niekorzyść dopisują się odsetki po 4% od pieniędzy powziętych. Spólnik nie ma prawa pobierania odsetek lub zysków za rok bieżący lub przyszły.

Udział w stracie dopisuje się każdemu spólnikowi od jego udziału w majątku spółki.

Oddział III.

O stosunku prawnym spółki do trzecich

W tym oddziale, obejmującym art. 110–122. wyjaśnia kod. hy zewnętrzną stronę spółki, przy czem nadmieniamy, że w zasadzie postanowienia objęte tym oddziałem, nie ulegają dowolnie zmianie przez kontrakt spółki; ten bowiem nie może się sprzeciwiać zakazom ustawowym, zwłaszcza przepisom objętym art. 110 u. 2. 112 u. 2, 113 u 2, 121.

Przez osoby trzecie rozumie kod. hy wszelkie osoby w przeciwstawieniu do przymocowania i jego zastępców. Przymocowanym jest kupiec jednoosobowy, albo spółka. Trzecimi będą więc nie tylko osoby całkiem obce, ale też pełnomocnik i pomocnik hy, tudzież wspólnicy spółek

i służba w ogóle, jeżeli spółka (spólnik lub spólnicy do za, stępstwa powołani, lub jej prokurant lub pełnomo, cnik tej w imieniu tejże) z niemi zawiera umowy.

I. Chwila rozpoczęcia prawnej skuteczności Spółki tej jawnej w stosunku do trze, cich art. 110.

W stosunku do trzecich zaczyna się skuteczność prawna spółki:

1. od chwili wpisania (nie ogłoszenia) zawiązania spółki do rejestru tego, nigdy zaś później, a więc nie od chwili ogłoszenia wpisu, albo

2. jak tylko spółka działanie swe rozpoczęła np. przez przyjęcie lub wystawienie weksla, przez zakupie, nie realności, maszyn, sprzętów etc. wszakże pod tą, nią spółki, ale przez spólnika do zastępowania spółki upoważnionego. Rozpoczęcie działań spółki winno wszakże nastąpić z wolą wszystkich spólników. Dzia, łanie jednostronnie rozpoczęte przez spólnika do za, stępstwa spółki upoważnionego, a więc sprzeciwiające się innemi spólników nie może być poczytane za roz, poczęcie działań z woli wszystkich spólników, i nie może być uważane za ukonstytuowanie się spółki na zewnątrz.

Jeżeli zawiązanie spółki zostało zatajonem, wówczas

powstają na mocy umowy prawa tylko między spólnikami, nie zaś względem osób trzecich.

II. Prawo do zastępstwa spółki art. 114–118.

Prawo do zastępstwa spółki tj. do zawierania z trzecimi interesów w imieniu spółki, jest prawem istniejącem z ustawy każdemu poszczególnemu spólnikowi. Prawo to wszakże może być przyznane w kontrakcie spółki lub później, na mocy jednomyślnego postanowienia, jednemu lub więcej spólnikom, lub też prokurantowi, a to nawet z wyłączeniem wszystkich spólników. Prawo do zastępowania spółki na mocy art. 110. prawnie istniejącej, nie zależy od wpisania tego prawa w rejestr. Spólnik do zastępowania spółki powołany nie jest pełnomocnikiem, lecz prawidłowym organem spółki (prokurant zaś przypadkowym organem) każdy spólnik do zastępstwa spółki upoważniony, może jest przedsiębrać w imieniu spółki wszelkie rodzaje czynności spółki, mianowicie zaś nieruchomości spółki pozbywać i obciążać (art. 114 u. 1.) Rozciągłość tego upoważnienia dalej sięga niż prokura, gdyż uprawnienie spólnika nie poprzestaje na czynnościach zazwyczaj się wywiązujących z handlu, zawiera za tem prawo pozbywania i obciążania nieruchomości, udzielania darowizn, zamianowania prokuran-

tów, nie potrzebując do tego względem trzecich osobnego umocowania, w ogóle zawierania czynności prawnych nie będących handl. Upoważnienie do zastępstwa spół, ki zastępuje wszelkie pełnomocnictwo szczególne, ja„ kiego prawo czyw. austr. wymaga. (art. 1008. k.c.) Ogra„ niczenie upoważnienia do zastępstwa jest względem trzecich bez wszelkiego skutku prawnego (art. 116.) Ka„ żdy spólnik do zastępstwa spółki upoważniony, sam takową zastępuje, chyba, że mu prawo zastępstwa u„ dzielono pod warunkiem łącznego wykonywania z innym lub innymi spólnikami i takie upoważnie„ nie wpisanem było w rejestr. hy (art. 86. L.4.) lub trzeci zawierając interes, wiedział o tem (art. 115.) Żaden spól„ nik jako taki nie może być zastąpionym przez trze„ ciego.

III. Nabywanie praw i zaciąganie zobo„ wiązań przez spółkę art. 111. i 114. u. 2.

Aby spółka, tj. wszyscy spólnicy w odniesieniu do swego połączenia się w spółkę weszła z trzecim w sto„ sunki prawne, wymaga się, by interesa przedsiębra„ ne przez zastępców spółki, były zawierane w imieniu tejże, w którym to względzie wystarczy, jeśli interes przy używaniu firmy spółki zawarty został. Fir„ ma bowiem zastępuje nazwiska każdorazowych

spólników, jako takich, tj. w odniesieniu do ich połączenia się w spółkę. We wszystkich interesach prawnych, gdzie wymienienie nazwisk spólników jest potrzebnem, wystarcza użycie firmy spółki. Spólnik do zastępstwa powołany, podpisze firmę spółki, przy podpisaniu swego własnego nazwiska. Przez interesa zawarte przez zastępców spółki, przy używaniu jej firmy, nabywa spółka prawa i zaciąga zobowiązania, nabywa własność i inne prawa rzeczowe na nieruchomościach lub pozbywa takowe (art 111.) Objętnem jest, czy czynność wyraźnie w imieniu spółki zawartą została lub też czy tylko z okoliczności się okazuje, że według woli kontraktujących, czynność dla spółki zawartą być miała.

Z czynności prawnych przez spólnika upoważnionego do zastępstwa spółki w jej imieniu zawartych wypływają dla spółki prawa i obowiązki. Przepis ten objęty ust. 2. art 114. nie mówi w ogóle o wszelkich rodzajach czynności i działań prawnych, jakto czyni ust 1. tegoż art (ob Dz. II.) Ustawa bowiem przestępstwa i działania niedozwolone przeciwstawia wyrazowi „czynności prawne" Używa ona tego wyrazu, by pozostawić pytanie nierozwiązane co do odpowiedzialności spółki za przestępstwa spólnika, jak to też uczyniła względem prokuranta i pełnomocnika

kawlowego. Prawidłowo odpowiada spółka za szkodę wyrządzoną przez rozrządzenie lub inne przestępstwo popełnione przez spólnika przy zawarciu lub dopełnieniu umowy. Interes przez spólnika do zastępstwa spółki upoważnionego w imieniu tejże zawarty jest nieważny:

a. jeżeli spólnik interes ten zawiera ze sobą samym

b. jeżeli interes zawarty został na niekorzyść spółki w tym zamiarze, aby spółce wyrządzić szkodę, a drugi kontraktujący o tem wiedział i w celu jego urzeczywistnienia miał być pomocnym. Przepisy objęte art 114–117. nie idą w zastosowanie, gdy się rozchodzi o czynności prawne i skargi przeciw spólnikowi, a więc o wewnętrzny akt prawny.

Nabycie własności dóbr tabularnych wymaga in tabulacyi własności na rzecz spółki, nie wymieniając obok firmy spółki poszczególnych spólników. Na przypadek zmiany w firmie spółki nie jest potrzebna nowa intabulacya, gdyż spółka ta sama pozostała. (art 87, 113, 127.) Dostateczném jest uwidocznienie zmiany firmy w księgach gruntowych.

Spółka nie może robić testamentów lub zapisów, nie może także odziedziczyć majątku w przymiocie spadkobiercy lub legatariusza. —

IV. Zastępstwo spółki przed sądem.

Spółka może zapozywać i być zapozywaną pod swoją firmą, tj. bez wymienienia nazwisk spólników (art 111.) Każdy spólnik do zastępstwa spółki upoważniony zastępuje ją sądownie we wszystkich jej interesach (art 117.) Sądowe jego działania wiążą i uprawniają wszystkich spólników. Zwyczajnym sądem spółki jest ten, w którego okręgu spółka ma swoją siedzibę (art 111 u. 2. – § 26. K.P.) Co się tyczy doręczenia spółce przyzwań i innych aktów, dość jest, gdy te będą oddane jednemu ze spólników do zastępstwa upoważnionych (art 117 u. 2.) Przy zastępstwie zbiorowem wystarcza oddanie jednemu ze spólników do zastępstwa spółki upoważnionych (anal. z art 144 u. 3.) (: powinno spółki :)

V. O spólnikach wyłączonych od zastępstwa. art. 115.

Możebnem jest wyłączenie wszystkich spólników od zastępstwa spółki; wówczas ustanawia się prokuranta, albo wszyscy spólnicy zajmują się łącznie zastępowaniem spółki (zastępstwo zbiorowe) Wyłączenie nastąpić winno wyraźnie. Odwołanie upoważnienia do zastępstwa udzielonego jednemu lub więcej, nie zaś wszystkim spólnikom, może na

stąpić przez orzeczenie sądzkiego (art 101. vb art 86 §4. i 87.) Nadmieniamy, iż prawo do samodzielnego zastępstwa spółki, albo jedynie w całości nadane, (114.) albo w całości odjęte być może. Pod „odjęcie" pod, pada zastępstwo zbiorowe, gdyż wyłączca spólnika do zastępstwa zbiorowego umocowanego, od zastępstwa samodzielnego. Zbiorowe zastępstwo nie może być ograniczonem. Można jednemu spólnikowi nadać prawo do samodzielnego zastępstwa spółki, a innym spólnikom prawo do zbiorowego zastępstwa. Zastępstwo zbiorowe w ten sposób ustanowione, iż spólnik spólnie działać ma z prokurantem, jest nieważne, a spólnik jest mocen do samodzielnego zastępstwa, albowiem ograniczenie zastępstwa może jedynie nastąpić przez dodanie spólnika, nigdy jednak prokuranta (art 86. §4. i art 116.)

Również i upranienie prokuranta może być ograniczone jedynie dodaniem drugiego prokuranta, a nie kogo innego. np. pełnomocnika tego, spólnika, (art 43.)

Jeżeli spólnikowi wyłączonemu od zastępstwa spółki poruczono zawiadowstwo, spólnik ten nabywa prawo do zastępstwa w całej rozciągłości, skoro z zawiadowstwem połączone jest zastępstwo choćby nawet tylko częściowe np. spólnik podróżujący w interesie spółki

utrzymuje księgi itd. a to z tej przyczyny, że zastępstwo nie może być ograniczonem do pewnej czynności. Tym sposobem następuje odwołanie wyłączenia spólnika od zastępstwa. Słusznie twierdzić można, że spólnik mianowany prokurantem spółki będzie miał względem trzecich wszelkie prawa spólnika do zastępstwa upoważnionego. Z tego jednak nie, że spólnik od zastępstwa wyłączony przedsiębrał interes w imieniu spółki, a spółka uznała interes, jako na jej karb zdziałany, nie można jeszcze wnioskować, że spółka owo wyłączenie od zastępstwa odwołała, gdyż spólnik mógł zawrzeć ów interes bez zlecenia. Czynności prawne spólnika nie wiążą spółki, jeśli tu od zastępstwa spółki jest wyłączonym. (art 86 L. 4.) albo upoważnienie do zastępstwa spółki zostało mu odjęte, o ile co do tego wyłączenia lub odjęcia zachodzą warunki, pod którymi według art 46. skutek ten ma miejsce względem trzecich pod względem ustania prokury (art 105.) Spólnik z trzecim zawiera czynności jako spólnik do samodzielnego zastępstwa spółki powołanym mając na to umocowania, odpowiada w myśl art 85 i 298 u. 2.

VI Odpowiedzialność spółki, a względnie spólników za zobowiązania spółki art. 112.

Nabycie rzeczy lub należytości przez kilka osób wy-
wiera na mocy powsz. prawa przyw. ten skutek, że każda
z nich dowolnie rozrządzać może częścią jej przypa-
dającą, i że wierzyciel jednej z tych osób prowadzić mo-
że egzekucyę na części dłużnikowi swemu przypadłej.
Inaczej się rzecz ma przy spółkach tych. Jeśli bowiem
rzeczy lub należytości nabyte zostały w imieniu spółki
tej, wtedy tylko w imieniu spółki, tj w imieniu wszyst-
kich spólników rozrządzać można rzeczami lub na-
leżytościami, a egzekucya może być prowadzoną na
tych przedmiotach jedynie na zaspokojenie takiej na-
leżytości, która popierającemu egzekucyę służy przeciw
spółce, tj wszystkim spólnikom jako takim. Stąd wyni-
ka, że spółka ma swój odrębny majątek (art 91.) który
odpowiada wyłącznie wierzycielom spółki (art 119 i
122.) — Zobowiązaniem spółki jest zobowiązanie zacią-
gnięte w imieniu spółki. Dług taki powstać może nie
tylko na mocy umowy obowiązkowej w imieniu spół-
ki zawartej przez osobę do zastępstwa spółki upoważ-
nioną, ale też przez działania jednostronne wzmian-
kowanej osoby lub trzeciego. np. zawiadywaniem in-
teresami bez zlecenia i działaniami nie będącemi
w ogóle aktami woli np. realność spółki jest przyczyną
szkody trzeciemu wyrządzonej (Römer p. 154 3)

Zobowiązanie spółki dotyka wprawdzie wprost ma-

jątku spółki (art 119. 122.) jest wszakże i zobowiązaniem każdego poszczególnego spólnika, z których każdy odpowiada solidarnie i całym swoim majątkiem, a przeciwny układ układ zawarty między spólnikami nie ma skutku prawnego przeciw trzecim (art 112.) Odpowiedzialność ta odnosi się i do spólnika, który przystąpił do spółki istniejącej; on bowiem zarówno z innymi spólnikami odpowiada za wszystkie zobowiązania spółki przez jego przystąpieniem zaciągnięte bez względu, czy firma uległa lub nie uległa zmianie, i w tym przypadku układ przeciwny pozostaje bez skutku przeciw trzecim (art 113.) Także spólnik wstępujący po zaciągnieniu zobowiązania, a występujący przed wymisieniem skargi odpowiada solidarnie i całym swym majątkiem. Rzeczą jest obojętną, czy spółka jawna była lub nie była wpisaną w rejestr (Jeżeli ktoś do handlu kupca jednoosobowego przystępuje jako spólnik jawny, natenczas nie odpowiada za zobowiązania przedswem wstąpieniem, przez kupca zaciągnione; tak samo się rzecz ma, gdy dwóch lub więcej kupców zawiązuje spółkę tą. Wierzyciele poszczególnych kupców nie będą natenczas wierzycielami spółki, lecz pozostają wierzycielami poszczególnych spólników, a więc wierzycielami osobistymi w myśl art. 119.) — Postanowienia prawa cyw powsz.

o zobowiązaniach solidarnych stosują się do solidarnego zobowiązania spólników. (§ 891. i inne § 1357 kod. c. 281 k. h.)

Wierzyciel spółki mocen jest zapozywać albo

a. spółkę pod jej firmą łącznie ze wszystkimi spólnikami, lub tylko z niektórymi;

b. spółkę pod jej firmą; albo

c. wszystkich spólników łącznie pod ich nazwiskami, lub

d. tylko jednego lub kilku spólników.

Trzymając się zasady, że działalność wyroków ogranicza się do stron, na które wyrok spiewa, podajemy, co następuje:

do a. wyrok zapadły przeciw spółce pod jej firmą pozwanej i przeciw wszystkim lub niektórym spólnikom, może być wykonanym na majątku spółki i na majątkach spólników wyrokiem skazanych, a wierzyciel mający obowiązany najpierw prowadzić egzekucyę na majątku spółki, a dopiero na przypadek jego niedostateczności na majątkach spólników; spólnicy bowiem nie odpowiadają posiłkowo (pomocniczo).

do b. z wyroku wyłącznie przeciw spółce zapadłego może być egzekucya wymierzoną wyłącznie do majątku spółki, nie zaś do osobistych majątków spólników. Z tego bowiem, że wyrok zapadł przeciw spółce, którą wyłącznie pozwano, trudzić się, że spólnicy odpowiadają

Na podstawie wyroku przeciwko spółce handlowej wydanego nie może być dozwolona egzekucya przeciwko jawnemu jej spólnikowi (O. N. T. z dn. 4/5 1882 Nr. 4759 W. 108 Rep. Cz.)

za wszystkie zobowiązania spółki solidarnie i całym swoim majątkiem, nie wynika jeszcze, iż wyrok zapadły przeciw spółce jest wykonalnym i przeciw spółnikowi. Do tego trzeba wytoczenia skargi przeciw spółnikom i otrzymania wyroku ich skazującego. W tym procesie wszakże nie mogą spólnicy zaskarżyć mocy zobowiązania spółki poprzednim wyrokiem uznanego (art 112.) może się jednak spólnik bronić zarzutami, które mu służą osobiście przeciw powodowi np. można się bronić zarzutem potrącenia, pacti de non petendo, pacti de non cessione etc. W takich przypadkach może wierzyciel spółki zarejestrowanej wytoczyć skargę nakazową (ustaw. ordyn. z 18 lipca 1859.) opierając się na wyroku prawomocnym, zapadłym przeciw spółce i na wyciągach z rejestru tego wykazujących, że pozwani są spólnikami rzeczonej spółki.

do c. Wyrok zapadły wyłącznie przeciw wszystkim spólnikom nie jest skutecznym przeciw spółce tj przeciw majątkowi spółki; musi więc być wytoczona skarga przeciw spółce, wszakże w tym procesie może spółka zarzucić, że nie ważne jest zobowiązanie uznane poprzednim wyrokiem zapadłym przeciw wszystkim spólnikom

do d. Wyrok zapadły wyłącznie przeciw jednemu lub więcej spólnikom jako takim, nie ma skutku

taczności przeciw spółce, ani przeciw innym spólnikom mi pozwanym. Jeżeli powód mi pozywa spółki jako tacy, ckiej, lecz jedynie poszczególnych spólników, natenczas siedziba spółki mi stanowi o właściwości sądu. Spól„ nik wyłącznie pozwany przez wierzyciela spółki, a zaspakajający wierzytelność temu przyznaną, mą, że żądać zwrotu z kasy (majątku) spółki, sumy przez siebie uiszczonej (art 93.) Aby się zasłonić przed za„ rzutem reszty spólników, że przeciw wierzycielowi mi użył wszystkich obron, uwiadomić winien spółkę o sporze. Mi służy mu wszakże podczas trwania spółki, w celu otrzymania swego zwrotu, prawo zwrotnego poszukiwania na reszcie spólników, gdyż poszczególny spólnik mi jest obowiązanym czynić wydatki na cele spółki nad ilość wkładki swojej. (art 92.) ob niżej VIII.

do IV. „Zastępowanie spółki przed sądem. Przysięgę którą spółka wykonać ma, wykona spólnik do zastęp„ stwa spółki powołany — a jeśli ich jest więcej, oni wszyscy; mi zaś spólnik od zastępstwa wyłączony.

Stanowczą w tym względzie jest chwila, w której przy„ sięga wykonać się ma. Mi które żądają, wykona„ nia przysięgi od wszystkich spólników, a więc i od tych, które wyłączeni są od zastępstwa (Thöl I. 321.) —

VII Stosunek osobistego wierzyciela, poszczególnego spólnika do majątku spółki art 119–121, i 126.

Kod. hy odróżnia wierzyciela spółki od osobistego wierzyciela poszczególnego spólnika. Wszelki dług spólnika, lub spólników, chociby wszystkich, który nie jest zarazem długiem spółki, jest długiem osobistym spólnika lub spólników, a wierzyciel nie jest wierzycielem spółki, lecz wierzycielem osobistym spólnika lub spólników. W poczet tych długów wchodzą długi powstałe przed prawnem zaistnieniem spółki względem trzecich (art 110 u. 1.); chyba, że później dług taki na mocy odrębnego aktu zamieniono na dług spółki.) tudzież długi późniejsze, wszakże nie powstałe z zobowiązań przez spółkę zaciągniętych. Rozchodzi się tu więc o stosunek zachodzący wyłącznie między wierzycielem a spólnikiem lub spólnikami, nie zaś o stosunek między wierzycielem i spółką a pośrednio i spólnikami. Jeżeli kupiec jednoosobowy przybiera spólnika, jego dotychczasowi wierzyciele hi i nie hi pozostają wierzycielami osobistymi, nie zaś wierzycielami spółki. Względem powyższego stosunku podaje nam kod. hy następującą zasadę:

Wierzyciel osobisty nie może się czepiać majątku spółki, ani poszczególnych jej rzeczy, praw lub należytości celem zabezpieczenia lub zaspokojenia siebie (art 119.) bez względu, czy należytość jego powstała

przed zaistnieniem spółki, lub podczas jej trwania; on się tylko tej części czepiać może, która kiedyś z obliczeń ma się ze spółką przypaść dłużnikowi (spólnikowi) Cały majątek więc spółki, musi przez cały przeciąg jej trwania pozostać do dowolnego rozrządzania. Przepis ten nie wzmacnia zatem bytu rozszerzenia wierzyciela osobistego, gdyż tylko środki zaspokojenia się dawną, ~~ją zmianą~~ która może być nieraz nader złudną, dla braku innych środków zaspokojenia, stracić może fa, ktycznie swą należytość.

A. Przedmiotem egzekucyi, zapowiedzenia, lub zajęcia, mogą być prócz osobistego majątku spólnika tylko:

1. odsetki wkładki spólnika lub jego udziału w majątku spółki,

2. udział w zysku, tudzież

3 to, co na spólnika, przy rozwiązaniu spółki z obliczenia się z takową przypada.

do 1. i 2. Wierzyciel osobisty może natychmiast prowadzić egzekucyę na odsetkach i udziale w zysku, jednak tylko pod tymi warunkami pod którymi spólnik sam może żądać od spółki wydania takowych. Przerwa egzekucyi czyli w celu zaspokojenia, czyli w zamiarze zabezpieczenia wierzytelności stosuje się do prawideł procesu cyw.

do 3. Wierzyciele osobiści mogą na mocy art 119 i 126. żądać, aby im bez uszczuplenia i zgodnie z właściwą wartością majątku spółki, to wszystko pozostało jako przedmiot egzekucyi, co na dłużnika (spólnika) przypada jako jego udział w majątku spółki, czyto wskutek jej rozwiązania, czy też wskutek obliczenia się ze spółką wskutek wystąpienia tegoż spólnika (art 130-132)

Aby sobie to prawo zapewnić, mogą wierzyciele osobiści bez względu, czy poprzednio prowadzili egzekucyę na osobistym majątku spólnika — a zatem natychmiast, przestrzegając przy tem przepisów procesu cyw. domagać się od sądu dozwolenia wszelkich środków prawnych wyłączających spólnika od dowolnego rozrządzania udziałem jego w majątku spółki. Mianowicie będą mogli według przepisów procesu cyw. żądać zapowiedzenia lub zajęcia tej części majątku spółki i tym sposobem zapobiedz, by ona nie była w inny sposób, jak tylko w sposób ustawą przepisany użytą (art 130-132 i 137) Nie będzie więc spólnik mógł sprzedać swej części z ujmą praw swych wierzycieli. W celu zaś zaspokojenia należytości z tej części majątku spółki która na spólnika przy rozwiązaniu spółki lub wskutek wystąpienia spólnika z obliczenia się ze spółką przypadnie, winien wierzyciel wyjednać sobie egzekucyę na tej części majątku (pierwszy stopień egzekucyi, zajęcie) i po wykazaniu

nie, iż bezskutecznie prowadził egzekucyę na osobistym majątku dłużnika, żądać rozwiązania spółki za poprzedniem przez siebie wypowiedzeniem, które przynajmniej na 6. miesięcy przed upływem roku obrotowego nastąpić i wszystkim spólnikom wręczone być winno.

Co się tyczy majątku spółki, podaje art. 91. Jeżeli spólnik wniósł rzecz z tem zastrzeżeniem, iż spółce dozwolonem będzie wyłącznie używanie lub użytkowanie tej rzeczy, wówczas podczas trwania spółki przedmiotem egzekucyi popierającej na tej rzeczy przez wierzyciela osobistego tego spólnika, będzie tylko samo prawo własności (nuda proprietas) po rozwiązaniu zaś spółki pełna własność. (Wierzyciel może z innym przypadku rozwiązać spółkę.) Wierzyciel osobisty nie może zapowiedzieć należytości spółki, stosunkowo na swego dłużnika (spólnika) przypadającej.

B. Wierzyciel osobisty jakiegobądź spólnika, nie może się czepiać majątku spółki, w celu uzyskania zastawu lub hipoteki, po wniesieniu danej rzeczy do tego majątku, i po rozpoczęciu istnienia spółki na zewnątrz (art. 110.) chociaż mu hipoteka lub prawo zastawu na majątku spólnika w mocy ustawy lub innej zasady prawnej służy (art. 120.) np. gdyby się znajdowały w mieszkaniu spólnika rzeczy spółki np. towary, wówczas nie mógłby przeszkadzający w najmie wykonywać pra-

wa zastawu, służącego mu w myśl § 1101. k.c. albowiem według art 120. nie rozciąga się hipoteka i prawo zastawu takiego wierzyciela do rzeczy, należytości i praw stanowiących majątek spółki, lub udziału w tychże, lecz tylko do udziałów lub udziału wzysku, do których sam spólnik (dłużnik) ma prawo, i do tego, co na niego w razie, rozwiązania się ze spółką przypadnie (art 119.)

Z pod przepisu art 120. wyjęte są wszakże prawa, które na przedmiotach do majątku spółki wniesionych, już w chwili wniesienia istniały np. spólnik wniósł do majątku spółki grunt, na którym intabulowaną jest wierzytelność trzeciego; w tym bowiem przypadku wierzyciel hipoteczny wykonać może swe prawo bez względu na to, że spólnik wniósł ten grunt do majątku spółki. Prawo zatrzymania (art 313.) stoi na równi z prawem zastawu i hipoteki. Wierzyciel osobisty nie ma więc prawa zatrzymania rzeczy spółki dla zabezpieczenia należytości osobistej służącej mu przeciw spólnikowi; przeciwnie wierzyciel spółki zatrzymać może rzecz spólnika dla zabezpieczenia swej należytości przeciw spółce.

Spólnik do zastępstwa spółki uprawniony, może dla zabezpieczenia swego osobistego długu ustanowić zastaw lub hipotekę na majątku spółki.

Podany przepis art 120. jest wynikiem zasady, według której przeciw trzeciemu skutkuje postano-

wienie kontraktu spółki, na mocy którego majątkiem czynnym spółki rozrządzać można tylko w imieniu spółki (Römer p. 153. nota 5.)

C. Na tej samej zasadzie polegają przepisy ksw. tego o kompensacyi (art 121.

1. Jeżeli wierzyciel spólnika upoważnionego lub nie upoważnionego do zastępstwa jest zarazem dłużnikiem spółki, wówczas podczas trwania spółki nie ma miejsca ani całkowite ani częściowe zrównowa żenie należytości spółki z osobistą należytością wierzyciela wzmiankowanego. Po rozwiązaniu spółki zaś tylko wtenczas jest dozwolonem, jeśli, i o ile należytość spółki, przy obliczeniu się została przekazana spólnikowi wzmiankowanemu (§ 121.) Jeżeli więc:

a. spółka dochodzi pod swą firmą na dłużniku należytości spółki, pozwany potrąci należytość, służącą mu przeciw spółce, nie potrąci zaś należytości służącej mu przeciw spólnikowi, bo chociaż spólnik jest tą, która w pewnej części podmiotem należytości spółki, to przecież nie może nią rozrządzać w swojem imieniu.

b. spólnik pozwany o wierzytelność osobistą, nie może powodowi potrącić należytości służącej spółce przeciw powodowi. Przez należytość spółki rozumiemy należytość, która w chwili dochodzenia nale-

ży do majątku spółki. Należytość spółka przelana podczas trwania spółki na spólnika, nie staje być na należytością spółki, a zrównoważenie jej z należytością wierzyciela osobistego jest możebnem mimo trwania spółki. –

2. Kod. tŷ nie stanowi, czy nastąpić może zrównoważenie długu spółki z należytością spólnika.

a. Spółka pozwana przez trzeciego nie może mu potrącić należytości, która służy jednemu ze spólników przeciwnemu. Spółka bowiem nie ma prawa rozrządzania majątkiem osobistym poszczególnych spólników.

b. spólnik we własnem imieniu o dług spółki pozwany, może powodowi (wierzycielowi spółki)

a) potrącić własną swą należytość, niemniejszą

β) należytość spółki, służącą tejże przeciw powodowi, a to bez względu, czyli spólnik jest lub nie jest upoważnionym do zastępstwa spółki.

c. wierzyciel spółki pozwany przez spólnika o zaspokojenie wierzytelności osobistej tegoż spólnika, może dług swój skompensować ze swą wierzytelnością, służącą mu przeciw spółce, a to dopóki nie ogłoszono upadłości spółki w całej ilości długu spółki; po ogłoszeniu upadłości zaś w tej tylko część,

ści, która nie została zaspokojoną w upadłości spół-
ki (art 122.) Ogólne warunki, pod którymi nastą-
pić może potrącenie, podają powsz. prawo cyw (§ 1203 k.c.)
i not. o upadł (§ 20.)

3 Spólnik nie może się zrzec na korzyść dłużnika
spółki tej części należytości spółki, która na niego (spół-
nika) przypaśćby miała, a to bez różnicy, czy spólnik
jest lub nie jest uprawniony do zastępstwa spółki.-

VIII. Spólnik jako wierzyciel lub dłużnik spółki.
Ponieważ spółka zdolna do swego majątku może prawa
nabywać i zobowiązania zaciągać różniące się od
praw i zobowiązań poszczególnych spólników, przeto
jest możebnem, że spólnik stać się może wierzycielem
lub dłużnikiem spółki. Jako wierzyciel będzie mógł
spółkę (nie spólników) pozwać o zaspokojenie swej nale-
żytości z majątku spółki, może swej należytości na-
wet w upadłości spółki dochodzić. Jako dłużnik spółki
będzie mógł być o zapłacenie długów pozwany przez
spółkę pod jej firmą. Jako wierzyciel winien jest do-
chodzić swego prawa na majątku spółki tak, jak
każdy inny wierzyciel spółki, wszelako nie będzie
mógł dochodzić całej swej należytości na poszczegól-
nych swych współspólnikach, jak to uczynić może
każdy inny wierzyciel spółki (art 112.) albowiem

według kontraktu spółki fundusz zakładowy jest przeznaczony przedewszystkiem na zapłacenie długu spółki, co każdego poszczególnego spólnika względem reszty obowiązuje. Gdyby wszakże ten fundusz nie pokrył należytości spólnika, natenczas temu nie może się skutecznie czepiać reszty spólników. Według umowy spółki bowiem żaden spólnik nie jest obowiązany zaspokoić długów spółki w całości, nie jest on nawet obowiązany podczas trwania spółki na jakiebądź cele tejże a zatem też nie na zaspokojenie swej należytości, do jakiego kolwiekbądź podwyższenia wkładki nad ilość umówioną (art 92.) On winien tylko tę część długów spółki, i to dopiero po jej rozwiązaniu zaspokoić, która mu z obliczenia się przypadnie. Ponieważ to postanowienie kontraktu spółki wiąże wspomnionego wierzyciela jako spólnika, przeto nie może się skutecznie powołać na to, że każdy spólnik odpowiada za długi spółki solidarnie i całym majątkiem (art 112.) Wierzytelność przypisuje się więc spólnikowi na jego korzyść, w oczekiwaniu polepszenia się funduszów spółki, w każdym przypadku jednake znajdzie tam należytość swe umorzenie przy rozwiązaniu spółki.—

IX. O upadłości spółki

Na przypadek otwarcia upadłości co do majątku

spółki wierzyciele jej zaspokojeni będą oddzielnie z majątku spółki, na osobistym zaś majątku spólników mogą tylko poszukiwać niedoboru (art 122.)
Ten art. zawiera 2. przepisy

1. Postanowienie kontraktu, spółki, iż majątek czynny tylko na rzecz spółki obrócony być może, skuteczne i przeciw trzecim, dlatego dozwala ten art. wierzycielom spółki oddzielnego zaspokojenia z majątku spółki, przeciwnie

2. art. ten ścieśnia prawo wierzyciela spółki dochodzenia na poszczególnych spólnikach wierzytelności w całej ilości (art 112 i 281) albowiem wierzyciel dochodzić może tej tylko części swej wierzytelności, która nie została zaspokojoną z majątku spółki. Ten przepis wiąże wierzyciela spółki jedynie w wypadłości tej, że, albowiem prawidłowo wierzyciel może jest czepiać się równocześnie majątku spółki i osobistych majątków poszczególnych spólników, i nie jest obowiązanym przy egzekucyi na majątku poszczególnego spólnika dostarczyć dowodu, iż bezskutecznie prowadził egzekucyę na majątku spółki. Osobisty bowiem majątek spólnika nie odpowiada zastępczo za długi spółki, lecz pierwotnie, jak sam majątek spółki, przeto wierzyciel czepiać się może i wyłącznie majątków spólników.

W razie otwarcia upadłości co do majątku spółki, sąd upadkowy zarządzi z urzędu również otwarcie upadłości co do osobistego majątku każdego spólnika (§ 199 u. o upadł.) Wierzyciele spółki mogą się zgłaszać równocześnie ze swemi wierzytelnościami całkowitemi, i do upadłości spółki i do upadłości poszczególnych spólników. Jeżeli wzajemność należytości ustalona jest w upadłości spółki, wówczas nie może być zaprzeczoną w upadłości spólników. Wierzyciele osobistego upadłego spólnika nie mogą występować w upadłości spółki jako wierzyciele (§ 201 ust o upadł.)

Jeżeli ta sama spółka jawna, pod tą samą firmą lub pod różnemi firmami posiada kilka zakładów wzajemnie od siebie, albo zakładów głównych i filialnych, natenczas otwiera się jedna tylko upadłość co do całego majątku spółki, a wierzyciele poszczególnych zakładów nie mają prawa żądać, aby ich oddzielnie zaspokoić z majątku stosownego zakładu. Cały majątek spółki stanowi jedną masę upadkową. Wierzyciele osobiści poszczególnych spólników nie mają w Austryi prawa żądać oddzielenia osobistego majątku poszczególnych spólników tj. nie mogą się przed wszystkiem zaspokoić z osobistych majątków poszczególnych spólników,

a wierzycielom spółki pozostawić tę tylko część majątków, która po ich zaspokojeniu pozostała. W poszczególnych upadłościach spólników stoją więc wierzyciele spółki co do niedoboru w upadłości spółki doznanego na równi z wierzycielami osobistymi poszczególnych spólników. Otwarcie upadłości co do majątku poszczególnego spólnika nie pociąga za sobą otwarcia z urzędu upadłości co do majątku spółki.

Oddział IV.

O rozwiązaniu spółki i wystąpieniu z niej poszczególnych spólników.

Rozwiązanie spółki jest dwojakie: zupełne, jeśli spółka gaśnie względem wszystkich, częściowe zaś, jeśli to zachodzi co do jednego lub więcej spólników, występujących ze spółki. Pierwsze zowie się rozwiązaniem w znaczeniu właściwem, drugie wystąpieniem spólnika. —

I. O rozwiązaniu spółki.

Rozwiązanie spółki zachodzi:

A. Jeżeli nastąpił jeden ze 6. przypadków objętych art 123. Każdy z tych przypadków rozwiązuje spółkę jure ipso jure. tj. już z mocy ustawy zachodzą skutki rozwiązania, zwłaszcza postępowanie upadkowe w przypadku pod L1. a likwidacya w przypadku 2-6. Stąd wynika, że spólnik powołany do zastępstwa spółki czy to na mocy prawa lub kontraktu traci swe prawo do zastępstwa, gdyż podczas likwidacyi likwidatorowie upoważnieni są do zastępstwa spółki a w postępowaniu upadkowem właściwe osoby. Chociaż przyczyny (przedmiotowe bezwzględne) w art 123. wymienione jure ipso jure za sobą pociągają rozwiązanie spółki, to przecież osobom interesowanym nie jest wzbronionem umawiać się względem uchylenia tego skutku, przyczem obojętnem jest, czy umowa nastąpiła wprost po nastąpionej przyczynie rozwiązania lub w toku likwidacyi, lub po otwarciu upadłości (S. 165. ust. o upadł.) Wymaga się wszakże w takim przypadku przyzwolenia wszystkich osób interesowanych a więc w przypadku pod 1.) przyzwolenia wszystkich spólników tak i wszystkich wierzycieli wymienionych w S. 165. ust. o upadł. W przypadku pod L 2.) przyzwolenie spólników przy życiu pozostałych i spadkobierców zmarłego (wychodząc z przypuszczenia że kontrakt spółki nic nie stanowi o dalszem istnieniu spół-

ki na przypadek śmierci spólnika) W przypadku pod L. 3.) przyzwolenia spólników uzdolnionych do samo, dzielnego zawiadywania swym majątkiem i zastęp, ców spólnika pozbawionego tego uzdolnienia a wzglę, dnie wszystkich wierzycieli w §. 155. ust. o upadł. wymie, nionych, a nareszcie w przypadkach pod L. 4, 5 i 6. przyzwolenia wszystkich spólników.

Z powodu rozwiązania spółki, które nie nasta, pito wskutek ogłoszenia upadłości co do majątku spółki nie ustaje wzupełności stosunek spółki; Rozwiąza, nie spółki nie wpływa bowiem podczas likwidacyjna istniejące stosunki prawne spólników między sobą, o, raz spółki do osób trzecich (art. 144.)

Co do poszczególnych przyczyn rozwiązania spół, ki, podajemy co następuje mianowicie

do 2. (art 123. l 2.)

Kontrakt spółki może stanowić, że nie wszyscy dziedzice spólnika na przypadek jego śmierci wsto, pić mają w miejsce zmarłego spólnika, a nawet że ma wstąpić osoba nie będąca dziedzicem.

do 3. (art. 123 l 3.)

Otwarcie upadłości co do majątku spólnika nie pociąga tem samem za sobą otwarcia, z innego upa, dłości co do majątku spółki (§. 200. ust. o upadł.) pocią, ga tylko za sobą rozwiązanie lub likwidacyę

Spółki

do 5. (art 123. L. 5.)

Czas, na który spółkę się zawiązuje, może być oznaczony takiem zastrzeżeniem się warunku rozwiązującego. Spólnicy mogą po upływie czasu, na który spółkę zawiązano, czas ten przedłużyć na nowy uchwały, albo dorozumieniem (milczeniem) Spółka milczeniem przedłużona uważa się jako zawarta odtąd na czas nieoznaczony, chyba, że zamiar spólników wskazuje, że czas oznaczony.

do 6. (art 123 L. 6.)

Nie można się zrzec na zawsze prawa wypowiedzenia kontraktu spółki (art 123 L. 6.) przysługuje bowiem spólnikowi prawo wypowiedzenia jako konieczne ograniczenie zbyt długiego czasu, na który spółkę zawarto. Wypowiedzenie winno być wystosowane do każdego poszczególnego współspólnika bez względu, czy mu powierzono zastępstwo, lub też nie. Na przypadek zawiązania spółki na czas nieoznaczony, tu dzieli jeżeli spółka uchodzi jako na taki czas zawarta (art 123 L. 6. u 2.) wypowiedzenie to ma nastąpić winno przynajmniej na 6. miesięcy przed upływem roku obrotowego spółki (art 124) Wypowiedzenie nastąpić może zasadniczo lub zasadniczo, a w tym przypadku ustnie lub na piśmie. Rok obrotowy jest to rok, z którego u

pływem sporządza się bilans, w braku takiej wskazówki jest to rok kalendarzowy.

B. Spółka rozwiązuje się, jeżeli zachodzą ważne przyczyny (Przyczyny podmiotowe względne). W takim przypadku bowiem może spólnik żądać rozwiązania spółki przed upływem czasu, na który trwać miała, a w spółkach na czas nieoznaczony bez poprzedniego wypowiedzenia (art 125.) Są to przyczyny, które same przez się nie wpływają na dalsze istnienie spółki, wszelako uprawniają poszczególnego spólnika do, mogąc się rozwiązania spółki. W przypadkach pod A rozwiązuje się spółka w mocy ustawy, w przypadkach pod B. na żądanie spólnika. Prawo domagać się rozwiązania spółki służy każdemu spólnikowi bez wyjątku, także spólnikom spółki, która się zawiązała przed zaprowadzeniem kod tego. Cesyonaryuszowi spólnika nie służy rzeczone prawo. Art 125. wymieniają, cy niektóre przyczyny, dla których rozwiązać można spółkę, wymaga, aby przyczyny były ważne, zostawiając na przypadek zaprzeczenia ważności, uznanie tejże roztropności sędziego. Twierdzić możemy, że każda przyczyna jest ważną, z której wypływa, że istotne warunki, pod którymi zawarto kontrakt spółki nie ziściły się, albo później już się nie ziszczą. Jeżeli wniosek spólnika, by spółkę rozwiązać, przyjmuje

reszta spólników, spółka rozwiązuje się przez wzajemną umowę (art 123 L4.) Na przypadek sprzeciwienia się choćby jednego spólnika, wymaga się orzeczenia sądzego. W tym przypadku przyznaje ustawa spólnikowi skargę zmierzającą bezpośrednio do uznania przyczyny rozwiązania spółki za słuszną, a skierowaną przeciw spólnikom sprzeciwiającym się rozwiązaniu spółki, bez względu, czy tym się poruczono zastępstwo spółki, lub też nie. Wyrok prawomocny uznający żądanie skargi, działa wstecz, skutkuje bowiem od tego czasu, kiedy spólnik (powód) żądał rozwiązania, jeżeli czas ten został udowodniony. Także w przypadkach wart 125. od L 5. wymienionych zależy od sędziego, czy przyczyny objęte tymi przypadkami, uznać chce za ważne. Przypadek pod L 1. w art 125. zdarza się, gdy prowadzenie przedsiębiorstwa nie rokuje zysku. Przypadek pod L 5. stosuje się tylko do spólników, którym powierzono zarządzanie spółki, lub zastępstwo spółki, w tym przypadku może rozwiązania spółki zażądać i ten spólnik, który bez swej winy stał się niezdolnym do czynności spółki, które są przedmiotem jego obowiązków, spólnicy jednak mogą zaprzeczyć w obronie istnienia niezdolności. Skargą wspomnianą o uznanie rozwiązania kontraktu spółki, nie można dochodzić praw należnych od poprzedniego rozwiązania spółki.

Od przepisów procesu cyw. zależy rozwiązanie, pyta,

nią, czyli spólnik po wymieszieniu tej skargi, lub równocześnie z jej wymieszieniem, domagać się może od sądu tymczasowych zaradczych środków zwłaszcza odjęcia powierzenia spólnikowi prawa zastępowania spółki aż do rozstrzygnięcia procesu o rozwiązanie spółki (art 125.) albo o wykluczenie spólnika (art 128.) Orzeczenie sądowe, odejmujące spólnikowi tymczasowe prawo zastępstwa spółki wpisuje się w rejestr hy i ogłasza się przez pisma publiczne.

C. Wierzyciel osobisty spólnika domagać się może rozwiązania spółki (art 126.) o czem mówiliśmy w rozdziale III. pod VII.

II Rozwiązanie częściowe, czyli wystąpienie spólnika art 127. 128. 132.

Rozwiązanie takie ma miejsce, gdy jeden lub więcej spólników występuje ze spółki; spółka jednak z wszystkiemi swemi dotychczasowemi prawami i obowiązkami utrzymuje się między pozostałymi spólnikami i na przyszłość. Przypuszczamy więc, że spółka ta sama nadal istnieje, i że pozostali spólnicy nie zawierają nowej spółki. Rozwiązanie częściowe ma miejsce:

A. Gdy wszyscy spólnicy przed rozwiązaniem spółki umówili się, że spółka pomimo wystąpienia jednego lub więcej spólników między pozostałymi i nadal

istnieć będzie (art 127.) Umowa taka nastąpić winna przed rozwiązaniem spółki tj. przed chwilą, w której według art 123 (I. A.) następuje rozwiązanie spółki i wymaganem jest przyzwolenie wszystkich spólników, a więc i wystąpujących lub ich prawonabywców (ci bowiem zrzec się muszą praw, jakie im służą wskutek likwidacyi) Wspomniana umowa zawarta być może i po rozwiązaniu spółki, jeśli faktyczne położenie rzeczy możebnem czyni dalsze istnienie spółki.

Przez wystąpienie rozumiemy wykluczenia spólnika na zasadzie art 128. Art 127. nie ma zastosowanie, gdy po wystąpieniu spólnika lub spólników, jeden tylko pozostaje członek.

B. Gdy w osobie jednego ze spólników leży przyczyna, dla której na zasadzie art 125. (I. B.) żądać można rozwiązania spółki, wówczas reszta spólników może za jednomyślnem porozumieniem się uchwalić, że spółka z wykluczeniem wspomnionego spólnika nadal istnieć będzie. Wszakże spólnicy pozostali domagać się mogą wykluczenia tego od sędziego, którego uznanie o tem stanowi art 128. Przepis art 128. nie stosuje się do spółek istniejących tylko między dwiema osobami, albowiem w takim przypadku wystąpienie jednego spólnika pociąga za sobą rozwiązanie i likwidacyę spółki. Aby temu zapobiedz, mógłby jeden ze spólników lub trzeci nabyć prawa

biorstwo spółki z tą samą lub zmienioną firmą (art 23.) wskutek czego wstąpiłby mógł w stosunki prawne spółki do trzecich. Art ten nie może być stosowany do przypadków objętych art 123. z wyjątkiem zdania przypadku pod L 3. jak to niektórzy twierdzą.

Wykluczenia spólnika dochodzi się w drodze skargi przeciw spólnikowi, mającemu być wykluczonym. Gdyby nie wszyscy inni spólnicy byli za wykluczeniem spólnika, skarga wystosuje się przeciw temu spólnikowi i przeciw wszystkim innym spólnikom, sprzeciwiającym się wykluczeniu, lecz natenczas nie można się domagać wykluczenia bez rozwiązania spółki. (art 125 §: I B.) Właściwość sądu dla takich spraw nie zależy od miejsca siedziby spółki, lecz stosuje się do ogólnych zasad właściwości sądowej.

Jeżeli nazwisko wykluczyć się mającego spólnika mieści się w firmie spółki, natenczas bez jego zezwolenia firma nadal prowadzoną być nie może. (art 24 n 2)

L. Jeżeli wierzyciel osobisty spólnika domaga się w myśl art 126. (I. C.) rozwiązania spółki, zezwala spólników za jednomyślnem porozumieniu się uchwalić może, aby zamiast rozwiązać spółkę, obliczyć się ze spólnikiem i wydać udział w majątku spółki, na niego przypadający. W tym przypadku poczytuje się spólnik za występującego, nie wykluczonego. Spól-

nik tu nie może się skutecznie sprzeciwiać tej uchwale, bo ta polega na zasadach niezachwianych tj. rozs. czeniach sądowych, dopuszczających do egzekucyi na tem, co spólnikowi z obliczenia się ze spółką przypada, tudzież na dozwolonem wypowiedzeniu spółki. Chwila wystąpienia jest chwilą zapadłej uchwały. Reszta spólników może wszakże zaspokoić wierzyciela osobistego, wskutek czego spólnik (słuźnik) przestaje spólnikiem.

III. O wpisanie rozwiązania spółki w rejestrze ḱy |: wystąpienia lub wykluczenia spólnika.

Sąd upadłości uczyni z urzędu zapisek w rejestrze, skoro tym o upadłości spółki lub spólnika, bez nie będzie jej osobno zgłaszał. We wszystkich przypadkach, z wyłączeniem upadłości spółki, wpisuje się na mocy art 129. u 1. rozwiązanie spółki w rejestrze ḱy z własnego i w tym przypadku, gdzie rozwiązanie nastąpiło wskutek otwarcia upadłości co do majątku jednego ze spólników. (art 123. L 3.) Takie wystąpienie i wykluczenie spólnika musi być wpisanem. Z wszystkiemi tymi faktami zgłaszają się do sądu osoby interesowane tj. wszyscy w chwili rozwiązania, wykluczenia lub wystąpienia, i istniejący spólnicy, al.

bo ich dziedzice i zastępcy prawni. Do tych osób należą także spólnicy, występujący, wykluczeni i upadli. Ustawa nie wymaga, aby wszystkie te osoby razem do sądu się zgłosiły, wystarcza i zgłoszenie się jednej z tych osób byleby tylko fakt odnośny był dostatecznie poświadczony. Rozwiązanie spółki, wystąpienie lub wykluczenie spólnika skutkuje względem osób trzecich dopiero od wpisu rozwiązania spółki, wystąpienia lub wykluczenia spólnika w rejestrze tym. i ogłoszenia tych faktów przez pisma publiczne (art 129. u 5. i nauka o rejestrze tym.) chyba, że spółka się rozwiązała wskutek upadłości otwartej co do majątku spółki, albowiem skutki upadłości rozpoczynają się z początkiem dnia, w którym obwieszczenie o takowej w sądzie upadłościowym na gmachu wrzędowym wywieszonem zostało, (§ 2. ust. o upadł.) Jakie skutki te fakta pociągają przeciw osobom trzecim, wskazują art 130–145. Od jakiej chwili rozwiązanie spółki, wystąpienie lub wykluczenie spólnika przeciw spólnikom działa, zależy od właściwości poszczególnych przypadków.–

IV. Obliczenie się spółki ze spólnikiem występującym lub wykluczonym art 130.–132.

Po zupełnem rozwiązaniu spółki, które nie nastąpiło

wskutek upadłości spółki następuje likwidacya, tj spie-
nienie majątku spółki, ukończenie czynności nieza-
tatwionych, zaspokojenie wierzycieli etc. a nareszcie
ostateczne obliczenie się spólników tj podział mająt-
ku między tychże. O likwidacyi stanowi oddział V. Po
częściowem zaś rozwiązaniu spółki, tj po wystąpie-
niu lub wykluczeniu spólnika (II. A. B. C) następuje
szczególny rodzaj obliczenia się (die Auseinandersetz-
ung, die Auseinanderung) nie następuje bowiem likwida-
cya majątku spółki, lecz tylko obliczenie się spólni-
ków pozostałych (spółki nadal istniejącej) z spólni-
kiem występującym lub wykluczonym, poczem wy-
płaca się temuż część niego przypadającą. Przedsię-
biorstwo tej spółki wszakże żadnego nie doznaje za-
mówienia. Obliczenie odbywa się na zasadach objęt-
tych art 130–132 i uskutecznia się na podstawie sta-
nu majątkowego, w jakim się spółka znajduje w chwi-
li wystąpienia spólnika, (Chwilę tę ustanawia porozu-
mienie się wszystkich spólników II. A. art 127. a co do wy-
kluczenia spólnika za jego długi osobiste II. C. art 132.
chwila zapadłej, obacz wyżej.) lub w chwili wręczenia
skargi spólnikowi pozwanemu o wykluczenie (II. B i
art 128.) przy czem nadmieniamy, że w trzecim przy-
padku częściowego rozwiązania spółki (II. C. 132.) spól-
nik ma być uważany jako występujący, a nie jako

wykluczony. Spółka jednak może inaczej uchwalić. Obliczony udział stanowi od owej chwili dług spółki. Sposób uiszczenia tego długu zależy od porozumienia się stron. Występujący i wykluczony może swego udziału w majątku spółki sądownie na spółce dochodzić. Jeśli spólnik występujący lub wykluczony wnosi do majątku spółki rzeczy swą pod tem zastrzeżeniem, że on pozostaje właścicielem, a że spółka będzie miała prawo używania lub użytkowania, spólnik występujący lub wykluczony, nie będzie się mógł domagać zwrotu tych rzeczy, aż dopiero po zupełnem rozwiązaniu spółki, a więc przy likwidacyi. Ustawa nie oznacza czasu, kiedy udział w majątku spółki wypłacić należy występującemu lub wykluczonemu, wydaje więc w zastósowaniu art 326. Sędzia może spółce dozwalać rat do spłacania udziału; raty te, czy umówione, czy wyrokiem dozwolone, są na korzyść spółki ustanowione, gdyby więc spółkę rozwiązano przed upływem wszystkich terminów do spłacenia rat ustanowionych, cała reszta jąca kwota naraz wypłacona będzie. Udziału w szkodzie dochodzi spółka na występującym lub wykluczonym. Za interesa przedsiębraniem wystąpienia lub wykluczenia przez pisma publiczne, zawarte, odpowiada występujący lub wykluczony, w miarę przepisów objętych art 146–149.–

nie zaś pod warunkiem art 129. u 5. za interesy spółki potym
terminie zawarte, chyba, że interes późniejszy pozostaje w
stosunku przyczynowym z interesem przedwą chwilą
zawartym, np. zamówienie i odstawa towaru, zaktó,
ry cena kupna zapłacona być ma. Gdyby w chwili za,
mówienia towaru wystąpienie spólnika nie było jeszcze
wpisane w rejestr tŷ, a sprzedający nie wiedział
o tem wystąpieniu, występujący odpowiada osobiście
i solidarnie za cenę kupna, choćby nawet przed odsta,
wą towaru wpisano wystąpienie w rejestr tŷ, i ogło,
szono.

Występujący lub wykluczony przestaje być spólnikiem
od wyż podanej chwili, a to również co do osób trzecich,
jak co do spółki. Do niego więc nie mogą być stoso,
wane przepisy, tyczące się spólnika. Prawidło to do,
znaje jedynie tych zmian, które objęte są ustępem
2, 3 i 4. art 130. Pod względem bowiem załatwienia
interesów bieżących, pozostających w stosunku przy,
czynowym z interesami przed wyż podaną chwilą
zawartymi, istnieje między występującym lub wy,
kluczonym z jednej, a spółką z drugiej strony pewna
wspólność, z tego powodu spółka zastępuje występu,
jącego przy zawieraniu wzmiankowanych interes,
sów z osobami trzeciemi, wszakże ta spólność nie
jest spółką; stąd też wynika, że co do udziału w ma,

10.

jątku spółki, który na podstawie obliczenia się z spół„
ką przypada występującemu lub wykluczonemu,
który jest wierzycielem spółki nadal istniejącej, i że
na równi ﬂoi z innymi wierzycielami spółki, któ„
rych roszczenia powstały po wystąpieniu lub wyklu„
czeniu spólnika. Wierzyciele wszakże, których roszcze„
nia powstały przed wystąpieniem lub wykluczeniem
spólnika, mają pierwszeństwo przed roszczeniem spół„
nika, tyczącem się wydania udziału w majątku spół„
ki. W tym przypadku bowiem odpowiada występujący
lub wykluczony wspomnionym wierzycielom solidar„
nie i całym majątkiem. (Ob art 146–149.) Występujący
może się powołać i na ugodę zawartą między spół„
ką nadal istniejącą a osobą trzecią, a to przeciw spół„
ce, jak przeciw trzeciemu. Prawa występującego lub
wykluczonego wykonać może jego wierzyciel lub ce„
syonaryusz, wogóle jego prawonabywca.

Oddział V.

O likwidacyi spółki art 133–145.

Przez likwidacyę rozumiemy ogół środków w tym
celu, by majątek spółki po zaspokojeniu

wierzycieli tejże podzielić między spólników. Likwidatorowie są to te osoby, które zajmują się przedsiębraniem tych środków. Likwidacya ma miejsce w przypadkach zupełnego rozwiązania spółki z wyjątkiem rozwiązania spółki z powodu jej upadłości. Likwidacya nie musi wszakże koniecznie nastąpić. Spólnicy bowiem zależy od spólników, mogą np. za jednomyślną zgodą sprzedać swe przedsiębiorstwo i cenę kupna między siebie podzielić. Prawo żądania likwidacyi służy wyłącznie spólnikom lubich następcom, za tem idzie, że sąd handlowy, utrzymujący rejestr tyu, uwiadomiony przez spółkę o jej rozwiązaniu, nie może znaglić spółki, by likwidacyę przeprowadziła i w tym celu likwidatorów zamianowała. Nie stoi temu na zawadzie art 135. według którego likwidatorów podać należy do sądu tego w celu ich wpisania w rejestr tyu, albowiem art. ten mowi tylko o likwidatorach już ustanowionych tj. immi stowy, likwidatorowie ustanowieni mają być wpisani w rejestr tyu, a sąd może do tego znaglić spółkę, nie może zaś jej zmusić do ich ustanowienia. Także wierzycielom spółki nie służy prawo sądownie się domagać likwidacyi.

I. Skutki prawne likwidacyi.

Dopóki likwidacya nie jest ukończoną, poczytuje się spółkę jako istniejącą, zatrzymuje zatem swą firmę

(art 139) swój sąd właściwy (art 144. u 2.) niemniej pozostają niewzruszone stosunki prawne między sobą, a spółki do trzecich, tj. niewzruszony zostają przepisy oddziału II i III. o ile się to nie sprzeciwia przepisom oddziału niniejszego i istocie likwidacyi. Co się tyczy poszczególnych art oddziału II i III. podajemy co następuje:

Bezwzględnie stosują się przepisy art 90, 95, 98, 109, 111, 112, 113 i 119–122. Niektórym zmianom ulegają art. 91, 92–94. i art 101–108. nareszcie nie wchodzą w zastosowanie art 96, 97, 99–105, 110, 114–118.

Także podczas likwidacyi trwa zobowiązanie osobiste solidarne byłych spólników względem trzecich, a to nie tylko za zobowiązania powstałe podczas trwania spółki, lecz i za zobowiązania powstałe wskutek interesów z powodu likwidacyi zawartych. Z tego powodu mogą wierzyciele spółki pozwać albo byłych spólników co do ich osoby, albo wszystkich likwidatorów jako zastępców ogółu spólników, albo ich wszystkich łącznie. Skuteczność wyroków zapadłych w tych przypadkach nie jest jednaką (ob oddz. III. art 112.)

Przysięga wskazana lub odkazana spółce, zostaje czy w likwidacyi wykonaną będzie przez likwidatorów, a nie przez byłych spólników, chyba, że się rozchodzi o czynności tychże spólników

Ustawa urządza stanowczo postępowanie likwi-

dacyjne z wyłączeniem wszelkich dowolności spólników. Przepisy o likwidacyi stosują się także do spółek zawiązanych przed ogłoszeniem kod hgo, a rozwiązanych po jego zaprowadzeniu. Najważniejsza zmiana, która rozwiązanie spółki za sobą pociąga jest ta, że ustaje skuteczność postanowień kontraktów spółki o zarządzie i zastępstwie spółki. Z tego wynika, że:

1. Wyłączenie niektórych dotychczasowych spólników od zawiadywania interesami spółki nie jest nadal skuteczne.

2. że dziedzice spólnika dotychczasowego zajmują równe stanowiska z innymi spólnikami.

3. że prawo zastępowania spółki przyznane jednemu spólnikowi, ustaje względem trzecich

4. że wszyscy spólnicy dotychczasowi, a względnie ich zastępcy prawni występują jako interesowani, że zatem oni wszyscy są spólnie uprawnieni do przedsiębrania kroków, do obliczenia się ze sobą, skierowanych.

II. Osoba likwidatora, jego ustanowienie i odwołanie art 133–135.

Likwidatorami mogą być:

1. Wszyscy spólnicy dotychczasowi i ich dziedzice, lub zastępcy prawni, zwłaszcza zawiadowca masy

upadkowej spólnika; a to wtenczas, gdy nic innego nie stanowi ani kontrakt spółki, ani jednomyślna uchwała spólników i ich zastępców, ani nareszcie sędzia. Prawonabywcy zmarłego spólnika powinni sobie ustanowić spólnego zastępcę, który natenczas ma zupełną władzę likwidatora. Cesyonaryusz spólnika i wierzyciel osobisty, któremu przyznano to, co na spólnika z obliczenia się ze spółką przypada, nie mogą być w tym przypadku likwidatorami; mogą tylko zaskarżyć podział majątku, a to cesyonaryusz cały podział, wierzyciel osobisty o tyle, o ile nie został zupełnie zaspokojony. Przy likwidacyi więc czynnym pozostaje spólnik, który swój udział w majątku spółki przelał na drugiego, albo którego udział w majątku przyznano jego wierzycielowi osobistemu.

2. Poszczególni spólnicy lub inne osoby (także i wierzyciele spółki) powołani:

a. przy kontrakcie spółki albo

b. przy jednomyślnej uchwale osób pod 1. wzmiankowanych, a nareszcie

c. przez sędziego na wniosek jednego spólnika, jeżeli są ważne przyczyny, co i wtedy zachodzi, jeżeli w przypadku pod b. uchwała jednomyślna nie mogła być uzyskaną (art 133.) Do przyczyn ważnych zaliczyć można, iż prawonabywcy spólnika zmarłego

nie ustanowili sobie spólnego zastępcy, lub że dla zbyt wielkiej liczby spólników nie jest możebnem ich wzajemne współdziałanie. –

Osoby pod 1. wzmiankowane mogą w każdej chwili odwołać mianowanych likwidatorów (choć zamianowanie i przez sąd nastąpiło) Wszakże wymaga się jednomyślnej uchwały wszystkich osób pod 1. a zatem i likwidatora odwołać się mającego, skoro należy do tych osób. Na przypadek niemożności uzyskania jednomyślnej uchwały, można sędziego wezwać o pomoc, który się przychyli do prośby, skoro zachodzą ważne przyczyny. Sędzia będzie mocen zastósować przepisy art 325. od L. 2–5. Sędzia może likwidatora i tymczasowo odwołać. Kod. hy. nie podaje postępowania sądowego w wzmiankowanych przypadkach przestrzeganem być mającego. Proces odnośny ma za przedmiot rzecz handlową (§. 39. u. 3. u. w.) Podczas likwidacyi nie można być prokurant ustanowiony, a prokurant przez ustanowiony traci swe upoważnienie; czy tenże wstępuje w poczet pełnomocników tych (art 42) jest pytaniem faktu.

III. Rozciągłość władzy likwidatorów art 136–144.

Likwidatorowie zastępują spółkę sądownie i za-

sądowniè, zawierają za nie ugody i zdają się na sąd polubowny. Likwidatorowie, choćby należeli do zarządu pozostałych spólników, są tylko pełnomocnikami wszystkich dotychczasowych spólników w odniesieniu do ich vox pełnomocnictwo (art 135 n. 2. i 4.) Z tego powodu nie stosują się do nich przepisy kontraktu spółki o zawiadowstwie, zwłaszcza nie znajdzie w tym razie zastósowania art 100 n 1. zwłaszcza, gdyby zwłoka groziła niebezpieczeństwem. Likwidatorowie nie mogą mianować prokurantów lub zastępców, wszakże mogą się wyręczyć w pospecyalnych czynnościach innemi osobami (pomocnikiem) Obowiązani są pokończyć interesa bieżące, wypełnić zobowiązania rozwiązanej spółki, ściągać jej należytości, chociażby spólnik był dłużnikiem, i spieniężać majątek spółki. Dla ukończenia niezałatwionych interesów, likwidatorowie i w nowe wchodzić mogą (art 137.) Ustawa jednak wymaga, aby pomiędzy niezałatwionym a nowym interesem zachodził związek przyczynowy Tym sposobem mogłaby dla spółki nabyć i mieniu, chomości. W wątpliwości, czy nowy interes był potrzebnym do ukończenia niezałatwionego interesu, trzeci nadowodni. (XIII. art 226) Ograniczenie władzy likwidatorów w podanych czynnościach

nie ma skutku prawnego przeciw trzecim (art 138.)
Jeśli jest więcej likwidatorów, wówczas tylko spólnie działać mogą, chyba, że wyraźnie postanowiono, że mogą działać pojedyńczo (art 136.) Likwidatorą nie muszą być wpisani w rejestr hy bez względu, czy nimi są wszyscy spólnicy lub dotychczasowi spólnicy do zastępstwa powołani. Likwidatorowie chociażby przez sąd ustanowieni, muszą być przez spólników wpisani w rejestr hy; tak samo wystąpienie likwidatora lub wygaśnięcie jego pełnomocnictwa, niemniej i to, iż ustanowieni likwidatorowie działać mogą pojedyńczo, jeśli się zrzecz tak ma.
Gdy chodzi o doręczenie spółce przypozwań lub innych aktów, dość jest, gdy te będą wręczone jednemu z likwidatorów art 144 p. 3. Likwidatorowie podpisywać się mają w ten sposób, że do firmy dotychczasowej, odtąd likwidacyjną firmą nazywać się mającej, własne przydadzą nazwisko. (Liquidirungsfirma perstralau) art 139 np. A. Wolff i spółka – w likwidacyi; B Gross C. Klein itd.

Likwidatorowie winni się stosować do uchwał spólników jednomyślnie zapadłych (art 140.) Jednak to się tyczy tylko ich stosunku do spólników, a nie do trzecich. Likwidator nie będący spólnikiem, nie ma głosu. Bez przyzwolenia wszystkich spólni-

ków likwidatorowie nie mogą pozbywać nieruchomości inaczej, jak przez publiczną licytacyę, która jednakże nie musi być sądową. Likwidatorowie zastępują wszystkich spólników w odniesieniu do ich połączenia się w spółkę, nie zaś poszczególnych spólników; ci bowiem zachowują sami prawa swoich podczas likwidacyi, tak jak przedtem, zatem też idzie, że spólnik sam występuje jako taki sądownie przeciw innym spólnikom. Likwidatorowie wykonywują przysięgi, przez spółkę wykonać się mające. Pieniądze, bez których podczas likwidacyi obejść się można, będą tymczasowo między spólników podzielone. (art 141.) każdemu spólnikowi służy w tym względzie skarga przeciw likwidatorom o podział i wydanie tych pieniędzy. Powinność zobowiązania zaciągnięte przez likwidatorów na mocy ich władzy prawnie wiąże rozwiązaną spółkę, przeto spólnicy tejże odpowiadają za te zobowiązania solidarnie i całym swym majątkiem (art 144. i 112.)

IV. Ostateczne obliczenie się spólników

art 142. 143. 145.

Po nkończeniu likwidacyi tj. pozatakowaniu czynności leżących spółki, spieniężeniu majątku tejże, ściągnieniu jej należytości, wypełnieniu zobowiązań spółki rozwiązanej, likwidatorowie układa,

ją ostateczny bilans tak, jak w końcu każdego roku obrotowego. Przypisują każdemu spólnikowi odsetki od jego udziału w majątku spółki, aż do dnia, w którym się uskuteczni ostateczne obliczenie i przypisują każdemu spólnikowi jego udział w zysku lub stracie (art 107.) Ob. art 143.

Obliczenie to wymaga uznania wszystkich spólników aby było przeciw wszystkim skuteczne, nie wiąże zaś wierzycieli spółki. Na przypadek niezgody spólników domagać się należy sprostowania obliczenia w drodze procesu (art 142.) do którego wszakże nie wchodzą likwidatorowie jako tacy. Spólnika, który nie wniósł swej wkładki w zupełności lub części, znaglić należy do tego, a według okoliczności sądownie. Dopiero z uwzględnieniem rezultatu znaglenia może ostateczne obliczenie nastąpić. Na zasadzie obliczenia, ułożonego przez likwidatorów, albo sprostowanego przez sąd, dzieli się następnie dział majątku spółki (art 142) Żadnemu spólnik nie jest obowiązany dopuścić, aby mu zaległą należytość spółki przekazano na rachunek swego udziału w majątku spółki. Jeżeli się z obliczenia okaże, że majątek spółki nie wystarcza na pokrycie długów spółki, pokrycie nastąpić winno z osobistego majątku spólników, którzy jednak do tego nie mogą być znagleni przez likwidatorów, lecz tylko przez wierzycieli spółki. Należytość spólnika,

będącego wierzycielem spółki, musi być przy obliczeniu uwzględnioną, a jeżeli takowa nie mogła być z tego, niżonego majątku spółki zaspokojoną, spólnik dochodzić jej może na swoich wspólspólnikach, uwzględniając przytem umowę spółki, a w braku odnośnych postanowień przepisy powsz. prawa cyw. Na przypadek niemożności zaspokojenia wierzycieli spółki z osobistych majątków spólników, może na żądanie wierzycieli, lub spółki albo spólników, następuje ogłoszenie upadłości co do majątku spółki i poszczególnych spólników.

Oddział IV.

O zadawnieniu skarg przeciw spólnikom art. 146–149.

Przepisy oddziału niniejszego wychodzą z tego założenia, że wierzyciel spółki jawnej poszukuje należytość wyniklą z roszczeń do tej spółki osobę, która dawniej była spólnikiem tejże spółki, bądź jeszcze istniejącej, bądź już rozwiązanej. O zadawnieniu skarg wierzyciela spółki przeciw wspomnianemu spólnikowi, stanowi kod. ty co następuje:

1. Czas zadawnienia jest 5. letni, przez co jednak nie jest wykluczony krótszy czas zadawnienia skoro go ustawa tączy z należytością, uwzględniając jej jakość, a więc z przyczyn przedmiotowych nie zaś osobowych. Będą więc miały zastósowanie wszelkie inne krótsze czasokresy zadawnienia, które ustanawiają kod. cyw (art 349. i inne art 386. 408. 423) lub inne ustawy, jakoto ustawa wekslowa (art 77–79. 100 etc) kod. cyw (§ 1487).

2. Wspomniane zadawnienie zaprowadzono na korzyść

a. spólników spółki rozwiązanej i ich prawonabywców i

b spólników, którzy wystąpili, lub których wykluczono ze spółki istniejącej (nie zaś na korzyść spółki i pozostałych spólników) i tyczy się wyłącznie osobistego majątku tych osób. Przeciwnie nadzwyczajne to zadawnienie nie odnosi się.

a. ani do spółki jako takiej, dopóki ona po wystąpieniu poszczególnych spólników nadal istnieje, albo dopóki ona z powodu likwidacyi jako istniejąca się poczytuje, ani

b. do majątku spółki rozwiązanej, dopóko to jej wzgl nie jest podzielone.

Zadawnienie wzmiankowane nie polega więc

na jakości roszczenia, lecz wyłącznie na właściwym przymiocie zobowiązanego (dłużnika)

3. Zadawnienie zaczyna się z dniem, kiedy zupełne rozwiązanie spółki, wystąpienie lub wykluczenie spólnika ze spółki w rejestrze były wpisaniem zostało. (art 146. u 2.) Ochwili zaczęcia zadawnienia stanowi wyłącznie dzień uskutecznionego wpisu w rejestrze tym, nie zaś dzień zgłoszenia lub powzięcia wiadomości ze strony wierzycieli. Jeżeli wszakże należytość dopiero po wpisaniu stała się płatną, zadawnienie zaczyna się z chwilą płatności (art 146. u 3.) Należytość może też powstać po rozwiązaniu spółki np. gdy likwidator prawnie zobowiązał spółkę. Zadawnienie zachodzi bez względu, czyli wierzyciel wiedział o istnieniu prawa swego lub też nie. Okres pięcioletni oblicza się według kalendarza. (art 328.) Zadawnienie biegnie i podczas likwidacyi. Na przypadek nie wpisania owych okoliczności w rejestrze zadawnienie nie poczyna ubiegać, choćby wierzyciel znał te okoliczności.

Zadawnienie 5cioletnie nie ma miejsca, gdy spółkę rozwiązano z powodu jej nieważności, albowiem kod. tu tłoczy krótszy czas zadawnienia z takim wpisem, który kod. ten sam nakazuje. art 129. u 1. wszak nie nakazuje wpisania rozwiązania spółki a po-

wodu otwarcia upadłości co do majątku spółki; brakuje tu więc terminu, z którym zadawnienie zaczęłoby się mogło.

4. Skarga (prawo powództwa) zadawnieniu ulegająca pochodzić winna z rozrzeń do spółki, za zatem z rozrzeń trzeciego wynikłych z interesów zawartych ze spółką. Do tych trzecich należy i spólnik, któremu wskutek interesu zawartego ze spółką służy roszczenie do spółki. Wyłączone są zatem skargi z rozrzeń polegających na prawie rzeczowego poszukiwania poszczególnych spólników między sobą, lub spółki na spólniku występującym lub wykluczonym. Takim sposobem zdarzyć się może, że należytość wierzyciela spółki z powodu zadawnienia zgasła względem spólnika występującego lub wykluczonego, gdy tymczasem spólnik ten wskutek regresu może być zapozwanym przez spółkę, która wierzyciela zaspokoiła, przypuszczając, że spółka przy obliczaniu się ze spólnikiem nie uwzględniła wzmiankowanej należytości. Tak samo ma się rzecz i po rozwiązaniu spółki, w którym to razie spólnik zaspakajający wierzyciela spółki, pozwać może swego współspólnika wskutek regresu o zapłatę części jemu przypadającej, chociaż skarga wierzyciela przeciw temu współspólnikowi zgasła

wskutek zaskarżenia. Jeżeli się wierzyciel nie czepia osobistego majątku spólnika, lecz poszukuje swego zaspokojenia na niepodzielonem mieniu spółki rozwiązanej, lub spółki, która po wykluczeniu spólnika nadal istnieje (art 127, 128, 132) pozywając spółkę rozwiązaną, względnie spółkę nadal istniejącą, wówczas ta nie może się przed wierzycielem zasłaniać 5cioletniem zaskarżeniem. Do tego mienia należy wypada pieniądze, które zatrzymano na zasadzie art 141. u 2.

5. Nie czyni różnicy, czy roszczenie do spółki powstało z czynności pozwanego lub innego spólnika, czy pozwany był likwidatorem, czy się rozchodzi o czynności te lub inne, zwłaszcza o należytości wekslowe. Dług spółki, zahipotekowany na realności nabytej z tym długiem przez spólnika nie gaśnie przez upływ 5. lat; może więc być dochodzonym na realności, chociaż spólnik (właściciel realności) wskutek upływu tego czasu nie odpowiada osobiście za ten dług.

6. Jeżeli przed rozwiązaniem spółki, lub przed wystąpieniem spólnika, należytość wierzyciela znajdowała się już w zaskarżeniu, które się zbliża ku swemu ukończeniu, wówczas zaskarżenie nie przerywa się przez rozwiązanie spółki lub wystąpienie spólnika w ten sposób, jakoby w tej chwili dopiero

5cioletnie zaodawnienie płynąć miało. Spólnik zastoni się więc ubiegłem zaodawnieniem, chociaż od chwili jego wystąpienia nie upłynęło jeszcze 5. lat. (ustęp 6. pat. ogłaszającego kod. cyw.)

7. Zaodawnienie płynie przeciw każdemu wierzycielowi spółki bez różnicy, czy on według zasad prawa cyw. powsz. należy lub nie należy do osób co do zaodawnienia uprzywilejowanych (art 149. §. 36. not. wpr. i §. 1472. kod. cyw.)

8. Wskutek zaodawnienia gaśnie prawo wierzyć la spółki przeciw spólnikowi wyżej pod 2. oznaczone mu, a wierzyciel nie jest mocen zastonić się tem prawem nawet w drodze zarzutu.

9. Przerwanie zaodawnienia ulega prawidłom wo powsz. prawa cyw. nie zaś prawidłom prawa wekslowego, chyba, że się rozchodzi o zobowiązanie wekslowe. Ponieważ zaodawnienie w mowie będące zapro, wadzono wytącznie na korzyść poszczególnych spól,ników wyż pod 2. oznaczonych, przeto przedawnienie skargi służącej przeciw takiemu spólnikowi nie może być przerwane innymi krokami prawnymi, jak tylko takimi, które przedsięwzięto przeciw samemu spólnikowi; stąd wynika, że zaodawnienie to nie może być przerwane przez kroki prawne przedsiębrane przeciw spółce nadal istniejącej, lub innemu spólnikowi. Również

nie przerywa się zadawnienie płynącego na korzyść spólnika należącego do spółki w chwili jej rozwiązania przez kroki prawne przedsiębrane przeciw innemu spólnikowi; przeciwnie przerywają zadawnienie kroki wytoczone przeciw likwidatorom, gdyż ci są pełnomocnikami ogółu spólników należących do spółki rozwiązanej (art 148 i 137.)

10. Przepisy objęte art 146–149. stosują się także do spółek zawiązanych przed zaprowadzeniem, a rozwiązanych po zaprowadzeniu kod. tego, jeżeli wpisane były w rejestrze (§ 50. i 53. u. w.) nie zaś do spółek rozwiązanych przed zaprowadzeniem tegoż kodeksu.

11. Dalsze przepisy objęte art 146–149 nie innego nie stanowią, idą w zastósowanie ogólne przepisy o zawiązaniu. –

Tytuł drugi

O spółce komandytowej

Spółka komandytowa wywodzi początek swój z kontraktu w wiekach średnich bardzo używanego: „commendum, commenda, accommenda" zwanego (commendare nihil aliud est quam deponere) kupcowi albo marynarzowi, który przedsiębrał podróż, powierzano (commendare) fundusz pieniężny albo tadunek towarowy, celem prowadzenia handlu bądź w miastach, gdzie odbywały się jarmarki, bądź w portach, gdzie statek miał się zatrzymać. Kupiec albo marynarz otrzymywał część zysku, a dostarczający pieniędzy lub towarów nigdy obowiązanym być nie mógł więcej nad swój wkład. Ustawa francuska z r. 1673. obejmuje szczególne prawidła dla tych spółek, nazywając je spółkami komandytowemi. Spółka komandytowa różni się od zakładu komandytowego – komandyty (die Commandite) Wyrazy te znaczą tyle, co zakład filialny kupca samoistnego lub spółki téj. Spółka téa jest komandytową, gdy przedsiębiorstwu

handlowemu pod wspólną firmą prowadzonemu, jeden lub więcej spólników dostarcza funduszów tylko (komandytnicy, komandytorowie) a udział jednego lub więcej spólników nie jest w ten sposób ograniczony (spólnicy osobiście odpowiedzialni, także dopełniacze (Complementar.) Komandytnik odpowiada solidarnie, ale tylko do ilości swej wkładki; spólnicy zaś osobiście odpowiedzialni solidarnie, ale całym swym majątkiem. Jeżeli cały przez komandytników wniesiony mający kapitał jest na akcye podzielony spół-
1. ka komandytowa jest spółką komandytową na akcye;
2. inaczej jest spółką komandytową zwyczajną. O tej ostatniej stanowią art 150–172. o pierwszej art 173.–206.

Oddział I.

O spółce komandytowej zwyczajnej

I. O zawiązaniu spółki komandytowej art 150-156.

Spółkę komandytową zawiązuje się przez kontrakt spółki, do którego ważności nie potrzeba ani sporządzenia na piśmie, ani innych formalności. Skuteczność prawna kontraktu spółki zaczyna się względem spólników z chwilą jego zawarcia; w stosunku do trzecich zaczyna się skuteczność prawna spółki komandytowej

z chwilą wpisania spółki w rejestr tŷ lub od chwili, w której spółka czynności swe rozpoczęła (art 163.) Wkładka komandytnika nie musi być koniecznie wkładką pieniężną; winna być wszakże wartością w pieniądzach oznaczoną. Sporném jest rozwiązanie pytania, czyli świadczenie ustne, których wartości pieniężnej nie oznaczono, może być przedmiotem wkładki. Zdaje się, iż wyraz „Vermögensanlage" nie mieści w sobie świadczeń ustnych, a zwłaszcza wyraz w art 151. pod 4. „Der Betrag der Vermögenseinlagen." Stąd wynika, że komandytnik, który się zobowiązał wyłącznie do świadczeń ustnych, których wartość pieniężna nie jest oznaczoną, musiałby być uważany za spólnika osobiście odpowiedzialnego. Firma spółki stosuje się do przepisu art 17. u 2. ob art 168. W spółce komandytowej może mieć udział jeden lub więcej spólników osobiście odpowiedzialnych, jeśli jest więcej tych spólników spółka co do nich jest zarazem spółką jawną. Tak się wyraża art 150 u 2. wszakże to nie ma tego znaczenia, jakoby natenczas spółka komandytowa była złożoną z dwóch spółek: ze spółki komandytowej i ze spółki jawnej, albo że jedna się mieści w drugiej. Myśl tego postanowienia jest, że na przypadek więcej spólników osobiście odpowiedzialnych, ich stosunek między sobą i do trzecich ocenić się ma według przepisów wydanych dla spółki jawnej, a objętych art 85–118. Jest więc jedna

tylko spółka, której spólnicy w miarę swego udziału, nie zajmują stanowisko. Spółka komandytowa może mieć jednego lub więcej komandytników. Spólnikami spółki komandytowej mogą być osoby samoistne, fizyczne lub prawnicze, nawet spółka komandytowa już istniejąca może mieć udział w jakiejś spółce komandytowej jako spólnik osobiście odpowiedzialny, lub jako komandytnik, w których to przypadkach spółka w stosunku do innych spólników spółki komandytowej uważana będzie za jednę tylko osobę, której zastępowanie zależy od rodzaju spółki; chyba, że co innego postanowio, no przy zawiązaniu spółki komandytowej.

Majątek wszystkich spólników tj osobiście odpowiedzialnych i komandytników, tudzież wszystko, co spółka nabyła pod swą firmą, stanowi majątek spółki (art 164 i 169.) Do tego skierowana być musi wola spólników. Firma spółki jest wszystkim spólnikom wspólną (art 150) a przedsiębiorstwo hę wykonywa się pod firmą spółki, w imieniu wszystkich spólników. Przepisy art 151–156 i 171. stanowią o faktach tyczących się spółki komandytowej, które wpisane być mają w rejestrze. Zwracamy na to uwagę, że art 151. nie wymaga jak art 86. aby podano i wpisano czas, od którego spółka się zaczęła, a to ze względu na art 163. u 3. Jeżeli

a. do spółki nowi przystępują spólnicy osobiście odpo-

wiedzialni, albo

b. którem ze spólników osobiście odpowiedzialnych udzielił się dopiero poźniej upoważnienie do zastępowania spółki, albo

c. upoważnienie takie odejmuje się, tudzież

d. jeżeli spólnik osobiście odpowiedzialny występuje lub wykluczonym zostaje, wówczas okoliczności te wpisują się w rejestr hy, chociaż o tem artykuły prawa nic nie stanowią, a to z tego powodu, że wzmiankowane okoliczności wtedy tylko zdarzyć się mogą, gdy jest więcej spólników osobiście odpowiedzialnych. W takim przypadku jednak idą w zastósowanie przepisy wydane dla spółki jawnej (art 150 u 2. 87 i 129)

II. O stosunku prawnym zachodzącym między spólnikami art 157. 162.

Według art 157. urządza się stosunek prawny między spólnikami, przedewszystkiem według kontraktu spółki. O ile jego postanowienia nie wystarczają, wchodzą w zastósowanie przepisy kod. hgo o stosunku prawnym jawnych spólników między sobą (art 91.–108.) Atoli ze zboczeniami wypływającemi z art 158–162. Ponieważ art 158–161. tyczą się wyłącznie komandytników, przeto przepisy objęte art 91.–108. zastósowywane być winny do spólnika

osobiście odpowiedzialnego, ale kontrakt spółki nic innego nie stanowi, do komandytnika w zakresie stylu tylko, ale przepisy art. 158–161. nie stoją na zawadzie. Stądwynika, że do komandytnika stosować należy:

1. art. 91. i 92. bezwarunkowo

2. art. 93. i 94. wtedy tylko, kiedy w kontrakcie spółki poruczono komandytnikowi zawiadowstwo.

3. art. 95. bezwarunkowo

4. art. 96. i 97. są wykluczone w zastósowaniu do komandytników a to na mocy art. 159.

5. art. 98. bezwarunkowo.

6. art. 99–104. z ograniczeniem, komandytnik bowiem nie ma prawa ani obowiązku zawiadywania interessami spółki i nie może się sprzeciwić wykonaniu czynności zawiadowczej przez spólników osobiście odpowiedzialnych (art. 158 u. 2. i 3.) w zakresie służą mu prawa wypływające z art. 103. i 101. wszelako co do art. 101. pod tym warunkiem, że jest więcej spólników osobiście odpowiedzialnych; bo gdyby był tylko jeden spólnik osobiście odpowiedzialny, nie pozostałoby nic innego komandytnikowi, jak wynieść skargę o rozwiązanie spółki, a to na podstawie art. 170. u. 2. i 125 od L. 2–5. Spółka może komandytnikowi poruczyć zawiadowstwo, w którym to przypadku idą w zastósowanie art. 93. i 94.—

7. w miejsce art 105. wchodzi art 160.

8. art 106–108 wchodzą w zastósowanie ze zmianą zawartą w art 161. w ustępie 2 i 3. Równie jak spólnikowi osobiście odpowiedzialnemu przypisują się w koncu każdego roku obrotowego, także i komandytnikowi na jego korzyść odsetki po 4% i udział w zysku, na niekorzyść zaś udział w stracie. Odsetki, rozumie może komandytnik z końcem następnego roku obrotowego bez względu, czy bilans wykazuje dla spółki zysk lub stratę, i czy pierwiastkowa wkładka komandytnika nieuszczuploną jest wskutek pomnionej straty (to się wszakże tyczy jedynie stosunku komandytnika do jego spólników, nie zaś do trzecich (art. 165. u. 3 i 4.) Udział w zysku jednak może być z kasy spółki pomnożony, jeśli to stać się może bez widocznego uszczerbku spółki (art 108.) i jeżeli pierwiastkowa wkładka komandytnika nie została uszczuploną przez stratę, albowiem w przeciwnym razie udział w zysku obróconym być winien na pokrycie straty (art 161. u 3.) Skutek niepomnożenia z kasy odsetek i udziału w zysku, powiększa się udział komandytnika w majątku spółki. Komandytnik odpowiada za straty spółki tylko do ilości uszczonej lub należytej wkładki. Jeżeli straty przewyższają ilość wkładki, spólnik osobiście odpowiedzialni ponosić mają

przewyższę, a komandytnik odwrotnie może być zmuszony do stosownego podwyższenia swej wkładki, ani podczas istnienia spółki, ani jej rozwiązaniu. Nie jest on obowiązanym do zwrotu powziętych odsetek i zysku z powodu strat późniejszych, wszakże spółka upominać się może o zwrot zapłaconych odsetek lub zysku, gdy wypłata zasadzała się na omyłce w rachunku. (art 165.) Spólnicy mogą się zastrzegać, aby ani wszyscy, a więc i komandytnicy odpowiadali bez ograniczenia za długi spółki. Taki postanowienie wiąże tylko spólników między sobą, nie jest zaś skutecznem na rzecz trzecich

J. W miejsce art. 109. wchodzi art 162. odnoszący się zarówno do spólników osobiście odpowiedzialnych jak do komandytników. Według tego art. uznanie sądzącego oznacza ilość udziału w zysku i stracie, chyba że kontrakt inaczej stanowi

III. O stosunku prawnym spółki komandytowej do osób trzecich art 163–169.

A. Chwila rozpoczęcia prawnej skuteczności spółki komandytowej w stosunku do trzecich.

Skuteczność ta rozpoczyna się albo

1. od chwili wpisania spółki w rejestr tego sądu w którego okręgu spółka ma swą siedzibę, nigdy zaś

od późniejszego czasu (art 163 u. 1 i 2) Wpis spółki w rejestrze miejsca siedziby spółki wystarcza, by wyłączyć odpowiedzialność osobistą komandytników. Wpisanie zakładów filialnych w rejestrze i chwila wpisania nie jest stanowczem w tej mierze. Ograniczona odpowiedzialność komandytnika spółki komandytowej zaczyna się bezwarunkowo od chwili wpisu w rejestrze. Nigdy zaś od chwili powzięcia przez wierzycieli wiadomości o zawiązaniu spółki komandytowej. Jeśli jednak komandytnik dotychczas w spółce miał udział jako spólnik jawny, lub osobiście odpowiedzialny, wówczas wchodzi art 129. u 5. w zastósowanie tak jakoby spólnik był wystąpił ze spółki.

2. Skuteczność prawna spółki rozpoczyna się przed wpisem w rejestrze, a to od chwili, w której spółka czynności swe (za wspólną zgodą) rozpoczęła. W tym przypadku zaś odpowiada komandytnik osobom trzecim za zobowiązania spółki powstałe przed wpisem tak jak spólnik osobiście odpowiedzialny, chyba by udowodnił, że osoba trzecia w chwili zawarcia interesu wiedziała o jego ograniczonym udziale w spółce. (art 163 u. 3) Kto do spółki jawnej lub komandytowej już istniejącej i wpisanej przystępuje jako komandytnik, ten odpowiada za długi spółki powstałe od chwili wstąpienia aż do wpisu w rejestrze tak samo

jak spólnik osobiście odpowiedzialny. Za długi przedstawiciel powstałe odpowiada tylko do ilości wkładki (art 166)

B. Nabywanie praw i zaciąganie zobowiązań.

W tym względzie nie zachodzi żadna różnica między spółką komandytową a jawną (art 164 i 111.)

C. Zastępstwo spółki (art 167.)

Spółkę komandytową zastępują tylko spólnicy osobiście odpowiedzialni, idą więc za stosowanie art 114–118. Komandytnik jako taki wyłączony jest od zastępowania spółki. On tylko wtedy może zastępować, gdy go ustanowiono prokurantem lub pełnomocnikiem; wszelako w tym przypadku wyraźnie oświadczyć winien przy zawieraniu interesów spółki, że działa jako prokurant lub pełnomocnik spółki; w przeciwnym bowiem razie odpowiadałby za te interesa tak, jak spólnik osobiście odpowiedzialny, choćby nawet trzeciemu wiadomem było, iż zawierający interes jest komandytnikiem.

nie może zostać prokurentem spółki komand. na akcye (art. 196)

D. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki komandytowej.

Za zobowiązania te odpowiada nie tylko majątek spółki, ale odpowiadają także solidarnie spólnicy osobiście odpowiedzialni i komandytnicy; pierwsi

całym swym majątkiem, prócz do wysokości swego udziału w majątku spółki a jeżeli nie uiścili wkładki do wysokości przyrzeczonej wkładki. Jeżeli komandytnik wkładki przyrzeczonej do kasy spółki całkowicie lub częściowo nie wniósł, wówczas odpowiada całym swym majątkiem za zł. spółki do ilości wkładki całkowicie lub częściowo nie uiszczonej, do której wchodzą odsetki zwłoki, kara umowna i wynagrodzenie szkody, z powodu nie uiszczonej na czasie wkładki. Na przypadek wniesienia wkładki w całości, komandytnik tylko takową odpowiada.

(odpowiada swoim całym majątkiem za uiszczenie wkładki)

Ponieważ komandytnik nie zawiaduje majątkiem spółki i jej nie zastępuje, przeto nie odpowiada za wzięcie swego udziału w majątku spółki; jeżeli się tenże zmniejsza, nie będzie obowiązanym uzupełnić go do wysokości wkładki.

Udział komandytnika w majątku spółki przewyższający wkładkę odpowiada za długi spółki, dopóki się znajduje w majątku spółki jako część tegoż (Einlage w pierwszem zdaniu 1go ustępu art. 165. znaczy tylko co udział w majątku spółki, w drugiem zdaniu razu, mieć należy wkładkę) Gdy zaś komandytnik w stosunku do trzecich odpowiada tylko za wkładkę, przeto może jest podnieść przeciw ich skargę z kasy spółki. Dopóki spółka istnieje, wkładka komandytnika nie

może ani częściowo ani całkowicie być zwróconą ani zwolnioną. (art 165 u 2.) Uszczuplenie wkładki komandytnika może wprawdzie za zgodą wszystkich spólników nastąpić, lecz skutkuje przeciw trzecim tylko co do tych zobowiązań spółki, które po uszczuplenie powstały i to tylko pod warunkiem wpisu i ogłoszenia zmniejszenia wkładki. (art 25 u 2 i 3. 171. u 1. i 124. u 5.) Jeżeli komandytnik powziął zapłatę z kasy spółki w chwili, kiedy udział jego w majątku spółki nie przewyższał wkładki, albo zapłatę w takiej ilości, że udział w majątku spółki mniejszym się stał od wkładki, wówczas komandytnik zmniejszył swą wkładkę i odpowiada osobiście za zobowiązania spółki, o ile wbrew przepisom (art 165 u. 2. 3. 4) zapłatę od spółki pobierał, tj. o ile tym sposobem wkładka uszczuplona została. W stosunku do trzecich całkiem jest obojętnem, czy powzięcie zapłat wzmiankowanych nastąpiło tytułem odsetek lub udziału w zysku, lub tytułem zwrotu wkładki, i czy to miało miejsce za zgodą lub wbrew woli reszty spólników. Nie ma jednakże obowiązku komandytnik zwracać odsetki i zysku, jeżeli takowego wziął w dobrej wierze na zasadzie bilansu co dobrej wierze zdziałanego (art 165. u 6.) Obowiązek udowodnienia tych okoliczności ciąży na komandytniku, który

na nie się powołuje. Spółka może na mocy art 161. u. 3. wypłacić komandytnikowi odsetki od wkładki, chociaż, by się przez to uszczuplić miała wkładka. Wypłacenie odsetek uszczuplających wkładkę jest jednak względem trzecich tylko tymczasowe, albowiem wierzyciele mogą żądać zwrotu tychże odsetek o tyle, ile nie znajdą wkładki w całości (art 165. u. 3. 4. i 5.) chyba, że komandytnik zastosowanie może tem, iż odsetki powinął w dobrej wierze na zasadzie bilansu dobrej wierze odpowiadającego. Komandytnik odpowiada też za zobowiązania spółki zaciągnione przed jego przystąpieniem, lecz tylko do ilości wkładki i bez względu, czy firma uległa zmianie, lub też nie. (art 166.) Komandytnik odpowiada wierzycielowi spółki bezpośrednio tj. wierzyciel może żądać wprost dochodzić innych roszczeń do spółki bezpośrednio na komandytniku tak, jak na poszczególnych spólnikach osobiście odpowiedzialnych. Wypływa to z art 172. na mocy którego prawo powództwa wierzycieli spółki przeciw komandytnikowi rozwiązanej spółki lub przeciw komandytnikowi występującemu, lubwy, kluczonemu przedawnia się według przepisów dla spółki jawnej wydanych. Art. ten wychodzi więc z tego założenia, iż wierzycielowi spółki służy przeciw komandytnikowi bezpośrednie prawo powództwa, (zamiast mniej w przypadku wystąpienia) Prawo to jest takie

uznane w przypadkach objętych art. 165. u. 2. 3 i 4. Wierzyciel dochodzi na komandytniku całej swej wierzytelności z ograniczeniem do ilości wkładki. Jeżeli komandytnik uwolnić się chce od roszczeń powoda w całości lub w części, udowodni, iż wkładkę swą uiścił w całości lub w części do kasy spółki, albo że przyrzeczoną wkładkę obrócił w całości lub w części na zaspokojenie długów spółki; w ogóle komandytnik udowodni, dla jakich powodów zwalniających wkładka nie uiszczoną została (art. 165. u. 2-4.) Nie wymaga się od wierzyciela, aby wykazał, iż poprzednio bezskutecznie prowadził egzekucyę na majątkach spólników osobiście odpowiedzialnych. Komandytnik bowiem odpowiada za długi spółki solidarnie, choć tylko do wysokości swej wkładki. W następnych przypadkach odpowiada komandytnik jako spólnik osobiście odpowiedzialny:

1. jeżeli jego nazwisko zamieszczonem jest w firmie (art. 168.) To postanowienie jest bezwzględnem, ściśnia więc przepisy art. 22 i 24. tak dalece, iż firma musi być zmienioną

a. przy nabyciu przez spółkę komandytową handlu z firmą, obejmującą nazwisko komandytnika.

b. przy wstąpieniu komandytnika do spółki, którego nazwisko mieści się w firmie spółki lub

c. przy wystąpieniu spólnika osobiście odpowiedzialnego, którego nazwisko mieści się w firmie, a który jako komandytnik pozostaje w spółce. Rzecz ta jest obojętną czy trzeci znał stan rzeczy, lub też nie.

2. Gdy komandytnik zawarł czynności dla spółki bez wyraźnego oświadczenia, że działa tylko jako prokurant lub pełnomocnik spółki

3. Jeżeli spółka zaczęła swe czynności przed wpisem spółki w rejestrze (art 163. u 3) ob. Art 2.

4. Jeżeli przekracza zakres działania likwidatora (art 172. i 737.)

E. Prawa wierzyciela osobistego przeciw spólnikom osobiście odpowiedzialnym i komandytnikom.

Prawa te są według art 169. te same, jak przy spółce jawnej (art 119–121.)

F. Upadłość spółki komandyt.

Do niej stosować należy przepis art 122. (ob. art 169.) Upadłość otwarta co do majątku spółki komandytowej, nie pociąga za sobą upadłości co do majątku komandytnika (§199. ust. o upadł.)

IV. Rozwiązanie, likwidacya spółki komandytowej, sądowe zadawanie, wnoszenie skarg art 170–172.

Przepisy art. 123–128. o rozwiązaniu spółki jawnej stosuje się i do spółki komandytowej; jednakowoż śmierć komandytnika i utrata jego zdolności prawnej do zarządu majątkiem, nie pociąga za sobą rozwiązania spółki (art 170) Upadłość komandytnika pociąga więc za sobą rozwiązanie spółki. Komandytnik może na mocy art. 125. żądać rozwiązania spółki i bierze czynny udział w uchwale o wykluczeniu spólnika (art 128.) Rozwiązania i wykluczenia można żądać także z przyczyn tyczących się właściwie osoby komandytnika. Jeżeli wskład spółki wchodzi tylko jeden spólnik osobiście odpowiedzialny, wówczas jego wykluczenie pociąga za sobą rozwiązanie spółki, bo spółka komandytowa istnieć nie może bez spólników w osobiście odpowiedzialnych. Tak samo się rzecz ma, gdy jeden jest tylko komandytnik, a ten wykluczonym zostaje; nie ma bowiem spółki komandytowej bez komandytników. Rozwiązanie spółki, wystąpienie komandytnika z całą wkładką lub częścią tejże, oraz wykluczenie komandytnika wpisują się w rejestr bez wyjątku, nie wymieniając wogóle ani komandytnika, ani ilości jego wkładki (art 171.) Podwyższenie wkładki komandytnika, nie musi być wpisane. Wystąpienie komandytnika z częścią wkładki, odbija tylko na przyszłe zobowiązania spółki.

Skutki wpisania i ogłoszenia tych faktów zależą od przestrzegania przepisów art 25. objętych. Że wystąpienie lub wykluczenie spólnika osobiście odpowiedzialnego ma być w rejestrze wpisanem, rozumie się samo przez się (art 129.) Przepisy dla spółki jawnej o obliczaniu się (art 130–132.) o likwidacyi i zadawnieniu skarg, stosują się także do wszystkich spólników spółki komandytowej, a zatem i do komandytników. W likwidacyi ma więc komandytnik taki sam udział, jak spólnik osobiście odpowiedzialny, chyba, że kontrakt spółki inaczej stanowi. Komandytnik odpowiada za czynności zawarte pod firmą likwidacyjną tylko do ilości wkładki. Jeżeli komandytnik zawiera pod firmą likwidacyjną nowe interesa, które nie służą do ukończenia interesów już zawartych, wówczas nie może się zasłaniać swoją ograniczoną odpowiedzialnością (art 172. i 137.)

Zadawnienie skarg służące komandytnikowi na mocy art 146–149. zastania komandytnika nie tylko przed roszczeniami wierzycieli spółki, do udziału w majątku spółki jemu wskutek likwidacyi wypłaconego, ale też przed roszczeniami, za które on odpowiada osobiście i solidarnie na mocy art 163 u. 3. 167. u. 3. i 168. —

Oddział II.

O Spółce komandytowej na akcye w szczególności

Spółka komandytowa na akcye jest spółką komandytową, w której wszystkie wkładki komandytników a więc cały przez nich wniesiony być mający kapitał podzielony jest na akcye, lub udziały akcyjne. Akcya w ogóle jestto część oznaczona funduszu spółki, na której poprzestaje odpowiedzialność komandytika, a która może być na innych przeniesiona, przez poszczególne prawem prywatnem dozwolone sposoby nabycia praw, albo imienniéj słowy Akcya jestto prawo do pewnej części w korzyściach i stratach spółki. np Kapitał zakładowy wynosi 1.000.000 Zł. i ma być podzielony na części, każda po 500. Zł. Prawo do dwutysięcznej części w korzyściach i stratach spółki nazywa się akcyą. Dowód piśmienny wydany na ten udział w majątku spółki nazywa się także akcyą (dowód na akcyę Actienschein) Jeżeli część przyjęta za jednostkę przy podziale kapitału np. 1000 Zł. dzieli się na równe części np po 200. Zł, wówczas część za jednostkę przyjęta nazywa

się akcyą, a części mniejsze udziałami akcyjnymi. (Actiuantheile)

Ponieważ oddział I. stanowi o spółce komandyt. w ogólności, a drugi o spółce komand. na akcye wzczególności, przeto wszystkie postanowienia objęte oddziałem I xm, winny być stósowane i do spółki komand. na akcye, o ile oddział II. inaczej nie stanowi (art 186) Zresztą spółka komandytowa na akcye podlega częściowo prawidłom wydanym dla spółki akcyjnej (spółka komandytowa na akcye jest niezawodnie połączeniem spółki akcyjnej ze spółką jawną, skoro jest więcej osobiście odpowiedzialnych spólników, niżeli zaś jest spółką komandytową) Zwracamy uwagę na to, iż izba deputowanych uchwaliła ustawę zmieniającą częściowo przepisy kod. tego o spółkach komandytowych na akcye i spółkach akcyjnych. Izba panów jednak dotychczas nie zajęła się tą ustawą.

I. Zawiązanie spółki komandytowej na akcye. art 174–179. i 198.

Aby spółka komandytowa na akcye prawnie istniała, wymaga się:

1. pisma sądowego lub notaryalnego, sporządzonego w dowód zawiązania i umowy kontraktu spółki art 174. Kontrakt, tzw. statut obejmować winien

wszystkie w art 175. wymienione punkta. Prawidłowo komandytariusze nie biorą udziału w sporządzaniu tego tutu. Tem się zajmują zwykle założyciele, którzy mogą, wprawdzie nie muszą być spólnikami osobiście odpowiedzialnymi. Na przypadek, gdyby założyciele byli spólnikami osobiście odpowiedzialnymi, właściwy początek spółki nie rozpoczyna się z założeniem spółki, lecz dopiero z konstytuowaniem się spółki, a na zewnątrz dopiero z wpisaniem spółki w rejestr handl. art 178.

2. Zezwolenia rządowego (pisma zatwierdzającego statut) Takie zezwolenie udziela, statut, a wyjątkowo ministerium spraw wewn. (ust o stowarz. z 26 listop. 1852. i ust z 15. listop 1867.)

(Przepisy objęte § 9 i 12. pierwszej ustawy nie mają mocy obowiązującej, o ile się tyczą spółek komandytowych na akcye (art 32. u. w.)

3. Wpisanie kontraktu spółki i pisma zatwierdzającego go, w rejestr handlowy siedziby spółki, oraz obwieszczenia tychże w wypisie. (art 176.) Do zgłoszenia się w celu wpisania w rejestr handlowy zawiązania się spółki załączyć należy:

a. poświadczenie, że cała ilość kapitału komandytników pokryta jest podpisami (art 177. l 1) Oświadczenie osoby, iż zamierza przystąpić do spółki z pewną ilością akcyj, zowie się zapisaniem się na akcye.

(subskrypcyą) i winno być bezwarunkowem, jeżeli ma skutkować. Dostatecznem jest oświadczenie pisemne bez poświadczenia sądowego lub notaryalnego (art. 171. u 2.) Oświadczenie ustne jest bezskuteczne. Subskrypcya jest to kontrakt o spółkę zawiązać się mającą. Na przypadek zawiązania spółki subskrypcya obowiązuje do zapłacenia sumy akcyjnej, tj. tej za którą otrzymać można jedną akcyę, i suma ta zgadzać się winna z sumą nominalną, tj. tą, na którą akcya opiewa. Jeżeli wydawane być mają akcye za sumę niżej nominalnej sumy akcyi (niżej pari) natenczas statut na to zezwolić musi, a liczba akcyj musi być stosunkowo o tyle podwyższoną, by cały kapitał komandytników był pokrytym. –

b poświadczenie, że każdy komandytnik uiścił przynajmniej 1/4. ilości, na którą się zapisał (art 177. l. 2.) Wyraz poświadczenie znaczy tyle, co prawdopodobieństwo, wystawcy, więc przedłożenie poświadczenia jakiegoś zakładu kredytowego, iż u niego złożono 1/4. ilości, na którą się komandytnicy zapisali, lub poświadczenia zatrzymania, iż ta kwota u nich się znajduje.

c. dowód, że rada nadzorcza według zasnowy kontraktu (art 175. l 6.) obraną została na walnem zgromadzeniu komandytników (art 177 l 3.) Tu ustawa

wymaga ścisłego dowodu według zasad proces. cyw. a więc dokumentu publ. sporządza się zatem akt notar. wyżej (§ 87. ust. not. ob. tyt. III.) Przed dopełnieniem warunków pod L. 2 i 3. wymienionych, nie istnieje spółka komandytowa na akcye jako taka. Akcye lub udziały akcyjne wypuszczone przed wpisem spółki w rejestr. są nieważne, a na przypadek zawierania interesów w imieniu spółki, odpowiadają działający osobiście i solidarnie. Podane warunki, od których zależy prawne istnienie spółki komand. na akcye winny być i wtenczas przestrzegane, gdy idzie o jakąkolwiek bądź zmianę kontraktu spółki (art. 198.)

II. Akcye i udziały akcyjne art. 170. 182. 183.

Nie kapitał cały spółki, lecz kapitał komandytowy, który może być podzielony na akcye lub udziały akcyjne. Ustawa pod zagrożeniem nieważności żąda, aby akcye i udziały akcyjne

1. brzmiały na nazwisko komandytnika, a zatem aby były imiennymi, nie zaś aby opiewały na okaziciela. Komandytnikiem może być i osoba prawna, czy to dyrekcya i spółka kia etc. Wzbronionem jest wystawienie akcyi na nazwisko zmyślone, tudzież na dwie lub więcej osób. Ustawa nie wymaga, aby wszystkie akcye i udziały akcyjne opiewały na równą ilość.

2. ustawa żąda, aby opiewały przynajmniej na 200. talarów związkowych, czyli 300. Zł. a.w. (art 173. u 2. i § 33. u. w)

3. aby były niepodzielne (art 182. u 1.) tj. że poszczególny komandytnik nie może swej akcyi podzielić; Akcye nie mogą więc być przechowane na innych, jak tylko w swej całości. Stąd wynika, iż na przypadek nabycia jednej akcyi przez więcej osób np. wskutek spadku, osoby te obiorą sobie jednego, który względem spółki wykonywać będzie prawa z akcyi wypływające.

Przepisy pod L 1 i 2. stosują się także do promes i do dowodów tymczasowych. — Dowody tymczasowymi (Interimscheine) nazywamy kwity na częściowe uiszczenie sumy akcyjnej. Jeśli kwit ten zawiera także przyrzeczenie, iż po zapłaceniu całej sumy akcyjnej wydaną będzie akcya, wówczas kwit ten nazywa się promesą. W razie pismo zawierające poświadczenie, iż osoba wymieniona zapisała się na pewną oznaczoną ilość akcyj, nazywa się promesą. Posiadacz jej ma prawo żądać wydania tych akcyj za poprzednią zapłatą kwoty akcyjnej. Promesy i dowody tymczasowe zastępują tymczasowo akcye, o ile się rozchodzi o prawa i obowiązki, które istnieją już przed całkowitą zapłatą sumy akcyjnej. Mogą być i odrazu wydane akcye, chociaż całkowita suma akcyjna nie jest jeszcze zapłaconą; wówczas w razie na samej akcyi wyszczególniają się poszczególne opłaty. Akcye i udziały winny być wpi-

być wpisane w księgi akcyjne spółki przy dokładnem wy-
szczególnieniu imienia i nazwiska, mieszkania i stanu
akcyonaryusza. W stosunku do spółki ten tylko bywa uwa-
żany za właściciela akcyi, który jako taki wciągniony
jest w księgę akcyjną. (art 183. u 2.) Akcye i udziały akcyj
nie mogą być przelewane na kogo innego bez pozwolenia
innych spólników (art 182 u 3.) Przelew może nastąpić
przez indosacyę, w którym to przypadku co do formy in-
dosacyi idzie w zastósowanie art 11–13. u. wekol. (art.
182. u 4i 5.) Z tego wynika, że indos wywiera jedynie
ten skutek, że własność akcyi przechodzi na nabywcę
(indosata), a w razie indosu in blanco, nabywca
icza. Przepis art 303. nie idzie tu w zastósowanie. Indo-
satowi nie służy na zasadzie indosu prawo zwrotne,
go poszukiwania na jego indosancie i dalszych po-
przednikach. Prawo takie wykonywane być może
jedynie na zasadzie interesu prawnego, służącego indosowi
za podstawę, i to jedynie przeciw bezpośredniemu poprzedni-
kowi. Akcye mogą być pozbywane przez indosacyę, cho-
ciażby i nie spiewały na zlecenie. Na przypadek zgłoszenia
się nabywcy akcyi do spółki o zapisek własności jego w
księdze akcyjnej, spółka ma prawo, nie zaś obowiązek
sprawdzania legitymacyi, sprawdzania prawdziwości ak-
tu nabycia (art 183. u 3.) (inaczej w prawie wekol. art 36.)

Przelew akcyi może także przez cesyę nastąpić. Udzia-

ty akcyne mogą wprawdzie być samodzielnie przenoszone, lecz wobec spółki pozostaje akcya jednolitą całością. Posiadacz udziału nie jest właściwym komandytnikiem; posiadanie udziału nie nadaje prawa głosowania na walnem zgromadzeniu komandytników; ma tylko głos kilku posiadaczom udziałów, stanowiących razem jedną akcyę.

III. O stosunku prawnym, zachodzącym między Spólnikami. art 130. 131. 135.–195. i 199.

A. Majątek. Wszyscy spólnicy (osobiście odpow. i komandytnicy) stanowią jedynie tylko spółkę. Majątek spółki stanowią wkładki spólników osobiście odpowiedzialnych (jeśli je wniesiono) i kwoty akcyjne komandytników. Kapitał komandytników dzieli się na akcye i wpisuje się w rejestr handlowy. (art. 151. l. 4.) Ten majątek stanowi odrębną całość od wkładek spólników osobiście odpowiedzialnych. W takim przypadku nie ma mowy o podziale na akcye wkładek przez spólników osobiście odpowiedzialnych wniesionych. Czystokrwi wszakże ustanawia statut, iż cały majątek spółki stanowić będzie jedną całość. Wówczas podzielą się i wkładki osobiście odpowiedz. spólników na akcye. Art 151. ma ten przypadek na myśli i stanowi, że jeżeli spólnik osobiście

odpowiedzialny wniósł do spółki wkładkę, albo jeżeli sobie jaką szczególną korzyść wymówił pewną ilość akcyj (to ostatnie nie jest jasno) wówczas nie mogą być wydawane akcye piśmienne (dowody na akcye) na te udziały w majątku spółki, a spólnik osobiście odpowiedzialny nie może tych udziałów czyto w akcyach, czyto w inny sposób oznaczonych pozbywać dopóki trwa tam jego stosunek prawny do spółki (art 181.) Kapitał spólników osobiście odpowiedzialnych jest zatem niepodzielnym i nie może być pozbywanym. Po wystąpieniu ze spółki (art 199 i 200) może spólnik osobiście odpowiedzialny pozbywać swe udziały w majątku spółki. Spólnik osobiście odpowiedzialny może nabywać akcye spółki komandytowej na akcye tak, jak każdy inny, lecz nie może na walnem zgromadzeniu komandytników wykonywać praw wypływających z posiadania akcyj. Według ustawy tylko członkowie rady nadzorczej posiadać muszą akcye. (art 175. l. 6.)

Gdy spólnik osobiście odpowiedzialny lub komandytnik wnosi wkładkę nie będącą gotowizną, lub wymawia sobie szczególne korzyści, walne zgromadzenie komandytników zarządzi oszacowanie i rozpoznanie dopuszczalności. Na późniejszem zaś walnem zgromadzeniu nastąpi zatwierdzenie przez uchwałę wydaną przez większość, obliczyć się mającą

obliczyć się mającą według wskazówek objętych art 180 u 2. Kontrakt zawarty wbrew osnowy tego przepisu nie mą skutku prawnego (art 180 u 3.) Przepisów tyczy się także pozostawienia spółce rzeczy np gruntów do używania za udział w zysku. W wspomnionym przypadku zawiązuje się kontrakt spółki pod warunkiem zawieszającym.

13. Spólnicy osobiście odpowiedzialni składać mają radzie nadzorczej i komandytnikom bilans upłynionego roku obrotowego, a to najpóźniej w pierwszych 6ciu miesiącach następnego roku (art 185) Spólnik osobiście odpowiedzialny nie może za wzajemną ugodą spólników wystąpić ze spółki podczas jej trwania. Takowa da się rozwiązaniu spółki (art 199) Spólnicy osobiście odpow. zastępują spółkę.

Gdy wyłączni spólnicy osobiście odpowiedzialni zawiadywują majątkiem spółki, a więc rozrządzają takowym, przeto wobec takowych komandytnicy są bezwładni. Im służy z ustawy tylko ograniczone prawo dozorowac sprawowania interesów spółki. Dla wyświetlenia nie równego tego stosunku, wprowadzić konieczny dwa przepisy, które nie mogą nigdy zamianie przez strony tut:

1. że kapitał spólników osobiście odpowiedź jest niepodzielnym i nie przebywalnym (181) (wyżej pod A) i

2. że żaden spólnik osobiście odpowiedzialny nie może wystąpić ze spółki podczas jej trwania, i to ani za zwłą, jemną zgodą wszystkich spólników, (199) Tym sposobem chce ustawa łączyć interes spólnika osobiście odpowiedzialnego z powodzeniem spółki.

C. Komandytnicy akcyonaryusze. Komandytnik obowiązany jest uiścić sumę, na którą się zapisał, a to przynajmniej 1/4 część przed wpisaniem spółki w rejestr hy. (art 177. l 2.) a 3/4. po wpisie. Jeśli ktoś komandytnik przed zupełnem uiszczeniem kwoty akcyjnej przelał swe prawo do akcyi na trzeciego, pozostaje mu to obowiązanym do zapłacenia spółce zaległej kwoty, a spółka nie może go uwolnić od tego zobowiązania. (art 184.) Przepis ten obowiązuje i tego, który nabył akcyę i w księgę akcyjną jako akcyonaryusz wpisanym jest, a jeżeli więcej po sobie następujących i w księdze wpisanych nabyto wspomnioną akcyę, to oni wszyscy są obowiązani i to solidarnie, skoro kwoty, na które się piewają, nie są zupełnie uiszczone. (k. p. 161.) Przy spółce komandytowej zwykły służą każdemu poszczególnemu komandytnikowi pewne prawa przeciw spólnikowi osobiście odpowiedzialnemu. Przy spółce komandytowej na akcye zaś, służą takie prawa tylko zgółowi akcyonaryuszów w tym celu zorganizowanemu.

Prawa te tyczą się mianowicie zawiadowstwa, prze-
zirania i sprawdzania bilansu, postanawiania roz-
działu zysków, rozwiązania lub wypowiedzenia spół-
ki i domagania się wystąpienia spólnika osobiście
odpowiedzialnego. Organami ogółu komandytni-
ków są walne zgromadzenie komandytników i rada
nadzorcza (art 186.) Kontrakt spółki może zaprowa-
dzić i inne organa.

1. Walne zgromadzenie, art. 186-190.

Ogół komandytników tworzy walne zgromadze-
nie. Każda akcya nadaje posiadaczowi, w księdze
akcyjnej zapisanemu jeden głos, chyba, że kontrakt
spółki inaczej stanowi (art 190.) Także w tym ostatnim
przypadku będzie miał każdy posiadacz chociaż je-
dnej akcyi prawo głosowania na dwóch walnych zgro-
madzeniach w art 180. wspomnionych. (Ob. wyż. A.)

Kto tyle udziałów akcyjnych posiada, ile potrze-
ba, aby one stanowiły jedną akcyę, uważany będzie
za posiadacza jednej akcyi. Walne zgromadzenie
zwołują spólnicy osobiście odpowiedzialni, lub rada
nadzorcza (art 187.) a to w przypadkach w kontrakcie
spółki wyraźnie wymienionych, lub gdy tego wy-
maga dobro spółki (art 188.) Sposób zwoływania
zakazy w kontrakcie spółki (art 189.) Walne zgroma-
dzenie może być zwołane, gdy tego zażąda koman-

dytnik lub taka ich liczba, których akcye razem wzięte przedstawiają 1/10 kapitału komandytników. Podanie przez nich wzmiankowane podaje cel i przyczynę zwołania (art. 188. u. 2.) Cel zwołania zgromadzenia winien być podany do wiadomości za każdorazowem zwołaniem (art 189.) Uchwały zapadają prostą większością głosów, chyba, że kontrakt spółki inaczej stanowi. (art 190.) Spólnicy osobiście odpowiedzialni nie mają głosu, gdyż celem walnego zgromadzenia jest wykonywanie praw służących komandytnikom przeciw spólnikom osobiście odpowiedzialnym (art 186.) Walne zgromadzenie wykonywa prawa wymienione w art 177. l. 3. 180, 192, 193 u 2, 194 u 1. 195 u 1, 199 u 2, i 205.

2. Rada nadzorcza. Walne zgromadzenie komandytników obiera radę nadzorczą (art 177. l. 3.) mającą być złożoną przynajmniej z 5. członków z grona komandytników (art 175. l. 6.) Założyciel tymi mogą być członkiem tej rady. (art 69 l. 2.) Pierwsza rada winna być obraną przed wpisaniem kontraktu spółki w rejestr. (art 177. l. 3.) i trwa rok jeden, następne rady zaś nie mogą być obrane na dłużej, niż na 5. lat. (art 191.) Członkom pierwszej rady nadzorczej może być przyznane wynagrodzenie dopiero po upływie pierwszego roku obrotowego (art 192.) W poczet czynności rady nadzorczej wchodzi:

a. wykonywanie uchwał walnego zgromadzenia, chyba, że kontrakt inaczej stanowi (art 186 u. 2.)

b. doxorowanie sprawowania interesów spółki we wszystkich gałęziach zarządu, zwłaszcza przeglądanie ksiąg i pism w każdej chwili i badanie kasy spółki, roztrząsanie rachunków rocznych, bilansu, etc (art 193.)

Radzie służą więc większe prawa, niż poszczególnemu komandytnikowi przy zwykłej spółce komandytowej (art. 160. u 1. i 2.)

c. rada nadzorcza prowadzi przeciw spólnikom zobowiązania odpowiedzialnym procesy uchwalone przez walne zgromadzenie. Są to nietylko sprawy, w których komandytnicy są powodami, lecz i te, w których udział mają jako pozwani. Każdy komandytnik może na swój koszt wchodzić do sporu jako interwenient (art 194.) Także i ogół komandytników może jako interwenient wchodzić do sporu toczącego się między spólnikami osobiście odpowiedzialnymi a poszczególnym komandytnikiem. Ogół komandytników może ustanowić do prowadzenia tych procesów i innych pełnomocników na walnem zgromadzeniu wybranych. Gdyby dla jakiejkolwiek przyczyny wybór ten nie mógł nastąpić, pełnomocników na wniosek którego bądź komandytnika sąd handlowy zamianować może. (art 195.) To samo stosuje się do procesów wytoczyć się mających przeciw członkom rady

nadzorczej (195.)

4. Jeżeli idzie o własną odpowiedzialność rady nadzorczej z powodu sprawowania interesów spółki przez spólników osobiście odpowiedzialnych, rada pozywać może tych spólników bez uchwały walnego zgromadzenia, a nawet wbrew takowej. (art. 194. u. 3.) Członkowie rady nadzorczej tak samo, jak spólnicy osobiście odpowiedzialni obowiązani są solidarnie do zwrotu kwot w art. 104 u. 3. wymienionych, a za ich wiedzą i bez przeszkody z ich strony uiszczonych.

II. Stosunek prawny spółki komandytowej na akcye do osób trzecich. art 196. 197 i 203.

Spółka komandytowa na akcye zastępowaną bywa w stosunkach prawnych z trzecimi przez spólników osobiście odpowiedzialnych, i przez tych nabywa prawa i zaciąga zobowiązania. Prawo tych spólników do zastępowania spółki nie może być ograniczone względem trzecich, ani walnemu zgromadzeniu komandytaryuszów, ani radzie nadzorczej nie służy prawo zastępowania spółki. Komandytaryusze zostają w tem samem położeniu względem trzecich, jak komandytaryusze zwykłej spółki komandytowej. Zawiadywanie interesami spółki, tudzież zastępowanie tejże może być odjęte

bądź jednemu, bądź wszystkim spólnikom osobiście odpowiedzialnym, a natomiast może być ustanowione zbiorowe zawiadywanie lub zastępstwo przez wszystkich spólników osobiście odpowiedzialnych, ani nawet przez prokurantów. Akcyonaryuszowi, komandytnikowi można poruczyć prokurę lub pełnomocnictwo w sprawach spółki; natenczas w zakresie mu danem w zastósowaniu przepis art 167 u. 3. tj. komandytnik nie odpowiada osobiście, chociby nawet mu zawiadczyć wyraźnie, iż działa tylko jako prokurant lub pełnomocnik (art 196. u 3.) Tak samo nie stosuje się do akcyonaryusza-komandytnika (art 165. u. 6.) Wystarczy bowiem, aby akcyonaryusz powziął zysk w dobrej wierze, nie wymaga się zaś i bilansu w dobrej wierze zdziałanego (art 197. u 3.) Dopóki spółka istnieje, wkłady ich nie mogą być zwracane komandytnikom (art 197. u. 1.) tj. kapitał komandytników nie ulega dowolnemu rozporządzaniu. Częściowy zwrot kapitału komandytników może nastąpić tylko za zmianą kontraktu spółki od rządu zatwierdzonego i z zachowaniem przepisów urządzających rozdział majątku spółki na przypadek jej rozwiązania (art 283.) Nie wolno się zmawiać, że komandytnicy pobierać będą pewien procent oznaczony, mogą jedynie żądać rozdzielenia czystej zeszłorocznej, okazującej się porocznem

zbilansowaniu (art 197. u 2.) Zyskiem nazywany tę sumę, która się okazuje jako przewyżka nad pierwotnym fundusz zakładowym komandytników i spólników osobiście odpowiedzialnych. Zysk przypadający na każdą akcyę nazywa się dywidendą. Niekiedy kontrakt spółki ustanawia, że akcyonaryusze przedewszystkiem pobierać będą pewną, podług procentu obliczoną kwotę, że z reszty zysku wydzieli się pewna kwota dla funduszu rezerwowego, dla rady nadzorczej, wzędni, kowitp a pozostała suma zaś podzieloną być ma między komandytników. Owa pierwsza kwota zowie się jako procent, ta ostatnia zaś jako dywidenda lub nadwydividendą lub extradywidendą. Przeciwtakiem postanowieniu w kontrakcie spółki nie jest wystósowany art 197. u 2.

Komandytnicy odpowiadają za zobowiązania spółki, jeśli i o ileby wbrew postanowieniu tegoż art 197. u 2. otrzymali od spółki wypłatę wzlyj wierze, oprócz tego odpowiadają za to osobiście i solidarnie członkowie rady nadzorczej i członkowie osobiście odpowiedzialni (art 204.)

V. Rozwiązanie spółki komandytowej na akcye. art 199.–205.

Spółka ta rozwiązuje się wskutek tych samych przy-

czyn, dla których spółka jawna się rozwiązuje (art 200.) Stąd wynika, że przepisy art 123.–128. idą, o ile zastosowanie w szczególności z następującemi zmianami.

1. Śmierć komandytnika lub otwarcie upadłości do jego majątku, tudzież utrata prawnej jego zdolności do zarządu majątkiem, nie pociągają za sobą rozwiązania spółki (art 200.)

2. jeżeli walne zgromadzenie komandytników za wzajemną ugodą ze spólnikami osobiście odpowiedz. uchwaliło, iż pomimo wystąpienia jednego lub więcej spólników osobiście odpowiedz. spółka nadal istnieć będzie, o ile między komandytnikami i pozostałym lub pozostałymi spólnikami osobiście odpowiedzialnymi, w czasie tak umowa uważaną będzie, jakoby uchwalono rozwiązanie spółki art 199. (inaczej art 127.) Tenżku, tak nie może być odwróconym i nie wpływa na to okoliczność, że powyższe postanowienie mieści się już w samym kontrakcie spółki.

3. Wierzyciel osobisty komandytnika nie może się domagać rozwiązania spółki na zasadzie art 126. (art 200)

4. Władza polityczna może z wyższego zarządzić rozwiązanie spółki.

Walne zgromadzenie komandytników uchwala rozwiązanie spółki za wzajemną ugodą ze spól-

nikami osobiście odpowiedzialnymi (art 123. l. 4.) domagą się wykluczenia spólnika, osobiście odpowiedzialnego, jeśli ich jest więcej (art 125. i 128.) (art 186.) Prawa te może wykonywać także każdy poszczególny spólnik osobiście odpowiedzialny, nie zaś poszczególny komandytnik. Milczące przedłużenie czasu, na który spółkę zawiązano, mieć nie może miejsca, toby się bowiem pociągało za sobą zmianę statutu, która milczeniem nie da się uskutecznić. (art 198 u. 1.)

Rozwiązanie spółki, które nie nastąpiło wskutek upadłości, wpisuje się w rejestr ten (art 201.) Jeśli rozwiązanie spółki nie nastąpiło wskutek otwarcia upadłości spółki, rozdział majątku spółki między spólników nie będzie uprzem uskutecznionym, jak dopiero po upływie roku, licząc od dnia, w którym rozwiązanie spółki w rejestrze tym wpisano. (art 202. u. 1.) Spólnicy osobiście odpowiedzialni i rada nadzorcza winni wezwać wierzycieli wiadomych, aby się zgłosili. Dla niezgłaszających się złożoną będzie ich należytość w depozyt sądowy (art 202. u 2.) Likwidacya odbywa się według przepisów dla spółki jawnej wydanych z tą wszakże zmianą, że jeśli kontrakt spółki inaczej stanowi, likwidacyę uskuteczniają ją osobiście odpowiedzialni spólnicy i jedna lub więcej osób, przez walne zgromadzenie komandy-

obranych (art 205.)

VI. Prawo nadzoru ze strony władzy państwa

Wszelkie spółki komandytowe na akcye i spółki akcyjne ulegają nadzorowi władzy państwa (§. 22. ust. o stowarz. z r 1852.) Rząd austrmie korzystał z za„ strzeżenia, objętego art. 206. wymagając nadal zezwolenia z jego strony do zawiązania spółek ko„ mandytowych na akcye.

Tytuł trzeci
O spółce akcyjnej.
Oddział I.

Zasady ogólne.

Przepisy kod. hgo o spółce akcyjnej tyczą się wy„ łącznie tych spółek akcyjnych, które się trudnią prze„ siębiorstwem handlowem, a więc są spółkami han„ dlowemi (art 207. u 1. i art 5.) Spółka ha. jest akcyj„ ną, jeśli według kontraktu spółki wszyscy spólnicy

nie odpowiadają osobiście za zobowiązania spółki, tylko wkładek dostarczają przedsiębiorstwu handlowemu pod wspólną firmą prowadzonemu, dzieląc kapitał spółki na akcye lub udziały akcyjne (art 207.) Zatem więc spólnik nie odpowiada wyżej nad swój wkład. Istota i kredyt spółek jawnych tudzież komandytowych, bądź zwyczajnych, bądź na akcye, tkwi w osobistej odpowiedzialnych spólnikach i w majątku spółki; istota i kredyt zaś spółki akcyjnej polega wyłącznie na jej majątku. Prawna skuteczność kontraktu spółki akcyjnej wymaga:

1. pisma sądowego lub notaryalnego, sporządzonego w dowód zawiązania spółki i osnowy jej kontraktu (statutu) art 208. Kontrakt zawierać winien wszystkie punkta wymienione w art 209.

2. zatwierdzenia rządowego (art 208.) (ob. wyżej Sp. kom. na akcye.)

3. wpisania kontraktu w rejestr ký wraz z zatwierdzeniem rządowem, tudzież obwieszczenie wypisu z kontraktu (art 210.)

Zazwyczaj układają założyciele spółki akcyjnej projekt do kontraktu spółki, i przedstawiają go rządowi do zatwierdzenia. Po uzyskaniu zezwolenia wzywają założyciele publiczność do zapisywania się na akcye, do czego dostatecznem jest oświadczenie

pisemne (art 208. u 3.) Subskrypcye przyjmują zwykle banki i bankierzy. Jeśli dostateczna ilość akcyj została pokrytą, zawiązują założyciele kontrakt spółki, za sporządzeniem pisma notaryalnego lub sądowego, zawierającego całą osnowę statutu, poczem przedkładają ją sądowi tamtejszej siedziby spółki, statut notaryalnie lub sądownie sporządzony, i zatwierdzenie rządowe. Przy spółkach komandytowych na akcye wkłada art 177. obowiązek na sąd tutejszy zażądać od spółki poświadczenia, że cała ilość kapitału komandytników pokrytą jest podpisami, i że każdy komandytnik miał przynajmniej 1/4 ilości, na którą się zapisał. Przy spółkach akcyjnych ustawa nie wkłada tego obowiązku na sąd tutejszy; ten więc nie jest ani uprawnionym, ani obowiązanym, wcielić spółkę akcyjną do rejestru tutejszego żądać poświadczenia, iż zgodnie ze statutem pokryta jest podpisami ustanowioną ilość akcyj, i że nastąpiło uiszczenie kapitału akcyjnego. Inaczej się rzecz ma, jeśli statut zawiera postanowienie, iż konstytuowanie spółki nie może wcześniej nastąpić dopóki cały kapitał akcyjny, lub pewna oznaczona część jego nie zostanie podpisami pokrytą i uiszczoną. Bez poprzedniego poświadczenia tej okoliczności sąd nie wpisze spółki w rejestr tutejszy. Dostatecznem wszak że będzie poświadczenie w takiej rzeczy głości, jak tego

art 177. wymaga. (ob I. II. O. II) a więc poświadczenie, które wydał komitet założycieli, instytut kredytowy, rada zawiadowcza (art 241) (rozkr. min. z 24. kwietn. 1870.) Przepisom pod L 1-3. wzmiankowanym, ulega także uchwała walnego zgromadzenia akcyonaryuszów, mająca za przedmiot dalsze istnienie spółki, lub zmianę warunków kontraktu spółki (art 214) Celem poświadczenia uchwał, zapadłych na walnych zgromadzeniach spółek akcyjnych lub innych towarzystw, winien notaryusz na mocy § 87. ust. not. spisać protokół z wymienieniem miejsca i czasu zgromadzenia, i przytoczyć w nim dokładnie zapadłe uchwały, jakoteż wszystko, co się w jego obecności działo na zgromadzeniu i wszelkie uczynione oświadczenia, które mogą być stanowcze dla oceniania, czy wszystko prawidłowo się odbyło. Protokół winien być podpisany przez tego, który przewodniczył zgromadzeniu, i przez dwóch innych członków tegoż. Ile to warunkom odpowiada, można także zamieścić w protokole potwierdzenie tożsamości przewodniczącego lub innych osób na zgromadzeniu obecnych. Jeśli potwierdzenie takie nie zostało zamieszczone, notaryusz nie odpowiada za tożsamość osób w protokole wymienionych. Poświadczenie, nie w pierwopisie wystawić się mające obejmie całą osnowę protokołu. Zakłady filialne winny być wpi-

sane w rejestr hy (art 212.) Dopóki nie nastąpiło zatwierdzenie rządowe i wpisanie w rejestr hy, spółka akcyjna nie istnieje jako taka. Jeśli działano w imieniu spół, ki przed zatwierdzeniem i wpisaniem w rejestr, działa, jący odpowiadzialni są osobiście i solidarnie (art 211)

Oddział II.

Stosunki prawne akcyonaryuszów.

Na ogół akcyonaryuszów spoczywa spółka. On jest właścicielem majątku spółki. Między jego członków dzieli się reszta tego majątku, który po rozwiązaniu spółki za poprzedniem zaspokojeniem długów tejże pozostał.

I. Akcye.

Akcye i udziały akcyjne są niepodzielne i mogą brzmieć na okaziciela lub na nazwisko (art 207.) Ustawa nie oznacza ilości sumy, na którą przynaj, mniej a nie niżej akcye opiewać by miały (Inaczej przy spółce komandytowej na akcye.) { art 175 } Ak, cye mają zazwyczaj kupony, talony. Przedniszcze, niem całej imiennej kwoty akcyjnej, nie mogą być

wystawione akcye i odcinki akcyjne, opiewające na okaziciela, również na uiszczone wpłaty nie mogą być wystawiane promesy lub dowody tymczasowe brzmiące na okaziciela (art 222. u. 1.) Kontrakt spółki może jednak stanowić, że po uiszczeniu 40% imiennej kwoty akcyjnej, i po uchwalonem uwolnieniu zapisania się na akcye od zobowiązania do uiszczenia reszty tj 60%, wystawiane będą na uiszczone (kwoty) opłaty nie akcye, lecz promesy i dowody tymczasowe, na okaziciela brzmiące (art 222.) (zazwyczaj jest kontrakt spółki postanawia, że po uiszczeniu 40% imiennej kwoty akcyjnej, wystawione będą na wpłaty promesy i dowody tymczasowe, opiewające na okaziciela. Spółka może jednak w kontrakcie postanowić zniżenie tych 40% na 25% imiennej kwoty akcyjnej (§. 35. u. weksl.) wprowadzi)

Akcye, promesy i dowody tymczasowe brzmiące na okaziciela, przelewają się na innych przez samo ich oddanie (§ 1393. k.c.) Akcye, brzmiące na nazwisko wpisane być winny w księgę akcyjną tak jak akcye spółki komandytowej na akcye. Ich przelew uskutecznia się według przepisów wydanych dla akcyj. Spółki komandytowej na akcye. Akcye imienne mogą być wystawiane i przed uiszczeniem całej kwoty akcyjnej, uczyni się wszakże zapiskę, ile na tę kwotę

zapłacono. Promesy i dowody tymczasowe brzmiące na nazwisko nie przelewają się przez indosację, lecz zapomocą sposobów nabycia praw uznanych w prawie cywilnem. Kontrakt spółki może ustanowić, że akcyonaryuszom nie będą wydane dowody akcyjne.

II. Akcyonaryusze

A. Uiszczenie kwoty akcyjnej.

1. odpowiedzialność poszczególnego akcyonaryusza ogranicza się do jego wkładki tj. do sumy, która według statutu na każdą akcyę uiszczoną być winna (art 219.) tj. suma nominalna akcyi (art 222 u 1)

2. Suma akcyjna winna być uiszczoną w pewnym czasie całkowicie lub częściowo. Wezwanie akcyonaryuszów do uiszczenia nie jest przywiązane do pewnej formy (art 221. u. 1.) z wyjątkiem przypadku wymienionego w art 221 u 2. (ob 3. c.)

3. zwłoka w uiszczeniu obciąża akcyonaryusza według art 220.

a. do zapłacenia odsetek za zwłokę

b. do zapłacenia kary umownej, nie ulegającej ograniczeniu, jeśli kontrakt karę taką ustanawia.

c. Akcyonaryusz stracić może na korzyść spółki

prawa z zapisania się na akcyę wynikające, zrazu i opłaty uiszczone, wszelako dopiero po trzechkrotnem wezwaniu do zapłacenia według formalności w art 221. n. 2. przepisanych.

12. Uwolnienie akcyonaryusza od uiszczenia całej kwoty akcyjnej.

1. Zapisujący się na akcyę brzmiącą na okaziciela odpowiada bezwarunkowo za uiszczenie 40% (lub 25%) f. 35. u. w. imiennej kwoty akcyjnej i nie może być uwolnionym od tego obowiązku nawet wtenczas, gdy z powodu zwłoki w uiszczeniu uznanym zostaje za utracającego prawa wynikające z subskrypcyi. Wolno postanowić w kontrakcie, że po zapłaceniu owych 40 lub 25% zapisujący się na akcyę może być uwolnionym od reszty tej części (art 222 n 2.) Uwolnienie takie jest skutecznem i przeciw wierzycielom spółki.

2. Zapisujący się na akcyę brzmiącą na nazwisko, obowiązany jest do zapłacenia całej kwoty akcyjnej tj. kwoty nominalnej. Myślą jest praktyka, utrzymująca, iż akcye wydawane być mogą niżej pari (art 222. 1.) Jeśli akcyonaryusz akcyę swą opatrzoną na swe nazwisko na trzeciego przelewa przed zupełnem uiszczeniem kwoty akcyjnej, nie uwalnia

się od obowiązku wzmiankowanego, chyba, że Spół-
ka uchwali, iż nowonabywcę przyjmie w jego miej-
sce jako dłużnika, w którym to przypadku wszakże
zapisujący się na akcye, jeszcze przez rok jeden, licząc
od dnia wystąpienia swego odpowiada posiłkowo do
wysokości jego zaległości za wszelkie zobowiązania
przez spółkę, aż po tę chwilę zaciągnione (art.
223. u 2, 3; inaczej art 184.)

C. Udział w zysku i stracie. Strata dotknąć
może akcyonaryusza tylko do ilości jego akcyj. (art.
219.) Akcyonaryusz ma prawo do wypłaty udziału
swego wzysku, który według statutu przeznaczony jest
do rozdziału między akcyonaryuszów (art 216 u 2. i 217.
u 1.) Umowne prawo do dziesiątek w wysokości z góry ozna-
czonej, jest nieważne (217 u. 1.) Wyjątek zachodzi jedy-
nie co do czasu od rozpoczęcia przygotowań, aż do
wprowadzenia w pełny ruch przedsiębiorstwa. (art 217.
u. 2.) W podział między akcyonaryuszów nie wcho-
dzi cały zysk spółki, jeśli według statutu zastrzeżony
jest fundusz zasobny. (art 217 u 1.) W podział między
akcyonaryuszów nie wchodzi cały zysk spółki, jeśli
według statutu) Akcyonaryusz nie jest obowiązany
zwrócić, co w dobrej wierze powziął jako zysk spółki
(art 218.)

D. Prawo prowództwa poszczególnego akcyonaryusza przeciw spółce. Przeciw spółce zastępuje przez przełożeństwo, względnie przez likwidatorów, służy poszczególnemu akcyonaryuszowi prawo powództwa w celu wykonania praw swych z akcyi wynikających, zwłaszcza prawo do udziału w zysku i majątku spółki, niemniej do częściowego zwrotu kapitału zakładowego, wychodząc z przypuszczenia, że prawa te zasadzają się na uchwale walnego zgromadzenia, dalej do uznania go za akcyonaryusza, do zaskarżenia ważności uchwał walnego zgromadzenia, zapadłych przeciw postanowieniom statutu §§.

III Walne zgromadzenie akcyonaryuszów.

Prawa służące akcyonaryuszom w interesach spółki wykonywa ogół akcyonaryuszów na walnem zgromadzeniu (art 224 u. 1.) Każda akcya nadaje posiadaczowi jeden głos, chyba, że kontrakt inaczej stanowi (art 224 u. 2.) Większość głosów rozstrzyga z wyjątkiem dwóch przypadków, wymagających jednomyślności głosów obecnych, chyba, że kontrakt spółki inaczej stanowi, a to:

a. jeśli przedsiębiorstwo spółki ma być zmienione, i

6. gdy spółka ma być rozwiązaną wskutek przeniesienia swego majątku i długów na inną spółkę akcyjną za otrzymaniem akcyj tej ostatniej (art 215 i 247.)

Nieważne są uchwały zapadłe w przedmiotach, których roztrząsanie nie było oznaczone przy zwołaniu walnego zgromadzenia, z wyjątkiem uchwały zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia (art 238. u. 2.) Walne zgromadzenie przeziera i roztrząsa bilans i stanowi o rozdziale zysku (art. 224. u. 1. i 239. u 1.) wydaje dla przełożeństwa rozporządzenia względem zawiadowstwa interesami spółki (art. 231. u. 1.) uchwala prowadzenie procesów (art 226. i 194. 195) zmianę kontraktu spółki (art 214. u. 1, 215. u. 1) dalsze istnienie spółki (214. u. 1.) rozwiązanie spółki (art 240 i 242.) mianuje likwidatorów (art 247)

IV. Rada nadzorcza.

Dla dozoru nad sprawowaniem interesów spółki we wszystkich gałęziach zarządu, może ogół akcyonaryuszów ustanowić radę nadzorczą. Ta winna zwołać walne zgromadzenie akcyonaryuszów, jeśli tego dobro spółki wymaga (art 225 i 226.) —

Oddział III.

Prawa i obowiązki przełożeństwa.

Każda spółka akcyjna musi mieć przełożeństwo (dyrekcyę) radę zawiadowczą, administracyę (der Vorstand) składającą się z jednego lub kilku członków, którzy nie muszą być akcyonaryuszami. (art 227.) Kontrakt spółki oznaczyć winien, ktoustanawia przełożeństwo, i w jaki sposób (209. L7.) Co do ustanawiania i odwoływania przełożeństwa stoi przełożeństwo na równi z prokurantem (art 227. u. 2 i 3. Jeśli kontrakt spółki nic nie stanowi w sprawie odwołania przełożeństwa, prawo to służy walnemu zgromadzeniu. Członkowie przełożeństwa zgłoszą się zaraz po zamianowaniu do sądu, w celu ich wpisania w rejestr, a to najpierw co do zakładu głównego, a później co do zakładów filialnych. (art 228 u. 1.) Przełożeństwo jest ustanowione dla zastępowania spółki w jej stosunkach prawnych z osobami trzecimi, przeto jest obojętną, czy przełożeństwu poruczono zarządzenie zawiadowstwo interesami, i w jakiej rozciągłości. Osoby, którym poruczono zastępowanie spółki w sprawach prawnych, stanowią przełożeństwo bez

względu na to, jak kontrakt spółki je nazywa. Czynności przełożeństwa odnoszą się poczęści do stosunków spółki na zewnątrz, poczęści zaś do stosunków jej na wewnątrz.

A. Stosunki zewnętrzne.

Z zawiązaniem interesów spółka akcyjna wchodzi w stosunki prawne z osobami trzeciemi tj. w stosunek uprawniający lub zobowiązujący, wszelako tylko za pośrednictwem przełożeństwa i użyciem firmy.

1. Używanie firmy:

Interes winien być zawarty w imieniu spółki (art 230.) do czego wymaga się używania firmy (art 229) wszelako obojętnem jest, czy przy zawarciu interesu firma została wyraźnie wymieniona, lub czy okoliczności czynią zbytecznem dosłowne wymienienie firmy (art 230) (inaczej przy wekslach.)

2. Prawo do używania firmy

Prawo to tj. prawo do zastępowania spółki jest prawem przełożeństwa. Jeśli przełożeństwo składa się z kilku członków, ci wszyscy spólnie wykonywać winni prawo to, chyba, że kontrakt spółki inaczej stanowi (art 229 u. 1) Wykonanie czynności przez przełożeństwo uchwalonej, może być powierzone jednemu z członków przełożeństwa. Poszczególny członek przełożeństwa nie może być wyłączony od zastępowania

spółki.

3. Sposób skreślenia firmy jest ten, że każdy członek przedsiębiorstwa do firmy spółki lub do nazwy przedsiębiorstwa dokłada własne nazwisko (art 229 u 2.)

4. Rozciągłość prawa zastępstwa.

Pod tym względem służą przedsiębiorstwu te same prawa które służą spółkowi jawnemu, nie wyłączonemu od zastępstwa spółki. Rozciągłość upoważnienia tego nie może być skutecznie ograniczona przeciw trzecim, lecz w stosunku do akcyonaryuszów. Przedsiębiorstwo nie może być ograniczone przez dodanie prokurzan, tów, z którymi wspólnie działać ma. Przedsiębiorstwo może się przedsiębrać w imieniu spółki wszelkie rodzaje interesów i działań prawnych, zwłaszcza może pozbywać i obciążać nieruchomości spółki (art 230. 231.

5. Skutek interesów zawartych przez przedsiębiorstwo pod firmą spółki jest następujący:

Z członków przedsiębiorstwa żaden nie odpowiada swoim majątkiem (art 241 u. 1.) Akcyonaryusz żaden nie odpowiada ani osobą ani majątkiem swoim. Jedynie majątek spółki służy na zaspokojenie wierzycieli spółki. Do majątku należy także fundusz zasobny. Wierzyciel spółki nie może się zwrócić bezpośrednio akcyonaryuszów w tym celu, aby ten uiścił się z tego,

co akcyonaryuszom spółce uiścić ma, jako wpłaty na akcye lub z innego tytułu. Przeto zniesłwo jest obowiązanem wypełniać zobowiązania spółki z majątku spółki.

6. Wierzycielom spółki służy prawo domagać się, aby wartość pierwotnego majątku spółki nie została rozmyślnie wolą akcyonaryuszów uszczuplona; mogą występować przeciw wszelkiemu podziałowi majątku spółki między akcyonaryuszów, zawierającemu uszczuplenie owej wartości, bez względu, czy to nastąpiło pod tytułem częściowego zwrotu kapitału zakładowego (art. 248) czy pod tytułem częściowego zwrotu wpłat na akcye uiszczonych, czy pod tytułem zwolnienia akcyonaryuszów od zapłaty reszty jących uiszczonych wpłat (art. 216. u. 2.) czy nareszcie pod tytułem wypłaty zysku, albo dywidend, lub udziału (art. 217. 218. 241.) Wierzyciel spółki ma na mocy ustawy skargę przeciw spółce, w celu jej zniewolenia do dopełnienia przepisów ustawowych, zwłaszcza do wyniesienia skargi przeciw akcyonaryuszom o wpłacenie zaległych uiszczonych wpłat na akcye, lub o zwrot bezprawnie powziętych zysków etc. Przypadek taki zachodzi w razie niedostateczności kasy spółki. Majątek spółki i majątek poszczególnych akcyonaryuszów, są zupełnie od siebie niezależne. Stąd też wynika, że wierzyciel prywatny akcyonaryusza nie wchodzi w żaden stosunek do

Spółki. Członkowie przełożeństwa wyrządzający nazewnątrz, bez wierzycielom spółki przez czynności nieprawne w imieniu spółki przedsiębrane, osobiście i solidarnie obowiązani są wynagrodzić szkodę (art 241. u 2.)

7. Spółka akcyjna zastępowaną bywa przed sądami przez przełożeństwo, może zapozywać przed sąd i być zapozywaną. (art 213, 227.) W sprawach sądowych wszyscy członkowie przełożeństwa zastępują spółkę (art 229.) Wyjątek zachodzi co do doręczeń spółce przyzwań i innych aktów; dość bowiem jest wręczyć takowe jednej tylko osobie upoważnionej do zastępowania spółki (art 235.) Przełożeństwo wykonywa przysięgi w imieniu spółki (art 232.) a więc wszyscy członkowie.

8. Jeśli majątek spółki nie pokrywa już jej długów, przełożeństwo donieść winno o tem sądowi handlowemu celem otwarcia upadłości (art 240 u 3. i 241. u 2.)

9. Przełożeństwo może mianować prokurantów i innych pełnomocników lub urzędników, chyba, że kontrakt spółki tem stoi na zawadzie (ob art 234.) Przełożeństwo ma wobec urzędników spółki akcyjnej władzę przełożonego.

13. Stosunki wewnętrzne.

Przełożeństwo jest obowiązane względem akcyjona,

rządców:

1. dopilnować, aby utrzymywane były księgi dla spółki potrzebne (art 239. u 1.)

2. przedstawić bilans minionego roku obrotowego, a to najpóźniej w pierwszych 6. miesiącach każdego roku obrotowego. Czas ten może być przedłużonym do roku (art 239 i § 35. ust. wpr.)

Walne zgromadzenie akcyonarjuszów wydaje przełożeństwu absolutorjum z czynności ubiegłego roku obrotowego.

3. zgłosić się do sądu tego z faktami przepisanymi art. 210, 212, 214, 228, 233, 243 i 244.

4. Zwoływać walne zgromadzenie. Do tego jest przełożeństwo jedynie upoważnione, chyba, że kontrakt spółki i inne osoby do tego powołuje (art 236) lub gdy rada nadzorcza jest ustanowioną (art 225 u. 3.)

Przełożeństwo winno zwołać walne zgromadzenie

a. jeśli tego dobro spółki wymaga, (art 237. u 1.)

b. jeśli tego domaga się jeden lub więcej akcyonarjuszów, których akcye razem wzięte wyobrażają 1/10. część kapitału zakładowego, chyba, że kontrakt inaczej stanowi (art 237. u 2.)

c. jeśli się z ostatniego bilansu okaże, że kapitał zakładowy o połowę się zmniejszył. Oprócz tego uważa, do niego władzę administracyjną krajową tego

kraju. koronnego, gdzie spółka ma siedzibę (art 240. u. 1. § 34 ust. wpr. i § 26. u. ostawcz. z r 1852. Zwołanie walnego zgromadzenia nastąpi w sposób przez kontrakt spółki oznaczony (art 238.)

5. Jeżeli na walnem zgromadzeniu zapada uchwała, że akcyonaryuszom mabyć zwrócona część kapitału zakładowego, przekroczenie zachowa przepisy uregulujące rozdział majątku spółki na przypadek jej rozwiązania (art 248 u. 1.)

Umorzenie akcyi, jestto sposób zwrócenia akcyonaryuszom kapitału zakładowego, według ustanowionego planu wylosowania. W tym przypadku zwraca się akcyonaryuszowi za zwrotem akcyi ich imienna kwota akcyjna. Takie umorzenie jest dozwolone, skoro je statut ustanawia, lub uchwała przed wydaniem akcyi zapadła. Niekiedy wydaje spółka akcyonaryuszowi za akcyę wylosowaną i spółce zwróconą dowód uczestnictwa (Genussschein) nadający prawo do dywidendy, o ile takowa przechodzi pewien procent zwróconej imiennej kwoty akcyjnej, a przy rozwiązaniu spółki prawo do udziału w majątku spółki. Zmniejszenie funduszu zakładowego może nastąpić także przez nabycie własnych akcyj spółki, albowiem fundusz zmniejsza się w miarę wysokości ceny kupna, za akcye

zakupione wydany.

Rozwiązaniem pytania, czy spółka może nabywać własne akcye, jest sporném, zdaje się, że spółka nie ma takiego prawa, jeśli tym sposobem zamierza zamorzyć, nie uszczuplić fundusz zakładowy spółki, a więc skrzywdzić wierzycieli (art 248) Ustawa państwa niemieck. z 11. czerwca 1870. bezwzględnie wzbrania spółce tego nabywania (art 215.) Projekt naszego rządu do ustawy wy spółkach akcyjnych dozwala nabywania własnych akcyj, promes i dowodów tymczasowych tylko w trzech przypadkach.

A zwrot może nastąpić i powiększenie funduszu zakładowego. Prawidłowo następuje to już przez zysk który jeszcze nie został podzielony między akcyonaryuszów, następnie przez puszczenie w obieg nowej serii tymczasowo zatrzymanych akcyj zaprojektowanego funduszu zakładowego. Puszczenie takie zależy od postanowienia statutu, nareszcie przez wzbycie kapitału powiększającego pierwotnie zaprojektowany fundusz zakładowy; dzieje się to w sposób 2 jaki:

a. podwyższeniem kapitału zakładowego przez wylosowanie dalszych akcyj, a więc przez rozszerzenie spółki i pewną ilość akcyj, - uchwalonem przez walne zgromadzenie, a to większością głosów, chyba, że statut inaczej stanowi, albo przewidując ry-

dawanie takich akcyj, jeśli walne zgromadzenie upoważnia do tego przełożeństwo. Nowe akcye stoją na równi z pierwotnie wydanemi tzw. akcyami zakładowemi (Stammactien) albo ostatnie mają większe prawa (uprzywilejowane akcye zakładowe lub pierwszeństwa Prioritäts Stammactien) lub

b. przez zaciąganie pożyczek, co uchwały walnego zgromadzenia wymaga. Spółka wystawia zapisy długu i płaci od nich odsetki stałej wysokości. Zapisy te zowią się obligacyami pierwszeństwa (Prioritäts. obligationen) albowiem jako dług spółki mają ze swojem prawem do odsetek i zwrotu, pierwszeństwo przed prawem akcyonaryuszów do dywidenda. Posiadanie obligacyu pierwszeństwa nie nadaje praw stanowiących akcyonaryuszom jako takim, zwłaszcza nie nadaje prawa głosowania na walnem zgromadzeniu §. 85.

C. Przełożeństwo obowiązane jest względem spółki zachować ograniczenia jakie pod względem zastępowania spółki zakreślone zostały, czyto przez kontraakt, czy przez uchwałę walnego zgromadzenia (art 231. u 1.)

7. W razie rozwiązania spółki przełożeństwo trudnić się ma likwidacyą (art 244.) i podziałem ma-

jątku między akcyonaryuszów, zachowując przepisy
wart 245. zakreślone. –

8. Członkowie przełożeństwa bezprawnie postępu-
jący, obowiązani są akcyonaryuszom osobiście i so-
lidarnie do wynagrodzenia szkody. (art 241. u. 2.)

Oddział IV.

O rozwiązaniu spółki akcyjnej.

Z istoty spółki akcyjnej wynika, iż ani śmierć
akcyonaryusza, ani zmiana w członkach nie wpły-
wa na byt spółki tj. iż skarga akcyonaryusza nie
może być spowodowaniem ani zupełne, ani często,
we rozwiązaniu spółki.

I. Przyczyny rozwiązania

Spółka akcyjna rozwiązuje się:

1. przez upływ czasu w kontrakcie spółki zakreślo-
nego. Po upływie tego czasu ustaje spółka z mocy usta-
wy, gdyż oznaczenie tego czasu stanowi część składo-
wą statutu (art 209. L3, 210. L3.) Niemożebnem jest
dalsze istnienie spółki poza czas statutem zakreślo-
ny. Do dalszego istnienia spółki wymaga się dopeł-

nienia wszelkich formalności, jak do ustanowienia nowej spółki akcyjnej. Dalsze czysto faktyczne istnienie spółki wywiera te same skutki, które ustawa łączy z faktycznem prowadzeniem przedsiębiorstwa przed formalnem ustanowieniem spółki. Poszczególnym akcyonariuszom nie służy prawo sprzeciwienia się przedłużeniu istnienia spółki, uchwalonemu przez walne zgromadzenie akcyonariuszów.

2. Przez uchwałę akcyonariuszów notaryal„ nie lub sądownie poświadczoną. Taka uchwała mo„ że zapaść z jakiejbądź przyczyny i bez względu, czy spółkę zawiązano na czas oznaczony lub nieozna„ czony. Poszczególny akcyonariusz jako taki nie mo„ że wymusić rozwiązania. –

3. przez rozporządzenie władzy administr, gdy się kapitał zakładowy spółowę zmniejszył (art 240.) przypuszczając, że cały kapitał zakładowy został przez akcyonariuszów zniesiony, o ile ciosłatni obo„ wiązani są do uiszczenia całej imiennej kwoty akcyn. (ob art 222 L3.)

4. przez otwarcie upadłości.

5. z powodu innych przyczyn np z powodu niemo„ żności osiągnienia celu, albo wskutek połączenia spół„ ki z inną spółką akcyjną (art 247.) Połączenie takie może nastąpić jedynie za zezwoleniem rządu i pod

warunkami wymienionymi w art 247. przyczem na to zwracamy uwagę, że wraz z takiego połączenia likwidacya miejsca. Spółka przenosząca swój majątek i długi na inną spółkę akcyjną (nie zaś na inny rodzaj spółek lub na osobę samoistną) przestaje istnieć, gdyż bowiem w drugiej spółce, które pod nazwą, inną jest firmą, dalej istnieje. Przepisy art 215. i 247. stosują się także do połączenia dwóch lub więcej spółek akcyjnych, w skutek którego spółki rozwiązują się i wiążą się w nową dopiero świeżo powstać mającą. Do połączenia się z inną spółką akcyjną wymaga się zgody wszystkich akcyonaryuszów, chyba, że statut inaczej stanowi (art 215. u 2.) a umowa o połączenie się wymaga wszelkich formalności, które wymaga ustanowienie nowej spółki. Wierzyciele spółki nie mogą się sprzeciwiać takiemu połączeniu się; dla ich zabezpieczenia wydano przepisy objęte art 247. od 1-5.

6. Gdy władza rządowa wejmuje zatwierdzenie aktu poprzednio spółce udzielone, co nastąpuje w trzech przypadkach podanych w przypisku do art 242. Aby rozwiązanie spółki w tych 3. przypadkach mogło być skutecznem i przeciw trzecim osobom, winno być przez przełożeństwo wpisane w rejestr hy. Władza polityczna krajowa wydaje w tych trzech przypadkach

swoje orzeczenie, od którego winien być można do minister. sprawiedliwości. rekurs, nie mający jednak mocy wstrzymującej.

7. Połączenie wszystkich akcyj w jednym ręku znosi pojęcie spółki, jest bowiem natenczas jeden akcyonaryusz, od którego zależy wypuszczać w obieg akcye lub nie. Takie połączenie nie znosi jednak bytu i obrotu przedsiębiorstwa.

II. Ogłoszenie rozwiązania.

O rozwiązaniu spółki, które nie nastąpiło wskutek upadłości, winien być sąd handlowy uwiadomiony przez przełożeństwo, w celu wpisania rozwiązania w rejestr hip. Oprócz tego ogłoszonem być winno rozwiązanie w trzech różnych razach przez pisma publiczne do tego przeznaczone, z dołożeniem wezwań wierzycieli, aby się ze swemi należytościami do spółki zgłaszali (art 243. 209 § 11.) A gdyby przypadek zaniechania wpisu w rejestr hip, spółka udowodni, iż wierzyciel wiedział o rozwiązaniu (art 233 u. 2.)

III. Likwidacya

Likwidacyę przeprowadza albo przełożeństwo, albo osoby powołane przez kontrakt spółki lub uchwałę akcyonaryuszów. Przepisy postanowione

dla jawnej spółki tej co do zgłoszenia się i stosunków pr. likwidatorów i tu mają zastósowanie. Ustanowieni likwidatorzie są w każdej chwili odwołalni (art 244 u. 1, 2, 3.)

IV Skutki rozwiązania spółki akcyjn.

Podczas likwidacyi spółka uważa się za jeszcze istniejącą, bo wskutek rozwiązania ustaje tylko produkcyjna strona spółki, ona sama w zakcie pozostaje jako podmiot prawny dla rozdziału majątku, po zaspokojeniu długów. Zatem widzę, że organa spółki przed jej rozwiązaniem istniejące i podczas likwidacyi istnieć będą, chyba, że się to nie da pogodzić z istotą likwidacyi. Taki przypadek zachodzi co do przełożeństwa, bo chociaż przełożeństwo pomimo zajścia przyczyny rozwiązującej spółkę, powołanym jest do przeprowadzenia niektórych czynności jako to do uwiadomienia sądu o nastąpionem rozwiązaniu spółki (art 243.) i o ustanowieniu likwidatorów (art 244 u. 2.) w celu wpisania tych faktów w rejestr, — to przecież wskutek likwidacyi ustaje władza przełożeństwa do zastępowania spółki, gdyż to uprawnienie przechodzi na likwidatorów, a na przypadek, gdyby przełożeństwo miało się trudnić likwidacyą, wystę-

powałoby przełożeństwo jako likwidatorowie z pra-
wami, które służą likwidatorom spółki jawnej.
(art 244 u. 2.)

Jeśli likwidacyą mieliby się zająć przełożeństwo,
lecz inne osoby, natenczas zanim te osoby rozpo-
czną swą czynność, członkowie przełożeństwa
obowiązani są osobiście i solidarnie do zwrotu wy-
płat uiszczonych wbrew przepisom objętym art 245.
od L 1-3.) Przeciwnie wskutek rozwiązania nie do-
znają żadnego uszczerbku w swych prawach,
ani walne zgromadzenie akcyonaryuszów, ani
ustanowiona rada nadzorcza; one zatem pozo-
stają i nadal, a walne zgromadzenie może usta-
nowionych likwidatorów odwołać, a innych mia-
nować. Majątek spółki dzieli się między akcyona-
ryuszów w stosunku ich akcyj, wszelako dopiero po
upływie jednego roku liczącego od dnia, kiedy ogłoszenie
o rozwiązaniu spółki w pismach publicznych po raz
trzeci nastąpiło, tudzież po zaspokojeniu wierzy-
cieli spółki, lub złożeniu ich należytości w depozyt
sądowy (art 245.)

Rozp. ces. z 21. czerwca 1873. L 114. Dz. u. p. (potwier-
dzone przez Radę państwa. obwieszczenie całego mi-
nisteryum z 27. maja 1874. L 80. D. u. p.) skróciło ter-
miny roczny na 3. miesiące dla tych spółek akcyjnych,

które się rozwiązały po ogłoszeniu tego rozporządzenia obowiązującego z dniem ogłoszenia tj. z dn. 24 czerwca 1873. Likwidatorowie działający wbrew przepisom obowiązani są osobiście i solidarnie do zwrotu wypłat uiszczonych wbrew przepisom (art 245. i 202. u. 2. i 3. o spółce komandytowej na akcye). Księgi te winny być przechowane przez lat 10. (art 246.)

V. Częściowy zwrot kapitału zakładowego.

Częściowy zwrot kapitału zakładowego wymaga uchwały walnego zgromadzenia, zezwolenia rządu i wpisania w rejestr. Przestrzeństwo zachowa w tym przypadku przepisy (art 243, 245, 248) tyczące się rozwiązania spółki. —

Oddział V.

Przepisy końcowe.

Ponieważ rząd austr. trzyma się dotychczasowej zasady, że każde zawiązanie spółki akcyjnej wymaga zezwolenia rządowego, przeto art 249 u. 1. nie ma zastósowania w Austryi. Z zastrzeżenia ust. 2. zawartego korzysta także ustawodawstwo austr. o czem

§ 35. ust. wpr. wyżej uwzględniony. W końcu nauki o spółkach komandytowych na akcye, przytaczyliśmy, że spółki akcyjne podlegają nadzorowi rządowemu. Dopisek do art 249. podaje, że według rozporządzenia ces. z 29. listopada 1865. wolno rządowi nieznym spółkom akcyjnym i spółkom komandytowym na akcye, z wyłączeniem spółek asekuracyjnych wykonywać przedsiębiorstwo swe w krajach przedlitawskich. Ust. z 29. marca 1873. uchyla wyłączenie spółek asekuracyjnych.

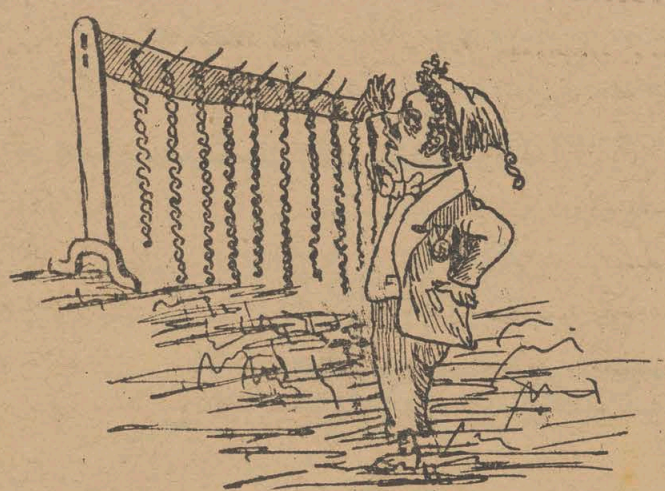

Rozdział drugi

O Spółce niejawnej.

Spółka jest niejawną, (stille Gesellschaft) kiedy ktoś przykłada się swą wkładką do przedsiębiorstwa tego innej osoby za udział w zysku lub stracie.

Znamieniem istotnem spółki niejawnej jest przykładanie się swoim funduszem do przedsiębiorstwa tego innej osoby, a więc do przedsiębiorstwa, które nie jest wspólnem. Spółka niejawna nie jest spółką tą, lecz wyłącznie stosunkiem zachodzącym między dwoma kontraktującymi, polegającym na umowie mocą której jeden kontraktujący obowiązuje się dostarczyć funduszów handlowi drugiego, we własnem i, mianowicie tego, prowadzonemu, a drugi obowiązuje się prowadzić handel na wspólny rachunek. Spółkę niejawną można oznaczyć jako zmodyfikowany stosunek wierzyciela do dłużnika. Właściciel handlu przyrzeka bowiem zapłacić udział w zysku zamiast odsetek od wniesionej wkładki, a spólnik niejawny zrzeka się prawa żądać zwrotu wkładki, ile ta

uszczuploną zostaną udziałem jego w stracie. Pomimo tego odzywa się także i stosunek spółki w przypadkach art. 253. 257. 259, 261. 265.

Spółka komandytowa zgadza się z niejawną w punktach następujących:

1. Przedsiębiorstwo tu wykonywa się na rachunek wszystkich spólników, wszelako komandytnik i spólnik niejawny dotknięci są stratą tylko do ilości pewnej kwoty (art 150, 161 u 2, 165 u. 2, i 255 u 2.) Jeśliżeś nazwisko komandytnika lub spólnika niejawnego umieszczone jest w firmie przedsiębiorstwa, komandytnik i spólnik niejawny odpowiadają wierzycielom spółki osobiście i solidarnie. (art 168 i 257.)

2. Komandytnik i spólnik niejawny nie są upoważnieni do zastępowania spółki, a upoważnienie to nie może im być jako takim udzielone (art 167. 251.) Do zawiadowstwa interessami spółki, nie obejmującego zastępstwa, nie są oni na mocy ustawy upoważnieni obowiązani, może im wszakże takowe być poruczone (art 157. 158. 251.)

3. Komandytnik i spólnik niejawny mogą robić interesa na własny lub cudzy rachunek w gałęzi przedsiębiorstwa tego spółki, albo brać udział w innej tego rodzaju spółce, jako spólnicy jawni (art. 150.)

4. Mają oni te same prawa względem sprawdze-

nia bilansu (zrt 160. i 253.)

5. Udziały ich w zysku i stracie nie oznaczają się według głów, lecz według uznania sędziego, chyba, że kontrakt inaczej stanowi (zrt 162. i 254.) Nie mogą się domagać wypłaty zysku, dopóki pierwotna wkładka uszczuplona jest wskutek poniesionych strat (zrt 161. u. 3, 255 u. 2.)

6. Przyczyny rozwiązania spółki komandytowej i niejawnej są tesame (zrt 170, 261–264. 7.) nie wyczerpują się formułowaniu do kawarcia konto.

Między spółką komandytową i niejawną zachodzą następujące różnice:

1. Spółka komandytowa jest spółką handlową, nie zaś spółka niejawna; pierwsza jest bowiem spółką na wewnątrz i na zewnątrz, druga tylko na wewnątrz.

2. Spółka komandytowa posiada swój samoistny majątek, do którego wchodzą wkładki spólników i wszystko, co pod firmą nabyto (zrt 164. 169.) Wkładca zaś spólnika niejawnego i wszelki dobytek, wskutek wykonywania przedsiębiorstwa, wchodzi w majątek właściciela handlu (zrt 252. u 1.)

3. Spółka komandytowa ma firmę wszystkim spólnikom spólną (zrt 150.) Spółka niejawna nie ma firmy, tylko posiadacz przedsiębiorstwa może ją mieć, lecz nie musi. (zrt 251. u 1.)

4. Zawiązanie i rozwiązanie spółki komandyt.

tudzież inne fakta jej się tyczące, wpisują się w rejestr hy (art 151–156 i 171.) Spółka niejawna nie może być wpisaną w rejestr hy.

5. Kontrakt spółki komand. może być zawarty przez dowolną liczbę kontrahentów, którzy wszyscy działają jako poszczególni spólnicy (art 150) Spółka niejawna może być zawartą jedynie przez dwóch kontrahentów, z których jeden jest posiadaczem przedsiębiorstwa (do petniacz) a drugim spólnik niejawny, chociaż jeden jak drugi może być osobą fizyczną lub prawniczą, lub spółką hą, a to jawną, komandytową lub akcyjną. (Spółka uważaną bywa natenczas jako jedna osoba a jej wewnętrzna organizacya nie doznaje natenczas żadnej zmiany.) Posiadacz handlu może względem tego samego przedsiębiorstwa hgo zawiązać więcej spółek niejawnych. Więcej spólników niejawnych jako takich nie pozostaje w żadnym stosunku prawnym względem siebie.

6. Między komandytnikiem a wierzycielem spółki komand. zachodzi stosunek obowiązkowy (art 165.) Przeciwnie żaden taki stosunek nie zachodzi między wierzycielem właściciela handlu a spólknikiem niejawnym (art 256.)

7. Komandytnik odpowiada do ilości wkładki za całkowitą kwotę długów spółki. Stąd wynika, że nie

dopiero po ~~rozwiązaniu~~ zupełnem zaspokojeniu wszystkich wierzycieli spółki służy prawo żądać wydania mu jego udziału w majątku spółki (art 165) Przeciwny stosunek zachodzi przy spółce niejawnej, albowiem wkład, co spólnika niejawnego wchodzi w majątek posiadacza handlu, a spólnik ten uważany bywa jako wierzyciel posiadacza handlu. Zatem idzie że na przypadek otwarcia upadłości co do majątku posiadacza handlu, jego spólnik niejawny współubiega się wszystkimi jego wierzycielami, i stosunkowo tyle traci, ile każdy inny wierzyciel (art 258.)

8. Udział w zysku przypisany komandytnikowi na jego korzyść, a nie powzięty przez niego, pomnaża jego udział w majątku spółki. (art 161.) Zysk zaś nie pod, miesiony przez spólnika niejawnego, nie powiększa jego wkładki, chyba, że się inaczej umówiono (art 253. u 3.)

9. Po rozwiązaniu spółki komandytowej następuje likwidacya, którą się zajmują wszyscy spólnicy. (art 172.) Po rozwiązaniu zaś spółki niejawnej obliża się posiadacz handlu ze spólnikiem niejawnym i wypłaca mu jego należytość (art 265.)

I. Zawiązanie spółki niejawnej.

Spółka niejawna zawiązuje się przez kontrakt spół, ki, do którego ważności nie potrzeba sporządzenia go

na piśmie, ani innych formalności. (art 250. u 2.) Za„
wiązanie spółki niejawnej jest ze strony posiadacza
handlu czynnością handlową, nie zaś ze strony spólnika
niejawnego, chyba, że jest kupcem. (art 273.)

Firma

Spółka niejawna nie ma jakotaka firmy, tj. firmy spół„
ki (art 257.). Pozostaje więc dotychczasowa firma po„
siadacza handlu bez zmiany, a gdyby posiadacz han„
dlu nie miał prawa używania firmy, bo nie płaci po„
datku, od swego zarobkowania w wymaganej ilości,
nie nabędzie tego prawa z powodu zawiązania spół„
ki niejawnej. Stąd wynika, że każdy kupiec zawiązać
może spółkę niejawną, bez różnicy, czy należy lub nie na„
leży do kupców niewyłączonych od wpisu w rejestr. Ty. że,
gdy nazwisko spólnika niejawnego na mocy jego wyraźne„
go lub dorozumianego zezwolenia mieści się w firmie
posiadacza handlu, spólnik niejawny staje się odpowie„
dzialnym wierzycielom spółki osobiście i solidarnie (art.
257.) Jednakże spółka niejawna jakotaka, nigdy wejść
nie może do rejestru tego. Jeśli spólnik niejawny lub kto
inny z jego wiedzą i wolą ogłosił zawiązanie spółkę nie„
jawnej przez tzw. obwieszczenie, cyrkularze etc. wówczas
według zasad prawa cyw. powsz. rozwiązaniem będzie py„
tanie, czy i jaki skutek prawny ma stąd wynikować na
korzyść trzecich (art 260.) Ogłoszenie takie nie wywiera
samo przez się skutków prawnych na korzyść trze„

Rejestr

cich. Przystąpić winny okoliczności nadające owemu ogłoszeniu cechy oświadczenia zobowiązującego (§ 1204 i art 278 i 279 k. hgo)

II Stosunek prawny między spólnikami.

Posiadacz handlu staje się właścicielem wkładki spólnika niejawnego (art 252. u 1.) chyba, że się umówiono, np. że realność stanowiąca wkładkę spólnika niejawnego, ma być jedynie użytą do wykonania przedsiębiorstwa. Przedmiotem wkładki spólnika niejawnego może być także i jego prawo. Posiadacz handlu zawiązuje stosunki z trzecimi interesami przedsiębiorstwa tego pod swą firmą lub w swojem imieniu. Kontrakt spółki może inaczej stanowić, co do zawiadywania interesami handlu. Względem spólnika niejawnego idą w zastósowanie następujące postanowienia:

1. nie jest on obowiązany z własnego majątku podwyższyć wkładki, lub wkładki przez straty uszczuplonej uzupełnić. (art 252. u 2.)

2. może żądać udzielenia sobie rocznego bilansu wpisie i sprawdzić jego dokładność. (art 253.)

3. udział spólnika niejawnego w zysku i stracie oznacza kontrakt spółki, a w braku postanowienia właściwego, uznanie sędziego (art 254.) Zysk musi mu być natychmiast wypłacony po ułożeniu rachunku z końcem roku obrotowego. (art 255. u 1.) { art 108. u 2. nie ma tu zastósowania)

4. Spólnik niejawny ma udział w stracie tylko do ilości uiszczonej lub zaległej wkładki. Dopóki wkładka pieniężna uiszczoną jest w skutek strat, spólnik niejawny nie może się upominać o wypłatę zysku (art. 255.) Od chwili udzielonego mu obliczenia zysku spólnik ten nigdy nie jest obowiązany pozostawić swego zysku w handlu, nie jest on nawet do tego uprawnionym. Z tego powodu zysk mu przypisany mu powiększa wkładki, chyba, że kontrakt spółki inaczej stanowi. Jeżeli zysk swój pozostawia w kasie handlu, nie będzie on miał prawa żądać odsetek od zysku a to z tej przyczyny, że jest obowiązany zgłosić się do posiadacza handlu o wypłatę zysku, chyba, że jest kupcem (art. 289.) albo, że kontrakt mu przyznaje to prawo. Spólnik niejawny może sobie wymówić odsetki od wkładki, a to nawet na przypadek zachodzącej straty, tudzież odsetki stałe obok udziału w zysku, niemniej, że żadnych strat nie ponosi. –

III. Stosunek prawny spółki niejawnej do osób trzecich.

Gdy wkładka spólnika niejawnego staje się własnością posiadacza handlu, a ten ostatni wyłącznym jest właścicielem przedsiębiorstwa tego, przeto z czynności, które posiadacz handlu w wykonywaniu swego przedsiębiorstwa tego zawiera, powstają wyłącznie dla posiadacza

handlu prawa i obowiązki względem trzecich. Stosunek więc zachodzący między posiadaczem handlu a spólnikiem niejawnym, nie ma znaczenia prawnego w obec trzecich, nabiera go wszakże w przypadku upadłości posiadacza handlu. W tym to przypadku bowiem występuje spólnik niejawny jako wierzyciel posiadacza handlu i upomina się spólnik z innymi wierzycielami o zaspokojenie swej należytości z masy upadłościowej, a ustawa nie czyni żadnej różnicy co do pierwszeństwa między spólnikiem niejawnym, a innymi wierzycielami. Na przypadek wniesienia wkładki w całości, zgłosi się spólnik do masy upadkowej z całą swą wkładką pierwotną, lub powiększoną, tudzież z prawem do niepowziętych odsetek i udziału w zysku. Po straceniu udziału w stracie znajdzie reszta wkładki, o ile się taka okaże, zaspokojenie we w masie upadkowej, o tyle, o ile masa przy zastosowaniu ustawy o upadł. wystarczy do zaspokojenia długów posiadacza handlu np. Spólnik niejawny A. wniósł do handlu kupca B. 5.000. zł. z obowiązkiem ponięsienia strat w 1/10. części strat właściciela handlu. Masa upadkowa kupca B. wynosi 10.000. zł. a długi czynią 30.000. zł. W tym przypadku wynosi strata 20.000. a 1/10 2.000. o którą to sumę nie zmniejsza się wkładka, tj. spólnik niejawny upominać się może o zaspokojenie tylko sumy 3.000. zł. Ta suma stanowi dług kupca, a więc będzie 33.000. długu, na których pokrycie masa w kwocie 10.000.

obrócona być winna. Ile z tej masy na zaspokojenie owych 3000. przypadnie, zależy od zastósowania ustawy o upadł. W najprostszym przypadku otrzymałby każdy wierzyciel 33%, a więc spólnik niejawny 990. zł. Jeśli strata przewyższa wkładkę, spólnik nie zapłaci przewyżki, gdyż odpowiada do tylko do ilości wkładki (art 255. u 2.) Obojętnem jest, czy li wierzyciele posiadacza handlu (będącego kupcem jedno, osobowym) są handlowymi lub niehandlowymi. Spólnik niejawny jest wierzycielem handlowym. Gdyby wszakże właścicielem handlu była spółka jawna, lub komand. spólnik niejawny jest będzie wierzycielem spółki i z zostanie zaspokojony z majątku spółki i z osobistych majątków poszczególnych spólników osobiście odpowiedzialnych (art 122.) Jeśli wkładka zaległa, spólnik niejawny obowiązany jest wnieść ją do masy upadkowej aż do ilości, jaka jest potrzebną na pokrycie jego udziału w stracie (art 258.) Gdyby w podanym przykładzie spólnik niejawny nie był jeszcze wniósł swej wkładki, natenczas winien dopłacić tylko 2000 zł. i nie straciłby oprócz tego 2010 zł. Jego położenie jest zatem w tym przypadku korzystniejsze, za to otrzymałby też każdy wierzyciel tylko 33% swej należytości. Wierzyciel twierdzący, iż spólnik niejawny obowiązał się ponieść większą część straty, niż sam to podaje, winien to udowodnić. Aby wierzycieli handlowych i niehandlowych właściciela handlu obronić od niebezpieczeń-

stwa, na jakie mogliby być narażeni przez porozumienie się posiadacza handlu ze spólnikiem niejawnym, w chwili, w której zaczyna zagrażać niewypłatność posiadacza handlu, wierzyciele mogą żądać (actio Pauliana):

1. aby spólnik wniósł do masy upadłościowej wkładkę (nie zysk lub odsetki) jeśli została mu zwróconą.

a. bez poprzedniego rozwiązania spółki, lub

b. za poprzedniem rozwiązaniem, polegającem wskutek naukładzie zawartym między spólnikiem a posiadaczem handlu (nie zaś, gdyby rozwiązanie nastąpiło z innych przyczyn w art 261. pod L 1, 2. 5 i 6. wymienionych, tudzież z powodu otwarcia upadłości co do majątku spólnika niejawnego art 261. l 3.)

2. aby całkowite lub częściowe uwolnienie spólnika niejawnego od udziału w poniesionej stracie za nieważne uznano względem wierzycieli tych. W obu przypadkach nie jest stanowczym zamiar (mala fides) posiadacza handlu i spólnika niejawnego. Prawa te wtenczas tylko służą wierzycielom, jeśli okoliczności pod 1. i 2. wymienione nastąpiły w ciągu roku przed otwarciem upadłości co do majątku posiadacza handlu, a spólnik niejawny nie udowodni, że przyczyną upadłości były okoliczności, które zaszły dopiero po rozwiązaniu spółki, po zwrocie wkładki lub uwolnieniu spólnika od straty (art 259.) Uprawnionym do poszukiwania tych

praw jest ogół wierzycieli, niemniej każdy poszczególny wierzyciel masy upadłościowej. Posiadacz handlu nie ma tego prawa. Przedmiotem poszukiwania jest wkładka nie zaś majątek i udział w zysku spólnika niejawnego. Mimo to ma spólnik prawo poszukiwać, jako wierzyciel upadłości, tej należytości, która mu na zasadzie spółki w tej chwili przypadła, w której nastąpiło rozwiązanie spółki, z powodu otwarcia upadłości, co do majątku posiadacza handlu.

Wyraz „Concursgläubiger" w art 258 i 259. ma wskazać iż spólnik nie jest stawnikiem wierzycieli posiadacza handlu, lecz jego wierzycielem, i że jako taki poszukuje prawa swoich w upadłości posiadacza handlu. Pojęcie to dalej sięga, niż pojęcie, które ustawa upadł. łączy z wyrazem „Gemeinschuldgläubiger" (art 842. ust z 25. grudn. 1868)

IV. Rozwiązanie spółki

Spółka niejawna rozwiązuje się, jeśli jeden zachodzi z faktów wyszczególnionych w art 261. 262. tj. spółka rozwiązuje się dla tych samych przyczyn, które rozwiązanie spółki jawnej za sobą pociągają (art 123. 124.) albo dla których żądać można rozwiązania tej spółki (art 125.) z tą wszakże różnicą, że śmierć spólnika niejawnego i utrata prawnej jego zdolności do zarządzania

nego zarządu swym majątkiem, nie rozwiązują spół-
ki (art 264.) Wskutek rozwiązania spółki niejawnej
zostaje tylko udział spólnika niejawnego w przedsię-
biorstwie tem, nie zaś to ostatnie.

Wierzyciel spólnika niejawnego może się doma-
gać rozwiązania spółki na zasadzie art 126 (art 263)

Art 263. niewłaściwie mówi o wierzycielu oso-
bistym spólnika niejawnego, gdyż ten ostatni ma
tylko osobistych wierzycieli. Chciano tym wyrazem prze-
ciwstawić wierzycielom spólnika, wierzycieli posiada-
cza handlu. Po rozwiązaniu spółki posiadacz handlu
obliczа się ze spólnikiem niejawnym na podstawie po-
rządku się mającego inwentarza i bilansu, i co się spól-
nikowi należy, pieniądzmi zapłacić (art 265.) wypłaca-
jąc oraz takie rzeczy wniesione przez spólnika do użyt-
kowania lub użytkowania, które w naturze zwrócone
być mają, o ile jeszcze istnieją.

Zatajeniem czyjmości, przy rozwiązaniu je-
szcze nie wkończonych, zajmuje się posiadacz han-
dlu (art 265.) po których zatajeniu spólnik doma-
gać się może wypłacenia swego udziału, chyba, że
są pieniądze, bez których obejść się można (art.
141. u. 1.)

Rozdział trzeci

O stowarzyszeniu do przedsiębrania poszczególnych czynności handlowych na wspólny rachunek.

|: O Spółce doraźnej :|
(Tyt II. ks III. kod. hgo art 266 – 270.)

Spółka handlowe i spółka niejawna zawiązują się w celu trudnienia się czynnościami tymi w sposobie zarobkowania tj. trudnienia się przedsiębiorstwem tem. Przy Spółce doraźnej zaś, o której jest mowa, w tyt. II. ks III. kod. hgo. idzie o stowarzyszenie się dwóch lub więcej osób w celu przedsięwzięcia jednej lub też więcej poszczególnych czynności tych na wspólny rachunek. Wymaga się wszakże w tym ostatnim przypadku, aby czynności okazały się jako pojedyńcze, ze sobą w związku nie zostające, i aby w chwili zawiązania się, już jako takie wyraźnie oznaczone były, inaczej bowiem umowa miałaby za przedmiot trudnienie się czynnościami tymi w sposobie zarob,

kowania, choć przedsiębiorstwo hē ograniczoneby by, to do jednej tylko gałęzi handlu, imienniśtowy: mniemamy spółkę hą, z braku znamion tejże (firmy etc.) spółkę niejawną, albo nareszcie spółkę zarobkową ulegającą przepisom powsz. prawa cyw. Jeśli stowarzyszenie zachodzi między wkupnami, interes winien być czynnością hą bezwzględną (art 271.) między wkupcami zaś, lub wkupcami i niewkupcami, może być i czynnością hą względną (art 272, 273.) Spółka doraźna nie jest spółką hą, gdyż nie trudni się czynnościami hami w sposobie zarobkowania, nie pociąga za sobą stosunku trwałego między spólnikami, nie posiada majątku spółki z majątków poszczególnych uczestników odrębnie istniejącego i całość prawną stanowiącego. Za tem też idzie, że nie może mieć firmy spółki, ani też odrębnego właściwego sądu. O ile tyt II. ks III. kod. hgo nie zawiera wyjątków, idą w zastósowanie postanowienia powsz. prawa cyw. o spółkach zarobkowych. (§§ 1175-1216. k.c.)

I. Zawiązanie spółki doraźnej.

Zawiązanie to polega na kontrakcie, który nie potrzebuje być sporządzony na piśmie i nie podlega innym formalnościom (art 266.) Nie wymaga się wpisu kontraktu w księgę hą (art § 1179.) na przypadek

gdyby jeden z uczestników był kupcem, do utrzymywania ksiąg obowiązanym. Uczestnikami mogą być i niekupcy.

II. Stosunek prawny między uczestnikami.

Wszyscy uczestnicy mają obowiązek przyczyniać się w równym stosunku do wspólnego przedsięwzięcia, jeśli niema innego układu (art 267) Czynności zawiadują albo wszyscy uczestnicy wspólnie, albo wspólnych pełnomocnik, którym jest albo prokurent (prokurzy) tnik, albo osoba trzecia. Jeśli kontrakt nic nie stanowi o udziale uczestników w zysku i stracie, wówczas wkładki, tj pieniądze rzeczywiście na wspólny interes obrócone nie zaś przyrzeczone, przynoszą odsetki po 6% (art 287 u 2.) Zysk zaś lub strata rozdziela się podług głów (art 268.) — Wkładki wniesione stanowią wspólny majątek uczestników, chyba, że według kontraktu stanowić mają wyłączny majątek zawiadującego uczestnika. Czy tenże może żądać wynagrodzenia za zawiadowstwo, rozstrzyga kontrakt, a jeżeli nie dostaje w nim odpowiedniego postanowienia, zwyczaje tu miejscowe, a w braku tych, ze powsz. prawo cyw.

III. Stosunki spółki doraźnej do osób trzecich.

Ponieważ spółka doraźna nie jest spółką, tą w rozu-

mieniu kod. hgo, przeto z interesów prawnych, jakie uczestnik w swojem imieniu zawarł z trzecim, tylko dla niego wypływają prawa i obowiązki względem trzeciego. Jeśli wszakże uczestnik działał zarazem za zleceniem i w imieniu wszystkich innych, albo jeśli wszyscy uczestnicy spółki, lub przez spólnego pełnomocnika działali, każdy uczestnik staje się względem trzeciego solidarnie uprawnionym i obowiązanym. (art 269.) Odpowiedzialność solidarna odpowiada art 280. Uczestnicy mogą się z trzecim umawiać, iż każdy z nich będzie odpowiadał w stosunku do swego udziału.

IV. Rozwiązanie spółki dorazowej.

Do rozwiązania spółki dorazowej, wystąpienia uczestnika i przystąpienia nowego uczestnika, stosują się przepisy powsz. prawa cyw. Spółka ta rozwiązuje się z ukończeniem spólnego interesu, albo z powodu niemożności osiągnięcia celu, Likwidacya, tj ukończeniem rozpoczętego interesu trudni się uczestnik, któremu poruczono zawiadowstwo. Temże obowiązanym jest zdać biegłe uczestnikom przy udzielaniu dowodu (art 270.) Na równi z sekchoćby jednego uczestnika, może sędzia z przyczyn ważnych każdego czasu zarządzić złożenie rachunku, lub udzielenie wyjaśnień, przedłożenia ksiąg i dowodów. Także przed ukończeniem likwidacyi może uczestnik żądać wydania swego udziału w pieniądzach bieżących. –

Rozdział czwarty

O stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych, trudniących się czynnościami handlowemi w sposobie zarobkowania.

Literatura: Piętak: O stowarzyszeniach zarobk. i gosp. Lwów 1873.

Mst. z 9. kwietnia 1873. L 70. D. u. p. wydziela postanowienia prawne stowarzyszeń zarobk. i gosp.

I. Pojęcie stowarzyszenia zarobk. i gosp.

Są to stowarzyszenia o nieoznaczonej liczbie członków, których celem jest podniesienie zarobku lub gospodarstwa swych członków przez wspólne prowadzenie przedsiębiorstwa, lub przez udzielanie kredytu (§ 1.) Do tych rzędu zaliczamy stowarzyszenie zaliczkowe i kredytowe (Vorschuss u. Creditvereine) dostarczające swym członkom w tanim sposób kredytu. Stowarzyszenie surowcowe (Rohstoffvereine) zakupujące hurtownie materyały surowe, a sprzedające takowe w mniejszych ilościach swym członkom z małą nadwyżką. Stowarzyszenia

magazynowe (Magazinvereine) utrzymujące składy wyrobów członków swych w celu sprzedaży takowych i to albo na rachunek każdego poszczególnego producenta, albo na wspólny rachunek wszystkich stowarzyszonych, zakupując natenczas poprzednio wyroby od swych członków. — Stowarzyszenia konsumowe (Consumvereine) dla wspólnego hurtownego zakupna artykułów żywności i innych potrzeb domowych, i odsprzedaży takowych w mniejszych ilościach swym członkom. Do tych należą także stowarzyszenia dla spólnego stołu. Stowarzyszenia budowniczе (Wohnungsgenossenschaften) celem dostarczenia swym członkom mieszkań, niekiedy budując z kapitałów, z wkładek członków powstałych dla nich domy mieszkalne, a czasem przenosząc takowe na własność. Stowarzyszenia dla wspólnego zakupna i użytku przyrządów gospodarskich (Werkgenossenschaften) łączące pracę i kapitał w jedno wspólne przedsiębiorstwo (murarze, kominiarze, introligatorowie itp.)

Znamionami stowarzyszeń zarobkowych i gosp. są:

1. Liczba ich członków nie jest zwartą, czem się za, sadniczo różnią od spółek handlowych. Członkowie dowolnie przystępują i występują, zachowując przy wystąpieniu pewne formalności (§ 54 i 77.) Wystąpienie członka nie pociąga za sobą rozwiązania stowarzyszenia.

zatem też idzie, że stowarzyszenia nie mogą mieć ściśle oznaczonego kapitału zakładowego, czem się także różnią od spółek tych. Ilość udziałów stanowiących w każdej chwili kapitał zakładowy, ulega ciągłej zmianie; z tego wszakże nie wypływa, iżby stowarzyszenie nie mogło ograniczyć liczby swych członków; owszem stowarzyszenie może w tej mierze ustanowić liczbę oznaczającą najwyższą możliwą ilość uczestników i udziałów, niemniej liczbę oznaczającą najniższą ilość takowych, niżej której więc stowarzyszenie zawiązanem być nie może. W takim przypadku ilość członków będzie wszakże ograniczoną, lecz nie zwartą. Przez udział rozumiemy z góry oznaczoną ilość sumy pieniężnej, którą członek wnieść winien np. 100. zł. Zazwyczaj stanowi kontrakt, iż żaden członek nie może mieć udziałów wyżej pewnej oznaczonej liczby np. wyżej nad 20. udziałów. –

2. Celem stowarzyszeń jest podniesienie zarobku lub gospodarstwa członków, niekiedy i osób trzecich, ale nie wyłącznie. Odróżnić można dwa sposoby osiągnięcia tego celu – pomnażanie dochodów wspierając produkcyę członków, i zmniejszenie wydatków nadmowe potrzeby, wspierając domowe gospodarstwo członków (Przez wyraz „gospodarstwo" w §. 1. ust. rozumieć należy gospodarstwo domowe.) Ze względu na pod-

ny dwojaki cel dzielą się też stowarzyszenia na dwa ro, dzaje: stowarzyszenia zarobkowe i na stowarzysze, nia gospodarcze.

3. Rzeczony cel ma być osiągnięty za pomocą spół, nego prowadzenia przedsiębiorstwa, albo udzielania kredytu, tj. stowarzyszenia mają się opierać na wtajemniczych sitach. Z tego powodu nie są stowarzyszeniami za, robk. i gosp. towarzystwa z celami humanitarnymi, zbierające z drobnych wkładek członków większy kapi, tał, aby udzielać z niego swym członkom pomocy w ra, zie jakiejś potrzeby, nędzy, śmierci, choroby. Tak samo stowarzyszenia mające na celu jedynie zakładanie związkowych kas oszczędności, by członkom swym dać możność przez łączenie mniejszych oszczędzeń, uzbierania większego kapitału.

II. Zawiązanie Stowarzyszenia

Jestto rzeczą założycieli, czy w dopiero wspom, nionego celu poddać się chcą pod przepisy ust. z r. 1873. lub też nie. W tym ostatnim przypadku musiałaby się zawiązać spółka ha jawna lub komandytowa, lub spółka zarobkowa w myśl prawa powsz. ogł. Jeśli się wszakże w stowarzyszeniu mieścić mają wszystkie wyż wspomniane 3 znamiona, wówczas stowarzy, szenie stósować się musi wyłącznie do przepisów usta,

wy wspomnionej, a nie może się wtedy zawiązać żadna spółka ta ani zarobkowa. Jeśli się wszakże zawiązuje spółka ta, albo spółka zarobkowa, wejdą one zastósowanie przepisy prawa tego, a względnie prawa ogólnego powszechnego; natenczas tedy nie ma mowy o nieważności liczby członków. Stowarzyszenie dążące do celów §. 1. ust. 2. ust. z r. 1873. tj. przed wykazanych zaprowadzeniem tej ustawy, a zatem zawiązane na podstawie ust. o stowarzyszeniach z dn. 26 listopada 1852. mogą istnieć nadal na pierwotnej swej podstawie, nie mając obowiązku stosowania się do nowej ustawy, choćby nawet zupełnie odpowiada tej przepisom tej ustawy. Dobrowolnie może się jednak takie stowarzyszenie podporządkować podług nowej ustawy, skoro jego statut zgadza się z przepisami nowej ustawy, lub zgodnie z nią został zmieniony. Stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze są na mocy ust. z r. 1873. dwojakie: One bowiem mogą być zawiązywane:

1. z nieograniczoną,
2. z ograniczoną odpowiedzialnością swych członków.

W pierwszym przypadku odpowiada każdy członek za zobowiązanie stowarzyszenia całym swym majątkiem i solidarnie, w drugim zaś do pewnej tylko oznaczonej kwoty, z góry ustanowio-

ny. Zawiązanie stowarzyszenia wymaga:

1. przyjęcia firmy stowarzyszenia. Firma winna być wzięta od przedmiotu przedsiębiorstwa stowarzyszenia i zawierać oznaczenie: „stowarzyszenie zarejestrowane" tudzież według rodzaju odpowiedzialności dodatek „z odpowiedzialnością ograniczoną lub nieograniczoną. Nazwiska członków lub innych osób nie mogą być w firmie zamieszczone.

2. Sporządzenia kontraktu stowarzyszenia na piśmie. Każdy członek przystępujący winien oświadczenie pisemne.

3. wpisania kontraktu w rejestr stowarzyszeń. Kontrakt (statut) stowarzyszenia winien zawierać: Firmę i siedzibę stowarzyszenia, przedmiot przedsiębiorstwa, czas istnienia (jeśli ma być stowarzyszenie ograniczone do pewnego oznaczonego czasu), warunki przystąpienia członków, jakoteż szczególne przepisy o ich ustąpieniu przez wystąpienie, śmierć, wykluczenie; Wysokość udziałów poszczególnych członków i sposób tworzenia tych udziałów, zasady, według których ma być bilans układany i zysk obliczony, sposób wyboru i skład dyrekcji, formę zwoływania członków, warunki prawa głosowania tychże, oznajmienie, czy odpowiedzialność członków jest ograniczoną lub nieograniczoną, nazwiska

członków pierwszego przełożeństwa, lub tych osób, które mają wyjednać zarejestrowanie towarzystwa. Statut może ustanowić radę nadzorczą. Statut wpisany w rejestr stowarzyszeń będzie w wyciągu ogłoszony. Wyciąg podaje także miejsce zamieszkania członków przełożeństwa, jeśli to jest przepisano w statucie. Przez wpisaniem w rejestr stowarzyszenia, stowarzyszenie nie istnieje jako takie.

III. Stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze zajmujące się czynnościami handlowemi.

Stowarzyszenia mogą rozciągać czynności swe także do osób nie będących członkami. Jest im bowiem dozwolone przedsiębrać także czynności, które podpadają pod pojęcie czynności handlowych, i które mogą się trudnić w sposobie zarobkowania. Z tej to przyczyny stanowi §. 43. ust. z r. 1873. że do stowarzyszeń, których przedsiębiorstwo ma za przedmiot czynności te, czyto wyłącznie, czy częściowo, stosują się przepisy kod. handl. odnoszące się do kupców, o ile ustawa ta nie zawiera odmiennych przepisów. Z powyżej podanych stowarzyszeń mogą się trudnić czynnościami temi: stowarzyszenie zaliczkowe i kredytowe, o ile i nie członkom udziela pożyczek, a w ogóle kredytu. Stowarzyszenia surowcowe, o

sprzedają innie członkom surowe materyały, stowarzyszenia spożywcze, gdy zakupione artykuły żywności innie członkom odsprzedają; tak samo stowarzyszenia produkcyjne. Takiemi czynnościami jednak trudnić się nie mogą stowarzyszenia budowlane (art 275 kod. hdlgo) wzajemnych ubezpieczeń (art 271. L 3) Chociaż ustawa uważa za kupców takie stowarzyszenia, które się trudnią handlem, to przecież nie stają się przez to spółkami hdlmi; stąd też wynika, że spory wywięzujące się między członkami stowarzyszenia, nie będą sądzone według kod. hdlgo, lecz według ust z r 1873. i powsz. prawa cyw. Spory takie jako nie należące do rzeczy handlowych, nie należą przed sąd hdly (§ 39. u 3. ust. wpr. k. hdly.

Do stowarzyszeń uważanych za kupców stosują się nie tylko przepisy kod. hdly, ale też w ogóle przepisy prawa hdlgo, zwłaszcza przepisy ust. wpr. kod. hdly. niemniej postanowienia ust o upadł. o ile zastosowanie tych przepisów zależy od tego, że osobą, do której zastósowane być mają jest kupcem w rozumieniu kod. hdlgo, a ust z r 1873. nie stanowi inaczej. Za tem przypuszczeniem podlegać mogą i spory stowarzyszeń jurysdykcyi sądów hdlch (§ 38. L 2. — § 39. pod L 1 i 2. u. w) Z tego, że stowarzyszenia trudnią się przedsiębiorstwem hdlm uważają się za kupców wypływa, co następuje:

1. czynności zawarte przez takie stowarzyszenia

nia z osobami trzeciemi tak się uważają, jakoby je był zawarł kupiec.

2. wszelkie przepisy kod. tego o zawieraniu, formie, treści, ważności i skutkach prawnych czynności tych niemniej ich istotnych cechach, stosują się także do stowarzyszeń. Do tych postanowień należą przepisy zawarte w 4. ks. kod. tego ile się tyczą kupców, i stosują się w pierwszym rzędzie do stowarzyszeń trudniących się w sposób zarobkowania czynnościami temi.

Wpoczet tych przepisów wchodzą:

a. art 289. 290. i 291. stanowiące o prawie do odsetek prowizyi i składowego

b. art 297. o pełnomocnictwie

c. art 300. o przyjęciu przekazów przez kupców.

d. art 301. 303. i 305. o przekazach i dowodach zobowiązania się, wystawianych przez kupca.

e art 306 o wytaczeniu skargi wyłącznej etc.

f. art 301–311. i 312. u 2. o kupieckiem prawie zastawu.

g. art 313–316. o prawie zatrzymania

h. art 323. o obowiązku kupca otrzymującego zlecenie od osób trzecich

i art 378, 388 i 420. według których przepisy o przedsiębiorstwie komisowem, spedycyjnem i przewozowem mają i wtedy zastósowanie, gdy kupiec, trudniący się

zazwyczaj innego rodzaju handlem, w poszczególnym przypadku w wykonaniu swego przedsiębiorstwa podejmuje się przypadkowo jakiejkolwiek z wymienianych czynności.

3. Na stowarzyszenia stosują wszelkie prawa i obowiązki, które w ogóle kod. hiszp. przyznaje kupcom, albo na nich wkłada. Przepisy te tyczą się rejestru tego, firmy, prokury, pełnomocnictwa tego, pomocników tych i utrzymywania ksiąg tych. Te przepisy idą stale w zastosowanie, o ile ust. z r. 1873. nie zawiera odmiennych przepisów.

a. ust z r. 1873. i rozp. min z 14 maja 1873. (tyczące się zakładania i utrzymywania rejestrów stowarzyszeń) wzajdują wyczerpująco całą rzecz o rejestrze stowarzyszeń, i każde stowarzyszenie musi się stosować do tych przepisów bez względu, czy się trudni czynnościami tami w sposobie zarobkowania, lub też nie. Przepisy kod. tego o rejestrze tym nie mają więc zastosowania. O rzeczy rejestru stowarzyszeń, była wyżej mowa.

b. przepisy ust z r. 1873. tyczące się firmy, obowiązują każde stowarzyszenie zarobkowe i gospodarcze bez względu, czy się trudni lub nie trudni czynnościami tami, i bez względu, w jakiej ilości opłaca podatek od swego zarobkowania. Do stowarzyszeń trudniących się czynnościami tami stosują się oprócz tego art 26 u 1. i 27. kod. tego odnoszące się do kupców nieprawnie używających

firmy, niemniej art 22. i 23 o przeniesieniu handlu z prawem do używania dotychczasowej firmy.

4. Do stowarzyszeń trudniących się handlem, a opłacających podatek wilości oznaczonej w § 7. ust. wpr. stosują się także przepisy kod. tego o prokurze. O pełnomocnikach stowarzyszenia § 26. ust. z r. 1873. że zawiadywanie sprawami stowarzyszenia, jakoteż zastępowanie stowarzyszenia odnośnie do tego zawiadowstwa może być poruczone także urzędnikom stowarzyszenia lub innym osobom, jako pełnomocnikom stowarzyszenia. W tym przypadku zależy ich uprawnienie od osnowy udzielonego im pełnomocnictwa, a w wątpliwości rozciąga się ono do tych czynności prawnych, które z wykonywania czynności tego rodzaju zazwyczaj się wywiązują.

Do stowarzyszeń trudniących się handlem, stosują się także przepisy kod. tego o pełnomocnikach tych (art 47.–56.) tudzież o pomocnikach tych (art 57–63.)

d. co do ksiąg utrzymywanych przez stowarzyszenie zawiera § 22. ust. z r. 1873. odnośne przepisy, które poprzednio poznaliśmy, mówiąc o księgach tych.

IV. O członkach stowarzyszenia i o stosunku prawnym zachodzącym między nimi.

Uczestnictwo w stowarzyszeniu nabywa się przez

przystąpienie do kontraktu stowarzyszenia jużto przy, wotnie przy zawieraniu stowarzyszenia, jużto później przed lub po zarejestrowaniu stowarzyszenia. Do sto, warzyszenia można przystąpić jedynie przez pi, semne tej treści oświadczenie. Przyjęcie członków zależy wyłącznie od woli stowarzyszenia. Stosunek prawny zachodzący między członkami unormowa się przeważnie według statutu stowarzyszenia, któ, ry od przepisów not. z r. 1873. o tych tylko punktach odstę, pować może, w których to wyraźnie jest dozwolone.

V. O organizacyi stowarzyszeń zarobko, wych i gospodarczych.

Organami stowarzyszenia są:

1. Przełożeństwo. Każde stowarzyszenie musi mieć przełożeństwo wybrane z grona członków. Ono za, stępuje stowarzyszenie sądownie i zasądownie, mo, że się składać z jednego lub więcej członków. Zamia, nowanie ich jest każdego czasu odwołalnem. Człon, kowie przełożeństwa wpisują się w rejestr stowarzy, szeń. Prawa i obowiązki przełożeństwa odpowiada, ją prawom i obowiązkom przełożeństwa spółki akcyjnej. Przełożeństwo winno utrzymywać dokładny spis wszystkich członków stowarzyszenia, członko, wie bowiem nie wpisują się do rejestru stowarzyszenia.

2. Rada nadzorcza. Statutem może, lecz nie musi być przełożeństwu przydana rada nadzorcza, którą członkowie ze swego grona, z wyłączeniem członków przełożeństwa wybierają, a która w każdym czasie może być odwołaną. Ona czuwa nad zawiadywaniem interesami stowarzyszenia we wszystkich gałęziach zarządu, sprawdza rachunki itp.

3. Walne zgromadzenie członków. Prawa walnego zgromadzenia stoją w ogóle na równi z prawami walnego zgromadzenia akcyonaryuszów spółki akcyjnej.

VII. O stosunku stowarzyszenia do trzecich.

Przed wpisaniem w rejestr stowarzyszeń zarób. i gosp. Stowarzyszenie nie istnieje jako takie. Stowarzyszenie może pod swą firmą nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, tudzież nabywać własność i inne prawa rzeczowe nawet na nieruchomościach, może zaprzywać przed sąd i być pozwanem. Sąd właściwym jest sąd, w którego okręgu stowarzyszenie ma swą siedzibę. Stowarzyszenie wchodzi w stosunki prawne z trzecimi za pośrednictwem osób do zastępstwa upoważnionych tj. przełożeństwa lub innych pełnomocników stowarzyszenia. Prawa nabyte i zobowiązania zaciągnięte należą do majątku stowarzyszenia

stanowiącego odrębną całość prawną. Za zobowiąza-
nia stowarzyszenia odpowiada w pierwszym rzędzie ma-
jątek stowarzyszenia, do którego należą i udziały człon-
ków. W obu przypadkach zawiązania stowarzyszenia,
tj. czy to z ograniczoną, czy z nieograniczoną odpowie-
dzialnością, członkowie odpowiadają za zobowiąza-
nia stowarzyszenia tylko posiłkowo tj. na przypadek
niedostateczności majątku stowarzyszenia do pokry-
cia jego długów, czyli innemi słowy na przypadek
ogłoszenia upadłości co do majątku stowarzyszenia
albo na przypadek, gdyby upadłość nie mogła być
otworzoną z przyczyn wymienionych w §. 66. ust. upad.
tj. jeśli jeden tylko jest wierzyciel osobisty, albo gdy ma-
jątek jest tak szczupły, że nie pokrywa kosztów otwar-
cia upadłości. Wierzyciele stowarzyszenia mogą się
więc dopiero po podziale masy upadkowej stowarzy-
szenia (tj. majątku stowarzyszenia) upominać
o zaspokojenie swych należytości przez członków sto-
warzyszenia, a to tylko w sposobie niżej pod VII wska-
zanym.

VII. Rozwiązanie.

Stowarzyszenie rozwiązuje się:

1. przez upływ czasu w kontrakcie stowarzyszenia
zakreślonego.

2. przez uchwałę stowarzyszenia
3. przez otwarcie upadłości
4. wskutek rozporządzenia władzy administracyjnej (polit. krajowej)

Wyjąwszy przypadek upadłości, likwidacyą tu dzieje się przekształcenie, chyba, że kontrakt innych do tego powołuje. Prawa i obowiązki likwidatorów odpowiadają odnośnym przepisom o spółce akcyjnej. Rozwiązanie częściowe może nastąpić przez wystąpienie, śmierć, lub wykluczenie członka.

A. Stowarzyszenie z odpowiedzialnością nieograniczoną. Każdy członek ma prawo wystąpić ze stowarzyszenia, chociażby kontrakt stowarzyszenia na czas oznaczony był zawarty. Jeśli kontrakt ten nic nie stanowi o czasie, kiedy nastąpić może wypowiedzenie lub wystąpienie, wystąpić można tylko z końcem roku obrotowego za poprzedniem najmniej czterotygodniowem wypowiedzeniem. Spólnik mający kilka udziałów, może bez ustąpienia ze stowarzyszenia wypowiedzieć jeden lub więcej udziałów. Oprócz tego gaśnie członkostwo wskutek śmierci, chyba, że tu zawiera przeciwne przepisy. Członkowie ustępujący ze stowarzyszenia, niemniej ich dziedzice, pozostają w ciągu czasu przedawnienia w odpowiedzialności

wobec wierzycieli stowarzyszeń za wszystkie zobowią-
zania, w które stowarzyszenie weszło przed ich usta-
pieniem. (§ 85 in 1.) Jeśli statut nie innego nie stano-
wi, nie mają oni żadnego prawa ani do fundu-
szu zapasowego, ani do żadnego innego majątku
stowarzyszenia; mogą jedynie żądać, aby im
wypłacono ich udział w takiej sumie, jaką ten
wynosi w dniu zamknięcia rachunków za rok,
w którym członek ustąpił, a to w miesiąc po ich
sprawdzeniu, jeśli aż do tego czasu stowarzyszenie
nie będzie rozwiązanem, czyto wskutek uchwały, czy
wskutek rozporządzenia władzy administracyjnej.
Wierzyciel osobisty członka stowarzyszenia z odpowie-
dzialnością nieograniczoną, może dochodzić praw
swych w ten sam sposób, jak wierzyciel osobisty spół-
nika spółki jawnej, wszelako żądać może tylko u-
stąpienia członka ze stowarzyszenia, a wypowie-
dzenie nastąpić może najmniej na 6.
miesięcy przed upływem roku obrotowego (art. 119 i 126.
kod. tego § 59. pat. z r. 1873.

Skargi przeciw członkowi wynikłe z rozporządzeń do
stowarzyszenia, zadawniają w 2. latach po rozwią-
zaniu stowarzyszenia, albo po wystąpieniu spół-
ka, chyba, że należytość jest tego rodzaju, iż ustawa
do jej zadawnienia krótszy czas zakreśla.

Przedawnienie to rozpoczyna się z dniem, kiedy roz-
wiązanie stowarzyszenia wpisano w rejestr stowa-
rzyszeń względnie z dniem, kiedy ustąpienie człon-
ka wpisano w rejestr członków, który ma być utrzy-
mywany przez przełożeństwo stowarzyszenia. Inne
przepisy tyczące się zadawnienia skarg zgadzają
się z odnośnymi przepisami wydanymi dla spół-
dzielni jawnych (art 146–149. kod. hgo) To tylko nadmie-
niamy, iż co do należytości, które nie są jeszcze wy-
płatne, ale wypowiedzialne, zadawnienie zaczyna
się z upływem terminu, dla wypowiedzenia należy-
tości możliwego bez względu na termin wypłaty.
Termin ten więc dolicza się do czasu na zadawnie-
nie zakreślonego, pomimo, że wypowiedzenie nie
nastąpiło. Otwarcie upadłości co do majątku sto-
warzyszenia, nie pociąga za sobą upadłości, co do
majątku poszczególnych członków stowarzyszenia
z nieograniczoną odpowiedzialnością. W razie upa-
dłości, lub gdyby takowa nie mogła być otworzoną
(§ 86. ust. 2 upadł.) członkowie odpowiadają za niepo-
kryte długi bezpośrednio wierzycielom i to solidarnie
i całym swym majątkiem. Wierzyciele stowarzysze-
nia mogą się wprawdzie tylko wtenczas zapisać poszcze-
gólnych członków, kiedy się ze swemi należytościami
zgłosili podczas postępowania upadłościowego, i jeśli te

zostały uznane za rzetelne. Jeśli w postępowaniu upadłościowem ostateczny projekt podziału został uskuteczniony, przełożeństwo winno złożyć obrachunek dopłat. (repartycyę) wykazujący, ile każdy członek stosownie do przepisów statutu dopłacić ma na zaspokojenie wierzycieli z powodu niedoboru w majątności doznanego. Sąd upadłościowy potwierdza rachunek, a przełożeństwo ściąga w drodze egzekucyi dopłaty. Towarzystwo nie przeszkadza wierzycielom dochodzić samodzielnie prawa swych na członkach stowarzyszenia. —

13. Stowarzyszenie z odpowiedzialnością ograniczoną. — Każdy członek stowarzyszenia może wystąpić z końcem roku obrotowego, wskazki za poprzedniem najmniej 4 tygodniowem wypowiedzeniem. Członek taki odpowiada w przypadku upadłości albo likwidacyi za zobowiązania stowarzyszenia, ile kontrakt mu ustanawia wyższej kwoty, nie tylko swoimi udziałami w przedsiębiorstwie, lecz także jeszcze dalszą kwotą w wysokości tychże udziałów. W tym przypadku wierzyciele nie występują bezpośrednio przeciw członkom, lecz przełożeństwo lub likwidatorowie ściągają kwoty wspomniane od członków. Odpowiedzialność członka, który wystąpił, lub jego sukcesorów trwa je-

szoze przez rok jeden po upływie roku obrotowego, w którym członek wystąpił, chyba, że kontrakt przedłużył ten czas i rozciąga się na wszystkie zobowiązania, które stowarzyszenie zaciągnęło aż do wystąpienia członka. Udział członka występującego, i wszelka należytość przypadająca mu na zasadzie statutu, mogą być wypłacone dopiero wtedy, gdy się skończy odpowiedzialność wyż wzmiankowana. Członek występujący nie ma prawa ani do funduszu zasobnego, ani do innego majątku stowarzyszenia, chyba, że statut inaczej stanowi.

Członek mający więcej udziałów, może bez wystąpienia ze stowarzyszenia wypowiedzieć jeden lub więcej udziałów. W przypadku rozwiązania stowarzyszenia udziały nie mogą być wypłacone i zwrotka nie może być rozdzieloną między członków pierwej, aż po upływie roku liczącego od dnia, kiedy ogłoszenie w pismach publicznych do tego wyznaczonych po raz trzeci nastąpiło.

W przypadku upadłości stowarzyszenia, zarządzający masy upadkowej układa rachunek dopłat, które poszczególni członkowie są dłużni stowarzyszeniu, i za które są odpowiedzialni. Sąd zatwierdza obrachunek, a zarządzający masy ściąga wydrogą egzekucyi dopłaty od poszczególnych członków.

Rozdział piąty.

O spółkach trudniących się czynnościami handlowemi w sposobie zarobkowania, nie opłacających wszakże od swego zarobkowania stałych podatków monarchicznych bezdodatków w ilości w §. 7. ust. wpr. wymaganej, tudzież o spółkach trudniących się handlem obrotowym.

Przepis ustępu 2. art 10. kod. hgo w połączeniu z przepisem §. 7. ust. wpr. nie uważa takich spółek za spółki hę, niemniej §. ten nie dozwala zastósowywać do nich przepisów kod. hgo o firmie, księgach tych i prokurze. Z postanowienia art 10. u 2. wypływa, że do tych spółek nie mogą być zastósowywane przepisy kod. hgo o spółkach tych, tj. że ich zawiązanie i rozwiązanie, tudzież stosunek spólników między sobą i stosunek spółki do trzecich nie ulegają przepisom kod hgo o spółkach tych. Zachodzi pytanie, czy w tym względzie idą zastósowanie przepisy powsz. prawa cyw. o spółkach, zarobk.

czy też przepisy prawa handlowego, które przed zapro-
wadzeniem kod. tego obowiązywało. Że względu na
§1. ust. wpr. znoszący dotychczas obowiązujące prze-
pisy prawa tego, o ile tyczą się przedmiotów kod. tego,
wypadałoby twierdzić, iż do wzmiankowanych spół-
ek stósować należy poprzednie prawo hę, albowiem
kod. hy nie urządził tych spółek. Jeśli wszakże zwa-
żymy, że pod panowaniem dawniejszego prawa
tego o spółkach tych wyłącznie stanowiły zrdzpisy
wekslowe i ustawy o upadł. z przeszłego stulecia, nie
mniej pierwsza księga kod. tego francuzkiego, tu-
dzież rozporządzenia minist. z 12. sierpn. 1853. —
20. kwietnia 1854 — 13. kwietnia 1857. (dla Galicyi kra-
kowa) — 16. września 1857. r. nie czyniące co do spółek
żadnej różnicy, którą wprowadzają art 10. kod tego i §7.
ust wpr. a §. 2 ostatniej tej ustawy, wszystkie powyż-
sze ustawy i rozporządzenia bezwarunkowo znosi, na
teraz tedy twierdzić musimy, że do wzmiankowanych
spółek z poprzednio wykazanych względach stoso-
wać należy przepisy powsz. prawa cyw. o spółkach
zarobkowych.

Spółki te mogłyby się wogóle zawiązać jako spół-
ki jawne, komandytowe, akcyjne i niejawne. Spół-
ki komandytowe nie są wszakże znane powsz.
prawu cyw. i są dopiero kod. tym utworzone, który

postanowienia odrębne nie dozwala zastósować do spółki choćby tej na mały rozmiar. Zawiązanie takiej spółki byłoby bezskuteczne, a spółka taka musiała by być uważaną, względniając okoliczności zachodzące, za spółkę jawną lub niejawną. Spółki niejawne znówsą uregulowane kod. tym. Ten bowiem stanowi w ks. III. tyt I. o spółce niejawnej bezwzględnie, czy posiadacz handlu jest lub nie jest wyłączonym od wpisania go w rejestr. Pozostałyby zatem tylko spółki jawne i spółki akcyjne. Przepisy o spółkach jawnych zarobkowych obejmuje kod. cyw. (§§ 1175-1216) Przepisy zaś o spółkach akcyjnych ustawa o stowarzyszeniach z dn 26. listop. 1852.

I. Spółka jawna.

Spółka jawna zachodzi, gdy według kontraktu spółki każdy spólnik odpowiadać chce za długi spółki osobiście i solidarnie.

Spólnicy razem wzięci, tj. w odniesieniu do swego połączenia nie stanowią jednostki osobowej; ich spółka nie ma firmy, oni zatem nie działają pod taką. Przedsiębiorstwo prowadzi się pod nazwiskiem wszystkich poszczególnych spólników. Każdy spólnik traktujący się czynnościami tymi jako w sposobie zarobkowania, będzie kupcem wprawie,

mianie kod. hġo, wszakże kupcem wyłączonym od wpisu go w rejestr hġ, wszakże do każdego z osobna stosować się będą przepisy kod. hġo tyczące się kupca, zwłaszcza przepisy IV. księgi kod. hġo o czynnościach hġch. Spółka ich będzie połączeniem się dwóch lub więcej kupców wyłączonych od wpisania ich w rejestr hġ, nie będzie ona zaś kupcem, tj nie będzie miała zastosowania obowiązków kupca, nie ma także i majątku spółki, stanowiącego odrębną całość prawną. Fundusz zakładowy spółki jest spólną własnością poszczególnych spólników.

A. Zawiązanie spółki. W tym względzie idą w zastósowanie przepisy powsz. prawa cyw. (SS 1176–1178, 1180.) Zawiązanie spółki nie wymaga w przypadku objętym S 1178. utożsamiana pi, śmie, jeśli jest czynnością hą (art 317.)

B. Stosunki prawne, zachodzące między spólnikami. O tych stanowi przedewszystkiem kontrakt spółki. W braku odnośnych postanowień w kontrakcie spółki wejdą w zastósowanie przepisy kod. hġo, jeśli są tak ogólnikowe, iż się w nich mieszczą i wspomniane stosunki np. art 267. 268. 270. 280 a nareszcie przepisy powsz.

prawa cyw. Spólnicy mogą się także umawiać, iż się trzymać będą odnośnych przepisów kod. hgo art 90–109.

C. Stosunki prawne Spółki do trzecich.

Spólnicy prawidłowo nie działają wspólnie przy zawieraniu czynności tych, także żaden z nich nie działa w swojem imieniu lub w odniesieniu do swego udziału w przedsiębiorstwie, lecz spólnicy ustanawiają spólnego pełnomocnika hgo, którym jest albo jeden ze spólników, albo inny trzeci. O tem uwiadamiają spólnicy swych współzawodników, rzadko kiedy i publiczność. Pełnomocnik taki nie działa w imieniu spółki, ta bowiem nie istnieje na zewnątrz, i z tego powodu też niema firmy; pełnomocnik działa tylko w imieniu wszystkich poszczególnych spólników, którzy na podstawie art 280, 281, i 269. ust 2. (§ 1201. i 1204 u 2. k. c.) odpowiadają bezwzględnie osobiście i solidarnie za cały dług, niemniej są solidarnie uprawnieni przeciw trzeciemu (art 269 u. 2.) tak, że każdy poszczególny spólnik może dochodzić całej należytości. Pełnomocnik podpisze się jako pełnomocnik przy wymienieniu wszystkich pełnomocodawców poszczególe. Spólny majątek spólników przeznaczony do prowadzenia spólnego przedsiębior-

słwa nie odpowiada wyłącznie wierzycielom spółki, czy, li raczej wierzycielom wszystkich spólników. Tak sa, mo, jak wierzyciel spółki (tj. spólników) rzepiać się może majątku wspólnego i majątku poszczegól, nych spólników, tak samo może się każdy osobisty wierzyciel poszczególnego spólnika rzepiać osobiste, go majątku tegoż spólnika, niemniej, a to bezpośre, dnio nadziału jego w majątku wspólnym. Spółka jawna zarobkowa tem się właśnie różni od spółki jawnej handlowej, iż nie ma firmy i majątku spół, ki stanowiącego całość prawną, odpowiadającą przed wszystkiemi wierzycielami spółki. Jeśli spólnik zawiera kontrakt we własnem imieniu, wówczas z tego kontraktu dla niego wypływają prawa i obo, wiązki względem trzeciego (art 269 u 1. kodlgo.) Jeśli wszyscy spólnicy razem zawarli czynność z trzecim, każdy spólnik ma względem trzeciego i prawa i obowiązki solidarne (art 269. u 2.) a to z tego powodu, iż czynności te są handlowemi

6). Rozwiązanie spółki.

Rozwiązanie zupełne, tudzież częściowe (przez wystąpienie, wykluczenie lub śmierć spólni, ka) ulega przepisom powsz. prawa cyw. (§§ 1205 — 1215. k. c.) Spólnika występującego nie chroni

krótszy czas przedawnienia przeciw roszczeniom wierzyciela spółki (tj spólników) Przy rozwiązaniu spółki idzie w zastósowanie przepis art 270. byleby się temu nie sprzeciwiał kontrakt spółki. Jeżeli nowy spólnik do spółki przystępuje, wówczas nie istnieje nadal spółka dotychczas istniejąca, lecz zawiązuje się nowa; za tem idzie, że spólnicy poprzedniej spółki odpowiadają za długi tej spół, ki, a spólnicy nowej spółki, za długi tejże. –

II. Spółka akcyjna.

Ust. o stowarzyszeniach z dn 26. listopada 1852. § 253. wzadza spółki akcyjne mieszczące prze, pisom kod. figo o spółkach akcyjnych handlowych. Każda taka spółka wymaga zezwolenia rządo, wego. Dowody tymczasowe i akcye mają opiewać na nazwisko. Akcyonaryusz, który pierwszą upła, tę uiścił, i nato otrzymał dowód tymczasowy, odpo, wiada spółce na przypadek pozbycia tego dowodu za dalszej zapłaty, dopóki go spółka nie uwolni od tego przez przepisanie dowodu tymczasowego na imię nowego posiadacza. Każda spółka akcyjna musi mieć przedstawicielstwo zastępujące spółkę; obok niego może być ustanowiona rada nadzorcza, złożona przez akcyonaryuszów, w celu czuwania

nad sprawowaniem interesów spółki przez prezesto-
stwo i wpływania na zawiadowstwo w gra-
nach statutem zakreślonych.

Obok rady nadzorczej, może się co rok raz zebrać walne zgromadzenie akcyonaryuszów. Jeżeliby zaś rada, ta nie była ustanowioną, walne zgro-
madzenie akcyonaryuszów zwołane być musi raz do roku. Każda spółka akcyjna podlega nadzo-
rowi państwa, a władza administracyjna może takowa, rozwiązać w przypadkach w ustawie wy-
mienionych.

Każda spółka akcyjna musi mieć swą nazwę (firmę) chociaż ust. z r. 1852. nic o tem nie wspomina. Spółka taka występuje wobec trzecich jako jedność osobowa, ma jako taka samoistnie uprawnienia i obo-
wiązki, może nabywać własność i inne prawa rze-
czowe na nieruchomościach. Spółka jako taka jako trudniąca się czynnościami tymi w sposobie zarobkowa, ma będzie kupcem w rozumieniu kodeksu tego, będzie miała prawa i obowiązki kupca, zwłaszcza wszelkie prawa, które kod. hy. w ks. IV. kupcom przyznaje. —

BIBLJOTEKA Jagiellońska